

DİNİMİZ İSLAM

www.dinimizislam.com

Menkibe ve Hikmetli Sözler-2

**Künye
Sahibi:**

**Mehmet Ali Demirbaş
Gazeteci – Yazar**

**29 Ekim Cad. No:23 Kat:4
Yenibosna İstanbul
Tel: (0212) 454 38 20
mehmetali.demirbas@tg.com.tr**

**Hazırlayan:
www.bizimsahife.org**

Menkibe ve Hikmetli Sözler-2

İÇİNDEKİLER

Kendi eliyle ateşini götürmemeli	7	Şöhret afettir	53
İman edin ne demek	8	Sormaktan maksat nedir	54
Birbirimizi sevmek	10	Aşkla akıl, bir arada bulunmaz	56
Üç şeyde yanılan iflah olmaz	11	Bizi de beraberinde götürür	57
Kaç tane bayram	13	İmanı korumanın şartı	58
Ahret sultanı olmaya bakmalı	14	Feyz gelmesinin alameti	60
İki şey varsa korkmayın	16	En âlâsından daha âlâdır	61
Dünya ve ahiret saadetine		Niyet değişirse başa döneriz	62
anahtarı	17	Ateşi bilen, mum gibi olur	63
Gideceğiniz nehri iyi seçin	18	İnanmak ve sevmek	65
Çatal kazık yere batmaz	20	Kötülüklerin ve günahların başı	66
Kimin için yaptınsa git ondan al	21	Ateşte sonsuz yanmak	
Cennet davetiyesinin imzası	23	ne demek?	67
Şikayet etmeyin, sabredin	24	Ahret yolunda lazım olan	
Eden kendine eder	25	dört şey	68
Sizin yüzünüzden kimse		Evliya cahillerden gizlenmiştir	69
Cehenneme gitmesin	27	İnsanoğlunun şerefi ilimlidir	71
İnsanların kalbini yapmaya		İmanı korumak için	72
çalışın	28	Kalb katılaştığı zaman	73
Dünyanın kokusu olsaydı	30	Kendine hizmetçi istemek	74
Eşi bulunmayan tek ilaç	31	Kalbin hasta olduğuna alamet	75
Ben Ona aşık oldum	32	İnsanların en kötüsü	77
Tevbe eden affolur	33	Nefsini bilen Rabbin bilir	78
Mümin, mümin için rahmettir	35	Elden çıkmadıkça faydasızdır	79
En zor iş	36	Mümin herkese acır	80
Hakikat olmazsa görüntü		Tevekkül yan gelip yatmak	
de olmaz	37	değildir	82
Müslüman nasıl olur	38	Evliya zatları seven kurtulur	83
İnsanlar uykudadır	39	Merhametten maraz doğar	84
Kalbdeki gözün önemi	41	Kalb kırmaktan sakınmalıdır	86
Mümin, mümini gördüğü zaman	42	İyi yatarsa, kötüler hâkim olur	87
Bunu niçin yaptın?	43	Ayrılık olmayan gün	89
Hiç kimse son nefesten		Feyzlere kavuşma şartları	90
emin olmasın	46	İşin aslı muhabbettir	91
Emri maruf için üç ana şart	47	İş yaptırmanın yolu	92
Utanmayan her şeyi yapar	48	İlacın suçu ne?	94
Kalbler ve birleşik kaplar	49	Edeb haddini bilmektir	95
Şifa ve zehir olan feyz	50	Sevginin üç alameti	96
İnsanı en son terk eden huy	52	Unutmayan, unutulmaz	98

Namaz her şeyin başıdır	99	Nimetin kıymetini bilmeli	151
Önemli olan sondur	101	Niçin yaptın?	153
Allahü teâlâ kalbe bakar	102	Ehl-i sünnet olma nimeti	154
Şeytanın vesvesesi zayıftır	103	İmanla öl yeter	155
Hoş geldin	104	Ahirete yanımızda ne götüreceğiz	156
İki ilaç ve iki felaket	105	Ölmeden önce ölmek	157
Satılmayan ve miras kalmayan şey	107	Üç nasihat, üç bin dirhem	159
Sevgide, inançta mesafe yoktur	108	Zayıflamak için çare	160
Öğrenmek ve kalbe nakşetmek	109	Namaz ve şükür	161
Rehbersiz olmaz	111	Tarafını belli et!	162
İstifadenin şartları	112	Mümin nasıl yaşamalı	164
Öğrenip öğretmek	113	İyi arkadaş seçmeli	165
İmanla ölmek marifettir	114	Kibrin zararı	166
Dua üç şekilde kabul olur	115	Göz insanı yanıltır	167
İstiğfarın önemi	117	Oyna ya Bilal!	169
Allah'a nasıl dua ettin?	118	Kurtuluşa gelin	170
Şimdi güzelleştin	119	Biz misafiriz!	172
Göz ve akıl	121	O söylediyse doğrudur	174
Doğruyu öğrenmek	122	Günahlarımızın temizlenmesi	175
Boş gelirsın, boş gidersin	123	Herkesin duasını alalım	176
Niyet ve insanın freni	124	Sabır mı isyan mı?	177
Dünya sevgisi ve ölüm	126	Kesin olacak şeyi,	
Aynı inançta olmanın önemi	127	olmuş bilmeli	178
Aşksız din olmaz	128	Önemli bir dilek duası	180
Hem kalbi hem bedeni korumak	130	Rahmet ve fırsat	181
Mutlak kavuşturucu yol	131	Otuz gün süren bayram	182
Gül kokulu çamur	132	Şükrün kabul olma şartı	184
Peygamber efendimizin ahlâkı	133	Kimseyi incitmeyin	185
Doğruyu bulmak için	135	Üç büyük düşman	186
Sevgili kul olmak için	136	Herkesten dua alınmalı	187
Müşrikler de göze tâbi olmuşlardı	137	Söz taşımak, kovuculuk	188
Ucba, kibre düşürür	139	Bir gün daha izin verildi	190
Müslümanda vesvese olur	140	Vaki olanda hayır vardır	191
Kalıcı şeye gönül vermek	141	İmtihandayız	192
Kalbin özelliği	143	Sevgide vefa	194
Sevgili kula gelen iki sıkıntı	144	Üç babaya teşekkür	195
Kâr ne zaman?	145	Namazı geciktiren genç	196
Ehl-i sünnet gemisi	148	İnsanlara iyilik etmek	198
Paranın gelip gittiği yer	149	Mümini sevindirmek	199
İman bir cevherdir	150	Herkes imtihandadır	200
		Haramdan sakınanı Allahü teâlâ korur	201

Sıkıntının bedeli	203	Nakleden aziz olur	255
Bayram edilecek nimetler	204	Allahü teâlânın sevdiği kul	256
Allah rızka kefildir	205	Dostların iki alameti	257
Tanımak ve itaat	206	Bu dünya yalandır	258
İyiliğin mükâfatı	208	Dünya yükü	259
Namaz ve tefekkür	209	Nasıl evliya oldular?	261
İtibar gideren şeyler	210	Saltanatın dört esası	264
Ayrılık olmayan günde	211	Hüküm neticeye göre verilir	265
Allah iman selameti versin	213	Hikmetli sözler	267
Sevaba ortak olmak	214	Selef-i salihin denilen büyük	
Esas olan sevgidir	215	zatların bazı vasıfları	269
İtaatsiz sevgi yalandır	216	İlim, amel ve ihlâs	270
Sahipsiz olmak kötüdür	218	Başarının şartı	271
Elini boş tutabilmek	219	Yarın belli değildir	272
İmanı koruma zamanı	220	Zindanda saadet aramak	273
İslam'ın şartı değişmez	221	Cennete açılan tek kapı	275
İmandan sonra ilim gelir	222	Zalim değil, mazlum gitmek	276
Doğru iman etmek	223	Tanımayan sevemez	277
Allah var, şeriki yok	225	Gerçek sevgi	278
Kurtulmanın tek çaresi	226	Görenle görmeyen	279
Bir vücut gibi olmak	227	Aklı bırakmak	281
Nefsi aradan çekmek	230	Teşekkür ve edep	282
Nefse karşı gelmek	231	Ana baba duası almak	283
Sonra yaparım demek	232	Dua kabul olur	284
Âmirlik ve bid'at	233	Hizmet eden hizmet görür	285
Esas olan	234	Kalbin kararması	287
Teferruat olan	235	Mümin neşeli olur	288
Ya hayır konuş veya sus	237	Çok kişinin duasına kavuşmak	289
Küfre en yakın günah	238	Besmele'nin önemi	290
Ahret için kanaat olmaz	239	Evlat nimetine şükür	291
"Dağıttıkların bizim oldu"	240	Çocuklara sahip çıkmak	293
Muhabbet ince bir yoldur	242	İki zıt şeyde hedef aynı olmaz	294
Kıyametteki pişmanlık	243	Ahret yolcusunun vazifesi	295
Nefsi işe karıştırmamalı	244	Bu kuru kafa kimdi?	296
Kendini tanımak için	245	Sonsuz ne demek?	297
Herkes sevdiğiyle beraberdir	246	En büyük nimet	299
Herkes ateşini kendi götürür	248	Âb-ı hayata kavuşmak	300
En iyi âlim, nakledendir	249	Kurtulan kurtarır	301
Ehl-i sünnet âlimleri birer ışıktır	250	Öyle gelen böyle gider	302
İlimsiz din olmaz	251	Sevgi varsa mesele yok	304
İlim yayılmalıdır	252	Ölümü şevkle beklemek	305
İlim ve edeb	253		

Güvendiğimiz şeyler de		Dua boşa gitmez	357
Allah'ındır	306	Evlilikte kul hakkı	357
"Sen olmasaydın"	307	Karı koca hakkı	358
Cennet kapısının anahtarı	309	Müslümanın ihtiyâcını	
Sevgi ve menfaat	310	temin etmek	360
Aynaya bakmalı	311	Mülk Allah'ındır	361
İki güneş var	312	Allahü teâlâ kimi sever?	362
En üstün insanlar	314	Dine hizmet ve kul hakkı	363
Suizandan çok sakınmalı	315	Yanlış yola girmek	365
Ya hayır söyle, ya sus!	316	Her nefeste sevab	366
Dün, bugün ve yarın	317	Bütün nimetlerin şükrü	367
Görmek başka inanmak başka	319	Bozuk yazarın kitabı	368
Ana baba ve hoca	320	Akıl veren talebeler	369
Peki demek	321	Açık kitap gibi	370
Gün bugün, fırsat bu fırsat	322	Resulullah'a karşı edeb	371
Rüyadaki padişahlık	323	Haddini bilmek	373
Âmirin görevi	325	Eshab-ı kiramın edebi	374
Cömertlik ve idarecilik	326	Feyz ve edeb	375
Ticaret, cesaret ve kalite	327	Üç teşekkür	376
Ticarete müşteriye fethetmek	329	Duayı izinli okumak	377
Başarının sebebi ve derecesi	330	Kirli hava ve iki ilaç	378
Ticaretin şartları ve esası	331	Herakliyüs küfrü tercih etti	380
Allah'ın sevdiği tüccar	332	Yol levhası olmak	381
Ticaretin kuralı	334	Allah dostlarını sevmek	382
Kul hakkı ve haram kazanç	335	Niyet ve teslimiyet	383
Başarı ve hizmet	336	Eshab-ı kiramın yaşayışı	385
Evlilik binasının temeli	337	Yaşayışıyla örnek olmak	386
İman güzeldir	338	Âmire itaat	387
Azaptan kurtarmak	340	Birinin izinde gitmek	388
Dine hizmet ederken	341	Sevilen kulun alameti	389
İmanı korumak için	342	Baş olma sevdası	391
Zaman gittikçe kötüleşir	343	Bedenin ve ruhun gıdası	392
Emr-i marufun önemi	344	Paranın geldiği yer	393
Hedefin tespiti	346	Yük çekmeli	394
İmanın asıl şartları	347	Hakkı bâtıldan ayırmak	395
Allah için sevmek	348	Edep ve peki demek	396
Kul hakkının önemi	349	İzinli iş yapmak	398
Emir verme arzusu	351	Sıkıntıların sebebi	399
İslamiyet nedir?	352	Kimse kimsenin rızkını yiyemez	400
İmanın ve küfrün karşılığı	353	Uçak havada kalmaz	401
Bayrağın ulaştırılması	354	İmanın korunması	402
İzzet ve şeref imandadır	356	Hizmetlerin gayesi	403

Siz bari yanmayın	404	Hocayı seven talebesini de sever	442
Son nefes korkusu	405	Hocayı seven talebesini de sever	443
Allah'ın kullarına iyilik yapmak	406	Bu gafletin sebebi ne?	445
Cennet bahçesi	407	Ben bilirim diyen	446
İmanı korumak için	408	Gemide olmak	447
Kul hakkının çaresi	409	İmansız ölmenin sebebi	448
Kendini haklı sananlar	411	İmansız ölmenin sebebi	449
Kırk evliyadan biri	412	Sermayeyi kurtarmak	450
Herkese iyilik etmek	413	Tevbe edilmeyen günah	451
Garip yolcu gibi olmalı	414	Bid'at ehli ne demek?	452
Engelleri aşmak için	415	Ana baba hakkı	453
Cennet vacib oldu	416	Âlimlerin hakkı	454
Niye kendine acıımıyorsun?	417	Âlimleri tanımanın kıymeti	455
Öyle gelen böyle gider	418	Allah sevgisinin alameti	456
Büyüklerin hakkı nasıl gözetilir?	419	Toprak gibi olmalı	457
Ateş, düştüğü yeri yakar	420	İmtihan ve edebe riayet	458
Her yerde rahat etmek için	421	Rahmet deryası	460
Allah için vermek	422	En talihsiz insan	461
Mal sevgisi ve cimrilik	423	Fakire merhamet etmek	462
Fakirlik ve zenginlik imtihanı	425	Zenginsen alırım	463
O beni gördü	426	Sevilene kötülük edilmez	464
Neşesi yüzünde, kederi kalbinde	427	Yalnız Allah'tan korkmalı	465
Affından şüphe etmemeli	428	Gadab-ı ilahi	466
Kurtulanla beraber olmak	429	Mal mülk mezara nasıl girer?	467
İyi çığır açmak	430	Üstün hâller ölçü değildir	469
Sonra yaparım diyen helak olur	431	Son nefes belli olmaz	470
Âhirette en önemli سوال	432	Ahirette bizi kurtaracak iş	471
Felaketten kurtuluş çaresi	434	Sevgi, Allah için olur	472
Fırsatı ganimet bilmek	435	İyiliklerin başı Allah korkusudur	473
Âyet-el kürsi okumak	436	Kâbe'yi yıkmaktan büyük günah	474
Bir insanın kıymeti	437	Eden kendine eder	475
İmanlı olmanın iki şartı	438	Din kardeşine hizmet	476
Kim Allah içinse	439	Kendini kusurlu görmek	477
Din kardeşini tenkit	440	Müstesna nimetlerin şükrü	478
His, akıl ve kalb kuvveti	441	Ticaret, cesaret ve kalite	480

Menkibe ve Hikmetli Sözler-

2

Kendi eliyle ateşini götürmemeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Namazları doğru kılmalı. Günahlardan vazgeçmeli. Günahın kelime anlamı ateştir, Cehennem ateşi. Kendi eliyle ateşini götürmemeli.

* Nehir bu tarafa akarken nehrin tersine gidemezsiniz. Çünkü nehrin içindesiniz, ama kenarından giderseniz akıntısından daha az zarar görürsünüz.

* İntihar etmek, adam öldürmekten daha büyük günahtır.

* Bize dinimizi imanımızı öğreten, ehl-i sünnet itikadı üzere yetiştiren ana babamızın rızasını, duasını mutlaka alalım. Böyle ana babanın rızasını almadan hiçbir şeye kavuşmayacağımızı bilelim.

* Cenab-ı Hak hiçbir şeyi abes yaratmamıştır. Her şeyin bir hikmeti vardır. Her mahlûkun bir yaratılış hikmeti vardır.

* İnsanlar çeşitli vasıtalarla binip gidiyorlar. Müslüman ne kadar bahtiyardır ki mescidden geçen, camiden geçen vasıtaya biniyor. Ve bu vasıtaya müslümanlar abdesti ile biniyor, iman olanlar biniyorlar. Tabii ki vasıta menziline giderken hepsini birden götürür. Sen ehilsin, sen naehilsin, sen asisin, sen evliyasın, sen fâsıksın demezler, madem ki vasıtanın içindeler, hep beraber Cennete doğru giderler. Yeter ki, iman doğru olsun. İş, o doğru vasıtayı bulup, o vasıtaya binebilmek!

* Kul hakkından çok korkmalı. Müflis, üzerinde kul hakkıyla ahirete gidip amelleri bir bir hak sahiplerine verilen ve bir de üstüne onların günahlarını alandır, yani iflas edendir.

* Bir mürşid-i kâmilî gördükten veya kitaplarını okuduktan sonra, aynaya bakıp da kendisinden, nefsinden, kötülük ve bozukluklarından tiksineyen, kendini beğenen bedbahtın tekidir.

Nankörlük yapmış olur

* Allahü teâlânın nimetleri, ihsanları saymakla bitmez. Allahü teâlâ bunların hepsini, bütün insanlara vermiş. İnsanlar bunların

şükrünü yapmazsa, nankörlük yapmış olur. İnsan bu nimetlere küfran ederse sonsuz Cehennemde kalmak hakkıdır. Bu hakkı, kendisi talep etmiştir.

* Hep iman anlatılıyor. Anlayan üçü beşi geçmiyor. İmanı anlamaktan maksat, **imanı içine, iliklerine sindirmektir.**

* Tahkir edilecek şeye hürmet etmek, hürmet edilecek şeyi ise tahkir etmek, insanı imandan çıkarır.

* Ehli sünnet itikadı, asırlardan beri emin ellerden emin ellere geldi. Bu, büyük bir emanettir, miras falan değildir. Büyükler bu emanetin büyüklüğünü bildikleri ve gördükleri için, sıhhatleri pahasına insanlara bu emaneti ulaştırmak için, gece gündüz çalıştılar. Çünkü emanet çok büyük. Büyük emanetin büyük hesabı vardır. Allah göstermesin, bırak bir insanı, bir kediye ateşe atsalar karşısında nasıl durup da eğlenebilir, nasıl gülebilir insan? İşte büyüklerin ızdırabı bu, onlar için dünya artık yoktur. Onların bir düşüncesi vardır; bir Allah'ın kulu daha yanmaktan nasıl kurtulur?

İman edin ne demek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Bir büyük zata talebesi sorar:

- Efendim, Allahü teâlâ bir âyet-i kerimede mealen, **(Ey iman edenler iman edin)** buyuruyor. Bunların hem iman ettiklerini bildiriyor, hem de iman edin buyuruyor. Burada, "iman edin" ne demektir?

Cevaben buyuruluyor ki:

- (Beni tanıyın) demektir.

- Efendim, herkes Allah diyor, tanıyor. Peki, tanıyın ne demektir?

- Habibimin getirdiklerine inanın, emir ve yasaklara uyun demektir. Tanımak, sevmek ve itaat etmek demektir. Allahü teâlâyı tanıyan onu sever. Onu seven de emir ve yasaklara uyar, yani farzları yapar haramlardan kaçınır. Allahü teâlâ ibadet yapılarak sevilir, tanınır.

* Peygamber efendimiz buyurdu ki:

3 kişinin Cennete girmesine ben kefilim:

1-Gıybet etmeyen,

2- Şaka dahi olsa yalan söylemeyen,

3- Güzel ahlak sahibi olan.

Yine buyurdu ki:

Cennette benim yanımda kim olur biliyor musunuz?

Eshab-ı kiram sukut etti. Allah'ın resulü daha iyi bilir dediler. O zaman Peygamber efendimiz buyurdu ki:

“Cennette benim yanımda ahlakı en güzel olanınız bulunur.”

* Mezhep imamlarına, ehli sünnet âlimlerine, imam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklere tâbi olanlarla olmayanların farkı şudur: Tâbi olmadan hizmet etmeye kalkışanlar, akşam olunca çalışırlar. Yani karanlıkta ne yaptıklarını görmezler, yaparlar yıkarlar, kırarlar dökerler. Tâbi olanlar ise sabahleyin ışığın altında çalışırlar. Ne yaptıklarını görürler, yaparlar, yıkmazlar kırmazlar dökmezler.

* Bize dininizi imanınızı öğreten, ehli sünnet üzere yetiştiren annemizin babamızın çok duasını alalım. Onların hakkı ödenmez. Onlarla münakaşa etmeyelim. Onlar ne derse haklıdır. Münakaşa edersek ipler kopar. Peygamber efendimize birisi geldi dua istedi, **(Annenden iste)** buyurdu. Annem öldü deyince **(Babandan iste)** buyurdu. Babam da öldü deyince **(Teyzenden iste)** buyurdu. İşte onların hakkı bu kadar önemli.

* Asıl bayram, son nefeste imanla ve şehit olarak çene kapatmaktır. Son nefeste Allah demektir. Son nefeste Allah demek için, onu çok söylemek lazım, kim neyi çok söylerse son nefeste de onu söylemesi kolay olur.

* Müslümanın siması, kelamı, taamı hep şifadır. Yani yüzü de, sözü de, ikramı da hep şifadır.

* Allahü teâlâ bir kulunu korursa, kimse ona bir şey yapamaz. Yapmaya çalışan da, kendine yapar.

* İlim cahilliği götürür, fakat ahmaklığı götürmez.

* Geleceğiniz bakımından iki büyük tehlike var: Biri israf, diğeri kibir.

* İnsan gece gündüz tam bin sene tesbih çekse, bunun hepsi, yarım sayfa dinini imanını doğru öğreneceği kitap okumak yerine geçmez. Çünkü tesbih çekmek nafile ibadettir. Nafile farzın yanında denizde damla değildir. Akşam yatmadan yarım saat kitap okuyup, bütün gece yatsa daha kârlı olur.

Birbirimizi sevmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Bir insan bir mümine çatık kaşla baksa kul hakkı olur. Gıybet etse, kalbini kırsa falan değil, çatık kaşla baksa. O yüzden Müslüman olarak birbirimizi sevmek mecburiyetindeyiz. Hepimiz büyük nimet içerisindeyiz. Hepimiz seçilmişiz. Allahü teâlâ, malı, rütbeyi isteyene verir, fakat imanı, ehli sünnet itikadını istediğine verir. İman nimetinin şükrünü eda edebilmek için, birbirimizi sevmemiz şarttır.

Ehli sünnet âlimleri, (Allahü teâlâyâ şükretmek için birbirinizi sevin) buyuruyorlar. Eğer birbirimizi çok seversek, çok faydaları var. Birincisi, Allahü teâlâyâ şükretmiş oluyoruz. Çünkü Allahü teâlâ verdiği nimetinin şükrünü istiyor. Onun şükrü de müminlerin birbirini sevmesidir. İkinci faydası, dünyada kim kimi severse ahirette beraber olacaktır. Üçüncüsü, birbirini Allah için sevenler, ahirette herkesin gıpta ettiği büyük nimetlere kavuşacak, cenâb-ı Hakkın razı olduğu, sevdiği yerde buluşacaklardır.

* İmanı muhafaza edip, imanla ölmek için, görmemeli, işitmemeli, dili tutmalı. Ehli sünnet itikadını öğrenip, kendi hata ve kusurlarımızı düzeltmeye, eksiklerimizi tamamlamaya çalışmalı. Dünya hayatında bir yolcuyuz. Bavulumuzu ahirette açacağız. Ona ne doldurduğumuza dikkat etmeli. Lüzumlu ve kıymetli şeyleri, gittiğimiz yerde geçerli şeyleri seçmeli. Onun bunun eşyasını da kendi bavulumuza koymayalım.

* Dünyada insanlar karışıktır. Müslümanlarla, kâfirler karışıktır. Allahü teâlâ Müslümanlara imanlarının karşılığı olarak, bu dünyada hemen nimetler vermiyor. Öyle olsaydı, kâfirler demek ki Müslüman olmak iyi bir şey derler, hemen iman ederlerdi; fakat gördüklerine iman etmiş olurlardı. Halbuki iman gaybidir, Muhammed aleyhisselamın bildirdiklerine iman etmek lazımdır.

* İman çok mühim ve hassastır, ya vardır ya da yoktur, ortası olmaz. Bir kimse Peygamber efendimizin getirdiği her şeye inansa, bir mevzuda acaba öyle mi-böyle mi dese, tereddüt etse veya bir meseleyi beğenmese, Allah korusun küfre girer.

* Birlik beraberlikte bereket, rahmet, ayrılıkta felaket, azab-ı ilahi vardır. Birbirinizi sevin.

* Dünya firak yeridir.

* Dünya hırsı, para ve şöhret, iki aç kurdun zararından daha zararlıdır.

* İyiler, iyilikleri de bir heybeye doldurup beraberlerinde alıp gittiler. Gittiler iyilikleri de götürdüler.

* Büyüklerin yolunun esası edeptir. Yaptıklarınız çok iyi şeyler, faydalı ve iyi işler olabilir; fakat bunlar edeple birleşmeyince bir işe yaramaz.

* Pehlivan, hasmını yenen değil, öfke anında öfkesini yenendir.

* Kim Allah içinse, Allahü teâlâ da onun içindir. Bundan uzaklaşan sıkıntıya düşer. İstiğfar edin, mutlaka Onu affedici bulursunuz. Dua, kazayı ve belayı def eder.

* Sıkıntıyı kendine anlatan, yani şükretmeyip, sabretmeyip oflayıp puflayıp duran, Allahü teâlâyı nefsine şikayet etmiş olur. Başkasına anlatan bu sefer anlattığına şikayet etmiş olur.

* Makbul insan üzüntülü, sıkıntılı olur. Bu üzüntüler, sıkıntılar onu makbul eder.

Üç şeyde yanılan iflah olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Eş, İş, Arkadaş. Bu üçünde yanılan iflah olmaz. Ben onu düzeltirim der ama düzeltemez. Kendisi onun gibi bozulur. Bir sepet sağlam incirin içine bir tane çürük incir koysanız hepsini bozar. Bir sepet sağlam incir o bir çürüğü sağlam yapamaz.

* Dünyada aziz olmak isteyen diline sahip olsun.

* Sabır susmaktır. Konuşan, susandan daha fazla vera sahibi olamaz.

* Kötü insanlarla arkadaşlık yapan, iyi kimselere suizan eder.

* İnsanların bilgisi, insanların bilgisinden yararlanıp kendi bilgisini artırandır.

* Dört yerde dört şeyi korumak, iki şeyi unutmamak, iki şeyi de unutmak gerekir.

Korunacak şeyler: Namazda gönül, halk içinde dil, yemekte boğaz, el evinde göz.

Unutulmayacak şeyler: Allah'ın büyüklüğü ve ölüm.

Unutulması gerekenler: Birine ettiğin iyilik ve sana yapılan

kötülüktür.

* Şâh-ı Nakşibend hazretlerine, “Namazda hudû ve huşû nasıl elde edilir?” diye sorulunca buyurdu ki: " Huzurlu bir halde helal lokma yiyeceksiniz. Huzur ile abdest alacaksınız ve namaza başlarken iftitah tekbirini kimin huzuruna durduğunuzu bilerek, düşünerek söyleyeceksiniz.”

* Cemaatte rahmet vardır. Bir cemaatte bir kişi, Allahü teâlânın sevgili kuluysa, duası makbul ise, onun hürmetine Allahü teâlâ hepsini affeder.

* İmanın temeli, hubbi fillah buğdi fillahtır. Yani, sevmesi de, sevmemesi de, Allah için olmaktır.

* Müslüman, Allahü teâlânın seçtiği sevdiği insandır. Onun seçtiğini ben seçmiyorum, Onun sevdiğini ben sevmiyorum, hiç böyle şey olur mu?

* Kur'an-ı kerimin asıl tefsiri fıkıhtır. Ne yapılacak, nasıl yapılacak, nasıl korunacak, bunlar fıkıh ilmi ile mümkün olur. Dini bilmeden imanı korumak zordur.

* Hadis-i şerifte, **(En hayırlınız, Kur'anı öğrenen ve öğretenidir.)** buyruluyor. Bunun bir manası da, Kur'an-ı kerim İslamiyet demektir. İslamiyet'i öğrenen ve öğreten en hayırlınızdır demektir. Burada öğreten kelimesi önemli, yani doğru öğrendiğini doğru öğreten demektir. Kafasından konuşan değil.

* Müslümanın kıymeti, nuru ahirette belli olacak. Cehennem diyecek ki, çabuk geç, nurun ateşimi söndürüyor.

* Nasıl ki bedenın rızkı varsa ruhun da rızkı vardır. Nasıl ki bedenın rızkı verilmezse hastalanır, sonunda ölür ise, ruhun rızkı da verilmezse hastalanır ve zamanla ölür. Ölmesi, Allah korusun, kâfir olması demektir. Namaz ve diğer ibadetler ruhun rızkıdır. Büyüklerin sözleri de ruhun rızkıdır.

* İki şeyden kaçın: Çok yemekten ve çok konuşmaktan.

* Sabır, Allahü teâlâyı kullara şikayet etmemektir.

* Dünyada en makbul ibadetlerden birisi de, Allahü teâlânın rızası için insanlara yardım etmektir.

* Gömleğin ilk düğmesi yanlış bağlanınca, diğerleri de yanlış gider. Neticeyi değiştiremezsiniz ama başlangıcı değiştirmeniz mümkündür.

* Tedbir almamak kibirdendir.

Kaç tane bayram

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Elbette müminin en büyük bayramı, günahlarının affolunduğu, son nefeste imanla öldüğü, hesapta mizanda sevaplarının çok, günahlarının yok olduğu, sırat köprüsünden geçtiği gündür. Hakiki bayram, Cennette Peygamber efendimizi (sallallahü aleyhi ve sellem) görmek ve ondan sonra rüyet-i ilahiyeye mazhar olmaktır.

Kaç tane bayram var. Müslüman olmak bir bayram. Ehl-i sünnet olmak bir bayram. Büyükleri tanımak bir bayram. Hayırlı işte istihdam edilmek bir bayram. Dostlarla beraber olmak bir bayram. Müslümanların yüzüne bakmak bir bayram. Cenab-ı Hak, bir mümini bir müminin yüzüne muhabbetle bakarsa, onu affeder. Bir müslüman bir müslümanı sevindirirse Allahü teâlâ ona nafile hac ve umre sevabı veriyor. Yani Allahü teâlâ kullarına çok kazansınlar çok kâr etsinler, çok kârlı çıksınlar diye ufak bahaneler yaratıyor. Allah'ın dergahında ehil naehil beraberdir. Bir tanesi Cenab-ı Hak tarafından kabul edilse, Cenab-ı Hak o kulların içerisinden bir tanesini sevse, onunla beraber olanların hepsi Cennete girer. Çünkü orda tasnif yok. Sen cahilsin çık dışarı denmez.

Allahü teâlânın varlığına, birliğine, Peygamber efendimizin Onun Resulü ve kulu olduğuna görür gibi inanmak lazımdır. Zaten kelime-i şهادette bu bildiriliyor, görmüş gibi şهادet ederim deniliyor. Bu iman elde edildi mi, diğer tarafların hepsi kolay hallolur. İmanın elde edilmesi için elhamdülillah imkan var. Peki onun güçlendirilmesi, onun kuvvetlendirilmesi onun sağlamlaştırılması nasıl olur? Onun da kolayı var.

Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Dinül mer-i dinül ahihi), insanın dini arkadaşının dini gibidir. İmanını güçlendirmek isteyen, imanı güçlü olanlarla beraber olmalı. Çok ibadet yapmak isteyen, en güzel ibadet yapanla, en güzel şekilde ve ihlasla çalışanla beraber olmalı. Bu sefer o da, onun gibi olur. Gerek imanın güçlenmesi, gerek ihlasın artması, gerek ibadetlerin artması veyahut felaketlerin artması günahların artması, küfre varması hep insanın vereceği kararına bağlıdır. Tercih

meselesidir. Ne olmak istiyorsa, o taraftaki insanları bulacak, onlarla arkadaşlık kuracak. İyi olmak istiyorsa iyilerle beraber, kötü olmak istiyorsa kötülerle beraber olacak. Gayet tabii bir şey bu. Dünya ve ahiret saadeti için, iyilerle beraber olmayı tercih etmeli.

* Allahü teâlâ insanlara iki tane bardak ihsan etti! Bu iki bardaktan biri som altın, diğeri çömlek. Altın olan yere düşse de kırılmaz. Diğeri elden bir düşse parça parça olur. Birinin üzerinde ahiret, diğesinde dünya yazıyor. Ahiret yazana dünyalık da girse ahiretlik oluyor. Dünya yazana ahiretlik de girse dünyalık oluyor. Bu bardaklara koyduklarına dikkat etmeli. Hangi bardağı tercih ettiğine dikkat etmeli. Ahiret bardağı kabirde, sıratda, her yerde geçiyor. Cennetten gelmiş, sahibini de Cennete götürüyor. Bir gün birini, bir gün öbürünü öne alıp durmamalı. Ahiret bardağını tutup bırakmamalı.

* Seyyid Abdülkadir Geylani hazretleri buyuruyor ki:

Bir kimse ödemek niyeti ile borç aldıysa Allahü teâlâ üç şekilde ödeme kolaylığı verir:

- 1- Alacaklıların kalblerine merhamet verir, sabrederler.
- 2 - Kalblerini yumuşatır, bir miktarını hediye ederler.
- 3- Alacaklarının tamamını hediye ederler.

Ahiret sultanı olmaya bakmalı

* Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya sultanı değil, ahiret sultanı olmaya bakmalı. Ahirette dünya sultanlığı işe yaramayacak. O kadar salih, iyi bir sultan olmasına rağmen dünya sultanı olduğu için, Yıldırım Han'ın türbesine giden yok. Fakat, ahiret sultanı olduğu için herkes damadı Emir Sultanın türbesine gidiyor.

* Dünyalık olan şeylerin Allah indinde sivri sinek kanadı kadar kıymeti olsaydı, kâfire bir yudum su vermezdi. Kâfirlere, dünyalığı çok veriyor, onlar da bunlara aldanarak felakete sürükleniyorlar. Müminin Allah indinde kıymeti, topladığı dünyalık kadar azalır. Dünya sevgisi arttıkça, ahirete olan zararı da artar. Ahiret sevgisi arttıkça, dünyanın ona zararı azalır. Dünya ile ahiret, doğu ile batı gibidir. Birine yaklaşan, diğere uzaklaşır. Dünyalık peşinde koşmak, su üzerinde yürümeye benzer. Bunun ayaklarının

İslanmaması mümkün değildir.

İslamiyet'e uymaya mani olan şeylere dünya denir. Allahü teâlâ bir kulunu severse, onu dünyada zâhid ve ahirete râgıb yapar. Ayıplarını ona bildirir. Dünyada zâhid olanı, Allah sever. İnsanlarda bulunanlarda zâhid olanı insanlar sever. Dünyalık arayanın buna kavuşması güçtür. Ahireti arayanın buna kavuşması kolaydır. Dünyalığa düşkün olmak, hataların başıdır. Yani her türlü hataya, günaha sebep olur.

* Dünya peşinde koşan kimse, şüpheli şeylere, sonra mekruhlara, sonra haramlara, hatta küfre dalar. Geçmiş ümmetlerin, Peygamberlerine "aleyhimüssalevâtü vetteslîmât" inanmamalarına sebep, dünyaya düşkün olmalarıydı. Dünya muhabbeti, sarhoş eden şaraba benzer. Bundan içen, ancak ölüm zamanında ayılır.

Musa aleyhisselam, Tûr dağına giderken, birinin çok ağladığını gördü. Ya Rabbi! Kulun, senin korkundan ağlıyor dedi. **"Kan ağlasa dahi, onu affetmem. Çünkü o, dünyaya düşkündür"** buyurdu. Hadis-i şerifte, **(Dünyayı helalden kazanana, ahirette hesabı vardır. Haramdan kazanana, azabı vardır)** buyuruldu.

* Bir kimse, helal para ile bina yaparsa, insanlar, bundan faydalandığı müddetçe, kendisine sevap verilir.

* Cahillerin hakaret etmemeleri ve düşmanlara azametli, kuvvetli görünmek için, âlimlerin, âmirlerin libâs ve binalarının ziynetli olması lazımdır.

* Kâbe-i şerif ilk görüldüğünde edilen dua red olunmaz. Kâbe-i şerif ilk görüldüğünde yapıldığı gibi, bir mümin bir müminle karşılaştığında, yüzüne bakıp hiçbir şey düşünmeden dua ederse duası kabul olur. En güzel dua, selamün aleyküm demektir. Selama da fazlasıyla cevap vermek iyi olur. Mesela, (ve aleyküm selam ve rahmetullah) demelidir. Selamın manası, sana dünya ve ahiret selameti diliyorum demektir. Zaten bütün mesele de bu değil mi? Fakat selam verirken düşünmeden rastgele vermemelidir. Şuurlu olarak manasını ve sünnet olduğunu düşünerek vermelidir.

* Yüz bin şeytan, kötü bir din adamının yaptığıı yapamaz. Şeytanı otururken görmüşler neden böyle boş oturup duruyorsun, insanları aldatmaya çalışmıyorsun demişler. O da, benim işimi kötü din adamları yapıyor bana iş kalmıyor demiş.

İki şey varsa korkmayın

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Her kitap okunmaz. Bir kitap doğru bile olsa, yazan Allah için yazmamışsa okuyan zarar görür. Çünkü yazanın habis ruhu, zulmeti etki yapar. Yazan ihlasla bile yazsa, basanlar para için basmışsa yine feyz, bereketi olmaz. Büyüklerin kitaplarını okuyanlar ise, büyüklerin ruhaniyetinden feyzinden istifade eder. Sadece ilim yetmez, ihlas da lazımdır.

* İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

İki şey varsa korkmayın;

1- Bu dinin sahibine uymak,

2- Dini öğrendiğiniz zatın büyüklüğüne inanmak ve onu sevmek..

* Peygamberlerden sonra insanların en üstünü olan hazret-i Ebu Bekir'den bir kimse dua istiyor. Ellerini açıp şöyle dua ediyor:

Ya Rabbi bir günahkâr kul, bir günahkâr kulundan dua istiyor. İkisinin de günahlarını af eyle.

* Banyodan çıkarken ayakları soğuk su ile yıkamak, ağrıları giderir, romatizmayı önler.

* Kalbi çok hasta olan kimse eşine dostuna dini nasihat yapamaz. Din kitabı okuyamaz. Bir Müslüman arkadaşının yanına gidip sohbet edemez. Ama kalbinde biraz kırıntı varsa kitap okur.

* Ölüme hazır olan hep güler. Çünkü o vuslatı bekliyor. Rabbine kavuşmayı bekliyor. Müslüman gülmesin de ne yapsın.

* İnsanların fitnesinden kurtulmak istiyorsak, çarşı ve pazarlarda sık sık bulunmamalı.

* Ticaret erbabının dükkanlarında uzun müddet oturmamalı.

* Hiçbir günahı küçümsememeli, çok çalışmalı. Boş gezenler, zengin bile olsa, arkadaşları şeytan, kalbleri şeytanın konağı olur.

* Dünya gamından, nefsin sıkıştırmasından hafifleyip kurtulmak için; kabristanları sık sık ziyaret etmelidir.

* Ayıp ve kusurlarını gördüğünüz arkadaşlarınızın, komşularınızın, sırlarını ifşa etmemeli; çünkü gördüğünüz bu sırlar, size emanettir. Emanete hıyanet ise, çirkin bir harekettir.

* Haram giren, haram çıkan ağızdan yapılan duayı Allahü teâlâ kabul etmez. Duanın kabul olması için ağza da mideye de dikkat etmek lazım. Vesile ile dua etmek lazım.

* Küfre, bid'ate ve günahlara karşı emri maruf yapılırsa, Allahü teâlâ o beldenin hak ettiği azabı tehir eder. Emri maruf yapılmazsa azabı ilahi gelir.

* Bir yumruk gibi olmalı. El açık olursa parmaklar zarar görür. Yumruk haline gelirse zarar görmezler.

* Nefs, bütün iyiliklerden süzülmüş, sadece bütün kötülüklerin bulunduğu varlıktır. Her istediği aleyhinedir, en ahmak varlıktır. Asıl arzusu kendini ilahlaştırmak, kendine taptırmaktır, kötülük yaptırmakla tatmin olmaz.

* İnsanların dünyada islediği suçlardan dolayı Allahü teâlâ iki şekilde cezalandırır, ya cezayı ahirete bırakır kâfirlerin ki böyledir. Yahut dünyada sıkıntı verir. Ahirete bir şey kalmaz. Bunun için sıkıntı Müslüman için bir nimettir. Bunun ahiretteki karşılığını bilseler, sıkıntı gelsin diye dua ederler.

Dünya ve ahiret saadetine anahtarı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* 6 cilt Mektubatın yani Mektubat-ı Rabbani ve Mektubat-ı Masumiyyenin özeti bir cümledir:

"Bu yolun büyüklerini tanımak ve sevmek, dünya ve ahiret saadetine anahtarıdır."

* Bir büyük zat bir talebesine vazife verirken, "Beynime mi girmek istersin, kalbime mi girmek istersin?" diye sorar. Efendim, farkı ne diye sorunca, kalbime girersen ahirete kadar benimlesin. Beynime girersen yarın unutabilirim buyurur. Talebe bu sefer, efendim, kalbe girmenin şartı nedir diye sorar. Şartı ikidir: Kimseyi bana şikayet etmeyeceksin ve kimse de seni bana şikayet etmeyecek; çünkü orada sen beni temsil ediyorsun. Yolumuz almak değil vermek yoludur, yük olmak değil, yük almak yoludur. Sıkıntı vermek değil, sıkıntı çekmek yoludur. Hep sen sineye çek, kimseyi şikayet etme. Öyle yaşa, öyle hareket et ki kimse de seni şikayet etmesin.

* Allahü teâlâ insanı kendisi meşhur yapar, insanlara tanıtırsa onu muhafaza eder; ama insanın kendisi meşhur olmak isterse afettir, felakettir.

* İmam-ı Rabbani, Abdülkadir-i Geylani gibi mürşid-i kâmiller, bu

yolun büyükleri kendilerine tâbi olanlardan gafil değildir.

* Büyükler göç ettikleri zaman ilimleri, ihsanları, feyzleri heybelerinde beraber gider. Dünyada bereket kalmaz.

* Büyüklerin talebeleri üç sınıftır:

1.Hane halkı gibi

2.Akraba gibi

3.Komşular gibi.

* Aynanın karşısına mum koysanız, aynada mum gözükür, o da ışık verir. O aynanın karşısına başka bir ayna koysanız, o ayna da ışık verir. Dilediğiniz kadar ayna koyun, mum yine orada ışık vermeye devam eder. Asıl mum (kaynak) Peygamber efendimizdir. Büyükler Onu yansıtırlar.

* İnsanlar zor zamanlarda, zor ile karşılaştıklarında müdara yapamazlar, insanları idare edemezler. Böyle zamanlarda herkes içindekini ve gerçek yüzünü dışa vurur. Yani, bencil bencilliğini, fedakâr fedakârlığını, hain hainliğini gösterir. Bu problemlili zamanlar bir imtihandır. Ve dünyada hiçbir imtihanda, girenlerin hepsi kazanmamıştır. Bazıları imtihandan başarılı çıkar, bazıları ise kalır.

* Hep gülmek iyi değil. Gün tevbe ve istiğfar zamanıdır. Yarına çıkacağımız belli değil. Mümin müminin kıymetini bilmez ise Allahü teâlânın kıymetini hiç bilmez.

* Bilenlerle çalışmak zor olur, sıkıntılı olur. Peki diyen, ihlaslı samimi kimselerle çalışmalı. Bir kimse ihlaslı ise, Allahü teâlâ daha sonra o işi yapma kabiliyetini de verir ona. Ve o da bilenlerden, ama ihlaslı bilenlerden olur.

* Müslüman, dinini, malını, namusunu, şerefini korumak için zengin olmak zorundadır. İsrâf zaten haram, israftan kaçınmak zorundadır. Tasarruf etmek zorundadır. Peygamber efendimiz, **“Ey Eshabım, fakirlik sizin için saadettir, ahir zamanda, ümmetim için zenginlik saadet olacaktır”** buyurdu. Başka bir hadis-i şerifte de, **“Ahir zamanda iki sarısı olmayan, kullanılmış, horlanmış mendil gibi atılacaktır”** buyuruldu. İki sarı, altın ve gümüşdür.

Gideceğiniz nehri iyi seçin

* Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya ahiretin ufacık bir misalidir. Burada mescitlere, camilere

gidenler orada hakikisine gidecekler. Burada kötü yerlere gidenler orada kötü yerlere gidecekler. Bu, dünyadan ahirete akan iki nehir gibidir. Bir tanesi Cennete gidiyor, bir tanesi Cehenneme gidiyor. Herkes bu nehrin birinde mutlaka gider, ama yavaş gider ama çabuk gider! Fakat kendisinin bulunduğu nehir onu bir yere götürür. İnsanın kendisi gidemez tabi ama bir yere de gitmesi lazım. Bu yüzden, gideceğiniz nehri iyi seçin.

* Mühim olan sonsuz beraber olmaktır. Bu dünyada ne kadar uzun yaşarsan yaşa, yine ayrılık var. Ama ahirette sonsuz beraberlik var. Büyükleri seven orada onlarla beraber olacaktır.

* Kalbi yanan seni de kendini de kurtarır. Kalbi yanmayan seni de yakar.

* Dünya iş yeridir. Ahiret ücret yeridir.

* Bu dünyada ölmeden olmak yoktur. Zahmetsiz, çalışmadan bir şeye kavuşacağını zanneden ahmaktır.

* Hazret-i Ali buyurdu ki: “Dünya nimetlerini inceledim en iyisinin sağlık, en büyük sıkıntının da borçlu olmak olduğunu anladım.”

* Büyüklerden, evlialardan yardım her zaman değil her çare bitip tükendiğinde istenir.

* Abdullah ibni Mübarek hazretleri, 4000 Hadis-i şeriften 4 düstur seçmiş:

1- Devamlı bir günah işleyen bir kadına güvenme yani dikkatli ol,

2- Mala aldanma,

3- Karnını tok tutma,

4- Amel edeceğin kadar ilim öğren yani lüzumsuz bilgi peşinde koşma.

* Yukarıda olan mahrum kalır. Yukarıda değil aşağıda olmak lazım. Yani kibirlenmek yok, tevazu sahibi olmak var.

* Büyüklerin kitaplarını okumak çok önemlidir, bir saat kitap okumak, onlarla yarım saat sohbet etmek gibidir.

* Bu dünyada imrenilecek iki insan vardır: Ya âlim, ilmiyle cehaletle savaşır, ya da zengin, çok parası var, fakirlikle savaşır.

* Hayırlı insan hayra vesile olur. Bir insanın hayırlı mı olduğu şerli mi olduğu icraatından belli olur.

* Ne zaman bir Müslüman kardeşinizi görsek, belki de benim kurtuluşum bu kardeşimin duasındadır, diye ondan dua istemeli.

* Evladına haram işletmek, haram işlemesine sebep olmak, kendi eliyle onu ateşe atmak demektir.

* Kurda kuşa faydalı olmalı; hiç kızmamalı. Peygamber efendimiz İslamiyet'i ilk yaymaya başladığı zaman hiç kimse Müslüman değildi. Sonra yavaş yavaş hazret-i Ebu Bekir meydana geldi. Hazret-i Ömerler meydana geldi. Sanki o zamanda yaşıyormuş gibi inanıp, o şekilde yola çıkılırsa herkes hayranlık duyar. Herkes Allah'ın kuludur. Herkesin iyiliğe ihtiyacı var. Herkesin güzel söze ihtiyacı var. Herkesin nasihate ihtiyacı var.

Çatal kazık yere batmaz

* Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Emire itaat etmeli, karışmamalı, iki üç başlılık olmaz. Çatal kazık yere batmaz. Ne kadar çok çatal olursa batması o kadar zor olur. Müslümanlar bir vücut gibidir. Bu vücudun da bir başı var. İki başlı olsa olmaz. Zaten iki başlı bir yaratık görünce herkes korkar bir tarafa kaçır.

* Büyüklerin talebeleri çok kabiliyetlidir. Eğer büyükleri tanımasalardı, başka yerlerde de başarılı olurlar ve helak olurlardı. Çünkü, kabiliyetli insanlar bozuk yolda da hızlı yol alırlar.

* Fazilet yani üstünlük, görmekte, konuşmakta değil, inanmaktır.

* İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin yolunda olanlar, doğru öğrenirler, doğru anlarlar, doğru yaparlar, doğru öğretirler. Öğrenmek ile anlamak farklı şeylerdir. 72 dalalet fırkasının başındakiler hepsi öğrenmiş idi, hepsi de âlim idi. Fakat yanlış anlamışlardı.

* İlim üstâddan öğrenilir. İlmî, dîni, kendi kendine kitaptan öğrenenler çok yanılır, yanlış, doğrusundan çok olur.

* Takdire razı olmalı, haddimizi bilmeli, çok konuşmamalı ki, rahat edelim.

* Allahü teâlânın rızası yolunda ilim kâfi değildir, ilmi ile amel olanlar kurtulacaklardır. İlmî ile amel olmak da kâfi değildir, sadece ihlasla yapanlar kurtulacaklardır.

* Büyükleri tanıyan dünya ve ahirette rahat eder.

* Tekrar tekrar hep aynı şeyler anlatılıyor. Bilinmediği için değil.

Kitaplarda yazıldığı şekilde yapılmadığı için.

* İnsanın 3 babası vardır. Dünyaya getiren baba, kızını veren baba, dinini öğreten baba. Bunların üçüne de aynı saygıyı göstermeli.

* Aynanın arkası ne kadar karanlık olursa görüntü o kadar güzel olur.

* Almanın olur da, vermenin pişmanlığı olmaz. Niye verdim demezsiniz. Allah için verilince o iş bitmiş olur, o kıymetini bilmesee bile bizi ilgilendirmez.

* Müslüman, Müslümanın kıymetini çok iyi bilmelidir. Bir Müslümanı gördüğü zaman, ona olan sevgisinden ve saygısından dolayı, aklı başından gitmelidir. Bu sevgi azaldıkça, dine karşı soğukluk başlar ki, bu felaket alametidir. Din kardeşimiz, her şeyin üstündedir. Her şeyden değerlidir. Onun duası kurtulmamıza sebeptir. Bu inançla birbirimize sahip çıkalım.

* Ahir zamanda küfre düşmek çok kolay olur. Onun için her sabah ve akşam muhakkak iman duasını, tecdid-i iman ve nikah duasını okumalı.

Sabah ve akşam okunan iman duası:

(Allahümme inni euzü bike min en üşrike bike şey-en ve ene alemü ve estağfirü-ke li-ma la-alemü inneke ente allamül-guyub)

Tecdid-i iman ve nikah duası:

(Allahümme innî ürîdü en üceddidel-îmâne ven-nikaha tecdîden bikavli la ilahe illallah Muhammedün Resulullah)

Kimin için yaptınsa git ondan al

* Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hadis-i şerifte, **(Ameller niyete göredir)** buyuruluyor. Bu çok önemlidir. Allahü teâlâ, bu kulum bunu niye yapıyor diye kalbe bakar, niyete bakar. İnsanlar zahirlerini mamur etmekle meşgul, halbuki Allahü teâlânın baktığı yerleri yani kalbleri berbat. Allah için yapılanlar, hatalı kusurlu olsa da Allahü teâlâ kabul ediyor, (O benim için yapıyordu, benim yolumda, benim rızam için yapıyordu) diyerek kabul ediyor. Yapılanlar Allah için olmazsa, hiçbir işe yaramaz, atılır. (Kimin için yaptınsa git ondan al) denilir. Yapılanlar Allah için yapılmazsa, ne kadar ihtişamlı olursa olsun, içi boş çekirdeğe

benzer. Herkes ahirette (niçin yaptın) sorusuna cevap verecek. (Allah için) diye cevap verilirse, tamam, yoksa felaket. Eksiğimiz hatamız yok mu, elbette var. Ancak niyet düzgün olursa yani Allah için olursa, kurtulmak mümkün olur.

Bir gün mübarek bir zata bir talebesi, (Efendim, namazlarımız ibadetlerimiz hep kusurlu, ahirette n'olacak bizim halimiz?) diye sorar. O mübarek zat kendisinden bir bardak su ister. O da hemen kalkıp getirir. Kendisine 2-3 metre kala, orada dur buyurarak durdurur. Talebe, elinde bir bardak su ile bekler. Yavrum der, şimdi sen bu suyu getirirken ayağın takılıp düşüp dökseydin, bardak da kırılırdı, ben sana bir şey der miydim? Hayır efendim demezdiniz. İşte aynı bunun gibi evladım, ibadetlerimiz hatalı, kusurlu ama biz emre itaat ediyoruz, yapın buyuruyor Rabbimiz, biz de yapmaya çalışıyoruz; ama yaparken eksiklerimiz hatamız oluyor. Ona itaat edip yapmaya çalıştığımız için, Onun yolunda olduğumuz için Allahü teâlâ bizi affedecek) buyurur.

Yapılan işte netice alabilmek için Allah rızası için yapılması lazım. Niyet bu olmazsa sıkıntı olur, fayda yerine zarar hasıl olur.

* Peygamber efendimiz eshab-ı kiramdan bazı büyüklerle birlikte sohbet ederlerken yanlarına bir adam geliyor, başlıyor Peygamber efendimize kötü sözler söylemeye, "Senin kadar kötü, senin kadar çirkin birini daha görmedim" diyor, benzeri hakaretler yapıyor. Eshab-ı kiram Peygamber efendimize bakıyorlar, bir işaret etse yetecek. Peygamber efendimiz, adamın her söylediğine doğru söylüyorsun buyuruyor. Sonra bu adam gidiyor, yanlarına hazret-i Ebu Bekir geliyor. (Ya Resulallah ömrümde senin kadar güzel birini şimdiye kadar hiç görmedim. Senin kadar iyi birine hiç rastlamadım) gibi güzel sözler söylüyor. Ona da Peygamber efendimiz doğru söylüyorsun ya Eba Bekir buyuruyor. Eshab-ı kiram şaşırıyorlar, Peygamberler şaka da olsa hiç yalan söylemezler. Peygamber efendimize, "Ya Resulallah, o adama da doğru söylüyorsun buyurdunuz, Ebu Bekir'e de, bunun hikmeti nedir?" diyorlar.

Peygamber efendimiz, **"Ben bir aynayım, bana bakan kendini görür. O adam bana baktı kendini gördü, kendi özelliklerini söyledi. Ebu Bekir baktı kendini gördü ve kendi özelliklerini söyledi"** buyuruyor.

Cennet davetiyesinin imzası

* Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Besmele ile yenen lokmalar vücuda şifadır, besmelesiz yenen lokmalar ise vücutta maraz yapar. Lokmaları, Besmele söyleyerek yiyen kimsenin vücuduna, şeytan giremez, besmelesiz yenen lokmalarla beraber şeytan da vücuda girer. Büyükler her lokmada besmele çekerlerdi.

Besmele 19 harftir, Cehennemde azap yapan melek sayısı 19 dur. Cehennemde azap yapan on dokuz azap meleğinden kurtulmak isteyen çok Besmele okusun. Bismelenin her bir harfi bir azap meleğini uzaklaştırır. Besmeleyi çok söyleyen Sırat köprüsünü yıldırım gibi geçer. Allahü teâlâ mümini Cennetine koyacak ve mümine davetiye verilecek, Cennet davetiyesinin altında imza olarak Besmele yazılı olacak.

* Cömerdin ikramı şifadır. Hasta olunduğu zaman cömert bir müslümanın yemeğini yemeli.

* Namaz kılarken her rekatta, Elhamdülillahi rabbil âlemin diyoruz, ya Rabbi bana namaz kılmayı ihsan ettiğin, nasip ettiğin ve beni huzuruna kabul ettiğin için sana hamd ederim demektir.

* İnsan nefsine ne söylese azdır. Onun kötülüğünü anlatmak mümkün değildir. Her isteği kendi aleyhinedir. Gıdası da haramlardır. Bu ahmak mahlûka uyup da insanları incitmeyelim. Kalb, Allahü teâlâyâ çok yakındır onu kıramazsınız. Allahü teâlânın komşusudur. Onu rahatsız eden Allahü teâlâyı rahatsız eder. Her kalb, yaratılıştan İslamiyet'e elverişlidir. Onu sonra düşmanlar bozmuş, hasta etmiştir. Dahili düşman nefis, harici düşman şeytan ve kötü insandır. Hasta kalbe doğruları kabul ettiremezsiniz. Tek ilacı; bu üç düşmandan korunmak lazımdır. Bunu insanın kendisi yapamaz. İmam-ı Rabbani hazretleri gibi ehli sünnet âlimlerinin kitapları çok okunursa, o büyüklerin hatırına, hürmetine şifa gelir, hastalıklardan korunmuş olur.

* Ticaret hayatında rakiplerinizi, dünya hayatında düşmanlarınızı hafife almayın demişlerdir.

* Peygamber efendimiz, **(Ümmetimin azabı dünyada verilir)** buyuruyor. Ahirete bir şey kalmaz. Günahlarımızın karşılığını bu dünyada elemle, kederle çekeriz. Ne büyük bir nimet! Ahiretteki

azabın yanında, dünyadaki çekilen musibetler hesaba bile katılmaz.

* İlim çok kıymetli, ancak mal ile desteklenirse daha güzel olur; çünkü ilim malla yayılır.

Âlimin mürekkebi kıyamet günü şehidin kanı ile tartılacak, âlimin mürekkebi ağır gelecektir; yani hangi mürekkeple kitap yazılmış, basılmış, dağıtılmış, okunmuşsa, bu mürekkep ağır gelecektir.

* En makbul sadaka ilim öğretmektir, ondan sonra ilim öğrenmesine vesile olmaktır.

* İtikadı Ehli Sünnet olanlar Cehenneme girmez.

* Allahü teâlâ, kulum benden ne isterse ona o kapıları açarım, ona o yolu açarım buyuruyor. Kalbimizdeki istikametin çok önemi var. Nereye yöneldik ona bakalım. Neye niyet ettik çok iyi düşünelim.

Şikayet etmeyin, sabredin

* Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyüklerin yolu, sıkıntılıdır. Fakirlik olur, hastalık olur, zillet olur. İnsanlardan hakaret hatta zulüm olur. Bu bir sünnettir, büyüklerin yoludur. Bu yoldan geçmişlerdir. Bir gün Eshab-ı kiramdan bazıları üzüntülerini bildirmek için Peygamber efendimize geldiler. Kâfirlerin kendilerine işkencelerini artırdığını arz ettiler. Peygamberimiz de, **“Şikayetçi olmayın. Sizden öncekilere de işkence ediliyordu, onlar şikayetçi olmadılar. Siz de şikayet etmeyin, sabredin”** buyurdu.

* Önceki Peygamberlerin ümmetlerinin günah işleyeni az idi. Çünkü günah işleyenler helak ediliyordu. Peygamber efendimiz hürmetine bu ümmet helak edilmiyor, günahkârları çok. Günahlardan kurtulmak için bu ümmete iki nimet verildi:

1) Kelime-i tevhid nimetidir. 99 rahmetin anahtarı kelime-i tevhiddir. Bütün dünya terazinin bir tarafına konsa, kelime-i tevhid diğer tarafına konsa, kelime-i tevhid ağır gelir. Kelime-i tevhidin yanında dünyanın ağırlığı okyanusta bir damla gibi kalır. Allahü teâlânın gadabını söndüren kelime-i tevhiddir.

2) Diğer nimet, Peygamber efendimizin şefaattir.

* Dört şeyi küçük olsa da küçük görmemeli:

1- Hastalık,

2- Yangın,

3- Düşman,

4- Zarar.

* Dünyaya mal biriktirmek, sahiplenmek için gelmedik. Biz yolcuyuz. Dünya da bir vasıtaadır, ahirete giden vasıtanın adıdır. Kaldığı otelin odasına sahip çıkana, bindiği vasıtanın koltuğuna sahip çıkana gülerler. Dünyaya sahip çıkan da aynı durumdadır.

* İnsan, kendisi için başkasına kızarsa bu nefsten kaynaklanır, bunun faydası değil zararı olur. Başkası için kızarsa din gayretinden olur. Bu sözlerin faydası olur. Bir kimse beyninden söylüyorsa sıkıntı verir, kalbinden söylüyorsa sevse de hoş, dövse de hoş. Nefs için olursa öfke, karşısındakine yardım için olursa buna gayret denir. Gayretten korkmalıdır.

* Bir cemiyette herkes üzerine düşen vazifeyi yapmalıdır. Bir vücudun işe yaraması organların sıhhatli çalışmasına bağlıdır. Saatin dişlilerinden birinde arıza varsa saat çalışmaz, doğru göstermez.

* Baş olmak, ahirette pişmanlıktır. İdarede olanlar, önde olanlar ahirette elleri bağlı olarak milletin önünde hesaba çekileceklerdir.

* Akla uymak hiç doğru değildir, insanı yanıltır. Hep danışmak lazım. Büyükler, işin önemini anlatabilmek için, danışacak birini bulamazsan bir ağaca sarık sar ona danış ve kalbine geleni yap buyurmuşlar.

* Kaza ve kader değişmez, ancak kabul olan dua bela gelirken önler, onun için dua almaya bakmalıdır.

* Sevin, sevdiren, sevindirir. Sizi de severler, sevdirenler, sevindirirler.

* Cömerdin yedirdiği şifa, cimrinin yedirdiği hastalık olur.

* Akıl, doğru yola kavuşana kadar lazımdır. Kavuştuktan sonraki akıl, akıl değil, akılsızlıktır. Mevlana hazretleri, **(Hocamı buldum, aklımı bıraktım ve kurtuldum)** buyurdu.

Eden kendine eder

***Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:**

Eden kendine eder. Hata kusur görmemeli, olmuşu da affetmeli.

*Hazret-i Muaviye'ye dediler, efendim siz valilikte çok kaldınız, hiçbir halife sizi değiştirmedir bunun hikmeti nedir? Buyurdu ki:

Resulullah efendimizin bir hadis-i şerifine sarıldım, çok rahat ettim, herkes benden memnun kaldı. Cenab-ı Peygamberden işittim buyurdu ki:

(Ya Muaviye, iyilik edene iyilik et, kötülük edeni affet.)

*Peygamber efendimiz yine buyuruyor ki:

(Bir odada bir iplik haramdan olsa, bu odada kılınan namaz kabul olmaz.)

*Büyükler buyuruyor ki:

Bir dank, yani bir kuruş, üzerinde kul hakkı olan Cennete giremez. İnsanın giydiği elbisenin tamamı helal olsa, bir düğmesi, bir ipliği haram olsa, bu elbiseyle kılınan namaz kabul olmaz, yani namaz borcu ödenmiş olursa da, sevab verilmez.

*Peygamber efendimiz yine buyuruyor ki:

Ahirette sırat köprüsünde her Müslümana yedi سوال sorulacaktır:

Birincisi imandan,

İkincisi namazdan,

Üçüncüsü oruçtan,

Dördüncüsü hacdan,

Beşincisi zekâtтан,

Altıncısı gusûl abdestinden sorulacaktır.

Yedincisi kul hakkıdır. Orada bu sualden Peygamberler bile korkmuştur.

*İşte, kul hakkının da hesabı verildikten sonra karşı tarafa geçiliyor, Cennete girebiliyor.

*Kul haklarından bir tanesi, gıybet ve dedikodudur. Kalbi kırılacak bir lafı, bir kimsenin arkasından konuşmak gıybettir. Gıybet, zinadan bile günahdır, kul hakkına girer, kalb kırmaya girer. O halde, kesinlikle, hiçbir Müslümanın, gıybetini yapmamalı. Onun hesabını Cenab-ı Hak görecektir.

*Gıybetin yol açtığı en büyük günahlardan biri de, kalb kırmaktır. Küfürden sonra en büyük günah, kalb kırmaktır. Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günahdır. Kalbi kırılan bir müminden, onun bedduasından çok korkmalıdır. Kalb, nazargâh-ı ilahidir. Cenab-ı Hak insan vücudunda, en yakın kendine komşu olarak kalbi yaratmıştır. Eğer kalb incitilirse, yanındaki de incitilir. O halde

Müslüman olsun, kâfir olsun, hiç kimsenin kalbini kırmamalı. Aksine, iyilik yapmalı.

* Allahü teâlâ iyilik murat ettiği kullarını iyilikte, felaket murat ettiği kullarını felakette kullanır. Müslüman için en büyük felaket, nimetin kıymetini bilmemek olur.

* Şan şöhret insanı rahatlatmaz. Para olur, şöhret olur; fakat huzur olmaz.

* Bir kişi, [etraftakiler duysun diye, riya olarak] yüksek sesle besmele çekerek dükkanını açsa kazancı uygun olmaz.

Sizin yüzünüzden kimse Cehenneme gitmesin

***Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:**

Öyle yaşayalım, öyle konuşalım ki, bizim yüzümüzden kimse Cehenneme gitmesin.

*Sorulan dini suallere verilen cevaplara dikkat etmeli, cevap vermek kolay değildir. Cevap verenler de ahirette hesaba çekileceklerdir. Cevap verirken, muteber kitaplardan nakli esas almak şarttır.

*Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri, **(Allahü teâlânın bir kulunu sevmediğinin alameti bu yolun büyüklerine itirazdır)** buyuruyor. Allahü teâlâ bir kimseye, bir büyüğü tanıttıysa, neyi tanıtmadı; bir büyüğü tanıtmadıysa da, neyi tanıttı?

*Mümin, mümine Allah için sevgiyle baksa, Cenab-ı Hak bütün günahlarını affeder.

*Rabbine güvenen kula, Allahü teâlâ yardım eder. Paraya, mala mülke, şuna buna güveneni, güvendiğiyle baş başa bırakır.

*Allah için olan işte sevgi vardır. Dünya için olan işte sevgi yoktur. Dünyanın tabiatında sevgi yoktur. Allahü teâlâ dünyayı yarattığından beri, bir defa olsun rahmet nazarıyla bakmamıştır. Dünya, nefis ve şeytanın azmasına yardımcı olmaktadır. İnsanın dünyalığı arttıkça nefsi azar, gurur, kibir artar, kontrolden çıkar. Ahireti bırakıp, hep dünyalığı artırmak için gece gündüz çalışmak, ızdırabı, sıkıntıyı, sevgisizliği artırmak, ahmaklık alametidir.

*Bir kalbde iki sevgi olamaz. Bir kalbde dünya sevgisi varsa, o insanda Allah sevgisi olamaz. Olamayınca da her yerde, ailesinde, işinde sevgisizdir.

*Bazıları çok sevilir, bazılarından kaçmaya bakılır. Araştırılırsa, muhakkak onun dibinde başka sevgi olduğu görülür. Allah sevgisi olan kalbde ihlâs olur. İhlâs olan kalbde Allah sevgisi olur. İhlâsla dünya zıttır. Dünya, nefsin ve şeytanın tuzağıdır.

*Varlıkta imtihan, darlıktan daha zordur; çünkü darlıkta hep Allah deniyor, varlıkta akla gelince söyleniyor. Bu çok tehlikelidir.

*Bir mürşid-i kâmilin talebesine ne yapılsa, hocasına gider. Hocasının talebesini hakkıyla sevmeyen, hocasını tanıyamaz, hocasından hiç faydalanamaz.

*Ehl-i sünnet itikadında olmak, büyükleri yani Evliya zatları tanımak büyük nimettir. Tanıdıktan sonra ayrılmak da, büyük felakettir. Ayrılanlarla beraber olmak da, büyük felakettir. Ayrılanlarla beraber olmak, engerek yılanıyla beraber olmaktan daha tehlikelidir.

*İman, Allahü teâlânın bizzat ihsanıdır; çünkü bir kimseye bir şeyler anlatılır; ama imanı Allah'tan başkası veremez. Allahü teâlâ bir kuluna iman vermişse, ihsanlardan en büyüğünü vermiş demektir. Artık o kulun kalkıp bir kuruşun hesabını yapması, mümin kardeşinin gıybetini, dedikodusunu yapması çok çirkindir.

*Fâsık bile olsa, ehl-i sünnet itikadında olan bir müminin kalbindeki nuru dünyaya çıkarsalar, imanının nuru güneşin ziyasını kapatır. Mümin o kadar kıymetlidir.

*Birbirimizi sevelim. Kendimizi bir şey zannetmeyelim. Hiçbir Müslümanı hakir görmeyelim. Çok sarhoşlar imanlı gitmiştir. Nice âlim veya şeyh geçinenler de imansız gitmiştir.

* Ahir zamanda imanla ölen çok az olur. Çok korkmalıdır.

İnsanların kalbini yapmaya çalışın

***Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:**

Bir gün zamanın sultanı Mevlana Halid-i Bağdad-i hazretlerinden dua istiyor. Buyuruyor ki:

(Elbette sultanlara, valilere, idarecilere dua ediyoruz; fakat tebaanız arasında zulüm görmüş biri varsa, benim duam kabul olmaz. Çünkü kâfir olsun, mümin olsun, mazlumun duası ve bedduası makbuldür ve bizim duamızın önüne geçer. Onun için siz insanların kalbini yapmaya çalışın.)

*Kul hakkı çok önemlidir. İnsan şehid olsa, Cennetin kapısına

kadar gider. Kul hakkı ödenmedikçe Cennete giremez. İhsan-ı ilahi, Allahü teâlâ şehitlerin kul haklarını helalleştirecektir.

*Muhyiddin-i Arabî hazretlerini rüyada görmüşler. Etrafı çok kalabalık, derecesi çok yüksek, büyük nimetlerin içindeymiş. Demişler, efendim siz nasıl bu kadar büyük nimetlere kavuştunuz? Buyurmuş ki:

(Dünyada beni gıybet edenler, bana iftira yapan düşmanlar çok fazla. Onların bu yaptıkları sayesinde burada derecem durmadan yükseliyor.)

*Az tamah çok zarar getirir.

*İslamiyet'in yayılmasına mani olmayan, sevilir.

*Başı çürük olanın, sonu da çürüktür.

*İlim emanettir, mülk değil!

*İki şey, göz kan ağlasa, geri gelmez: Gençlik ve sohbet-i salihin yani salihlerle beraber olmak.

*En makbul amel, en gizli olanıdır.

*Kalbimizin ilacı, (La ilahe illallah Muhammedün resulullah) demek, bedenimizin ilacı istiğfardır.

*Yalancıyla arkadaşlık etmemelidir. Dostlarımızı uzaklaştırır, düşmanlarımızı dost gösterir.

*İki rekât namaz, bir dua, az bir sadaka, kaza kaderi değiştirerek belayı önler.

*Allahü teâlâ, ne yaptığınızı görüyorum, biliyorum diyor. Onun gördüğü bilindiği halde ikiyüzlü olmaya lüzum yok. İhlâs, içini de, dışını da temizlemek demektir.

*Evliyanın ruhaniyetlerinden istifade için, inanmak şart, görmek şart değil. Onları görmek bazen tehlikeli olur. Allah korusun, kendini bir şey zanneder, mahvolur.

*Ne zaman insanlar, her günahı sıkılmadan işleyip, Allah affeder derse, bu, o zamanın ve o insanların çok bozuk olduğuna alamettir.

*Ölmeden evvel ölelim. Bu nasıl olur? Öyle bir şekilde inanacağız ki ölmüşüz, fakat acımışlar birkaç dakika müsaade etmişler bize. Böyle düşünüp, ona göre yaşayacağız.

*Ahir zamanda, fitne fesat çok olur. Dili tutup, bir şeye karışmamalı. Herkesin arasında olursunuz; ama ha var ha yok. Var mı yok mu belli değil. Böyle olmalıdır...

Dünyanın kokusu olsaydı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir şeyi tanımak için, ilmin ve görmenin dışında, tatmak, koklamak ya da dokunmak lazım. Eğer dünyanın kokusu olsaydı, koklayan âşıkları ancak ölüm zamanında ayılırdı.

Ramazan-ı şerifte bir sayfa Kur'an-ı kerim okuyana, 100 nafile hac sevabı vardır.

Son nefeste, “Allah” yerine “kurtar doktor” demek, iflas ettiğine alamettir.

İnsan ya aklına, ya nefsine, ya şeytana ya da İmam-ı Rabbani hazretleri gibi bir büyüğe teslim olur. Büyüklere teslim olup, kurtulmalı. Teslim olundu mu, akla uymak olmaz. Ya gemiye binmemeli, ya da binince kaptana teslim olmalı!

Bu dünyada aldanan olalım, aldatan değil. Ben haklıyım demeyelim, ben haksızım diyelim. Ben haklıyım diye ahirete bırakırsak, haksız çıkabiliriz. Bu dünyada herkesle helalleşelim. Sen haklısın diyerek rahat edelim. Sakın işimizi ahirete bırakmayalım. Bir kimse Peygamberlerin ibadetini yapsa, helalleşmek veya ödemek suretiyle kul hakkından kurtulmadıkça, Cennete giremez.

Dinli dinsiz herkese, hep iyilik edelim. Hiç iyilik edemezsek, güler yüzlü, tatlı sözlü olalım. Tatlı dil, güler yüz; hem bizi koruyan, hem de düşmanımıza dahi zarar vermeyen, aksine onu ferahlandıran çok güzel bir huydur.

Bir yerde olan, hakiki bir âlime uyan, her yere kavuşur. Her yerde olan, hepsinden faydalananayım diyense dağılır, kaybolur gider.

Şu üç özellik büyükler tarafından çok beğenilir:

- 1- Namazı aksatmamak,
- 2- Anne duası almak,
- 3- Merhametli ve cömert olmak.

Merhamet cömertlikten, cömertlik de doğuştan gelir.

Bir kimsenin gelip bir arkadaşını şikâyet etmesi, büyüklerin en sevmediği şeylerden birisidir.

Peygamber efendimiz Miracda **ümmetim** dediği için, küfre düşmemiş olan bid'at ehli de Cehenneme girip daha sonra Cennete girecekler.

Bu dünya ahiretin tarlasıdır. Bir şey ekmeli ki, öbür tarafta

biçilebilsin. Eğer bu tarlaya verilen tohum ekilmezse, tohum yenir veya zayi edilirse, ahirette bir şey elde edilemez, bir şey biçilemez, bir şey toplanamaz. Bu dünya tarladır. Tohum nedir? Allahü teâlânın verdiği ilim, mal, kuvvet, sıhhat, iman, ihlâstır. Boşa harcamayıp bunları bu tarlaya eken, ahirette bire bin, yüz bin, beş yüz bin, artık ne kadar lütuf verilirse, o oranda biçecektir.

Eşi bulunmayan tek ilaç

* Dünyada en faydalı ilaç, maddi ve manevi bakımdan eşi bulunmayan tek ilaç Kur'an-ı kerimdir. Bilinen bilinmeyen, görünen görünmeyen maddi manevi her hastalığın her derdin devası şifası Kur'an-ı kerimdir. Kur'an-ı kerimin her bir harfi, yüz bin derde yüz bin şifadır.

* Müslümana niye bela geliyor? Bunun çeşitli cevabı var. İki ana başlıkta cevabı şöyle:

1) Günahkâr Müslümanların günahlarına karşılık olarak bela verir. Bir Müslümana ne kadar çok bela geliyorsa, ne kadar çok sıkıntı geliyorsa, bu demektir ki ahirette ona dokunulmayacak, ona hesap sorulmayacak. Hadis-i şerifte buyruluyor ki:

(Ümmetimin cezası dünyada verilir.)

2) Enbiyaya evliyaya bela gelir. Bunlara niye gelir? Allahü teâlâ bunlara bir derece, bir makam vereceği zaman bela verir.

Eğer Yusuf aleyhisselam kuyuya atılmasaydı, Peygamber olamazdı. Peygamber olması için kuyuya atıldı. Onun için Allahü teâlânın gönderdiklerine razı olmak lazım.

* Çok insanın Allah demesi, Allahü teâlâ değildir. Onlar kafasındaki şeye Allah diyor. Hayallerindeki tanrı adına ahkâm kesiyorlar. Allah'ın değil kendi isteklerinin peşindeler. Allahü teâlâ Habibini geçerek kendisine yapılan ne ameli kabul eder ne de imanı. Allahü teâlâ, Habibimi geçerek bana gelmeyin, arada o olmadan bana gelmeyin, onsuz olan hiçbir şeyi kabul etmem buyuruyor.

* Allahü teâlâ kendisine kavuşturacak her kapıyı kapatmış, tek kapıyı açık bırakmıştır. Bu tek kapı, Peygamber efendimizin mübarek kalbidir. Peygamberler dahil herkes bu kapıdan geçmedikçe Allahü teâlâyı kavuşamaz.

* Evliyanın zahiri cahilin zehiridir. Cahil, bâtından haberi

olmadığı için zahire bakar. Evliyaya, akılla, gözle kulakla giden helak olur. Müşrikler de böyle yapmışlardı. Ebu Cehil, Muhammed aleyhisselama Ebu talibin yetimi gözüyle baktı. Ebu Bekri Sıddık, âlemlerin Rabbinin Habibi gözüyle baktı. Ona her şeyini feda etti, her sözüne (o söylüyorsa doğrudur) diyerek tam inandı, sıddık oldu, Peygamberlerden sonra insanların en üstünü oldu. Onun için birisi Ebu Cehil oldu, diğeri Ebu Bekri Sıddık radiyallahü anh oldu. Bu nasip meselesidir.

* Mıknatıs molozu çekmez, içinde cevher olanı çeker. Ehli sünnet âlimlerinin kitapları mıknatıs gibidir. Kalbinde cevher olanı çeker. Kalbinde saman çöpü olanı çekmez. Büyükleri de molozlar sevmez. İçinde cevher olanlar sever.

Ben Ona aşık oldum

***Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:**

Kur'an-ı kerimi okurken, Peygamber efendimizin ismi geçince hemen o mübarek ismi sevgiyle, saygıyla öpmeli. Çok nimete kavuşulur.

Musa aleyhisselam zamanında hiç kimsenin sevmediği, günahkâr bir kimse vardı. Bu öldü. Bu da adam mı diye çöplüğe attılar. Allahü teâlâ Musa aleyhisselama emretti, benim falanca çöplükte bir evliya kulum var, onu oradan çıkar, temizle, namazını kıl ve defnet. Musa aleyhisselam adamı çöplükten çıkardı, güzelce yıkadı, kefenledi, namazını kıldı, bu arada ahali şaşırdı, Allah'ın Resulü bunların çöpe attığı adamı temizliyor, kefenliyor, namazını kılıyor.

Definden sonra Musa aleyhisselam adamın evine geldi;

- Ey hatun, bu adam ne yaptı, hangi hayırlı ameli yaptı?

Kadın dedi ki:

- Ya Resulallah, bu hiç kimsenin sevmediği, herkesin kendinden kaçtığı birisi, bunun iyi bir ameli yoktu.

- İyi düşün, bunun hayırlı bir ameli, iyi bir işi var.

Kadın yine;

- Hiç bir iyiliği yoktu, hep günah işlerdi dedi.

Üçüncü defa sordu:

- Bunun mutlaka bir şeyi var ki, Allahü teâlâ bana bunu

defnetmemi söyledi.

Kadın dedi ki:

- Bir gün Tevrat okuyordu, okurken Muhammed aleyhisselamın Ahmed ismi geçti. Bu ne güzel isim dedi, tekrar okudu, yine bu ne güzel isim dedi. Sonra, ya Rabbi, ismi böyle güzel olanın kim bilir kendisi ne kadar güzeldir, ben ona aşık oldum, dedi ve ismini öptü.

Musa aleyhisselam da tamam, anlaşıldı buyurdu.

Böyle bir Peygambere ümmet olmak en büyük nimettir.

* Bir kimse inanarak Muhammed aleyhisselamı bir defa görse, yandan hatta arkadan görse, eğer a'ma ise bir kere sesini işitse, bütün ilimler [fen ve din bilgileri ve bütün yükseklikler] ona verilir, bu, boyaya batırılan kumaşın boyayı emmesi gibidir. Bütün üstünlükler ve ilimler böyle ona geçer. Bu yüzden Eshab-ı kiramın hepsi müctehiddi, onların derecesine hiç kimse ulaşamaz, bu üstünlük onlara mahsustur.

* Sevgi itaattir. Tam seven, tam uyar.

* Bu dünya öyle de geçer böyle de geçer, son durak bizi bekler.

* Çalışmak ibadettir. Çalışan Allah'ın dostudur. Boş durmamalı. Onun dostu olmak, rızasını kazanmak için boş durmamalı. Bir gün, Peygamber efendimiz, bir yerden geçerken, boş duran birisine selam vermedi. Dönünce aynı adama selam verdi. Eshab-ı kiram, (Geçerken selam vermediniz, dönünce niye selam verdiniz) diye hikmetini sordular. Buyurdu ki:

(Giderken hiçbir iş yapmıyordu. Boş duranı Allah sevmez. Allah'ın sevmediğine ben niye selam vereyim. Dönünce ise bir çöple olsa bile yeri karıştırıyordu. Yani bir şeyler yapıyordu. Onun için selam verdim.)

Tevbe eden affolur

***Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:**

Allahü teâlâ tevbe istiğfar edeni muhakkak affeder. Kim istiğfar ederse, muhakkak kabul olur. Nasr suresinde mealen, **(Rabbine istiğfar et, o muhakkak tevbeleri çok kabul edendir)** buyuruyor. Hud suresinde de mealen, **(İstiğfar okuyun, imdadınıza yetişirim)** buyuruyor. Tevbe edelim. Allahü teâlâ, tevbe edenin tevbesini kabul eder. Peygamber efendimize birisi gelip dedi ki, ben bir günah

işledim, tevbe ettim, Allahü teâlâ tevbemi kabul etti mi? Peygamberimiz, etti buyurdu. Adamcağız, peki tekrar günah işledim, tekrar tevbe ettim yine kabul etti mi dedi. Peygamberimiz tekrar, etti buyurdu. O zat tekrar sorunca, Peygamber efendimiz; **(Boşuna nefesini tüketme, kıyamete kadar da bu sürse, sen tevbe ettikçe Allahü teâlâ seni affeder)** buyurdu.

*Her namazdan sonra on bir İhlâs okumayı ihmal etmemeli. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Üç şey kendisinde bulunan kimse, Cennete dilediği kapıdan girecektir: Kul hakkını ödeyen, her namazdan sonra on bir defa İhlâs suresini okuyan, katilini affederek ölen.)

*İman varsa, her şey var demektir; iman yoksa hiç bir şey yoktur. İman hayattır, candır. Beden topraktan var oldu, tekrar toprak olacaktır. Bedene can veren imandır. Büyük zatlar, imansız bedeni seyyar kabre benzetmişlerdir.

*Ehl-i sünnet itikadını yaymak kimlere nasip olmuşsa, çok şükretsınler, hâllerini bozmasınlar. Allahü teâlâ elimizden alır, başka diyarlara, başka kullarına verir diye çok korksunlar. Bu bir rahmet bulutudur. Gezer, kim ve neresi layıkça oraya rahmetini bırakır. İtaatsiz hizmet olursa, fitne olur. Hizmetin itaate uygun olmasının bereketi vardır.

*Edepli insanın ömrü artar.

* Müslümanın hedefi sonsuza olmalıdır.

*Müminin neşesi yüzündedir. Asık suratlı olmak ona yakışmaz.

*Müslüman, almak için değil vermek için uğraşır; çünkü Müslüman için dünya, alma değil, verme yeridir. Almak ahirettedir.

*Namaz, Müslümanın sermayesidir. Bunun hesabı verildi mi, gerisi kolay olur.

*Sadaka verip, çok iyilik yapmalı. Sadaka ömrü uzatır, kazayı, belayı, hastalığı savar.

***İnsanlar üç kısımdır:**

1- Gıda gibi olanlar, her zaman gerekir.

2- İlaç gibi olanlar, bazen gerekir.

3- Hastalık gibi olanlar. Bunlar gerekmezse de, gelip musallat olur. Bunlardan kurtulmak için, müdara etmek gerekir.

Mümin, mümin için rahmettir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mümin, mümine şifadır, rahmettir. Onun için, hastanın en büyük ihtiyacı bir mümini görmektir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Mahşerde, herkes buram buram güneş altında yanarken, elli bin sene orada terlerken, yedi sınıf Müslüman arşın gölgesinde gölgelenecekler, onlar için azap korkusu yoktur. Bunlardan biri, müminin yüzüne Allah rızası için bakanlardır.)

Müminin simasına Allah için bakanlar, arşın gölgesinde gölgeleneceklerdir.

Âdem aleyhisselamdan son ferde kadar herkes mahşerde toplanacak. Güneş bir mızrak boyu alçalacak. Elli bin ahiret senesi orada beklenicek. Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri buyuruyor ki:

(Bu mahşer, Müslüman için, iki rekât namaz kılacak zaman kadar olacak ve onlar gölgede olacaklar, yeter ki peki desinler.)

Büyük zatlar, **(Annesini, babasını üzene yapılan dua kabul olmaz. Anne baba duası almayan, bizden dua istemesin)** buyurmuşlar.

Kul hakkı çok mühimdir. Ahirette en zor hesap kul hakkıdır. Kişinin evlendiği hanımı, Allah'ın kuludur. Eğer o hanımın hakkına riayet edilecekse, o hanım üzölmeyecekse, onunla iyi geçinilecekse evlenilebilir. Eğer o hanım köle zannedilecekse, hizmetçi zannedilecekse, evlenmemelidir; çünkü kul hakkıdır. Aynı zamanda ahirette koca, hanımından sorumlu olacaktır. Hanım, kocasından değil. Buna çok dikkat edilmelidir.

Bir mümin, bir din kardeşini gördüğü zaman, bakışından, hareketinden incinmesin diye titremesi gerekir. Münafıklar, birbirinin arkasından gıybet ederler. Müminler ise, birbirinin arkasından dua ederler. Gıybet kul hakkıdır, fiilen helalleşmek gerekir. Evladıyla helalleşse, yine olmaz. Bizzat kendisiyle helalleşecek!

Mümin demek, "Önce sen, sonra ben" demektir.

Bütün insanlar üç sınıftır:

Birinci kısımdakiler, bunlar hayvan gibidir; (Benimki benim, seninki de benim) der.

İkinci kısımdakiler, (Benimki benim, seninki senin) der.

Üçüncü kısımdakiler ise, (Seninki senin, benimki de senin)

diyenlerdir.

Dünyada en zor şey vermektir. Vermeye alışmalıdır; çünkü bir gün, en kıymetli varlığımızı, yani canımızı vereceğiz. Vermeye alışmayan, canını zor verir. Cömert insan, Rabbine kavuşmayı bekler.

En zor iş

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyada en zor iş, karar vermektir. Yani, peki demek mi, hayır demek mi? Allah korusun, peki denecek yerde hayır denirse; hayır denmesi gereken yerde de peki denirse, küfre bile girilebilir. Büyük bir zata, **(Hep hocanızdan bahsediyorsunuz, hocanız size ne öğretti ki, hep ondan bahsediyorsunuz?)** diye sormuşlar. O zat da, **(Hocam bana, nerde peki denir, nerde hayır denir, kim sevilir, kim sevilmez, onu öğretti. Bu da bana yetti)** buyurmuş.

Allah için istişare edince, Allahü teâlâ en iyisini karşımıza çıkarır. İstişare etmek, sormak, nefsi kırar. Sormamak nefsi azdırır. Soramamak kibir alametidir.

Hiç kimse ilminin çokluğuyla iftihar etmemelidir; çünkü ondan daha çok bilen vardır. İblis, meleklerin hocasıydı. İlmi onu kurtarmadı; çünkü bizim dinimizin üç safhası vardır: **İlim, Amel, İhlâs.**

İlim tek olarak, insanı kurtarmaz. Eğer bir insan bildiğiyle amel etmezse, (Bildiğin halde niye yapmadın?) sorusuna cevap veremez. Hiç bilmemek var, bir de bildiğini yapmamak var. İlim tamam, amel de yapılmış, güzel; ama diyecekler ki, bunu niçin yaptın? İnsanlar takdir etsin, aferin desin diye mi? Allah takdir etsin, Allah beğensin diye mi? Allahü teâlâyı unutarak, insanlar beğensin diye iş yapanlar, hem dünyada, hem ahirette perişan olurlar.

Kişinin dini, arkadaşının dini gibidir. İyi arkadaş seçen kurtulur, kötü arkadaş seçen, iflah olmaz, mahvolur. Her taraf tuzak, bu tuzaklara düşmek de çok kolaydır. Bu tuzakları bilen bir rehber olursa, korkmamalıdır.

Şeytan ilk önce, din kardeşinin aleyhinde konuşturur, kötüler. Eğer böyle bir dedikodu olursa, o ateşi hemen başlangıçta söndürmelidir. Yoksa büyük felaket olur. Büyükler buyuruyor ki:

(Yanında din kardeşi kötülendiğinde, ona sus diyene, yüz şehid sevabı vardır.)

Mümin toprak gibidir, mütevazıdır. Ne şikâyet eder, ne şikâyet edilir.

Allahü teâlâ kullarının dünyada ve ahirette mesut olması için, din gönderdi. İslamiyet, Allah'a giden yoldur. Dinin emir ve yasaklarına uyan, dünya ve ahirette mesut olur.

Hiç kimse, Kur'an-ı kerimi kendi aklına göre tefsir edemez. Kur'an-ı kerimin tefsiri Peygamber efendimizin yaşayışı ve anlattıklarıdır. Eshab-ı kiram tefsiri gördü. En iyi Eshab-ı kiram anlar. Onlar da talebelerine anlattılar. Bunlar da kitaplarına yazdılar ve dört hak mezhep böyle ortaya çıktı. Mezhepler sonradan çıkma değildir. Eshab-ı kiramın hepsi müctehid idi.

Hakikat olmazsa görüntü de olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünya, aynadaki bir görüntüdür. Görüntünün olabilmesi için bir hakikatin olması lazımdır. Hakikat ahirettir. Mescidlerin hakiki yeri Cennettir, Cennetin dünyadaki izdüşümü mescidlerdir. Cennetin yolu mescidlerden geçer. Fotoğrafın olabilmesi için bir gerçeğin olması lazım. Ahiret de bir hakikat olmasaydı, dünyadaki bu görüntü olmazdı.

Eğer bir toplulukta, bir cemaatin içinde, Allahü teâlânın sevdiği, beğendiği, razı olduğu, kabul ettiği bir tek kişi varsa, Allahü teâlâ o bir kişi hürmetine hepsini affeder. Hak kapısında, o cemaatte ehil ve nâehil olanlar beraberdir.

Dünyaya kıymet vermeyip, ahiret için yaşayanlar, hizmet ve ibadetle uğraşanlar, son hallerinde muhtaç olmazlar, unutulmazlar.

Kim Allah için ise, Allah da onun içindir. Allahü teâlânın rızasını düşünerek hareket edenleri, **(insanlar ne der)** diyerek Allahü teâlânın rızasından vazgeçmeyenleri, Allahü teâlâ himayesine alır. İnsanların rızasını gözetip, Rabbimizin rızasına uymayanların işiniyse, insanlara bırakır.

Sürüden ayrılan koyunu kurt kapar. Kurt, çobanı olan sürüye saldıramaz. Sürüden ayrılan yanar. Peygamber efendimiz, **(İnsanın kurdu şeytandır)** buyuruyor. Eğer topluluktan ayrılırsak, ayrı

düşersek, bizi de o şeytan kapar. Allahü teâlâ doğru yolda olan bir topluluğun içine şeytanın girmesini yasaklamıştır. Bu topluluğun içine şeytan giremez. Onları bozamaz; çünkü hepsi aynı şeyi düşünüyor, hepsi aynı şeyleri paylaşıyorlar. Eğer içlerinden bir tanesi farklı düşünürse, farklı konuşursa, şeytan gider ona bulaşır. Nasıl ki sürüden ayrılan koyunu kurt kaparsa, bir topluluktan ayrı olanı da şeytan kapar. O da artık o insanlara karşı kötü düşünmeye, tenkit etmeye yani muhalefete başlar. Muhalefetle kalsa yine iyi, bu sefer, bir müddet sonra, her şeyini borçlu olduğu o kapıya düşman olmaya başlar. Düşmanlığı öyle artar ki; sonunda bu düşmanlık din düşmanlığına dönüşür. Allah muhafaza etsin! Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Toplulukta rahmet vardır, ayrılıkta azabı ilahi vardır.)

İşte, birlik ve beraberlik içinde olmanın, hem hayat hem memat [ölüm] bakımından, hem dünya bakımından, hem ahiret bakımından çok faydası vardır. Allahü teâlâ, Müslümanların birlik ve beraberliğini bozmasın!

Müslüman nasıl olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimize, (Ya Resulallah, Müslüman nasıl olur?) diye sordular. Peygamber efendimiz, **(Müslüman güler yüzlü ve tatlı sözlü olur)** buyurdu. Güler yüz ve tatlı sözün, dinimizin yayılmasında önemli yeri vardır. Böyle olmayan insanlar, dine fazla faydalı olamazlar. Daima tatlı sözlü ve güler yüzlü olmak, Müslüman olmanın birinci alametidir. Bazı insanlar çok hassastır, çok duygusaldır. Ona bir sert bakarsanız kalbi kırılır, üzülür.

Karınca hacca gitmeye karar vermiş, demişler ki, sen bu halinle hacca gidebilir misin? Niye gitmeyeyim demiş. Nasıl gidersen, ömrün yetmez demişler. Bir güvercine takılırim. Güvercin uçar, ben de giderim demiş. Dolayısıyla, Allahü teâlâ bizi, böyle karıncayken, uçan bir kuşa rast getirirse yani sevgili bir kulunu tanıtırsa, Kâbe'yi bulabiliriz. Yani Rabbimizin rızasının nerede olduğunu öğreniriz. En zor iş budur. Hadis-i şerifte de bildirildiği gibi, **(Ya Rabbi, bana doğruyu doğru olarak, yanlış yanlış olarak bildir)** diye dua etmelidir.

İnsan bu ölümlü dünyada, kötü bir şeye doğru diye sarılırsa yanar. Eğer doğru bir şeye yanlış diye saldırırsa mahvolur. Onun için dünyada en zor şey, doğru hangisi, eğri hangisi, ayırabilmektir. Bu, insanın kendi başına yapacağı bir şey değildir. İnsan akli buna yetmez. Bunu daha önce bilen birinin, bize göstermesi lazımdır. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Ümmetim 73 fırkaya ayrılır, 72'si Cehenneme gider, yalnız bir fırkası kurtulur.) [Tirmizi]

İtikadları bozuk olduğu için, bu yetmiş ikisi Cehenneme girecek. Ümmetim dediği için de, Cehennemden sonra, gene çıkacak. Dolayısıyla, Cehenneme uğramadan, bu azabı çekmeden, Cennete girecek olan, **(Ehl-i sünnet vel-cemaat)** fırkasıdır.

Allahü teâlâ sahipsiz olmaktan korusun! O büyükleri tanımayan, o büyükleri sevmeyen, o büyüklerin yolunda gitmeyen, çok büyük tehlikededir.

İslamiyet ağaç gibidir. Kökü imandır, gövdesi ameller, ibadetlerdir. Ağaçtan maksat, meyvedir. Ağacın meyvesi de tasavvuftur, sevgidir, ihlâstır. Ağaçsız meyve olmaz, havadan kiraz toplanmaz. Meyveyi yemek için, ağaç lazım. Ağaçtan maksat meyve; ama ağaç olmazsa meyve de olmaz. Demek ki meyveli ağaç makbuldür.

Mümin, müminin aynasıdır. Bir Müslüman, başka bir Müslümana, sen şöyle kötüsün, böyle kötüsün gibi şeyler söylerse, bilsin ki, o özellikler kendisinde vardır. Aynada kendisini görüyor demektir.

Rastgele çok kitap okumak tehlikelidir; fakat doğru kitabı çok okumak çok iyidir.

İnsanlar uykudadır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya, uykudaki bir kimsenin rüyası gibidir. İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar. Ahiret ebedî hayattır. Cennet dünyanın karşılığıdır. Dünyayı terk edene, bırakana, oranın ebedi nimeti verilecektir. Yani dünyayı, dünya malını sahiplenmeyen, onun bir karanlık olduğuna, emanet olduğuna iman eden için, Allahü teâlâ kalıcı olanı verecektir. Cehennem de dünyanın karşılığıdır. Dünyayı isteyip, ahireti unutana

verilir, oradan ebediyen ayrılamaz. Bu bir tercih meselesidir. Allahü teâlâ, ahireti tercih edene Cenneti verecektir, dünyayı tercih edene Cehennemi verecektir.

Hayırlı insan odur ki, dünyada Allah'a ve Resulüne iman eder, itaat eder ve ömrünü o yönde bitirir.

Eğer bir şey mutlaka olacaksa, onu olmuş bilmelidir. Ölüm muhakkaktır, ona göre yaşamalıdır.

Namaz çok önemlidir, dinin direğidir. Namaz kılmayanın yapmış olduğu bütün ibadetler, havada asılı kalır, namaz kılmadıkça bir işe yaramaz.

Kur'an-ı kerim şifadır. Her harfi şifadır. Felak ile Nas surelerini ellerinize okuyun üfleyin ve ağrıyan yere sürün.

Akıl bu yolu bulana kadardır ve aklına geleni sorar ancak bu yolu bulduktan sonra en büyük düşman akıldır, hep kafayı karıştırır. Gemiye binmişsen, kaptanın işine karışma!

Cenab-ı Allah, **(Saçı sakalı ağarmış Müslüman bir kuluma azap etmekten hayâ ederim)** buyuruyor. O halde saçlarımızı Allah yolunda ağartmalıyız.

Teknoloji süratle gelişir, insanlara büyük kolaylıklar sağlar. İşleri daha kolay ve daha kısa sürede yapabilirler. Fakat her yeni buluşun zararları da olur. Gün gelir, insanlar, oyun eğlence, merak yüzünden, bu cihazların [bilgisayar, internet, TV vs.] başında bütün zamanlarını harcarlar. Hâlbuki bunların başında az kalmak lazım, işi süratle bitirip başından ayrılmak lazım. Yoksa sizi kendisine esir alır, bütün vaktinizi alıp götürür. Kitap okumaya ve başka iş yapmaya vaktiniz olmaz. Allah diyecek vakit bile bırakmaz. Pislik, tehlike, hadsiz hesapsız olur, çok sakınmak gerekir. İnsanı alıp felakete götürür. Çocuklara, gençlere zararı daha çok olur.

Affetmek, günahları örtmektir, mağfiret etmek tamamen kaldırmaktır. Onun için mümin, Allahü teâlâdan af ve mağfiret ister. Allahü teâlâ da af ve mağfiret ederse, her şey tamam olur.

Allahü teâlânın bir kulundan razı olması, o insan için en büyük müjdedir. Müminin en güzel duası, birine, **Allahü teâlâ senden razı olsun** demektir. Eğer Allahü teâlâ bir kulundan razı olursa, ona her şeyi vermiş demektir. Cenab-ı Hak razı olduklarını razı olduğu yerde bulundurur. Rabbimizin de razı olduğu yer Cennettir. Cennete

gitmeyi istemelidir. **(Vermek istemeseydi, istek vermezdi)** buyuruluyor.

Cenab-ı Allah kuluna bir şey vermek isterse, ona bir şeyler söyletir, istetir. O, vermek istediğini, sebeple verdiği için, bizim bebebe yapışmamızı ister, yani, (Ya Rabbi bize Cennetini ver) dedirtir. Zaten söyleten de, verecek olan da Odur.

Kalbdeki gözün önemi

* Bu göz çok iyidir; ama çok da yanıltıcıdır. Birçok insanın Müslüman olamamasının sebebi bu gözdür. Gözüne inanan, mübarek bir zatın kıyafetine, mesleğine bakarak yanılır, onu dinlemez ve istifade edemez. Baştaki göze değil, kalbdeki göze tâbi olmak lazımdır. Kalbdeki göz, doğruyu-yanlışı ayırır, kimin sevilip kimin sevilmeyeceğini bilir. Hakkı hak, bâtilı bâtil bilir.

Hiç kimsenin mesleğine veya kıyafetine bakarak karar verilmez, işin kaynağına bakılır, naklettiği bilgiyi nerden aldığına bakılır. Bedenin gıdasını iyi seçtiğimiz gibi, ruhun gıdasını da iyi seçmeye mecburuz. Bedene bozuk gıda alan dünyasını yıkar, fakat ruhuna bozuk gıda alan ahiretini mahveder. Pis borudan şifa gelmez. Suyun kaynağı da, geçtiği yolu da temiz olmalıdır. Peygamber efendimize, Hazret-i Ebu Bekrin gözüyle bakanlarla, Ebu cehlin gözüyle bakanlar elbette farklıdır. Eğer insan bu zatlara, bu gözle bakarsa kör olur. Eğer mübarek bir zat diye bakarsa kalb gözü açılır. Eğer Allahü teâlâ bir kuluna hidayet nasip etmişse, ona ehl-i sünnet itikadını vermişse, ona sevgili bir kulunu tanıtmışsa, o bu gözle olmaz. Bu kalb gözüyle olur. Böyleyse, kalb gözü açılmıştır. Kalb gözü, hakkı bâtilden ayırmak içindir, uçmak uçurmak için değildir, bunu iyi anlamak lazım. Ümmetine öğretmek için, **(Ya Rabbi bana hakkı hak, bâtilı bâtil göster)** buyuruyor.

Bir gün bir mübarek zata sormuşlar, siz hocanızdan ne öğrendiniz ki hep ondan bahsediyorsunuz? O zat da, ben hocamdan kim sevilir, kim sevilmez onu öğrendim, bu da bana yetti buyurmuş. Bir kişi, hakka bâtil, bâtila da hak diye sarılırsa mahvolur. Peygamber efendimiz, ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacak, yetmiş ikisi bozulacak ancak biri doğru yolda kalacak buyurmuşlardır. Bu yetmiş iki fırka, Cehennem ateşine girecektir, itikat bozukluğu olduğu

için Cehenneme gidecektir. Ateş bu pisliğin temizlenmesi içindir; fakat Peygamber efendimiz ümmetim dediği için, bunlar daha sonra Cennete girecektir. Kimsenin tek başına doğruyu bulması mümkün değildir. İmam-ı Rabbani hazretleri gibi, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okumalıdır.

* Büyüklerin yolunda olana feyz vardır. Dünyanın neresinde olursa olsun istifade eder. Ancak iki kişi feyz alamaz. Biri inciten, diğeri inkâr eden... İncitmek itiraz etmekle, inkâr da reddetmekle olur. İnkâr eden mahrum kalır. İncitmedikten ve inkâr etmedikten sonra istifade eder.

* Dinimize uymak, emirleri yapıp yasaklardan sakınmak için ilim şarttır, ama doğru kaynaktan.

* Kimler dünyada birbirini severse, birlikte olursa, ahirette de birlikte olacaklardır.

* Allah demek ferahlık verir. Vele ki inanmayan da olsa!

* Kim kendini severse, başkaları onu sevemez.

Mümin, mümini gördüğü zaman

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kâbe-i muazzama ilk görüldüğü zaman, mümin ne dua ederse Allahü teâlâ kabul eder. Müminin kalbi, Kâbe'den çok kıymetlidir. Nasıl Kâbe'yi ilk görünce yapılan duayı, Allahü teâlâ reddetmeyip kabul ediyorsa, bir mümin, bir müminle karşılaştığı zaman ne dua ederse, Allah kabul eder.

Bir mümin bir müminle karşılaştığı zaman yapacağı dua, ilk önce, **(Esselamü aleyküm)** olmalıdır.

Esselamü aleyküm demek, Allahü teâlâ, sana hem dünyada, hem ahirette selamet versin, seni Cennetine koysun demektir. O da, **(Ve aleyküm selam)** veya **(Ve aleyküm-üs-selam)** derse, Allahü teâlâ sana da, hem dünyada, hem ahirette selamet versin diyerek, duasına karşılık vermiş olur. Devam edip, **(Ve rahmetullahi)** derse, Rabbim sana rahmet etsin demiş olur. **(Ve berekâtühü)** de derse, Allahü teâlâ, kazancına, ömrüne ve sağlığına bereket versin demiş olur. İşte müminin, mümini gördüğü zaman yapması gereken en iyi dua selamlaşmaktır.

Büyükler unutmaz

Büyükler, kendilerini sevenleri ve hizmetlerinde bulunanları, ahirette de unutmazlar. Büyük bir zat buyurur ki:

— Allahü teâlâ, bu hizmetlerden dolayı, inşallah bizlere çok büyük nimetler verecek, Cenneti nasip edecek. Eğer Allahü teâlâ bize bu imkânı nasip ederse, ihsan ederse, ben Cennetin kapısında, **(Ya Rabbi, bu hizmetleri ben tek başıma yapmadım. Dünyadayken kardeşlerim vardı, arkadaşlarım vardı, talebelerim vardı, onlarla beraber yaptım. Onları da isterim, onlarla beraber Cennete gitmek isterim)** diye dua edeceğim.

Bir talebesi sorar:

— Efendim, orası mahşer, Allah korusun, insan ayrı düşse bulunamaz. Ya orada, garibin birisi bir yerde takılır da kaybolursa, gelemese ne olacak?

O zat bu suale şöyle cevap verir:

— **İnsanların işi karışık olur; ama Allahü teâlânın işi karışık olmaz. Mahşerde herkes sevdiğiyle beraber olacaktır. Orada ne kaybolma var, ne karışıklık var. Hepsi bir arada olacak, hiç merak etmeyin! Allahü teâlânın işlerinde intizam olur. Kimse kaybolmaz. Yeter ki, dünyada o büyükleri sevip, onlarla beraber olsun.**

Ateşte yanmanın acısını daha iyi anlamak istiyorsan, gidip ateşe elini sür veya bir şey yak da gör ateşin dehşetini, sonra birde Cehennem ateşinin şiddetini ve ebedi olarak orada kalmayı düşün, Allah korusun. İnsan bin cilt kitap okuyacağına, sobanın içindeki kızgın ateşe elini bir defa sokup çıkarsa âlim olur. Niye, ölünceye kadar acısını çeker de ondan.

Bunu niçin yaptın?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya hayaldir. Öldükten sonra iki yer var: Cennet ve Cehennem. Ortası yok.

İman ve küfrün de, ortası yok. Burada insanın karar vermesi gerekir.

İki yol var: Birisi Cennete, diğeri Cehenneme götürüyor. Bunlardan birine karar verip, orada yürümek lazım. Yolsuz yürümek mümkün değil. Bir anda iki yolda birden yürümek, hiç mümkün değil.

Aynı anda hem doğruya hem batıya gidemeyiz.

Elhamdülillah, biz Allahü teâlâyâ iman ettik, Peygamber efendimize iman ettik, ne bildirdiyse kabul ettik, beğendik, ahiret gününe iman ettik; ama bu iman ettiğimiz yolda, şüphesiz ki günahlar işliyoruz. Peki, bizim sonumuz ne olacak?

Bunu, bir talebesi hocasına sorar:

— Efendim biz, dinimizde bildirilen her şeye iman ettik, bu yoldayız; fakat bazen namaz kılarken kaç rekât kıldığımızı bile şaşıyoruz. Namazda türlü türlü işler hatırimıza geliyor. Böyle ibadetlerimizin, hiçbirisinin kabul olmadığını düşünüyoruz. Hizmetlerimiz de öyle, peki Allahü teâlâ ahirette nasıl muamele edecek? Yani bütün bu hatalarımıza rağmen, bütün kusurlarımıza rağmen, bizim halimiz ne olacak?

Bu soru hepimizin hatırına gelir. Mübarek zatın verdiği cevap şöyle olur:

— **Evladım, bana bir bardak su getir!**

Talebesi hemen koşup, bir bardak su getirir. Kendisine dört beş adım kala:

— **Orada dur**, buyurur.

Talebe durur. Hocası devam eder:

— **Şimdi aksilik bu ya, ayağın takıldı ve haliya bardakla birlikte düştün, bardak kırıldı; içindeki su da döküldü. Yani su gelmedi. Suyu bana getirirken, başına gelen bu kazadan dolayı sana, kızar mıyım, acır mıyım? Elbette acırım; çünkü o suyu siz bana getiriyordunuz; ama böyle oldu ne yapalım. İşte, bizim ibadetlerimiz de böyle. Allahü teâlâ da Ona giderken yaptığımız hatalar ve kazalar sebebiyle kızmaz. Onun merhameti sonsuzdur, acır ve affeder.**

Yeter ki biz, suyu Ona götürelim. Yani Ona doğru gittikten sonra korkmayalım; ama Ahmet'e gidip de, Mehmet'ten para istemek olmaz.

Allahü teâlâ kalbe ve niyete bakar. Bu kulum bu ibadeti yapıyor; ama niçin? Bu hayır ve hasenatı yapıyor; ama niçin? Doğru olmak şartıyla, ilim öğreniyor, ilim yayıyor; ama niçin? İşte, bunu niçin yaptın sorusu, Müslümanlara ahirette sorulacaktır. Bunun da cevabı var. Ya Allah için veya meşhur olmak için yahut zengin olmak için.

Yahut da aferin desinler diye. İşte bu çok kötü... O zaman da Cenab-ı Hak ahirette diyecek ki:

(Sen bunları kimin için yaptıysan, git ücretini de ondan iste! Eğer benim için yaptıysan, hatasıyla sevabıyla gel seni affedeyim. Başkası için yaptıysan, bana niye geliyorsun?)

Peygamber efendimiz buyuruyor ki: **(Allahü teâlâ, sizin şeklinize, görünüşünüze ve mallarınıza değil, kalblerinize ve amellerinize [o işi ne niyetle yaptığınıza] bakar.)**

Yaptıkları işler bakımından kâfirlerle müminler arasında farklar vardır. Kâfirler her yerde ve her zaman, **nasıl** sorusuna cevap arar. Nasıl bina yapılır, nasıl şu yapılır vs. Ama mümin, niçin sorusuna kendini ayarlar. Allahü teâlâ ahirette kullarına **niçin** sorusunu soracaktır. O halde, fark buradadır. Yani birisi dünyalık, diğeri ahiretlik olacaktır. Bu yüzden niyetleri de ıslah etmek, düzeltmek lazımdır. Büyükler, **(Allahü teâlâ vermek istemeseydi istek vermezdi)** buyuruyor. Ondan, hayırlı ömür, hayırlı ölüm istemeli. Hayırlı ömrün yanında, hayırlı ölümü de unutmamalı. Ölümü hiç unutmamak gerekir.

Allahü teala nasıl dilerse öyle olur. Mümine lazım ve layık olan, hastalık ve sıkıntıda sabretmek, sağlık ve rahatlıkta şükretmektir. O halde müminin iki vasfı vardır: Sabır ve şükür. Bir musibet gelince, neden benim başıma geldi derse, zarar eder. Bu Rabbimin bana ihsanıdır, hediyesidir derse, o zaman kurtarır. Sağlığa kavuştuğu zaman da azmamalı; çünkü çok sağlam insanlar, hastalardan daha çabuk ölebilir. Mümin her zaman ve her yerde Rabbiyle beraber olmalı ve başına bir musibet geldiği zaman, sabretmeli. Nimetlere kavuştuğu zaman da şükretmeli; çünkü Allahü teâlâ, şükretmenin de ayrıca sevabını verir.

İyiliği Allah için yapmak gerekir: İyilik ticaret, yani tüccarlık değildir. Ben bunu yaptım, sen ne yaptın veya ne yapacaksın denmez. Yaptığımızı unutsak da, hiç ummadığımız yerde karşımıza çıkar.

Hazret-i Lokman buyurdu ki: İki şeyi unut, iki şeyi unutma! Yaptığın iyilikleri unut, sakın bir daha bahsetme! Çünkü her anlatışta, bir miktar daha sevabı azalır. O yazılmış bir sevab, onu unut! Sana yapılan kötülükleri de unut! Çünkü sabrettin, Allahü teâlâ

sana bir ecir verdi, her söylediğinde kaybediyorsun. İki şeyi de unutma! Allahü teâlâyı bir de ölümü unutma!

Hiç kimse son nefesten emin olmasın

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hakiki bayram, dört beş yerde imtihanı verdikten sonra ahirette olacaktır. Bir tanesi ölüm hâlidir. Peygamber efendimiz yemin ederek buyuruyor ki:

(Bir mümin ömrü boyunca Cennetlik amel işler ve artık Cennete girmesine bir zra, yani 40–50 santim kalmıştır. Orda bir yanlış iş yapar, Cehenneme gider. Bir kâfir, 80 yıl küfür eder, 80 yıl isyan eder, artık onun Cehenneme girmesine bir zra kalmıştır. O da tevbe edip kelime-i şehadet getirir, hiç günahsız Cennete gider.)

O halde, Aşere-i mübeşşere hariç hiç kimse, son nefesten emin olamaz. Daima uyanık olmalı, dikkatli olmalı. İmanı, başın üzerinde kaçacak kuş gibi bilip, kaçmaması için dikkatli olmalı.

İkincisi kabir halidir. O kabirde sualler var, şaşırmak var, Allahü teâlâ muhafaza etsin! Hangi amellerle baş başa kalacağız, ona hazırlanmalı. Mahşer var, güneş bir mızrak boyu alçalacak. Gerçi müjdeler var. Müminler için bu iki rekât namaz kılmak kadar olacak. Gölgelemin altında olacak; ama bu müjdeler imanla gidebilenler içindir.

Sırat köprüsü var. Kolay değil, orada yedi tane sual var. Peygamber efendimiz buyuruyor ki, yedinci sualden peygamberler dahi korkmuştur. Bu yedi sual, iman ve ehl-i sünnet itikadı, oruç, namaz, hac, zekât, gusül abdesti almak. Yedincisi de kul hakkı. Bu kul hakkından hepimiz çok korkacağız. Bir adama sert bakmak dahi kul hakkıdır. Peygamber efendimiz, mübarek başıyla değil bütün vücuduyla dönerdi ki, kulun kalbi kırılmasın diye. Niye bana böyle baktı demesin diye.

İşte bütün bu sualleri aştıktan sonra, hakiki bayram var. Bu kadar tehlikeli, bu kadar korkulu olan hesaptan, kitaptan, azaptan korkuyorsak, bunun bir çaresi var:

(Bu hesabı rahat ve kolay verecek olanlarla beraber olmak.)

Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri divanında buyuruyor ki:

(Allah'ın dergâhında, ehil ve naehil beraberdir.)

Yani Allah'ın dergâhından içeri girmeye layık birisi varsa, Allahü teâlâ, **(Onlar benim sevdiğim bir kulomla beraberse, hepsini içeriye alın)** buyurur. Biz oraya layık olmasak da, hesaptan sonra doğru Cennete...

Dolayısıyla, Rabbimiz iyilerle beraber eylesin. Başka türlü kurtulmamız zordur.

Emri maruf için üç ana şart

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Emr-i bil maruf, nehy-i anil-münker yapmak her mümine farzdır. Yani her mümin bir şey anlatmak veya bir şey anlatılmasına sebep olmak zorundadır; ancak herkes emr-i maruf ve nehy-i anil-münker yapamaz. Bunu yapması için üç ana şart lazım. Bu üç şart noksansa faydalı olamaz.

1- İlim sahibi olacak. İlim de üçe ayrılacak. Hem fıkıh ilmi, hem tasavvuf ilmi, hem de fen ilimlerinde mahir olacak, bilecek. İlimsiz emr-i maruf olmaz.

2- Adil olacak. Yaptığı işlerinde, hizmetlerinde adalet ön planda olacak. Adalet nedir? Çobanla sultan aynı haklara sahiptir. Babası olsa, dedesi olsa, oğlu olsa, kızı olsa, fark gördüğü anda, farklı muamele yaptığı anda, o adil değildir.

3- Güzel ahlak sahibi olacak. Güzel ahlak nedir? Kalb kırmamaktır, bağışmamak, darılmamaktır, gücenmemektir. Ne kadar zor iştir! O halde, güzel ahlaklı olmayan emr-i maruf yapamaz.

Bunlardan biri noksan olursa, hizmet de noksan olur. O zaman bunları en iyi derleyen, toplayan, anlatan bir kitabı [mesela Tam İlmihal Seadet-i Ebediyye'yi] birine veririz veya verilmesine sebep oluruz. Böylelikle emr-i maruf yapma farzının sevabına kavuşuruz. Yoksa fitneye sebep oluruz. Fitne de çok tehlikelidir, adam öldürmekten daha büyük günahtır.

Herkes bir arzu ve istek peşinde... Kavuştukları ise ancak ölümüne kadar... Öldükten sonra bunların hiçbirisi mezara girmiyor. Bunlar ona dost olmuyor. Bunların hiçbirini ona vermiyorlar. Diyorlar ki, bunlar sana ait değil. Peki, ne yapmalı? Kabrimize girecek olanı seçmeli. Bu nedir? O da, Allahü teâlâyâ ihlâsla ibadet etmektir.

Gök her yerde mavidir. Dünyanın neresine gidersek gidelim, gök rengi hep aynıdır, mavidir. Büyükleri sevenler, yollarında olanlar, dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, bu yolda olduktan sonra, hiçbir şekilde ayrı olamazlar. Hindistan'da, Dağıstan'da, Amerika'da, Avrupa'da her yerde olabilirler. Bu mesafe hiç mühim değil, eğer sevgisi ve muhabbeti varsa, o her zaman beraberdir.

Ahir zamanda en büyük tehlike, sağı solu dinlemektir. İmam-ı Rabbani hazretleri gibi ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli kitaplarına kavuşanlar, hazineye kavuşmuş demektir. Bu hazine kıyamete kadar onlara yeter. Ama o hazine rafta, vitrinde beklemek için değildir. İlaç rafta istediği kadar beklesin, insan hastaysa ölür gider. O ilacı içmek lazım.

Utanmayan her şeyi yapar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âdem aleyhisselamdan, bizim Peygamberimize kadar, ne kadar peygamber geldiyse, her peygamber ümmetine şu nasihatte bulunmuştur:

(Utanmazsan, her şeyi yaparsın.)

Bu bir tehdittir. Onun için Peygamber efendimiz, **(Hayâ imandandır)** buyuruyor.

Utanmak bir nimettir. Utanmayan her şeyi yapar. Onun için utanma duygusu çok lazım. Utanmak için de utananlarla birlikte olmak lazım. Utanmazlarla birlikte olan hayâsız olur; çünkü ahlak bulaşıcıdır. İyi ahlak gibi kötü ahlak da bulaşır. İyi ahlaklı olmak isteyen, iyi ahlaklılarla beraber olmalı.

Himmet, bütün gayretin, bütün duanın, bütün düşüncenin, her şeyin aynı noktaya teksif edilmesi, yani aynı noktada birleşmesidir. Buna himmet derler.

Eğer müminler bir noktaya, aynı noktaya teveccüh ederlerse, aynı noktaya kendi dikkatlerini, dualarını, her şeylerini birleştirirlerse, dağlar tepe takla olur. Yani hiçbir engel kalmaz. Her şey dümdüz olur.

Mümin, müminlerin arkasından dua eder; münafık müminlerin arkasından gıybet eder. Müminle münafığın farkı budur. Hiçbir müminin, bir müminin arkasından, o duyduğu zaman üzüleceği bir

şeyi söylememeli. Yoksa kul hakkına girer.

Kul hakkı mutlaka helalleşmeye bağlıdır. Maddi kul hakkı varsa, varislerine veririz, varisleri yoksa hayır hasenat yapılır; ama eğer onu kıracak, onu üzecek, onu darıltacak, onun canını sıkacak laf ettiysek, o da duymuşsa, tek çare onunla helalleşmektir. Ya öldüyse, helalleşme imkanı da yoksa ne olacak? Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Allah'a ve ahiret gününe iman eden, ya hayır söylesin ya sussun. Allah'a ve ahiret gününe iman eden, komşusuna iyi davransın. Allah'a ve ahiret gününe iman eden, misafirine bol ikramda bulunsun.)

Dediler ki, ya Resulullah bir kadın var. Gece gündüz ibadet yapıyor. Ama komşular illallah diyorlar kendisinden. Peygamber efendimizin verdiği cevap:

(Onun gideceği yer cehennemdir.)

Herkes, eline ve diline sahip çıkmalı. Sabah oldu mu bütün azalar, insanın diline, (Ne olur ne kendini yak, ne bizi yak. Yapma, yapma) diye yalvarırlarmış. Dilinle bizi yakma. Çünkü o yalan söylerse, iftira ederse, gıybet ederse, bütün vücut onun acısını çekecek sonra. (Ya hayır konuş, ya sus) buyuruldu. İşte onun için **(Ya hayır konuş, ya sus)** buyuruldu.

Kalbler ve birleşik kaplar

* U şeklinde bir tüpe su konursa, su gider gelir ve iki taraf da eşitlenir. İşte Müslümanlar da, bir araya geldikleri zaman birbirlerinin kalblerine nur akar. Aynı birleşik kaplar gibi. Onun için kötü insanlarla bir araya gelmemelidir. Onlara nur gitmez, onlardan zulmet gelir. Peygamber efendimiz İslamiyet'in ilk zamanlarında kabir ziyaretini yasaklamışlardı. Çünkü o zamanlar vefat edenler Müslüman değildi. Ama ne zamanki Müslümanlar da, vefat etmeye başladı, izin verdiler. Mesela din kitabını okurken de, yazanın kalbindeki nurlar birleşik kaplar usulü gidip gelmeye başlar. Bu yüzden, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kitaplarını okumalı. Bir kişi kitap okursa, kitap okumuş olur. İki kişi okursa sohbet olur ve yine nurlar gidip gelmeye başlar.

Bir velinin kalbindeki nurlar da böyledir. O zatı tanıyan ve seven

çok feyz alır. Tanımayan, Afrika'nın ortasında birisi de feyz alır. Ama tanıyıp inkâr eden, kapısının önünde de dursa feyz alamaz. Feyz vermek o zatın elinde değildir. Kendiliğinden akar. Ama üç kişi bu feyzi alamaz:

- 1- Kâfirler,
- 2- İnkâr edenler,
- 3- Şüphelenip imtihan edenler.

Şah-ı Nakşibend hazretleri **(Hocasını imtihan eden melundur)** buyurdu.

* Çocuklarımızın gönlüne evliya ve büyüklerin sevgisini yerleştirmeliyiz. Onlara devamlı büyüklerden mesela İmam-ı Rabbani hazretlerinden, Abdülkadir-i Geylani hazretlerinden bahsetmeliyiz. Onların sevgilerini mermere işler gibi kalblerine yerleştirmeliyiz. Böyle olursa, onların imanı, mermere kazınır gibi olur. Yoldan çıkmazlar, yollarını kaybetmezler.

* Ramazan-ı şerifin her günü müminler için bayramdır. Bu günlerin kıymetini bilip değerlendirenin bütün bir senesi bereketli geçer.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin bir kitabını mesela İmam-ı Rabbani hazretlerinin Mektubatını birine vermek demek, onu kulağından tutup Cennete koymaya çalışmak demektir.

* İbadet edenin göğsünü kabartmasından, günah işleyenin günahı sebebiyle kalbinin kırık olması, pişmanlık içinde bulunması daha iyidir.

* İslamiyet'te bir kişinin eli kalkar, bir kişinin eli iner. O kişi de emirdir.

* Bir beldeye gelince önce camiye gidilmesi sünnettir.

* Ya büyükleri kalbde tutmalı veya onların kalbine girmeli.

* Önünüze engel çıkarsa, bunu aşmaya uğraşmayın, yanından dolaşın.

* Sükût ikrardan gelir.

* Evlada yapılan iyilik veya kötülük babaya yapılmış demektir.

* Hayırlı işlerde sıkıntı çok olur.

Şifa ve zehir olan feyz

* Bir evliyadan istifade edilebilmesi, feyz gelebilmesi için iki şart

lazımdır:

Birincisi, yol, sahih, sağlam olmalı, yani silsilesi Peygamber efendimize kadar sağlam ve belli olmalıdır. Sahihü-l-yed, evliyalığı sağlam kaynaktan demektir.

İkincisi, o zata tam teslim olmaktır. Teslim olanın kalbi bozuk olmamalı, teslim olduğu zatta kusur, eksiklik görmemelidir. Peki, kalb bozuk olur da, hocasında kusur, eksiklik görürse, ne olur? Yine feyz gelir, ama bu sefer ters etki yapar, yani zehirler. Şekerin, şeker hastasına zarar vermesi gibi olur. Feyz de, kalbi bozuk olan kimsede zehir şekline döner. Nitekim Allahü teâlâ, **(İmanı olanların imanını arttırır, kâfirlerin de küfrünü)** buyurdu. Çünkü Kur'an-ı kerim nurdur.

Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Hocasını imtihan eden melundur)** buyurdu. İnkâr eden kavuşmaz. Ona gelen feyz, daha çok sapıtmasına sebep olur. İlk önce arkadaşlarını tenkit etmeye başlar. Sonra hizmetleri beğenmemeye başlar. En sonunda hocasını da inkâr eder.

* Sevgi yukarıdan aşağı doğrudur. Babanız sizi sevmese siz onu sevemezsiniz. Binaenaleyh Allahü teâlâ bizi sevmese biz onu sevemedik. Kur'an-ı kerimde de böyle buyuruluyor: Radiyallahü anhüm ve radu anh. Yani **(Allahü teâlâ onlardan razıdır, onlar da Allahü teâlâdan razıdır.)** Önce Allahü teâlânın razı olduğu zikrediliyor.

* Bir gün, büyük bir zatın talebelerinden birisi hocasına, (Efendim, Büyüklere sual sorulduğu zaman, onların verdikleri cevap hep doğru çıkıyor. Ben bunun hikmetini anladım) der. Hocası, nasıl anladınız diye sorunca, talebe der ki:

(Büyüklere o kişinin dünyasına değil ahiretine bakıyorlar. Ona göre cevap veriyorlar. Onun için de neticesi doğru çıkıyor.)

Hocası, üç defa **(doğru)** der ve **(Maşallah güzel anlamışsınız. Allahü teâlâ dünyaya sivrisineğin kanadı kadar kıymet vermemiştir. Onun ahlakı ile ahlaklanmış olan büyükler hiç kıymet verir mi?)** buyurur. Yine buyurur ki:

(Âlim kime denir? Âlim çok kitap okuyana, çok bilene denmez. Âlim, hakkı bâtıldan ayırabilene denir. Hakkı bâtıldan ayırabilmelidir ki, insanların ahiretine göre cevap verebilsin. Hakiki âlim o kimsedir

ki, başını bir aslanın ağzında farz eder; bir yanlış hareketiyle aslan başını koparabilir.)

* İnsan ceset ve ruhtan müteşekkildir. Cemiyetler de [şirketler, devletler de] böyledir. İman ve fen bilgileri [teknoloji] dengede ise, o cemiyet devam eder. Eğer iman ileride, teknoloji geride ise veya teknoloji ileride, ama iman geride ise, o cemiyet dağılmaya, yıkılmaya mahkûmdur.

* İmanı olmayana iyi insan denmez. Mesleğinde başarılı ise, yine iyi doktor veya iyi avukat denmez. Doktorluğu iyidir, avukatlığı iyidir denir. Allah'ın düşmanına iyi denmez. Ne keşfederse keşfetsin, imanı yoksa hiç kıymeti yoktur.

* Fitne, bir müminin bir işinden, sözünden, hareketinden, başka müminlerin zarar görmesidir. Onun için, öyle yaşayın ki, öyle konuşun ki, sizin yüzünüzden birisi ehl-i sünnetten çıkmasın. Sizin yüzünüzden birisi hizmetlerden soğumasın. Sizin yüzünüzden birisi Cehenneme gitmesin. Eğer Cehenneme giderse sizi de götürür. Öyle bir hayat sürün ki kimse size düşman olmasın.

İnsanı en son terk eden huy

* İnsanı en son terk eden kötü huy emretme, şef olma arzusudur. Bu arzu çıkar, sonra can çıkar. Eskiden adamın birisi helâya gitmiş. Helâda dizi olan ibriklerden birisini almış içeri girerken, helâ bekçisi demiş ki, o ibriği bırak öbürünü al. Öbürünü almış, çıktıktan sonra demiş ki, bu ibriğin ötekinden ne farkı vardı? (Eeee bırak da benim dediğim olsun) demiş.

* İnsanlardan riyazet yapanlar iki türlüdür:

Birincisi, nefislerinin arzusu istikametinde riyazet yapanlar. Bunların hâli, bir tahtaya siyah cila sürmeye benzer. Siyah cilayı sürdükçe tahta parlar. Öyle ki, ayna gibi olur, kendisini görür. Aslında bu nefsin cilasıdır. Altı tahtadır.

İkincisi, Allahü teâlânın emirlerine uygun olarak riyazet yapanlar. Bunların durumu ise ayna gibidir. Aynanın arkası ne kadar kararırse parlaklığı o kadar artar. İşte bu keramet, öteki ise istidracdır.

* Bir gün, büyük bir zatın talebelerinden birisi, kendisine iyilik ettiği halde, ondan kötülük gördüğü başka bir talebe için hocasına;

(Efendim ben kimse için kötü düşünemem. Elimden gelmez, gelse bile kötülüğün icap ettirdiği gibi davranmam. Ben falan arkadaşla elimle sütlaç yedirdim. Parası yoktu, para verdim, işlerini gördü. Ben buna ne yaptım da bana bu kötülüğü yaptı?) diye sordu. Hocası buyurdu ki:

(Peygamber efendimiz kime ne yaptı? Evinden, yurdundan sürdüler, öldürmeye kastettiler. Dünyada en çok düşmanı olan kimdir biliyor musunuz? Allahü teâlâdır. Sonra Kur'an-ı kerimdir. Sonra Peygamber efendimizdir. Niye? Çünkü hakkı söylüyorlar. Onun düşmanlığı size değildi. Hocanıza yani bana idi. Ama açıklayamadı. Çok geçmez yakında açıklar.)

* Büyüklerden istifade etmek için onlara kendinizi acındırmak lazımdır.

* Büyüklerin yolu kısa ve kavuşturucudur.

* İnsanlar hürriyetlerinin genişlemesini istiyorlar. Hata ediyorlar. Hâlbuki akılları olsa, otoritenin sıkılaşmasını isterlerdi. Tasmalı köpekler el üstünde geziyor. Hâlbuki tasmasız köpekleri itlaf ediyorlar (öldürüyorlar.)

* Emirin haberi olmadan yapılan iş, girdi ve çıktı meşru değildir.

* İnandığını söyleyenin sözünde, rabbani tesiri vardır. Öğrendiğini söyleyenin sözünde ise, tesir yoktur.

* Bir gün, bir büyük zatın talebesi, başka bir talebe arkadaşı için hocasından dua ister. Hocası buyurur ki: Ben ona dua etmem. Etsem de kabul olmaz. Çünkü annesi ondan razı değil.

* Yukarıda kalan mahrum kalır. Aşağıda kalan nimetlere kavuşur. Yani kibirlenen mahrum kalır, tevazu sahibi olan nimetlere kavuşur.

Şöhret afettir

* Şöhret afettir. Şöhret iki türlüdür:

Birincisi, bir kimse şöhret olmayı arzu eder, o afettir.

İkincisi, o şöhrete kavuşmayı istemez, Allahü teâlâ onu meşhur eder ve korur.

* İlim ancak cehaleti giderir, ahmaklığı değil. Ahmak kime denir? Ahmak, hata yapan değil, hatada ısrar edendir.

* Eğer gemi sahile çıkarsa, yalnız kaptanını değil, içinde kim

varsa, hepsini götürür. Hepsini sahile çıkarır. Onun için sağlam gemiye binmelidir.

* Bir gün gelecek İslamiyet'i değiştirip bozacaklar. Yeni bir din ortaya çıkaracaklar. Adına da İslamiyet diyecekler.

* Ehl-i dünyanın en iyi dostu sağlık, en büyük düşmanı hastalık, en iyi sevgisi çocuk, en büyük acısı açlıktır. Ehl-i ahiretin en iyi dostu Allahü teâlâ, en büyük düşmanı nefis, en iyi sevdiği mürşid, en büyük acısı ayrılıktır.

* Mümin istişarede menfaati gözetmez. O soran Allah rızası için sorar, siz de Allah rızası için cevap verirsiniz, zahirde yanlış bile olsa, Allahü teâlâ onu hayra tebdil eder, doğrultur.

* Akıl neye denir? Akıl, öldükten sonra, yani ahirette işe yarayanları yaptıran nesnedir. İşe yaramayacak olanlar akıl ile değil, zekâ ile yapılır.

* Kızmak iki türlü olur. **Birincisi** nefistendir, çok kötüdür. **İkincisi** gayret-i ilahidendir, bu çok kıymetlidir ve çok tatlıdır. Çünkü Allah rızası için kızar, nefsinden dolayı değil.

* Şeytan, müminin kalbine giremez. Ancak pencereden vesvese verir. Mümin, kalbinden ruh âlemine pencere açılmış bir kimsedir. İnanmak ve istifade etmek için feyz penceresi açılır. Kâfirin ruh âlemine açılan penceresi kapalıdır.

* Ahirette faydası olan şeye başarı denir. Bunun da tek engeli insanın kendi nefsidir. Kâfirler de başarılı olabilir. Ama bu dünyevi başarıdır, ahirette faydası olmaz.

* Dünya bölücüdür, ahiret birleştiricidir.

* İstikbaliniz için iki şeyden korkun: İsrâf ve kibir.

* Bir kimsenin bir ehlullahı sevdiğinin alameti üçtür: Tâbi olur, özler ve metheder.

* Müminin artığı, kelamı ve bakışı şifadır.

* Evliyanın gözünden düşmektense, yedi kat göklerden düşmek yeğdir.

* Fıkıh ile meşgul olanın ömrü uzun olur.

Sormaktan maksat nedir

Büyüklerden bir zata birisi gelir, (Efendim, izin verirsiniz yarın Bağdat'a gitmek istiyorum) der. O zat da, **(Hay hay, güle güle gidin**

kardeşim) buyurur. Adam gidince, talebelerinin, hemen izin vermesine şaşırdığını görünce buyurur ki:

(Kervanı ayarlamış, parasını cebine koymuş, gerekli hazırlıkları yapmış, bize de tasdik etmek düştü. Sormaktan maksat, arzu edilene kavuşmak değildir.)

Bir gün, İmam-ı Rabbani hazretlerinin bir halifesi (Beni Mankpura gönderseniz, orada hizmet etsem uygun olur mu) diye sormuş. **(Hay hay)** buyurmuşlar. Gitmiş, bir zaman sonra mektup yazmış. (Burada Kadiri, Çeşti tekkeleri var. Bize kimse gelmiyor. Hanımla ben baş başa oturuyoruz. Acaba başka yere gönderseniz uygun olur mu) demiş. İmam-ı Rabbani hazretleri de **(Orada kalın)** buyurmuşlar. Bir müddet sonra bir mektup daha gelmiş. **(Efendim burada Kadiri, Çeşti tekkeleri hep kapandı, şeyhleri müridimiz oldu. Herkes bizim tekkeye doldu)** diye mektup yazıyor. İşte kardeşim, talep, izin ve teslimiyet olursa öyle olur.

Mal ve şöhret hırsı girdiği kalbi harap eder. Bundan onu ancak büyüklerin sevgisi kurtarır. Sevgi peki demektir, itaat demektir. Çünkü itaat sevgiden doğar. Kim itaat etmiyorsa, seviyorum demesi yalandır. İtaat olmayınca, onun sevgisinin ağaca, kuşa, tabiata olan sevgiden farkı olmaz.

Bir tüccar, methini duyup, gıyabında sevdiği Necmeddin Kübra hazretlerinin sohbetinde bulunmak üzere huzuruna vardı. Necmeddin Kübra hazretleri hiç konuşmuyordu. Tüccar herhalde bu tekkenin usulü de böyle diye düşündü. Uzun bir sükûttan sonra Necmeddin Kübrâ, kağıt ve kalem istedi, bir şeyler yazdı ve tüccarı çağırarak yazdığı kağıdı uzattı. **(Al, seni hilâfet-i mutlaka ile vazifelendirdim. Git, memleketinde insanları irşat et!)** dedi. Tüccar, (Baş üstüne!) diyerek gitti. Tekkedekiler şaşırdı ve tüccarın arkasından giderek, (Efendi, senin ne amelin var ki, hocamız seni hiç konuşmadan bir anda hilafet ile vazifelendirdi?) diye sordular. Tüccar da, (Ben geldiğimde çok zengin bir adamdım; fakir olarak çıktım. Bütün dünya sevgisi kalbimden çıktı. Mallarıma olan muhabbetim kalmadı) dedi. Bilahare Necmeddin Kübra hazretleri yanındakilere buyurdu ki: **(Bizim irşadımızın maksadı, insanların kalbinden dünya muhabbetinin çıkmasıdır. Maksat hâsıl oldu.)**

Allahü teâlâ herkese istediği yolu açar. Cennete gitmek isteyene,

Cennete gidilecek amelleri kolaylaştırır. Cehenneme gitmek isteyen de Cehenneme gidecek amelleri kolaylaştırır.

Vaktiyle insanlar Cennete gitmek istiyorlardı; Allahü teâlâ her tarafta kum gibi evliya yaratıyordu. Ahir zamanda Cehenneme gitmek isterler; her tarafta felaketler, depremler, ölümler olur, asayiş bozulur, huzur kalmaz. Emr-i maruf yapılan yerlere, Allahü teâlâ azap göndermez.

Önce namazı kılmalıdır; çünkü **(Namaza mani olan işte hayır yoktur)** buyuruluyor. Namazın gecikmesine sebep olan işte de hayır yoktur. Bir imza atmak bile olsa...

Ahir zamanda, namazını kılan, haramdan sakınan, kurtulmuştur.

Adalet önünde, çobanla sultan eşittir. Bir patron, kendi evladiyla işçisi arasında, bir hoca da evladiyla talebesi arsında fark gözetiyorsa, orada adaletten bahsedilemez.

Aşkla akıl, bir arada bulunmaz

* Allahü teâlâyâ hüsnü zan etmek lazım. Büyüklerden birisi buyuruyor ki:

Allahü teâlânın celal sıfatları, hiç aklıma gelmiyor; hep cemal sıfatını düşünüyorum. Hep Cennet nimetlerini düşünüyorum. Cehennem azabı hatırıma bile gelmiyor; çünkü Rabbimiz, **(Ben kulumu beni zannettiği gibi karşılarım)** buyuruyor.

* Günahlara istiğfar edelim, Allahü teâlâ mutlaka tevbeleri kabul edicidir.

* En büyük günah cenab-ı Hakkı unutmaktır. Allahü teâlâyı unutarak yapılan hiçbir iş, iş değildir. Allahü teâlâyı unutarak yapılan her şey, hiçtir. Ancak, her amel, ihlâsla, Allah için yapılırsa, makbul olur.

* İnsan Allahü teâlâyâ ibadet ederse, cenab-ı Hak, onun dünyada işlerini kolaylaştırır. Kabirde acır, ahirette affeder, mahşerde affeder. Biz yeter ki, ihlâsla Allahü teâlâyâ ibadet edelim.

* Kalbindeki önceliği ahiret olan insana, Allahü teâlâ dünyayı da verir. Kalbindeki öncelik dünya olan, gölgesine bile yetişemez; çünkü doğuya giden batıdan uzaklaşır, iki zıt şey bir araya gelmez.

* Sohbet tasavvufa ait bir şey konuşulurken içeriden veya dışarıdan bir mani, gürültü veya söze karışan biri olursa, konuşmayı

kesmelidir; çünkü bunu Allahü teâlâ kesmiştir; ama fıkhi bir konuda olursa, davul bile çalınsa devam edilir.

* Saate bakan yalnızca kadranını, bir de akrep ve yelkovanını görür. Hâlbuki arkasında nice dişliler var. Saat güzel çalışıyorsa, yani ileri geri gitmeyip, doğru vakit gösteriyorsa, içindeki çarklar iyi çalışıyor demektir. Onlardan bir tanesi kırık, paslanmış olsa, herkes paslı olana değil de, akrep ve yelkovana bakar. Vakti iyi gösteriyorsa kıymetli bir saattir, markası iyidir. Eğer ileri gidiyor, geri kalıyorsa bu saat değersizdir. Onun için herkes kendi vazifesini iyi yapmalıdır.

* Büyükleri sevenlerin iki alameti vardır:

Birincisi, namaza çok ehemmiyet verirler, namazı vaktinde ve bütün erkânıyla kılarlar. Kısa kollu, çıplak ayaklı namaz kılan bir erkek talebe göremezsiniz.

İkincisi de, çok edepli olurlar. Mesela, birisinin yanında ayak ayak üstüne atarak oturmazlar.

* Aşkla akıl, bir arada bulunmaz.

* İnsanlar kendi akıllarına göre değil, Allahü teâlânın emir ve yasaklarına göre hareket ederlerse muvaffak ve mesut olurlar.

* Emir kim olursa olsun, itaat edilir. Emire itaat etmek, Peygamber efendimizin emridir. Burnu kesik Habeşli bir köle de olsa, emire itaat vacibdir. Bunun şakası olmaz.

Bizi de beraberinde götürür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyada en zor şey, din kitabı yazmaktır; çünkü yazdığımız o kitapla, okuyan ya Cennete veya Cehenneme gidecek. Birincisi ne iyi, ikincisi ne kötüdür. Onun için bizim de çok dikkat etmemiz gerekir. Bizim yüzümüzden hiç kimse Cehenneme gitmemelidir. Yoksa bizi de beraberinde götürür. İbadetlerimiz bize fayda vermez.

Âlim olan, bu korkudan dolayı kendinden hiçbir şey söylemez. Her şeyi büyük İslam âlimlerinin kitaplarından alır, yani nakleder. Böyle olunca da, kıymetli olur. Nakli esas alan kitapların, mesela Fetava-yı Hindiyye'nin, İbni Abidin'in çok kıymetli olmaları, bundan dolayıdır.

Bir şey öğrenmek için çok kitap okuyan, eğer bir mürşid-i kâmile kavuşmamışsa, mutlaka sapıtır; çünkü hepsi farklı farklı rivayetleri

almışlar. Onda öyle yazıyor, diğerinde böyle yazıyor. Bir de her kitap, kendi zamanına göre yazılmıştır.

Bir mürşidi gören kimse, ne kadar çok kitap okursa okusun, sapıtmaz; çünkü mürşidi ona mayınlı yerleri göstermiştir. Onlara basmaz. Ona da mürşidi göstermiştir, mürşidine de mürşidi göstermiştir. Bu silsile, Peygamber efendimize kadar gider.

Rastgele kitaplardan okuyarak öğrenilen bilgiler, doğru da olsa unutulabilir; ama büyüklerden işiterek öğrenilenler unutulmaz. Onun için Peygamber efendimiz, **(İlim üstaddan öğrenilir)** buyurdu.

Emir, çalışmayıp oturursa, emri altındakiler yatar. Herkes başa bakar. Osmanlı padişahları ordunun başındayken, zaferden zafere koştular. Ne zamanki saraydan idare etmeye başlanınca, olanlar oldu.

Allahü teâlâ tembeli, boş duranı sevmez.

Bir gün daha bitti. Bu demektir ki, bir gün daha ölüme yaklaştık.

Bir talebe, bir din meselesi öğrenmek için derse giderken, her adımına sevab yazılır. Melekler kanatlarını onun yoluna sererler. Gökteki kuşlar, yerdeki hayvanlar, denizdeki balıklar onlar için dua ve istiğfar ederler. Bu, öğrenmek içindir. Ya öğretmek için olursa, onun kat kat sevabı olur.

Büyüklerin hakiki talebesi, hocasını ilk tanıdığı anda nasılsa, sonunda da öyle olur. Edep ve tevazuundan hiçbir şey kaybetmez.

Allah için hizmet, almak üzerine değil, vermek üzerine yapılır. Vermekte muhabbet, almakta düşmanlık vardır. Veren el, alan elden kıymetlidir.

Herkese anlayacağı şekilde konuşmak, herkese güler yüzlü ve tatlı dilli davranmak gerekir.

İmanı korumanın şartı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsandaki en büyük nimet, iman nimetidir. Bu nimet, elden kaçması en kolay nimettir. Bu imanın insanda hep kalması için şart, mümin kardeşlerini sevmektir. Kişi mümin kardeşlerini sevmezse, imanını yavaş yavaş kaybeder de haberi olmaz; çünkü **hubb-i fillah ve buğd-i fillah** imanın temelidir.

Dünyada en kıymetli şey imandır. İman, müminle ateş arasında

perdedir. İmanımızın kıymetini bilmemiz gerekir.

Cüzzam çok bulaşıcı bir hastalıktır. Bir cüzzam hastasıyla bir odada yedi sene kalınsa, hastalığın bulaşmama ihtimali vardır; ama bir kötü kimseyle aynı binada kalınsa, hiç görüşülme, rastlanmasa da ondan zarar gelmeme ihtimali yoktur. Onun için ev bir, anahtar bir olmalı. Bu mümkün değilse, iyi insanlarla aynı çatı altında oturmaya dikkat etmeli.

İyiliğin yayılması zordur. Kötülüğün yayılması kolaydır. Çünkü iyilik nefse ağır, kötülükse nefse kolay gelir.

Allahü teâlâ her şeyi sebeplerle yaratır. Böylece kudretini gizler. Mesela görmek için ışığa, konuşmak için havaya ihtiyaç vardır; ama ruhlar âlemi böyle değildir. Bir evliya ile irtibat kurup konuşmak için havaya, sese, dile vesaireye ihtiyaç yoktur. İnsan kalbiyle de konuşur. Bunun için de, yine üç şey lazımdır:

- 1- O zatın Evliya olduğuna inanmak,
- 2- Onu sevmek,
- 3- İtaat etmek.

Eshab-ı kiram, cömertlik, temizlik, edep ve tâbi olmakta İslam ahlakının numunesiydiler. Onları görenler, bunlar melek mi derlerdi. Her gittikleri yerde, bu ahlaklarını görenler, seve seve Müslüman oldular. Zaten bunlar İslamiyet'i anlatıyorlardı. Herkesin ebedi saadete kavuşmasını istiyorlardı. Gittikleri yerlerde yalnızca, İslamiyet'in anlatılmasına izin verilmesini istiyorlardı. Kılıçla müdahale yoktu; ama anlatılmasına mani olurlarsa, o zaman kılıca ihtiyaç duyuluyordu.

Bugünün işini yarına değil, biraz sonraya dahi bırakmamalıdır. Bir iş yapılacaksa, bunun hemen bitmesi lazım. Her işimizi kendimiz yapmalıyız, başkasından bir iş istersek, neticesini beklemeliyiz, yani takipçisi olmalıyız.

Ahir zamanda zulmet çok olur. Bir kimse evden abdestli çıksa, hiç günah işlemeyen evine dönse bile, o günkü zulmeti temizlemek için, beş bin kelime-i tevhid söylemesi icap eder.

Ahir zamanda, insanların çoğunun yaptığığın tersini yapan rahat eder; çünkü o zaman insanlar, hep nefislerinin peşinde olur. Nefis de insanı, hep helake sürükler.

Dinin ayakta durması iki şeyle olur: Birincisi ilim, ikincisi edebdir.

(Bir gün gelecek insanlar, şarapla suyu ayırt edemeyecekler) buyurulmuştur. Yani içkinin günah olduğunu bilmeden, düşünmeden içecekler.

Feyz gelmesinin alameti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyüklerin kendileri, kabirleri, sözleri, kitapları, eşyaları feyz kaynağıdır; hatta ellerini değdirdikleri taştan bile, kıyamete kadar feyz yayılır. Feyz geldiği şu yollarla anlaşılır:

- 1- Feyz gelmişse, Allahü teâlâ, onu küfürden korur.
- 2- Haramlardan uzaklaştırır.
- 3- Dünyadan soğutur.
- 4- Büyükleri, salih kimseleri sevdirebilir.
- 5- Ölümü sevdirebilir, ölüme karşı hasret duymaya başlar.

İşte bunlar varsa, feyz geliyor demektir. Feyz, insanı küfürden koruduğu gibi, evliyalığa kadar da götürür. Eğer haramlardan, günahlardan soğumuyorsak, dünya hırsı aynen devam ediyorsa, feyz alamıyoruz demektir. Bu da iki sebepten olur: Ya gittiğimiz zat noksandır. Gittiğimiz, görüştüğümüz veya kabirdeki zat, bu işe ehil biri değildir; çünkü noksandan fayda gelmez. Yahut da, gelen feyzi alamıyoruzdur.

Gelen feyzi almamıza engel de şudur: Bir büyük günaha devam ediliyordur; çünkü günah engeldir. O zaman, hemen o zatı reddetmemeli, kusuru herkes kendinde aramalı, bütün günahlara istiğfar etmeli. Devamlı tevbe etmeli ki, bu kapı açılsın. Yağmur geliyor; fakat kapta birikmiyor. Kap boş. Yağmur suyu akıp gidiyor. Kabın dolması için, iki ana musluğa ihtiyaç vardır. Biri istiğfar, biri de tevazu; çünkü su, dağlardan ovalara akıyor. Hiçbir su yukarı doğru akmaz. İstiğfar edildiği halde bir şey hâsıl olmuyorsa, orayı terk etmeli. Feyz gelmesi için şart, salih insanlarla beraber bulunmaktır. Feyz geldiğinin alameti, günah işlememektir. Feyzin kesildiğinin alametiyse günahlara dalmaktır.

Allahü teâlâ, rızasını Müslümanların rızasına bağlamıştır. Onlar razı olursa, Allahü teâlâ da razı olur. Mesela, ana baba evladından, kocası hanımından, âmiri memurundan, hocası talebesinden razı olursa, Allahü teâlâ da, büyük zatlar da, o kimselerden razı olur.

Razı olmak, memnun olmak demektir. Allahü teâlâyâ kavuşturan en kestirme yol, insanların duasını almaktır. Güzel ahlak demek, onlarla iyi geçinip, iyilik ederek, insanların duasını almak demektir.

Evliyanın sohbetinde, kalb rahatlar ve insanı uyku basar.

Dinin emir ve yasaklarını anlamak başka şeydir, öğrenmek başka şeydir. Mesela kul hakkını öğrenen kimse, ben kimin kalbini kırdım, kimin malını aldım diye düşünmekten, bir an olsun ayaklarını uzatıp yatamaz.

İslamiyet, her safhasıyla, ahlâkıyla, itikadıyla, ameliyle yaşanan bir dindir. Hepsi bulunursa, tam olur; yoksa kişinin dini eksik olur. Hepsi yapılamazsa da, yapılabilen az kısmını elden kaçırmamaya çalışmalıdır.

En âlâsından daha âlâdır

Allahü teâlâ bir kuluna iyilik yapmak isterse onu bu büyüklerle tanıştırır ki, bu devlet-i uzmadır. Yani en büyük nimettir. Onların zerreleri, kâinattan kıymetlidir. Bu olmazsa, onların sadık bendeleriyle karşılaştırır. Bu da büyük nimettir.

İmanı, itikadı düzgün olan ve Allah'ın sevgili kullarını tanıyan arkadaşlarımızın en ednası yani en aşağısı, diğerlerinin en âlâsından daha âlâdır; çünkü doğru imandan ve bu büyükleri tanımaktan kıymetli üstünlük yoktur.

Büyükleri, mesela İmam-ı Rabbani hazretlerini çok sevdiğini söyleyen, o mübarek zatı görmedi. Akrabası filan da değil. Öyleyse, o mübarek zatı, kaşının gözünün hatırına sevmiyor demektir. Böyle olsaydı kıymeti olmazdı. O, onları hizmetlerinden dolayı seviyor. Öyleyse bu sevgisi, aynı zamanda kendi kıymetini gösterir.

Ahir zamanda, kendinizi ve arkadaşlarınızı korumak için, müdarayı tercih etmeli, fitneden çok sakınmalıdır.

İhlâsla kelime-i şهادet söyleyen ve küfre sebep olan söz veya işte bulunmayan herkesin, Müslüman olduğuna şهادet ederiz.

Bir insan mevki ve mal sahibiyken hissettiklerini, zillete düştüğü zaman da hissediyorsa, o insan ihlâslıdır.

Disiplinli bir bölük, disiplinsiz bir ordudan daha iyidir. Bir topluluk, namazını kılar, emirine de itaat ederse, zafere kavuşur.

Sihhati korumak Müslümanların üzerine vecibedir, ibadetleri

yapmak ancak bununla mümkün olur. Sıhhat için paraya acınmaz. Özellikle yaşlıların, üşütmekten ve düşmekten çok sakınması gerekir. Her gün evin havalandırılmasına da önem vermeli. Sıhhat için önemlidir.

Büyükler, zaman zaman sıkıntı ve hastalık vaki olduğunda, Peygamber efendimizin yaptığı gibi yapar; Kul e'üzüleri okur, ellerine üfler ve yüzlerine, ağrıyan yere sürerlerdi.

Âhir zamanda, iman zaafa uğradıkça, Allah korkusu, ahiret korkusu azaldıkça, insanlar kötü yollara düşerler. Sihir, büyü yaparlar. Kitaplarda bundan korunmanın çareleri yazılıdır. İki en iyisidir:

1- Âyât-ı hırz, bir hafta sabah akşam okunursa hiçbir şey kalmaz.

2- Silsile-i aliyye büyüklerinin isimlerini ezberleyip müsait zamanlarda okunursa, bu büyüklerin yüzü suyu hürmetine cenab-ı Hak muhafaza eder. Hepsisi sarayın kapıları gibi, muradına kavuşmak, sıkıntıdan kurtulmak isteyen bunlara sarılsın.

Niyet değişirse başa döneriz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir işin başındaki halis niyetimizi değiştirmezsek, Allahü teâlâ o iş hakkında üzerimizdeki nimeti de değiştirmez; ama niyet değişirse, başa döneriz.

Büyüklerin hizmetlerinde çalışanlar üç gruptur:

1- Bu hizmetlere, din-i İslamın yayılması için, ihlâsla yani Allahü teâlânın rızası için katılmışlardır. Bunlar seve seve çalışırlar, samimidirler. Bunlar için son nefes korkusu yoktur. Ne verirlerse yüzlerini ekşitmezler, Allahü teâlâdan beklerler.

2- İhlâsla çalışmazlar, Allahü teâlânın rızasını düşünmezler; ama seve seve çalışırlar. Mesleklerini sevdiklerinden, aldıkları parayı helal ettirmek isterler. Bunların niyeti karışıktır. Dolayısı ile son nefesleri de şüphelidir.

3- Ne ihlâsla, ne de seve seve çalışırlar. Ne niyetle çalıştıkları belli değildir. Su-i niyetlidirler, zoraki çalışırlar. Bunların sonu felakettir.

Büyüklerin hayatları üç kelime ile özetlenebilir:

1- Kitap okumak. Onlar ömürlerini kitapları yazmaya harcadılar.

2- Kitap dağıtmak. Onlar ellerinde çanta, çantada kitap, köylere kadar gittiler, kitap dağıttılar.

3- Talebelerinin birbirini sevmesi. Birlik, beraberlik, bölünmemek için çalıştılar.

Hak gelince batıl mutlaka zail olur. Onun için hakkı ulaştırmak lazımdır. Nitekim ampulün yanıp ışık vermesi için, hattın döşenmesi ve cereyanın ulaşması lazımdır.

Kalbindeki iman işba' derecesinde olan kimse, iki elini bağlasanız duramaz. Hizmet etmek ister. Nitekim Sevgili Peygamberimiz Hazret-i Ebu Bekr'e İslamiyet'i tebliğ edip, o da Müslüman olunca, **(Ya Resulallah, benim altı tane arkadaşım var. Müsaade ederseniz, onları da size getireyim, onlar da Müslüman olsunlar)** dedi.

Bu yolun büyüklerini tanıyan kimse, başkalarından yeni bir şey öğrenemez. Ancak büyüklerinden öğrendiği şeyleri, başkalarından da işittiği zaman hoşuna gider. Ben bunları işitmişim; ama şeker ağza her zaman tatlı gelir der.

Büyükler buyurmuşlar ki:

(Muhalliflerimiz olmasa, buğz ve adavet edenlerimiz olmasa, kendimizden ve hizmetlerimizden şüphe ederdik; çünkü hakkın dostu da olur, düşmanı da olur.)

Allahü teâlâ bir kulunu severse, onu üzen pek çok kulunu onun için feda eder. Yani, ona iftira edenler, gıybetini yapanlar, zarar verenler Cehenneme giderler.

Bu zamanda rahat etmek isteyen, kendisine acındırsın, aczini ifade etsin. Kime? Önce Allahü teâlâyâ, sonra yakınlarına.

İnat kibirdendir. Nasıl ki gülün dikenini var, Müslümanda inat, bu dikenler gibidir.

Ateşi bilen, mum gibi olur

Kim ölüme hazırlanırsa, huyu güzel olur. İnsan, yalnız ateşte yanmayı düşünse akli gider, mum gibi olur.

Âmir, vazife verdiği arkadaşına tam güvenmeli. Onun kendisinden daha kabiliyetli, ihlâslı olduğuna inanmalı. Bu zor iş, ancak çok güzeldir. İşte mümin, böyle olur.

İhtiyaçlar arttıkça, sıkıntılar da artar.

Mürşid-i kâmilin tayin ettiği vekilinden ayrılmak, nifak ve hıyanet alametidir.

Büyüklerin yolu, kimseyi düşman etmeme yoludur.

Ehl-i dünya, zil zurna sarhoşa benzer. Akreple, yılanla beraber yatar kalkar. Zararlı olduklarını bilmez. Nasihat dinlemez. Tевbe etmeye zaman da bulamaz. Ölünce ayılır.

Eshab-ı kiram öyle kimselerdi ki, Peygamber efendimizi bir kere görmekle her ilmi kazandılar. Kumaşın boyayı emdiği gibi... Ve onlara, her kim, hangi fen dalında ne sorduysa, tatmin edici cevaplar aldılar. Öyle ki, hayretten parmaklarını ısırdılar.

Allahü teâlâ bir kulunu severse onu fakih yapar, daha da çok severse onu fikhî yayıcı yapar.

Büyüklerin üç vasfı:

- 1- Hocalarını onlardan çok seven yok.
- 2- Zamanı onlardan iyi değerlendiren yok.
- 3- Vefalı olmakta onlardan ileri olan yok.

Her an, insan karar veriyor. Bu kararına göre de, sevab veya günah yazılıyor.

İşi bilen değil, peki diyen kıymetlidir.

Eshab-ı kiram, Peygamber efendimize kavuşmanın dışında şeref aramadılar. Kavuşmanın şerefi, şereflerin en yücesidir.

Peygamber efendimiz anlatılmakla, İslamiyet anlatılmış olur.

İnsan, cüz'i iradesiyle ne yapıyorsa, neyle meşgulse, alın yazısı odur. Herkes alın yazısının iktizasını [gereğini] yerine getirir.

Büyüklerin kalbi, Cennetin kapısı gibidir. Büyüklerin kalbine giren, Cennete girmiş olur.

Herkes bir sürünün çobanı gibidir. Çoban sürüsünden mesul olduğu gibi, her Müslüman da maiyetinden mesuldür. Bir kişi olsa bile.

Büyükleri dinleyenler rahat ederler, hem dünyada hem de ahirette...

Bir kulun faydasız şeylerle meşgul olması, Allahü teâlânın onu sevmediğinin alametidir.

Güler yüz, tatlı dil, hayâ ve edep, başarılı olmaya sebeptir.

Bir insanın aklının kemali, dünyadan soğumasıyla anlaşılır.

İnanmak ve sevmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Nasıl ki, elektrik kabloyla, su boruyla nakledilirse, feyz ve nur da kalbden kalbe nakledilir. Bunların nakil vasıtası muhabbettir. Bu nurlar her yere yayılmaktadır. Bundan faydalanmanın iki şartı var: **İnanmak ve sevmek.**

Bu sevgide, sevilenin sevdikleri sevilir, sevmedikleri sevilmez. Büyüklerin hayatını okumak, kalbden dünya sevgisini çıkarır, yerine Allah sevgisi ve Evliya sevgisi dolar, insanın ihlâsı artar. Bir kimse, kendi başına İslamiyet'in bütün emirlerini yapsa, kurtulma ihtimali vardır; fakat bir kimse, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi bir büyüğe tâbi olsa, onu sevse, kurtulmama ihtimali yoktur. Bu büyük zatlari seven, imansız gitmediği gibi, onların sevdikleri de, imansız gitmez. Umumi bela, Resulullah efendimizin bulunduğu yere gelmediği gibi, vârislerinin bulunduğu toplumlara da gelmez.

İnsanın, bir yolculuktan dönüşte kârı, yaptığı ibadetler, hayır ve hasenatlar, yani Allah için yaptıklarıdır. Gerisi hayaldir. Dünya yolculuğunun neticesi de buna benzer; kârı Cennettir; zararından Allahü teâlâ korusun!

Allahü teâlânın kanunları vardır. Fizik kanunları, tabiat kanunları diye bilinenler, Onun yarattığı ve eşya içine gizledikleridir. İnsanlar bunları araştırırlar, keşfederler ve istifade ederler. Bir de, Onun emir ve yasakları da vardır ki, bunları Kur'an-ı kerimde bildirmiştir. İnsanların huzurlu olmaları, ancak ona uymakla mümkündür. Bunlar, araştırmakla ele geçmez. İslam âlimleri, **(Bütün güzellikler ve iyilikler İslamiyet'in içindedir, dışında hiç bir güzellik yoktur ve olamaz)** buyuruyorlar.

Ahir zamanda İslam'ın iki şiarı kalır: **Erkeğin namazı ve kadının örtüsü.**

Tasavvuftan maksat, dünyanın fani, ahiretin baki olduğunu anlamak ve ona göre kendine çeki düzen vermektir.

Büyükler, maddi olsun, manevi olsun, verdiği şeyi geri almazlar.

Bir yere gidildiği zaman, ilk olarak Allahü teâlânın evi olan camileri ziyaret etmek sünnettir. Allahü teâlâ da, misafirine güzel ikram eder.

Bir kul, iyiliği kırık kalble yaparsa, cenab-ı Hak indinde o amel

makbul olur. Şu iki hususa çok dikkat etmeli:

1- Öyle hayat sürmeli ki, kimse bizim yüzümüzden Cehenneme girmesin.

2- Yanımıza üzülerek gelen, yanımızdan neşeyle, gülerek çıksın.

Kötülüklerin ve günahların başı

Dünya sevgisi, bütün kötülüklerin başıdır. Günahların başı ise, küfürdür, imansızlıktır.

İnsanlar neyi istediklerini bilselerdi, dinimizin emir ve yasaklarına uymak onlara zor gelmezdi.

Bir vaktin insanların bozulduğuna alamet, o insanların, korkudan çok ümit içinde olmalarıdır.

Kur'an-ı kerimi çok okumalı; çünkü Kur'an-ı kerim, okunup emir ve yasaklarına uyulduğu zaman, Cennet'e götürür.

İnsana, kabirden daha ibret verici ve daha çok nasihat eden bir şey yoktur. Yalnızlıktan daha emin bir şey yoktur. Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları ise, insana yakın ve samimi bir arkadaşdır.

Ya Rabbi! Sana, büyüğümüz, küçüğümüz, tevbe ederiz. Tevbelerimizi, doğru kıl. Bizi tevbesine uymayanlardan eyleme Allah'ım!

İnsanoğlu gaflete dalarsa, Allahü teâlânın emirlerini yapmamaya ve yasakladığı şeyleri yapmaya başlar. İnsanlardan korkarak, emr-i maruf ve nehy-i münker, yani iyiliği emredip, kötülüklerden alıkoyma farzını terk eder.

Dünyalık hususunda, kendisinden yukarı olanlara, din hususunda kendisinden aşağıda olanlara bakan kimseyi, Allahü teâlâ şükredici ve sabredici olarak yazmaz. Dünyalık hususunda kendisinden aşağıda olanlara bakıp, din hususunda kendisinden yukarıda olana bakan kimseyi, Allahü teâlâ, şükreden ve sabırlı bir kul olarak yazar.

Akıllı bir kimseyi, işlediği hata için azarlamak yakışmaz. Kim birini incitirse, daha şiddetli azarı, bir başkasından kendisi duyar.

Nefsinin arzularına tâbi olan, Allahü teâlâyâ nasıl kul olur? Ey insan! Kime tâbi isen, onun kulu olursun.

Namazdan başka şeyde rahatlık arayan bir kimse, makbul değildir. Namazı zayi eden, elden kaçıran, dinin diğer emirlerini daha

çok kaçıır.

Büyüklerle olan bağlılığı muhafaza etmeli. Güzel ahlaklı olup, insanlarla iyi geçinmeli. Kaza ve kader hususunda nasılı ve niçini bırakmalı. Fakr, kanaat, rıza, teslim, tevekkül ve feragat üzerine olmalıdır!

Gıybetle, söyleyen de, dinleyen de aynıdır.

Dert ve belalar, kemend-i mahbub olduğundan, Allahü teâlâ, sevdiği kullarından dilediklerine verir.

Her zaman Allah'tan korkmalı. Beş vakit namazını severek kılmalı. Haramlardan uzak durmalı, böylece Allahü teâlâyâ yaklaşanlardan olmaya çalışmalıdır!

Ateşte sonsuz yanmak ne demek?

İmanı olmayan kimsenin Cehennem ateşinde sonsuz yanacağını Peygamber efendimiz haber verdi. Bu haber elbette doğrudur. Buna inanmak, Allahü teâlânın var olduğuna, bir olduğuna inanmak gibi lazımdır.

Ateşte sonsuz yanmak ne demektir? Herhangi bir insan sonsuz olarak ateşte yanmak felaketini düşünürse, korkudan aklını kaçırmaması lazım gelir. Bu korkunç felaketten kurtulmanın çaresini arar. Bu ise, çok kolaydır. Allahü teâlânın var ve bir olduğuna ve Muhammed aleyhisselamın Onun son peygamberi olduğuna ve Onun haber verdiği şeylerin hepsinin doğru olduğuna inanmak, insanı bu sonsuz felaketten kurtarmaktadır. Bir kimse ben bu sonsuz yanmaya inanmıyorum, bunun için böyle bir felaketten korkmuyorum, bu felaketten kurtulma çarelerini aramıyorum derse, buna denir ki: İnanmamak için elinde senedin, vesikan var mı? Hangi ilim, hangi fen inanmana mani oluyor?

Elbet vesika gösteremeyecektir. Senedi, vesikası olmayan söze ilim, fen denir mi? Buna zan ve ihtimal denir. Milyonda, milyarda bir ihtimali olsa da, sonsuz olarak ateşte yanmak felaketinden sakınmak lazım olmaz mı? Azıcık akli olan kimse bile, böyle felaketten sakınmaz mı? Sonsuz ateşte yanmak ihtimalinden kurtulmak çaresini aramaz mı? Akıbetini düşünmeyen kimseye nasıl akıllı denir ki?

Lokman Hâkim oğluna şöyle dedi: Ey oğul! Ateş gelirken ondan

nasıl emin olunur? Dünyadan ayrılmak muhakkak iken, ona nasıl meyledilir? Ölüm nasıl akıldan çıkar? Onun geleceğinden asla şüphe edilmez. Nasıl uyku varsa, ölüm de vardır. Uyuyan uyanabilir; fakat ölen uyanamaz. Dirilerek uyanınca da iş işten geçmiş olur.

Allahü teâlâ, cesaret ve atılganlıkla günah işleyip de; O bizi affeder diyen kullarını sevmez. Günahları küçük görmekten daha zararlı bir şey yoktur. Günahların küçüklüğünü değil de, kimin koyduğu yasakları çiğnemekte olduğunu düşünüp, hayâ etmelidir.

Hak teâlânın sevdiklerinin yolunda olmakla dünyaya düşkün olmak, bir arada bulunmaz. Bu yolda bulunan bir kimsenin kalbinde, dünyanın zerre kadar kıymeti bulunursa, yağdan kıl çıkması gibi, kolayca bu yoldan çıkar. Allahü teâlâ, dünyayı elimizle terk etmeyi değil, kalbimizle terk etmeyi ister ve beğenir.

İşlediğimiz taat ve ibadetleri beğenmemeliyiz. O taat bize hoş gelmemeli, bir lezzet aramamalıyız. İbadetini beğenmek, ucub olur. Yalnız Allahü teâlânın emri olduğu için, buyurulduğu gibi, yani ilmihal kitaplarında bildirdiği gibi yapmalı. Yaptığımız ibadeti Hak teâlâyâ ısmarlamalı ve kendi beğenmemizi, şeytanın yüzüne çarpmalıdır!

Ahiret yolunda lazım olan dört şey

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ahirete giden yolda şu dört şey lazımdır:

1- İtikad ve amel: Bunun için, kendisine lazım olan ilmi öğrenip tatbik etmek lazımdır. Bu ilim, yolcuya yön verir, idare eder.

2- Zikir: Bu, yolcuya tenhada arkadaşlık eder ve zikir yardımıyla yalnızlık çekmez.

3- Takva ve vera: Yolcunun haram ve şüphelilerden sakınması ve dünyaya düşkün olmaması lazımdır. Bu, uygun olmayan düşünce ve başka şeylerin kendisini meşgul etmemesine sebep olur.

4- Yakîn: Bu da, yolcuyu gideceği yere kadar götürür. [Yakîn, sağlam ve kesin inanış demektir.]

İşte, ömründe bu dört şeyden ayrılmayan, saadete kavuşur.

Bedbahtlığın, zarar ve ziyan içinde olmanın en açık alameti, Allah yolunda her gün ilerleyememektir.

Malı seviyorsan, yerine sarf et de, sana sonsuz arkadaş olsun! Eğer sevmiyorsan, ye de, yok olsun.

Allahü teâlâ, kendi rızasını isteyenlerin yardımcısıdır.

Üç kısım ilim vardır:

1- Tevbe ilmi: Bu ilmi seçilmişler, büyük zatlar, avam ve diğerleri kabul ettiler.

2- Tevekkül ilmi: Bu ilmi, seçilmişler kabul etti; ama avam kabul etmekte sıkıntı çekti.

3- Hakikat ilmi: Bu ilimse, insanların ilim, akıl ve anlayış seviyelerinin üstünde olduğu için, çok kimse anlayamadı.

Allahü teâlânın azabına müstahak olanlar, her an gaflette bulunanlardır. Bunlar, başlarına gelmesi muhtemel olan korkunç azaptan gafil oldukları için, kendilerini emniyette ve rahat hissederler. Her zaman uyanık olan kalblerse, her an korku ve hüznle dolu olurlar. Devamlı, ahiret için hazırlık yaparlar. Dolayısıyla, bu kimseler, cezaya müstahak değildir.

Bizi Allahü teâlâdan uzaklaştıran her şey, dünya demektir. Bizi Rabbimizden başka bir şeyle meşgul eden her şey de fitnedir. Bu kısa ömrü, Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeylere yaklaşmakla geçiren, Ondan başka şeylerle meşgul olan kimse, ahiretini harap etmiş olur. Bu da, akıl sahiplerinin yapacağı şey değildir.

Sıdk ve muhabbetin alameti, ahde vefadır.

Nefsimiz bizi uygun olmayan şeylerle meşgul etmeden önce, biz nefsimizi hayırlı şeylerle meşgul etmeliyiz.

Hak teâlâyâ yakın olmayı [Onun sevgi ve rızasını kazanmayı] istememek ve düşünmemek, cinayettir.

Kişinin, sözü amelinden çok olursa, noksanlıktır. Ameli sözünden fazla olursa, kemaldır.

Ümitsizlik, küfre açılan bir kapıdır. Allahü teâlânın rahmetinden ümidini kesmek, küfüdür.

Evliya cahillerden gizlenmiştir

Firaset iki türlüdür:

1- Marifet sahiplerinin firaseti olup, talebenin istidadını keşfetmek, Allahü teâlânın evliyasını tanımaktır.

2- Riyazet çeken, açlıkla nefislerini parlatanların firaseti olup, mahlûklara ait gizli şeyleri bilmektir.

İnsanların çoğu, Allahü teâlâyı hatırlamayıp, gece gündüz

dünyayı düşündüğünden, dünya işlerinden, ele geçirmek istedikleri şeylerden haber verenleri arıyor. Bunları büyük biliyor; hatta bunları evliya, Allahü teâlâyâ yakın sanıyorlar. Evliyanın marifetine, doğru bilgilerine dönüp de bakmıyorlar. Belki, bunlara dil uzatıp, **(Bunlar Allah'ın sevgili kulu olsaydı, kaybolan şeylerimizi, gizli düşüncelerimizi bilirlerdi. Bizim halimizden haberi olmayan bir kimse, mahlûkların üstündeki ince bilgileri hiç anlayamaz)** diyerek, evliyanın firasetine, Zat-ı ilahiye ve sıfatlarına olan bilgilerine inanmıyorlar. Böyle, yanlış ölçüleri sebebiyle, o büyüklerin doğru ilim ve marifetinden mahrum kalıyorlar. Allahü teâlânın, o büyükleri, cahillerin gözünden saklayıp, kendine mahsus kıldığını bilmiyorlar. O, evliyasını dünya işleriyle meşgul etmeyip, kendisiyle meşgul etmiştir. Evliya zatlar, insanların hallerine, işlerine bağlansalardı, Allahü teâlânın huzuruna layık olmazlardı.

Mürşid-i kâmilin yani yetişmiş ve yetiştirebilen rehberin, mübarek cemalini görmek ve sohbetine kavuşmak, en büyük ganimetlerdendir. Onların güzel cemali ve sohbeti her zaman ele geçmez. Onu elden kaçırmamalı. Bulabilen, bu büyük ganimeti layıkıyla değerlendirmeli, nimetin kıymetini bilmelidir.

Allahü teâlânın kıymetli bir kulu vefat edeceği zaman, Azrail aleyhisselam gelip der ki:

Korkma! Erhamürrahimine gidiyorsun. Asıl vatanına kavuşuyorsun. Büyük devlete, büyük nimete erişiyorsun.

Ne büyük bayram bu... Bu cihan, bir konaktır. Bu konak, müminin zindanıdır. Ödünç olarak sana verilen bu varlık bir bahanedir. Bu sebepten, bu bahane gider ve uzaklaşır. Hakikat meydana çıkarak, kişi Allah'a kavuşur. O kul için, dünyada bundan daha tatlı, daha hoş ve daha rahat bir gün olmaz.

Allahü teâlânın bir kulunu sevmediğinin alameti; o kulun, kendisine faydası olmayan boş şeylerle meşgul olmasıdır.

Arif; kalbini Allahü teâlâyı düşünmek, unutmamak; bedenini de, insanların rahmet-i ilahiyeye kavuşmaları için seferber eden kimsedir.

Her denizin kenarı, sonu, her günün gecesi vardır. Peşinden gece gelmeyecek gün, kıyamet günüdür. Ucu bucağı bulunmayan deniz, Allahü teâlânın rahmet deryasıdır.

Büyüklerin yolu, cömertlik ve hep vermek üzerinedir.

İnsanoğlunun şerefi ilimledir

Ahirette, her incinin bir sedefi vardır. Her şeyin kendi haline göre bir şerefi, değeri vardır. İnsanoğlu da, kendisinde ilim bulunan bir sedefdir. Onun şerefi de, ilimledir. İlmî olmayan kimse, cahillik içinde kalır, muhabbet şerbetini içemez, vilayet libasını [evliyalık elbisesini] giyemez. Allahü teâlâ, cahili kendine dost edinmez.

İlim, çok tekrar ve fazla müzakereyle ele geçer. Ayrıca bunun için, az uyumalı ve Allahü teâlânın yardımını talep etmelidir. Âlemlere rahmet olan Resulullah efendimiz buyuruyor ki: **(Geceleyin Allahü teâlânın korkusundan ağlayan göze, ateş dokunmaz.)**

Bir kimse, kırk gün Allah için ihlâsla sabahlasa, hikmet pınarları zahir olup, kalbinden lisanına akar. Peygamber efendimiz, **(Mümin, gece çok ağlar, gündüz çok tebessüm eder)** buyurdu.

Allahü teâlâyâ ilimsiz ibadet eden kimse, değirmene bağlı merkep gibidir. Gün boyunca yürür, fakat hep aynı yerindedir. Cahil de böyledir. Cehaletle, Allahü teâlâyâ pek çok ibadet eder; fakat bu ibadeti, onun Allah indinde yakınlığını arttırmaz. Kul, ibadetini cehaleti yüzünden emre uygun olarak yapamaz. Dolayısıyla, boşu boşuna yorulmuş, meşakkat ve zahmet çekmiş olur. Bir iş, ancak, emredildiği şekilde yapılırsa ibadet olur. Bu da, ancak ilimle bilinir. Peygamber efendimiz, **(İlim öğrenmek, kadın erkek, her Müslümana farzdır)** buyurdu. Bu, sahibinin imanını, tevhidini, amelini sahih kılan, mutlaka bilmesi lazım olan ilim, yani ilm-i hal bilgisidir. İnsanı tevhide, doğru imana, yani Ehl-i sünnet itikadına ulaştırmayan her ilim, batıldır. Bu sebeple, ibadetler, ancak ilimle doğru yapılabilir.

İbadetlerden lezzet alamamanın sebeplerinden biri de, haram ve şüpheli yemeklerdir. Eğer yenilen lokma haram veya şüpheliyse, ondan hırs, şehvet, haset, düşmanlık ve riya doğar. Şüpheli yiyen kimse, Allahü teâlâyâ giden yolu doğru olarak bulamaz. Haram yiyene ise, o yol kapanır. İsrâf edenin de, kalbi kararır. Allahü teâlâdan gafil olarak yiyenin ise, kalbine kasvet gelir, ömür boyu yaptıkları boşa gider.

Şükür, nimeti bilmenin ismidir; zira şükür, nimeti vereni bilmeye

götürür. Bundan dolayı Kur'an-ı kerimde, İslam ve imana, şükür ismi verilmiştir.

Biz, Allahü teâlâyâ kulluk için, ibadet etmek için yaratıldık.
İki huy müminde bir araya gelmez; cimrilik ve kötü ahlak.
Sabrın alameti; şikâyeti terk, musibet ve sıkıntıları gizlemektir.

İmanı korumak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İlmi, ibadete zarar gelmemesi için talep etmeliyiz. İbadeti de, ilme zarar gelmemesi için istemeliyiz. Kulun hakkı, ancak bu ikisiyle meşgul olmasıdır. Akıllı kimse, imanını korumak için, Allahü teâlânın emir ve yasaklarında gevşeklik göstermez ve salih amellerde kusur etmez. Allahü teâlânın, müminlerin kalblerine verdiği iman; tabiat ve heva zulmetiyle perdelenmiştir. Bunun açılması için perdeleri ortadan kaldıracak şeye ihtiyaç vardır. Allahü teâlâ, salih amellerle imanı kuvvetlendirmek için, emir ve yasaklarda bulunmuştur. Kökü, yakîn [doğru ve hakiki iman] toprağında bitmeyen, dalları amellerle meydana gelmeyen her iman, Azrail aleyhisselam canı almaya geldiği zamandaki şiddetli korkular karşısında sabit kalamaz. Böyle kişinin, sonunda imansız ölmesinden korkulur. Bu da ancak, son nefeste ve ölüm korkuları zuhur ettiği zaman belli olan bir durumdur. Bu hal meydana geldiğinde, çok az insan imanında sebat eder. Onun için akıllı kimsenin, salih amellerin faydasına kavuşması, Ehl-i sünnet itikadında olması lazımdır. Güzel ahlak sahibi olmalıdır. Farzlar, sünnetleriyle birlikte yapılmalıdır. Farzların yardımcısı ve tamamlayıcısı, sünnetlerdir. Kim Ehl-i sünnet yoluna göre itikadını düzeltmezse, çalışmaları zayi olur. Gayreti boşa gider.

Bize iyilik eden kimsenin esiri oluruz. Ona karşı boynumuz bükük olur. Kendisine iyilik ettiğimiz kimseye karşıysa, tam tersi olur. Onun için, daima herkese iyilik etmeli, faydalı olmaya çalışmalıdır. Nitekim bir hadis-i şerifte, **(Veren el, alan elden üstündür)** buyurulmuştur.

Peygamber efendimiz **(İhsan nedir?)** sualine, **(İhsan, Allahü teâlâyâ, görür gibi ibadet etmendir. Her ne kadar, sen Onu görmüyorsan da, O seni görüyor)** buyurmuştur.

Her gaflet ve hatanın bir kefareti vardır. Müminlerin günahlarının kefareti, tevbe istiğfardır.

Kulların en aşâğısı, namazını ve tesbihini kendi gözünde büyüten, yaptığı ibadetler sebebiyle, Allahü teâlâ katında kıymeti olduğunu zanneden kimsedir.

Kulluğun en güzeli, kulun Allahü teâlânın verdiği nimetler karşısında, şükürden aciz olduğunu bilmesidir.

Açlık zahidlerin, dünyaya düşkün olmayanların gıdasıdır; zikir de, ariflerin gıdasıdır.

Bid'at ehline iltifat etmemek, ona sırrı açıklamamak, yüzünü hakka çevirmiş olmanın alametlerindendir.

Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Sizden biriniz kendi nefsi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe, imanı kâmil olmaz.)

Kalb katılaştığı zaman

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Şu beş şey, katılaştan kalbe ilaç olur:

1- Salihlerle beraber olmak.

2- Kur'an-ı kerim okumak.

3- Helalden az yemekle yetinmek; çünkü helal yemek, kalbi aydınlatır.

4- Kâfir ve günahkârlar için hazırlanan acı azabı düşünmek.

5- Kendisini Allahü teâlâyâ kulluk vazifesini yapmakta aciz ve noksan görmek; bununla beraber, Allahü teâlânın lütuf ve ihsanını düşündürmek. Bu, tefekkür olup, bundan hayâ meydana gelir.

Şu üç şeyi düşünmek de, tefekkür olur:

1- Allahü teâlânın senin içini dışını bildiğini, her an seni gördüğünü düşünmek.

2- Dünya hayatını, dünya hayatının meşguliyetlerinin çokluğunu, dünya hayatının çok çabuk geçtiğini, ahiretin ve nimetlerin devamlı olduğunu hatırdan çıkarmamak. İşte tefekkür, dünyaya düşkün olmayıp, ahirete rağbet etmek gibi meyveler verir.

3- Ölümü düşünmek ve fırsatı kaçırdıktan sonra pişmanlığın fayda vermeyeceğini bilmek. Böyle tefekkürün meyvesi; uzun emel sahibi olmamak, amellerini düzeltmek, ahirete hazırlık yapmaktır.

Dille yalan söylememeli, gözle harama bakmamalı, kalble Müslüman kardeşimize haset etmemeli, kin tutmamalı ve iyi şeyler

arzu etmelidir. Böyle yapmayan, sonunda bedbaht olur.

İyilik edene kötülük edilir mi hiç? Bu, bizi yaratan ve sonsuz ihsanlarda bulunan Allahü teâlâyâ, nankörlük etmek olur. İyilik edene kötülük eden, kötülük edene nasıl iyilik edebilir ki?

Tamahkâr, aç gözlü insan, tamah zincirine bağlanmış ölüye benzer. Kalbdeki tamah, kalbi mühürler, mühürlü kalb de ölüdür. Mümin tamahkâr olmaz; nefsinin şehvet ve arzularına uymaz.

En faydalı korku, günah işlemeye engel olan, elden kaçırdığı fırsatlar için çok üzölmeye sebep olan ve geriye kalan ömür için de, devamlı olarak düşündüren korkudur. En faydalı ümit de, amel etmeyi kolaylaştırandır.

Ümit üçe ayrılır:

1- İyi amel yapıp kabul edilmesini bekleyenin ümidi.

2- Kötü iş yaptıktan sonra tevbe ederek affedilmesini bekleyenin ümidi.

3- Devamlı günah işleyip de, kendisini Allahü teâlânın affedeceğini zannedenin ümidi. Bu ümit, makbul değildir.

Amelde ihlâs, amelin kendisinden daha zordur. Kul kendisiyle Allahü teâlâ arasındaki hususlarda, tam olarak sıdk, doğruluk üzere bulununca, Allahü teâlâ onu gayb hazinelerine vâkıf kılar.

Allahü teâlâ kalbleri kendini anmak için yarattığı halde, insanlar onları şehvet, istek ve arzuyla doldurmuştur. Kalblerden şehvetin izini silecek şey, yalnız, Allahü teâlânın korku ve sevgisidir.

Kendine hizmetçi istemek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kendi için bir hizmetçi istemediği müddetçe kul, kuldur. Kendisi için bir hizmetçi istedi mi, yüksek derecesinden düşmüş ve kulluğun edeplerini terk edip sınırlarını aşmış olur; çünkü başkasının kendisine hizmet etmesini isteyecek kadar nefsini büyük görmüştür.

Sahip olduğumuz zamanların en üstünü, nefsimizin istek ve arzularından kurtulduğumuz ve halk için kötü düşünmediğimiz vakittir.

İşlediğimiz faziletli amele güvenerek, azap olunmaktan korkmazsak helak oluruz.

Kim, Allahü teâlânın rızası için nefsini ayıplarsa, Allahü teâlâ onu

gazabından korur.

Kötü ve yanlış sözleri çok dinlemek, taatın, ibadetin tadını kalbden siler.

Yarın bize zarar verecek şeyler için keder ve gam içinde bulunalım. Ahiret saadetini harap eden şeyler için üzülelim. Yarın bize fayda vermeyecek şey için sevinmeyelim!

En faydalı korku, insanı günahlardan ve kötülüklerden alıkoyanıdır. İnsana, boşuna geçen ömrü için üzölmek yaraşır. Kalan ömrünü de iyi kıymetlendirmesi lazımdır.

Kişinin malayaniyi (boş ve faydasız şeyleri) terk etmesi, onun Müslümanlığının güzelliğindendir.

İyi insanların güzel âdetlerinden birisi, Allahü teâlâyı gece gündüz anmalarıdır. Onu anmak, zikir, kalb ve dille olur. Ancak kalbin zikri daha üstündür. Kalblerimizi, Allahü teâlâyı anmakla dirirtelim. Onun korkusuyla dolduralım. Onun sevgisiyle nurlandıralım. Ona kavuşma arzusuyla sevinçlendirelim ve bilelim ki; Ona olan sevgimiz derecesinde yükselir, niyetlerimizin doğruluğuyula, nefsimizi kahreder, şehvetleri yenip amellerimizi temiz kılabiliriz.

Sözlerin büyüğü, büyüklerin sözüdür. O büyüklerin sözünde, Rabbani tesir vardır.

Gücümüzün yettiğı ve elimizden geldiğı kadar, dünyalık bir şey sebebiyle kızmamaya gayret etmelidir.

İnsanlar edebe, ilimden çok daha fazla muhtaçtır.

Devamlı utanmaktan ve sıkılmaktan bahseden, fakat Allahü teâlâdan sıkılmayan kimseye, ne kadar şaşılır!

İhtiyacı olmayan bir şeye muhtaç gözüken, muhtaç olduğı bir şeyi kaybeder.

Allahü teâlâ çeşitli ibadetleri bildirdi. Sabrı, sıdkı, namazı, orucu ve seher vakitleri istiğfar, tevbe etmeyi buyurdu. İstiğfarı en sonra söyledi. Böylece kula, bütün ibadetlerini, iyiliklerini kusurlu görüp, hepsine af ve mağfiret dilemesi lazım oldu.

Kalbin hasta olduğına alamet

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kalbin, Allahü teâlâdan ve Onun dostlarından başkasına meyletmesi, o kalbin hasta olduğına işarettir.

Kendisinden ilim öğrendiği zatta ayıp ve kusur arayan, onun ilminden, feyiz ve bereketinden faydalanamaz.

Tasavvuf, güzel ahlaktır. Bu da üç kısımdır:

1- Hakla beraber olmak, yani Allahü teâlânın emirlerine uymak ve bu hususta gösteriştan uzak durmaktır.

2- Halkla beraber olmak. Bu da büyüklere karşı saygı ve edep, küçüklere karşı şefkat, emsallere ise, insaflı ve adil davranmakla olur.

3- Nefse sahip olmak. Buysa, nefsin boş isteklerine, heva ve hevase, şeytana uymamakla olur. Bu üç hususu nefsinde doğru bir şekilde tatbik eden güzel huylu olur.

Tasavvuf tamamen ciddiyettir. Şaka cinsinden olan herhangi bir şey, ona karıştırılmaz.

Çalışıp da tevekkül etmek, bir yere çekilip ibadet etmekten hayırlıdır. Tevekkül sahibi, her şeyden yüz çevirip Allahü teâlâyâ dönen kimsedir. Sebeplere yapışmalı; fakat bu durum, o sebeplerin ve her şeyin yaratıcısı olan Allahü teâlâyâ itimat ve tevekkül etmeye mani olmamalıdır.

Farzlardan birini eda etmeyen, sünneti yapmama tehlikesine düşebilir. Sünneti terk edenin de, bid'ate, hurafeye düşmesi muhakkaktır. Taviz tavizi getirir. Tavizden uzak durmaya çalışmalıdır.

Eğer bir kul, ömrü boyunca, bir an riya ve nifaksız kalırsa, o bir anın bereketini ömrünün sonuna kadar duyar.

Arif, gafletten uzak olup, hiçbir zaman kendini beğenmez, ucuba kapılıp kibirlenmez.

İnsanın nefsi, haksızlık yapmaya, haddi aşmaya âşıktır. Yani hep kendini bedbaht edecek şeyleri yapmak ister. Her istediği de kendi zararınadır.

Ölüme hazır olmalıdır, çünkü ölümden kurtulmanın çaresi yoktur. Ölmeden de sonsuz nimetlere kavuşmaya imkân yoktur.

Kul, Allahü teâlânın sevgisini, onun sevdiklerini sevmek ve onun sevmediklerine düşman olmakla kazanır. Onun sevmedikleri şeyler, insanı Allahü teâlâdan uzaklaştıran her şeydir.

Bütün işlerin neticesinin sıhhatli ve faydalı olabilmesi için iki şart vardır: Sabır ve ihlâs.

İrade, nefsin arzularına muhalefet edip, onu Allahü teâlânın emirlerine yöneltmek ve kendisi için Allahü teâlânın takdir ettiğine razı olmaktır..

İnsanların en kötüsü

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanların en kötüsü, din kisvesi altında dünya menfaati sağlayandır.

Kalbinde Allah korkusu çok az olan, dünya sevgisi bulunan, haramlardan sakınmayan, âlim olduğunu söylerse şaşılır. İlmiyle amel etmeyene âlim denmez.

Kul, muhabbet makamına, Allahü teâlânın dostlarına dost, düşmanlarına düşman olmakla kavuşur.

Amellerin en üstünü; doğru amel işlemek, sünnet üzere hizmete devam etmektir.

Kalbin Allahü teâlâdan başkasına meyletmesi, Allahü teâlânın azabını çabuklaştırır.

Yaptığı amellerin, kendisini Cehennem azabından kurtarıp, Allahü teâlânın rızasına kavuşturacağını zanneden kimse, büyük hata etmiştir. Allahü teâlânın fadlı ve ihsanıyla kurtulabileceğini düşünen kimseyi, Allahü teâlâ rıza makamlarının en sonuna ulaştırır.

Tevhidin esası üç şeydir:

- 1- Allahü teâlâyı Rab olarak tanımak,
- 2- Onu bir olarak ikrar etmek,
- 3- Ona hiç bir şeyi ortak koşmamak.

İtikadı doğru olup da, Allahü teâlânın, rızka kefil olduğuna itimat eden ve emrettiği ibadetleri ihlâsla ve doğru olarak yapan, evliya olur.

Allahü teâlânın yardımıyla nefsinin arzularına uymayan kimse, havada uçandan ve su üzerinde yürüyenden daha üstündür.

Kim gündüzünü Allahü teâlâyı hatırlayarak yani dine uyarak geçirirse, bütün gün zikretmişlerden sayılır.

Edep nedir?

Çok ilimden ziyade, az da olsa, edebe muhtaç olduğunu bilmek pek kıymetlidir. Edep, insanın nefsini bilmesi, tanınmasıdır.

Âlimleri hafife alanların ahireti, âmirleri hafife alanların dünyası,

dostlarını hafife alanların mürüvveti yıkılır.

Müstehabları yapmakta gevşek davranmak, sünnetleri yapmakta gevşekliğe sebep olur. Sünnetleri yapmakta gevşek davranmak, farzların yapılmasını zorlaştırır. Farzlarda gevşek davranan da marifete, Allahü teâlânın rızasına kavuşamaz. Farzları terk edenin de, küfre düşmesinden korkulur.

Nefsini bilen Rabbini bilir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

(Nefsini bilen Rabbini bilir) hadis-i şerifinin sırrına eren, nefsini sokakta gördüğü köpekten aşağı bilir. Nefsinin ayıplarını, kusurlarını görmeyen kimse, doğru yoldan ayrılır.

İstikamet yani doğruluk üzere olmalıdır; çünkü en büyük keramet, istikamet üzere olmaktır.

Nice küçük amel, niyetle büyük amel olur, nice büyük amel de, niyetle küçülür. İlmin öncesi niyet, sonra anlamak, sonra yapmak, sonra muhafaza, sonra da yaymaktır. Kim ilmi ararsa öğrenir. İlmi öğrenen, günah işlemekten korkar. Günahtan korkan ondan kaçır. Ondan kaçarsa kıyamette hesaptan kurtulur.

Din kardeşinin bir ihtiyacını görmek, bir sene nafile ibadet etmekten daha önemlidir.

İlimde cimrilik yapan kişiye, Allahü teâlâ üç beladan birini verir:

1- Ölür, ilmi gider.

2- Unutarak ilmi gider

3- Kendine ilmi unutturacak kimseyle dostluk kurar, öylece ilmi gider.

İnsandaki en üstün haslet, kâmil akıldır. Eğer o yoksa güzel edebdir. O da yoksa kendisiyle istişare edilecek şefkatli bir kardeşir. O da yoksa devamlı sükûttur. O da bulunmazsa, ölmektir.

Bir âlimin sakınması gereken en önemli husus, Allahü teâlânın haram kıldığı şeylerden uzak durması ve dünyaya gönül bağlamamasıdır. Dünya sevgisi ve günahların istila ettikleri kalbdan, hayır beklenmez.

Bir kimse, Allahü teâlâyâ isyan ederken, Onu sevdiğini açıklar. Buysa, kıyasta acayıptır. Eğer sevgisi doğru olsaydı, Ona itaat ederdi; çünkü seven, sevdiğine itaat eder.

Güzel ahlakın, bir kelimeyle özü, kızmamaktır.

Ölümden sonrası için ölmeden önce hazırlık yapmalıdır.

Kişi için en güzel süs; sükût, doğruluk ve vakardır.

Allahü teâlâdan korkanlarla beraber olmalı. Bid'at sahipleriyle oturmaktan sakınmalıdır.

Çoluk çocuklu bir kimse, onların ihtiyacı için çalışsa, geceleri kalkıp üzeri açık olarak gördüğü evladının üzerini bir şeyle örtse veya benzeri bir yardımda, bulunsa, gaza ve cihaddan daha üstündür.

Kişinin kendi beğendiği şeyi, başkası için de beğenmesi güzel olur. Kendine layık gördüğünü başkasına da, layık görmeli, kendine layık görmediğini, başkasına da layık görmemeli. Kendisine faydası olmayanın, başkasına faydası olmaz.

Ölüleri, iyi veya kötü halde görmek, cenab-ı Hakkın bazı kullarına ihsan ettiği bir keşif ve keramettir. Dirilere müjde vermek, onlara doğru yolu göstermek veya ölüler için hayırlı bir iş yapılmasına, borçlarının ödenmesine yaraması içindir. Ölüleri görmek, daha çok rüyada olmaktadır. Uyanıkken görenler de vardır. Evliya ve hal sahipleri için, bu bir keramettir.

Elden çıkmadıkça faydasızdır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Para tuhaf şeydir, insanın elinden çıkmadıkça, ona bir faydası dokunmaz. Dünyalık ele geçirdiğinde, kalbinde bir genişlik duyan kimse, tehlikededir. Bir kimse, altınla toprağı eşit görmedikçe iyi bir kul olamaz.

Kıyamet günü, üç şekilde insanlar hesaba çağrılacak:

1- (Niçin namaz kılmadın, niçin içki içtin, neden oruç tutmadın?) gibi işlenen günahlar, isimleriyle beraber sıralanıp söylenirse, bu kimsenin hali çok kötüdür. En sonunda, bunu Cehenneme atın denilir.

2- (Ey kulum, sana bu kadar rızık verdim, hiç utanmadın mı?) diyerek işlediği günahları isim söylenmeden bildirilirse, bunun hali birincilere göre iyidir. Sonunda, bunu Cennete koyun denilir.

3- (Ey kulum, bana çok güzel ibadet ettin. Senden razı oldum. Sana istediğin her şeyi vereceğim) denirse, bu kimse yaşadı. İşte

böyle olmak lazımdır.

Ahirette Müslümana şefaât, ihsan, rahmet vardır. Allahü teâlâ sevdiği, Cennetine koyacağı kuluna ihsan eder. Şayet başkalarının o kimse üzerinde hakları varsa, (Hakkınızı mı istersiniz, yoksa Cenneti mi istersiniz?) denecek. Cenneti isteriz diyecekler ve hepsi Cennete gidecektir.

Bir mümin, yüz bin hac yapsa, yüz bin altın sadaka dağıtsa, yüz bin fakir yedirse, eğer namaz kılmamışsa hiçbir kıymeti olmaz.

Büyük zatlar, yatsı namazını kılmadan önce yatmayı, kıldıktan sonra da konuşmayı sevmezlerdi.

Münafıklar, işi bozdukları zaman, fitne fesat çıkardıkları zaman, onları dinlemeyin, beraber olmayın ve onlara mani olun. Böylelikle hem onları kurtarmış olur, hem de kendinize ve hizmetlerinize zarar verilmesini önlemiş olursunuz.

Emr-i marufta çok çile vardır, hakaret vardır. Allahü teâlânın dinini yayanlar, sabretmelidir. Eğer sabretmezlerse, Cenab-ı Hak etraflarını dağıtır; çünkü Allahü teâlâ, Peygamber efendimize hitaben; **(Ey Habibim! Sen sabırlı olmasaydın, yumuşak olmasaydın, hak hukuk üzere olmasaydın, etrafında kimse kalmazdı)** buyurmuştur.

Dinimizin kötülediği dünya, haram ve mekruhlardır.

Büyük zatları çok sevenler, onların yolunda olanlar, **(İnsan nasıl dünyayı sever? İnsan nasıl parayı sever? İnsan nasıl Allahü teâlâdan başka şeye gönül bağlar?)** diye çok taaccüp ederler, akılları bu işe ermez. Bir de diğer insanlara sorun. Bunları söylemek, bunlara inanmak bile çok zor. Onlar, otuz sene riyazet ve mücahedeyle uğraşsalar, bu söylenilenlere kavuşamazlar; çünkü insanın gıdası dünyadır. Her şeyi dünyada görüyoruz. Bunun için dünyaya bağlanmak çok tabiidir. Dünyadan soğumak, çok zordur!

Mümin herkese acır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mümin, insanlara karşı merhametlidir. Onlara karşı yüzünden güler yüz ve sevinç eksik olmaz; fakat kendinden nefret eder, bunun için hep mahzundur. Peygamber efendimiz; **(Müminin sevinci yüzündedir; hâlbuki kalbi mahzundur)** buyurmaktadır. Müminin

tefekürü, düşünmesi, ağlaması çok; fakat gülmesi azdır. Tebessümüyle kalbindeki hüznü gizler. Dışarıda geçimini temin etmekle uğraşır; ama kalbi Rabbinin anmakla meşguldür. Çoluk çocuğuyla uğraşır; ama kalbi Rabbiyledir.

Allah adamlarından, Allah dostlarından istifade etmenin tek yolu vardır. O da kendini acındırmaktır. O büyükler, ancak acıdiklarına verirler, isteyene değil.

Herkeste kusur arayanın dostu olmaz. Kusuru kendinde arayanın dostu çoğalır.

Herkes bir sefere giderken, kendisine yolda ve gittiği yerde lazım olan eşyalarını alır, gerisini almaz. Hepimiz ahiret yolcusuyuz. O halde, bu dünyada, yolda ve gittiğimiz yerde lazım olanları tedarik etmek zorundayız. Bunun dışında, yola ve gittiğimiz yere faydası olmayan işlerle iştigal etmek ahmaklıktır. Peki, ev var, araba var, bunları ne yapacağız? Bunlar ahiret niyetiyle olursa, hepsi sefere aittir. Nefs için olursa, on para etmez.

Yüce dinimizde, ehemmi mühime tercih kaidesi vardır. Yani daha önemli olan, önemli olana tercih edilir. Bu da, ihlâs ve kabiliyet işidir.

Fıkıh ilmiyle yani ilmiyal bilgileriyle meşgul olmalıdır. Sıkıntısı olan kurtulur. Kalbin şifası fıkıhtır. Kur'an-ı kerimin tefsiri, fıkıhtır. Bunlar ahiret nimetidir. Bunlar arttıkça, dünya ve dünya lezzetleri küçülür. Eğer dünya artarsa, o zaman maneviyat küçülür.

İnsanlara rehberlik eden, yol gösteren kimsede şu hasletler bulunmazsa, o rehberlik edemez. Kusurları örtücü ve bağışlayıcı olması, şefkatli ve yumuşak olması, doğru sözlü ve iyilik yapıcı olması, iyiliği emredip, kötülüklerden men edici olması, misafirperver ve geceleri insanlar uyurken ibadet edici olması, âlim ve cesur olması gerekir.

Yakınında güler yüzlü ve tatlı sözlü komşuları olan bir evin kıymet ve fiyatı fazla olur.

Altın, para sevgisi, dünyaya düşkünlerin gıdasıdır. Onunla helâke doğru sürüklenirler.

İslamiyet'te çeşitli kazanç yolları vardır: Ticaret, sanat, ziraat, hizmet gibi... Bunları yapamazsa, o zaman dilencilik yapması caizdir. Bunu da yapamazsa, yazmış olduğu din kitabından cüz'i kâr

alması caizdir. Ölmeyecek kadar bir para. Böyle olmaksızın, sırf para için bu işi yapıyorsa, ahirete dünyayı tercih etmiş sayılır.

Allah lafzında, ona mahsus bir nur, bir tesir, bir hassa vardır. Hindu dahi söylerse faydalanır, tesir eder, kalbi yumuşar, bir dokunsan hemen iman eder.

Tevekkül yan gelip yatmak değildir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Tevekkül etmek, Allahü teâlâyâ güvenmek, istişare edip doğru sebeplere yapıştıktan sonra, boş durmak, yan gelip yatmak değildir. O işin olması için, Allahü teâlâyâ dua etmek, yalvarmak demektir. Hatamız kusurumuz olabilir, eksiklerimiz olabilir, niyetimiz halis olmayabilir. Bizi affetmesi için, hayırlısını ihsan etmesi için, muvaffak etmesi için, sebeplere yapıştıktan sonra, Ona dua etmek, yalvarmak demektir.

Ehl-i sünnet âlimlerini, kötü kimseler sevmez. Yani büyükleri molozlar sevmez; çünkü mıknaş tahta parçalarını çekmez, cevheri çeker. Büyükleri seven bir kimsede cevher vardır, onun kalbi temiz demektir.

Müslüman olarak, ne büyük nimet içinde olduğumuzu anlatırken, **(Gerçi biz on para etmeyiz)** demek yerine, bol nimetler içindeyiz demeli.

Fıkıh ilmiyle meşgul olanın ömrü uzun olur.

Önümüze engel çıkarsa, bunu aşmak için hep uğraşıp ömrümüzü heba etmek yerine, yanından dolaşmak daha uygun olur.

İmanı olmayana iyi insan dememeli, mesela doktorluğu iyidir, avukatlığı iyidir, mesleğinin erbabıdır demelidir. Allah'ı tanımayana iyi denmez. Ne keşfederse keşfetsin, imanı yoksa kıymeti yoktur.

Bir gün, bir büyük zatın talebesi, başka bir talebe arkadaşı için hocasından dua ister. Hocası buyurur ki: Ben ona dua etmem, etsem de kabul olmaz; çünkü annesi ondan razı değil. Demek ki, bize edilen duaların kabul olması için, ana babamızı razı etmeliyiz; çünkü Allahü teâlânın rızası, salih ana babanın rızasına bağlıdır.

Kim kendini severse, başkaları onu sevemez.

Sadaka, belayı önler, ömrü uzatır.

Dünyada herkes misafirdir. Yanındaki şeyler emanettir. Misafirin

gitmekten, emanetin de geri alınmaktan başka çaresi yoktur.

Bu dünya, haramları terk eden için nimet, ibadet eden için ganimet, ibretle bakan için hikmet, manasını anlayan için selamet yeridir.

İçimizden hiçbir kimse, kendisini uzun emelden uzak tutmaz; fakat herkesin emeli, kendi makamına göredir. Makamı en yüksek olanın emeli, bir tek nefesten ibarettir. Tûl-i emel aslında her kul için, rahmet-i ilâhiyedendir. Eğer o olmasaydı, hiçbir kul yaşayamazdı!

Allah'ın dininden bir mesele öğretilene, Allahü teâlâ, nafîle hac sevabı verir. Allah'ın dininden bir mesele öğretilene, Allahü teâlâ 100 umre sevabı verir.

Zamanımızın en büyük silahı, güler yüz, tatlı dildir.

Para pul üzerine yapılan konuşmalar, her ne kadar dünyalık gibi görünse de, Allahü teâlânın dinini yaymak içinse, hepsi zikr-i ilahi olur.

Dinimize ait bir kitabı yazan, Allah için yazmamışsa, içindekiler doğru olsa dahi, okuyan faydalanamaz. Allah için olmayan habistir, satırlar arasından habaset [pislik] kokusu gelir, okuyan zarar görür.

Evliya zatlari seven kurtulur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kâbe-yi muazzamayı ilk gördüğü anda yapılan dua reddedilmez. Silsile-i aliye büyüklerinden, Kâbe-yi muazzamayı görünce, **(Ya Rabbi, bizi seveni dostun yap)** diye dua edenler oldu ve bu duaları kabul oldu. Bu büyükleri seven, ne kadar şükretse azdır!

Eğer Allah'ın Veli kulları olmasaydı, yeryüzü, bütün içindekilerle beraber batardı! Eğer sadıklar olmasaydı, yeryüzü fesada uğrardı. Eğer âlimler olmasaydı, insanlar hayvanlar gibi olurdu. Eğer ahmaklar, akli kısa kimseler olmasaydı, yeryüzü harap olurdu. Eğer rüzgâr olmasaydı, yerle gök arasında, pis kokudan yaşanmaz olurdu.

Bir Müslüman, dünya ve kadın mevzuunda imtihanı kazanmadıkça olgunlaşamaz.

Bizi üzen, bize sıkıntı veren herhangi bir olayın, şayet dininize zararı yoksa müdahale etmemeli, sabretmeli. Dinimize zarar vermiyorsa, nefsimize zarar veriyor demektir. Ona da sabretmek,

nefse uymamak gerekir.

Bütün düğünlerden, nikâhlardan ayrılmanın sebebi, âdetlere uyulmasıdır. Alaüddin-i Attar hazretleri, **(Âdetleri bırakın, Allah'ın emrine uyun)** buyurdu.

Haram parayla cami yaptırmak, kirli elbiseyi idrarla yıkamaya benzer, daha çok pislenir. Böyle camide namaz kılınmaz. Elde haram para varsa, bir miktar helâl para karıştırmalı. Haramla helâl karışınca, mülk olur. Her ne kadar tayyib [temiz] olmasa da, kullanmak caiz olur. Böyle, helal haram karışık paralarla yapılan camide, namaz kılmak caiz olur.

Kar bembeyazdır, bütün pisliklerin üzerini kapatır, her taraf bembeyaz görünür. Müslüman da, kar gibi din kardeşinin kusurunu örtüp gizlemelidir.

Her kim, her gün, **(Allah'ım! Ümmet-i Muhammed'e rahmetini ihsan buyur! Ümmet-i Muhammed'in halini ıslâh eyle! Ümmet-i Muhammed'i bela ve kederlerden salim kıl!)** diye dua ederse, Allahü teâlâ onu, ermiş kullarından kılar.

Zıtlar arasında rekabet olmaz, rekabet benzerler arasında olur. Mesela marangozla terzi arasında rekabet olmaz, iki marangoz, iki terzi arasında rekabet olabilir.

Fitnecilere itibar etmemeli, fitne çıkmasına izin ve fırsat vermemeli. Fitneye sebep olmamalı, birbirimize düşmekten ve düşürmekten çok sakınmalıdır. Bütün büyük devletleri, cemiyetleri, fitne, birbirine düşürerek yıkmıştır.

Eksik, yanlış ve suçlu olduğunu kabul etmeden düzelme olmaz, çünkü çaresini aramaz. Bundan sonra, düzelmek için dört şey lazımdır:

- 1- Sohbet,
- 2- Doğru ilmihal okumak,
- 3- Tевbe etmek,
- 4- Peki demek, yani söz dinlemek.

Merhametten maraz doğar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İslamiyet'e zarar verenlere kızmak şarttır. Bunu görüp de kızmamak uygun olmaz. Yeri geldiğinde, kızmak da lazımdır.

Celallenmek de lazımdır. Aşırı merhametten maraz doğar. Bu kızmak, buğz etmek, kalble olur. Yoksa kimseyle kavga, münakaşa edilmez. Tarihte bazı devletler, hükümdarlarının fazla merhametiyle perişan oldu, yıkılıp gitti.

Bir kimsenin, salih bir zat olmasının alâmeti, bütün Müslümanlara karşı şefkat ve merhametinin çok oluşudur.

Bir kâfir ülkesinde, bir subayın Müslüman olması, yüz sivilin Müslüman olmasından daha önemlidir. Bir öğretmenin Müslüman olması ise, yüz subayın Müslüman olmasından daha kıymetlidir. Her Müslümanın hedefi de, en kârlı iş için çalışmak olmalıdır. Yani tohumu en mümbit yere ekmeye çalışmalıdır. Semeresi de ona göre çok olur.

Var olmak için önce yok olmak lazım. Yok olmadan var olunmaz. İki zıt kutup bir arada bulunmaz, hem var hem yok olunmaz. Önce yok olmalı ki, ondan sonra var olunabilsin. Var olmak, yok olmaktan geçiyor.

Büyüklerin vefatından sonra, himmet ve tasarrufu artar. Evliyanın ruhu dünya hayatındayken bedeninde hapistir, vefatından sonra ruh serbest kalır. Sağlığında kınındaki kılıç gibidir. Vefat edince kınından çıkan kılıç gibi tasarrufu ve himmeti kat kat artar.

Hadis-i şerifte, **(Bir kişiye deli denmedikçe, o kişinin imanı tamam olmaz)** buyuruldu. Buradaki deli, hizmet delisi anlamındadır; çünkü nefis kâfir olduğu için, bu hizmete engel olur. İnsan nefisini ayaklar altına alıp, bir kişiyi daha Cehennem ateşinden kurtarmak için yola çıkarsa, insanların hidayeti için gece gündüz demeden çalışırsa, doğru din kitaplarını tavsiye eder ve bu kitapları, ücretsiz olarak tanıdıklarına verirse, nefsi ona sen delisin der.

Allah'tan korkmalı, hiçbir Müslümanın aleyhinde konuşmamalı. Biz onun hesabını görmekle görevlendirilmedik. Allah kuluna zulmetmez. Eden kendine eder. Hata kusur görmeyelim. Olmuşsa da affedelim. Hep iyi tarafını görelim, hep iyi tarafını konuşalım, hep iyiliğinden bahsedelim. Hiç sevmiyorsak, susalım.

Bir kadının kocasının yüzüne karşı gülmesi; fakat yokluğu zamanında ona hıyanette bulunması, Cehennemlik olduğunun alâmetidir.

Şu iki derdin ilacını bulmak çok zor:

- 1- Ahmaklık,
- 2- Huysuz kadın.

Kadının asalet ve şerefi, Allah'tan korkmak; zenginliği Allah'ın kısmetine razı olmak; süs ve ziyneti iyilik ve cömertliğe bürünmek; ibadeti kocasına güzel hizmet etmek; gayret ve himmeti de ahireti için hazırlıkta bulunmak olursa, bütün bunlar kendisinin iyi kadın oluşunun alâmetleridir.

Bir kimse, hanımının eza ve cefasına sabır ve tahammül edemezse, kendisinin derecesinin ondan üstün olduğunu da iddia edemez!

Kalb kırmaktan sakınmalıdır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Müminin kurtulmasının en kestirme yolu, müminin duasını almaktır. Müminin duası, Allahü teâlânın rızasına kavuşmaya sebep olan en kestirme yoldur. Allah korusun, ya bedduası? İster kâfir olsun, ister mümin olsun, ister münafık olsun, ister fâsık olsun, kim olursa olsun, kalb kırmamalıdır. Küfürden sonra en büyük günah, kalb kırmaktır. Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günahdır. İyilik etmek çok iyidir; ama farz değildir. Kötülük etmemekse farzdır. Hiç kimseye kötülük etmemelidir. İyilik eden iyilik bulur. Kötülük eden, o kötülükte boğulur.

Mümin; elinden ve dilinden emin olunan kimsedir. Mümin kötülük edemez; çünkü bu, müminin tarifine sığmaz.

Bir duanın kabul olma ihtimali çok zordur; çünkü birçok şartları vardır. Mesela:

1- Duaya, Euzü Besmeleyle, Allahü teâlâyâ hamd-ü sena ve Resulüne salât-ü selamla ve İsm-i a'zam olarak bildirilen duaları okuyarak başlamalı ve salevat-ı şerifeyle bitirmeli.

2- Farzları yapıp haramlardan, bid'atlerden sakınmalı, helal yiyip içmeli.

3- Acele etmeden, kabul olana kadar yalvararak dua etmeli. Gafletten uzak, şuurla dua etmeli. Hadis-i şerifte, **(Gafletle edilen dua kabul olmaz)** buyuruldu.

4- Cuma günü ve seher vakti gibi kıymetli vakitleri gözetmeli.

5- Hastalıkta, aile ve vatandan uzak, garip kalındığı zaman,

yağmur yağarken, oruçluyken gibi, duanın kabul olacağı halleri gözetmeli.

Mazlumun bedduasının kabul olması için hiçbir şart yoktur. Anında kabul olabilir. Onun için hiç kimseyle cedelleşmemeli, zalim duruma düşmemeli. Edilen beddua, öyle bir saate denk gelir, öyle bir perde açılır ki, o anda insanın yedi sülalesine tesir edebilir.

Müminin yüzüne Allah rızası için bakanın, günahları affolur. Kimin ne olduğu belli olmaz. Büyüklerin, **(Her geleni Hızır, her geceni Kadir bil)** sözü meşhurdur. Buna uygun hareket etmeli, kimsenin kalbini kırmamalı, her müminin duasını almaya çalışmalıdır.

Allahü teâlânın bize nasıl muamele etmesini istiyorsak, biz de onun kullarına öyle muamele edelim.

Mal mülk, her zaman veya herkese hayır getirmez. Allah muhafaza etsin, çok nimet sahibinin malı, parası doktora, ilaca gider. Yani o malının hayrını göremez. Her zaman hayırlısını istemeli. Mal mülk sahibi olabilir insan; fakat Allah demeye vakit bulamazsa neye yarar?

İmam-ı Gazali hazretleri, **(Bir insana yapılacak en büyük beddua şu üç şeydir: Ya Rabbi, buna çok ömür ver, çok sıhhat ve çok para ver)** buyuruyor; çünkü herkesin peşinden koştuğu bu nimetler, o kimsenin Allah demesini zorlaştırır. Onun için, eğer bazı sıkıntılar varsa, isyan etmemeli. İlaç hep tatlı olmaz. Allah eksikliğini göstermesin bunların, hepsi bize Allahü teâlânın birer şefkati ve merhametidir. Bunlar acıyla kaplanmış baldır, şifalı ilaçtır. Dünya ise, dışı tatlı kaplanmış, içi zehir olan bir şeydir. Onun tadına kapılanlar, onun tadına vurulanlar, felakete giderler. Ahirete sahip olanlar ise, acı şekeri, acı ilacı yerler; Allah'a şükrederler ve bu acılar ona şifa olur.

İyi yatarsa, kötüler hâkim olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İyi insanlar vazifelerini yapmadığı müddetçe, kötüler daima hâkim olur. Dolayısıyla kötülüğün gitmesi için, iyi insanların çok iyi çalışmaları lazım.

Niyetimize ve amelimize bakmalıyız. **(Bunu niçin yaptın?)**

sorusu ahirette sorulacaktır. Bu soruya hazırlanmalıdır. Bunun da cevabı iki şeydir; ya Allah için, ya nefis için!

İslam âlimlerinin kitaplarını okurken, kendimiz okuyormuş şeklinde değil de, o büyükler anlatıyormuş gibi dinlersek istifade çok olur.

Hayat hayaldir, hayalle oylanmamalıdır. Müslümanların ilim öğrenmesi lazımdır.

İnsan niçin yaratıldığını unutursa, hayvandan beter olur.

Evliyanın sevgisi kalbe girerse, dünya muhabbeti o kalbden çıkar. İman nimetinin şükrünü ifa etmek için, hubb-i fillah ile şereflemek lazım. Birbirimizin kalbini kırmaktan titreyelim.

Kalbi hasta olmayan insanda bir alâmet vardır, o alâmet hubb-i fillah, buğd-i fillahdır.

Kalbden kalbe yol vardır. İş, o yolu ele geçirmektir. O yolu ele geçiren kimse Allah dostlarıyla beraber olur. Gece de, gündüz de beraber olur. Neşeli zamanda da, sıkıntılı zamanda da, dünyada da, kabirde de, ahirette de beraber olur. Sevince beraberlik böyle olur!

Şu beş şey, kişinin saadetindendir:

- 1- Eşinin anlayışlı ve itaatli olması,
- 2- Evladının uysal ve saygılı olması,
- 3- Arkadaşlarının temiz ve samimi olması,
- 4- Komşularının iyi olması,

5- Geçiminin kendi memleketinde olması. [Burada kendi memleketi demek, doğduğu yer demek değildir. İşinin iyi olduğu, salih arkadaşlarının çok olduğu, dinini rahatça yaşayabildiği yer demektir.]

Şu altı haslet bulunan kadın, gerçekten iyi [saliha] vasfını kazanmıştır.

- 1- Beş vakit namaza riayetkâr olması,
- 2- Kocasına severek itaat etmesi,
- 3- Her işte Allah'ın rızasını gözetmesi,
- 4- İnsan çekiştirmekten ve kovuculuktan dilini tutması,
- 5- Dünya malına karşı zühd ve kanaat sahibi olması,
- 6- Musibetlere karşı sabır ve metanet göstermesi.

Böyle iyi kadın dinin direği, aile yuvasının temeli, ibadetlere karşı da destek ve yardımcıdır. Bunun aksi olan kadın, iyi kadın olamaz,

kendisi güldüğü halde kocasını perişan eder.

Evliyanın ruhlarından istifade edebilmek için bazı şartlar vardır:

1- Tanımak, bilmek: Şeklini veya ismini bilmek değil, mürşid-i kâmil olduğunu bilmek ve kabul etmektir.

2- İnanmak: Her sözünün ve işinin İslamiyet'e uygun olduğuna inanmaktır.

3- Sevmek: İtaat etmekle, beğenerek onun yolunda gitmekle olur.

Ayrılık olmayan gün

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Emeli kısa olanın hâli şudur:

O, yediği her yemeğin, son yemeği olacağını; kıldığı namazın son namaz olduğunu, topladığı dünyalıkların da ancak başkalarına yarayacağını bilir.

Aksini düşünen uzun emellidir. İnsanın uzun emelli olması, ahiret işlerini ertelemeye sebep olur. Böylece, yaklaşmakta olan ölümü unuttur. Beklemediği bir anda ölüm onu yakalar; fakat iş işten geçmiştir. Cehennemliklerin çoğunun çektiği ceza, bugünkü işi yarına bırakmalarındandır. Pişman olmamak için, ölümü hiç unutmamalı, bugünkü ahiret işini yarına bırakmamalı, gönlünü dünyaya bağlamamalı, bunların hepsinin geçici olduğunu düşünmelidir. **(Kimi ve neyi seversen sev, sonunda ondan ayrılacaksın)** hadis-i şerifini unutmamalı, hiç ayrılık olmayan gün için hazırlanmalıdır.

Ehl-i sünnet âlimlerinin üç özelliği vardır:

1- Hocalarını çok severler ve kavuştukları maddi manevi her nimeti, hocalarının bereketi bilirler.

2- Vakitlerini tam kullanırlar, her şeyi vaktinde yaparlar. (Helekel-müsevvifun = **Hayırlı işlerinizi hemen yapın, yarına bırakmayın**) hadis-i şerifine çok riayet ederler. Onların lügatlerinde, **“sonra yaparım”** düşüncesi olmaz.

3- Vefalı olurlar. 50 yıl önce kendilerine çay veren bir hizmetçiye de unutmayıp, hep dua ederler.

Büyük zatların muvaffak olması şu 3 özellikleri sayesinde olmuştur:

1- Hiç kimse hakkında kötülük düşünemezler. Hücrelerinde kötülük düşüncesi yoktur.

2- Her durumda sabrederler.

3- Tatlı dil ve güler yüzlü olurlar. Güler yüz, tatlı dil, atom bombasından daha etkili olup, asrımızdaki en etkili silahtır.

Dert bela gelmesi iki sebeptendir: Ya Allahü teâlâ gazap edip, verdiği çeşitli nimetleri elden alır veya bela, günahlara kefarete olur.

Takdir-i ilahi bilinmez. Biz, bize düşeni yapalım, yani tevbe edelim. Tевbenin kabulünün 3 şartı var:

1- Günahını kabul etmek,

2- Üzölüp, pişman olmak,

3- Bir daha işlememeye karar vermek.

Feyzlere kavuşma şartları

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Saadetlerin başı, İmam-ı Rabbani veya Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri gibi bir büyüğü veya bunların kitaplarını tanımaktır. Allahü teâlânın sevdiği kullarını sevince, onlardan feyz alınır, istifade edilir. Onlardan feyz alındığının alameti, dünyayı sevmemektir.

Feyz, kalbden kalbe gelen, insana Allahü teâlânın razı olduğu şeyleri yaptıran nurdur, bir kuvvettir. Allah adamlarının kalbindeki feyzler, nurlar, güneşin ziyası gibi, her yere yayılmaktadır. İslamiyet'e uyan ve bu zatları seven Müslümanların kalblerine akar. Onların, bu feyzleri aldıklarından haberleri olmayabilir; fakat kalblerinin temizlendiğini anlarlar. Karpuzun güneş karşısında olgunlaştığı gibi kemale gelirler. Eshab-ı kiram, Resulullah efendimizin sohbetinde böyle kemale geldiler. Müslümanın feyz almasına mani olan en zararlı şey, bid'at sahibi olmasıdır.

Bütün feyzlerin kaynağı, Peygamber efendimizdir. Feyz, bütün dünyaya bu kaynaktan yayılır. Bundan faydalanabilmek için de bazı şartlar vardır. Bu şartlara haiz olmayan, bundan faydalanamaz. Bu şartlar:

1- **Müslüman olmak:** Müslüman olmayan ne kadar iyiliksever, ne kadar iyi huylu olursa olsun, bundan istifade edemez. Ahirette de Cehennemden kurtulması, Cennete gitmesi mümkün değildir.

2- **Bid'at sahibi olmamak:** Bid'at sahibi olan kimse, Resulullah

efendimizin sünnetinden, yolundan ayrıldığı için, Ondan gelen feyzlerden istifade edemez.

3- Dinin emir ve yasaklarına uymak: Dinin yasaklarına uymayan, emirlerini yerine getirmeyen, özellikle de namaz kılmayan, bu feyzden istifade edemez.

4- Edeb sahibi olmak: Edeb, haddini bilmek demektir. Allahü teâlâyâ, Resulullah'a, Allah dostlarına ve din kardeşlerine karşı edepli olmayan, feyzden istifade edemez.

5- Allah dostlarının yanında bulunmak: Tam istifade için sohbet şarttır. Bu mümkün olmazsa, bunların kitaplarını okumaktır. Okumak, sohbetin yarısıdır. Mesela, yarım saat sohbetinde bulunup feyzinden istifade edebilmek için, o zatın bir saat kitabını okumak gerekir.

Suyun kaynağı ve geçtiği yol, temiz olmalıdır. Bu ikisi varsa, kaynaktan istifade edilir. Böyle kaynaktan beslenen, hakkı bâtıldan, doğruyu eğriden ayırır. En zor iş, hakkı bâtıldan ayırmaktır. Peygamber efendimizin de, biz ümmetine öğretmek için, bu hususta duası var:

(Yâ Rabbi, doğruyu bize doğru olarak göster, ona uymayı nasip et ve yanlışların yanlış olduklarını göster, onlardan sakınmamızı nasip et) buyuruyor. Biz de böyle dua etmeliyiz!

İşin aslı muhabbettir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerini, Evliya zatları seven kazanır; çünkü işin aslı muhabbettir. Mahlûkatın yaratılmasına sebep olan, muhabbet sıfatıdır.

Şimdiki insanlar, hayvani yani nefslerinin şehvani arzularına aşk diyorlar. Hâşâ! Aşk, muhabbet, sıfat-ı ilahidir, mübarektir, muhteremdir, mukaddestir. Cenâb-ı Hak kalbimize, bu aşkın birazını vermiş. Bir kısmını verip de, bir kısmını vermemek keremine yakışmaz. Azını veren, çoğunu da verir, inşallah.

Evliya-yı kiramın ruhlarından, hayattayken feyz alındığı gibi, vefatlarından sonra da feyz alınır. Hatta vefatlarından sonra daha çok feyz verirler. Yeter ki, sevgi, muhabbet olsun, Ehl-i sünnet itikâdı olsun, haram işlememek olsun. Bir de namazlar kılınıyorsa, feyz

kesilmez, artar.

Evliya da, Allahü teâlânın sıfatlarıyla sıfatlanmıştır. Onlar da, dünyada dostla düşmanı ayırmazlar. Dostlara yaptıkları iyi muameleyi, dost olmayanlara da yaparlar. Sevmeyenler, dostlarla karışıp Evliyanın huzuruna gelirler. Evliya onlara hiç kötü muamele yapmaz, dostlarına olduğu gibi, onlara da ikram ederler, tatlı konuşurlar. Onlar da, **(Bu adam, benim düşman olduğumun farkında olmadığı için dostluk gösteriyor)** der. Evliyanın dostla düşmanı ayırmaması, nimet vermek bakımındandır. Yoksa onlarla sohbet etmezler, onlara gitmezler, dükkânlarından alış veriş etmezler. Ancak, onlar gelirse, karşılaşılırsa ayırt etmezler. Fakat dostlara giderler, hastasını ziyaret ederler, cenazesine giderler, diğerlerine gitmezler.

Allahü teâlânın feyzi, her an, dinli dinsiz herkese gelir. Bu feyzi alıp alamamak, kişinin kabiliyetine bağlıdır.

Mürşid-i kâmilin feyzi, taleple gelir. Feyz gelmesinin iki şartı vardır:

1- Sevmek: Sevmek edeble olur. Edeb, peki demek, söz dinlemektir. Mürşid-i kâmile karşı saygısızlık yapılırsa feyz kesilir.

2- İnanmak: İnanmak, o zatın büyüklüğünde zerre kadar dahi şüphe etmemek demektir.

Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını severek okuyan, onların feyz ve bereketine kavuşur. Evliyanın ruhlarından istifade edebilmek için bazı şartlar vardır:

1- Tanımak, bilmek: Şeklini veya ismini bilmek değil, mürşid-i kâmil olduğunu bilmek ve kabul etmektir.

2- İnanmak: Her sözünün ve işinin İslamiyet'e uygun olduğuna inanmaktır.

3- Sevmek: İtaat etmekle, beğenerek onun yolunda gitmekle olur.

İş yaptırmanın yolu

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Herhangi bir yolla, kendimizi sevdirek dinimizi sevdirmeliyiz ve hep yutkunmalıyız, yani onlardan gelen sıkıntılara katlanmalıyız. Demek ki iş yaptırmanın yolu üçtür:

- 1- Muhabbet,
- 2- Mükâfat,
- 3- Yutkunmak.

Dua, parayla ölçülemeyecek derecede maddi ve manevi kazanç sağlar.

Bir şeyi güzel yapmak çok yapmakla, meleke kazanmakla, tecrübe sahibi olmakla olur.

Paranın gittiği yerden, geldiği yer anlaşılır. Helal para helal yerlere, haram para haram yerlere gider.

Mahşer, elli bin sene sürer; ama Ehl-i sünnet mümin için, bu süre iki rekâtlık namaz kılacak kadar gelir.

Hakiki müminin siması, büyük zatların bakışları şifadır. Kalbler hastadır, şifası dua ve dine uymaktır.

Kalb kimi seviyorsa, ona meyleder.

İman, altı esasa inanmak ve bunları beğenip kabul etmektir.

İnsanlar dünyaya muhabbet etmekte üç sınıfa ayrılır:

- 1- Hayvan gibidir, benimki benim, seninki de benim der.
- 2- İnsandır, seninki senin, benimki benim der.
- 3- Müslümandır, takva ehlidir, seninki senin, benimki de senin der.

En büyük şeref, mümin olmaktır. Mümin mert olmalıdır. Öyle olmalı ki, dünyada daha mertlik ölmemiş desinler.

Müminler bir araya gelirse, oradan şeytanlar kaçar.

Allahü teâlâ cevheri çöplüğe atmaz. Ehl-i sünnet âlimlerini, evliyayı tanımak, cevher olmak demektir. Büyük zatlari seven kimse, kendinde cevher olduğunu bilmelidir.

Şu iki şey verilmişse, başka ne verilmemiş ki:

- 1- Ehl-i sünnet itikadı,
- 2- Kendisine dinini öğreten büyük zatı tanımak.

Büyük bir zatı tanımak, onun büyüklüğü hakkında hiç şüphe etmemek ve edepli olmak, yani onun söylediklerini yapmak demektir. Tanımak nasip meselesidir ve çok mühimdir.

İnsanlara teşekkür etmeyen Allahü teâlâyâ hamd etmiş olmaz. Onun için, üzerinde hakkı olan hocasına, annesine, babasına, mümin kardeşlerine daima dua etmelidir.

Bir şeyi, hayırlıysa olsun demeden ısrarla istemek, mutlaka

olsun demek, insanı felakete sürükleyebilir. Hayırlıysa olsun demelidir.

Servet ve şöhret, iki felakettir. Bundan, çok az kimse kurtulur.

Dünya, ölüm meleği için küçük bir leğen gibidir. Oradan, eceli gelenlerin ruhlarını alır.

İlacın suçu ne?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimleri bize her şeyi bildirdiler, söylenmedik şey bırakmadılar; ama ilaç rafta kalır da, hasta bu ilacı kullanmazsa, suçu ilaca yüklemeye hakkımız olmaz.

Dinimize ait bir meseleyi öğretmek veya öğretmeye sebep olmak, yüz umre sevabından daha fazladır. Ehl-i sünnet itikadını anlatan bir kitabı başkalarına vermek, çok kıymetli bir iştir.

İlim, emanettir, mülk değildir. İlim ancak, anlatmakla mükellef olduğumuz, Allahü teâlânın bir nimetidir. Onu söylememekle ilme ihanet etmiş oluruz, Allah korusun. Dolayısıyla bu bir emanettir, mutlaka ehline bildirilmelidir.

İyilerle beraber olan, zarar etmez. Gül ağacının dibindeki çamura, gül kokusu siner. Gül tutan elde gül kokusu olur. Koku satan dükkâna giren koku sürünmese de yine kokulardan istifade eder.

Allahü teâlâ bir kuluna iki şeyi vermişse, başka şey istemeye hakkı yoktur:

1- Ehl-i sünnet itikadı,

2- Bir büyüğü tanıyıp ona şeksiz ve şüphesiz teslim olmak.

Sevgi itaattir. Kim Allahü teâlânın emirlerine ne kadar çok itaat ediyorsa, o kadar çok seviyor demektir. Kim Resulullah efendimizin emirlerine çok uyuyorsa, Peygamber efendimizi o kadar seviyordur. Kim ne kadar hocasının emirlerine itaat ediyorsa, o kadar hocasını seviyordur. Hiç itaat etmeden, (Ben onu çok seviyorum) demesi açıkça yalancılık olur.

Kumaş boyayı nasıl emerse, Peygamber efendimizi de bir kere gören, yandan gören, önden gören, gözleri görmüyorsa sesini işiten, kumaşın boyayı emip başka renge büründüğü gibi, başka bir insan olurdu. Artık o kumaştan nasıl o boya çıkmazsa, Eshab-ı kiramın bu

özelliği de çıkmaz. Dolayısıyla Eshab-ı kiramın günah işlemesi, Eshab-ı kiramlık vasfını almaz, çünkü kumaş bir kere boyandı.

Medine-i münevvereden yayılan nurlar bazı istasyonlarda toplanır, birikir, o istasyonlardan yayılmaya devam eder. İmam-ı Rabbani hazretleri, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri, Abdülhakim-i Arvasi hazretleri birer istasyondur. Nurlar buralarda birikip, tekrar buradan yayılır. Bu büyüklerin yolunda bulunanlar, bu büyükleri sevenler, bu büyüklere itaat edenler, yayılan bu nurlardan istifade ederler.

Bir kimse bir günlük itikâfa girse, Allahü teâlâ bunu Cehennemden üç hendek mesafesi uzaklaştırır. Bir Müslümana iyilik eden ise, on yıl itikâf sevabı alır. Bir hadis-i şerifte, **(Din kardeşinin ihtiyacını karşılayana, on yıl itikâf sevabı verilir. Allah rızası için bir gün itikâf edenle Cehennem ateşi arasında üç hendek uzaklık vardır. İki hendek arası, Doğu ile Batı arası gibi uzaktır)** buyuruldu.

Para, zehirli bir akrebe benzer. Helalinden kazanıp yerine sarf etmeyeni zehirler, öldürür.

Edeb haddini bilmektir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir kimsenin, büyük bir zata talebe olabilmesi için iki özelliği olması gerekir:

1- Edeb ve saygı: İster yanında olsun, ister uzakta olsun, ister hocası vefat etmiş olsun, hocasını üzecek, gücendirecek her hareketten, her işten ve her sözden şiddetle kaçınmalıdır. Onun bildirdiklerini ve onu sevindirecek her şeyi ihlâsla yapmalıdır.

2- Tevazu: Bir talebe, dünyalık olarak, ne kadar şöhret ve servet sahibi olursa olsun, aslını kaybetmeden tevazu içinde olmalıdır.

Demek ki talebelik, Allahü teâlâyâ karşı, Peygamber efendimize karşı, hocasına karşı, komşusuna karşı, ailesine karşı, kardeşine karşı, arkadaşına karşı yani herkese karşı edebli olmaktır. Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Bizim yolumuzun başı edeb, ortası edeb, sonu yine edebdir. Hiç bir edebsiz, Allah dostu olamaz)** buyuruyor. Peki, **edeb** nedir? **Edeb** haddini bilmektir.

Şah-ı Nakşibend hazretleri cenab-ı Hakka tam 15 gün yalvardı.

Talebeleri merak içinde beklediler. Sonra buyurdu ki:

— **Duam kabul oldu, elhamdülillah.**

— Allahü teâlâya ne dua ettiniz, ne kabul oldu, diye sordular.

— **Bizi sevenlerin, yolumuza muhabbet besleyenlerin hepsinin mutlak affolmasını istedim ve bu yola mensup olanların eninde sonunda bu devlete konması için cenab-ı Hakka yalvardım ve elhamdülillah duam kabul oldu.**

— Peki, efendim, bu yol nasıl bir yol ki mutlak kavuşturucudur? Bu yolun esası nedir?

— **Esası sohbettir. Biz, kendimize verilen görevi yapalım yeter, gerisine hiç karışmak gerekmez. Bir de birbirinizi kırmayalım, üzmeyelim. Birbirimizi sevmeliyiz.**

Servetle şöhret, birer tuzaktır, nefse pek hoş gelir. İnsanlar ele geçirdikleri dünyalıklar sebebiyle, bu servet ve şöhret düşkünlüğü yüzünden, belirli bir seviyeye gelmeye çalışırlar. Geline de, ondan sonra artık geriye inemezler.

Eskiden büyükler talebelerine şöyle derlerdi:

Bir dünya ehliyle karşılaşırsanız, yolunuzu değiştirin. Aynı köydeyse başka yere hicret edin. Aynı mahalledeyse başka mahalleye gidin, kalbiniz meyleder.

Bu yol, çok hassas ve ince bir yoldur. Bu yolda en çok dikkat edilecek şey, yüksek mevki sahipleriyle ve dünyaya düşkün olan zenginlerle fazla dostluk kurmamalı; çünkü önce kalbi meyleder, sonra aklını kaybeder.

Sevginin üç alameti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Sevginin üç alameti vardır:

1- Sevdiğini seveni sever, sevmeyeni de sevmez:

Bu, sevenin elinde değildir, gayri ihtiyari olur. Mesela, İmam-ı Rabbani hazretlerini ve kitaplarını seveni, elinde olmadan sever. Tenkit ediyorsa, sevmiyorsa, onu sevemez. Tenkit edene sevgisi varsa, sevgisinde yalancıdır. Sevseydi, tenkit edene hiç değilse, kalben kızması, buğzetmesi gerekirdi.

2- Sevdiğine itaat eder:

Kendi aklına, mantığına, gördüğüne değil, sevdiğinin sözüne

itaat eder. Ulema kitaplara, evliya ise hocasının sözüne bakar. Akıl, kavuşana kadar lazımdır. Kavuştuktan sonra, hocaya değil de, akla tâbi olmak zararlıdır.

Nitekim Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretleri, Şems-i Tebrizi hazretlerine kavuştuktan sonra, onu çok sevmesine rağmen, işin içine akı karıştıyordu. Hocasının bazı sözlerini, işlerini akı almıyordu. Baktı, iş felakete gidiyor, aklını bırakıp hocasının bildirdiklerine uydu. En sonunda, gerçeklere vakıf olunca, **(Aklımı bıraktım, hocama tâbi oldum ve kurtuldum)** buyurdu.

3- Hep sevdiğinden bahseder:

Elinde değildir. Ya kendisi bahseder, ya da hep ondan bahsedilmesini, onun konuşulmasını ister. Bir beyit:

**Bir büyüğü tanıyan, ne kadar da bahtlıdır,
Hep ondan konuşması, elbet daha tatlıdır.**

İşte bu üç vasıf kimde varsa sevgisinde samimidir.

Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretleri, talebesinin birine para verip, (Bana bir ekmek al) dedi. O da ekmeği alıp, hocasına verdi. Hocası, tamam sen işine bak diyerek, yola çıktı. Talebe de peşinden gitti. Hazret-i Mevlana bir mağaraya girdi. Orada bir köpek yavrulamış. Açlıktan ölecek olan köpeğe, ekmeği suya batırıp batırıp yedirdi. Tam çıkacakken talebesiyle karşılaştı. Merakla bakan talebeye, şu mealdeki bir hadis-i şerifi söyledi:

(Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, Allahü teâlânın mahlûklarına kim merhamet ederse, Allah ona merhamet eder.)

İki hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Merhamet etmeyene, merhamet edilmez, acımayana acınmaz.)

(Yerdekilere merhamet etmeyene, gökteki melekler merhamet etmez.)

Merhamet imandandır. Onun için, bu din, merhametle bugüne kadar gelmiştir.

Bir kimse, Peygamber efendimizin, torunları Hazret-i Hasan ile Hazret-i Hüseyin'i öptüğünü görünce (Benim on tane çocuğum var. Hiç birini öpmedim) der. Peygamber efendimiz, **(Merhamet etmeyen, merhamete kavuşamaz)** buyurur.

Unutmayan, unutulmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evliyanın kalbleri, ilahi nurların çıkıp geldiği kaynaklardır. Onların razı olduğundan, Hak teâlâ da razı olur. Onların kalblerinde yer eden, büyük nimete, büyük devlete kavuşmuştur.

Bu yolun büyükleri, kendilerine bağlı olanlardan gâfil değildir. Bu büyükler talebelerine, evlatlarından daha çok düşkündür. Dua ederlerken, önce talebelerine dua ederler.

Bir talebe, (**Ahirette beni Cehenneme atacaklar**) diye çok ağlarken, hocası ona (Niçin böyle ağlıyorsun?) der. O, yine ağlayarak, (Hocam ya beni unutulursa, ya ben orada kaybolursam?) der. Hocası da, (**Evladım, eğer sen unutursan, onlar da unuturlar, eğer sen kaybedersen, onlar da seni kaybederler. Sen unutmazsan, kaybetmezsen, unutulmaz ve kaybolmazsın. İş sende biter**) der. O bakımdan, biz irtibat kurduğumuz müddetçe, onların bizleri unutması mümkün değildir. **Unutmazsak unutulmayız.**

Evliya, Allahü teâlânın sıfatlarıyla sıfatlanmış kâmil insan demektir. Cenâb-ı Hakkın merhamet, şefkat sıfatıyla, sıfatlanmışlardır. O zaman, siz elinizi uzattığınızda, mübarek zatın, hayır demesini düşünmek bile yanlış olur. Onun için iş bizde! Büyük zatları sevmek nimeti, Onların sevdikleriyle beraber olmakla, kitaplarını okumakla, kitaplarını yaymakla muhafaza edilir.

İnsanlara acımak lazımdır. Merhamet imanın şartıdır. En iyi merhamet, yanmasın diye, onlara Ehl-i sünnet itikadını anlatan bir kitap vermektir. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(İnsan hayatının sermayesi, bir Allah adamını tanımak ve sevmektir.) Büyük zatların hayatlarını vererek ortaya koydukları Ehl-i sünnet kitaplarını okumak ve okutmak büyük ibadet, çok büyük sevabdır.

Geceyi ihya etmek hususunda İmam-ı a'zam Ebu Hanife hazretleri, şöyle buyuruyor:

(Bir parça fıkıh öğrenmek, bir saat yani bir miktar ilimle uğraşmak, sabahlara kadar ibadet etmekten kıymetlidir.) Bir hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Bir saat ilim öğrenmek gece sabaha kadar ibadet etmekten

kıymetlidir. Bir gün ilim öğrenmek, üç ay oruç tutmaktan kıymetlidir.)

Hesap var, mahşer var. Mahşer yerinde 50 bin âhiret senesi beklenecek. Güneş bir mızrak boyu yakın olacak. O uzun ve dehşetli gün, Müslümanlara iki rekât namaz kadar kısa olacak.

Birinci kat gökler, ikinci kat yanında deryada bir damla gibi, ikinci kat üçüncü kata göre öyle... Yedinci kat, arşa göre deryada bir damla gibidir. Arş Cennetin tavanıdır. Biz daha birinci kat gökteki yıldızlara ulaşamıyoruz. İşte, arşın ne kadar büyük olduğunu buradan anlamak lazımdır! Yedi maddeli bir hadis-i şerifte arşın altında gölgelenecekler, yani Allahü teâlânın himayesinde olacak kimseler bildiriliyor.

Bunların bir sınıfı, müminin yüzüne Allah rızası için bakan kimselerdir. Bu müjdeye kavuşmak için, birbirimizin yüzüne muhabbetle bakmalıyız. Onun için her mümin, güler yüzlü olmalıdır!

Namaz her şeyin başıdır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ bize verdiği nimetler karşılığında bizden iki şey istiyor: Kendisini tanıyıp şükretmemizi istiyor. Bunu biraz açalım:

1- Yarattığı mahlûkların içerisinde yalnız insana kıymet verdi. Kendisini tanımayı nasip etti. Tanımak çok kıymetlidir. Peygamber efendimizi herkes görüyordu ama tanımadılar. Tanımak zordur. Tanıyanlar Eshab-ı kiram oldu. Allahü teâlâ tanınmak istiyor. Bir hadis-i kudside, **(Ben tanınmayı sevdim)** yani **(İnsanları, beni tanımakla şereflenmeleri için yarattım)** buyuruyor.

2- Onun ihsan ettiği nimetlere karşılık olarak teşekkür istiyor. Yani şükretmemizi istiyor. Allahü teâlâyâ teşekkür nasıl olur? Teşekkür namazdır! Çünkü zekât malın varsa, hac şartlar varsa, oruç keza öyle; ama namaz için hemen hemen hiçbir engel yoktur. Teyemmüm ederek kılar, ima ile kılar, yatarak kılar, hastayken kılar, yani hiçbir engel olmadığı için Allahü teâlâ teşekkürü namazla başlatmıştır. Onun için, namaz kılmayanın hiçbir teşekkürü yani şükrü, Allahü teâlâ tarafından kabul edilmiyor. İmanın bayrağı, alameti, namazdır. Bir mümin, yüz bin hac yapsa, yüz bin altın sadaka dağıtsa, yüz bin fakir yedirse, eğer namaz kılmamışsa hiçbir

kıymeti olmaz. Yunus Emre de şöyle diyor:

Namaz kılmaz kişinin kazandığı hep haram,

Bin altını olsa da, birisi gelmez işe.

Namaz kılmayana sen Müslümandır demegil,

Öyle Müslüman olmaz, bağı dönmüştür taş.

Çocuklarımıza İslamiyet'i öğretmemiz lazımdır. Namaz kılmanın önemini anlatmalıyız ve mutlaka namaz kıldirmaya çalışmalıyız. Namaz kılmasına mani olan her şeyin felaketine sebep olacağını bilmeliyiz ve bildirmeliyiz.

Namazlarımızı geciktirmeden kılalım. Çocuklarımıza yiyip içmekten önce, namazlarını vaktinde kılmalarını öğretelim. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Dünyada saadet, ahirette Cennet, iki şeyle olur:

1- Allah'ın bir sevgili dostuna kavuşmak ve onun tarafından kabul edilmek,

2- Doğru kılınan namaz.

Bir büyüğü tanıyan, zaten namaz kılar. Hem tanımak, hem namaz kılmamak olmaz. Namaz kılmıyorsa tanımamış demektir. Namazsız ahiret olmaz. Namazsız Allah'a kavuşulmaz, namazsız hayat olmaz, namaz her şeyin başıdır!

Merhamet, doktorun hastasına acıması gibidir. Gerçekten merhametli olan doktor, hastasını kurtarandır. Bir annenin, babanın şefkati de, onun merhameti gibi olmalı. Namaz kılmayan çocuğa merhamet edilmiş olmaz. Oradaki merhamet gibi görünen şey, merhametsizliktir, onu ateşe atmaktır. Çocuğun istikbalini garantiye almak, iyi Müslüman olmasıyla mümkündür. Diplomayla istikbal garantiye alınmış olmaz. Hatta felaketine sebep olabilir. Eşkıyanın eline silah vermek gibi olur. İyi Müslüman olunca, diploma o zaman işe yarar. O zaman da, düşmanla savaşan askere yardım etmek gibi olur.

Ana baba, eğer evlatlarına büyüklerin sevgisini, İslamiyet'in sevgisini veremiyorsa, onların baş düşmanıdır. Nefsine düşkün ana baba, yani çocuklarını nefsi için seven ana baba, çocuklarının en büyük düşmanıdır.

Önemli olan sondur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir mümin için, her günün sonunda iki haber olur; biri acı, diğeri tatlıdır. Acı olanı, ömründen bir gün eksildi. Tatlı olanı, bir gün daha ahirete yaklaştı. Yüce Rabbine, sevgili Peygamberine ve mübarek hocalarına, Cennetteki makamına kavuşmaya bir gün daha yaklaşmış oldu. Bir taraftan kaybediyor; ama bir taraftan da yaklaşıyor.

Önemli olan sondur. Bir insan, başında uçabilir, her kötülükten kaçabilir, her türlü hizmeti yapabilir; ama son anında, Allah muhafaza etsin, küfre düşürücü bir şey yaparak felakete yuvarlanabilir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Bir mümin ömür boyu Cennetlik amel yapar, Cennetlik amel işler ve artık Cennete girmesine bir zra yani 40–50 cm kalmıştır. Orda bir yanlış iş yapar, Cehenneme gider. Bir kâfir, 80 yıl küfür içinde yaşar. Artık onun Cehenneme girmesine bir zra kalmıştır. O da bir kelime-i şehadet getirir, tevbe eder, hiç günahsız Cennete gider.)

Bir hadis-i şerifte de, **(Yahudilerin en hayırlısı Mihrik'tir)** buyuruldu. Kimdir bu Mihrik? 80–90 yaşlarında ihtiyar bir Yahudi'dir. Peygamber efendimiz eshab-ı kiramla birlikte savaşa gidiyor ve bu ihtiyar Yahudi karşısına çıkıp diyor ki:

— Durur musun, sen kimsin?

— **Ben, Muhammed'im “aleyhissalatü vesselam”.**

— Şu ahir zaman Peygamberi dedikleri sen misin?

— **Evet, benim.**

— Allah Allah, bu simanın sahibi yalan söylemez. Vallahi, sen peygambersin.

— **O zaman kelime-i şehadet getirmen gerekir.**

Hemen söyler:

— Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü.

Sonra der ki:

— Peki ya Resulallah, şimdi sen nereye gidiyorsun?

— **Cihada gidiyorum.**

— İzin ver de ben de gelip Allah yolunda savaşayım.

— **Sen çok yaşlısın, savaşacak durumun yok, burada kal, bize dua et! Bize bu yeter.**

— Ya Resulallah, müsaade buyursan da, ben cihaddan geri kalmasam...

Ve Peygamber efendimiz müsaade etti, o da geldi. Yarım saate kalmadı, savaş başladı, ilk oku da bu yedi ve şehit düştü. Müslüman oldu, eshab-ı kiramdan oldu, şehit oldu. Ne oruç, ne hac, ne namaz, hiçbir şey yok. Bir saat sonra, onun üzerine o hadis-i şerifi buyurdular. Çünkü bu, suçsuz, günahsız gitti!

Allahü teâlâ kalbe bakar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanlar birbirlerinin görünüşüne bakar. Allahü teâlâ, kalbe ve niyete bakar. İnsanlar birbirlerinin ne yaptıklarına bakar. Allahü teâlâ, niçin yaptığına bakar. Bir işi ne için yaptığımızı en iyi bilen, Allahü teâlâdır. Dinde niyet esastır. Bütün ameller, bütün ibadetler niyete bağlıdır. Amel çok, niyet bozuksa, on para etmez. Niyet çok güzel, fakat amellerde kusur varsa, Allahü teâlânın izniyle kurtulur.

Bazı bilinmeyen ve görülmeyen hizmetler ve ibadetler var ki, onun kazancını kimse tahmin edemez. Mesela, bir gün Cebrail aleyhisselam, Peygamber efendimize gelerek dedi ki:

— Yâ Resulallah, bu gece Ebu Bekr-i Sıddık'ın kazandığı sevab, kıyamete kadar gelecek bütün insanların kazancından daha fazladır. Ebu Bekir böyle bir ibadet yaptı.

Ertesi gün Peygamber efendimiz, Hazret-i Ebu Bekr'i yanına çağırıp buyurdu ki:

— **Yâ Eba Bekir, sen dün gece ne yaptın?**

— Her zamanki gibi ya Resulallah, namaz kıldım, Kur'an-ı kerim okudum, yattım.

— **Başka ne yaptın? Sen bu gece öyle bir ibadet yaptın ki, kıyamete kadar gelecek Müslümanların sevabları toplamından daha fazla sevab kazandın. Neydi o ibadet?**

— Ya Resulallah şu olabilir mi? Yatağa yattığım zaman kendi kendime, (Ya Rabbi, sen Allah'sın. Kur'an-ı kerimde, **(Allah, verdiği sözden dönmez)**) buyuruluyor. Sen öyle takdir ettin ki, Cenneti de, Cehennemi de insanlarla dolduracaksın. Cehennem insanlarla

dolacağına göre, benim vücudumu öyle büyüt ki, Cehennemi ben doldurayım, başka kimse girmesin) demiştim. O ibadet bu olabilir.

Resulullah efendimiz tasdik edip, **(Evet o ibadetin sayesinde büyük derecelere kavuştun)** buyurdu.

Hazret-i Ebu Bekir, kimseye söylemediği, kimsenin bilmediği bu niyeti sebebiyle kıyamete kadar, kimsenin erişemeyeceği kadar sevab kazandı. Allah indinde, kalbden yapılan ibadet, zikir, niyet, dille yapılandan efdaldır. Hatta dille olup, kalb gafil olursa, o niyet, niyet değildir. Namaz kabul olmaz, hac kabul olmaz, hiçbir şey kabul olmaz. Bizim dinimizin esası kalbdeki niyettir. Namaza dururken, bir yere giderken, insan içinden sürekli konuşur. O konuştukları, Allah indinde bilinir, ona göre de ecir verilir. Günah verilmesi için yapılması lazım, fiile dönmesi lazım. Ancak ecre sebep olacak işi, içinden geçirdiği anda sevab yazılır.

Şeytanın vesvesesi zayıftır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kur'an-ı kerimde, şeytanın aldatmasının çok zayıf olduğu bildiriliyor; hatta salih kullara hiç etki edemeyeceği de açıklanıyor. **İsra** suresinde mealen buyuruluyor ki:

(Benim kullarıma senin hâkimiyetin yoktur, onlara musallat olamazsın.)

İyiler de, kötüler de Allahü teâlânın kulu olduğu halde, salihler için **(Benim kulum)** buyuruyor. Demek ki, Rabbimizin **(Benim kulum)** dediği salih kimselere, şeytan musallat olamıyor. Paraya, kötü arzularına kul olanlara, musallat oluyor. **Casiye** suresinde, **(Hevasını ilah edinenler)** tabiri geçiyor. Yani, kötü arzularının kulu olanlar buyuruluyor. Kişi neye tapıyorsa onun kuludur.

Cehennemde şeytanın yakasına yapışarak şöyle diyecekler:

— Senin yüzünden geldik buraya ey melun!

İblis, (Bir dakika, siz dünyada beni gördünüz mü? Sesimi duydunuz mu?) diye soracak. Görmedik ve duymadık diyecekler. (Peki, siz dünyada hiç dinden bahseden insan, hoca vs, görmediniz mi? Siz hiç din kitabı okumadınız mı? Siz hiç dinden bahseden, nasihat eden duymadınız mı?) diye soracak. (Gördük, okuduk ve duyduk) diyecekler. İblis diyecek ki:

— Yani siz şimdi gördüğünüze ve duyduğunuza değil de, görmediğinize ve duymadığınıza tâbi olup buraya geldiniz ha! Siz gidin, kendinizi ayıplayın, sizi bu hâle düşüren arkadaşınızı bulun. Benimki sadece vesveseden ibaretti. Siz gerçeklere değil de, vesveseye itibar ettiniz.

Altını sarraf bilir

Sözü dinde senet âlim, mantar gibi yerden bitmez. Kesin olarak, hocalarının Resulullah'a dayanması lazım. Zira dinimiz nakil dinidir, kimse kendiliğinden bir şey diyemez.

Hep hocasından anlatan bir talebeye sorarlar:

— Hep büyükler diyorsunuz, büyükler şöyle iyidir, şöyle üstündür diyorsunuz. Allah aşkına onlar size ne öğretti?

— Şunu öğretti: Sizin önünüzde 73 tane, birbirinin şekil, ağırlık, renk olarak aynısı olan altın kap olsa ve deseler ki bunlardan 72'si sahte; fakat bir tanesi gerçek ve siz bu gerçek olanı ilk denemenizde, hatasız olarak bulacaksınız. İşte büyükler bize, o ilk denemede, onca kap arasından doğru olanı bulmayı öğretti!

— Herkes kendi altınını doğru biliyor, ne malum sizinkinin doğru olduğu?

— Bu noktada, şu düstur işin içine girer. İslam, akıl değil, nakil dinidir. O doğru cevabı hocamıza hocası, ona da hocası, ona da onun hocası olmak üzere Resulullah efendimize kadar uzanan Silsile-i Zeheb (**Altın silsile**) ulaştırmaktadır. Bu noktada kimse, kendiliğinden bir şey diyemez.

Hoş geldin

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Namazda Peygamber efendimize selam veriyoruz. Evliyanın isimlerinin anıldığı yere ruhları geldiği gibi, Peygamberlerin ruhları ise elbette gelir. Biz Ona selam verdiğimiz zaman, Peygamber efendimiz, o namaz kılanın önünde tecessüm edip, kim bana selam veren diye, o selam vereni hafızasına alır. Vefat ederken de tanır. Kabirde de tanır ve kabre girince bize (**Hoş geldin**) der. Zaten bu da yeter.

Kabirde hoş geldin denilmesi çok mühimdir. Bu söze muhatap olabilecek şekilde yaşamak lazım. Bunun için de, her saniyenin

kıymetini bilmek, niyetimizi düzeltmek gerekir. Kimler sevilir, kimler sevilmez, bunları iyi bilmeliyiz. Ne ektiğimizi ve bunun karşılığında ne biçeceğimizi iyi hesap etmeliyiz. Akıllı tüccar gibi olmak lazımdır.

Allahü teâlâdan dert ve bela istemek uygun değil; ancak kulun acziyet içerisinde olması, biçare olması, Ondan yardım istemesi de Allahü teâlânın hoşuna gider. Bu, kulun kibirlenmemesine vesile olur. Onun için, hastalandığında şikâyet mahiyetinde değil de Allahü teâlâdan medet umar vaziyette yalvarmak ve şifa beklemek gerekir.

Zaman değişir; ama insan değişmemeli. Müslüman her yerde, her zaman Müslümandır. Su nerede olsa sudur. Asıl maddesi düzgünse, her yerde kıymetlidir.

Dünyada en zor iş, hitap ettiğin kişileri aynı hedefe yönleltmektir.

Dinimiz iki temel üzerine oturmuştur: Biri sabır, diğeri şükür.

Bir kişi daha yanmaktan kurtulsun diye uğraşmalıyız.

Öyle yaşayalım ki, bizim yüzünüzden hiç kimse Cehenneme gitmesin, çünkü bizi de götürür.

Son nefes, hayatın sonu çok önemlidir. Muteber olan sondur.

Kalbin şifası dini ilim yani ehl-i sünnet bilgileridir.

Herkes, evine geleni şanına layık şekilde ağırlar. Allahü teâlâ da, camilere gelenleri, kendi şanına layık şekilde ağırlar.

Bugün inanmayanlar, Peygamber efendimiz zamanında olsalardı yine inkâr ederlerdi. Bugün inananlar o zaman olsalardı yine Peygamber efendimiz için canını malını feda ederlerdi. Değişen bir şey yoktur. İman etmek için, görmek veya görmemek önemli değildir.

Sevab kazanmak çok önemli, kazanılan sevabları kaybetmemek daha önemlidir.

Müslümanların kalblerine sürur vermek, Müslümanları sevindirmek, en kıymetli ibadetlerdendir.

Malayani ile uğraşana selam bile verilmez, boş durmak da malayani demektir.

İki ilaç ve iki felaket

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Öyle iki ilaç var ki, bir tanesi ebedi Cehennemden kurtarır, bir tanesi de hesapsız Cennete götürür.

1- La ilahe illallah, Muhammedür resulullah: Bu kelime-i

tevhidi söyleyen ve inanan Cehennemde ebedi kalmaz.

2- İstiğfar: İstiğfar her derde devadır. Fakirliğe de, vücuda da, borca da, geçimsizliğe de şifadır. Bir de, ölürken son nefeste imanla gitmeye ve de sorgusuz sualsiz Cennete gitmeye sebep olur.

Allahü teâlâ, tevbe ve istiğfar etmek nasip eylesin! Ama tevbe nasıl olacak? Tevbenin esas iki ana unsuru var:

1- Yaptığının suç olduğunu kabul etmelidir. Suçunu kabul etmediği müddetçe, bin kere tevbe etsin faydası olmaz. Benim kabahatim var, ben hata işledim diyerek, bu suç kabul etmeli, itiraf etmelidir.

2- Pişman olmalı, günahı terk etmelidir. Suçunu kabul etmiyor, pişman da olmuyor, ellerini açmış beni affet ya Rabbi diyor. Böyle tevbe olmaz.

Ben haklıyım diyen herkes, ahirette pişman olur. Peygamber efendimiz, **(Haklı olduğu halde, ben haksızım diyenin Cennete gireceğine, buna köşk verileceğine, ben kefilim)** buyuruyor. Ya haksız olduğu halde, haklıyım demek daha büyük felakettir.

Şu iki kötü huy kimde varsa büyük felakettir: Biri inat, biri de kibirdir. Bu iki kötü huy yüzünden, Peygamber efendimizi gördüğü halde iman nasip olmayanlar oldu.

Ben haklıyım demek ve kendini başkasından üstün görmek. Bunlar, hakiki mümin olmaya engeldir, son nefeste imansız gitmeye sebeptir. Bu iki kötü huy, hangi Müslümanda varsa akıbeti çok tehlikelidir. İnadından, kibrinden, ben haklıyım demesi ne kadar çirkindir. Ahirette kimin haklı, kimin haksız, olduğu görülecektir.

İnsanın kendi hakkında verdiği hüküm, hükümsüzdür. İnsan kendine nasıl hüküm verebilir, başkasının hüküm vermesi gerekir. İnsan kendini evliya ilan etse, gülerler buna. Bir zat evliya olmaya karar vermiş, olur ya, dağa çıkmış, yemiyor, içmiyor, zikrediyor, bir şeyler yapıyor. Yine samimiymiş ki, Allahü teâlâ acımış ona, indirin şu adamı, gitsin kendine bir rehber bulsun buyurmuş. Kendine tabi olan, hiçbir zaman Allah dostu olamaz.

Onun için, hiç kimse kendi hakkında hiçbir şey söyleyemez, bir başkasının söylemesi gerekir. Rüyalara ve hayallere inanmamak lazım, dinimiz ne derse ona inanmak ve uymak lazımdır. İnsanların çektiği en büyük sıkıntı, kendi hakkında, kendisi konuşmasıdır! Bu

çok tehlikelidir, Allah korusun.

Dini korumak, avuçta ateş tutmak gibi zordur. Bunun da tek bir yolu vardır. O da, yalnız olmamakla, kendi kendine konuşmamakla, kendine tabi olmamaklardır. Çünkü kendi demek, nefsi demektir. Nefsi de Allah'ın düşmanıdır.

Satılmayan ve miras kalmayan şey

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ bir kuluna iman verdiyse, ona ne vermedi, iman vermediyse ona ne verdi? Müslüman, bayram etmesin de ne yapsın? Gülüp oynamasın da, ne yapsın? Çünkü iman, çarşıda satılmaz, miras kalmaz, içinde cevheri olmayandan başkasına nasip olmaz.

İyiliğe elverişli olmayan kimse,

Müslüman olamaz Peygamberi de görse.

Hatta Peygamber evladı olsa da Müslüman olamaz. Cenab-ı Hak seçiyor. Buna verdim diyor. Seni dost edindim diyor.

Sakın ola, bir Müslümana, “Sen benim düşmanımsın” demeyelim! Sakın bir Müslümana kin gütmeyelim, haset etmeyelim! Kim o? Allahü teâlânın sevgili kulu, yani evliyası. Kelime-i şهادet getiren herkes evliyadır. Allahü teâlâ dostum diyor, biz, sen düşmansın diyoruz, haset ediyoruz, kin güdüyoruz, olur mu öyle şey?

Dini korumak, avuçta ateş tutmak gibi zordur. Bunun da tek bir yolu vardır. O da, yalnız olmamakla, kendi kendine konuşmamakla, kendine tâbi olmamaklardır. Çünkü kendi demek, nefsi demektir. Nefs de Allah'ın düşmanıdır.

Sabır ve merhamet

Bir gün Cenab-ı Peygamber, bir müşriki karşısına almış, ona İslamiyet'i anlatıyordu. Her anlatışta o müşrik, Resulullah efendimizle alay ediyor, inkâr ediyordu. Bu, bir müddet devam etti. Hazret-i Ömer, dayanamayıp, kılıcını alıp geldi:

— Yâ Resulallah, dayanamıyorum, izin ver, dedi.

— Hayır, yâ Ömer, git yerine otur!

Hazret-i Ömer gitti, yerine oturdu. Resulullah yine nasihat etmeye devam etti, müşrik yine inkâr etti, alay etti. Bu durum epey

bir müddet sürdü. En sonunda o müşrik tamam yâ Resulallah diyerek Müslüman oldu. Peygamber efendimiz Hazret-i Ömer'e buyurdu ki:

— **Eğer sana peki deseydim, bu kişi müşrik olarak Cehenneme giderdi. Ben bu dini iki şeyle yaydım: Sabır ve merhamet.**

Resulullah efendimiz, öyle bir Peygamber ki, Onu tasdik eden, 124 binden fazla Peygamberi tasdik ediyor. Kur'an-ı kerim, öyle bir kitap ki, Onu tasdik eden, diğer bütün kitapları tasdik ediyor. İslamiyet, öyle bir din ki, emir ve yasaklarıyla, önceki bütün hak dinlerin hükümlerini kendisinde toplamış ve bütün dinleri yürürlükten kaldırmıştır.

Elma ağacı bir çekirdekten oluşur. İslamiyet de bir çekirdektir; fakat her şey içindedir.

Âdem aleyhisselam 300 sene tevbe etti, kabul olmadı. **(Ya Rabbi, Muhammed aleyhisselamın hürmetine beni affet)** diye dua edince, Allahü teâlâ onu affetti.

Sevgide, inançta mesafe yoktur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, mümin kulunun işinde, sonunun hayır olmasını murad ettiği zaman, ona biraz acı ve sıkıntı tattırır.

Hastalık da, fakirlik de, zenginlik de, makam da, şöhret de geçer; ama zalimin zulmü mazlumun boynunda hesap yerine gelir ve zalimden hakkını alır.

Gök her yerde mavidir. Nereye giderseniz gidin sevgi muhabbet dairesinden çıkmadıkça hep aynı yerdeyiz. Aşkta, sevgide, güvende, inançta mesafe yoktur! Konuşuyoruz, dinliyoruz. Bizim bu konuşmamızı bir şeyin nakletmesi lazım. İşte Allahü teâlâ, bunun için havayı yarattı. Boşluk olsa hava olmasa duyamayız; çünkü nakledecek bir şey yok.

İkinci bir örnek:

Bunun gibi, telefon var, televizyon var, radyo var, bunun da bir şeyle nakledilmesi lazım, nakledilmezse ulaşmaz. İşte elektromanyetik dalgalar taşıyıcıdır, alır taşır. Elektromanyetik dalgalar yok olmaz. Yani bir gün teknoloji çıksa cenab-ı

Peygamberin sesini duyarız. Çünkü yok olmuyor ki, elektromanyetik dalga uçuyor, her tarafa uçuyor.

Üçüncü bir örnek:

Büyüklerin ruhlarıyla irtibat kurmak, onların sevgisine kavuşmaktır. Onlardan feyz almak için de bir aracı lazım. Nasıl hava [elektromanyetik dalga] var, orada ise muhabbet esastır, sevgi varsa ismini söylemek yeter. Anında, mübarek ruhu oradadır.

Büyüklerin ruhlarından istifade etmenin tek şartı vardır. İnanmak. Neye inanmak? Bunun bir Allah adamı olduğuna inanmak. İnanıldığınız anda muhabbet [sevgi] teşekkül eder, sevgi teşekkül ettiği anda da, irtibat başlar. Dünyada ve ahirette mesut olmanın ana temeli inanmaktır, güvenmektir. Bir erkek hanımına güvenmiyorsa, bir kadın kocasına güvenmiyorsa o evde saadet olmaz! Her şey dönüp dolaşıp güvenmeye geliyor. Çünkü güven olacak ki temeli sağlam olsun, temeli sağlam olduktan sonra üstündeki katları istediğin kadar çık. Güven sarsıldı mı, bitti o iş. Müslüman, elinden ve dilinden emin olunan, yani güvenilen insandır. Böyle olmazsa olmaz zaten, çünkü Müslümanın tarifine dokunur.

İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kitabından kime verirse, onu kulağından tutup Cennete götürmüş oluruz.

Öğrenmek ve kalbe nakşetmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Seyyid Abdülhakim efendi hazretleri, (Senelerce imanı anlattık, anlayan üçü beşi geçmedi) buyurmuşlar. **İman ve İslam kitabı** bir saatte öğrenilebilecek bir kitap. Bu büyük zatlar neyi anlatmak istedi? Böyle söylemelerindeki maksat neydi?

İmanı anlamaktan maksat, imanı içine, iliklerine sindirmektir. Öğrenmek başka şeydir, kalbe nakşetmek başka şeydir. Onu kalbe nakşetmek, çivilemek zordur. Mesela, kul hakkını öğrenmek başka şey, bunu kalbe nakşetmek başka şeydir. Kalbine nakşeden, ayaklarını uzatıp uyuyamaz. Acaba üzerimde ne kadar kul hakkı var diye uykuları kaçır. Çünkü bir müminin bir kuruş kul borcu olsa, onu ödemedikçe, bütün Peygamberlerin ibadetlerini yapsa Cennete giremez.

Allahü teâlânın bir kulunu sevdiğinin bir alameti vardır. Eğer,

İmam-ı Rabbani hazretleri gibi, Allahü teâlânın veli bir kulunu seviyorsa, yemin etsin ki Allah beni seviyor. Yeter ki Allahü teâlâ, sevgiyi nasip etsin.

Bu sevginin ölçüsü, tarifi nedir? Sevmek itaat etmektir. Bir kişi sevdiğini söylediğine ne kadar itaat ediyorsa o kadar seviyordur. Yani ne kadar itaat varsa, o kadar sevgi vardır. Seviyorum diyerek itaatten uzak olanların sevgisi sahtedir, yalandır. Sevmek aynı zamanda istifade etmektir ki, istifade etmek için yanı başında bulunmak da şart değil. Uzakta da olunsa, itaatin oranında istifade edilir.

Kalıcı olan Allah ve Peygamber sevgisi, ancak Allah adamlarını tanımak ve sevmekle olur. Başka türlü mümkün değildir. Çocuklarımıza İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin sevgisini iyice aşılmalıyız. Bunu başarırız, onlar; karada, havada ve denizde her yerde namazlarını kılıp, aksatmazlar, ilk akıllarına gelen, namaz olur.

Hastalık aslında iyi bir şeydir; çünkü insanın gözünün önünden teneşir tahtası gitmiyor, sonra helalleşiyor. Film seyrederek gibi olayları seyrediyor, bunlarla alakam yok diyor. İnsanın hevesi, her şeyi, törpüleniyor. Bütün azgınlıkları gidiyor. Onun için, hastalıkta şifa vardır. Bedene gelen her türlü sıkıntı ve rahatsızlık, ruha ve kalbe şifadır. Kalb şifa buldu mu, kurtulmuş demektir; çünkü kalbin tedavisi zordur. Bu yürek değil ki, yani et parçası değil ki, değiştirelim, keselim. Kalbin şifası zor; çünkü kalbin şifası, ilacı bu dünyada verilmezse, Allah korusun, ahirette şifaya kavuşması çok zordur. O ancak, ateşle temizlenir. Allahü teâlâ o kulunu ateşte yakmamak için, bedenine rahatsızlıklar veriyor. O rahatsızlıklar sebebiyle, o da tevbe istiğfar ediyor.

Buna rağmen, Cenâb-ı Peygamber, **(Allahümme innî es'elükessihhate vel âfiyete)** buyuruyor. Yani **(Yâ Rabbi, bana sıhhat afiyet ver)** diye dua ediyor. Demek ki, Allahü teâlâdan sıhhat, afiyet isteyeceğiz. Sıkıntı gelince de, O gönderdi diye sabredeceğiz, hatta iyiliğimize olduğu için şükredeceğiz.

Rehbersiz olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eğer bir insanın terbiye edicisi olmazsa, terbiye nedir bilmez. Bir hayvan evcilleştirilmezse evcil hayvan olmaz. İnsan kendi kendine güzel ahlaklı olamaz. Güzel ahlakın ne olduğunu bilmez ki, olabilsin. Mesela Araplar vahşet içerisinde yaşıyorlardı. O vahşet içerisinde yaşayan insanlara Hazret-i Peygamber geldi, onlara güzel ahlakın ne olduğunu anlattı, aynı insanlar, dünyanın en mümtaz insanları oldu.

Şimdi biz birisini örnek almazsak ahlakımızı nasıl değiştirebiliriz? “Ben böyleyim” demek doğru olmaz; çünkü Rabbimizin rızası, öyle değildir. Onun için Peygamber efendimiz, **(Ben güzel huyları anlatmak, güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim)** buyuruyor.

Güzel ahlaklı olmak, kızmamak, kalb kırmamak, insanları mutlu etmek, memnun etmek, sevindirmektir. Yine Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Cehenneme girmesi haram olan ve Cehennemin de onu yakması haram olan kimseyi bildiriyorum. Dikkat ediniz! Bu kimse insanlara kolaylık, yumuşaklık gösterendir.)

(Söz veriyorum ki, münakaşa etmeyen, haklı olsa da, diliyle kimseyi incitmeyen, şakayla veya yanındakileri güldürmek için, yalan söylemeyen, iyi huylu olan Müslüman Cennete girecektir.)

Bu insanı ateş yakamaz, buyuruyor Peygamber efendimiz. Onun için, güzel ahlaklı insan, az ibadet etse de, çok sevab kazanır. İnsanları kıran döken, çok ibadet etse de sıkıntısını çeker. Peygamber efendimize demişler ki, bir kadın var, sabahlara kadar ibadet ediyor, akşamlara kadar oruç tutuyor; ama komşuları ondan illallah diyor. Peygamberimiz, **(Onun yeri Cehennemdir)** buyuruyor. Başka bir hadis-i şerifte de şöyle buyuruyor:

(Bir Müslümanı incitmek, kalbini kırmak, Kâbe’yi 70 kere yıkmaktan daha günahtır.)

İmam-ı Rabbani hazretleri de buyuruyor ki:

(Kalb carullahtır. Carullah demek Allahü teâlâyâ komşu demektir. Eğer komşu kırılırsa sahibi de kırılır. Onun için, ister Müslüman olsun, ister kâfir olsun, ister facir olsun, ister fâsık olsun, ister evliya olsun, hiç kimsenin kalbini kırmamaya özen

göstermelidir.)

Kimseye iyilik yapmak mecburiyetinde değiliz, ister yaparız ister yapmayız; ama kötülük yapmamaya mecburuz. Neden bu iyiliği yapmadın demezler; ama neden bu kötülüğü yaptın diye hesap sorarlar. Allahü teâlâyı incitmemek için, onun komşusunu incitmemek lazım. Onun komşusunu, kim olursa olsun, kırmak günahtır.

İstifadenin şartları

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir mübarek zattan faydalanmanın iki şartı vardır.

1- Velinin silsilesi, Peygamber efendimize kadar belli olmalıdır. Resulullah efendimiz, feyzin kaynağıdır. Feyz, Allah sevgisi demektir. Onun kalbindeki feyzler bütün kâinata her an devamlı olarak gelir; ama almak ayrı bir meseledir. Peygamber efendimiz Allah sevgisinin havuzudur, orada çeşitli musluklar vardır; ama kaynak aynıdır, hepsi Ehl-i sünnettir.

2- Dinini öğrendiği zattan zerre kadar şüphesi olmamalıdır.

Feyzi yani Allah sevgisini veren, şuna vereyim, buna vermeyeyim diye ayırmaz. Uygun olmayanlar da feyz almaya devam eder. Fakat aldığı feyz birikir, aynı şeker hastasına şeker zarar verdiği gibi, düşmanlığa dönüşür. Genelde düşmanlık, aynı hocaya bağlı olan arkadaşlarından başlar, sonra hocasına kadar gider. Evlada yapılan iyilik de kötülük de babaya yapılmış sayılır. Talebeler hocanın öz evlatları gibidir. Talebeye düşmanlık hocaya gider. Bu çok tehlikelidir. Bu tehlikeden kurtulmak için, Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretlerinin buyurduğu gibi, **(Hocamı buldum, aklımı bıraktım ve kurtuldum)** demeliyiz. Arkadaşların kusurları yüzünden onlara düşmanlık yapmaktan çok sakınmalıdır.

Müminler bir araya geldiği zaman, istese de, istemese de Allah sevgisi mutlaka kalbden kalbe geçer. Ancak, üç kişi bundan istifade edemez:

1- Kâfir,

2- Hocasını inkâr eden,

3- Hocasını imtihan eden.

Bunların kalbine aşk, muhabbet giremez, kalbleri kararır. Bunlar,

etrafına zarar verir. Hatta kabirlerinden bile zulmet gelir. Onun için Peygamber efendimiz, ilk zamanlar Eshab-ı kirama kabir ziyaretini yasak etmişti. Daha sonra Müslümanlar da vefat ettikten sonra serbest bırakıldı.

Kitap okurken de çok dikkat etmeliyiz. Kitabın, içindekilerden daha çok, yazarı önemlidir. Kalbden çıkanlar kalblere tesir eder. İtikadı bozuk olan insanların yazdığı kitapları okuyanlar, yazarından etkilenip, itikatları bozulabilir. Büyükler, **(Temiz su, pis boruda kirlenir. Kirli sudan şifa gelmez)** buyuruyorlar. Vücudumuzun gıdasını almakta dikkat ettiğimiz gibi, ruhumuzun gıdasını almakta da dikkat etmeliyiz, hatta bunda daha çok dikkatli olmalıyız.

Ruhun gıdası ilimdir, dindir, ibadetlerdir. Bedene bozuk gıda alan ölür; ruha bozuk gıda alan ise imanını kaybeder. Nasıl ki, yemeğin temiz olmasına dikkat ediyorsak, okuyacağımız kitabı da iyi seçmeliyiz. Yazan, yazdığından daha çok önemlidir.

Namaz, nurdur. Namazsız geçen ömür kayıptır.

Peygamber efendimizin, vefat ederken son cümlesi, **(Namaza dikkat edin, hanımlarınızı üzmezin)** olmuştur. İş budur!

Her akşamın bir sabahı vardır. Dünyanın sıkıntıları da geçicidir, sabretmelidir. Sabahı olmayan akşama, yani kıyamete hazır olmaya çalışmalıdır. Ölünce, kıyametimiz kopmuş demektir.

Öğrenip öğretmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimiz, şahitlik üzerine kurulmuştur. İki şahit, bir Müslüman için, (Biz şahidiz, bu Müslüman Ehl-i sünnet itikadındadır) diye şahitlik etseler, günahları ne kadar çok olsa da, o iki şahit Müslümanın hatırına, Cenab-ı Hak hepsini affediyor. O halde salih arkadaşları çoğaltmalı. Peygamber efendimiz de, **(Din kardeşlerinizi çoğaltın)** buyuruyor. Allahü teâlâ, mümine iki vazife verdi: **Dinini öğrenmek ve başkalarına öğretmek.** Dini öğrenmek gibi, öğretmek de farzdır. O halde hiçbir mümin, bu farzı terk edemez. Herkes imkânı nispetinde öğretir. Başkasına öğretmeyi dinimize uygun şekilde yapmak için, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli eserlerini, nakli esas alan doğru din kitaplarını dağıtır, Allahü teâlânın kullarına, bu büyüklerden anlatır yani bedenlen, fiilen iştirak

eder. Fiilen iştirak etmesi mümkün olmadığı zaman, maddi destekte bulunur. Parası da yoksa Allahü teâlânın ona verdiği makam mevkiyle dine hizmet eder. Dolayısıyla bir kimse, yetkisini dine hizmet için kullanmazsa, günah işlemiş olur.

İşimiz ne olursa olsun, emrimiz altındakiler yüzünden korku içinde bulunmalıyız. Ahirette Cenab-ı Hak bize, **(Şu kadar kişinin başına seni tayin ettim, sen gidip baştan sona lüzumsuz şeyler öğrettin. Benden ne anlattın?)** derse ne cevap veririz diye, korkumuzdan her fırsatta mutlaka doğru kitaplardan bilgi vermeliyiz.

Bunların hiçbiri mümkün değilse de, böyle yapanların başarıları, sıhhat ve afiyetleri, dünya ve ahiret saadetleri için dua eder. Bu da yine, bu hizmete iştirak etmek olur.

Ehl-i sünnet itikadı bir cevherdir. Allahü teâlâ bu cevheri bize nasip etmiştir. İnsanın biraz parası olduğu zaman bile, nasıl nereye saklayayım, hırsızlar çalmasın diye, kaç saat düşünür! O kadar kıymetli cevheri nasıl saklayacağım diye düşünmezsek, ayıp olur. Onun için, en hassas olacağımız nokta, Cenab-ı Hakkın bize ihsan etmiş olduğu bu cevheri iyi korumaktır.

İki türlü hırsız var: Görünen ve görünmeyen hırsız. Görünmeyen hırsız çok tehlikelidir. Bu hırsızlar, şeytan ve nefstir. Görünenler de, mezhepsizler, ahlaksızlar. Bunların tek gayeleri cevheri çalmaktır. Nefs o kadar kötüdür ki, o cevheri çalmak için son dakikaya, yani kâfir yapıncaya kadar uğraşır.

İmanla ölmek marifettir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Unutmamak lazım ki, insanoğlu düşmanını hep dışarıda arıyor, hâlbuki düşman onun içinde, nefsi en büyük düşmandır. Nefs, imana düşmandır.

Yılan soksa, akrep soksa ölürüz. Zaten ölmeyecek miyiz; ama imanımız giderse sonsuz olarak ölürüz. Ölmek değil, imanla ölmek marifettir. İmanla ölmenin, imanı korumanın yolu nedir? İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(İmanı korumanın tek yolu vardır, salihlerle beraber olmak ve birbirimizi sevmektir.)

Hazret-i Ebu Hüreyre anlatır:

Bir gün Peygamber efendimiz, otururken birdenbire tebessüm etti, öyle ki, bütün mübarek dişleri göründü. Ya Resulallah, hayırdır inşallah dedim. Buyurdu ki:

(Şimdi Rabbimin huzurunda iki kişi var, biri hakkından vazgeçmiyor, “Ya Rabbi, bundan hakkımı al”, öteki de, diyor ki, “Ya Rabbi, alacaklara vere vere bitti, bir şey kalmadı, hiç sevabım yok” diyor. Öteki de, “Ya Rabbi, o halde buna günahlarımı ver, yüklensin!” diyor. Cenab-ı Hak, “Sağ tarafına bak!” buyuruyor. Bakıyor ki, muazzam bir köşk. “Bu kardeşine hakkını helal edersen, içindekilerle beraber sana veririm.” Adam diyor ki: “Hakkımı helal ettim ver ya Rabbi!”)

Bunun üzerine Resulullah efendimiz, **(Din kardeşlerinizin arasını bulun! Bakın, Allahü teâlâ da buldu)** buyuruyor. Nasıl buldu; vererek buldu. En büyük günah, iki Müslümanın arasını açmaktır.

Fitneyi önlemek, fitneye mani olmak şiarımız olmalıdır; çünkü fitne çok büyük günahtır. Her yerde, her zaman, fitne çıkarmamaya azami gayret göstermeliyiz. Büyük zatlara tam uyup fitne çıkarmayan, sıkıntı görmez. Kendisinden bir şey eklemeyene, tamamen büyük zatlara uyana sıkıntı yoktur! Bir şey eklenirse, o an her şey biter.

Din kardeşlerimizle barışık olmalıyız; ama kendimizle, nefsimizle barışık olmamalıyız. İnsana en büyük zararı nefsi yapar, insanın kendine yaptığı zararı hiçbir düşmanı yapamaz. Onun için din kardeşlerimizle beraber olmaya, onlarla beraber sevmeye, sevmeye çalışalım. Kurtuluşumuza ancak bu bağlılığımız, sevgimiz, muhabbetimiz sebep olacaktır.

Ahirette iki mümin şahit olsa, ya Rabbi bu Müslümandır deseler, hatta kabirde, Arasat meydanında şahit misin deseler, şahidiz ya Rabbi dediler mi, tamam! Onun için, iyi geçinmek, iyi arkadaşlar edinmek, bu dinin temelidir.

Dua üç şekilde kabul olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, edilen duayı üç şekilde kabul eder:

1- Hemen, yani peşin kabul eder.

2- Kabul eder; ama hemen vermez, yani veresiye kabul eder. Biz istediğimiz kadar yalvaralım, gözyaşı dökelim, Allah diyelim... Peki, ne zaman verir? Ölürlen verir, kabirde verir, mahşerde verir, mizanda verir, sırat köprüsünde verir yahut en son, Cennette verir. Yani mutlaka verir.

3- Ne dünyada verir, ne de ahirette. Peki, ama Allahü teâlâ, ben duaları kabul ederim buyuruyor. Evet, kabul ediyor; ama o istenileni vermiyor, onun yerine başka şey veriyor. Belki de istediğimizden daha kıymetlisini veriyor. Ne kadar derdimiz, hastalığımız, başımıza gelecek bela varsa, o duaya karşılık olarak hepsini alıyor.

Her şeyin bir yasası vardır. Tasavvufun anayasası da, vermektir. Yani seninki senindir, benimki de senindir.

Müminler Allahü teâlânın rızası için bir araya geldiklerinde, hiç konuşmasalar bile feyz, bileşik kaplardaki gibi, kalbden kalbe akar. Hele bir de, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin ismi zikredilirse, bu meclislere feyz, oluk oluk akar.

Bir Müslüman, sırf Allahü teâlânın rızası için bir başka Müslüman kardeşini ziyaret ederse, kendisine yüz bin nafile hac sevabı verilir. Müminin yüzüne sevgiyle bakanın, günahları dökülür.

Cebrail aleyhisselam, 2 rekât namaz kılmış, bu 2 rekât namazı kılması tam 4 bin ahiret senesi sürmüş. Sonra, (Yâ Rabbi, kâinat yaratıldığından beri acaba böyle namaz kılan başka bir kulun var mı?) demiş. Allahü teâlâ buyurmuş ki:

— **Ahir zamanda gelecek olan Habibimin ümmetinden bir kulum, 2 rekât namaz kılacak, hatayla, kazayla, her türlü düşüncelerle ve kaç rekât kıldığını bilmeyerek kılacak. Onların birkaç dakikada kıldığı 2 rekât namaz, senin 4000 senede kıldığın namazdan daha makbul olacak.**

— Yâ Rabbi, neden onların namazları bu kadar kıymetli olacak?

— **Çünkü onlar, düşmanımı yıkarak huzuruma gelecekler. Sende düşman yok ki! Dünya sevgisinden uzaklaşacaklar, nefislerinin şerrinden kurtulmaya çalışacaklar, şeytanın vesvesesine aldanmayıp, Allahü ekber diyecekler...**

İstiğfarın önemi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İstiğfar etmek çok kıymetlidir. Beladan, kazadan muhafaza eder. Vasıtaya binince, mutlaka üç kere istiğfar duasıyla (**Bismillahillezi...**) diye başlayan duayı okumalıdır. Manası, ya Rabbi, yerde ve gökte sana sığınırım demektir. Bunları okuyunca, yerde ve gökte kazadan beladan korunulur.

Âyet-el kürsiyi okumak da iyidir. Ayrıca Hud suresinin 41. âyet-i kerimesini okuyanın da kazadan emin olacağı hadis-i şerifle bildirilmiştir.

Kur'an-ı kerim öyle bir kitab-ı ilahidir ki, onun her harfinde yüz bin derde, yüz bin şifa vardır. İlaçların bir kısmının etkisi kesindir, bir kısmının ise zannidir. Yani bir kısmı mutlak şifadır, bir kısmı ise, şifa olabilir de, olmayabilir de. Kur'an-ı kerim ise, kesin şifadır. Bir âyet-i kerime meali şöyledir:

(O Kur'an, iman edenler için bir hidayet ve şifadır.) [Fussilet 44]

Bir Fatiha üç İhlâs

Bir yaşlı teyze, 12 imamdan birisine gelir, (Ya imam, kızımı çok özledim, öleli çok oldu, rüyamda göremiyorum, himmet etseniz de görsem) der ve o gece kızını rüyasında çok feci bir şekilde azap içinde görür. Kızı, kendisiyle birlikte orada bulunan 570 kişinin de çok acı azap çektiğini söyler. Ertesi gün yaşlı teyze olanları imama anlatır, keşke görmez olaydım der. Aynı gece hazret-i imam, rüyasında o yaşlı kadının kızını Cennetlik olarak görür. Şaşkın halde bakarken kız der ki, bugün buradan geçen salih bir kişi bütün mezardakilerin ruhlarına bir Fatiha, üç İhlâs okudu. Allahü teâlâ hepimizi affetti.

Ancak sıra geldi

Mübarek bir zat da talebelerine ders verirken, kitap bitmeden vefat eder. Talebeler başka bir hoca ararlar. Bir hoca bulurlar, dersimizi devam ettirir misiniz diye sorarlar. Hoca efendi, hayır der, kendi hocanızdan devam edin! Talebeler, hocamız vefat etti deyince, hoca efendi der ki; (Onlar ölmez. Hocanızın kabrine gidin, derse devam edin! Eğer hocanız gelmezse, biz geldik deyin! Gelene kadar böyle yapın!)

Talebeler kitabı ellerine alıp kabre giderler, hocam biz geldik derler. Ne gelen var, ne giden. Ertesi gün yine giderler. Yine gelen, giden yok. Üçüncü gün, yine hiç kimse yok. Dördüncü gün, hocam biz geldik deyince, mübarek zat kabirden kalkar. Kitap nerde, kaldığımız yerden devam edelim der.

Talebelerinden bir tanesi; (Hocam madem gelecektiniz, niye dört gün bizi beklettiniz?) diye sorar. Hocaları der ki, (Dört gün mü geçti? Buradan bir Müslüman geçiyordu, bir Fatıha, üç İhlâs okudu, bütün ruhlara gönderdi, o kadar çok sevab dağıtıldı ki, bana ancak sıra geldi.)

Allah'a nasıl dua ettin?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz Muhammed aleyhisselama zerre kadar tâbi olmak, bütün dünya nimetlerinden ve bütün ahiret lezzetlerinden daha makbuldür. Bütün dünya nimetleri bir tarafa, Ona tâbi olmanın zerresi bir tarafa... Allah indinde makbuliyet derecesi budur. Bütün Cennet nimetleri yanında, Ona bağlılığın, Ona muhabbetin zerresi daha ağır gelir.

Bir gün bir Yahudi, yanına iki de yalancı şahit buldu, Peygamber efendimize gidip dedi ki:

— Senin Eshabından şu zat, benim devemi çaldı. İşte şahitlerim de burada.

Peygamber efendimiz şahitlere sordu, **(Evet, bu deve bunun)** dediler. Bunun üzerine Eshab-ı kiramdan o zatı çağırdı, dedi ki:

— **Bak, hakkında şikâyet var.**

— Ne oldu ya Resulallah?

— **Sen bu gece bir deve çalmışsın.**

— Ben mi, kimin devesini?

— **İşte bu Yahudi'nin devesini...**

— O deveyi ben satın aldım, çalmadım yâ Resulallah.

— **Devenin onun olduğuna dair şahitler var, peki deveyi satın aldığına dair senin şahidin var mı?**

— Ya Resulallah, ben deveyi daha yeni aldım, gören, bilen yok. Şahitler satın aldığımı bilmedikleri için deveyi hâlâ onun sanıyorlar.

— **Satın aldığına dair şahidin yoksa deve Yahudi'ye**

verilecek.

Hem deve gidecek, hem hırsızlık yaptı diye, gerekli ceza verilecek, ele güne rezil olacak...

O sahabi, (Yâ Resulallah bana iki dakika müsaade eder misin?) dedi. Sonra bir tarafa gitti, iki rekât namaz kıldı, elini açıp şöyle dua etti:

(Yâ Rabbi, ben her gece uyumadan önce, Resulullah'a hiç aksatmadan, hep on salevat-ı şerife okudum. Eğer bu senin indinde makbul olduysa, beni bu sıkıntıdan kurtar!)

Dua edip gelir gelmez, deve ayağa kalkıp, (Yâ Resulallah bu Yahudi yalan söylüyor. Deveyi bu zata sattı. Ben bu zatın devesiyim) dedi. Deve konuşunca, Yahudi korkup, deve nasıl konuşur diye kaçtı. Şahitler de kaçtı. Peygamber efendimiz o Müslümana sordu:

— **Sen Allah’a nasıl dua ettin de, deve konuştu?**

— Yâ Resulallah, benim bir âdetim var, her gece yatmadan önce muhakkak size on tane salevat-ı şerife okurum. İşte Allahü teâlâ bu on salevat-ı şerifeyi kabul etti ve deveyi böyle konuştu.

Peygamber efendimiz bunun üzerine buyurdu ki:

— **Sen ki, bana her gece on salevat-ı şerife okuyorsun, Allahü teâlâ dünyadayken seni nasıl kurtardıysa, ahirette de Cehennemde yanmaktan kurtaracaktır.**

O halde, dünya ve ahiret sıkıntılarından kurtulmak için, hiç olmazsa on kere salevat-ı şerife okumadan yatmamalıdır. Bir hadis-i şerifte de buyuruluyor ki:

(Cebrail aleyhisselam, yâ Resulallah, “Sana kim salevat okursa, 70 bin melek ona salât okur. Meleklerin salât okuduğu [dua ettiği] kimse Cennet ehli arasına girer” dedi. İşi güçleşen, salevat okumayı çoğaltsın! Çünkü salevat, bütün sıkıntıları giderir, rızıkları artırır, işlerin hayırla bitmesini sağlar. Salevat, Sıratı nur; salevat okuyan da nur ehli olur. Nur ehli olan da Cehennem ehli olmaz.)

Şimdi güzelleştin

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bazı insanlar var ki, kabre girdiği andan itibaren unutuluyor; ama bazı insanlar var ki, bin yıldan beri anılıyor. Hatta kitaplara adı

geçiyor; çünkü onlar, insanlara çok fedakârlıklarda bulundukları için, çok merhametli ve şefkatli davrandıkları için ölmüyorlar, unutulmuyorlar.

Bütün Ehl-i sünnet âlimleri, muhakkak şu gerçeği itiraf edip, talebelerine bildirmişlerdir:

(Bizim yaptığımız bunca hizmetin ecri, sadece ve sadece mübarek hocamadır; çünkü hocamı tanımasaydım, doğruyu bulamazdım. Her kitap farklı söylüyor. Sapık fırkaların öyle sözleri vardır ki, hakikati gösteren rehberi yoksa kesinlikle insan ona inanır. Dolayısıyla, bu hizmetler sadece onlar vasıtasıyla olmaktadır. Bize ait bir şey var dersek, felakete uğrarız. Bu hizmetlerin zerresini kendimden bilsem, yanarım, mahvolurum. Bizi, yanlış hedefe giden yoldan doğru yola sevk eden o büyüklerdir. Biz onların haklarını ödeyemeyiz.)

Hindistan Sultanı Mahmut Gaznevi, Delhi'de, ordularıyla giderken, bacası tüten bir kulübe görür, içeriye girer, bakar ki, **Ebül Hasan Harkani** hazretleri, kitapları ve talebeleriyle ilgileniyor. Sultana ilgi göstermez. Sultan ise, bu duruma öfkelenir; fakat belli etmeden der ki:

— Hoca efendi!

— **Buyurun, ne istiyorsunuz?**

— Bir سوالım var. Hocan Bayezid-i Bistami nasıl birisi idi?

Ebul Hasen Harkani hazretleri, hocasının adını duyunca der ki:

— **Hocam öyle bir zattı ki, Müslüman olmayan bir kimse yüzüne baksa, imanla şereflenirdi.**

— Bu ne biçim söz? Ebu Cehil ve diğer müşrikler Peygamber efendimizi gördü, imana gelmedi. Senin hocan Peygamberimizden daha mı büyük ki, yüzüne bakan imana geliyor?

Ebül Hasan Harkani hazretleri şu cevabı verir:

— **Ebu Cehil ve diğer müşrikler, Peygamber efendimizi yetim olarak gördüler, Peygamber olarak göremediler. Hocam Bayezid-i Bistami hazretlerinin yüzüne, bir ateist veya Yahudi, bu Allah'ın sevgili kulu diye hürmetle baksa, imanla şereflenir.**

Bu cevap, Sultanın hoşuna gider ve memnun olarak ayrılır. Ebül Hasan Harkani hazretleri, Sultanı dışarıya kadar uğurlar. Sultan şaşırıp der ki:

— Seni anlayamadım, geldiğimde yüzüme bile bakmadın; şimdi ise dışarıya kadar uğurluyorsun. Sebebi ne ki?

— **Gelirken kibirle içeri girdin, giderken tevazuyla gidiyorsun, şimdi güzelleştin...**

Göz ve akıl

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Akıl ahireti, göz dünyayı görür.

Helal parayla beslenen vücuda, ibadetler kolay gelir.

Allahü teâlâ sevdiğine iki nimet verir:

Ona sevdiği bir zatı tanıtır ve bir de, hayırlı iş nasip eder. Daha çok severse çeşitli belâ verir.

Emr-i maruf yapanın, sevimli ve cömert olması, hiçbir menfaat beklememesi gerekir.

Halkın kıymet verdiğiine kıymet veren, kıymetsiz; Hakkın kıymet verdiğiine kıymet veren, azizdir. Hakkın aziz ettiğini, kimse zelil edemez.

İnsan genç iken şehvetin, yaşlanınca şöhretin esiri olur.

Aradaki kırgınlıklar, hizmetleri engeller.

Evliya-yı kiramın himmeti, yaydan çıkan oku, namludan çıkan mermiyi geri çevirir. Evliyayı sevene böyle kuvvetli himmet gelir.

Tasavvuf, zamanı en iyi şekilde kullanmak, hiç kimseyi incitmemektir.

Bir kimse yemek yerken Allahü teâlâyı ne kadar hatırlarsa, namazda da o kadar hatırlar. Kalbimizi Allah'tan başkasına vermemeliyiz.

Mürşid-i kâmiller, sadece çok sevdiğine değil, günahı çok olana daha fazla günah işleyip dinden uzaklaşmasın diye çok iltifat eder, günahı az olana ise, kendini bir şey sanıp kibirlenmesin diye hiç iltifat etmezdi. İstisnalar hariç, bir kimseyi yüzüne karşı övmek, ona kötülük sayılır.

İhlâsı artanın dine hizmeti artar, dine hizmeti artanın ihlâsı artar. İhlâsla ibadet etmeyen, Belam-ı Baura gibi mürted olarak ölür.

Evliyanın hayatını okuyanın, kalbinden dünya sevgisi çıkar, yerine Allah sevgisi dolar ve ihlâsı artar.

Bir Müslüman, Ehl-i sünnet kitaplarını alıp, bir rafa hürmetle koysa, o kitapları o evde bulundurduğu için Allahü teâlâ, o kimsenin

imanla ölmesini nasip eder.

Her Müslümanın, her zaman yanında bir Ehl-i sünnet kitabı bulunmalıdır! Uygun bir kimseyle karşılaşınca, bu kitabı ona hediye ederek, onun da kurtuluşa vesile olmaya çalışmalıdır.

Peygamberlerden biri, küçük bir kayadan büyük bir su çıktığını görüp sordu. Kaya, **(Yakıtı insan ve taş olan Cehennem ateşinden sakının!)** mealindeki ayet-i kerimeyi okuyup, (Bu ayeti duyduğumdan beri böyle ağlarım) dedi. Bu peygamber dua edip, bu kayanın Cehenneme girmemesini istedi. Allahü teâlâ da onun duasını kabul etti. Birkaç gün sonra aynı yere gitti. Yine kayadan su aktığını görünce sebebini sordu. Kaya, (O zamanki korkudandı, şimdikiyse şükür gözyaşlarıdır) dedi. Taş bile ağlıyor; ama taş kalbli insanlar, ölümü hatırına bile getirmiyor.

Doğruyu öğrenmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dinin temeli öğrenmek ve öğretmektir. Bu da, büyüklerimizin bildirdiği şekilde, Ehl-i sünnet itikadını ve ilmi hali öğrenmek ve öğrendiğini öğretmek, yani hiç değiştirmeden nakletmekle olur.

Allahü teâlâ hiçbir şeyi gayesiz ve hikmetsiz yaratmamıştır. Her şeyin bir hikmeti, gayesi vardır. İnsanın bile yaşarken bir gayesi, maksadı vardır. Rabbimizin her yarattığında, elbette bir hikmet vardır. Allahü teâlâ insanı da maksatsız, gayesiz yaratmadı. **(Sizi bir gaye için, ibadet için yarattım)** buyuruyor. İbadetten maksat; Onu tanımak, Onun büyüklüğünü anlamak, kendisinin de çok kötü bir nefsinin olduğunun farkına varmaktır. Kendini tanımak ne kadar artarsa, Allahü teâlânın büyüklüğü, o kadar anlaşılır. Kendini beğenen, Müslümanları beğenmez, İslamiyet'i beğenmez; böylece şirke kadar gider.

Dini öğrenmek ve öğretmek, gücü nispetinde herkese farzdır. Bizden öncekiler bize öğretmek için uğraşmasalardı, bu gayreti göstermeselerdi, bugün biz Müslüman olamazdık. Biz de, bizden sonrakilere temiz bir şekilde ulaştırmalıyız. Üzerimizdeki emanet çok büyüktür.

Bileği güçlü olan taşı ileri atar. Ehl-i sünnet itikadının yayılması ve bugünlere gelmesi, Ehl-i sünnet âlimlerinin gücü ve hizmetidir,

başka kimsenin değil!

Allahü teâlânın bir kulunu sevip sevmediği nereden belli olur? Eğer Allahü teâlâ bir kulunu seviyorsa, seçmişse, ona sevdiği bir kulunu tanıştırır ve onu sevdirebilir. O sevdiği kulunu tanıtmaması, onu sevdirmemesi, onu kurtarmak istediği içindir. Peygamberimize uyanlar gibi...

Peygamber efendimize kavuşan, Onun sohbetinde bulunan, Eshab-ı kiramdan olan bir zat, ne kadar seçilmiştir, ne kadar sevilmiştir ki, Hazret-i Peygambere talebe olmuştur. O halde, onun vârislerine de, onu anlatanlara da talebe olmak ve onları tanımak lazımdır. Talebe olmaktan maksat, onun kıymetini bilmek, onun değerini anlamak, gösterdiği yola ve kendisine teslim olmaktır.

Müminin alameti verdiği sözde durmasıdır. Mümin olduğumuz iki şeyden belli olur:

1- Elinden emin olunur.

2- Dilinden emin olunur.

Gerçek mümin, asla ve kat'a, harama el uzatmaz, haramı tutmaz, haramı içmez, haramı yemez, haram yazmaz ve haram konuşmaz. Elinden, dilinden emin olunur.

Ömür boyu, çevresinde ölenleri gören ve onların cenazesini taşıyan insan zanneder ki, hep böyle devam edecek. Düşünmek gerekir ki, cenazesini taşıdığınız adam da çok cenaze taşımıştı; fakat bugün kendisi cenaze oldu. Bir gün de gelecek, biz cenaze olacağız, unutmayalım!

Boş gelirsın, boş gidersın

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her yüz senede bir dünyanın nüfusu değişir, yani yaşayanlar ölür, yenileri dünyaya gelir. Yüz senede bir, cemiyet yok olur yani değişir. Bir zamanlar başkalarının malı olan şeyleri şimdi biz kullanıyoruz, bizden sonra da başkaları kullanacak. Bir hana [otele] gidiyorsunuz, çıkarken diyorsunuz ki, karyolayı da götüreyim, şu perdeleri de götüreyim. Derler ki, aklından zorun mu var, bunlar senin değil, buranın malı. İyi ama ben burada kaldım. Tamam, burada kaldıysan, geldiğin gibi git! İnsanın ömrü bir kundak beziyle kefeni arasındadır. Birisi az bir parçadır, biri de cepsizdir. Boş

gelirsin, boş gidersin. O halde sadece senin olan, dünyada yaptığın amellerindir.

Bu dünyada herkes tarafını belli edecek, başka çaresi, yolu yoktur. İki taraf var, ortası da yoktur. Ya iman tarafında, ya küfür tarafında...

Ahirette de iki taraf yani iki yer var, ya Cennet, ya Cehennem, ortası yani üçüncü yer yoktur.

Bizim dinimizin iki esası vardır; biri öğrenmek diğeri öğretmek.

Dinimizin en büyük düşmanı cehalettir. Onun için nerede ilim varsa, din oradadır, nerede din varsa ilim oradadır. İlimsiz din olmaz, onun için ilim öğrenmek çok büyük ibadettir, çok büyük sevabdır.

Eğer bir mümin, gece yatmadan önce, biraz kitap okusa, biraz ilim öğrense, sabaha kadar ibadet sevabı verilir. Ondan sonra istediği gibi yatsın. Ne var ki, bir kitap okusa, biraz çocuğuna verse, yavrum oku da dinleyelim dese, o evdekilerin hepsi sabaha kadar ibadet sevabına kavuşuyorlar. Elden ayaktan düştüğümüz zaman yani musalla taşına koyulduğumuz zaman, namaz, oruç, ilim öğrenmek yok artık. Kefenle birlikte defterler kapandı; ancak sadaka-i cariyeye dediğimiz, bizim sebebimizle hayırlı bir iş olursa, ne âlâ! Bir şeyler öğretmemizin sebebi o, iyi bir evlat, iyi bir talebe, iyi bir hizmet eğer varsa, bu, öldükten sonra da sevab yazdırmaya devam eder. Yoksa ben ihtiyarlayınca, elden ayaktan düşünce, kenarda varlıklarım olsun, yedek akçem olsun, kiralık evlerim olsun diye, fâni bir dünya için yatırımı düşünen bir Müslüman, nasıl olur da, öldükten sonrası için yatırımı düşünmez, buna akıl ermiyor. Ki o yatırdıklarına kavuşacağı da, belli değil.

Başarının en büyük sebeplerinden birisi de moraldir, güvendir, enerjidir. Bir toplulukta muhabbet hâsıl olunca, hizmetler ön plana çıkar, dedikodular azalır veya yok olur, onun yerine dua gelir, dua ise çok hoştur. Tabii hizmetler arttıkça rahmet artar, rahmet arttıkça merhamet artar, merhamet arttıkça bereket artar. Bereket arttıkça herkesin rahatlığı ve huzuru artar. Allah için olmayan işte, hayır ve sevgi olmaz, var zannedilenlerse zaten sahtedir.

Niyet ve insanın freni

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ahirete gittiğimiz zaman, bizler için en zor soru, **(Niçin?)** sorusudur; çünkü kalpleri bilen Allahü teâlâdır. Şeklen yani zahiren her şey tamam olsa bile, kalbi Allah bilir. Bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:

(Allahü teâlâ, sizin şeklinize, görünüşünüze, kılık kıyafetinize, yaptığınız işe ve mallarınıza değil, kalblerinize yani o işleri ne niyetle yaptığınıza bakar.)

Kalbdeki niyet, daima **(Niçin?)** sorusunun cevabını vermek zorundadır. Bunun iki cevabı var: Ya Allah için veya bir menfaat için yani nefsi için. Para kazanıyoruz. Niçin? Ya şöhret için, ya iftihar etmek için veya Allah için. Namaz kılıyoruz. Niçin? Ya Allah için kılıyoruz veya başkaları bizi takdir etsin diye kılıyoruz. Allah muhafaza etsin!

Yani şunu bilelim ki, ahirete gittiğimiz zaman, niçin sorusunun karşılığını Allahü teâlâ bizden daha iyi biliyor. Kendisine ait olanları kabul edecek. Diğerleriyse atılacak. **(Niçin?)** sorusuna iyi hazırlanalım. **(Niçin?)** sorusunun karşılığı en iyi şekilde, ihlâsla diyerek verilebilir. Yani Allah için konuşmak, Allah için dinlemek, Allah için kazanmak, Allah için vermek...

Sonu ne olacak?

İnsanın hayatındaki freni, ölümü düşünmektir. İnsanın dünyadaki felaketi, türlü emellere sahip olmak, doymasını bilmemektir. Nefsin özelliği budur. Nefs, bana yeter demez. Her şeyi yer. Onun için Cenab-ı Hak, nefsi **heyula** isminde bir hayvana benzetiyor. Bu hayvanın özelliği de budur, ne yese doymaz.

Bir hükümdar, vezirine der ki:

— Ey vezir, üç derdim var, çare bul! Bazen çok sıkılıyorum, bazen çok öfkeleniyorum, bazen de kibirleniyorum, gururlanıyorum, bunlara bir çare bul. Öyle bir şey olsun ki, sıkıldığımda, ona bakınca rahatlayayım; kızınca, ona bakıp sakinleşeyim. Saltanatımla mağrur olunca da, ona bakıp tevazu sahibi olayım.

Vezir der ki:

— **Bir yüzük yaptırıp, taşına (Sonu ne olacak?) yazdırın! O hâl zuhur edince, yüzüğe bakın!**

Hükümdar yüzüğü yaptırır. Saltanatıyla mağrur olunca, o yüzüğe bakar, içinde bulunduğu nimet ve devletin **sonu ne olacak** diye

düşünür. (Elbet sonu ölümdür. Kıyamette hesabı var. Kötüye kullanırsan azabı var!) der, mağrur olmaktan kurtulur.

Bir musibet geldiğinde de yüzüğe bakar, (Madem ölüm vardır, üzülmek boşuna!) diyerek rahatlar.

Kızdığı zaman, **(Sonu ne olacak)** yazısını okur, (Sonu ölüm olduktan sonra, kızsam ne çıkar) der, gazabını yatıştırır.

Dünya sevgisi ve ölüm

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya sevgisi, para, mal, şöhret sevgisi, her çeşit günden daha büyüktür; çünkü Peygamber efendimiz, **(Dünya sevgisi bütün günahların başıdır)** buyuruyor.

Dünya, lehv ve lab yani oyun ve eğlence, kibir, ziynetlenmek, çok mal ve evlatla iftihar etmektir. Onun için, şu iki şey, servetle şöhret felakettir. İnsanlar ise bu iki felaketin peşinde koşarlar. Bilmezler ki, bunlar ele geçse de, huzura kavuşmaları mümkün değildir.

Hazret-i Ali buyuruyor ki:

(İnsanın parası arttıkça düşmanı artar, ilmi arttıkça dostu artar.)

Hepimiz ahirete gidiyoruz. Herkes değişik vasıtalarla gidiyor. Şu an bir gemide olduğumuzu düşünelim. Biz oturuyoruz; gemi hareket halinde gidiyor, yola devam ediyor. Ecel bizi bekliyor; vakti gelen inecek ve yenileri binecek.

Kabristana gitsek, dün hep beraber olduğumuz, ayrılmayı hiç hatırımızdan bile geçirmediğimiz kimseler hepsi oradadır.

Eğer bir şey muhakkak olacaksa, onu olmuş bilmelidir. Unutmayalım, gün olacak, bir gün kabristan dolacak, ya bu yıl, ya seneye veya takdir ne zamansa, başkaları oraya geldiğinde bize de Fatıha okuyacaklar.

Kabirdeki köpek

Allah adamlarından birisi bir rüya görür. Rüyada, kabristanda dolaşırken, kabrin biri çöker, kabrin içinde elleri, alnı ve dizleri yanık bir gençle yanında bir köpek görür.

Merak edip gence sorar:

— Bu yanık izleri neyin nesidir?

Genç cevap verir:

— Ben namazlarımı muntazam kılmazdım. Şimdi burada kızgın sac üzerinde namaz kıldırıyorlar. Yanık izleri bundandır.

— **Ya bu yanındaki köpek neyin nesi?**

— Bu benim annemdir.

— **Böyle olmasına sebep nedir?**

— Babam cömertti. Yemek yedirmeyi çok severdi. Bunun için eve sık sık misafir getirirdi. Annem de, her misafir getirişinde babama kızar, onu çok üzerti. Bu davranışından dolayı, Cenab-ı Hak, bu hâle soktu.

Allah dostu, ikisinin de haline üzülür. Gence dua eder, yanık izleri ve sıkıntısı kaybolur. Sonra annesine dua eder, köpek silkinerek kadın şeklini alır.

Kadın oğluna, (Bu zat kimdir?) diye sorar. Genç, (Misafirimiz) deyince, (Babanın dünyada getirdiği misafirler yetmedi de, şimdi de senin misafirlerinle mi uğraşacağım?) diye bağırır. Bunun üzerine, kadın tekrar eski layık olduğu hâle döner.

Aynı inançta olmanın önemi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Fizikte bir kaide vardır: Artı artıyı, eksi eksiye iter. Zıt kutuplar birbirini çeker. İki kişinin, ikisi de, (**Ben haklıyım**) derse, neticede kavga çıkar, huzursuzluk başlar. Birisi, (Sen haklısın) derse kavga biter. Karı kocadan biri de, diğerine (**Sen haklısın**) derse geçim olur. İkisi de, (Ben haklıyım) derse geçim olmaz. Peki, ikisi de, birbirine, (Sen haklısın) derse ne olur? O evde, istenilen huzur olur ve ilahi aşk başlar.

Arkadaş çok önemlidir. Kimi seviyorsak, onunla beraber haşrolacağız. Nasıl yaşarsak, öyle öleceğiz ve nasıl ölürsek, öyle dirileceğiz.

Küfûv, denk olmak demektir. Dinimizde küfûvün önemli yeri vardır. İşte, güçte, eşte denklik aramalıdır. Yani, aynı inançta olmalı, aynı sevgide olmalı, aynı hedefte olmalıdır. Buna çok dikkat etmelidir, çünkü bu çok zordur, ancak önemli bir iştir. Zira faydası da zararı da çok olur. Eğer bir araya gelme, nefsin arzusuyla olursa sonu iyi değildir; ama akılla, dinle, imanla olursa, her şey iyi olur. İş

ortağımızla veya evleneceğimiz kişiyle yahut herhangi bir münasebet kuracağımız insanla aynı zihniyette değilsek, çok sıkıntı çekilir; çünkü o başka bir yere gidecek, biz başka bir yere gideceğiz ve ömür boyu huzursuzluk devam edecektir.

Mecnun ve devesi

Mecnun bir gün kesin karar vermiş, (Leyla'yı görmeye gidiyorum) demiş. Devesini hazırlayıp yola çıkmış. Leyla'nın köyüne doğru sürmeye başlamış; ama tesadüfen iki üç gün önce de devesi doğurmuş. Tabii Mecnun bu, yola çıkınca zikirle meşgul oluyor, deve de bunun zikirle meşgul olduğunu anlayıp sezdirmeden, geri, yavrusunun başına geliyor. Mecnun, ne kadar zaman sonra kendine gelince, (Ben neredeyim acaba?) diyor. (Allah Allah, aynı yerdeyim, bunda bir tuhafılık var; ama dur bakalım, herhalde biz yanlış yere sürmüştüz) diyor, tekrar Leyla'nın köyüne deveyi sürüyor.

Bir müddet gittikten sonra yine zikirle meşgul oluyor. Deve yine bunun zikirle meşgul olduğunu anlayınca, sessizce dönüp yavrusunun yanına geliyor. Mecnun, bir müddet sonra kendine gelince, (Ben nereye geldim acaba, Leyla'nın köyüne geldim mi?) diye bakıyor, yine aynı yer, (Bunda bir tuhafılık var) diyor. Bakıyor ki, deveyi nereye sürerse sürsün, yavrusunun yanına geliyor. O zaman durumu anlıyor. Deveye, (Arkadaş, sen kendi âşığıyla yanıyorsun, ben kendi âşığımla yanıyorum. Biz, ikimiz bir araya gelemeyeceğiz. Senin âşık olduğun, yavrundur. Benim âşık olduğum, Leyla... Bunlar farklı şeyler, o halde biz seninle anlaşılamayacağız, ben yayan gideyim bari) diyor.

Demek ki, ayrı düşüncelere sahip kimselerin, aynı gaye etrafında toplanmaları, zor veya imkânsız oluyor.

Aşksız din olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mahşer günü, 50 bin ahiret senesidir. Ahirette bir gün, dünyanın bin senesidir. Güneş bir mızrak boyu alçalacak. Böyle büyük bir azap var. İnsanlar sıkıntı içinde olacaklar; fakat Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri buyuruyor ki:

(O mahşer günü, Ehl-i sünnet itikadında olan ve bu yolun büyüklerine muhabbeti olan için, arşın altında gölgede iki rekât

namaz kadar olacak.)

Bunu bilen, buna inanan, buna iman eden bir insan, nasıl sevinmesin? O neşelenmesin de kim neşelensin! Ne büyük saadet, ne büyük devlet! Dertlerin, sıkıntıların, fakirliğin ne önemi var; bunların hepsi geçicidir. Biz kalbimizdeki imanımıza bakarız. İmanımız doğruysa en büyük saadet ve zenginlik budur. Onun için, dinin temeli imandır. Doğru imanı olan en büyük zengindir.

İnanmak, sadece bilmek değildir. Mermere yazı yazmak gibi olmalıdır. İnsan bildiğini unuttur; ama imanını unutmaz. Çünkü imanın akılla alakası yoktur. En son olarak can yani ruh kalbden çıkar. Beyinden çıkar, kulaktan çıkar, burundan çıkar, yani artık onlar vücuttaki faaliyetlerini yerine getiremez hâle gelir; ama kalbden çıkmaz, hemen çıkmaz. Yani kalbden en son çıkar. Dolayısıyla kalbde Allahü teâlâyâ ve onun sevdiklerine karşı sevgisi olan, kalbde doğru imanı olan, imanlı gider. İşte bunun için, sevgisiz dünya olmaz, muhabbetsiz, aşksız din olmaz. Nasıl, kurtulmak için kurtulanlarla beraber olmak lazımsa, aşka kavuşmak için de, âşıklarla beraber olmak lazım; çünkü aşk bulaşıcıdır. Kimde aşk varsa yanındakilere de bulaşır.

Bunlar ölmesin ben öleyim

Bir ilim yuvasında çok sadık bir kedi varmış, sahiplerine çok bağlıymış. Bir gün bu ilim yuvasında büyük bir kazanda süt kaynatıyorlarmış. Kedi çok huzursuz olmuş. Bir oraya, bir buraya koşuyormuş. Sürekli bağıriyormuş; ama derdini kimse anlamamış. Yahu bu kedi hasta mı, yerinde duramıyor, bir oraya bir buraya zıplıyor, buna ne oldu demişler; ama derdini anlayan yokmuş.

En sonunda kediyi kimse anlamayınca, o da kaynar kazanın içine atlamış ve ölmüş. Bu süt içilmez diye kazanı indirip sütü dökmüşler.

Bir bakıyorlar ki, içinde ölmüş ve de zehrini kazanın içine akıtmış büyük bir yılan var. Sütü içen ölecek...

Kedi, ben buradan ekmek yedim, bu evden çok iyilik gördüm, bunlara zarar gelmesin, bunlar ölmesin ben öleyim diye kendini feda etmiş.

Fedakârlık varsa vefakârlık vardır. Fedakârlık yoksa vefa yoktur.

Hem kalbi hem bedeni korumak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hem kalbi hem bedeni korumak gerekir. Kalb korunmazsa, bedenle beraber Cehennem ateşine girmekten kurtulamaz.

Bir mübarek zatın, bir halifesi vardı. Hocası onu, **(Oradaki Allah'ın kullarını irşad et!)** diye memleketine gönderdi. Burada **irşad** faaliyetine devam eden bu talebe, bir gece teheccüd namazına kalkmak için uyandı; ancak titremekten yerinden kalkamadı, feci hasta oldu. Bir çeşit sıtma olan humma hastalığına yakalanmıştı. Şiddetli titriyordu. Doktor getirelim dediler. (Beni bu hastalık öldürür; yalnız ölmeden hocamı görmek istiyorum) dedi.

Hocasına haber verdiler ve şöyle dediler:

— Efendim, filan yerdeki halifeniz, talebeniz, çok ağır hasta, humma hastalığına tutuldu. Herhalde ölüm mukadder, mutlaka sizi görmek istiyor, hocamı görmeden ruhumu teslim etmek istemiyorum diyor. Duanıza muhtaç olduğunu bildiriyor.

Haberi alan hocası, **(Peki, gidelim)** dedi.

Hocası geldi, odaya girdi. Oradakilere dedi ki:

— Baş hasta, siz ayakların tedavisiyle uğraşıyorsunuz, baş gidiyor, siz ayakları kurtarmak için uğraşıyorsunuz. Bu vücut yarın, yarın değilse öbür gün mutlaka ölecektir; ama asıl bunun hastalığı var, o hastalık ancak ateşte temizlenecektir, ben ateşin yakacağı hastalığı düşünüyorum.

Yavaş yavaş, hastanın aklı başına geldi. Hocası dedi ki:

— Sorduklarıma tam cevap ver, doğru cevap ver!

— **Peki, hocam, buyurun,** diye cevap verdi.

— Teheccüd namazına niye kalkıyordun, neden bana sormadın? Neden benden izin almadın? Çünkü sebebi var. Sen her yerde, ben her gece teheccüde kalkıyorum diye kibirleniyordun. Söyle bakalım, doğru mu?

— **Doğru efendim, o niyetle kılıyordum.**

— Benim sana anlattıklarıma biraz da kendin ilave edip, herkesin senden bahsetmesini istedin. Sen büyüklerden değil, hep kendinden bahsettin. Neticede, kalbini de unuttun. Kalbini gurur ve kibir kapladı. Doğru mu?

— **Hepsi doğru efendim.**

— Peki, suçunu kabul ediyor musun?

— **Kabul ettim efendim.**

— Pişman mısın?

— **Evet, çok pişmanım,**

— Şimdi tevbe et bakalım!

— **Tevbe ettim, affet beni yâ Rabbi!**

Böyle dedikten sonra vefat etti. İhlâsla tevbe edeni Allahü teâlâ affeder. Bir âyet-i kerime meali:

(Kim günah işler veya kendine zulmeder, sonra pişman olup, mağfiret dilerse, Allah'ı çok affedici, çok merhametli bulur.)

Mutlak kavuşturucu yol

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İki mümin, Allah rızası için bir araya gelirse, şeytan uzakta bekler, aralarına giremez; fakat birbirleriyle bozuşup ayrılışınlar diye bekler.

Dinimiz, bir araya gelmeye çok önem veriyor. Mesela Şah-ı Nakşibend hazretleri, Allahü teâlâyâ mutlak kavuşturucu bir yol istedi, dua etti. Dünyada değilse kabirde, orada değilse mahşerde, mahşerde de değilse, Cennette kavuşturacak bir yol talep etti. Allahü teâlâ onun duasını kabul etti. Talebeleri, (Mutlak kavuşturucu olan bu yolun esası nedir?) diye sordular. Şah-ı Nakşibend hazretleri buyurdu ki:

(Bu yolun esası, sohbettir, Allah rızası için bir araya gelmeniz, dinden bahsetmeniz sohbet olur. Eğer din kardeşliğinizi en ön planda tutup, birbirinizi kırmazsanız, birbirinizi severseniz, bu size yeter. Bundan Allahü teâlâ razı olur ve siz Cennetlik olursunuz.)

Haram lokma ve şeytan

Haram yiyen insandan keramet beklenmez, böyle şey olmaz, mümkün de değildir. Helal lokma, kalbi nurlandırır, insan daha kolay ibadet eder. Haram lokma ise, insanı şeytanın oyuncağı yapar.

Bir gün İbrahim Ethem hazretlerine dediler ki:

— Efendim, bir genç var, gece gündüz ibadet ediyor, vecde gelip kendinden geçiyor. Her hareketi keramet, uçuyor ve uçuruyor.

İbrahim Ethem hazretleri;

— **Bunda bir iş var**, buyurdu.

— Siz de gelin görün efendim, tuhaf bir genç!

— **Hay hay**, dedi.

Gidip baktı ki anlattıkları gibi, **(Ya Rabbi, inşallah şeytandan değildir)** dedi ve gence yaklaşıp;

— **Delikanlı ben seni çok sevdim, akşam bana gel de yemek yiyelim**, diye teklif etti.

Delikanlı geldi. İbrahim Ethem hazretleri torbasından bir lokma ekmek çıkardı, **(Al evladım ye!)** dedi. Genç, Bismillah deyip lokmayı yedi. Ancak, bütün halleri gitti, bir şey kalmadı. Şaşkın halde sordu:

— Hocam, sen bana ne yaptın öyle?

— **Ben bir şey yapmadım, sadece ekmek verdim**

— Bende ki kerametler ne oldu?

— **O keramet zannettiğin şeyler şeytandandı, her tarafın şeytanlarla dolmuş, bir helal lokmada esas halin meydana çıktı**, buyurdu.

Gül kokulu çamur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet itikadında olmak, evliyalari, büyük zatları tanımak nimeti bir cevherdir. Allahü teâlâ bunu, ancak bu cevheri taşıyacak kalblere nasip eder. Dolayısıyla, Allahü teâlâ bu cevheri çöplüğe atmaz. Onun için, bu iki nimete kavuşanlar, yalnız bu nimetinden dolayı Allahü teâlâya ne kadar hamd etseler, yine az gelir. İmam-ı Rabbani hazretleri, kendisine sıkıntılarını, üzüntülerini yazan bir talebesine cevaben yazdığı mektupta buyuruyor ki:

(Allah'tan ümit kesmek küfürdür. Önce imanını tazele! İkinci olarak, eğer Allahü teâlâ sana iki nimet vermişse her şeyi vermiştir, başka bir şeyi talep etmene ihtiyaç yok. O iki nimetten biri, Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadı. İkincisi de, bu yolun büyüklerini tanımak.)

Görmekle tanımak çok farklı şeylerdir. Ebu Leheb, Ebu Cehil ve o zamanki diğer müşrikler Resulullah efendimizi gördüler; ama tanımadılar; çünkü Allahü teâlâ, o cevheri onların habis kalblerine uygun görmedi ve o kalblere nasip etmedi. Onun için görmek yeterli

değil, tanımak gerekir. Tanımak da, bir nasip meselesidir.

Bir mübarek zat, abdest almaya bir çeşmeye gitmiş, tam abdest alırken, avucunun içine çamur düşmüş. (Bu, temiz bir çeşme, burada çamur ne gezer?) demiş. Çamuru kokluyor, mis gibi. Çamura (Ey çamur bu ne hâl?) diyor. Çamur diyor ki:

(Ben vallahi çamurum, billahi çamurum. Yani çamurluğumda hiç şüphe yok; ama ben öyle bir çamurum ki, benim bulunduğum yere gül ağacı diktiler. O gülün yaprakları üzerime düştü. Yağmur yağdı. O yapraklar benimle karıştı. Dolayısıyla ben şimdi, mis gibi gül kokarım; ama gül ağacından dolayı, çamurluktan dolayı değil. Ben yine çamurum; ama gül kokulu, mis kokulu çamurum.)

Biz de çamuruz. Zaten çamurdan dünyaya geldik. Aslımız çamur; ama öyle bir çamur ki, Allahü teâlâ bu çamurun olduğu yere bir gül ağacı dikti, o gülün yaprakları üzerimize döküldü. O gül ağacı, İmam-ı Rabbani hazretleri ve diğer büyük zatlardır. Her şeyimizi bu büyüklere borçluyuz. Bize gelen nimete vesile olan kimseye teşekkür etmedikçe, o nimet için yapacağımız şükrü Allahü teâlâ kabul etmez.

Peygamber aleyhisselam buyuruyor ki:

(İnsanlara teşekkür etmeyen, Allahü teâlâyâ şükretmiş olamaz.)

Biz her zaman, İslam âlimlerinin, evliyaların üzerimizdeki hakkından bahsediyoruz; çünkü bu nimete teşekkür etmezsek, bu nimetin büyüklüğünü idrak etmezsek, bu kavuştuğumuz saadeti her zaman, her fırsatta dile getirmezsek, Allah korusun, bir gün bakarız ki, dün âşık olduğumuz zata, bugün düşman olmuşuz. Kalb birden dönebilir. Nitekim Peygamber efendimiz, biz ümmetine öğretmek için bir duasında buyuruyor ki:

(Allahım, kalbleri iyiden kötüye, kötüden iyiye çeviren, ancak sensin. Kalbimi, dininde [ve senin sevginde] sabit kıl, dininden [ve sevginden] ayırma!)

Peygamber efendimizin ahlâkı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Herkesi terbiye eden birisi vardır. Ya ana babası veya hocası. Resulullah efendimiz de, **(Beni Rabbim terbiye etti)** buyuruyor. O hiçbir mümine sert bakmamıştır. Hakaret sayılabilecek bir söz

söylememiştir. Kâfirlere en sert söz olarak, **(Bilmiyorlar, bilseler böyle yapmazlardı)** buyurmuştur. Herhangi bir şey istendiği zaman, yok dediği vaki olmamıştır. Varsa vermiş, yoksa susmuştur. Hiçbir kimse, hiçbir bakımdan, hiçbir şekilde Onun zerresi olamaz. Allahü teâlâ, Onu en mükemmel bir şekilde yaratmıştır. Hırka-i şerifin kokusu asırlardan beri sürüyor. Kokluyoruz, kokluyoruz, gitmiyor. Herhangi bir koku sürülmüş değil.

Allah bir kulunu aziz ederse, kimse onu zelil edemez. Allah'ın zelil kıldığını da kimse aziz edemez. O âlemlere rahmettir. Onun ahlâkı, Kur'an ahlâkıydı. Yani, her işi Allahü teâlânın rızasına uygundu.

Öksüzün bayram sevinci

Bir bayram günü Peygamber efendimiz evinden çıkmış, mescide gidiyordu. Yolda bayram sevinci içinde oynayan çocuklara rastladı. Hepsi bayramlık yeni elbiseler giymiş, sevinç içinde sağa sola koşuyorlardı. İçlerinde zayıf ve çelimsiz bir çocuk vardı. Eski ve yırtık elbiseleri içinde, melul ve mahzun bir kenara çekilmiş, neşe ve sevinç içinde oynayan çocuklara bakıyordu. Peygamber efendimiz bu çocuğa buyurdu ki:

— **Yavrum, niye arkadaşlarınla gülüp oynamıyorsun da, bir kenara çekilmiş böyle duruyorsun?**

Çocuk kim olduğunu bilmeden dedi ki:

— Ben hem öksüzüm, hem de yetimim. Babam, şehid oldu. Annem başka biriyle evlendi.

Peygamber efendimiz çocuğun elinden şefkatle tuttu. Sevgiyle saçlarını okşadı.

— **Yavrum, ister misin ki, Resulullah baban, Aişe annen, torunları Hasan ile Hüseyin de kardeşin olsun?**

Yetim yavru, karşısındaki şefkat dolu, nur yüzlü insanın Peygamber efendimiz olduğunu anlayınca sevinçle dedi ki:

— Ya Resulallah, nasıl istemem?

Efendimiz aleyhisselam çocuğun elinden tutarak evine götürdü. Yedirip, içirip, yeni elbiseler giydirdi. Çocuklar onu tanıyıp etrafına toplandılar. Durumundaki değişikliği görüp sordular:

— Nedir sendeki bu hâl?

Yetim çocuk başından geçenleri anlattı. Diğer çocuklar, bu yetim

yavrunun Peygamber efendimiz tarafından evlatlığa alındığını duyunca:

— **Keşke bizim babalarımız da, o savaşta şehid düşselerdi de, bizi de Resulullah evlatlığa alsaydı, dediler.**

Doğruyu bulmak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir kitapta İslamiyet'e aykırı tek bir şey bile olmasa, ancak yazan kişi bozuksa, o kitap çok zararlıdır, okuyan için zehirdir. İbni Teymiye o kadar büyük âlimdi ki, aklına güvendiği ve bir mürşidi olmadığı için ilmi onu sapıtmıştır. **(İlminin sapıtmasına sebep olduğu kişi)** olarak bildirilmiştir. Mürşidi olmayanın, sapıtmadan Ehl-i sünnet itikadında kalabilmesi çok zordur. Bir mürşid-i kâmil tanımayan yani ona tâbi olmayan, doğruyu bulamaz; çünkü her kitap farklı söylüyor. Sapık fırkaların öyle sözleri vardır ki, hakikati bilmeyen kesinlikle inanır. Hakikat, mürşid-i kâmilden [kendisi yoksa eserlerinden] öğrenilir. İnsan her sözünü, mürşid-i kâmilden duyduğu söze dayandırmalı. Yoksa benim kalbime böyle ilham oluyor demek, senet değildir.

İmam-ı Rabbani hazretlerinin mürşidi olan Bâki-billah hazretleri, bütün ilimleri öğrenmiş; fakat hakiki olup olmadığını anlamak için, senelerce mürşid-i kâmil aramış, sonunda Hâce Emkenegi hazretlerini bulmuş. Bir gecede icazet alıp, hilafetle görevlendirilmiştir. Dergâhtakiler sormuş:

— Efendim, biz kırk senedir hizmet ediyoruz, bize icazet verilmeyip de, dün gelen birine bugün icazet verilmesinin hikmeti nedir?

Hâce Emkenegi hazretleri buyurmuş ki:

— **O, bütün ilimleri öğrenmiş, bize bunlar doğru mu diye sormaya gelmiş. Biz de dinledik, baktık, hepsi doğru. Tasdik ettik, imzaladık, ona bir şey ilave etmedik. O kabını doldurup getirmiş, siz hâlâ doldurmakla meşgulsünüz. Öyle gelen böyle gider.**

İslam dini kibri kırmak için gönderilmiştir. Kibir, ne kadar uğraşılmasına rağmen, bir insandan çıkmıyorsa, bunun iki sebebi vardır. Ya çok büyük bir günahı vardır, o engel oluyordur. Tevbe istiğfar etmesi lazımdır. Ya da feyz almak için gittiği zat, uygun değildir. İnsanın nefsi suçu hep başkasında arar, feyz almaya

gittiğim zat uygun değildir der, geçer. Hatayı önce kendimizde aramalıyız.

Eskiden bir âbid varmış. Öyle ki, hiçbir günahı yok, hep ibadetle meşgulmüş. Allahü teâlâ gölge yapsın diye, üzerine bir bulut tahsis etmiş. Nereye giderse bulut da ona gölgelik yapıyormuş. Bir gün, yol kenarına istirahat için oturmuş. Oradan geçen bir sarhoş, âbidi görünce, benim işe yarayan bir amelim yok. Zamanım hep kötülükle geçti. Bu âbidin yanına gidip beş on dakika oturayım da, belki Allahü teâlâ bu beş on dakikanın hürmetine beni affeder diye düşünüp, âbidin yanına oturmuş. Âbid de onu görünce kibirlenmiş, tiksinererek, benim yanıma bu mu oturmalıydı diye burun kıvrarak kalkıp gitmiş; fakat bulut âbidle birlikte gitmeyip, sarhoşun üzerinde kalmış. Allahü teâlâ o zamanın peygamberine şöyle vahy ediyor:

(Âbid o kadar kıymetli bir kulumdu ki, hiçbir günahı yoktu ve cennetlikti. Kibirlenmesiyle bütün derecelerini aldım ve cehennemlik oldu. Sarhoşa ise, tevazuundan dolayı evliyalığa yükselttim.)

Sevgili kul olmak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın, yarattıkları içinde en çok sevdiği zat, Peygamber efendimizdir. Bir hadis-i kudside buyuruluyor ki:

(Ey Resulüm, İbrahim'i halil [dost], seni de habib [sevgili] edindim. Senden daha sevgili hiç bir şey yaratmadım. Senin, benim indimdeki yüksek derecenin bilinmesi için, dünyayı ve dünya ehlini yarattım. Sen olmasaydın, kâinatı yaratmazdım.)

Allahü teâlâ indinde, ondan daha makbul, ondan daha sevgili kul yoktur. Ondandır razı olması kesindir. Kim ona benzerse, ondan da elbette razı olur. Kim onu severse, onun sünnetine yapışırsa, Peygamber efendimize benzemeye çalışırsa, onu daha çok sever. Nitekim Ehl-i sünnet âlimleri, **(Mütâbeat gibi hiçbir üstünlük yoktur)** buyuruyor. Mütâbeat, Peygamber efendimizin sünnetine tâbi olmak, yani ona uymak, onun ahlâkıyla ahlâklanmaktır. Peki, Peygamber efendimizin ahlâkı nasıl bir ahlâktır? Peygamber efendimiz, **(Rabbim beni terbiye etti)** buyuruyor.

Peygamber efendimizin vefatından nice seneler sonra gençler,

yani Peygamber efendimizin son zamanlarına yetişenler veyahut da tabiinden olanlar, Hazret-i Aîşe validemize geldiler, dediler ki:

— Ey annemiz, Peygamber efendimizin ahlâkından bize bir şeyler anlatır mısın?

Hazret-i Aîşe validemiz de buyurdu ki:

— **Onun ahlâkı, Kur'an ahlâkıydı.**

Kur'an ahlakı ne demektir? Kur'an-ı kerimde Allahü teâlâ ne bildiriyorsa, ne buyuruyorsa, Kur'an-ı kerimin sanki şekillenmiş, tecessüm etmiş hâliydi, her hareketi Kur'an-ı kerime uygundu. Yani, Allahü teâlânın rızasına uygundu. Hiçbir fiili, hiçbir sözü, hiçbir hareketi Allahü teâlânın rızası dışında değildi. Öyle bir ahlâk ki, her şeyi Allahü teâlânın rızasına uygun. Onun için Peygamber efendimize benzemek, doğrudan doğruya Cenab-ı Hakk'ın sevgili kulu olmak demektir.

İşte evliya, hakiki Ehl-i sünnet âlimleri, Peygamber efendimize o kadar benziyorlar, Onun sünnetine o kadar yapışıyorlar, Onun dinine o kadar sarılıyorlar ki, artık onlar için Peygamber efendimize tâbi olmanın dışında herhangi bir harekette bulunmak mümkün değildir. Adeta Peygamber efendimizde fani olmuşlar. Ona zaten tasavvufta, **(fena-firresul)** yani Resulullah efendimizde fani olmak deniyor. Onun gibi oturmak, Onun gibi konuşmak, Onun gibi yatmak, Onun gibi dinlemek, Onun gibi söylemek... Her hâl ve hareketinde tam ve noksansız olarak Peygamber efendimize benzemek... Kimde teşekkür ederse, o Allahü teâlânın sevgili kuludur; çünkü Peygamber efendimize benzemekle, Allahü teâlânın razı olduğu ahlâkla ahlâklanmış oluyor. İşte ancak buna, sevgili kul denir.

Müşrikler de göze tâbi olmuşlardı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir molla, bir mürşid-i kâmilin sohbetinde bulunmak, ona talebe olmak için gelmişti. Onun namaz kıldırıldığı mescide geldi. O anda mürşid akşam namazını kıldırıyordu. Molla kendi öğrendiği şiveye benzemediği için mürşidin okuduğu Fatiha'yı beğenmedi. (Boşuna zahmet edip ta uzak yerlerden buraya geldim. Tecvidi bilmeyen, farzı haramı nereden bilsin? Böyle mürşid-i kâmil mi olur?) diye düşündü ve hiçbir şey söylemeden ertesi günü yola çıktı.

Yolda giderken karşısına birkaç aslan çıktı. Korkusundan hemen geri döndü; ama aslanlar, yavaş yavaş bunun peşinden geliyorlardı. Korku ve heyecanla koşar adım kaçarak, talebeleriyle oturan mürşidin yanına geldi. Aslanlar da iyice yaklaşmışlardı. Mürşid, hemen aslanlara doğru yürüdü. Aslanlar hareketsiz halde huzurunda boyun eğip bekliyorlardı. O mübarek zat, gelip onların kulaklarından tutup, (Size benim misafirlerime dokunmayın, onları korkutmayın demedim mi?) dedi. Aslanlar da çekip gitti.

Şaşkın halde bakan mollaya, (Bizim Fatiha'mızda yanlış arayacağınıza, kendi yanlışınızı düzeltmeye çalışsaydınız daha iyi olmaz mıydı?) dedi. Sonra, otur hele diyerek, oradaki talebelerine şunları söyledi:

Kimse, kendisini bir şey zannetmesin! Bu din edep dinidir, bu din tevazu dinidir. Bu din Allah ve Resulünün aşkıyla yanma dinidir. Onu bunu ölçme, onunla bununla uğraşma dini değildir, kendinle uğraşma dinidir. Acizliğini anlamayı, önce kendini düzeltmeyi isteyen dindir. Kendine itaati reddeden, bir mürşid-i kâmile tâbi olmayı emreden dindir. Çünkü o büyükler, Allah Resulünün vârisleridir. Büyüklerin zahiri, cahile zehirdir. Cahil zahire yani dış görünüşe bakar, zehirlenir gider. Müşrikler de böyle yapmıştı. Resulullah'ı **Ebu Talib'in yetimi** diye görmüşlerdi. Malına mülküne bakmışlardı, yiyip içmesine, giyinmesine, gezmesine bakmışlardı. Kendileriyle, bildikleri ölçülerle mukayese ettiler. Yani gözlerine ve kıt akıllarına tâbi oldular. (Bizden ne farkın var da sana iman edelim?) dediler. Hâlbuki Hazret-i Ebu Bekir de baktı; ama Onu Allah'ın Resulü olarak gördü, **(Ne güzelsin ya Resulallah, nurun âlemleri kaplamış. Seni bize Peygamber olarak gönderen yüce Rabbimize hamd olsun. Sana iman etmemi ihsan eden yüce Rabbime hamd ederim)** dedi. Bir başka zamanda da, **(Her şeyimi, bütün iyiliklerim ibadetlerim dâhil her şeyimi, Resulullah efendimizin bir sehvine, yani yanılmasına değişirim)** dedi. Hâşâ, boşuna Peygamberlerden sonra insanların en üstünü olmadı. İlim budur, edep budur, sıddıklık budur.

Hiçbir edepsiz Allah'ın sevgilisi olamamıştır. Şah-ı Nakşibend hazretlerine **(Yolunuzun esası nedir, başı, ortası, sonu nedir?)** diye sormuşlar, hepsine de **(edeb)** diye cevap vermiş.

İnsanlar arasında yere tükürerek edepsizlik eden bir Müslüman'ın şahitliğini kabul etmeyen, bir edebe riayet etmeyene evlialık yolunu kapatan bir din, nasıl olur da, harama helale, mekruha, tecvide dikkat etmeyene veya bilmeyene evlialık yolunu açar? Bu yolda önce ilim gelir, sonra hâl. İlimsiz hâl olur mu? İlimsiz evlialık, mürşidlik olur mu? **(Bu mürşid evliya; ama âlim değil)** demek ne kadar yersiz, ne kadar cahilce bir söz! Dinde sayısız mesele var. Şeytanın, nefsin sayısız hilesi var. Bunları bilmek, ilimle olur. Papağan gibi birkaç şey ezberlemekle, insan kendisini ne zanneder. Bir kaya kovuğunda ilişmiş kalmış bir böcek de, yerleri ve gökleri, bu delikten ibaret sanır. Bir elmanın içindeki çekirdeği yiyen bir kurt da, ben bütün elmayı ve elma ağacını yedim zanneder. Bunların böyle zannetmelerinin ne kıymeti var?

Büyükleri yani Resulullah'ın vârislerini imtihan etmek, ölçmek, müşriklik özelliğidir. Ölün yitin, bu belaya düşmeyin! Müşrikler de Resulullah efendimizi imtihan ettiler, şunla bunla ölçtüler. Ancak Cehennem'in dibini boyladılar. Bu büyükleri sevenler, tâbi olanlar, Peygamber efendimiz zamanında yaşasalardı, Eshab-ı kiram olurlardı. İnkâr edenler, reddedenler, o zaman yaşasalardı Ebu Cehil gibi olurlardı.

Ucba, kibre düşürür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Şeytan birine günah işletemeyince ona nafil ibadet yaptırır. Mesela, sabaha kadar namaz kılıp, zikreden birine, herkes mışıl mışıl uyurken ibadet ettiğini düşündürür, ucba, kibre düşürür. Onu bu şekilde mahveder. O şahıs da insanların mahvolduğunu, kendisinin kurtulduğunu zanneder. İmam-ı Rabbani hazretleri, bu yolda kendini uyuz köpekten aşağı bilmeyen kişiye, Allahü teâlânın büyüklüğünü tanımanın nasip olmayacağını bildiriyor.

Gazneli Mahmut, Ebül Hasan Harkani hazretlerine; efendim bana bir kısa nasihat eder misiniz diyor. Buyuruyor ki:

(Namaz kıl, haramdan kaç, cömert ol, merhametli ol. Bu dördünü yaparsan beşinciye ihtiyacın olmaz.)

Allahü teâlâ sevdiği şeyleri dostlarına verir. Doğru itikadı, büyükleri tanımayı dostlarına verir, nasip eder. Ben sevdiğim şeyleri,

seçtiklerime, dostlarıma veririm buyuruyor. Büyük zatların yolunda olan bütün Müslümanlar, Allahü teâlânın dostudur. Bunları üzen, beğenmeyen, onlara gözle, kulakla bakan helak olur. Evet, bunların da hataları, yanlışları olur. Bu tozlu yolda giden araba gibidir. Tozlu yolda giden arabaya toz bulaşır; ama bir rüzgar eserse, yağmur yağarsa hiç toz kalmaz, tertemiz olur.

Ne mutlu yerde olanlara; çünkü feyz, yere yayılır. Sular aşağı akar.

Büyük zatların en gücüne giden, onları üzen en önemli şey nedir?

Evliya bir zat, talebelerinden birisinin sorduğu böyle bir suale şöyle cevap veriyor:

— Hocasından devraldığı emanetin nasıl kullanılacağına ona öğretilmeye kalkışılmasıdır.

Talebe tekrar soruyor:

— Efendim, sanki hocası ehli olmayana vazife vermiş gibi mi oluyor bu? Büyüklerin beğendiğini beğenmemek gibi mi oluyor?

— Evet, öyle oluyor. Büyüklere akıl vermek hem yanlıştır hem de çok çirkindir. Akıl verilmesi, hocan seni seçmekle yanlış yapmış demektir. Hâlbuki eğer iddiası âlimlikse, o ondan daha âlim ki onu seçmişler. Eğer iddiası dervişlikse, o ondan daha derviş ki onu seçmişler. Geriye bir şey kalmaz; kalan sadece nefsi ve bedbahtlığıdır. İnsan vasıtaya binmekte inmekte serbesttir; ama gemide olan kaptanın işine karışamaz.

Müslümanda vesvese olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kalbine imanla ilgili vesvese gelen, ileride büyük makamlara layık kişidir. İbadetleri yapıp, ilmihal bilgilerini öğrenmeye çalışan kimseye, Allah'ı, ahireti inkâr gibi düşünceler gelmesi, onun imansız değil, imanlı olduğunu gösterir. Meyveli ağaç taşlandığı, hırsız mücevher olan eve girmeye çalıştığı gibi, şeytan da imanlı olanlara saldırır. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

İmanla ilgili kötü vesveselerin gelmesine sebep, imanın kâmil olmasıdır; çünkü hadis-i şerifte **(Böyle vesveseler, imanın olgun olmasındandır)** buyuruldu.

Peygamber efendimiz Kâbe'deyken, Müslümanların yanı sıra bir de Yahudi geldi. O zamanlar Kâbe'ye Yahudilerle müşrikler de geliyorlardı. Müslümanın biri Peygamber efendimize, (Ya Resulallah, şeytan bana namazda çok vesvese veriyor, ne yapmam gerekir?) diye sordu. Yahudi hemen atılıp, (Bizim dinimizde vesvese yok, şeytan bize vesvese vermiyor) dedi. Bunun üzerine, Peygamber efendimiz, **(Ya Ali, bunun cevabını sen ver!)** buyurdu. Hazret-i Ali, **(Ya Resulallah, boş eve hırsız girmez)** dedi.

Böyle vesveseler birçok kimsede olabilir. İmanım gitti diye şüpheye düşmemeli, böyle düşüncelere önem vermemeli, her zaman Allahü teâlâyı anmaya çalışmalıdır! Peygamber efendimiz, **(Şeytan vesvese verir. Allah'ın ismi zikredilince, söylenince kaçır. Söylenmezse, vesveselerine devam eder)** buyuruyor.

Vesvese ilimle, dua ve zikirle azalıp yok olur. Bunun için, bilhassa günaha meyledildiği zaman, hemen Allahü teâlâyı anmalı, istiğfar, salevat ve dua okuyarak şeytanı uzaklaştırmaya çalışmalı.

Ayrıca, bir meşguliyet bulmalı, boş oturmamalı. Boş oturanları Allahü teâlâ sevmez. Bir kimse boş oturursa ona şeytan musallat olur. Çalışmayıp boş gezenler zengin olsalar bile, bunların arkadaşları şeytan, kalbleri de şeytanın konağı olur. Çalışmak ibadettir. Çalışan Allah'ın dostudur. Onun dostu olmak, rızasını kazanmak için boş durmamalı. Bir gün, Peygamber efendimiz bir yerden geçerken, boş duran birisine selam vermedi. Dönünce aynı kimseye selam verdi. Eshab-ı kiram, bunun hikmetini sorunca buyurdu ki:

(Giderken hiçbir iş yapmıyordu. Boş duranı Allah sevmez. Allah'ın sevmediğine selam vermedim. Dönünce ise, bir çöple yeri karıştırmak suretiyle de olsa, bir şeyler yapıyordu. Onun için selam verdim.)

Şeytan müminin kalbine giremez. Ancak pencereden vesvese verir. Mümin, kalbinden ruh âlemine pencere açılmış bir kimsedir. İnanmak ve istifade etmek için feyz penceresi açılır. Kâfirin ruh âlemine açılan penceresi kapalıdır.

Kalıcı şeye gönül vermek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her şey geçici; ancak Allahü teâlâ bâkîdir. Geçici şeylere gönül bağlamak ahmaklık olur. Biz de geçeceğiz, sevdiklerimiz de geçecek. Kalıcı bir şeye gönül bağlamalı. O da Allah sevgisidir.

Dünyada her şeyin sonu var. Acı veya tatlı, iyi veya kötü, her şey bir gün biter. Güneşin doğması batışının habercisi, doğmak da ölümün habercisidir. Dünya, ayrılık, ahiret buluşma yeridir. Cehennemden Allah korusun, Cennette buluşmaya çalışmalı.

İnsanlar Allahü teâlâyâ kulluk, ibadet etmek için yaratılmıştır. Saadete kavuşmak için yaratılış gayelerine dikkat etmeli ve dünyaya düşkün olmaktan kaçınmalı. Dünya nimetleri geçicidir. Dünya ebedi kalınacak bir yer değildir. Ahirette saadete kavuşmak için bir binek gibidir. Sevinç yeri değil, ayrılık yeridir. Akıllı kimse, bu fani dünyaya düşkün olmayıp kulluk vazifesini hakkıyla yapar.

Hakiki bayram Cennette, Peygamber efendimizle, Eshab-ı kiramla, Ehl-i sünnet âlimleriyle, evliya zatlarla beraber olduğumuz gün olacaktır. Biz bunu istiyoruz. **(Allahü teâlâ, vermek istemeseydi, istek vermezdi)** buyuruluyor. İnşallah hepsini verecek.

Ehl-i sünnet bir Müslüman, ne kadar sevinse azdır; çünkü ihsan-ı ilahiye, en büyük nimete yani doğru itikada kavuşmuştur. Böyle iki Müslüman bir araya gelse, konuşmak da şart değil, birbirlerine baksalar yeter; çünkü müminin yüzüne bakmak şifadır, müminin artığı şifadır, müminin kelâmı devadır. Bunlarla beraber olan da müşrik olmaz. Cenab-ı Hak, **(Şirk hariç bütün günahları affedeceğim)** buyuruyor. Bu nimetler varken, yani Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadında olduktan sonra, Ehl-i sünnet âlimlerini, bu yolun büyüklerini tanıdıktan ve onların kıymetli eserlerine kavuştuktan sonra, bir mümin eğer hâlimden şikâyet ederse, nankörlük etmiş olur. O kadar büyük nimete kavuşan insanın, hâlimden şikâyetçi olması çok ayıptır.

Büyük bir zatın talebesi anlatır:

Bir gün hocamla beraber, bir ihtiyar zatı ziyarete gittik. İkram için şeker getirdiler. Şekerleri, ikram etmek için ben aldım. Sonra elimde şeker tabağıyla giderken, ayağım halıya takıldı. Şekerler odaya dağıldı. Tam toplamak için eğildim, hocam tebessüm edip buyurdu ki:

Dur evladım, bugün tefsirde okuduğum bir olayı hatırladım. Orada yazıyordu ki:

Müslüman vefat edince kabirde bir huri gelecek. Gerdanında inciler olacak. Bu incilerden bir tanesi dünyaya gelse güneş kararır; ama bu inciler ince bir pamuk ipliğine bağlıdır. Meyyit incilere elini uzatıp tutunca inciler yere dağılır. Daha sonra onları toplamaya başlar. Son taneyi aldığı zaman, kabir hayatı sona erer.

Kalbin özelliği

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kalb sünger gibidir. Bulunduğu yerdeki iyi ve kötü her şeyi alır, emer. Bu, kalbin özelliğidir. Bunun için, iyi yerlerde bulunmaya, salihlerle beraber olmaya dikkat etmeli. Bozuk kitapları okumamalı. İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kıymetli eserlerini okumalı; çünkü iyi ve güzel şeyler kalbi parlatır; habis ve bozuk şeylerse kalbi karartır, hasta eder. Son nefeste kalbin aydınlık, parlak olması çok önemlidir. Bunun için, kalbde zulmete sebep olacak yerlerden, bozuk kimselerden, bozuk yayınlardan ve kötü şeylerden uzak durmak, korunmak şarttır.

Müslüman, her haramdan uzak durmalı. Haram demek, Allahü teâlâya isyan demektir.

Ahirette, Cennetle Cehennemden başka yer yoktur. Ölümün ne zaman geleceği ise bilinmez. Ölmek felaket değildir; ölmenden önce tedbir almamak, ahirette başına gelecekleri bilmemek felakettir. Bir beyit:

Dün öldü, bugün can çekişiyor, yarın var mı?

Genç olan ölmez mi, ölenler hep ihtiyar mı?

(Ben ölmem) veya (Cehennem ateşi bana zarar vermez) diyebilen, dilediği kötülüğü işlesin! Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Dünya için, dünyada kalacağın kadar çalış! Âhiret için, orada sonsuz kalacağına göre çalış! Allahü teâlâya, muhtaç olduğun kadar itaat et! Cehenneme dayanabileceğin kadar günah işle!)

Her işin başı, din gayretidir. Bu gayret varsa, kaya bile erir. Muvaffak olmak için, her yaptığımızı Allah rızası için yapmalıyız. Birlik beraberlikten ayrılmayıp, yalan ve hileden sakınarak doğru

olmalıyız.

Ahirete giden iyi kötü herkes, pişmanlık duyacaktır. İyiler, daha çok iyilik etmedikleri için, kötüler de, kötülük edip iyilik etmedikleri için pişman olacaklar. Dünya için kanaat olur, ahiret için kanaat olmaz. Dünya için tevekkül olur, ahiret için tevekkül olmaz. Dünyada pişmanlık nimettir; fakat ahirette pişmanlık, felakettir.

Kabirden birisi çıkıp dünyaya gelse, nasıl yaşar? Herhalde bir anını boş geçirmez, hep ahireti için çalışır, günah işlemez, kalb kırmaz... Peki, biz oraya gitmeyecek miyiz? Gidince başımıza neler geleceğini, nelerle karşılaşacağımızı dinimiz bildiriyor. Allah'a iman etmeyenler, Peygamber efendimizin getirdiklerine inanmayanlar, beğenmeyenler, din-i İslam'ı kabul etmeyenler, Cehennemde feryat edecek. (Ya Rabbi, bizi tekrar dünyaya gönder, hiç günah işlemeyeceğiz, hep ibadet edeceğiz) diyecekler. Onlara, **(Zaten oradan gelmediniz mi?)** denilecektir.

Sevgili kula gelen iki sıkıntı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın sevdiği bir kulun başına iki sıkıntı gelir:

Birincisi, bedenine sıkıntı gelir. Bu kimse, ağlar sızlar, dua eder, tevbe eder, günahları affedilir.

İkincisi, insanlar onun hakkında ileri geri konuşurlar, iftira ederler. Onun günahlarını yüklenirler, temize çıkarırlar.

Cem-i zıddeyn muhaldir; yani iki zıt şey bir arada bulunmaz. Sevgi de böyledir. Bir kalbde iki sevgi aynı anda bulunmaz. Mesela, hem dünya sevgisi, hem de ahiret sevgisi bir arada bulunmaz.

Allahü teâlânın veli kulları, âlimler, evliya zatlar görülünce Allahü teâlâ hatırlanır. Genel bir kaide vardır; kim en çok neye düşkünse, o kişi görülünce düşkün olduğu şey hatırlanır. Dolayısıyla, evliya kullar görülünce de Allahü teâlâ hatırlanır.

Birisi bize Allah için ihlâsla bir şey sorarsa, eğer biz de Allah için ihlâsla cevap verirsek, verdiğimiz cevap yanlış olsa bile, bu samimiyetten dolayı Allahü teâlâ bu neticeyi, bu yanlışlığı doğrultur. Onun için, bize birisi bir şey sorarsa, zerre kadar kendi menfaatimizi düşünmeden konuşmalı, yani kendi adımıza değil, onun adına, onun menfaatine konuşmalı.

Dinimize bir zararı olmayan bir şeye müdahale etmemeli, sabretmeli. Dinimize bir zararı olmadığı müddetçe, kimseye söz söylememeli. Dinimize zararı yoksa, nefsimize zararı var demektir. Nefs ise, kâfir olarak yaratılmıştır.

Bir araya gelince mutlaka, birkaç kelime de olsa dinden, imandan bahsetmeli; çünkü bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Allah'ı anmadan, Peygambere salevat getirmeden toplanıp dağılmak, leşin başından dağılmak gibidir.)

Besmeleyle yenen lokmalar vücuda şifadır, besmelesiz yenen lokmalar ise vücutta hastalık yapar. Lokmaları, besmele söyleyerek yiyen kimsenin vücuduna şeytan giremez. Besmelesiz yenen lokmalarla beraber, şeytan da vücuda girer. Büyük zatlar her lokmada besmele çekerlerdi.

İki tane şeytan, yola çıkmışlar. Bir beldeye gelmişler. Biri diğerine demiş ki:

— Sen şu eve, ben bu eve! Bir ay sonra burada görüşelim.

— **Tamam.**

Bir ay sonra bunlar buluşmuşlar. Bir tanesi çok zayıflamış, ip gibi olmuş, diğeri ise aşırı şişmanlamış. O şişman olan demiş ki:

— **Bu ne hâl?**

— Mahvoldum ben.

— **Ne var, ne oldu?**

— Yahu, ne yeseler Besmele çekiyorlar, bir şey koysalar, Bismillah, Bismillah, Bismillah. Biz bir yere giremedik, bir şey yapamadık. Ölüyorum açlıktan. Peki ya sen?

— **Ben şimdiye kadar bir sefer bile Besmele dediklerini duymadım.**

Kâr ne zaman?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hazret-i Ömer, Musul'a bir vali tayin eder. Bir süre sonra, (Musul'daki bütün fakirlerin listesini bana gönder!) diye haber gönderir. Vali de, en başa kendi ismini yazıp listeyi gönderir. Hazret-i Ömer şaşırır. İki kişi görevlendirip, (Hele bir gidin bakalım, benim valimin yaşama şekli nasıl?) der. İki kişi geri gelip, (Musul'u gezdik, dolaştık. Validen daha fakir kimseyi bulamadık. Ekmeği suya batırıp

iyor, katık yok) derler. Hazret-i Ömer memnun olur, bütün fakir fukarayı doyurur, bin altın da bu valiye gönderir. Vali, altınları hanımının önüne döküp der ki:

— **Hanım, hazret-i Ömer bunları gönderdi, ne yapacaksan yap!**

— Yaşadık; al şu on taneyi, hemen pazardan şunları şunları al, gel!

— **Tamam da, kalan ne olacak?**

— Saklarız, lazım oldukça kullanırız.

— **İzin ver, bir iş ortağı bulayım, parayı işletsin. Hem altınlar kalır, hem kâr getirir.**

Hanımı kabul eder. Vali keseyi alıp gider. On altınla hanımın istediklerini alıp, kalan altınları, ne kadar fakir fukara varsa, hepsine dağıtır. Eve gelince hanımı der ki:

— Ne yaptın?

— **Tamam, ortağı buldum. Altınları ortağa verdim, kâr gelecek.**

— Çok iyi. Kâr ne zaman?

— **Ayın başında.**

Ayın başı gelince, hanım der ki:

— Kâr nerede?

— **Daha ölmedik, ölseydik Cenab-ı Hak verecekti. Ben bütün altınları fakir fukaraya dağıttım; çünkü Rabbimden daha iyi ortak bulamadım. Hepsi beni kandırıyordu; ama Rabbim kandırmaz. Bire yedi yüz verir, yedi bin verir; ama tam verir.**

Sen misin bunu söyleyen, epey kavga gürültüden sonra kadın, (Bugüne kadar çektiğimiz yetmiyormuş gibi, bir de altınları fakirlere vermişsin. Biraz yüzümüz gülecekti, yine fakir kaldık) diye valiyi kovar evinden. Vali ne yapsın, yatmak için bir arkadaşının evine gider. Birkaç gün geçtikten sonra, hanımlar valinin ailesine gelip, (Yanlış yaptın, koskoca vali başkasının evinde yatıyor. Adamcağız kendi evinden de oldu) derler. Kadını yumuşatmak için, barışmaları için, her yolu denerler. Sonunda barışırlar. Vali eve gelir. Hanımı der ki:

— Halife bir daha gönderirse ne yaparsın?

— **Aynısını yaparım. Eğer benim gördüklerimi görseydin,**

benden önce dağıtırdın.

— Ne görüyorsun?

— **Sevindirdiğim her bir fakir için, Allahü teâlâ gökten bir nur indiriyor, o nur güneşi karartıyor. O nurları gördükten sonra, mümkün olsa, daha fazlasını veririm.**

İtaat ve yolunda olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, (Allah'a, Peygambere ve içinizden olan emîre itaat edin) buyuruyor.

Emîr, İslam âlimleridir. Bizim en büyük servetimiz, en büyük saadetimiz, başıboş olmamaktır. Çok şanslı insanlarız ki, Allahü teâlâ bizi sahipsiz yaratmadı. Sahipliyiz ve inşallah, o büyüklerle hep beraber olacağız.

Bir gün mübarek bir zat, talebelerine buyurur ki:

— Allahü teâlâ bu hizmetlerden dolayı, Ehl-i sünnet itikadını yaymaktan dolayı, inşallah bizlere çok büyük nimetler verecek ve Cenneti nasip edecek. Allahü teâlâ bize bu imkânı nasip ederse, Cennetin kapısında Allahü teâlâyâ dua ederim.

(Ya Rabbi, bu hizmetleri ben tek başıma yapmadım. Dünyadayken kardeşlerim vardı, talebelerim vardı, onlarla beraber yaptım. Onları da isterim, onlarla beraber Cennete gitmek isterim) diyerek mahşere döner, hepinizi alırım.

Allah'ın işi karışık olmaz

Bir talebesi sorar ki:

— **Efendim mahşer yeri çok kalabalık, orada arkadaşlarımızın bir tanesi kaybolursa ne olur?**

— İnsanların işleri karışık olur; ama Allahü teâlânın işleri karışık olmaz, Onun her işi muntazamdır. Herkes sevdiğiyle beraber olur. Hiç merak etmeyin, hiçbir arkadaş kaybolmaz.

— **Efendim, sizi çok seviyoruz; ama bu sevginin sınırı nedir? Nerede başlar, nerede biter?**

— Sevgi itaattir. İtaati ne kadar çoksa, sevgisi o kadar çoktur. Söz dinlemesi ne kadar çoksa, sevgisi o kadar çoktur. Ne kadar söz dinlemiyorsa, sevgisi o kadar azdır. Hatta bir gün de biter, Allah korusun! İtaat de hem peki demektir, hem de yolunda olmaktır. Mesela filan zat, Peygamber efendimizi çok sevdiğini ve çok itaat

ettiğini söylüyor; ama yolunda değil. Onun yolunda olmadıktan sonra, bu Peygamber, ondan nasıl razı olsun! Onun için, yolunda olmak, ona benzemek, onun sevdiklerini sevmek, onun sevmediklerini sevmemek şarttır. Eğer hubb-i fillah, buğd-i fillah yani Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek yoksa makbul değildir; çünkü bu, dinin temelidir. Allahü teâlâ İsa aleyhisselama buyurdu ki:

(Eğer yerdeki ve gökteki bütün mahlûklarımın ibadetlerini yapsan, dostlarımı sevmedikçe ve düşmanlarıma düşmanlık etmedikçe, hiçbir ibadetin makbul değildir.)

Ehl-i sünnet gemisi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet gemisinde olmak bir şereftir, bir nimettir, bir devlettir. Bu nimete sahip olan herkes, bu nimetin kıymetini bilmeli, birbirimizin kusurlarını görmeyip, birlik beraberlik içinde olmalıdır. İmkânlar ölçüsünde bu nimete bütün insanların kavuşması için gayret göstermeli. Bu nimet, ne şunun ne bunundur. Allahü teâlânın dinidir, Cennetten dünyaya inen bir sofradır. Yiyenlere afiyet olsun!

Geminin kaptanı, Ehl-i sünnet olan herkesi inşaallah selamete çıkaracaktır. Ehl-i sünnet gemisinin kaptanı, İmam-ı a'zam hazretleridir. Kaptan bellidir; çünkü silsilede mechuliyet haramdır, yasaktır. Sahih-ül-yed olmak esastır; yani hocalarının silsilesi Peygamber efendimize kadar belli olmalıdır. Mutlaka birinin diğerini fiilen, görerek, severek elini öpmesi ve duasını, icazetini alması şarttır. Dolayısıyla, rüyada, hayalde bu iş olmaz.

Mübarek bir zata, bir gün birisi gelip der ki:

— Efendim, benim vaziyetim perişan. Ben kurtulamam, mahvoldum. Siz hayattayken, sizin sayenizde, Cenab-ı Allah bizi korur; ama sizin vefatınızdan sonra benim sonum felaket olur.

— **Bu büyükler, eğer ileride gemiden atacaklarsa, başta gemiye almazlar. Gemide olan korkmasın, en fazla yeri değişir.**

Bir başkası yine bu mübarek zata geldiğinde der ki;

— Efendim, ahirette bizim halimiz ne olacak, sizin anlattıklarınızla bizim alakamız yok gibi, bunları yapmamız, kurtulmamız çok zor.

— **Eğer gemi sahile çıkarsa, yalnız kaptanla değil, içinde kim**

varsa herkes beraber çıkar.

Evliya bir zat, bir gün talebelerine Cenneti anlatırken, bir talebesi der ki:

— Efendim, dua buyurun da öleyim.

— **Maşallah, rahatınıza çok düşkünsünüz, canınızı çok seviyorsunuz. İyiler ölürse insanlara nasihati kim yapar?**

Başka bir talebesi de der ki:

— Efendim, hizmetlerimiz için bazı kaideler bildirseniz de, bunlara dikkat etsek uygun olmaz mı?

— **Evladım, birbirimizi sevmedikten sonra, her kaide boş olur. Beni sevmedikten sonra, birbirinizi sevmedikten sonra her şey boştur. Ben hocamdan naklediyorum. Kitaplarımızda, bize ait tek kelime yoktur. Bu böyle silsile yoluyla Peygamber efendimize kadar gider. Dinimiz, nakil dinidir. Sizin vazifeniz, bu yola layık kimselere emaneti vermektir.**

Paranın gelip gittiği yer

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Helal para helal, haram para haram yere gider. Bunlar birbirlerine gitmez. Bir talebe hocasına gelir, (Hocam biraz param var, hayır hasenat yapmak istiyorum, kime vereyim?) diye sorar. Hocası da, (Git köşe başına, ilk gelen fakire ver) der. Talebe peki diyerek, köşe başına gider. Çok fakir, iki gözü âmâ biri gelince, tam adamını buldum diyerek paralarını ona verir. Ertesi gün tekrar oradan geçerken, âmânın arkadaşına bir şeyler anlattığını görünce, bu ne diyor diye merak edip, yanına gelir. Âmânın, (Dün, bu saatlerde, burada dururken, bir adam geldi, bana bir avuç para verdi. Aldığım gibi, doğru meyhaneye gittim, akşama kadar içtim) dediğini duyar. Bunun üzerine, benim param meyhaneye gitmiş diye üzülür. Doğru hocasına gider:

— Hocam ben perişan oldum. Dediğinizi yaptım, köşe başına gittim, iki gözü âmâ, fakir bir adama paralarımı verdim. Ertesi gün geçerken, dinledim ki, aldığı paraları gidip meyhanede bitirmiş.

— **Bunda bir hikmet var. Al şunu, bu da benim param, aynı köşeye git, bir fakire ver!**

Talebe, yine peki diyerek, köşe başına gider. Bekler, çok fakir bir

adam görünce, Allah rızası için, al şunu der, parayı ona verir; ama içinden, (Takip edeceğim, hangi meyhaneye gidecek bakalım) der. O önden, bu da gizlice peşinden gider. Adam bir eve yaklaşıncı, koynundan ölmüş bir keklik çıkarıp çöplüğe atar ve eve girer. Bu da arkasından girip der ki:

— **Arkadaş, bir şey soracağım.**

— Allah Allah, sen az önce bana para veren kimse değil misin?

— **Evet benim. Nedir bu çöplüğe attığın keklik, sonra niye eve geldin, paraları nerede harcadın?**

— Para burada. Kekliğe gelince, biz 3–4 gündür açız. Hanımla ben sabrediyoruz; ama çocukların feryadına dayanamadık. Ben de dilenmekten nefret ediyorum. Onun için, ölmüş bir keklik eti buldum, zaruret dedim, bari çocuklar yesinler dedim, onu getirdim, onu pişirip onlara verecektim; ama sen parayı verince, Cenab-ı Allah helal para gönderdi diye onu çöplüğe attım. Hem ailemi sevindirmek, hem de, evin ihtiyacı nedir diye sorup önce onları satın almak için buraya geldim.

Bunları duyunca, doğru hocasına gider. Hocası, (Para nereye gitti?) diye sorunca, olanları anlatır. Bunun üzerine hocası der ki:

İmam-ı a'zam hazretlerinin bir sözü var. Paranın gittiği yerden, geldiği yer belli olur. Benim helal paranın nereye gittiğini gördün. Senin kazancın bozuktur, bozuk yere gitti. Kabahat kimin?

İman bir cevherdir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kur'an-ı kerimi tasdik etmek, bundan önceki bütün kitapları tasdik etmek demektir. Peygamber efendimizi tasdik etmek, Onun Peygamber olduğuna iman etmek, Ondan önce gelen 124 binden fazla peygamberin hepsine inanmak demektir. İşte böyle bir yüce dinin mensubu olmak, büyük saadettir. Onun için, bu iman bir cevherdir. Allahü teâlâ bunu çöplüğe koymaz. Dolayısıyla, kimde iman varsa, o kıymetli bir insandır ve Allahü teâlâ onun kalbine, bu imanı nasip etmiştir. Eğer, Cenab-ı Hak bize iki nimet vermişse, her şeyi vermiş demektir. Hiçbir şey noksan kalmamıştır. İki nimet şudur:

1- Bu yüce dinin Peygamberine inanmak, tâbi olmak, Onun

yolunda olmaktır. Ona tâbi olmak, Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadında olmak demektir; çünkü Peygamber efendimiz bir gün toprağa kalın bir çizgi çizdi. Yan tarafına kollar ayırıp buyurdu ki:

(Bu kalın kısım, Cennete giden yoldur. Yan yollar dalalet ve bid'at yollarıdır. Ortada olmak lazımdır.)

Eshab-ı kiram, (Ortada olmak, orta yerde bulunmak nasıl olur?) diye sorduklarında, buyurdu ki:

(Sünnetime ve cemaatime uymakla olur.)

Sünnetime, yani dinime uymakla olur buyuruyor. Buradaki cemaat ise Eshab-ı kiramdır. O halde, Ehl-i sünnet vel cemaat oradan geliyor. Yani Eshab-ı Kiramın tamamına inanmak! Bir kısmını sevmek, bir kısmını sevmemek, birini diğerine tercih etmek olamaz; çünkü bir insan hocasına güveniyorsa, talebesine elbette güvenmesi lazım, talebesine güvenmeyen hocasına nasıl güvenmiş olabilir ki? Eshab-ı kiramın hepsi Resululullahın arkadaşları ve talebeleridir. Onlar için, Peygamber efendimiz, **(Eshabım gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız hidayete erersiniz. Eshabımın ihtilafı [farklı ictihadları] sizin için rahmettir.)** buyuruyor. (Taberani, Beyheki, İbni Asakir, Hatib, Deylemi, Darimi, İ. Münavi, İbni Adiy) Tercihi bize bırakmamış. İşte Ehl-i sünnet vel cemaat itikadında olmak birinci nimettir.

2- Dinimizi öğrendiğimiz zatın, Allah adamı yani Allah'ın sevgili kulu olduğuna inanmaktır.

Sabahleyin kalkarken vücudun bütün azaları insanın diline yalvarırlar, **(Allah rızası için hem kendini hem bizi yakma)** derler. Bir insan, bir müminin arkasından doğru bir şey söylese, o müminin de kalbi kırılrsa, söyledikleri doğru olsa bile, işitince üzülürse buna **gıybet** denir. Gıybet o kadar büyük bir günahdır ki, kul hakkına girer, zinadan büyük günahdır. Büyükler, yanlış bir kelam etmemek için ağzına taş koymuşlar. Hele hele, Allah muhafaza etsin, birkaç kelime de ilave olursa, buna iftira ve yalan denir ki, daha büyük günah olur. Gıybet, Âdem aleyhisselamdan beri haramdır.

Nimetin kıymetini bilmeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet itikadı ve dinimizi öğrendiğimiz zatın Allah adamı

olduğuna inanmak nimeti, çok büyük bir nimettir. Bu çok kıymetli cevher, ancak kıymetli insanlara nasip olur. Herhangi bir hırsıza, uğursuza nasip olmaz; fakat bu iman nimetinin kıymeti bilinmezse çok tehlikelidir. Allahü teâlâ, mealen **(Kıymetini bilmezseniz elinizden alırım. Ondan sonra size çok acı azap ederim)** buyuruyor. Bu nimetin kıymetini bilmenin yolu, birbirimizi sevmektir. Allahü teâlâ, İsa aleyhisselama, **(Eğer yerdeki ve gökteki bütün mahlûklarımın ibadetlerini yapsan, dostlarımı sevmedikçe ve düşmanlarıma düşmanlık etmedikçe, hiçbir ibadetin makbul değildir)** buyurdu. Yani, Allah için sevmek, Allah için buğzetmek, dinimizin temelidir. Bu iki nimete sahip olana ne mutlu!

Dünyayı ahirete tercih edenler, Allahü teâlânın nasip ettiği bu cevheri çöplüğe atmışlardır. Cenab-ı Hak, seçiyor, seviyor, bir cevher veriyor, yani bu iki nimeti veriyor, hem Ehl-i sünnet itikadını veriyor, hem büyükleri tanıtıyor; fakat kul, bu cevherin kıymetini bilmeyerek, din kardeşinin kalbini kırarak veya dünyayı ahirete tercih ederek bu cevheri çöplüğe atıyor. Suç kimin? Onun; çünkü Allahü teâlâ, ahirette kimse bir bahane bulmasın diye, her kulunu serbest iradeyle, serbest yarattı. Yine, **(Kulum neyi talep ederse, ben ona kavuşturacak yolları açarım)** diye ezelde takdir etti. Vezir olmak isteyen vezirlik yolunu açar, zengin olmak isteyen zenginlik yolunu açar, ibadet yapmak isteyen ibadet yolunu açar. Böylece yarın ahirette hiç kimse, ya Rabbi, ben şöyle yapmak istedim de olmadı diyemez. İşte bu serbestlik içerisinde, nefis serbest kalırsa, ipinden kopmuş boğa gibi olur, perişan eder. Sakın, onu serbest bırakmayalım; çünkü Allah korusun, o azdı mı duracağı yer belli olmaz. Onun için, salihlerle, büyüklerin kitaplarıyla, kıymetlilerle ve din kardeşlerimizle beraber olmaya çalışmalıdır.

Doğmak, ölmenin alametidir. (Ya Resulallah, dünya ve ahiretin arası ne kadar uzundur?) diye sorulduğunda, Peygamber efendimiz cevaben, **(Göz açıp kapayıncaya kadar)** buyurdu. Yani ahiret bize çok yakın. (Ya Resulallah, peki insanın ömrü ne kadardır?) diye sordu. Resulullah, **(Rüya kadar)** buyurdu. İnsan rüyada çok şeyler görür, anlatmakla bitiremez. Hâlbuki bilmez ki, o rüya birkaç dakika veya saniyedir. İşte hadis-i şerifte bildirildiği gibi, **(İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar.)** Yani bilelim ki, uykudayız. Rüyada

insan istediği kadar zengin olsun, istediği kadar fakir olsun, hiçbir kıymeti yoktur!

Niçin yaptın?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanın ömrü, dünyanın ömrüne nazaran, gelip geçen rüzgâr kadardır. Ha var, ha yok! Bu hayatın içinde, çok acı çekilen günler oldu, hastalıklar, dertler oldu; ama bunlar da gelip geçti. Bu rüzgâr gibi geçen ömrün içerisinde, çok da güzel günler oldu; fakat ne yapalım ki, onlar da bir rüzgâr esintisi kadar kısa geçti.

Zalimler, emirlerindeki insanları gariplere karşı kullandılar, zulmettiler; çünkü onlar güçlüydü. O da geçti; fakat mazlumdan geçmedi. Haksızlığa, iftiraya uğrayanlardan geçmedi. Onların boynunda, yazılı olarak asılı kaldı. Ahirete gittiği zaman Cenab-ı Hak bildiği halde soracak, **(Kulum bu nedir, senin bu boynunda asılı olan?)**. O kul, (Ya Rabbi, dünyadayken ben gariptim, fakirdim, bana zulmettiler, eziyet ettiler. Şimdi ben hakkımı istiyorum) diyecek ve orada, mutlaka adalet yerini bulacaktır.

Onun için, hiç kimse zannetmesin ki, ben yaptım, ettim, bana dokunan yok. Vallahi dokunacaklar! Dolayısıyla, ne mutlu, dünyadan ahirete, mazlum gidenlere! Bunlar, orada kârlı çıkacaklardır. Ben haklıyım diye, davamızı ahirete bırakmayalım. Orada haksız çıkabiliriz; çünkü Allahü teâlâ, bizim hak dediğimiz şeyin ölçüsünü, arzu ettiğimize göre vermeyecektir. Rabbimizin kendi ölçüsü var. O ölçüye girdiği zaman, kim haklı, kim haksız, kimse bilemez. Onu ancak Allah bilir. Onun için en iyisi, dünyadayken helalleşip gitmeli. Belli olmaz, bakarız haksız çıkarız. Dönüşü de yok! Orada para da geçmiyor. Bu yüzden, dünyadayken iyi geçinmeye, ara bulmaya ve durmadan kardeşlerimize iyilik etmeye uğraşmalı. Yani akıllı olmalı. Akıllı, ölümden sonrasına yatırım yapandır. Ahmak, ahireti unutup da, sadece dünyasını imar edendir.

Ahirette tek sual budur: **(Niçin yaptın?)** Allah için yaptıksa, yani Allah'ın dinini, itibarını korumak için yaptıksa, bizden sonrakiler dinimize hizmet etsinler diye yaptıksa, tamam. Nitekim kabrin içindeki evliyanın, kocaman türbeye ne ihtiyacı var? O zaten Cennette. Onun ihtiyacı yok; ama bizim ihtiyacımız var. Saygı ve

edeb gösterelim diye, âlimler buna fetva vermişler. İçindekine değil, gelene ders olsun diye; çünkü yerde yatmış bir vaziyette görürse, edebde kusur işler. Edebde kusur işlerse, ister dünyada olsun, ister ahirette olsun, o büyüklere karşı kusur işleyen, sıkıntı çeker. Hiç gecikmeden hem de... Mümin de, en iyi yerde yaşamalı, en iyi elbiseyi giymeli, en iyi vasıtaıyla gitmeli; çünkü bu zamanda itibar onun imanına değil, kılık kıyafetine, malına mevkiine veriliyor. İşte, **(Niçin yaptın?)** diye sorulunca, cevabı **Allah için** olmalı...

Ehl-i sünnet olma nimeti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her an, her yere, feyz gelmektedir. Gelen feyiz, Müslümanlara fayda verir, kâfirlere ise zehir olur. Küfürlerinin artmasına sebep olur. Nimetler aralıksız devam ediyor. Kabiliyetlerine göre alıp istifade edenler olduğu gibi, alıp daha beter duruma düşenler de oluyor. İşte birinden Hazret-i Musa ve onun gibi olanlar, diğerinden de Firavun ve onun gibiler yetişiyor.

Peygamber efendimize normal bir insan gözüyle bakan Ebu Leheb ve Ebu Cehil gibilerin küfürleri arttı, daha kötü oldular. Hazret-i Ebu Bekir gibiler de, insanların en üstünleri olmakla şereflendiler.

Allahü teâlâ bütün kâinatı insanlar için yarattı. İnsanları da, kendine ibadet etmekle şereflensinler diye yarattı. Allahü teâlâyâ şükürler olsun ki, bizi insan olarak yarattı. Bunun için ne kadar hamd etsek azdır. İnsana **eşref-i mahlûkat** denmiştir. **Yaratılmışların en şerefli**si demektir. Peki, neden yaratılmışların en şerefli si oluyor insan? Çünkü onda, diğer mahlûklarda bulunmayan on haslet vardır. Beşi madde, beşi mânâ ile alâkalı. Bu on hususiyetin bir özelliği de var. O da, hepsinin birbirleriyle zıt olmasıdır. Bu zıtlıkların toplandığı başka bir mahlûk yoktur. Allahü teâlâ öyle yaratmıştır.

İnsanların büyük çoğunluğunun inançları çok bozuktur. Hayvana, canlı ve cansız birçok şeylere tapınan o kadar insan var ki, Allah korusun! Elhamdülillah, bizi Müslümanların içinde yarattı. İslamiyet gelmeden önce, insanlar sapıtınca, başlarına toplu cezalar geliyordu. Yalnız bu ümmete mahsus olmak üzere, Peygamber efendimizin hürmetine, dünyada cezaları hemen verilmiyor. Bir gün tevbe edenler çıkar diye, son nefese kadar geciktiriliyor. Ne büyük

saadet!

Müslümanların büyük bir çoğunluğu da bozuk itikatların, yanlış insanların tesirinde kalmıştır. Ne yazık ki bunlar, müctehid âlimlere, evliya zatlara, Allahü teâlânın **(Hepsine Cenneti söz verdim. Onlar benden razıdır, ben de onlardan razıyım)** buyurduğu Eshab-ı kirama dil uzatıyorlar.

Cenab-ı Allah bizi, çok az bulunan Ehl-i sünnet vel-cemaat içinde yarattı ve İmam-ı Rabbani hazretleri gibi mürşid-i kâmilleri tanıtip, sevdirmekle şereflendirdi. Bunlar kolay ele geçebilecek şeyler değildir. Ehl-i sünnet itikadında olmak ne büyük bir saadet! Böyle büyük zatları tanımak ve sevmek, ne büyük bir nimettir! Tesbih taneleri gibi, bir ipe bağlı olmak lazım. Bağ olmazsa, tesbih taneleri dağılır, zayi olur. Bir şeye yaramaz. Birlik beraberlik içinde, muhabbetle dolu olmak gerekir. Üzerimizde, bu mübarek zatların çok büyük himmetleri vardır. Sakın kendimizi bir şey sanmayalım. Cereyan gelmezse motor çalışmaz. Suyun üstünde giden yaprak gibi olmalı. Yaprak ancak, su gittiği için gider.

İmanla öl yeter

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hakiki bayram, imanla ölmek, son nefeste Allah demektir. Bütün âlimlerin, evliya zatların, bütün ibadetlerin, bütün kitapların, bütün gayretlerin, akla ne geliyorsa hepsinin tek gayesi vardır. O da, kulun Müslüman olması yani iman etmesi, imanla yaşayıp imanla ölmesidir. Peygamber efendimiz, **(İmanla öl, gerisine karışma)** buyuruyor. Yani imanla ölen, bazı sıkıntılar çekse de, sonunda Cennete gider. Affa ve şefaate kavuşursa sıkıntısız da cennete girer.

Rabbimizin merhameti geniştir. Seksen sene kilisede papazlık yapmış, İslam'ı yıkmaya uğraşmış kişiyi bile, bir kelime-i şehadet söylemekle affediyor. Yeter ki, Müslüman olsun ve imanla ölsün! Kur'an-ı kerimde mealen, **(Ey günahı çok olanlar, Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! Allah bütün günahları affeder. O, sonsuz mağfiret ve merhamet sahibidir)** buyuruyor.

Peygamber efendimiz bir savaşa gitmiş, kazanmış. Eshab-ı kiramla beraber, o gün dinleniyor ve savaşı konuşuyorlar. Derken, esirlerin arasında bir kadıncağız, sağa sola bakınıyor, orada, kundak

içinde duran bir bebeği hemen kaptığı gibi alıyor yani ölümü unutuyor, esareti unutuyor, her şeyi unutuyor. Sevincinden deli gibi oluyor. Bebeği bulunca, bir ağacın arkasına gidip emziriyor. Oradaki bütün Eshab-ı kiram, o kadının koşturmalarını seyrederken, Peygamber efendimiz Eshab-ı kirama buyuruyor ki:

— **Kadının halini gördünüz. Evladını bulunca, ne ölüm hatırına geldi, ne de esaret...**

— Evet ya Resulallah.

— **Peki, şimdi ben size soruyorum, bu kadın, kavuştuğu bu çocuğu eliyle ateşe atar mı?**

— Atmaz elbette.

— **Allah da atmaz! Annenin şefkati, Allahü teâlânın şefkat deryasından sadece bir parçadır.**

Bir talebe de hocasına der ki:

— Efendim, ahirette benim halim ne olacak? Yarın ben orada nasıl hesap vereceğim?

— **Önce sana bir şey sorayım, ahirette senin hesabını annen mi, baban mı, yoksa Allahü teâlâ mı görsün?**

— Hocam, ne kadar yaramaz da olsam, annem beni ateşe atamaz. Babam da hiç kıyamaz.

— **O zaman hiç korkma! Elbette hesabı Rabbimiz görecek; ama bunların hepsinin sana olan merhameti şefkati, Cenâb-ı Hakkın merhamet ve şefkat deryasının bir parçasıdır. Annenin şefkati Cenab-ı Allah'ın şefkatinden bir zerredir. Babaninki de öyle...**

Ahirete yanımızda ne götüreceğiz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir kimsenin yaptığı bir şey bizi rahatsız etse de, dinimize zararı yoksa müdahale etmemeli, sabretmeli. Dinimize zararı yoksa, nefsimize zararı var demektir. Nefsimiz ise kâfir olarak yaratılmıştır. Bütün dinler ve İslamiyet, işte bu kâfir olan nefsi tanıtmak ve tedbir almak için gönderilmiştir. Bu kadar Peygamber, hep bunun tehlikelerini ve ona karşı alabileceğimiz tedbirleri söylemişlerdir. Bu yolda giden Allah adamları da, hep aynı şeyi anlatmıştır. Nefsimizin hoşuna giden şeyleri yapmamak, gitmeyenleri de yapmak lâzımdır.

Bir hadis-i şerifte, **(İnsanlar uykudadır; ölünce uyanırlar)** buyuruluyor. Bu dünya uyku hâlidir, hayal hâlidir. Bu dünyadaki her şey hayaldir. Bu dünyada, gerçek ve ahirete ait olan bir tek şey var, o da namaz kılmak, ibadet yapmaktır. Geri kalanın hepsi, bu dünyada kalacak ve hayal olan şeylerdir. Hayal olan şeyler neye yarar, ne kıymeti olur? Onun için hayal olan şeylere, ne sevinmeye, ne de üzölmeye değır.

İnsan ömrü, dünyanın ömrüne göre, sahrada esip geıen bir rüzgâr gibidir. Dünyanın ömrüyse, ahirete göre bir kıymet ifade etmez; çünkü ne kadar uzun olsa da, sonu olan, sonsuzla mukayese edilemez. Bu dünyada güzel günlerimiz geıse ne olacak? Hepsi esen rüzgâr gibi gelip geçicidir. Kahırlı geıen günler de, rüzgâr gibi gelir geıer; fakat kahırlı günlerden ahirete kalan hakkımız olduysa, orada bunu, bize zulmedenlerden alacağız. Hiı kimse orada, ben yaptım oldu diyemeyecektir. O huzurda başka bir adalet, çok ince bir hesap var. Boynuzsuz koyun, boynuzlu koıtan hakkını alacaktır.

Selahaddin-i Eyyubi hazretleri ölmeden önce, vasiyetinde der ki:

— **Ben öldükten sonra cenazemin önünden askerler yürüyecek, daha sonra hizmetçilerim yürüyecek, daha sonra hanımlarım yürüyecek, daha sonra hazine de ne kadar altın ve mücevher varsa arabaya konulup yürütülecek ve en son beni ihtişamlı bir arabayla defnedileceğim yere götüreceksiniz.**

Hükümdar öldükten sonra bu söylediklerinin yapılip yapılmaması konusunda devlet adamları arasında ihtilaf çıkar. En sonunda, vasiyettir, yapalım derler. Cenaze töreni yapılır ve en son cenaze defnedildikten sonra, zamanın âlimlerine, neden hükümdar böyle vasiyet etti diye sorulur. Âlimler şöyle cevap verir:

— **Hükümdar, cenazesinde bile bize ders verdi, dünyanın her şeyi dünyada kaldı, ahirete giderken yanımızda hiçbir şey götüremeyeceğimizi anlattı.**

Ölmeden önce ölmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ölüm, sevgiliyi sevgiliye kavuşturun; çünkü insan iki şeyden meydana gelmiştir: **Beden** ve **ruh**. Bedenin arzusu, nefsin arzularıdır. Nefsin arzusu ise, Cenab-ı Hakkın yasak ettikleridir.

Nefsin gıdası haramlardır. Ne kadar haram yerse, haram içerse, haram dinlerse, haram seyrederse o kadar çok semizleşir ve o kadar çok azgınlığı artar. Dolayısıyla, nefse bu gıdayı vermemeli; çünkü haramla beslenen bir vücudun gireceği yer, Cehennemdir.

Dinimiz 3 kısımdır: **İlim, amel ve ihlâs**. İhlâs, nefsin gıdasıyla ruhun gıdasını ayırmak için ve nefsi, mümkün mertebe, kendi istediği gıdayla beslememek için gereklidir. Yani akıl ve ihlâsın gayesi, ruhu nefisten ayırabilmektir. Tabii bu çok zor; ama şarttır. Yani ruhun, nefisten ayrılması gerekir.

Ruh Allah'ın sevgilisi olduğu, Allah'a âşık olduğu, Allah da ruha âşık olduğu için, Peygamber efendimiz, **(Ölüm, sevgiliyi sevgiliye kavuşturur)** buyuruyor. Yani ruhu, aşığı olduğu Allah'a kavuşturur. Evliya zatlar, bu çok zor işi hayatlarındayken yapıyorlar, yani ruhlarıyla nefislerini ayırt ediyorlar ve artık sevgiliye kavuşmuş oluyorlar; ama dünyada buna kavuşamayanların ruhu, ancak ölünce nefisten ayrılıyor.

(Ölmeden önce ölün) hadis-i şerifindeki ölmekten kasıt nedir? Ölüncü, şimdi duyduklarımızın, okuduklarımızın, öğrendiklerimizin hepsinin hakikat olduğunu bizzat göreceğiz. Dolayısıyla, ölmeden önce, öldükten sonra kavuşacağımız, göreceğimiz o gerçeklere şimdiden tam inanmalı, tam iman etmeli ve buna göre de yaşamalıyız.

Demek ki, ölmeden önce ölmek; işittiklerimizin, öğrendiklerimizin, öldükten sonra gerçek olduğunu bilip, o gerçeğe şimdiden kavuşmak oluyor. Öldükten sonra başına gelecekleri düşünüp, ona göre hazırlanmak oluyor. Bu kolay iş değildir, çok zordur; ama imkânsız değildir. İmam-ı Rabbani hazretleri, **(Kurtulmanın bir tek çaresi var. O da kurtulanlarla beraber olmaktır)** buyuruyor. Yani, bu dünya sıkıntılarından, dünya bağlarından kurtulmak istiyorsak, kendimize iyi, salih arkadaş edinelim. Eğer arkadaşımız iyiye, artık biz kötü olmayız, kendimize dönemeyiz, yani nefsimizin arzularını yerine getiremeyiz. İyi arkadaşla beraber olunca, iyi olmak zorundayız. O bakımdan, **(Kişi sevdiğiyle beraberdir)** hadis-i şerifine uygun olarak, insan arkadaşını iyi seçmeli. İyi arkadaş, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarıdır. Bu kitapları okuyup, bunlarla amel edenler de, iyi

arkadaştır.

Üç nasihat, üç bin dirhem

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Zamanın birinde, yeni evlenen gencin biri, ilim öğrenme hevesiyle köyden ayrılır. Uzun bir yolculuktan sonra şehre varıp medrese ararken, işçiye ihtiyacı olan bir zenginle karşılaşır. Zengin iyi para verince, niyetini bozup onun yanında çalışmaya başlar. 20 yıl bunun yanında çalışıp, üç bin dirhem para biriktirir. Sonra köyüne dönmeye karar verir.

Yolda, konakladığı bir yerde biri, (Bende öyle bir nasihat var ki, bunu alan dünyada ve ahirette rahat eder; fakat bedeli bin dirhem) der. Adam, (Evden ilim öğrenmek için çıkmıştım, bunu öğrenemedim, bari bu nasihatı alayım, kalan iki bin dirhem bana yeter) deyip, buna bin dirhem vererek, karşılığında, **(Kaza ve kaderde ne varsa o olur! Kaderde olandan başkası başa gelmez)** nasihatini alır. Yoluna devam eder. Başka bir konak yerinde, yine böyle birisiyle karşılaşır. Bu da, (Bende öyle bir nasihat var ki, bunu alan dünyada ve ahirette rahat eder; fakat bedeli bin dirhem) diye bağırıp durur. Adam, (Bin dirheme de, bunu alayım, kalan bin dirhem bana yeter) deyip, bin dirhem de ona vererek, karşılığında, **(Gönül kimi severse, güzel odur!)** nasihatini alır. Yoluna devam ederken, başka bir konaklama yerinde yine birine rastlar. Bu kişi de, (Bende öyle bir nasihat var ki, bunu alan dünyada ve ahirette rahat eder; fakat bedeli bin dirhem) diye bağırıp duruyor. Adam, bu sefer kendisiyle mücadeleye başlar. Bir yandan ilim öğrenememenin acısı, diğer yandan kalan son para! Sonunda ilim öğrenme sevgisi ağır basar, tekrar çalışır kazanırım diyerek, bin dirhem de ona vererek, karşılığında, **(Hoşlanmadığın, uygunsuz bir durumla karşılaştığın zaman acele etme!)** nasihatini alır.

Yoluna devam eder. Yolda bir kalabalıkla karşılaşır. Yanlarına vardığında derler ki: (Şu kuyunun içinde bir deli var, yanında da bir kız var. Köyümüzün suyunu kesti. Kim içeri girerse öldürüyor. Bizi bu sıkıntıdan kurtarana, şu çömlekteki altınları vereceğiz.)

Adamın aklına birinci nasihat olan, **(Kaza ve kaderde ne varsa o olur)** sözü gelir. Kuyuya iner. Deli, (Sana bir soru soracağım

bilirsen suyu açacağım. Bu kız mı güzel, yoksa şu kurbağa mı?) diye sorar. İkinci nasihat hatırına gelir, **(Gönül kimi severse güzel odur)** der. Deli, (Aferin sana! Şimdiye kadar hep, bu kız güzel dediler, bilemediler, sen bildin) der. Deli, kurbağayı sevdiği için, bu söz hoşuna gider, suyu açar. Adam da, önceki parasından çok fazla olan altınları alıp köyüne döner.

Evinin penceresinden baktığında, içeride hanımının yanında genç birini şakalaşırken görür. Hemen bıçağına sarılır. Bu sırada, üçüncü nasihat olan **(Acele etme!)** sözü hatırına gelir. Bıçağı gizleyerek, kapıyı çalar. Hanımı kapıyı açınca, yanındaki gence, (Bak oğlum, baban geldi) der.

Zayıflamak için çare

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kıyamet derdini bilseydik, dünyada dert diye bir şey tanımazdık. Bütün geçimsizlikler, ölümü unutmaktadır. Ölümü hatırlamak, en büyük nasihattir. Her iman sahibi kimsenin, ölümü çok hatırlaması gerekir. Ölümü çok hatırlamak, emirlere sarılmaya ve günahlardan sakınmaya sebep olur. Haram işlemeye cesareti azaltır. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Lezzetleri yıkan, eğlencelere son veren ölümü, çok hatırlayınız!)

(Ölümden sonra olacak şeyleri, sizin bildiğiniz gibi, hayvanlar da bilselerdi, yemek için semiz hayvan bulamazdınız.)

(Ölümü çok hatırlayın. Onu hatırlamak, insanı günah işlemekten korur ve ahirette zararlı olan şeylerden sakınmaya sebep olur.)

Eski zamandaki valilerden biri, makam mevki sahibi olup, çok zengin olunca ölçüyü kaçıırır. Hayatını yeme içme üzerine kurar. Yedikçe şişmanlar, şişmanladıkça yer. Bir zaman gelir ki, şişmanlıktan yerinden kalkamayacak hale düşer. Rahatlığı sıkıntıya dönüşür. Zamanın en meşhur tabibini çağırarak bu haline bir çare bulmasını söyler. Nelere dikkat ederse zayıflayacağını sorar. Tabip, rahat bir şekilde der ki:

— Sizin perhiz yapmanıza lüzum yok, siz istediğinizi yiyip içebilirsiniz.

Vali şaşırır. Hemen sebebini sorar. Tabip şöyle cevap verir:

— **Efendim, sizin iyileşmeniz artık mümkün değil, şişmanlık vücudunuza çok zarar vermiş, bir ay kadar ömrünüz kaldı. Bir ay sonra öleceğinize göre sıkıntıya girip perhize gerek yok.**

Ölüm haberini duyan vali, perişan olur. Yıllarca yaptığı, kötülükler, zulümler, haksızlıklar aklına gelir. Haksızlık yaptığı, zulmettiği kimseleri teker teker çağırarak, fazlasıyla haklarını öder, onlarla helalleşir. Herkese iyilik yapmaya, kimsenin kalbini kırmamaya özen gösterir hale gelir. Ölüm korkusu iştahını da keser. Getirilen o leziz yemeklere elini bile sürmeden geri gönderir. Yemediği için de, her gün zayıflar. Ay sonunda, vali olmadan önceki kilosuna düşer, normal halini alır. Bir ayı geçtiği halde ölmeyince hemen tabibi çağırır. Bir ay geçti ben hâlâ ölmedim, bu ne haldir, diye sorar. Tabip der ki:

— **Efendim, daha önce siz beni, ne zaman, nasıl öleceğim diye çağırmamıştınız. Ben tabibim, siz beni, nasıl zayıflayabilirim, bunun çaresini bul diye çağırmıştınız. Görüyorum ki, maksat hâsıl olmuş. İlacı buydu.**

Tabibin bu hilesi, valiye ders olur. Dünyaya düşkünlükten; haramdan, zulümden uzak durur.

Namaz ve şükür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hayat hayâldir. Geriye doğru bakınca, geçen ömrümüzün hayâl olduğunu görürüz. Bunun içinde namaz yoksa hiçbir işe yaramaz. Namazsız geçen ömürden Allah muhafaza etsin! Hiçbir şey kalmaz geriye. Hâlbuki namaz öyle mübarek bir ibadet ki, insanın yaptığı bütün dünyalıklar, namaz sayesinde ahiretlik oluyor. Bu ne büyük nimet, ne büyük devlettir. Allahü teâlânın feyizleri, nimetleri, ihsanları, yani iyilikleri, her an, insanların iyisine, kötüsüne, herkese gelmektedir. Herkese mal, evlat, rızık, hidayet, irşad ve selamet ve daha her iyiliği fark gözetmeksizin göndermektedir. Fark, bunları kabulde, alabilmekte ve bazılarını da almamak suretiyle, insanlardadır. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Allah, kullarına zulüm etmez, haksızlık etmez. Onlar, kendilerini azaba, acılara sürükleyen bozuk düşünceleri, çirkin

işleri ile kendilerine zulüm ve işkence ediyorlar.) [Nahl, 33]

Eğer bizdeki nimet değişirse, dertler, belalar, sıkıntılar başlarsa, bilelim ki biz kendimiz bozulduk, biz kendimiz değiştik. Allahü teâlâ, mealen, **(İnsanlar gidişlerini bozmazlarsa, Allahü teâlâ da bunlara verdiği nimetlerini değiştirmez)** buyuruyor. (Rad 11)

Ehl-i sünnet itikadını yayanlar, Allahü teâlânın razı olduğu bu yolu yaymakla uğraşanlar, bilsinler ki, çok mümtaz kişilerdir; çünkü Allahü teâlâ rastgele insana, bu kadar kıymetli bir vasfı vermez. Bu mümtaz hizmeti, bu mümtaz devleti nasip etti diye çok şükretmeli ki, Allahü teâlâ ellerinden almasın; çünkü Cenab-ı Hak, **(Şükrederseniz, nimetlerimi artırırım. Şükretmeyip nankörlük ederseniz, azabım çok şiddetlidir)** buyuruyor. (İbrahim 7) Bu, vaad-i ilahidir. Allahü teâlâ vaadinden, sözünden dönmez.

İlâhi kudret karşısında kendi küçüklüğümüzü ve zayıflığımızı düşünerek hareket etmeli. Onun karşısında acizliğimizi ve güçsüzlüğümüzü düşünmeli. Her hususta Ona ihtiyacımız vardır. Ona yönelmeli, rızasını dilemeli. Cezasından korkmalı. Emirlerini yerine getirmeye çalışmalı; çünkü O, iyilikten başkasını emretmez. Yasaklarından kaçınmalı; çünkü O, kötülükten başkasını yasaklamaz.

İnsan, aciz demektir. İnsanın kemâli, aciz olduğunu idrak etmesindedir. Hadis-i şerifte bildirildi ki:

(Eyyüb aleyhisselam, yıkanırken üstüne yağan altın çekirgeleri toplamaya başlayınca, Allahü teâlâ “Ya Eyyüb, seni, gani kılmamış mıydım?” diye nida etti. O da, “Evet izzetin hakkı için gani kılmıştın, dedi) Yani (Yâ Rabbi; müstağni olan yalnız sensin. Ben ise perişan, muhtaç ve aciz bir kulunum. Sana karşı olan aczimi ifade etmek niyetiyle altın çekirgeleri topladım) diyor.

Tarafını belli et!

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Süleyman aleyhisselam, hem padişahı hem peygamberdi. Padişah olduğu zaman devlet reisleri hediyeler götürmeye başladı. Karıncanın biri de, bir çekirgenin kopmuş bacağını ağzına almış, o da saraya gidiyormuş. Nereye gidiyorsun diye sormuşlar. Karınca demiş ki:

— Süleyman aleyhisselam padişah oldu, ona hediye götürüyorum.

— Yahu sen aklını başına topla, devlet adamları gidiyorlar, çok büyük hediyeler götürüyorlar, senin çekirgenin bacağına mı kaldı bu iş?

— Öyle demeyin, Süleyman aleyhisselama, kim hediye getirdi diye listeye yazacaklar. Ben adımı yazdıracağım. Bacağı yazdırmayacağım! Orada, kimler geldi, kimler gelmedi diye listeye bakacaklar.

Herkes tarafını belli edecektir. Başka çare yoktur; çünkü ahirette iki yer var: Bir Cennet var, bir de Cehennem var, üçüncü bir yer yok. Diyecekler ki, sen hangi taraftasın?

İbrahim aleyhisselamı ateşe atılacağı zaman, yine bir karınca, ağzıyla su taşıyor. Mübarek bir zat diyor ki:

— Sen yaklaşıpamazsın bile bu ateşin yanına, bu suyla bu ateş söner mi?

— **Sönmez elbette, sönmeyeceğini ben de biliyorum.**

— Peki, niye taşıyorsun?

— **Tarafımı belli ediyorum. Ben ateşi söndürmek tarafındayım.**

Diğer tarafta ise yılan devamlı üflüyor. Yılana diyor ki:

— Sen ne yapıyorsun böyle?

— **İbrahim yanacak, ateşi büyüsün diye üflüyorum. Ateşi körüklüyorum**

— Neden yapıyorsun?

— **Tarafımı belli ediyorum, ben bu taraftayım. Zulmedenler, sokanlar tarafındayım.**

Herkes bir vasıtaya biniyor, herkes bir yola giriyor. Ne mutlu bize ki, Ehl-i sünnet âlimlerinin gösterdiği yola girdik. Bu yol, düşsek de, kalksak da, yürüsek de, sürünsek de bizi Cennete götürür. Bu çıkar yoldur, sonu güzeldir! O kadar çok güzeldir ki, Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Biz o yolun sonunu, en başa koyduk)** buyuruyor. En başa koyduk demek, sizi uyandırdık demektir. Herkes bu işin sonunda uyanırken, onlar işin başında bizi uyandırdılar. Yani, doğruyu, yanlış, iyiyi kötüyü öğretiler. Dünyada en zor iş budur, hangisi doğru, hangisi yanlış bilmektir. Bunu bilmek mümkün

değildir; ancak biri söylerse, biri öğretirse insan bilebilir. Bize, elhamdülillah bunu öğrettiler. Aradaki fark, görenle görmeyen arasındaki fark gibidir. Yani ilk başta gözümüzü açtılar. Dediler ki, bakın, sizin gözünüz artık görüyor, iyiyi kötüyü görebiliyorsunuz, onun için yanlış yapmayın!

Mümin nasıl yaşamalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mümin öyle yaşamalı ki, kalbiyle ahirette, vücuduyla dünyada olmalı. Bedeninin dünyadan ayrılması uygun değil. Çünkü çalışmak da bir ibadettir; ama kalbi Allah demeli. Kalbi, bu kazandığım haram mı, helal mi demeli. Kalbi ahiret demeli; çünkü ahiret bâki, dünya fâni. Bugün var, yarın yok. Neyimiz varsa hepsi biter. Bir niyetle bütün dünya çalışmalarımız ahiret olur; çünkü bu dünya fâni, yok olacak. Allahü teâlâ bizi dünyaya, rızasını yani ahiretimizi kazanmamız için gönderdi. Dünya, bir tarladır. Verdiği tohumu ekip, bire yedi yüz alalım; ama o tohumu yemeyelim. O insanın sağlığıdır, ilmidir, inancıdır, her türlü güzel ahlâkıdır. Bunu eğer Allah'ın kullarına sarf eder, Allah'ın dinine harcarsak, yani yatırıma ahirete yaparsak, ebedi saadete kavuşuruz; ama gaflete gelip de, dünya ehliyle yarışa kalkarsak, hepsini kaybederiz. Hatta İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Dünya ehliyle şayet aynı köyde yaşıyorsanız, o köyü terk edin! Aynı mahalledeyseniz, kalbiniz meyleder, orayı terk edin! Aynı şehirdeyseniz, oradan göç edin!

Vücudu değil, kalbi dünyaya bağlamamalı. Kalb çok önemli; çünkü Allahü teâlâ kullarının amellerine veya işine değil, kalbine ve niyetine bakar. O kalbin niyeti, eğer Allahü teâlânın dinine hizmet, kullarına iyilik etmekse, onun her nefesi zikirdir, her nefesi ibadettir, akıl eremeyecek kadar sevab kazanır.

Bir gün İsa aleyhisselam, havarileriyle birlikte giderken bir köye geldiler. Bir de baktılar ki, köyün ortasında bütün köylüler ölmüş. Hiç canlı yok. İsa aleyhisselam, **(Bu bir gazab-ı ilâhidir. Eğer hastalık olsa, bunlar tek tek ölürlerd. Madem toptan öldüler, buraya bir musibet gelmiş)** dedi. Sordular ki, (Yâ Nebiyallah, sen ölüleri Allah'ın izniyle diriltten bir nebisin, çağır birini de sor bakalım, ne

yapmışlar? İsa aleyhisselam, birine seslenince, adam kalktı, geldi. İsa aleyhisselam, **(Bu ne hâldir, ne oldu size?)** diye sordu. Dedi ki, (Yâ Nebiyallah, bu köy çok takva ehli, çok dindar, çok iyi ahlâk sahibi bir köydü. Sonra bizim kalbimiz dünyaya yöneldi. Namazı terk ettik, akla ne gelirse, hepsini bıraktık, yalnız parayı düşündük ve ektik biçtik, benimki çok, benimki güzel diye yarıştık. Ne Allah kelâmı var, ne Peygamber! Ahireti unuttuk, Allah'ı unuttuk, Peygamberi de unuttuk. Bir gün, hepimiz eğlenmek için, oynaşmak için buraya toplandık. Bir musibet geldi, hepimiz öldük.)

İsa aleyhisselam, yerine git dedikten sonra, yanındakilere buyurdu ki:

(Ahiret nimetini bırakıp da dünyaya tapanların, dünyadaki sonu budur. Ahirette de, en acı azapları çekeceklerdir. Onun için, imansız ölmekten, çok korkmak lazımdır.)

İyi arkadaş seçmeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İslamiyet, iyi arkadaş, iyi iş ve iyi eş seçme dinidir; çünkü kişi, ahirette sevdiğiyle beraber olur. Eş, iş ve arkadaş üçlüsünde yanılan iflah olmaz. Ben onun yanlışını düzeltirim der; ama düzeltemez. Onlar bunu kendileri gibi yapar, yani bozar. Bir sepet sağlam incirin içine bir tane çürük incir konsa, hepsini bozar; bir sepet sağlam incir, o bir çürüğü sağlam yapamaz.

İnsanın dini arkadaşının dini gibidir. İmanını güçlendirmek isteyen, imanı güçlü olanlarla beraber olmalı. İyi ibadet yapmak isteyen, en güzel ibadet yapanla, ihlâsla çalışanla beraber olmalı. Bu sefer o da, onun gibi olur. Dünya ve ahiret saadeti için, iyilerle beraber olmalı.

Cahille değil, iyilerle sohbet etmeli; çünkü iyilerin sohbeti yüzünden bizim de adımız iyi olur.

Şırlağan susam yağıdır. Ne zaman gülle sohbet eder, hemhâl olur, artık ona susam yağı demezler, gül yağı derler. Menekşeyle hemhâl olursa menekşe yağıdır derler. Gül ve menekşe gibi güzel çiçeklerin hassaları, rayihaları yüzünden, onlarla kırk gün kalınca, susamın adı unutuldu, gül ve menekşeyle anılır oldu. Hatta bu durumu hiç bilmeyen, onu gül yağı, menekşe yağı sandı. Onun için

Peygamber efendimiz, **(Bir kavimle kırk gün düşüp kalkan, onlardan olur) ve (Kişinin dini, arkadaşının dini gibidir)** buyurdu.

Aynı köyden iki genç vardı, biri Müslüman, diğeri Hristiyan'dı. Hristiyan genç, Müslüman arkadaşını çok seviyordu. Bir gün Müslüman olan der ki:

— Dinlerimiz farklı, bu arkadaşlık böyle gitmez. Gel Müslüman ol, bir kelime-i şهادet getir, yanma şu Cehennemde. Cennette de beraber olalım.

— Sen gel Hristiyan ol, bir tanrının gücü bizim üç tanrının gücüne erişemez.

Bu konuşmalar, bir müddet böyle devam ettikten sonra Müslüman olan der ki:

— Vazgeç şu münakaşadan, üç tanrı, dört İncil olmaz, papaz günah affedemez, masum çocuklar günahkâr doğmaz, şimdi boş verelim bunları. Gel bir ateş yakalım, sen de elini koy, ben de elimi koyayım. Hangimizin eli yanarsa bil ki Cehennemde yanacak.

— Hay hay, sen kendine bak!

Ateşi yakarlar, ikisi de ellerini koyar, ancak ikisi de yanmaz. Müslüman çıldıracak gibi olur, açar ellerini, “Ya Rabbi” der, “Vallahi bu İslam hak, vallahi Hristiyanlık bâtıl, hem sen bunu Kur'an-ı keriminde defalarca bildiriyorsun; ama bu da yanmadı.” Allahü azimüşşân buyuruyor ki:

(Sana dua etsin, sen varsın arada, seni sevdiği için senin hatırına onu yakmadık.)

Onun üzerine Hristiyan genç, demek Cenab-ı Hak böyle söyledi deyip ağlamaya başlar, kelime-i şهادet getirir, Müslüman olur.

Kibrin zararı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ ilim, kudret gibi bütün sıfatlarından kullarına çok az da olsa ihsan buyurmuştur; fakat yalnız üç sıfatı kendine mahsustur. Bu üç sıfattan hiçbir mahlûkuna vermemiştir. Bu üç sıfatı, **kibriya, gani olmak ve yaratmak** sıfatlarıdır. **Kibriya**, büyüklük, üstünlük demektir. **Gani olmak**, başkalarına muhtaç olmamak, her şeyin Ona muhtaç olması demektir. Allah yaratıcıdır, insansa ihtiyaç sahibidir, yaratıktır, fânidir. Bunun için kibirlenmek, Allahü teâlânın sıfatına,

hakkına saldırmak olur. Kula, kibirlenmek yakışmaz.

Kibir kötü huydur, haramdır. Allahü teâlâyı unutmanın alametidir. Çok kimse, bu kötü hastalığa yakalanmıştır. Kibirli olan, salih insan olamaz. Ben kibirli değilim diyen, kibirlidir.

Nice sarhoşlar vardır ki, yaptığından pişmanlık duyar tevbe eder, imanla gider. Nice dervişler, müritler vardır ki, kibirlidir, günahları için tevbe etmez, imansız giderler.

Kendini beğenmekten sakınmalı. Kibir kalbin afetidir. Kişinin kalbinde ne kadar kibir varsa, aklında o kadar noksanlık vardır. Kibir insanı küfre kadar sürükleyebilir, her iyiliğe engeldir.

Kâfirlerin iman etmemesinin iki sebebi vardır, kibir ve inat.

Onları yalnızca ben bilirim

Her geceyi Kadir, herkesi Hızır bilmeli, kimin ne olduğu belli olmaz.

Bir gün Hızır aleyhisselâm, (Biraz vaaz dinleyeyim) diye bir camiye gider. Bir yaşlının yanına oturur. Bakar ki yaşlı uyuyor, dörter onu, (Amca, abdestin bozulabilir, uyuma!) der. Yaşlı zat gözlerini açar, (Sana ne!) deyip tekrar uyumaya başlar. Birkaç dakika sonra Hızır aleyhisselam yine dörter, (Amca abdestin bozulacak, az sonra namaz kılınacak) der. Yaşlı zat gözlerini açıp, (Beni niye rahatsız ediyorsun öyle? Kalkıp millete derim ki, bu Hızır aleyhisselamdır. Saçından birer kıl koparın, cennete gidin derim, saçın sakalın kalmaz, benimle uğraşma) der.

Bunun üzerine, (Sen nerden biliyorsun benim Hızır olduğumu?) diye sorunca, yaşlı zât (Sen kendi işine bak) der. Bu defa Hızır aleyhisselam hemen cebinde bulunan defteri çıkartır bakar, evliya zatlar listesinde bu zâtın ismini göremez. Ellerini açar ve Allahü teâlâyâ, (Yâ Rabbi, bunun evliya listesinde ismi yok; ama beni tanıyor, biliyor. Bu kulun kim, bunu ben bilmiyorum?) der. Allahü teâlâ bunun üzerine Hızır aleyhisselama, **(Sen bana âşık olanları bilirsin. Bir de benim âşık olduklarım var. Onları yalnızca ben bilirim. Sen benim âşık olduklarımı nerden bileceksin? Onlar gizlidir. O da bunlardan bir tanesidir)** buyurur.

Göz insanı yanıltır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Göz çok iyi olduğu gibi, çok da yanıltıcıdır. Birçok insanın Müslüman olamamasının sebebi gözdür. Gözüne inanan, mübarek bir zatın kıyafetine, mesleğine bakarak yanılır, onu dinlemez ve faydalanamaz. Baştaki göze değil, kalbdeki göze tâbi olmak lazımdır. Kalbdeki göz, doğruyu yanlış ayırır, kimin sevilip kimin seilmeyeceğini bilir. Hakkı hak, bâtılı bâtıl bilir.

Hiç kimsenin mesleğine veya kıyafetine bakarak karar verilmez. İşin kaynağına bakılır, naklettiği bilgiyi nerden aldığına bakılır. Büyük evliya zatların görünüşüne bakan kör olur. Eğer mübarek bir zat diye bakarsa kalb gözü açılır. Allahü teâlâ bir kuluna Ehl-i sünnet itikadını vermişse, ona sevgili bir kulunu tanıtmışsa bu, baştaki gözle olmaz, kalb gözüyle olur. Böyleyse, kalb gözü açılmıştır. Kalb gözü, hakkı bâtıldan ayırmak içindir. En zor iş hakkı bâtıldan ayırmaktır. Resulullah, ümmetine öğretmek için, **(Ya Rabbi bana hakkı hak, bâtılı bâtıl göster)** diye dua etmiştir.

Evliyanın zahiri yani görünüşü cahil için zehirdir. Cahil, bâtından haberi olmadığı için zahire bakar. Evliyaya, akılla, gözle, kulakla giden helak olur. Müşrikler de böyle yapmışlardı. Ebu Cehil, Muhammed aleyhisselama Ebu Talib'in yetimi gözüyle baktı, kâfirlikte kaldı. Ebu Bekr-i Sıddık, âlemlerin Rabbinin Habibi gözüyle baktı. Ona her şeyini feda etti, her sözüne, **(O söylüyorsa doğrudur)** diyerek tam inandı, sıddık oldu. Peygamberlerden sonra insanların en üstünü oldu.

İki talebe, medreseyi bitirdikten sonra, kalb ilimlerini de öğrenmek için bir mürşid-i kâmil bulmaya karar verirler. Yola çıkıp, diyar diyar dolaşırlar. Bir gün bir yere gelirler. Esmer bir zatın, çıplak ayakla, dikenler üzerinde yürüdüğünü görünce ona, (Biz bir mürşid-i kâmil arıyoruz, buralarda var mıdır?) diye sorarlar. O zat, (Hayırlı olsun. Etrafı koklayayım, nerde varsa söylerim) diye cevap verir. Doğuya döner koklar, batıya döner koklar, güneye döner koklar. Sonunda, (Evlatlarım maalesef yok. Sizi irşad edecek kendimden başkasını bulamadım) der.

İki arkadaş bu esmer adama şaşırır, sırtında çalı çırpı olan bu adama mı tâbi olacağız derler. Az duraklamadan sonra ikisi de, tamam kabul ettik derler; ama biri içinden yani samimi olarak peki

der, diğeri usulen peki der. Dergâha gelirler, içinden peki diyen kısa zamanda inanılmaz derecede bir terakkiye varır. Öteki de yerinde sayar. Bir gün arkadaşına der ki, ya kardeşim ne oldu, sen çok ilerledin, ben olduğum yerde sayıyorum. Arkadaşı da, içini temizle, ben içimden teslim oldum, sen de öyle yap, her şey kalben peki demene bağlı der. O da tevbe istiğfar eder. İlk sohbette, arkadaşından on kat daha fazla ilerler. Bu esmer zat, Zengî Atâ hazretleriydi.

Oyna ya Bilal!

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadındaki bir Müslüman, bu yolun büyüklerini tanıyan, seven, onların yolunda olan bir Müslüman, dünyanın en nasipli, en şerefli, en zengin insanıdır; çünkü bunlar gibi binlerce engel arasında, Peygamber efendimize ulaştıran, Ona kavuşturan yolu bulmuştur. Bu insan, Bilal-i Habeşi gibi oynasa yeridir. Bir gün mescitte Bilal-i Habeşi hazretleri oynuyordu. Hazret-i Ömer, (Ya Bilal, burası mescid, ne yapıyorsun, burada oynanır mı?) dedi. Bilal-i Habeşi hazretleri, Resulullahı göstererek, (Buranın sahibi var, sen çık aradan) dedi. Hazret-i Ömer, taaccüp edip, (Ya Resulallah, Bilal mescidin içinde oynuyor) dedi. Peygamber efendimiz onu çağırarak, **(Ya Bilal, bu ne hâl, niye oynuyorsun?)** diye sordular. (Anam babam sana feda olsun ya Resulallah) dedi, (Bu benim Allahü teâlâya özel teşekkürüm. Allahü teâlâ, her şeyi senin için yarattı, sana her şeyi verdi, sadece bir şeyi vermedi. İşte bu sebepten sevincimden oynuyorum) dedi. Peygamber efendimiz tebessüm buyurup, **(O sebep nedir ki ya Bilal, seni sevinçten oynatıyor?)** diye sordular. (Anam babam sana feda olsun ya Resulallah, Cenab-ı Hak sana, hidayet verme yetkisi vermedi dedi. Kalbe iman bahşetmeyi sana bıraksaydı, sen önce yakınlarını, bildiklerini, tanıdıklarını hidayete erdirirdin, bu garip Bilal, tâ Habeşistan'da nasıl Müslüman olurdu, onun için oynuyorum) dedi. Peygamber efendimiz yine tebessüm edip, **(Oyna ya Bilal!)** buyurdular.

Resulullah'a kavuşmak, Allahü teâlânın rızasına kavuşmak demektir. Allahü teâlâ, **(Ey Habibim, seni seven beni sever, sana**

kavuşan bana kavuşur) buyuruyor. Allahü teâlâ kendisine kavuşturacak, Cennete girilecek her kapıyı kapatmış, sadece tek kapıyı açık bırakmıştır. Bu tek kapı, Resulullahın mübarek kalbidir. Peygamberler dâhil herkes, bu kapıdan geçmedikçe Allahü teâlâyâ kavuşamaz. Müslüman olarak, dünya ve ahiret saadetine kavuşmak için çok engel var.

1- İlki içimizdedir, o da nefsimizdir. Allahü teâlâ, (Nefs, bana karşı dikilmiş bir düşmandır) buyuruyor. Nefsten kurtulmak için onu tanımak, bilmek lazımdır. **(Nefsini bilen Rabbini bilir.)** Nefsi bilmeden kurtulmak mümkün olmaz. Nefsi bilmek için, **İslam Ahlakı** kitabını okumalıdır.

2- Şeytandır. Şeytan, kibri yüzünden Cennetten kovulmuştur.

3- Bu ikisinden daha tehlikeli, daha kötüdür. O da, kötü arkadaştır. Uygun olmayan kitap, dergi, gazete, radyo, tv hepsi kötü arkadaştır.

4- Kötü din adamlarıdır. Bunlar, Allahü teâlâyâ giden yolu kesen eşkiyalara benzetilmiştir. Bir de nâkıs var. Nâkıstan kâmil çıkmaz, eksik olandan tam meydana gelmez. Abdest yok, namaz yok, cilt cilt kitap veya tefsir yazıyorlar. İşte binlerce, yüz binlerce böyle nâkis eşkiya var.

Kurtuluşa gelin

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

8 Cennetin, 8 kapısı ve 8 anahtarı vardır. Bu anahtarlardan **birincisi**, beş vakit namaz kılan müminlerin imanıdır. **İkincisi**, Besmele-i şeriftir. **Altısı da**, Fatiha-i şerifenin içindedir. Fatiha suresinde zaten 6 âyet-i kerime var. Allahü teâlâ, her namazda bize Fatiha-i şerife okutuyor. Müslüman namaza durduğu zaman Cennetin 8 kapısı birden açılır; çünkü imanı olan namaza durur. Namazda her rekâta Besmele okunur. Anahtarlardan ikisi bunlar. Diğer altısı da Fatiha-i şerifede gizli. Her namazda da, her rekâta da Fatiha-i şerife var. İşte Müslüman namaza durduğu zaman 8 Cennetin 8 kapısı açılır. Namazdayken vefat etmek büyük nimettir.

Birisi bizim istediğimizi yapmasa, hayır dese, çok kızarız ki, biz bir kuluz, o da bir kul. Hâşâ, ne onun hücrelerini, kalbini çalıştıran biziz, ne de onun rızkını veren biziz. Hele bu söz dinlemeyen,

evladımızsa, daha çok kızarız. Allahü teâlâ, **(Bütün kullar benim ıyalım)** buyuruyor. Yani hâşâ, benzetmek gibi olmasın, bir aile efradı nasılsa, bütün kullar öyle. Böyle bir yüce Rabbe karşı ki, Cenab-ı Hak, **(Eğer benim size verdiğim nimetleri yazmak için, bütün ağaçlar kalem olsa, bütün denizler mürekkep olsa, bu nimetleri yazsa, deryalar biter, yine benim verdiğim nimetler bitmez)** buyuruyor. Güneş, ay ve bütün yıldızlar, topraktaki bütün bitkiler, bütün böcekler, havadaki mikroplar, karadaki ve denizlerdeki hayvanlar, kâinatta aklımıza gelebilen ne varsa, Allahü teâlâ, **(Bunların hepsini sizin istifadeniz için yarattım)** buyuruyor. Bundan mutlaka dolaylı veya dolaysız, insanlara fayda vardır.

Namaz kılmayan bir insan, böyle yüce olan Allah'a, bize bu kadar nimetler bahşeden Rabbimize, hayır diyor, ben gelmiyorum diyor. Ezanda, **(hayye-alel-felâh)** yani kurtuluşa gelin deniyor. Kurtuluşun namazda olduğu bildiriliyor. Namaz kılmayan ise, **(Ben gelmiyorum)** diyor. Öğleyin, ikindi, akşam, yatsıda bir daha, **gelin kurtuluşa...** Namaz kılmayan ise yine, **(Ben gelmem)** diyor. Yani boğulmakta olana diyorsunuz ki, uzat şu elini, seni boğulmaktan kurtaracağım, vermiyorum diyor. Yahut da damdan düşmek üzere olan adama, gel diyorsunuz, elini tutacağım, gelmiyorum diyor. Ne deriz sonunda. Kardeşim ne yapayım, bu kadar el uzattık. Ömrümüz boyunca kurtuluşa gel deniyor, gelmiyor. Ondan sonra da çukura düşüyor. Sonra da, (Ya Rabbi niçin attın beni buraya?) diyecek, hiç böyle şey olur mu?

Kurtuluşa gelmeyenler

Adam köprüye çıkmış, oradan atıyor kendini aşağıya. Sonra diyor ki, niye bu köprüyü yaptınız, beni aşağı attınız? Biz bu köprüyü insanlar gelip geçsin diye yaptık, insanlar intihar etsin diye yapmadık ki... Üç tane kendini bilmez intihar edecek diye köprü imha edilir mi? Allahü teâlâ, bu dini, bu Kur'an-ı kerimi, bu namazı, insanları Cennete kavuşturmak için köprü yapmış. (Namazı emretmeseydi!) diyor. O zaman Cennete gidemezdik. Allahü teâlâ Cennete gidecek vasıtayı böyle yaratmış. İngiltere'ye, havadan ve denizden gidilir, karadan gidilmez. Cenab-ı Hak da, Cennete giden yolu, böyle yaratmış, (Kim buna uyarsa sonra Cennete gidecek. Kim uymazsa Cehenneme girecek) diyor; çünkü üçüncü bir yer yok. (Ben niye

Cennete girmedim?) diyene (Sen Cennete giden yola niye girmedin? Niye her gün beş sefer ben gelmiyorum dedin?) denecektir.

Namaz kılmayan kimsenin kalbi temiz olmaz. Günah işleyenlerin kalbi temiz olmaz. Günah kalbi karartır. Zaten namaz kılmamak, en büyük günahlardan biridir. Her türlü günahı işleyip de, **sen kalbe bak** demek, din cahillerinin sözüdür. Namaz kılmayan, bütün dünyadaki yoksulları doyursa, her köye, her mahalleye cami, çeşme yaptırса, namaz kılmamanın günahı bunların hepsinden fazla olur.

Namaz, dinin direğidir, temelidir. Doğru kılınan namaz her hayrın anahtarı, her derdin ilacıdır. Namaz kılan kimse dinini kuvvetlendirir. Namaz kılmayan elbette dinini yıkar. Namazı doğru kılmakla şereflenen bir kimse, çirkin kötü şeyler yapmaktan korunmuş olur. Kur'an-ı kerimde, **(Doğru kılınan namaz insanı fahşadan ve münkerden mutlaka uzaklaştırır)** buyruluyor. Her namaz uzaklaştırır denmiyor. Doğru kılınan, Allahü teâlânın razı olduğu namaz bildiriliyor. Şayet bir kimsenin namazı kabul olunmuşsa, bu mümin kötülük yapamaz.

Helal lokma yiyenler, rahat namaz kılar; çünkü namaza engel, haram lokmadır. Helal lokma yiyen, koşarak namaza gider. Siz, namaz kıl demeseniz de onlar namaz kılar.

Bir namazda 12 tane farz var. Bir günde 60 farz eder. Bir Müslüman, beş vakit namazını kılmazsa, günde tam 60 kere Allahü teâlâyâ karşı gelmiş oluyor. Bu insan nasıl kurtulacak?

Namaz kılmamak üç türüdür. **Birincisi** farz olduğunu bilmiyordur, **ikincisi** tembellikle kılmıyordur, **üçüncüsü** de önem vermiyordur. Önem vermeyen dinden çıkar. Önem vermemek, zerre kadar da olsa üzülmemek demektir. Kıyamet günü hesap, önce imandan, sonra namazdandır. Tek vakit namazı kaçırmaktansa, bin kere ölmeyi tercih etmeli. Nerede ve ne şart altında olursa olsun mutlaka namaz kılmalı. Namaz, nurdur. Namazsız geçen ömür, kayıptır. Peygamber efendimizin, vefat ederken son cümlesi, **(Namaza dikkat edin, hanımlarınızı üzmeyin)** olmuştur.

Biz misafiriz!

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünya imtihan yeridir. Gelip geçicidir. Tohum ekme yeridir. Hasat biçilmesi ahirettedir. Onun için **(Dünya ahiretin tarlasıdır)** buyuruluyor. Bu dünyada devamlı huzur, rahat arayan ahmaktır. Bu dünyada, Cenab-ı Hakkın ahirette vaad ettiklerini arayanlar, Allahü teâlânın Cennette vereceklerini isteyenler yanılırlar; çünkü Peygamber efendimiz, **(Dünya, müminin zindanı, kâfirin Cennetidir)** buyuruyor. Müminin zindanı demek, müminler dünyada sıkıntı çekecek demektir; çünkü hapishanede olan sıkıntı çeker. Sabredeceğiz, şükredeceğiz. Rabbimizin bizi af ve mağfiret edeceğini; merhametiyle, lütfu ile bize Cennetini ihsan edeceğini ümit ediyoruz, onu istiyoruz. Vereceğine de inanıyoruz, zerre kadar şüphemiz yoktur; çünkü Cenab-ı Hak, **(Kulum beni nasıl zannederse, onu öyle karşılarım)** buyuruyor. Cenneti istemeyenler, alay edenler de var. Onlar da öyle istiyor. Allahü teâlâ, istemeyene Cenneti verir mi?

Her işimiz, her yaptığımız, her hareketimiz imtihandır. İmtihanda duyulan heyecan, yaşarken duyulmazsa, emir ve yasaklara dikkat edilmezse, dine uymada gevşeklik olursa, diğer taraf sıkıntılı olur. İşte, imtihana çekileceğimizi unutmamalı, agâh yani uyanık olmalı, gafletten kurtulmalı. Mesela, helalinden kazanmak, helal lokma yemek, dinimize uygun olarak evlenmek, iş kurarken, iş bozarken, Rabbim bundan razı mı, değil mi diye düşünmek, hep agâh olmaktır.

İnsan birinin evindeyken daima ev sahibiyle yaşar. Mesela, İmam-ı Rabbani hazretlerinin evinde olsaydık, o anda nasıl o mübarek zatı unuturuz ki? Bu mümkün mü? Her tarafta o mübarek zat var; çünkü onların evi. Orada oturuyor, orada konuşuyor. Yani onların evinde, onların yanında, başka bir şey akla gelmez ki. İnsan nasıl o mübarek zatın evinde olur da, kendisini meyhanede, kendisini sokakta zannedebilir. Olacak iş değildir.

İşte bunun gibi, bütün kâinat da Rabbimizindir. Her an Onun nimetlerini yiyoruz. Her an Onun durdurmasıyla hayattayız. Her an bizi konuşturan, işittiren, yürüten, besleyen hep Odur. Her an bizi görüyor, her an bizi işitiyor. Onunlayız. Peki, insan Rabbimizin bize ihsan ettiği mekânda yaşar da, nasıl nimet sahibinden gâfil olur? Nasıl Onu unutur?

Allahü teâlâyı unutmamak, Onu her an hatırlamak Müslümanlıktır. Kısmen de Müslümanlık olmaz. Camide Müslümanlık, sokakta canavarlık olmaz. Bütün kâinat Onundur. Biz misafiriz. Allahü teâlâyı unutmazsak, neyi hatırlarsak o şekilde ölürüz. Peygamber efendimiz, **(Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz, nasıl ölürseniz öyle haşrolursunuz)** buyuruyor.

O söylediye doğrudur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Cennete giden yola girmek, Cennete gitmek, dünya sevgisini kalbden çıkaran Ehl-i sünnet âlimlerine, Silsile-i aliyye büyüklerine tâbi olmak, ancak onları sevmekle mümkündür. Yoksa insan, bunu kendi başına yapamaz. Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretleri, (Hocama kavuştum, aklımı bıraktım ve kurtuldum. Aksi halde felakete gidiyordum; çünkü anlattıklarıyla yaptıkları arasında çok fark vardı. Aklım kabul etmiyordu. Zihnimde itirazlar başlayınca, felakete gittiğimi anladım, en sonunda aklımı bıraktım ve kurtuldum) buyuruyor.

Kâbe'ye varan, hâlâ (Kâbe'ye nasıl gidilir?) diye sorar mı? Sorarsa, ona ne derler?

İnsan bir gemiye veya başka bir vasıtaya bindikten sonra, kaptanına karışmaya hakkı yoktur. Binmeyebilir. Binerse susup oturacak. Yani bizim dinimizin esası, Ebu Bekr-i Sıddık hazretlerinin söylediği sözdür. Ne buyuruyor Ebu Bekri Sıddık hazretleri? **(Mademki o söyledi, doğru söyledi)** buyuruyor. Mirac hadisesini duyan müşrikler ona gelip, (Kudüs'e ne kadar zamanda gidilip gelinir?) diye sordular. **(Bir ayda)** buyurdu. (Zaten sen akıllı adamsın, böyle söyleyeceğini biliyorduk) dediler. (Niye sordunuz?) dedi. (Ama senin efendin, **(Ben bir anda gidip geldim)** diyor, ne dersin?) dediler. **(O söylediye doğrudur)** buyurdu. Hâlbuki akıl, bir ayda gidilir diyor. Akıl, hesap, kitap bunu bildiriyor; ama o, akılı bırakmıştı. Ebu Bekr-i Sıddık hazretleri orada eğer, akılla konuşmaya devam etseydi, Eshab-ı kiram olmak şerefinden mahrum kalacaktı. Hâlbuki Peygamberlerden sonra en üstün insan oldu. Neden? Bu sözünden, bu imanından, bu ihlâsından dolayı...

Her mürşid-i kâmilin talebeleri arasında, aklını kullanmayan çok

az kişi olmuştur. Kim aklını ne kadar terk etmişse, o kadar kendini kurtarabilmiştir. Hâlbuki çekilen en büyük sıkıntı, böyle bir nimete kavuştuğu halde, hâlâ akıyla yol almaya çalışmaktır. Bunlar daima kaybetmiştir ve helak olmuşlardır. Onun için insan, teslimiyeti nispetinde saadete erer. Eshab-ı kiramın erdiği gibi. Kavuşup da âşık olanlar, en büyük rütbeye eriştiler, en büyük saadete kavuştular. Onların iki rekât namazına, sonra gelenler, ömürleri boyunca kıldıkları namazla kavuşamadılar. Öyle sevab aldılar.

Kendimizi seversek, başkasından soğuruz. Kendimizi sevmezsek, herkesi severiz. Herkes de bizi sever. İki sevgi bir kalbde olmaz. Ya Allah sevgisi, ya nefis sevgisi. Allah sevgisi varsa, öteki zaten gider. Kalbin saf ve temiz olması lazım. Kalbin saf ve temiz olması da, kendine değil, büyüklerimize tâbi olmakla mümkündür. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde, düşmanlarla değil, **dostlarla beraber olmayı** emrediyor.

Günahlarımızın temizlenmesi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Müslüman olarak mesuliyetimizi bilmeliyiz. Bu mesuliyeti hiçbir şekilde üzerimizden atamayız, bunu yok sayamayız. Ahirette hesap var, terazi var, ona ameller konacak ve tartılacak. Sonunda ise ya nimet veya azap var. O yüzden bir mübarek zat buyuruyor ki:

Allahü teâlâ kullarına üç şey vermiştir. Bunların ikisi dünyada kalır, birisi ahirete gider:

1- Topraktan yaratıldık, yine toprak olacağız. Yani bedenimiz çürümeye mahkûmdur.

2- Müminin ikinci varlığı ruhudur. Ruh, o da âlem-i emirden gelmiştir. İnsan vefat ederken, kendi mekânına, kendi makamına gider. O da ayrılır.

3- Mahşerde bize kalan kısım sadece amellerimiz, yani yaptığımız iyilik veya kötülüklerimizdir. Bunlar ahirete gidecektir.

Allahü teâlâ çok şefkatli, çok merhametli, çok affedici olduğu için, namazlar arasındaki hatalarımız silinsin diye beş vakit namazı emretmiştir.

Ayrıca Cuma gününü yarattı. Bu günde ve gecesinde yapılan duaları kabul ediyor ve bir haftalık hatalarımızı, günahlarımızı siliyor.

Hatta Cuma günü ve gecesi ve Ramazan-ı şerifin otuz günü ve gecesi, bunların şerefi ve büyüklüğünden dolayı kabirde kâfirler dâhil, kimseye azap yoktur.

Ayrıca, mübarek geceleri yarattı. Bu gecelerde yapılan duaları kabul ediyor.

Bir de Ramazan-ı şerifi yarattı. Bu öyle bir ay ki, bu ümmete mahsustur. Hazret-i Ali, **(Eğer Allahü teâlâ bu ümmeti affetmek dilemeseydi, bunların hepsini affetmeyi takdir etmeseydi, Ramazan ayını vermezdi)** buyuruyor. Ramazan ayı, nimetlerin en büyüklerindendir. Affın, mağfiretin dopdolu olduğu bir aydır. Bir günü, bine bedeldir, hele içinde bir de, bin aya bedel olan Kadir gecesi vardır. Bir ayın tamamı, yani Ramazanın her günü bayramdır; çünkü her gün binlerce, yüz binlerce Müslüman affa uğruyor, Cennete gidiyor. Bu öyle mübarek bir aydır ki, bütün senenin pisiğine kefarettir ve mutlaka temizleyicidir. Orucunu tutan mümin, bayram sonuna kadar tertemiz olur.

Bayramdan sonra, kirli havaya bağlı olarak yine kirlenmeye başlıyor. Bu kirli hava, salihlere de bulaşıyor. Çünkü hava kirlenirse, bundan herkes rahatsız olur. Şimdi manevi hava çok kirli, temiz kimse bile, sokağa çıktığı zaman, bu kirli havayı teneffüs ettiği için kalbi kararır.

Havanın kirliliği, haram ve helallerin karışmasından olmuştur. Eskiden haramlar ve helaller ayrıydı. Şimdi karmakarışık oldu.

Herkesin duasını alalım

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Sadaka belayı önler ve ömrü uzatır. Onun için sadaka vermeye çalışmalıdır. Dua da, kaza ve kaderi değiştirir. Bir duayla ömür uzayabilir. Bilhassa anne babadan ve salih akrabalarından alınacak bedduayla da, ömür kısalabilir. Onun için sıla-ı rahim önemlidir; yani eş dost, akraba, anne baba hatta işvereni ziyaret etmek, bunların duasını almak lazım. Bütün bunlar hayra alamettir, iyi şeylerdir; dua etmek ve dua almak güzeldir. Onun için Peygamber efendimiz, **(Size [Başta ana baba, hoca, işveren olmak üzere] bir iyilik edene teşekkür etmezseniz, Allah'a şükretmiş olamazsınız.)** buyuruyor. Allah sizden razı olmaz. Çünkü o iyiliği Allah yaptı; fakat onlara

yaptırdı. O halde siz, önce onlara şükredin, onların rızasını duasını alın, sonra Cenâb-Hak'tan ne istiyorsanız isteyin buyuruyor.

Bir kahvenin bile kırk yıl hatırı var. Bize bir iyilik edeni ölünceye kadar unutmamalıyız. Mübarek zatlar, kendilerine bir bardak çay içiren kişiye bile senelerce dua eder, onun için Fatiha okurlardı. Hikmeti sorulunca da, (Bana bir bardak çay vermişti, onun bana iyiliği var) derlerdi. İşte İslamiyet, işte insanlık budur. Bu dinde nankörlük yoktur. Bir bardak çay için senelerce dua edilir mi? Evet edilir. Çünkü Allah bundan razıdır.

Bir ananın, bir babanın hakkı nasıl ödenir ki, bizim için uykusuz kalan, sağlığını, malını mülkünü feda eden kimseye teşekkür etmemek, onların duasını almamak, akıl alacak iş değildir, büyük nasipsizliktir.

Her işin başında büyüklerin duası alınması gerekir. Başta büyüklerimiz olmak üzere herkesin duasını alalım, hiç kimsenin kalbini kırmayalım. İster Müslüman olsun, ister kâfir olsun, ister inansın, ister inanmasın, ister fâsik olsun, ister evliya olsun, yani kim olursa olsun, kalb kırmayalım; çünkü yüce Allah, yarattığı bu kâinatta, bu mahlûklar arasında, kendisine en yakın olarak kalbi yaratmıştır. Komşuyu üzersek, yandaki sıkılır. Şimdi iki ev yan yana düşünelim, birinde feryat var. Yanındakinin bundan rahatsız olmaması mümkün değil. İşte kalb, Allah'ın komşusudur. Bunları, İmam-ı Rabbani hazretleri Mektubat-ı şerifinde bildiriyor. Eğer bir insanın kalbini kırarsak, o komşuyu darıltmış oluruz. O halde, biz kırılalım; ama bir Müslümanın, bir insanın kalbini kırmayalım; çünkü kalb kırmak, yetmiş kere Kâbe'yi yıkmaktan büyük günahdır.

Sabır mı isyan mı?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dert, bela istemek doğru değil. Dua ederken, (Ya Rabbi, bana sıhhat ve afiyet ver) diye dua etmeli. Bela istenilmez; ancak istemeden gelirse, isyan edilmez, sabredilir.

Bir hadis-i şerifinde Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Cennette Allahü teâlâ bazı kullarına o kadar yüksek makamlar, o kadar yüksek köşkler verecek ki, bakanların gözleri kamaşacak. Diyecekler ki, bunlar kim, bu derecelere nasıl

kavuştular. Hangi ibadeti yaptılar da bu makama kavuştular? Onlara şu cevap verilir: Bunlar öyle makam sahibi değil, bunlar çok ibadet edenler de değil; fakat bunlar dünyadayken çok acı çektiler, çok hastalık çektiler, çok üzüntü çektiler. Onun için Allahü teâlâ onlara bu dereceleri ihsan eyledi. Onları seyredenler, keşke dünyadayken ellerimiz parçalansaydı, vücutlarımız paramparça olsaydı, o kadar acıyı biz de çekseydik de, kardeşlerimize nasip olan nimet bize de nasip olsaydı, diyecekler.)

Kur'an-ı kerimde Allahü teâlâ mealen buyuruyor ki:

(Bazı şeyler sizin çok zorunuza gider, çok gücünüze gider, üzülsünüz. Bu musibet başıma nereden geldi dersiniz. Hâlbuki bilmezsiniz ki, bu sizin için hayırlıdır. Bazı şeylere çok sevinirsiniz, yaşadık dersiniz. Bilmezsiniz ki, onlar sizin için kötüdür, şerdir.)

Hadis-i şerifte de, **(Sabretmek, ferahlamanın anahtarıdır)** buyruluyor. Dolayısıyla isyan etmek, itiraz etmek yok. Rabia-i Adviiye hazretleri çok ağır hastalanır. Yanındaki hizmetçiler derler ki:

— Anneciğim, siz herkese dua ediyorsunuz o iyileşiyor. Bir de kendinize dua etseniz.

Cevabında buyurur ki:

— Size bir sevdiğiniz, bir dostunuz, bir arkadaşınız bir hediye getirse, size verse, kardeşim kusura bakma bunu kabul etmiyorum, iade ediyorum deseniz, onun kalbi kırılmaz mı?

— Elbette kırılır.

Bunun üzerine Rabia hazretleri diyor ki:

— Beni yoktan var eden, her an varlıkta durduran Rabbim, bana bir hediye göndermiş. Ben nasıl Rabbime diyeyim ki, yâ Rabbi bu hediyeği geri al! Bu hastalık Ondan geldi, ben almadım, hiç kimseden de istemedim. Allahü teâlâ öyle lâayık gördü. (Rabia, sana bir hediye göndereceğim, bakalım, sabır mı, isyan mı edeceksin?) dedi. Vallahi yapmam, Rabbimin verdiği bu hediyeği geri veremem...

Kesin olacak şeyi, olmuş bilmeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İki şeyi unutmamalı, Allahü teâlâyı, bir de ölümü. Ölmek, asıl hayatın, ebedi hayatın başlangıcıdır. İnanmayanların dediği gibi kaybolmak, yok olmak değildir. Mümin ölümden korkmaz. Çünkü Peygamber efendimiz, **(Ölüm dostu dostta, sevgiliyi sevgiliye kavuşturan bir köprüdür)** buyuruyor. Kim sevgiliye kavuşmak istemez ki? Yeter ki Onu, sevgili kabul etsin.

Ölüm haktır. Bir şey mutlaka olacaksa, kesin olacaksa onu olmuş bilmeli. Çünkü ölüm gelecektir. Onun için en huzurlu, en mesut insan ölümü hatırlayandır. Ölüm frendir. Yani koşanın hızını kesen, yuvarlanana durduran ve insana düşünme payı veren, ancak ölümdür. Bir iki dakika düşünmek bile yeterlidir; çünkü insanın nefsi hep ister, bu bana yeter demez. Ne verirsen biraz daha ister. Cenab-ı Hak insanın nefsinin **Heyula** diye bir hayvana benzetiyor. Bu hayvan, doymak bilmeyen bir mahlûkmuş, ne yese doymazmış. Allahü teâlâ hadis-i kudside buyuruyor ki:

(Nefsine düşmanlık et! Çünkü nefsin, benim düşmanımdır.)

Allahü teâlânın benim düşmanım dediği nefse dost olan, nasıl Allah'ın dostu olabilir ki! İkisinden biri dostumuz, ya Allah, ya nefsimiz. Tam zıt, yani geceyle gündüz gibi... Ya Allah'ın dostu olacağız yahut Onun düşmanım dediği nefsimizin dostu olacağız. Allah'ın dostuysak, Allah'ın dostlarıyla beraberiz demektir. Nefsimizin dostuysak, onun dostlarıyla beraberiz demektir. Nefsimizin dostlarıysa, Allah'ın düşmanları olup, düşmanlık yapıyorlar. Nerede düşmanlık yapıyorlar? Cenâb-ı Hak yediriyor, içiriyor, her şeyi veriyor. Hadi Allah'a bir teşekkür et denince, ben etmem diyor. Allah muhafaza etsin! Bir köylü gelip, (Ya Resulallah, İslam dini nedir?) diye sorunca ona buyurdu ki:

(Bu din, Allahü teâlânın bütün emirlerine ve yasaklarına hürmet etmektir, kabul etmektir, beğenmek ve Onun yarattığı her canlıya şefkatli olmaktır, merhametli olmaktır.)

Herkese merhamet şekli farklıdır. Kâfire merhamet, dinimizi doğru anlatan bir kitap vermek, dinimizden bahsetmektir. Acıma hissi budur. Yoksa hiç kimseye kızmaya hakkımız yoktur. Kızmak bize yakışmaz. Kızılacak birisi varsa, o da ancak nefsimiz olabilir, çünkü Allah ona düşmandır.

Başarılı olmak için mütevazı olmalı. Tevazu göstereni Hak teâlâ yükseltir. O tevazu ettikçe daha yükselir. Kibredeni de alçaltır. O kibirlendikçe halk onu aşağı görür. Hele mahşer günü gururlu ve kibirliler, ayaklar altında kalıp, hakaret görür.

Önemli bir dilek duası

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Abdülehad Efendi hazretleri, büyük bir âlim ve evliyadır. Çok kıymetli bir Mektubat'ı var. Muhammed Said hazretlerinin oğludur. İmam-ı Rabbani hazretlerinin de torunudur. Dünyaya gelince İmam-ı Rabbani hazretleri bu torununa, kendi mübarek babasının ismini koymuş.

Abdülehad Serhendi hazretleri, babası vefat edince, amcası Muhammed Masum hazretleriyle ilim tahsiline başlamış. Muhammed Masum hazretleri bir gün ona buyururlar ki;

(Abdülehad, kırk defa sana teveccüh edeceğim. Kırkıncıdan sonra sen, Vilayet-i Muhammediye-i hâssaya varacaksın, evliyalığın en üst derecesine ulaşacaksın.)

Bu sözü söyledikten sonra, takdir-i ilahi, Muhammed Masum hazretleri, teveccüh 34 olunca vefat etmiş. Tabii ziyaret kalabalık, ağlayan, sızlayanlar... Abdülehad efendi, (Amcam söz verdi, bizim bunu tamamlamamız lazım. Bizim iş yarıda kaldı) diyor. Vefatından sonra bir gece yarısı kabrine gidiyor, (Amca, verdiğin söz, 34'te kaldı. Bunu kırka tamamlayacak mıyız? Bu iş devam mı, tamam mı?) diye soruyor. (Devam, yalnız tenhada gel! Geldiğin zaman hiç kimse olmasın) diyor. O da, (Peki amca) diyor. Gece saat 3-4 gibi, yani herkes uyuduktan sonra gidiyor. Muhammed Masum hazretleri kabirden tecessüm ediyor, yani cisim haline geliyor ve aynen hayattaki gibi teveccüh ediyor, (Etti 35, yarın akşam yine gel) buyuruyor. 36, 37, 38, 39 ve 40. Bu son sefer Abdülehad Efendi, kâğıt kalem bile almış yanına. (Amca, bu yolun sünnetidir. Şu hilafeti yazsan) diyor. O da, (Peki, kâğıt kalem ver) buyuruyor ve Bismillahirrahmanirrahim diyerek, hilafet icazetini yazıyor, altını imzalayıp, (Al, bu da sana vesika) diyor. O da, (Allah razı olsun amca) diyor ve ayrılıyor.

Ertesi gün Seyfeddin-i Faruki hazretlerine, yani Muhammed

Masum hazretlerinin oğluna gidiyor, (Bu yazıyı tanıyor musunuz?) diyor. O da, (Vallahi babamın yazısı) diyor. Abdülehad hazretleri de, (Dün akşam aldım) diyor. Tarihe bakıyorlar, doğru. (Helal olsun, icazeti de almışsın) diyorlar.

İşte bu Abdülehad serhendi hazretleri bir müjde verip buyuruyor ki:

(70 kere “Yâ Allah, Yâ Rahmân, Yâ Rahîm, Yâ Kaviyyü, Yâ Kâdir” okuyup da dua eden, ne isterse istesin, Cenâb-ı Hak duasını kabul eder ve ne muradı varsa verir.)

Allah rızası için okumalı. Bir seferde 70 defa okumalı, 71 olsa olmaz, yanına başka isim konsa olmaz, bu bir şifredir. İsm-i a'zam, ism-i Celal, Esmâ-ül Hüsna'dır. Her namazdan sonra okuyana ne mutlu! Hiç olmazsa günde bir defa okumalı.

Rahmet ve fırsat

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ramazan ayı sabır ayıdır. Sabredenin gideceği yer Cennettir. Bu ay, iyi geçinmek ayıdır. Bu ayda müminlerin rızkı artar. Peygamber efendimiz, **(Bir kimse bu ayda bir oruçluya iftar verirse, günahları affolur. Allahü teâlâ onu Cehennem ateşinden azat eder. O oruçlunun sevabı kadar ona da sevab verir)** buyurunca Eshab-ı kiram, (Ya Resulallah her birimiz bir oruçluya iftar edecek ve onu doyuracak kadar zengin değiliz) dediler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz, **(Bir hurmayla iftar ettirene de, yalnız suyla oruç açtırana da, biraz süt ikram edene de, bu sevab verilecektir. Bu ay öyle bir aydır ki; ilk günleri rahmet, ortası af ve mağfiret, sonu da Cehennemden azat olmaktır. Bu ayda dört şeyi çok yapınız! Bunun ikisini Allahü teâlâ çok sever. Bunlar, bu ayda çok kelime-i şehadet söylemek ve istiğfar etmektir. Diğer ikisini de zaten her zaman yapmamız lazımdır. Bunlar da, Allahü teâlâdan Cennetini istemek ve Cehenneminden ona sığınmaktır)** buyurdu. Allahü teâlâ her yapılan ibadetin ecrini bildirmiştir, Ramazan orucunu bildirmemiştir. Yani oruç tutana şu kadar sevab vereceğim dememiştir. Neden? Bütün açıklarımızı o kapatacaktır. Ölçüsü yok, hesabı yok. O kadar büyük bir fazilet ve rahmet ayıdır. Onu kendine bırakmış Cenâb-ı Hak, onu

bildirmiyorum, muhtaç olduğunuz zaman ben size bol bol vereceğim demiş. Ölçü bildirmemiş.

Ramazanda dört grup insan hariç, herkesin günahlarının affedileceği hadis-i şerifte bildirilmiştir. Şu dört sınıf insanın günahları affolmaz:

1- Bid'at ehli: Bid'at ehli demek, İslamiyet'e ilave edenler ve İslamiyet'ten çıkaranlar demektir. Yani, İslamiyet'in doğru yolunu saptıranlardır.

2- Ana ve babasına asi olanlar: Tevbe istiğfar etmeli, eğer anne baba vefat etmişlerse dahi onlara iyilikte bulunmalı. Çünkü bir hadis-i şerifte, **(Ölü, denizde boğulmak üzere olan insan gibidir. Kendisine anasından, babasından, evladından, eşinden, dostundan gelecek bir dua bekler)** buyuruluyor. Onun için hayır hasenat yapılır, hatim okutulur, hatimler gönderilir. İmdat diyen bir adamı gözümüzün önüne getirelim, işte annemiz olabilir, babamız olabilir, akrabamız olabilir. Bu ay onlara çok hediye gönderelim.

3- Sıla-i rahim yapmayan yani salih olan yakın akrabayı ziyaret etmeyen ve iyilikte bulunmayanlar: Bir mektupla, bir telefonla da olsa, mutlaka eş, dost ve akraba aranmalıdır. Aksi halde, ramazan-ı şerifin mağfiretinden mahrum kalınır.

4- Alkollü içkileri içmeye devam edenler: İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Ramazanda ibadetle iyi iş yapabilenlere, bütün sene boyunca bu işleri yapmak nasip olur. Yani bir insan Ramazan-ı şerifte hangi hayırlı işlere başlarsa, Cenâb-ı Hak, yıl boyunca, onu yapmak vaktini ve imkânını nasip eder. Bu aya saygısızlık edenin, günah işleyenin, bütün senesi günah işlemekle geçer. Bu ayı fırsat bilmelidir.

Otuz gün süren bayram

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evlenen gençler, İslamiyet'e göre yaşarlarsa hiç üzülmezler. İş nefsaniyete girerse sonu hüsrân olur; çünkü evlilik kul hakkıyla başlar. Kul hakkına riayet edemeyecek erkek evlenmemeli. Büyük mesuliyettir. O kadın, onun kölesi değildir. Kendisi nasıl Allahü teâlânın mümtaz kulu ise, o da öyledir, fark yoktur; ama maalesef anlayış farkından olsa gerek, evdekilere hizmetçi gözüyle bakıyorlar.

Hâlbuki kadın evde hizmetçi veya köle değil, sultandır.

Müdafaasız insanlara saldırmak zulümdür. Zulmeden, karşısında Allahü teâlâyı bulur. Onun için kimseye zulmetmemeli, kimsenin âhını almamalıyız.

Haklı olduğu zaman münakaşa etmeyene, başkasını kırmayana Cennette köşk verilecektir. Peygamber efendimiz, **(Ben kefilim)** buyuruyor. Yine buyuruyor ki:

(Bir müminin kalbini kıran, yetmiş kere Kâbe'yi yıkmaktan büyük günaha girer.)

Ne olursa olsun anlaşılmak, helalleşmek iyidir. Hiç kimse ahirete, bunu ben senden alırım, bunda ben haklıyım iddiasıyla gitmesin. Allahü teâlânın adaletinde; bizim ölçülerimiz değil, Onun ölçüleri cari olacaktır. Bu yüzden, bizim nefsimize, aklımıza göre uygun gördüğümüz, haklı gördüğümüz şey, Allah katında suç olabilir. Belki bir yan bakışla, belki adamın kalbini incitmekle, belki bir gıybet yani dedikoduyla, ya da gurur ve kibirle, ondan daha büyük günah işlemiş olabiliriz. En iyisi, helalleşelim ve kurtulalım.

Her bayram, kıymetine göre uzun veya kısa sürer. Mesela, Ramazan Bayramı üç gün, Kurban Bayramı dört gündür. Öyle bir bayram var ki; tam otuz gün sürüyor. O da Ramazan-ı şerif ayıdır. Çünkü her gün binlerce, yüz binlerce Müslüman affoluyor. Kabirdekiler Cennete gidiyor. Dünyadakilerin günahları siliniyor. Bundan daha büyük bayram olur mu?

Onun için her gün, affolmuşların sayısını düşünerek, kendisi de dâhil, akşam olmadan, eyvah bugün bayramın bir tanesi bitti, ertesi gün akşam olduğu zaman eyvah bir gün daha gitti demek suretiyle, Ramazan ayında her günün her saatini, her gecesini çok kıymetli bilip, ona göre değerlendirmeli.

Şu kıymete bakın ki, bu ayda yapılan, zikir, sadaka ve bütün nafile ibadetlere verilen sevab, başka aylarda yapılan farzlar gibidir. Bu ayda yapılan bir farz, başka aylarda yapılan yetmiş farz gibidir. Onun için bu ayda dilimizi tutmalı, yani ağızımızdan, değil gıybet, dedikodu, kötü laf, boşuna dünya lafı bile çıkmamalı. Hayırlı işler yapmalı, hayırlı sözler söylemeli. Kur'an-ı kerim okumalı. Kaza namazı borcu varsa, onları kılmalı. Vakit buldukça ziyaretler yapılmalı, gönüller alınmalı, hediyeler vermeli. Mümkün olanlara Ehl-

i sünnet âlimlerimizin kitaplarından mesela **İslam Ahlakı** kitabı vermeli. Yani hayır hasenatın tam kabul olacağı, reddolmayacağı bir ay boyunca, bu fırsatı iyi değerlendirmelidir.

Şükrün kabul olma şartı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyada, Ehl-i sünnet itikadındaki bir Müslümandan daha zengini, daha bahtıyarı yoktur. Yeter ki ayağı yanlışı yere kaymasın, yanlışı iş yapmasın. Sormadan iş yapmamalı, eli ateşe sokmamalı. Ehl-i sünnet itikadı için Allahü teâlâyâ ne kadar hamd edilse azdır. Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri buyuruyor ki:

(Allahü teâlâ bir kuluna iman verdi, ne ki ona vermedi?

Allahü teâlâ bir kuluna iman vermedi, ne ki ona verdi?)

Onun için, lütf-u ilahiyle Mübarek zatlar vesilesiyle, onların kıymetli kitapları vasıtasıyla Ehl-i sünnet vel cemaat itikadını veren yüce Allah'a ne kadar hamd etsek, şükretsek azdır. Yeter ki O, bizim teşekkürlerimizi kabul etsin; fakat bunun da şartı var. O şartı yerine getirmeyenlerin de teşekkürünü Allahü teâlâ kabul etmiyor. Mübarek bir zatla bir talebesi beraber yürüyerek bir yere giderler. Mübarek zat, yolda anlattıklarından bir tanesi çok ibretlidir. Buyurur ki:

Evladım, geçenlerde bir talebemiz, benden dua istedi. Ben eve geldim. Bu talebe hakkında bizim hanıma sordum. Bizim hanım, (O bahsettiğin kişi, annesini çok üzüyor. Geçenlerde annesi geldi, çok dert yandı) dedi. Ben de ona dua etmedim; çünkü ben dua etsem Allahü teâlâ kabul etmez. Peygamber efendimiz, **(Size iyilik eden birisine, siz eğer teşekkür etmezseniz, Allahü teâlâyâ şükretmiş olamazsınız)** buyuruyor.

Bu yüzden, evvela şükretmemiz, teşekkür etmemiz lazım olan anne ve babamızdır; çünkü kulağımıza ilk ezanı okuyan, kelime-i şehadetî söyleyenler onlar. Anne babalarımız ilk mürşidlerimizdir. Dolayısıyla onların duasını almayan, onların rızasını almayan, başkasının duasıyla kurtulması zordur. Ama sana dua etsem, Allah kabul eder. Çünkü annen, sana çok dua ediyormuş, her zaman (Ben ondan çok razıyım, Allah da razı olsun) diyormuş.

İkinci teşekkür etmemiz gereken, bize dinimizi öğreten, imam-ı Rabbani hazretleri gibi Ehl-i sünnet âlimleridir. O büyükler,

kendilerine bir bardak çay verene, bana iyiliği dokundu diye senelerce dua ederlerdi. Bir bardak çay için bu kadar vefakâr olduktan sonra, bizim dünya ve ahiret saadetimiz için her şeylerini feda eden bu büyük zatlara teşekkür etmezsek, bir Fatıha okuyup mübarek ruhlarına hediye etmezsek ne kadar yanlış iş yapmış oluruz. Teşekkür edersek kazanan biz oluruz. Etmezsek, kaybeden yine biz oluruz. O halde, nerden kaybettiğimizi, nerden kazandığımızı iyi düşünelim.

Kimseyi incitmeyin

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Silsile-i âliye büyüklerinden Seyyid Abdullah-ı Dehlevi hazretleri buyuruyor ki:

(Bizi sevene, yolumuzu sevene, bu büyükleri sevene, - Allahü âlem - kabir azabı olmaz.)

O büyüklerin tahmini konuşmaları, “Allahü âlem” demeleri, öyle zannediyorum demeleri, belki demeleri katiyet ifade eder, muhakkak manasındadır; çünkü onlar mutlak böyle demezler, avamın anlayışı sebebiyle belki derler, bir açık bırakırlar. Büyük kerametlerden üçü şudur:

- 1- Bu büyükleri tanımak,
- 2- Onları sevmek,
- 3- Onların yolunda gitmek.

Bu yol, insanları incitmemek yoludur. Tasavvuf, Allah'ın kullarını incitmemektir. Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerinin vasiyetnamesinin son satırında, **(Hiç kimsenin kalbini incitmeyin!)** buyuruyor.

Çölde bir köle yaşar. Bu bir gün susamış. Orası senin, burası benim derken, her tarafa gidiyor, en nihayet bir pınara rastlıyor. Pınardan bir su içiyor, şeker gibi, gayet güzel. Bu güzel su bizim halifeye uygundur diyor. Alıyor testisini, suyu dolduruyor, beş günlük yola, Bağdat'a gidiyor, halifeye çok sevdiği sudan verecek. İnsanoğlu, sevdiği şeyin, sevdikleri tarafından da içilmesini, yenilmesini sever. Güzel bir şey duyduğu zaman bunu mutlaka sevdiklerine de söylemek ister. Bu köle de almış testiği, gelmiş Bağdat'a. Tam Bağdat'a girerken, Halife Memun da Bağdat'a girmek

üzere. Halifeyi görünce hemen yanına gidip der ki:

— Halifem, vallahi seni arıyorum.

— **Hayırdır inşallah ne var?**

— Ben pınardan bir su içtim, şeker gibi, o suyu size getirdim, hele bir için bakın, ne kadar güzel.

Halife testi alıyor ki, su kaynamış, içi yosunlaşmış, her şey var ama garip severek getirmiş. Ne yapsın, Bismillahirrahmanirrahim diyor, gözünü kapatıyor, burnunu tıkıyor, suyu içiyor. Soruyor köle:

— Nasıl halifem?

— **Hayatımda böyle su içmedim. Sana çok teşekkür ediyorum.**

Köle çok sevinir. Halife de ona bir kese altın hediye eder. Köle ayrılıp gittikten sonra, Halife der ki:

— **Kimse içmeden şu suyu dökün!**

— Ama efendim siz nasıl içtiniz?

— **Ne yapayım, bizim dinimiz insanları incitmemek dinidir. Onu üzmemek için, kalbini kırmamak için kendimi mahvettim, o suyu içmek zorunda kaldım.**

Üç büyük düşman

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyada Allahü teâlânın bir kuluna verdiği en büyük nimet imandır yani Müslüman olmaktır. İman, dünyada huzur ve saadet, ahirette Cennet ve Cemalullah demektir. Kimde bu nimet varsa, o seçilmiş kul demektir; çünkü imanı bizzat Allahü teâlâ verir. Bir nimet ne kadar büyükse, ne kadar kıymetliyse, onun düşmanları da o kadar çok ve tehlikeli olur. İmanın en büyük düşmanı üçtür:

Birincisi şeytandır. Aldatması zayıftır; ama şeytan, şeytanlığından vazgeçmez. Kendisi gibi, insanların da Cehenneme gitmesini ister. Kalbe giremez; ama kalbe vesvese verir. Bazı tuzakları vardır. Bilhassa servet ve şöhret, en başta gelen tuzaklarıdır. İnsanların da en çok peşinde koştukları şey, servet ve şöhrettir. Onun için çok dikkat etmeli. Servet ve şöhret sahibi olacağım diye, şeytanın tuzağına düşmemeli.

İkincisi insanın kendi nefsidir. Nefs Allah'ın düşmanıdır. Allahü teâlâ kendisine bir düşman yaratmış, onu da insanların içine

koymuştur. Nefsin amacı insanı kâfir yapmaktır. Şeytan inatçı değildir; ama nefs çok inatçıdır. Son hedefi insanı kâfir yapmaktır. Bunun için de, hedefine ulaşana kadar uğraşır. Çok dikkat etmek gerekir.

Üçüncüsü kötü arkadaştır. Bu çok tehlikelidir. Dünyada rezil eder, ahirette ise Cehenneme götürür. İnsanın imanını öyle çalar ki, o şahsın ruhu bile duymaz. Kitap, gazete, dergi, TV, internet gibi yayınların bozuk olanları da kötü arkadaştır.

İyilik zor, kötülük tez bulaşır. Nefs kötü olduğu için, kötülük çabuk yayılır.

Ölü veya diri Müslümandan feyz, kâfirden ise zulmet yayılır. Bu sebepten dolayı, İslamiyet'in başlangıcında kabir ziyareti yasaktı; çünkü o zaman ölmüş akrabalar kâfirdi. Kâfire ise feyz gitmez. Kabir ziyaretine giden Eshab-ı kiram feyz kaynağıydı; fakat onlardan kâfirlere feyz gitmiyordu; kâfirlerden de zulmet geliyordu. Gidenlerin kalbi kararıyordu. Onun için Peygamber efendimiz, önceleri kabir ziyaretini yasakladı. Bu sebepten, bir gayrimüslimin kabrine gidersek, biz zararlı çıkarız. Hâlbuki bir müminin kabrine gidince, ondan bize feyz gelir veya karşılıklı bir alış veriş olur. Onun için bid'at ehlinde ve kâfirden insana, ancak zarar gelir. Bizden ona fayda gitmez; ama dost olursak biz kaybederiz. Teberri olmazsa tevelli olmaz, uzaklaşmadıkça kavuşulmaz. Yani kötülerden uzaklaşmazsak dosta kavuşamayız, dostlarla birlikte olamayız. Eshab-ı kehf'in köpeği Kıtırmir, iyilerle beraber olduğu için Cennete girecek. O halde kim olduğumuza değil, kimlerle olduğumuza bakmalıyız.

Herkesten dua alınmalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın bize nasıl muamele etmesini istiyorsak, biz de Onun kullarına öyle muamele edelim. Eğer biz Onun kullarına iyilik yaparsak, Cenab-ı Hak'tan iyilik buluruz. Affedersek affediliriz.

Çölde kalmış insanın suya hasreti gibi, herkesten dua almaya bakmalı. Üç kişinin duası kabul olur, reddedilmez: **1-** Anne babanın, **2-** Misafirin, **3-** Mazlumun.

İman çarşıda satılmaz, miras kalmaz. İyiliğe elverişli olmayan

kişi, Peygamberi görse de Müslüman olamaz. Allahü teâlâ seçiyor, imanı veriyor, onu dost ediniyor. Müslüman demek, Cenab-ı Hakk'ın seçtiği, dost edildiği insan demektir. Müslümanlara karşı, bunu düşünerek hareket etmeli.

Evliya bir zat, iyi yetiştirdiği bir talebesine, **(Seni halife ilan ettim, filan yere git, orada Allah'ın kullarına İslamiyet'i anlat!)** der. Talebe, başüstüne der, icazetnamesini alır. Sonra denilen yere gider, dergâh açar. Herkes gelmeye başlar; fakat gelenler der ki, (Efendim, işim bozuldu, bir dua edin de Allahü teâlâ bana hayırlı bir iş nasip etsin!) Kimi de, (Bizim çocuğumuz olmuyor, bir dua edin de Allahü teâlâ bize bir çocuk versin!) der. Bazısı da, (Efendim, annem hasta, ne olur bir dua edin!) derler. Her gün böyle... Aylarca bekler, kimse fıkıh meselesi sormaz. Kendi kendine, **(Yahu ben buraya niye geldim, ben buraya Allahü teâlânın kullarına İslamiyet'i öğretmek için geldim. Sabahtan akşama kadar derdi olanlar geliyor. Burası İslam kapısı olacağına, dert kapısı oldu)** der. Dergâhı kapatıp, başka memlekete gider. Bir gece rüyasında hocasını görür. Hocası, (Ne yaptın) der. **(Hocam, beni gönderdiğiniz yere gittim, hiç kimse dinini öğrenmek için gelmedi, hiç kimse dini sual sormadı. Eşinden, işinden, herkesten sual var; fakat ahiretten bir sual yok. Baktım ki orada dert babası oldum, ben de köyüme geldim. Onları kurtaramıyorum, bari kendimi kurtarayım dedim)** der. Hocası kızarak der ki: Böyle giderse, sana verdiklerimizin hepsini geri alırız. Bu yol müminlerin sıkıntısını, derdini çekmek yoludur. Onlara sıkıntı vermek, onlara dert olmak değil, onların derdini almak yoludur. Sen dinini öğrenmek için gelenleri beklemen yanlıştır. O, 500 sene önceydi. Şimdi nerde o Müslümanlar ki, ben ahiretimi düşünüyorum desinler; ama sen akıllı ol, onlara dünya çarelerini söylerken, bir hadis-i şerif söyle, bir nasihat söyle, bunu fırsat bil! Yoksa mahvolursun. Bu sefer geri gelip, her gelene bir Mızraklı İlmihâl verdi. Böylece herkesin hem dünyalarına, hem de ahiretlerine yardımcı olmaya başladı.

Söz taşımak, kovuculuk

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Nemime yani söz taşımak, kovuculuk yapmak, emanete hıyanet etmektir.

Yalan, gıybet ve hıyanetten uzak durmalı. Şerefli ve asil kimse, sözünde durur. Akıllı olan, yalan söylemez. Mümin olan, gıybet etmez. Şu üç şey Allahü teâlâyı çok üzer:

- 1- Vakti boşa geçirmek,
- 2- İnsanlarla alay etmek,
- 3- Gıybet etmek.

Birisi hakkında birisi bir şey anlatıyorsa, onun iyiliklerini ve zararlarını düşünürüz, iyilikleri fazlaysa iyi insan deriz ve kötülüklerini görmeyiz. Allahü teâlâ bile ahirette terazi kuracak, sevablar sağ kefeye, günahlar sol kefeye konacak. Sevabları fazla gelirse, günahları affedecek. Allahü teâlâ kuluna böyle muamele ederse, bizim de öyle yapmamız gerekmez mi? Hemen kötülüğünden bahsetmek değil, iyiliklerini ve kötülüklerini beraber düşünmek lazım. İyilikleri fazla ise, kötülüklerini de affetmek lazım.

Bize başkası hakkında söz getirene hüsnüzan edip inanıyoruz da, söylenen kişiler hakkında niye hüsnüzan etmiyoruz? Dinen, birisi biri hakkında bir şey söylerse kabul edilmez. Nemimeyi kabul etmek yani dinlemek, söylemekten daha kötüdür. Yani, biri gelir bize biri hakkında bir şey söylerse, bunu dinlemek söylemekten daha büyük günahdır; çünkü dinlemek, söylemesine izin vermektir. Söylenen söz doğru ise gıybet, yalan ise iftira olur.

Bize söz getirenleri düşman gözüyle görmeli; çünkü hem bizi günaha sokuyor, hem de din kardeşimizin kabahatini ortaya çıkararak onu hürmetten düşürmeye çalışıyor. Eğer yalan da varsa, Allahü teâlâyı isyan ve şeytana itaat ediyor demektir. Peygamber efendimiz, **(En kötünüz, söz taşıyan, dostların arasını bozan ve ayıp araştırandır)** buyuruyor.

Bize birisi hakkında bir şey söylerlerse, şu altı şeyi yapmak gerekir:

- 1- Önce inanmamalı; çünkü söz getiren fâsıktır. Fâsıka inanılmaz. Sözüyle hareket edilmez.
- 2- Onu susturmalı; çünkü haram işliyor. Harama mani olmak ise farzdır.

3- Allah için onu sevmemeli; çünkü o âsidir, yani günah işlemiştir, âsiyi sevmemek vacibdir.

4- Kötülediği kimseyi kötü bilmemeli; çünkü suizan etmek haramdır.

5- Haber verdiği şeyi araştırmamalı; çünkü söz taşıyanın verdiği haberi araştırmak haramdır.

6- Onun gibi nemmamlık yapmamalı, yani duyduğumuzu bir başkasına bildirmemeli.

Bir gün daha izin verildi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Herkes kendi alinyazısını kendisi okuyabilir. Yani, yaptığı işe bakarak anlayabilir. Eğer ona Allahü teâlâ hayırlı bir iş nasip ediyorsa, şükretsın ki alın yazısı iyidir. Eğer ona Cenâb-ı Hak hayırlı bir iş nasip etmiyorsa, istiğfar etsin, demek ki işlediği bir haram var, bir günahı onu engelliyor, bu yüzden nasip olmuyor.

Dinimize doğru olarak yapılan hizmetler çok kıymetlidir. Yani Ehl-i sünnet itikadını insanlara ulaştırmak için yapılan hizmetler, dünyaya Cennetten inmiş bir sofradır. Bu nimete kavuşanlara afiyet olsun! Bu yemeği yiyemeyenlerde bir hastalık vardır. O hastalık tedavi edilmelidir. Onun tedavisi istiğfardır, pişmanlıktır, nefsine karşı gelmektir; çünkü nefis öyle yaratılmıştır ki, kesinlikle hayırlı hiçbir şeyi istemez. Çünkü onun gıdası günahlardır, haramlardır. En büyük mani, en büyük tehlike, kibir ve ucubdur.

Hiçbir göz kendini görmez, hep karşısındakini görür. Hiç kimse kendisini göremiyor. Hâlbuki tasavvufta herkes kendini görmeye çalışmıştır. Nasıl görür kendisini? İmam-ı Rabbani hazretleri gibi bir mürşid-i kâmilin aynasında kendisini görür. Ne halde görür? Elbette pis olduğunu görür, iyi olduğunu göremez. Bakacak ki, bütün iyi hasletler o mübarek zatta, bütün kötülükler ise kendisinde. O zaman kendini tedavi etmeye başlayacaktır. Onun için, bu büyük zatların hayat hikâyelerini okumakta, iyi insanlarla beraber olmakta çok büyük faziletler vardır. İnsan, kendi kusur ve hatalarını o zaman anlayabilir. Yoksa şarapçıya veya hırsıza bakan, elbette daima kendini iyi görür.

Hiçbir edepsiz Allah'ın sevgilisi olamamıştır. Şah-ı Nakşibend

hazretlerine, (Yolunuzun esası nedir, başı, ortası, sonu nedir?) diye sormuşlar, hepsine de, **(Edebdir)** buyurmuş.

Hazret-i Ebu Bekr-i Sıddîk, bir dünya kelamı etmemek için ağzına taş koymuş. Bir mübarek zat da, nasıl olsa ahirette her sözümün hesabı sorulacak, öyleyse kendi hesabımı göreceğim demiş ve konuştuğu her şeyi yazmış. Ölümüne yakın, (Ya Rabbi, ağzımdan çıkan her kelimeyi yazdım, hepsini okudum. Baktım ki, bir tek kelime dünyalık değil, sana hamd olsun, hep ahiretlik konuşmuşum, sana bu defterimi teslim ediyorum) diyerek vefat etmiş.

Bir başka salih zat da, evin bahçesine mezar kazmış. Havasız ve karanlık kabrin içerisine girip, üzerini de örtermiş. Kâfirlerin Cehennemde söyleyecekleri sözü ve alacakları cevabı söyleyip çıkarmış. Her gün bir defa kabre girip, bu sözleri söyleyip, sonra kendine, (Sana Rabbim bir gün daha izin verdi, bir gün daha ömür verdi, ne yapacaksın bakalım) diyerek kabirden çıkarmış.

Kâfirler Cehennemde, (Ya Rabbi bizi tekrar dünyaya gönder, hiç günah işlemeyeceğiz, hep ibadet edeceğiz) diyecekler. Onlara, **(Zaten oradan geldiniz ya...)** denilecektir.

Vaki olanda hayır vardır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Çölde yaşayan bir bedevi ve ailesinin, bir horozu, bir köpeği ve bir de merkebi vardı. Horoz, sabahları öter, onları namaza uyandırır. Bir gün tilki, horozu alıp götürür. Çoluk çocuğu üzülür. Bedevi, hakkımızda belki bu hayırlıdır diyerek onları teselli eder. Bir kurt, yüklerini taşıyan merkebinin parçalar. Bedevi, üzülen çoluk çocuğunu yine, belki hakkımızda hayırlısı budur diyerek teselli eder. Bir müddet sonra kendilerine bekçilik eden köpekleri de ölür. Bedevi yine ailesini teselli eder.

Bir sabah, ilerideki birkaç çadırdaki yaşayanlar, esir alınarak götürülür. Hayvanlarının sesleri, merkep anırması, horoz ötmesi ve köpek havlaması, çadırdaki yaşayanları ele verir. Bedevinin hayvanları olmadığı için, onların varlığından haberdar olamazlar.

Mümin daima hayırlısını istemeli; çünkü biz bilemeyiz. Vaki olanda hayır vardır. Kur'an-ı kerimde mealen buyruluyor ki:

(Bazı şeyler sizin çok zorunuza gider, çok gücünüze gider, üzülsünüz. Bu musibet başıma nereden geldi dersiniz. Hâlbuki bilmezsiniz ki, bu sizin için hayırlıdır. Bazı şeylere çok sevinirsiniz, yaşadık dersiniz. Bilmezsiniz ki, onlar sizin için kötüdür, şerdir.)

Dünyada mümin, illet, zillet ve killetten hâli olamaz. Yani bunlardan kurtulamaz. Ya hastalık gelir, ya aşağılanma, hakir görülme olur veya fakirlik çeker. Bunların hangisi olursa sabreder. Bu sabır onun için çok iyidir. Eğer isyan ederse felaket gelir. Hatta Peygamber efendimiz, **(Fakirlik o kadar tesir eder ki, insanı küfre kadar götürebilir)** buyuruyor; çünkü isyan eder. Niye bana vermiyor da, ona veriyor der, Allah korusun! Hâlbuki dert ve bela, Allahü teâlânın sevdiği kullarının boynuna attığı kementtir. Müminin sadece şükretmesi, sabretmesi lazımdır. Bir hakarete uğrayabilir; eğer hakaret mümindense, elini ayağını öpse azdır, çünkü onun din kardeşidir, onu sevmeye mahkûmdur. Allahü teâlâ böyle emretmiştir. Eğer hakaret kâfirdense, ona hiç kıymet vermez. Zira onun muhatabı o değildir. Eğer hakarete uğrayacak bir kişi varsa, o da imansız olarak ölen kişidir; çünkü onlar dünyada ve ahirette, en sonunda mutlaka zelil olacaklardır.

En büyük zenginlik, kanaattir. Fazla mal, bazen iyi, bazen kötüdür. Bir gün Musa aleyhisselam Tur-i Sina'ya giderken bir fakir, (Ya Nebiyallah, artık ben bu fakirliğe dayanamıyorum. Dua et, Cenab-ı Hak bana çok mal versin) dedi. **(Hayırlısını iste!)** buyurdu. (Olsun, sen dua et) dedi. **(Ben Peygamberim, ısrar etme, sonra felaketin olur)** buyurdu. (Sen dua et, ben zengin olmak istiyorum) dedi. Musa aleyhisselam dua edince, Cenab-ı Hak, **(Senin hatırın için veririm)** buyurdu. Bir zaman sonra, Musa aleyhisselam aynı yerden geçerken, görevlilerin o adamın boynunu vuracaklarını görünce, ne olduğunu sordu. (Yâ Musa, bu adam fakirken halim selimdi. Sonra zengin olunca, şımarıp çok azdı ve haksız olarak birisini öldürdü. Şimdi verilen hükmü infaz edeceğiz) dediler.

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünya imtihan yeridir. Her şeyi imtihana tâbidir. Allahü teâlâ çok mal verir veya fakirlik verir, imtihan eder. Hep sıhhat verir veya hastalık verir, imtihan eder. Hepsi imtihandır. İmtihan demek, terlemektir. İmtihan demek, uyanık olmak demektir. İmtihan demek, (İyi çalış, verilen süre içerisinde, sorulan sorulara doğru cevap ver) demektir. Vakit dolunca kâğıt alınır, (ben şimdi yazacaktım) diyene, geçti artık denir.

Ömrümüz bitince, imtihanda yazdıklarımız için, işte kâğıdın, oku diyecekler. Oku bakalım, ne yapmışsın, gör diyecekler. Eyvah ben ne yapmışım diyeceğiz; ama bir faydası olmayacak. Bunu nasıl olsa söyleyeceğiz, vakit varken onu dünyada söyleyelim. Tевbe edip, ibadetlerimizi yapalım.

İçimizde kim bilir Allah'ın ne sevgili kulları var, onların hürmetine dua edelim, inşallah Cenab-ı Hak bizi affeder; çünkü Cenab-ı Hak halis kullarını gizlemiştir. Bu, gönül meselesidir, Allah demek meselesidir. Kimin neyi var, kim Allah'a yakın, biz bilemeyiz. Onun için Müslüman olarak birbirimizi sevmeliyiz, birbirimizin dertlerine koşmalıyız. Kaynaşmalıyız, birbirimizde fani olmalıyız. İnşallah, Cenab-ı Hak, iyilerin hürmetine bizi de affeder.

Salih insanlarla arkadaş olmaya çalışmalı. Hayırlı insan olmaya, hayırlı işlerle meşgul olmaya gayret etmeli; çünkü alın yazımız, icraatımızdır. Ne yapıyorsak alın yazımız odur.

Şeytanın arkadaşı

Eskiden adamın biri tek başına yolculuk yaparken, şeytan, insan kılığında yanına gelip, arkadaş olur. Adam öğle namazını, ikinci namazını, akşam namazını ve yatsı namazını kılmaz. Şeytan, herkesin namaz kıldığı bir ülkede, onun namaz kılmamasına hayret eder. Her seferinde, belki vaktin sonunda kılar, belki unuttu, kaza eder diye bekler; ama adamın namazla alakası yoktur. Uyuma vakti gelir, adam yatıp uyur. Sabah olur, adam sabah namazını da kılmayınca, şeytan adamdan ayrılmak istediğini belirtir. Adam, (Ne güzel, yol arkadaşlığı yapıyoruz, seni üzdüm mü? Suçum ne?) der. Şeytan cevap vermez. Adam ısrar edip, (Söylemeden bırakmam) der.

Şeytan, (Benim kim olduğumu biliyor musun?) der. Adam,

(Söylemiştin ya, filancasın) der. Şeytan, (Hayır, ben şeytanım. Tam 80 bin yıl ibadet ettim. Bu kadar zaman içinde bir kere Allah'a âsi oldum ve ondan dolayı da kovuldum. Sense bir günde tam beş kere isyan ettin. Belki şimdi sana azab-ı ilahi gelir. Senin yanındayken, ben de azaba uğramaktan korkuyorum) diyerek uzaklaşır.

Sevgide vefa

Silsile-i aliyye büyüklerinden **Seyyid Tâhâ** hazretleri buyuruyor ki:

(Üstadına muhabbet ve onun sohbetinde bulunmak, her şeyden üstündür; çünkü üstad, kemal mertebelerin en yükseğine kavuşturmak ve ona marifetleri vermekle, talebesinin hastalıklarını tedavi eder.

İki şeyi size tavsiye ederim, birisi dinin sahibine uymak, ikincisi bağlı bulunduğunuz zata muhabbet etmek. Eğer bu iki şey sizde varsa, geri kalan, ister olsun, ister olmasın, hiç üzülmeyin!

Şah-ı Nakşibend hazretleri, yolunun esasını, Eshab-ı kiramın yolu üzere kurdu. Onlar Resulullahın muhabbetiyle şereflendikleri gibi, bize de üstada muhabbetin şerefi gerekir.

Bizim yolumuzun yolcularının faydaları, ana ve babalarına, hatta yedi sülalesine ulaşır.

Büyüklerimizin yolunu inkâr edenden, aslandan kaçır gibi kaçmalı. Bunun ekmeğini yiyenin kalbi, zikre karşı 40 gün ölür. Bu inkârcılar, Resulullahın zamanında olsaydı, onu da inkâr ederlerdi.)

Van'ın Gürpınar ilçesinden genç bir tüccar, Nehri'ye gidip, Seyyid Tâhâ hazretlerine talebe olmak istedi. Kabul edilince, verdikleri tesbihi de alıp geri evine geldi.

Bu zat, talebe olduktan birkaç gün sonra, hayvanlarının bir kısmını kurt kaparak telef etti. Bütün işleri ters gitmeye başladı. Şeytan, (Bu hocaya bağlanmak sana yaramadı, uğursuz geldi) diye vesvese verdi. O talebe nihayet, Seyyid Tâhâ hazretlerinin daha önce kendisine hediye ettiği tesbihi de yanına alıp, hocasından ayrılmak maksadıyla onun evine geldi. Kapıyı Köse Halife açtı. Hocasıyla görüşmek istediğini bildirdi. O da şu anda evde olmadığını söyledi. Bunun üzerine, hocasından ayrıldığını, bir daha gelmeyeceğini söyleyerek, tesbihi de hocasına verilmesi için Köse

Halife'ye iade etti. Seyyid Tâhâ hazretleri eve geldiğinde, Köse Halife durumu arz edip, tesbihi takdim ettiğinde, tebessüm buyurdu.

Aradan aylar geçmişti. Seyyid Tâhâ hazretleri, bir gün öğle vakti namaza kalkarken, birden ellerini uzatıp, (Def ol, ya lâin!) buyurup namaza başladılar. Namazdan sonra Köse Halife sordu:

| Efendim, mübarek ellerinizi uzatıp, öyle söylemenizdeki hikmet ne idi?

| **Gürpınar'da bir Müslüman ölmek üzereyken, şeytan imansız gitmesine çalışıyordu. Büyüklerin bereketiyle defedildi. Adam imanla vefat etti.**

| Efendim, o zat, tesbihi iade eden genç tüccar mı?

| **Evet, oydu.**

| Peki, hocam, o edepsizlik edip hediyeinizi iade ettiği halde, neden yardım ettiniz?

| **Birkaç gün de olsa bizi sevdi. Biz de, onun sevgisine vefa gösterdik.**

Üç babaya teşekkür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir mümine yapılacak en büyük iyilik, onun Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadında olmasına vesile olmaktır; çünkü o itikat, o iman, onun hem dünyası, hem ahireti içindir. İmanı olan dünyada sıkıntı çeker, ahirette rahat eder diye bir şey yoktur; çünkü müminin her hali ibadettir, her hali sevabdır. Mesela sıkıntı çekince sabreder, sabrın sevabını alır. Nimetlere kavuşunca şükreder, bu sefer şükrün sevabını alır. Yani mümin için kayıp yoktur, boş yoktur. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Müminin her işi, hayırdır. Nimete şükreder, hayra kavuşur. Belaya uğrayınca, sabreder, yine hayra kavuşur.)

Musibet zamanında sabretmeli, Allahü teâlâyâ sığınmalı. Bir müminin başına bir taş gelse, başı yarılrsa, o taşı alıp da, sen neden benim başımı yardım, sen neden bana bunu yaptın diye, taşta bir şey söylemez. Taşı kim attı, ona bakar. İnsanlar da birer taştır. Elbette Allahü teâlâ, insanlar eliyle insanlara bir şeyler yaptırır. O halde, bize bir musibet geldiği zaman, o taşta bir şey dememeli, o insana bir şey söylememeli. (Benim başıma bu iş geldi, acaba Rabbime karşı ne

suç işledim ki, Allahü teâlâ bu kulunu bana musallat etti?) demeli. Evet, yapan için kötü bir şey, o çok günaha girdi; ama esas onu gönderen yüce Allah'tır. O hissi, o kuvveti ve o imkânı veren Allahü teâlâdır. Onun için mümin, başına ne gelirse gelsin, istiğfar etmeli. Her derde deva, her hastalığa ilaç, her sıkıntıya çare, istiğfardır. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(İnsanın üç babası var: Biri dünyaya gelmesine sebep olan baba. İkincisi, kızını veren baba. Üçüncüsü, onu cehennemden koruyan, dünya ve ahiretini kazanmaya sebep olan ve dinini öğreten baba yani hocası.)

Eğer bunu sıraya koyarsak, üçüncü diye bahsettiğimiz o mübarek zat, hepsinin önüne geçer, **“bir numara”** olur. Hazret-i Ömer'in oğlu Hazret-i Abdullah, bir gün deveyle, arkadaşlarıyla birlikte bir yere gidiyorlardı. Birden deveden indi, orada bir köylüyü buldu, yanına aldı, getirip devesine bindirdi. Yuları tutup, nereye gidiyorsan beraber gidelim dedi ve yürümeye başladı. Arkadaşları hayret etmişlerdi, (Ya Abdullah, sen bunu boşa yapmazsın, sebebi ne?) dediler. Abdullah bin Ömer hazretleri buyurdu ki, (Bunun babası, babamın dostuydu. Babam, bunun babasını çok severdi. Bunun babasının babama iyilikleri vardı. Evlada yapılan, babaya yapılmış demektir. **(İyiliklerin en iyisi, baba dostuna iyilik etmektir)** hadis-i şerifi de bunu bildiriyor.)

İşte, bize dinimizi öğreten Ehl-i sünnet âlimleri, mesela imam-ı Rabbani hazretleri babamızdır. Bu mübarek zatı seven, yolunda olanlar, onun evlatlarıdır. O halde, evlada yapılan babaya yapılmış demektir. Çok dikkat etmeli, çünkü bu yolda olanların hepsinin babası, o büyüklerdir.

Namazı geciktiren genç

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bezzazlık [manifaturacılık] yapan bir genç vardı. İşlerinin çokluğunu bahane ederek, namazlarını hep son vaktine bırakırdı. Dükkânın yakınındaki camide, vaktin çıkmasına az zaman kala namazlarını yetiştirirdi. Bir gece, kan ter içinde kalmıştı. Rüyasında ölmüş, hesap için mizan başına getirmişlerdi. (İbadetlerimi yaptım, haram işlemedim, hesabım kolay geçer) diye ümit ediyordu.

Melekler önce iman ve doğru itikat aradılar, hemen önlerine geldi. Sonra namaza sıra geldi; fakat aradılar, bir türlü bulamadılar. (Ben hiçbir namazımı kazaya bırakmadım, mutlaka bulmanız lazım) diye feryat ediyordu. Nihayet melekler, (Kusura bakma, sana ait bir tek namaz bulamadık. Şimdi seni cehenneme atacağız) diyerek yüksek bir dağa çıkardılar. Genç çırpınarak, (Hayır, bunda bir yanlışlık var, ben hiç namazlarımı bırakmadım) dediyse de dinlemediler, dağın tepesinden, aşağıda olan cehenneme fırlattılar. O şiddetli korkuyla, dizlerinin bağı çözülmüş, birden karşılarına nur yüzlü bir zat çıktı, düşerken havada yakalayıp, (Ben senin kıldığın namazlarım) dedi. Genç heyecanla, (Ben çok perişandım, az sonra cehenneme düşecektim, niye bu kadar geç kaldın?) diye sordu. O da, (Sen de beni hep son vakte bırakırdın) dedi.

Genç o günden sonra vakti girer girmez namazlarını kılmaya başladı.

Salihlerle beraberlik

Salih Müslümanlarla beraber olmalı ve daima Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını, nakli esas alan doğru din kitaplarını okumalı. Şeytan, dışarıda kalana veya ayrı düşünene, kalben iştirak etmeyene, vesvese verir. Sürüden ayrılan koyunu, kurt kapar. Kesinlikle ayrılmamalı, kendi başına hareket etmemeli. İnsanın da kurdu şeytandır; yani ayrı düşmek, ayrı düşünmek, ayrı duyguların içinde olmak, şeytana yem olmak demektir. Şeytan kalbe vesvese verir; çünkü işi odur. Bir zata, **(Efendim, kalbime çok kötü düşünceler geliyor, çok korkuyorum. Çare nedir?)** diye sorana, o zat der ki, (Şeytan görevini yapıyor. Sen onun vazifesine karışma, sen kendi işini yap! Şeytan seni bozmak istiyorsa, sen de kendini kurtarmaya çalış, salihlerle beraber ol, seni yaratana sığın! Bakalım durabilir mi?

Peygamber efendimiz, **(Şeytan insanın kalbine vesvese verir. Ancak, Allah anılınca kaçır)** buyuruyor. Sen o anda Allah de! Kelime-i tevhid söyle, salevat-ı şerife getir veya ilmihal oku, bir şeyle meşgul ol, yani zıddını yap! O zaman bir şey kalmaz. Şeytan vesvese vermek için yaratıldı, ben insanları bozacağım dedi ve izin istedi, Allahü teâlâ da izin verdi ancak, **(Sen benim kullarımı bozamazsın, sen kendin gibi olanları bozarsın)** buyurdu. Benim

kulum dedikleri de salihlerdir.)

İnsanlara iyilik etmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(İnsanın dini, arkadaşının dini gibidir)** buyuruyor. Kötü arkadaşın insana yapacağı birinci kötülük, insan onun yanında namazı terk edebilir. O sizi, mesela kahvehaneye götürmeyi teklif ederken, siz ona ben camiye gidip geleceğim deseniz, işte orada iş biter. Ya o sizden soğuyacak veya siz ondan soğuyacaksınız. Peygamber efendimizin her hadis-i şerifi, Kur'an-ı kerimin bir âyet-i kerimesinin tefsiridir. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde, **(İyiler iyilerden hoşlanır, kötüler kötülerden hoşlanır)** buyuruyor. Bir iyi, bir kötüyle uzun zaman bir arada olamaz; çünkü Allahü teâlâ öyle buyuruyor. Peygamber efendimiz de, **(Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz öyle haşrolursunuz)** buyuruyor. İnsanın iyi ölmesi için, iyilerin arasında olması gerekir. İyi insanlarla düşüp kalkması, iyi kişilerle arkadaşlık kurması gerekir.

İyilik nedir? Dinimizde birkaç çeşit iyilik var. Birinci iyilik, insanların dünyasına yardımcı olmaktır. Mesela cömertliktir, hastalığında ziyarettir, borç isterse vermektir, bir sıkıntısını giderip yardım etmektir. Bunlar iyiliktir. Peygamber efendimiz, **(Bir din kardeşinize, böyle bir iyiliğe koştuğunuz zaman, kendiniz için yaptığınız ibadetlerden daha fazla sevab kazanırsınız)** buyuruyor; çünkü arkadaşınızın bir ihtiyacını gidermişsinizdir. Hâlbuki hakiki iyilik, bu da değildir. Hakiki iyilik, onu ölüm acısından, kabir azabından, mahşer sıkıntısından ve cehennemden kurtarmaktır. Bundan daha büyük iyilik olur mu? Dünyalık iyilikler, onu üç beş günlük dünya hayatında biraz rahatlatır, sıkıntısını giderir. Hâlbuki bu, sonsuz iyiliktir.

Allah korusun, bir yerde yangın çıksa, içindekiler de yanmaya mahkûm olsa, kapılar kilitlenmiş, yanmış, pencereler yanmış, eşyalar, kilimler tutuşmuş, ateş az sonra onu da yakıp götürecektir. Öyle bir hâl içerisinde olan kişiye deseniz ki, bak kardeşim, şu anda benim seni kurtarma imkânım var, bana ne verirsin? Arsa verir misin? Şu kadar para veya mal verir misin? Adam der ki, üstümdeki gömlek bile senin olsun, Allah aşkına kurtar beni bu ateşten. Yani

insan orda üç beş kuruşluk toprak parçasını veya kâğıt parçasını düşünür mü?

Onun için hakiki iyilik, insanlara dinimizi, Ehl-i sünnet itikadını öğreterek, onları kabir azabından, Cehennem azabından kurtarmaktır. İşte en büyük keramet budur. İnsanların havada uçması veya şunu, bunu bilmesi değil, doğrudan doğruya insanlara dünyada ve ahirette faydalı olmaktır. Dünyada faydalı olmak çok iyidir; ama ahireti için faydalı olmak en iyidir. Onun karşılığını Cenab-ı Hak verir.

Mümini sevindirmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her günah affolur, her günahın cezası ahirete kalabilir; ama zalim, dünyada cezasını görmedikçe ölmez. Zalim, kendini güçlü, kuvvetli, yetkili bildiği zaman, zayıf insanları üzendir, onlara işkence eden, onlara çeşitli şekilde sıkıntı verendir. Herkes Allahü teâlânın kuludur. Müslüman olsun, kâfir olsun, kim olursa olsun, o bir kuldur, onu üzmeye, onun canını yakmaya kimsenin hakkı yoktur. Suçu varsa adalet cezasını verir. Dolayısıyla bizim dinimizde, kişinin kişiyi cezalandırması yoktur, haramdır. Yani bunun cezasını ben veririm diyemez.

Hastalık da, fakirlik de, zenginlik de, makam da, mevki de geçer; ama zalimin zulmü, mazlumin boynunda hesap yerine gelir ve mazlum, zalimden hakkını alır. İsmail Fakirullah hazretleri, 11–12 yaşlarındaki İbrahim Hakkı hazretlerine testiye verip, çeşmeden su doldurmasını ister. O da gider çeşmenin başına, tam suyu dolduracakken bir atlı, külhanbeyi gelir. Basar kırbağı çocuğa, çekil oradan der. Çocuk köşeye sıkışır, korkar, at da azgın bir at, adam da külhanbeyi. Bu beni öldürür, ben kenardan kaçayım diye düşünürken testi kırılır. Tabi su alamaz, gelir hocasına. Hocası der ki:

— **Ne oldu sana böyle?**

— Hocam, tam suyu dolduracaktım, atıyla birlikte bir adam geldi, bana bir kırbağı salladı, ben de kenara çekildim; ama at çok azgındı, bir çiftle beni öldürecek diye korktum, kaçarken testi kırıldı.

— **Peki, sen ona bir şey söyledin mi?**

— Söylemedim efendim.

— **Çabuk git, ona bir şey söyle!**

— Ne diyeyim hocam?

— **Zalimsin de, kötü bir şey söyle, gel!**

Çocuk gider, ya korkusundan, ya saygısından bir şey söylemeden geri gelir. Hocası sorar:

— **Ne söyledin?**

— Bir şey söyleyemedim efendim.

— **Yapma evladım, koş, yetişebilirsen bir şey söyle!**

Çocuk gider; fakat at öyle azgın bir at ki, sahibini tekmeleyerek öldürmüştü. Çocuk gelince, hocası sorar:

— **Yavrum ne oldu?**

— Efendim, at adamı öldürmüştü.

— **Yazık oldu, bir testiye bir can gitti. Eğer sen ona bir şey söyleseydin, biraz ödeseydiniz, o zalimin zulmü doğrudan doğruya Allahü teâlâyâ havale olmayacaktı. Aranızda bir mesele olacaktı, ahirette hesaplaşmaya kalacaktı; fakat sen susunca, Allahü teâlâyâ havale etmiş oldun, Allahü teâlâ da zalimden intikamını işte böyle aldı.**

Herkes imtihandadır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın çok merhametli olduğunu bildiren âyet-i kerimeler, azap âyetleridir. Allahü teâlâ, kulları yanmasın diye, bir emri defalarca bildiriyor, **(Yapmayın, böyle yaparsanız şöyle azap çekersiniz)** demek suretiyle ikaz ediyor.

Herkes imtihandadır. Bu imtihanda, Allahü teâlâ önceden her şeyi bildiriyor. Bunu soracağım, cevabı da budur diyor. Yani, öyle bir imtihan ki, sorular ve cevaplar belli, kitaplara bakmak, kopya çekmek, istediğine sormak serbest. Buna rağmen bu imtihani verememek çok acıdır.

Küfre düşmekten korkmayan küfre düşebilir. Çok korkacağız ve bu korku sebebiyle hazırlıklı olacağız. İmtihanda olduğumuzu unutmamalıyız. Dua ederken, imanla ölmeyi ve şehid olmayı muhakkak istemeliyiz.

Eğer dualarımızın kabul olmasını istiyorsak, birinin duasını almamız, birini sevindirmemiz lazımdır. Bir mübarek zata, (Efendim,

çocuğumuz çok hasta, şifa bulması için dua eder misiniz?) demişler. O zat, (Şurada fakir biri var, önce onu sevindirir, sonra gelin) buyurmuş. Fakir sevindirildikten sonra yapılan duayla, çocuk sıhhatine kavuşmuş. Demek ki, Allahü teâlânın duamızı kabul edip bizi sevmesi için, Onun kullarını sevindirmek gerekiyor.

Bir bölgede yağmur yağmıyordu, kuraklık çok sıkıntı vermeye başlamıştı. Herkes yağmur yağması için dua ediyorsa da; yağmur yağmıyordu. Evliyadan bir zat, ne yapacağını şaşırان insanlara dedi ki:

— **Bunun çaresi vardır. Sebeplerine yapışmadan yağmur yağmaz.**

— Aman hocam, çaresi ne ise söyleyin! Şu felaketten bir an önce kurtulalım.

— **Vermeden istemek olmaz. Allah için de, vermeden istemek olmaz. Benim bu cübbemden başka bir şeyim yok, ben cübbemi veriyorum, herkes bir şeyler getirsin.**

Bunun üzerine herkes verebileceği şeyleri getirip ortaya koydu, çok şey yığıldı. Bu mübarek zat, birkaç kişinin bunları, bölgedeki fakirlere dağıtmasını istedi. Oradakiler hepsini fakir fukaraya dağıtıp geri gelince, mübarek zat şöyle dua etti:

— **Ya Rabbi, Kullarını sevindirenlerin dualarını kabul edeceğini bildiriyorsun, biz de senin fakir kullarını sevindirdik, sen de yağmur ihsan edip, bizleri sevindir!**

Bunun üzerine yağmur başladı. Sonra mübarek zat dedi ki:

— **İşte gördüğünüz gibi, sadaka vermeyenin, insanları sevindirmeyenin duası kabul olmaz.**

Haramdan sakınanı Allahü teâlâ korur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Rızık mukadderdir. Yani herkesin rızkı bellidir. Artmaz, eksilmez, rızkını almadan hiç kimse dünyadan ayrılmaz. İsteyene helalden, isteyene haramdan gelir; ama gelen miktar aynıdır.

Dünyadan sakının demek, haramlardan, yasaklardan sakının demektir. Allahü teâlâyı sevmenin ve ondan korkmanın alameti, haramları terk etmektir. Allahü teâlâ kendisine güvenene yardım eder. Mala mülke, şuna buna güveneni, güvendiğiyle baş başa

bırakır. Allahü teâlâ bir kulunu korursa, kimse ona bir şey yapamaz, Allahü teâlâ korumazsa, onu kimse koruyamaz.

Timur Han'dan sonra yerine geçen oğlunun zamanında, bir hoca vardı. Bu zat ömrü boyunca tek cümle kullandı. Birisi (Ne yapıyorsun?) veya (Nasılsın?) dese, nasihat istese hep, **(Haramdan sakınanı Allahü teâlâ korur)** derdi. Yeni sultana gelip dediler ki:

— Filan hoca sürekli böyle diyor, başka bir şey söylemiyor. Duası da makbul birisi...

— **O zaman, buna bir oyun yapalım. Gidin bir yerden koyun çalın, pişirin, bu hocayı da çağırın! Buna haram lokma yedirelim, bakalım duaları kabul olacak mı?**

Adamlar çaldıkları koyunu pişirip, hocayı saraya çağırdılar. Sultan dedi ki:

— Gelin hocam, siz başlayın, siz başlamadan biz başlamayız.

Hoca besmele çekip, koyun etini afiyetle yedi. Yemeği yedikten sonra sultan dedi ki:

— Hocam bundan sonra yaptığınız dualar herhalde kabul olmayacak...

— **Hayırdır, niye?**

— Hocam, siz böyle söylüyorsunuz; ama biz de koyun çaldırdık, size bu çalınan koyunu yedirdik, siz de haram yediniz. Bundan sonra dualarınız kabul olmayabilir, bizi affedin.

— **Bu koyun eti bana helal, size haramdır.**

— Hayırdır hocam! Çalındığını bilmediğiniz için mi size haram değil?

— **Haram olmadığını öğrenmeniz için, gidin bunun sahibini getirip, ona sorun!**

Sultan adamlarını gönderdi, bir kadıncağızın koyunuymuş. Kadını getirdiler. Hoca da, perdenin arkasına geçip saklandı. Sultan dedi ki:

— Kusura bakma anne, biz böyle böyle yaptık. Değeri neyse verelim de, hakkını helal et!

— **Ah, siz beni yaktınız, mahvoldum.**

— Hayırdır anne, ne oldu?

— **Bu koyun doğduğu zaman, bunu güzelce besleyip, semiz hale gelince ellerimle pişirerek, haramdan sakınan o mübarek**

hocaya ikram edeyim diye niyet etmiştim, bunu yapamadım, onun için çok üzüldüm.

Hoca saklandığı yerden çıkıp dedi ki:

— Sultanım, inşallah öğrendiniz, haramdan sakınanı Allahü teâlâ korur.

Sıkıntının bedeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir Müslüman olarak, Ehl-i sünnet itikadını yaymak, Allahü teâlânın dinine hizmet etmek çok kıymetlidir. Bu, peygamberlik vazifesidir. Peygamberlik vazifesi yanında evliyalık, deryada bir damla bile değildir. Evliyalık da iki türlüdür: Bir kısmı nefsî, nefsî der. Bir kısmı da ümmetî, ümmetî der. Yani bir kısmı, (Kurtar beni yâ Rabbi, şu makamı ver, şu dereceyi ihsan eyle) der. Diğer kısmı da, (Yâ Rabbi, bedenimi o kadar büyük yap ki, benim vücudum Cehennemi doldursun, benden başka hiçbir mümin yanmasın, ben onların hepsine feda olayım) der.

Bu hizmetleri yaparken, çok sıkıntı, çok çile çekilir, belki bazı hakaretlere de uğrarsınız, evimizden, yurdumuzdan ayrı kalırsınız; ama unutmayalım ki, bu çektiğimiz sıkıntılar Eshab-ı kiramın çektiği sıkıntıların yanında deryada damla olmaz; çünkü onlar yurtlarından kovuldular. Habeşistan'a gitmek kolay mı? O sahra nasıl geçilir? Kadın, çoluk çocuk... Çöl bu, kolay değil. Beş vakit namazlarını kılacaklar, yürüyecekler, çok zor. İki defa Habeşistan'a gidenler var. Canlarını değil, dinlerini korumak için gittiler. Bir kere vedalaştılar, bir daha geri dönmediler. Dünyanın her tarafında, Türkistan'dan Afganistan'a, Tunus'a, Cezayir'e kadar, her yerde Eshab-ı kiram kabirleri var, Anadolu'da, nerede yok ki? Nedir bu? İlâ-yi kelimetullah [Allahü teâlânın dinini yaymak] için evini terk edip bir daha geri dönmek üzere, Allah'a giden yolda buluşmak... Bir seferinde, Eshab-ı kiram, Peygamber efendimize dediler ki:

— Yâ Resulallah, bu müşrikler bize çok işkence yapıyorlar, görüyorsunuz, ne kadar sıkıntı çekiyoruz. Bir beddua etseniz de, Allah bunları kahretse, biz de bu sıkıntılardan kurtulsak...

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

— Sakın hâlinizden şikâyet etmeyin! Sizden önce gelen

ümme­ter­de, mü­min ol­du­ğu için, bu sizin çek­ti­ğin­iz sıkın­tılardan daha çok sıkıntı çekenler vardı.

— Yâ Resulallah, bundan daha büyük eziyete, bundan daha büyük sıkıntıya nasıl tahammül ettiler ki?

— Evet, tahammül edilemeyen sıkıntılar çektiler. İman edenleri yarı beline kadar toprağa gömüyorlardı, testereyle ikiye bölüyorlardı. Onlar yine, Allah bir diyorlardı.

Niyet çok mühimdir. Hesap gününde, herkes yaptığı­nın karşılığını görecektir. Hesapta günahları sevablarından ağır gelenleri Cehenneme atmaya hazırlanan melekler, bir de bakacaklar ki, son anda çok büyük sevabları gelip terazinin kefesine konuyor. Bu duruma şaşır­an melekler soracaklar, (Yâ Rabbi, bu kulların Cehenneme gidecekken, her şey değişti. Cennetlik oldular. Hikmeti nedir?) Allahü teâlâ onlara, (O kullarımın sizin bilmediğiniz, yalnız benim bildiğim güzel niyetleri vardı. Onları yapmış gibi, bu kullarıma sevab verdim) buyuracak.

Bayram edilecek nimetler

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bayram edilecek nimetler çoktur. Önce, insan yaratıldığını mı bayram edelim, eli ayağı düzgün yaratıldığını mı bayram edelim? Allahü teâlâ bizi bir İslâm ülkesinde dünyaya getirdiği için mi bayram edelim? Yetmiş bin türlü itikadın kol gezdiği bir dönemde, Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadını bize nasip ettiği, yani bizi seçtiği için mi bayram edelim? Ehl-i sünnet âlimlerini, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi mübarek bir zatı, sevgili bir kulunu tanıttığı, kitaplarına kavuşturduğu için, binlerce büyük zatın mübarek sözlerinden toplanmış, birçok çiçeklerden toplanıp bal gibi hazırlanmış olan, kıymetli eserlerini görmek, tanımak nimetine kavuştuğumuz için mi bayram edelim? Büyükler buyurdu ki:

(Eğer Allahü teâlâ bir kuluna, sevdiği bir kulunu tanıştırmışsa, ona her şeyi vermiştir. Bu, Eshab-ı kiramın Cenâb-ı Peygamberi tanıması gibidir. Allahü teâlâ bir kuluna iki şeyi vermişse, üçüncüsünü istemeye hakkı yoktur: 1- Ehl-i sünnet itikadı, 2- Bir büyüğü tanıyıp, ona şeksiz ve şüphesiz teslim olmak.)

Bu, büyük nimettir; çünkü seçmek hakkı bize ait değildir. Allahü teâlâ milyonlarca insanın içinden bizi seçti ve Ehl-i sünnet âlimlerini tanıttı, sevdirdi, yollarında bulundurdu. Bu ne büyük saadet... Yalnız bunun için bayram etsek azdır.

Onun için, ışığa yani bu büyüklere kavuşan, karanlıklarda dolaşmamalı; çünkü doğruyu ve yanlışı görmemizi sağlayan, kazasız, belasız yürümemizi sağlayan, bu nimettir. Eğer bunun kıymeti bilinmezse, yavaş yavaş, güneşin battığı gibi bu nimet kaybolur. Ondan sonra herkes başını taştan taş vurur. Bu nimetin değeri, ölçülemeyecek kadar çoktur. İnsan elini bir ateşe soksa veya birkaç saniye elini kibrit alevine tutsa, o zaman büyük zatların kıymetini anlar.

Görmekle tanımak bir değildir. O devirde, Peygamber efendimizi de insanlar gördü. Tanıyanlar iman etti, Eshab-ı kiram oldu. Tanımayanlar müşriklikte devam ettiler. Bu tanımanın kıymetini, büyük nimet olduğunu bilelim! Cenab-ı Hak dilemeseydi, büyük zatları bize tanıtmazdı; çünkü Allahü teâlâ, pırlantayı çöplüğe koymaz. Eğer kalbimiz, Rabbimiz tarafından seçilmeseydi, bu büyükleri tanımak bize nasip olmazdı. Onun için, çok dikkat edilmeli ki, bu nimet elimizden gitmesin. Bu nimetin elimizde kalması için de tek şart var, o da birbirimizi sevmektir; çünkü müminin kalbi kırılınca, Rabbimiz kırılır. Allah korusun! Müminin kalbini kıran, Kâbe'yi yetmiş kere yıkmış gibi günaha girer.

Allah rızka kefilidir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ezelde rızıkların üzerlerine, kime ait olduğu yazılmıştır. Bir kimse Hindistan'da, Afganistan'da veya Bağdat'ta olabilir. Allahü teâlâ bizi yaratmadan önce rızığımızı yarattı, sonra bizi yarattı. Onun için, dünyada en ahmak insan, rızkı için endişe duyandır; çünkü rızkın kefilisi Allahü teâlâdır. Peygamber efendimiz de, **(Rızkın için üzülme! Takdir edilen rızkın seni bulur)** buyuruyor.

Afrika'da insanlar açlıktan ölüyor, başka yerde kazadan, diğer bir yerde zelzeleden ölüyor. Oradakileri öldüren kıtlık, kuraklık, buradakileri öldüren kaza, deprem ve benzerleri, birer sebeptir. Gerçek olan odur ki, rızkı biten ölür. Kimse kimsenin rızkını yiyemez,

hiç kimse de rızkını bitirmeden ölmez.

İsmail Fakirullah hazretleri, çocuk yaşta bir talebesini çeşmeye, su almaya gönderir. Çocuk oraya gider; fakat bakar ki, arkadaşları oyun oynuyor. Testiyi bırakır, başlar onlarla koşup oynamaya. Aradan iki saat geçer, çocuk su getireceğini hatırlar, eyvah, yandım der. Alır testiyi, gider suyu doldurur, gelir; fakat gelince kendisinden daha büyük olan diğer arkadaşları, (Sen nasıl hocamızı bekletirsin) diyerek onu döverler. Yapmayın, etmeyin, vurmayın derken, Fakirullah hazretleri gürültüye gelir, ne oluyor diye sorar. Çocuklar, (Efendim, bu edepsiz tam iki saat oyuna dalmış, suyu geç getirdi, o yüzden onu haşlıyorduk) derler. Mübarek zat buyurur ki:

(Dokunmayın çocuğa! Allahü teâlâ ezelde herkesin rızkını ayırmış ve üzerine ismini yazmıştır. Bu arkadaşınız çeşmeye gittiğinde, bize ait olan su daha yoldaydı, o bizim rızkımızı bekledi. Allahü teâlâ bir gaflet verdi, unutturdu. Ne zaman bizim su çeşmeye geldi, o zaman hatırlattı. Dolayısıyla, o gittiği zaman dolduramazdı; çünkü o rızık bize ait değildi. Hiç kimse bir başkasının rızkını yiyemez.)

Bütün üzüntüler, dertler, sıkıntılar, hepsi bu dünyada kalacak, ahirete gitmeyecektir; ama sevgi, muhabbet bu dünyadan bizimle beraber ahirete gidecektir. İki zıt şey bir arada bulunmaz, yan yana gelmez. Dünyayla ahiret birbirinin zıddıdır. Bu yüzden, neyi tercih ettiğimize, neyi sevdiğimize çok dikkat etmeliyiz. Nasibi olan, akli olan, elbette ahireti tercih eder, dinimizin emir ve yasaklarına severek uyar. Bu sevgiyle de dünyadan imanla ayrılır, ebedi Cennet nimetlerine kavuşur.

Bu dinin esası, gönül kırmamak ve müminlerin arasını bulmaktır. Sen haklısın, sen haksızsın demek kolaydır; ama bu makbul değildir. Çünkü haksız olanın kalbi kırılır, adı yalancıya, kötüye çıkar. Bir mümin, bir mümin kardeşine bunu yapamaz. Makbul olan, haksız olana gerekirse kendi malından verip, bu iki müminin arasını bulmaktır.

Tanımak ve itaat

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâyı tanımak demek, Ona iman ve itaat etmek demektir. Bildirdiği haramlarına, farzlarına riayet etmek demektir. Eğer insan tanıdığına, sevdiğine itaat etmezse buna tanımak denir mi? Buna sevgi denir mi? Dolayısıyla tanımaktan maksat onu sevmektir, sevmekten maksat itaat etmektir. İtaatten maksat da, haramlardan sakınmak ve farzları yapmaktır. Bir gün mübarek bir zat, bir talebesine buyurur ki:

! Evladım, Cenab-ı Hak bize ne kadar çok nimet vermiş. Sabah namazından sonra oturdum, yarım saat veya daha fazla, kalbimin, gözlerimin, midemin, kulaklarımın ve diğer uzuvlarımın faydalarını düşündüm; ama burnum hatırıma gelmedi. Az sonra doğal gaz kokusunu hissedince, burnumu da düşündüm. Ocak açık kalmış, kokusunu hissetmeseydik, gaz zehirleyebilir veya yangına sebep olabilirdi. Hepsi ne büyük nimet! Diğer nimetleriyse zaten saymakla bitmez. Hele hele, bir de iman nimeti var. Bu kadar büyük nimetlere karşı, Allahü teâlâ kullarından bir şey istiyor: O da, sadece kendisini tanımalarıdır.

Bunun üzerine bir talebesi sorar:

! Efendim, Allahü teâlâyı tanımak çok kolay değil mi? Allahü teâlâyı inkâr eden yok sayılır. Herkes Allahü teâlâyı tanıyor. Ayyaşı da tanıyor, aşçısı da tanıyor. Herkes, hatta dinle hiç alakası olmayanlar bile bir yaratıcının olduğunu biliyorlar. Türbelere gidip, ellerini açıp dua edenleri görüyoruz. Demek ki inanıyorlar, tanıyorlar ki, dua ediyorlar.

! Onlar Allahü teâlâyı değil, nefislerini tanımaya uğraşıyorlar. Allahü teâlâyı tanımanın alameti, Ona itaat etmektir. Tanıyorum de; ama itaat etme, olmaz. İki âmir bir arada olmaz. Âmir ya Allahü teâlâdır veya nefsidir. İtaat etmeyen, neyi tanıyor ki? İtaat, haramlardan sakınmak, farzları yapmak mesela beş vakit namazını kılmaktır. Dolayısıyla itaat etmeyen, Allahü teâlâyı tanımamış olur. Tanısaydı emirlerine ve yasaklarına riayet ederdi.

! Onlar, (Dualarımız kabul oluyor. Allah bizi sevmese duamız kabul eder mi) diyorlar. Bunun hikmeti ne olabilir?

! Duaların kabul olması, iki bakımdan çok kötüdür. Birincisi,

şeker hastasının baklava yemesine benzer. Tatlı der; ama zehirleneceğinin farkında değildir. İkincisi, duam kabul oluyor diye, İslamiyet'i yani dinini öğrenmez. Onun için, dine uygun yaşamayanın dualarının kabul olması, bir felaket ve istidraçtır, yani aldatmacadır.

İyiliğin mükâfatı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bütün ilaçlar meydanda; ama içen yok, yani Ehl-i sünnet âlimlerinin çok kıymetli kitapları maalesef raflarda duruyor, okunmuyor. Hâlbuki ilaç, rafta durmakla faydalı olmaz. Ne dinimizi öğreniyoruz, ne de yaptığımızın doğru veya yanlış olduğunu biliyoruz. Her gün, az da olsa okumaya çalışmalı. Ahirette bunun hesabını zor vereceğiz. İslamiyet bize kadar terle, canla malla geldi, yani kolay gelmedi. Tarihe bakarsak, Müslümanların neler çektiğini görürüz. Eshab-ı kiramın hiçbiri yatağında ölmedi. Allahü teâlânın dinini Onun kullarına ulaştırmak için, onların dünya ve ahiret saadetlerine kavuşmaları için, evlerini, yurtlarını terk edip, her yere dağıldılar, gittikleri yerlerde şehid oldular.

Bu yüzden, Müslüman olarak üzerimizde mesuliyet var, bundan da hiç kimse kurtulamaz. Hem dinimizi öğreneceğiz ve yaşamaya çalışacağız, hem de bir kişinin daha yanmaktan kurtulması için diğer insanlara bu nimeti ulaştırmaya çalışacağız. Yoksa ahirette, bu insanlar bizden hak talep ederler, çok sıkıntı çekeriz.

Eğer bir yerde dinimize doğru olarak hizmet ediliyorsa, her müminin, gücü nispetinde buna iştirak etmesi farzdır:

1- Bedenen iştirak eder, yani kim ne yapıyorsa aynısını yapar.

2- Bunu yapamayan da, gücü nisbetinde, az da olsa, malla, parayla yardım eder, destek olur.

3- Bu da yoksa en azından, (Ya Rabbi, bir şey yapamıyorum; ama yapamadığım için içim yanıyor, yapanlara yardım et) diye dua eder.

İyilik yapalım! Bunun mükâfatı iyilik bulmaktır. Ne kadar? Yaptığımız kadar. Herkes gücünün yettiği kadarının hesabını verecek. Yani gücümüzden fazlasını yapmayacağız, zaten böyle bir talep de yok. Böyle olmakla beraber, ahir zamanda yapılan ufak bir

hareket, belki bin sene önceden yapılan iyilikten daha çok sevabdır; çünkü bu, dinin bozulduğu zamana rastlıyor. Yani herkes din hakkında konuşuyor, kendi anladığını din diye anlatıyor. Yeni manalar vermeye, yeni yorumlar getirmeye, yeni bir şeyler çıkarmaya uğraşanlar, bid'at karıştırırlar, dine zarar verirler. Allahü teâlâ, Ehl-i sünnet âlimlerinden razı olsun, asırlardan beri geldiği şekliyle bu dini korudular ve kolladılar. Ehl-i sünnet yolunun iki esası vardır:

Birincisi, olduğu gibi muhafaza etmek, ondan hiçbir şey çıkarmamak,

İkincisi, ona bir şey ilave etmemek yani sünnete uymak, bid'ate karşı çıkmak. Sünnete uymak burada, İslam'a uymak demektir. Ehl-i sünnet âlimleri, Peygamber efendimizden gelene hiçbir şey ilave etmemişler, bir şey de çıkarmamışlardır.

Namaz ve tefekkür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Günahlarımız için mağfiret dileyelim. İyilikler günahları giderir. Her iyilik, bir günaha kefarettir. Namaz hasenattır. Namaz kılmayanın hiçbir iyiliğine sevab verilmez, isterse cami yaptırsın! Beş vakit namaz kılıyorsa, her iyiliğine sevab verilir. Namazsız Müslüman düşünülemez. İmanla namaz, bir bütündür. Namaz imandan bir parça değil; ama İslam'ın birinci şartıdır. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimin birçok yerinde, imanla namazı birlikte zikretmiştir. Kıyamette hesap, önce imandan, sonra namazdandır. Tek vakit namazı kaçırmaktansa, bin kere ölmeyi tercih etmeliyiz. Nerede ve ne şart altında olursa olsun, mutlaka namaz kılmalıyız.

İbadetlerin hepsini kendinde toplayan ve insanı Allahü teâlâyâ en çok yaklaştıran şey, namazdır. Namaz kılmak, huzur-u ilahiye çıkmak demektir. Namazda, Allahü teâlânın huzurunda olduğumuzu bilmeliyiz. Namazı, ne olduğunu bilerek kılmalıyız.

Bir namazda 12 tane farz var. Bir günde 60 farz eder. Bir Müslüman, beş vakit namazını kılmazsa, günde tam 60 kere Allahü teâlâyâ karşı gelmiş oluyor. Bu insan nasıl kurtulacak?

Namaz kılmamak üç türdür. Birincisi farz olduğunu bilmiyordur, ikincisi tembellikle kılmıyordur, üçüncüsü de önem vermiyordur.

Önem vermeyen dinden çıkar. Önem vermemek, zerre kadar da olsa üzülmemek demektir.

Tefekkür etmek, çok önemlidir. Yani belli bir zaman diliminde Allahü teâlâyı tefekkür etmek, 60 senedeki nafile namaz, oruç ve diğer ibadetlerden daha kıymetlidir. Mesela, insan vücudunda milyonlarca hücre vardır. Bu, Allahü teâlânın kudretini gösterir. Fen ilimleri, İslami ilimlerin bir koludur. O yüzden, İslami ilimlerle fen ilimlerini birbirinden ayrı tutmak yanlıştır.

Bir anneyle oğul, insanlardan uzaklaşıp, bir köşeye çekilerek, (Biz haramlardan uzak duralım, bütün ömrümüzü ibadetle geçirelim, tefekkür edelim) derler. Bu genç oğlan, tefekkür ve ihlâs sahibi olduğu için, dışarıya çıktığı zaman üzerine bir bulut gelir, sıcağın korunması için gölge eder. Bir gün yine dışarıya çıkar; fakat bulutu göremez. Hemen, acaba ben ne günah işledim diye düşünmeye başlar. Düşünür, düşünür, bir sefer bile hata işlediğini hatırlayamaz ve hemen annesine koşar. Olayı annesine anlatır. Annesi de evliya bir kadındır. **(Mutlaka bir hata veya günah işledin, o yüzden bulut kayboldu, hemen tevbe et!)** der. O da, (Ne günah işlediğimi hatırlayamadım. Bugün tefekkür etmemiştim, acaba o olabilir mi?) der. Annesi de, **(Tabii oğlum, bundan büyük günah olur mu?)** der. Oğlu da, hemen tevbe, istiğfar edip, tefekkür eder. Dışarı çıktığı zaman bulut tekrar üzerine gelir.

İtibar gideren şeyler

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İtibarı gideren, yok eden üç şeyden biri, paraya düşkün olmaktır. Parayla itibar, bir araya gelmez. İnsan dünyaya düşkün olursa, dünya kadar kıymeti olur. Dünya ise bir hiçtir. Hiçle meşgul olmak yine bir hiçtir. Hakiki varlık, hakiki meziyet, hakiki üstünlük, hakiki güzellik, ölüm ve sonrası, yani ahirettir.

Kılık kıyafet, elbise çok önemlidir. Yani giydiğimiz elbisenin adı, dünya mı yoksa ahiret mi? Buna dikkat etmek gerekir.

İnsanlar daima, hayatlarında düşkün oldukları şeyle anılırlar. Filan zengin denince, ister parasını iyi yolda harcasın, ister kötü yolda harcasın, ilk hatıra gelen paradır; ama evliya zatlardan bahsedilince de, hemen hatıra Allah gelir. O halde, insanlar

hayatlarında neye düşkünse, onların sıfatları artık odur, öyle anılırlar. Onun için, **birinci özelliğimiz**, para olmasın, **ikinci özelliğimiz** şöhret olmasın, **üçüncü özelliğimiz**, Allah korusun, bir kötü alışkanlık olmasın. Bütün bunlar insanın ilk hatırına gelen şeylerdir. Peki, ne olmalı? Ehl-i sünnet âlimlerini, evliya zatları sevmeli. Düşkün olduğumuz bu sevgiyi, insanların kalbine yerleştirmeye çalışmalı. Evliya zatlar denince, hatıra muhabbet gelir, sevgi gelir, cömertlik gelir, Allah rızası gelir.

Herkesin kalbindeki önemlidir; çünkü o şahittir. Dil ne derse desin, kalbdeki şahitlik çok önemlidir. Şöhretimiz, ahirete düşkünlük olsun. Peygamber efendimiz, **(Mal hırsı, şöhret hırsı, aç iki kurttan daha tehlikelidir)** buyuruyor. Aç iki kurt ne yapar, sürüyü perişan eder, gider. Cem-i zıddeyn muhaldir yani iki zıt şey bir araya gelmez. Ahiretle dünya zıttır. İnsanın en büyük düşmanı kendisi yani nefsidir. Bu öyle bir düşmandır ki, başka düşmanı aratmaz.

Bütün okunan kitaplar, bütün öğrenilen ilimler, insan ölürken beyinden silinir, gider. İnsanın vücudunda duran en son şey kalbdır. Sevginin beyinle, hatırlamakla alakası yoktur. O andaki bilgilerin hepsi zaten sinirlerdedir, ölüm başlayınca hepsi unutulur. En son ruhun çıktığı yer, kalbdır. Kalbde muhabbet varsa, işte o bizi kurtarır; çünkü onun düşünmekle ilgisi yoktur. O halde hepimizi kurtaracak olan şey, Rabbimize, Peygamber efendimize, Kur'an-ı kerime, büyüklerimize yani Ehl-i sünnet âlimlerine ve din kardeşlerimize yani birbirimize olan muhabbetimizdir.

Kendisini seveni hiç kimse sevmez, kendisini sevmeyeni herkes sever; çünkü Allah onu sever, Allahü teâlâ, **(Sen nefsini [kendini] sevme! O senin sevdiğin, benim düşmanımdır)** buyuruyor. Yani, (O senin nefsin, bana düşmandır. Sen onu nasıl seversin, nasıl beğenirsin, nasıl ona hak verirsin, nasıl onun peşinden gidersin? O benim düşmanımdır) buyuruyor. Bu düşmanı sevmezsek, isteklerini yapmazsak yani onu terk edersek, işte ancak o zaman kurtuluruz.

Ayrılık olmayan günde

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyük bir zata, **(Efendim, çok çalışıyorsunuz, biraz istirahat etseniz)** denilince, **(Bizim istirahatımız musalla taşında başlar)**

buyurur ve kıymetli eserlerini hazırlamakla meşgul olurmuş. Ziyarete gelen sevenlerinin görüşme arzularını haber veren talebesine de, **(Ben de kendilerini görmeyi çok isterim; fakat şu anda beş kişi için değil, binlerce Müslüman için çalışıyorum. Beni arayan, kitaplarımın satırları arasında bulur. Misafirlerimize selam söyleyiniz, inşallah ayrılık olmayan yerde hep beraber olacağız dersiniz)** buyurmuş.

Ebul Hasan Harkani hazretleri, son günlerinde devamlı olarak Abdullah ibni Mübarek hazretlerinin ismini söyler. İki lafından biri, **(Ey ibni Mübarek, sen ne mübareksin)** imiş. Bu durum günlerce böyle devam eder. Bir gün kapı çalınır, oğlu kapıyı açar. Bir de bakar ki, karşısında Abdullah ibni Mübarek hazretleri. Koşarak, sevinçle babasının yanına gelir, (Babacığım, günlerdir ismini sayıkladığınız dostunuz kapıda, içeri girmek istiyor) der. Ebu Hasan Harkani hazretleri, **(Selam söyle ona, kendisiyle görüşmem. Ayrılık olmayan yerde görüşeceğiz inşallah de!)** buyurur. Oğlu şaşkın bir vaziyette, kapıya gelir; ama bir şey de söyleyemez. Abdullah ibni Mübarek hazretleri, durumu anlar, **(Ne buyurdu?)** diye sorar. Oğlu da, mahcup bir şekilde babasının sözünü aktarır. Misafir de selam söyleyerek ayrılır. Oğlu şaşkın bir şekilde babasının yanına döner, (Ey babacığım, siz ne yaptınız? Her gün ismini sayıkladığınız sevgili dostunuz kapıya geldi ve siz böyle dediniz. Bunun hikmeti nedir?) der. Babası, **(Ey oğul, sen bizim muhabbetimizi anlayamazsın. Neticede misafirimiz bir zaman sonra buradan ayrılmayacak mı ve ben de yine onun hasretiyle yanmayacak mıyım? Ben onu bir kere görseydim, hasretine bir daha dayanamazdım. Onun için böyle yaptım)** der.

Seyyid Emir Kûlal hazretleri buyurdu ki:

(Allahü teâlâdan üç sınıf kimseyi affetmesini istedim: Beni, talebelerimi ve beni sevenleri affetmesini istedim. Bu üç isteğimin kabul olduğu müjdesi verildi.)

Tertipli ve temiz olmalıyız. Mübarek zatların mühim iki özelliği vardı: Biri tertip, ikincisi temizlik. Onların her işleri düzenli, tertipli olurdu. Onlara benzemeye çalışmalıyız. Evimiz, işyerimiz pis, tozlu olmamalı. Tozlu yere şeytanlar toplanır, temiz yere melekler toplanır. Tabiinden gençler, Eshab-ı kirama, (Efendim, sizin ne hususiyetiniz

vardı da, Allahü teâlâ sizi böyle yüce bir Peygambere Eshab yaptı, Onun sohbetine kavuşturdu?) diye sordular. Eshab-ı kiram, **(Biz temiziz, temizliği severiz)** buyurdular. Temizlik imandandır. Allahü teâlâ temizleri sever. Kalbi temiz olmak ise, ayrı bir nimettir.

Allah iman selameti versin

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsan doğduğu zaman bir beyaz beze sararlar, buna kundak bezi derler, bunda cep yoktur. İnsan ölünce, yine beyaz bir beze sararlar, buna da kefen bezi derler, onun da cebi yoktur. O halde insanın ömrü, kundak beziyle kefen bezi arasındır.

İmanla ölmek, en büyük gayedir. Son nefeste imanla ölmek için dua etmek çok önemlidir.

Kibir, küfre en yakın, en büyük günahdır; çünkü Allahü teâlâ, **(Azamet ve kibriya bana aittir, kim bu hususta bana ortak olmak isterse onu yakarım)** buyuruyor. İki felaket vardır ki, bu kötü huylar kimde varsa çok fenadır. Biri inat, biri de kibirdir. Yani ben haklıyım demek ve kendini başkasından üstün görmek... Bunlar kâfirde varsa, Müslüman olmasına engeldir. Şayet Müslümanda varsa, son nefeste imansız gitmesine sebep olabilir.

Fatih Sultan Mehmed Han İstanbul'u fethettiği zaman, hocası **Akşemseddin** hazretlerine, Cuma namazını Ayasofya'da kılmak istediğini ve hocasına kendisinin imam olmasını söyler. Ayasofya'yı cami yapmak için seferber olunur. Cuma gününe cami yetiştirilir, cemaat namaza başladığı sırada Fatih Sultan Mehmed Han'ın abdesti kaçır. Tabii sultanın yanında da rastgele insanlar olmaz. Sağında ve solunda da en büyük hocalar, şeyh efendiler saf tutarlar. Kamet getirilir, imam Allahü ekber der. Fatih Sultan Mehmed han, ne yapacağını şaşırır. Abdestsiz namaz kılınmaz. Abdest almaya çıksa izdiham olacak... Namaz kılar gibi eğilip kalksa, Cumadan mahrum kalacak. Ya Rabbi, ben ne yapayım şimdi derken, yanındaki bir şeyh efendi firasetiyle vaziyeti anlar. Cübbesini açar, buradan abdest al der. Sultan bakar ki, çeşme var, su var. Acele olarak abdestini alır ve rükûa varmadan önce imama yetişir. Namaz biter, selam verilir, dualar yapılır.

Ertesi gün Fatih Sultan Mehmed Han, hocası Akşemseddin

hazretlerini ziyarete gider. Ayrılırken, (Hocam dua buyurun) der. O da, (**Allah iman selameti versin**) der.

Daha uzun dua bekleyen Fatih Sultan Mehmed Han, şaşırıp kalır. Hocası sorar;

— **Ne oldu, beğenmedin mi?**

— Bu kadar mı efendim?

— **Evladım yetmez mi? En kıymetli dua budur. Dün sana cübbesini açıp abdest aldırın şeyh, bir saat önce öldü; ama imansız gitti; çünkü bu kerametinden dolayı ona kibir geldi.**

Sevaba ortak olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet itikadında olup, bu yolda hizmet edenler, bir kişi daha yanmaktan kurtulsun diye çırpınanlar, kazanılan sevabda ortaktır. Yani dünyanın bir ucunda hizmet edenin kazandığı sevaba, dünyanın diğer ucunda aynı hizmete iştirak eden de ortak olur. Bu hizmetler, sevaba ortak şirket gibidir. Ortak, her zerrede ortaktır. Bir misal verilecek olursa, mesela bir çuval buğdaya iki kişi ortak olsa, buğdayın yarısına biri ortak, diğer yarısına biri ortak olmaz. Her buğday tanesinde yarı yarıya ortaklardır.

Dolayısıyla, bu hizmetlerin sevabı, hizmetlere iştirak eden herkese dağıtılacak. Başka ülkelerde olmalarının hiçbir önemi yoktur. Her ne şekilde olursa olsun, Allah için hizmet edenlere, eğer imkânı yoksa dua edenlere, muhabbet besleyenlere, yani herkese ihlâsı derecesinde çok sevab verilecektir.

Nafile hacdan fazla sevab

Bişr-i Hafi hazretlerine birisi der ki:

— Efendim ben hacca gidiyorum, bana dua edin!

— **Sen daha önce hacca gittin, farzı yerine getirdin. Bu nedir?**

— Bu nafile hac efendim.

— **Niçin gidiyorsun nafile hacca?**

— Rabbimin rızası için gidiyorum efendim.

Bunun üzerine Bişr-i Hafi hazretleri buyurdu ki:

— **Aferin; ama Rabbimizin rızasını kazanacak daha başka işler de var. Mesela, mahallede birçok kimsesiz, dul kadın var,**

yetim çocuklar var, evine hiç et girmeyen, nafakasını teminde sıkıntı çeken, borç altında inleyen çok kimse var. Nafile hac için ayırdığın paraları buralara harcarsan, hac sevabından daha çok sevab alırsın. Orada bir günah işlersen haccın da boşa gider. Gel sen bu sevabları kazan! Cenab-ı Hak bundan dolayı sana daha çok sevab verir.

Adam durakladı. Bişr-i Hafi hazretleri, peki, kalbin ne diyor diye sorunca, hac diyor cevabını verdi. Bunun üzerine Bişr-i Hafi hazretleri buyurdu ki:

— Haklısın. Ben zannettim ki sen Allahü teâlânın rızası için gidiyorsun; ama gördüm ki sen nefsinin rızası için gidiyorsun. Paranın gittiği yerden, geldiği yer belli olur. Yani kazandığın paranın yeri belli oldu; çünkü sen o parayı Allah rızası için kazanmamışsın, onun için Onun razı olduğu yere harcayamazsın.

Esas olan sevgidir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimleri bayrak gibidir ve hep dalgalanırlar. Bozuk insanlar, o bayraklara düşmandır; ancak onları Allahü teâlâ korur. Onlar Allah der, başka bir şey demez. Allahü teâlâ, **(Kim Allah der ve Allah için varsa, Allah da, onun içindir)** buyuruyor. Onlar, Allah için yaşar, Allah için çalışır, kimseyi üzmezler, kötülük etmezler. Böyle bir şeyi yapmaları hayal edilmez. Değil kötülük yapmak, kötülük nedir düşünemezler bile. Kötüler ise, Resulullahın yolunda olanlarla uğraşırlar. Peygamber efendimiz âlemlere rahmetti, hâşâ kime kötülük yaptı? Buna rağmen hep Onunla uğraştılar, hatta savaştılar.

İslam âlimlerinin, evliyaların hayatlarını okumalıyız. O mübarek zatları tanımalı, sevmeliyiz.

Esas olan emir değil, sevgidir. Yani içinde sevgi olmayana, bunu yap, şunu yapma demek fayda getirmez. İnsan büyük zatları sevince, ister istemez dinimize uyar, emir ve yasakları yerine getirir. Büyüklerin sevgisiyle hâsıl olan sevgi, kalıcı sevgidir. Kalbe nakşetmek gibidir.

İmam-ı Rabbani hazretleri gibi Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarına

muhabbetle, saygıyla elini sürenin eline Cehennem ateşi ulaşmaz. Eli yakmayan Allahü teâlâ, vücudu da yakmaz. Dolayısıyla endişeye mahal yoktur. Büyükler bizi ortada bırakmaz. Baş nereye giderse, vücut da oraya gider.

Sarhoşun biri yalpalayarak evine giderken bazı sesler duyar. Kulak kabartır ve anlar ki, Allahü teâlâyı zikredenler var. Sesin geldiği tarafa gider ve açık duran pencereden evin içine bakar. Orada Gavs-ı a'zam Seyyid Abdülkadir Geylani hazretlerinin talebelerini görür. Olay, Gavs hazretlerinin vefatından yüzlerce yıl sonra gerçekleşmektedir. İçinden, (Ne güzel insanlar, bir benim halime bak, bir de onlarınkine! Rabbimi zikrediyorlar) diye düşünür ve onlara muhabbetle bakar, daha sonra evine gider ve hikmet-i ilahi, o gece vefat eder.

Kabre koyarlar. Melekler bunu Cehenneme götürürken, Gavs hazretleri önlerine çıkıp, (Nereye götürüyorsunuz bunu?) diye sorar. Melekler, (Ya Gavs, bu çok kötü biri, Cehenneme götürüyoruz) derler. Gavs hazretleri, (Tamam ama başını vermem, isterseniz vücudunu götürebilirsiniz. Baş bana ait; çünkü o baş, benim talebelerime sevgiyle baktı. Benim talebelerime sevgiyle bakan gözü ateş yakmaz) buyurur. Melekler, (Ya Gavs, olur mu öyle şey, baş bir tarafta vücut bir tarafta olmaz) deyince, (O zaman Cenab-ı Hakk'a arz edin) buyurur. Melekler de durumu Cenab-ı Hakk'a arz ederler, (Ya Rabbi, bu mevtayı ne yapacağız, baş ayrı, gövde ayrı, nasıl muamele edelim?) derler. Allahü teâlâ da, **(Baş nerdeyse vücut da oradadır, gövde başın gittiği yere gidecek)** buyurur ve adam Cennete gider.

İtaatsiz sevgi yalandır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Sevmenin alameti itaattir. Sevginin derecesi, itaatteki süratle ölçülür. Büyük zatların hiçbir sözünü ikiletmemeli; çünkü ikinci uyarı tehliktir, üçüncüsü ise felakettir. Birkaç örnek verelim:

Şâh-ı Nakşibend hazretleri bir gün talebeleriyle yemek yerken, bir talebesinin uzakta durup yemeğe katılmadığını görür. Çağırıp sebebini sorar. Talebe, (Oruçluyum efendim) der. Şâh-ı Nakşibend hazretleri, (Gel şu nafile orucunu boz da, aramıza katıl) diye ısrar

eder. Talebe bir kez daha, (Olmaz efendim) deyince, son bir kez daha (Gel, ayrı kalma, Ramazan ayında tutulmuş bir farz oruç sevabı kazanırsın) der; fakat yine razı edemez. Bunun üzerine Şah-ı Nakşibend hazretleri, (Bundan uzak durun, gün gelir bu, Allahü teâlâyı da inkâr eder) buyurur.

Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî hazretlerinin bir talebesi, memleketine gitmeyi çok ister. Hocasına sorunca, (Hayır, gitme) cevabını alır. Sonra tekrar sorunca yine, (Hayır) cevabını alır. Gitmek için bir daha ısrar edince, Mevlânâ hazretleri bakar ki olmuyor, (Git ama akrabalarından sakın hediye kabul etme) buyurur. Talebe gider; fakat son gün dayanamaz, hediyelerden birini alır ve dergâha döner. Ancak bir de bakar ki, artık ne hocasının feyzi kalmış, ne de arkadaşlarının muhabbeti. Herkes onu farklı bir gözle görmeye başlar ve kazandığı her şeyini kaybeder.

Şems-i Tebrizî hazretleri yaya olarak Şam'dan Konya'ya doğru yola çıkar. Yolda aç, susuz kalır. Gece olur, yatacak yer de bulamaz. Ne yaparım diye düşünürken, aklına mescidde geceleme gelir. Yatsıdan sonra duayı biraz uzatır, herkes evine gidince yatar, uyurum diye düşünür. Namaz biter, herkes gider, müezzinle baş başa kalırlar. Şems hazretleri, ibadetini uzatır. Buna canı sıkılan müezzin, biraz hava almak için dışarı çıkınca, o da bir kenarda yatar. İbadeti herhalde bitmiştir diye müezzin içeri girince, onun bir kenarda uyuduğunu görür. Hemen yanına gidip bağırmaya başlar. Olmayınca da tekmelemekle tehdit eder. Şems hazretleri ne kadar yalvarırsa da, razı olmaz ve yaka paça dışarı çıkarır.

Şems hazretleri beş on adım uzaklaşmadan arkada bir gürültü kopar. Müezzin, sanki birisi boğazını sıkıyormuşçasına, nefes alamaz bir şekilde kıvrılır. O sırada imam gelince, müezzin son bir gayretle Şems hazretlerini gösterir. İmam durumu anlar ve Şems hazretlerine yetişip, (Efendim, arkadaş bir hata etti, özür diliyor, lütfen affedin de bu durumdan kurtulsun. Bakın ölmek üzere) diye yalvarmaya başlar. Bunun üzerine Şems hazretleri, (İş benden çıktı, bu insan büyükleri üzdü, benim yapabileceğim bir şey kalmadı; ama ben sadece imanla ölmesi için dua edebilirim) buyurur. Kıvrınmakta olan müezzin, az sonra kelime-i şehadet getirip vefat eder.

Sahipsiz olmak kötüdür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimleri, evliya zatlar, kendilerine bağlı olanlardan gâfil değildir. Bu büyükler talebelerine, evlatlarından daha çok düşkün olur. Dua ederken, önce talebelerine dua ederler.

Şah-ı Nakşibend hazretleri, bir gün bir talebesiyle dolaşmaya çıkar. Bir saat kadar sonra gezerlerken atlı bir külhanbeyi gelir, siz nasıl benim arazime izinsiz girersiniz diye, elindeki kırbaçla talebeye vurmaya başlar. Talebeyi öldüresiye döver. Şah-ı Nakşibend hazretleri araya girip müdahale etmeye çalışır, onun suçu yok dediği halde adam dinlemez.

Bu sırada at şaha kalkar ve adam düşer; ama ayağı üzengiye takılı kalır. At koşmaya başlar. Adam, kafası taştan taş çarpa çarpa ölür. Sonunda nasıl olduysa adamın ayağı üzengiden kurtulur cesedi yere düşer. At çifte atarak adamın ölüsünü nehre gönderir. Talebe, (Bu hâl nedir hocam?) diye sorunca, Şah-ı Nakşibend hazretleri, (Talebemize dokunan böyle gider) buyurur.

Bir köyde, dervişin biri saç tıraşı olmak için berbere girer. O zamanda dervişler şeyhlerine giderken saçlarını kazıtırlar, yani hiç saç bırakmazlarmış. Berber saçların yarısını kesince, kapı açılır ve o bölgenin külhanbeyi içeri girer. Heyyttt diye bir nâra atarak, dervişin kafasına bir tokat vurur ve (Kalk bakalım kelek, ben oturacağım) der. Derviş de, (Peki, emrin olur ağam) deyip çekilir ve adam oturur. Berber de korkusundan bir şey diyemez. Tıraş olan külhanbeyi, oturduğu yerden ikide bir dervişe, (Kelek ne yapıyorsun, kelek nereye gidiyorsun) diye sataşır. Derviş, (Siz bilirsiniz efendim, hay hay efendim) der, yani ona bulaşmaz. Adamın tıraşı bitince berberden çıkıp gider ve derviş tekrar oturur.

O sırada dışarıdan değişik sesler gelir. Bir bakarlar ki bu kabadayı, başı parçalanmış şekilde yerde yatıyor. Atı, başına çifte atarak öldürmüştü. Berber, (Derviş efendi, bu ceza çok ağır olmadı mı?) deyince, Derviş, (Vallahi ben yapmadım. Beddua falan da etmedim... Ama benim hocam, talebelerine evlatlarından daha çok düşkündür. Bu, dayağı yukarıdan yedi. Ben hiçbir şey yapmadım, zaten bir şey yapmamıza lüzum yok, biz sahipsiz değiliz elhamdülillah) der.

Hazret-i Mevlana'yı, zamanın valisi yemeğe çağırır. Mübarek zat

da kabul eder ve yola çıkarlar. Konağa gelirler, vali kapıda hürmetle beklemektedir. Mevlana hazretleri, önce talebeler girsin buyurur. Talebeleri tek tek içeri almaya başlar. Oğlu, (Babacığım, bakınız vali bey ayakta sizi bekliyor. Bu iş uzun sürecektir, önce siz girseniz de, talebeler nasıl olsa girerler) deyince, (Ey oğul! Ben içeri girince, talebelerden birisi dışarıda kalırsa ne olur? Bu dünyada talebelerini konağa sokamayan, ahirette Cennete nasıl sokar?) der.

Elini boş tutabilmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dini kitap iki maksatla okunur: İlim öğrenmek ve feyz almak için. **İmam-ı Rabbani** hazretleri gibi büyüklerden feyz almak için, onların kitaplarını, okumalıdır. Büyüklerle görüşmek isteyen, onları, kitaplarının satır aralarında bulabilir. [Hakikat Kitabevi'nin yayınladığı bütün kitaplar, **Ehl-i sünnet** âlimlerinin eserlerinden tercüme olup, o büyüklerin sözleri nakledilmiştir. Dinimizi doğru öğrenmek ve bu büyük zatlardan feyz almak isteyenler bu kitapları okumalıdır.]

Genç bir talebe, gemiyle uzun bir yolculuğa çıkar. Gemiye biner; ama seferi miyim, namazları nasıl kılacağım diye kafası karışır. Bir türlü işin içinden çıkamaz ve bu sıkıntı içinde bir kenarda uyuyakalır. Rüyasında mübarek hocasını görür. Heyecanla, (Efendim, durum bu. Ben şimdi ne yapacağım?) diye sorar. Mübarek hocası, (Kolayı var efendim, kitaba bakalım) der ve **Dürr-ül Yekta**'nın 85. sayfasını açarak meseleyi izah eder. Talebe de uyanır uyanmaz meseleyi öğrenmiş olarak ibadetlerini yapar.

Dönüşte soluğu mübarek hocasının evinde alır. Meseleyi yine kendilerine arz ettiğinde, (Kolayı var efendim, kitaba bakalım) buyurup, aynı kitabın aynı sayfasını açarlar. Talebe, gayr-i ihtiyari gülümser. Mübarek hocası, gülümsemenin sebebini sorunca, o da rüyayı olduğu gibi anlatır. Hocası, (O bizden değil kardeşim, sizin ihlâsınızdandır) diyerek konuyu kapatır.

Evliya bir zata da, (Efendim, bu yolu nasıl öğrendiniz?) diye sorarlar, (Duvarcı ustasından) diye cevap verir. Herkes şaşkın bakarken, şöyle buyurur: (Evet, duvarcı ustasından öğrendim. Bir gün bir sokaktan geçiyordum, bir usta ve çırağı duvar örüyorlardı. Usta boş elini uzatıyordu, çirak tuğlayı eline veriyor, usta dönüyor ve

duvarı yükseltiyordu. Elini boş uzatmadan, çırak başka bir tuğla vermiyordu. Demem şu ki, elini boşaltır ve talep edersen doldururlar! Mesele, elini boş tutabilmektir.)

Hâli vakti yerinde zengin bir şeyh, **Ali Râmitenî** hazretlerinin bulunduğu şehre gelerek, o da bir dergâh açar. Halkın kendi dergâhına gelmesi için birçok ihsanlarda bulunur. Karınlarını doyurur, sıkıntıda olanlara para verir. Gelenleri memnun etmek için her türlü fedakârlığı gösterir. Hâl böyleyken, gelenler bir müddet sonra buradan ayrılıp, böyle ihsanlar olmamasına rağmen, Ali Râmitenî hazretlerinin dergâhına gider. Bu şeyh bir gün dayanamayıp, Ali Râmitenî hazretlerinin kapısını çalar. Kendisine, (Bana gelenleri memnun etmek için elimden geleni yapıyorum; fakat sonunda yine senin kapına geliyorlar. Bu işin hikmeti nedir?) diye sorar. O da, **(Sen insanları memnun etmek için çalışıyorsun, ben Cenab-ı Hakkın rızasını kazanmak için çalışıyorum. Aramızdaki fark bu!)** der.

İmanı koruma zamanı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âhir zaman, Ehl-i sünnet itikadını doğru öğrenip, iman hırsızlarına karşı imanı koruma zamanıdır. Başka şey çalınsa o kadar önemli olmaz; ama Allah korusun, imanı çalınan sonsuz olarak Cehenneme gider. İlmihalini bilmeyen, imanını koruyamaz.

Bozuk din adamlarını dinlemek, bozuk bir din kitabını okumak çok zararlıdır; çünkü imanı kaybetme tehlikesi var. İnsan altını, elması sokağa bırakmaz. Aksine, en iyi şekilde korumaya çalışır. İman ise bunlarla kıyaslanamayacak derecede kıymetlidir. Bu yüzden, öyle kimseleri dinlemek, öyle yazıları okumak çok tehlikelidir.

Bir gün Hazret-i Huzeyfe, Resulullah efendimize sordu:

— Yâ Resulallah, acaba Müslümanlar İslamiyet'ten önceki hallerine döner mi?

— **Hayır, dönmezler; ama bizden sonra bulanık bir zaman gelir.**

— Bulanık ne demektir yâ Resulallah?

— **Yani iyiler olur, kötüler olur, âlimler olur, zalimler olur,**

karışık bir zaman olur. Ondan sonra, daha kötü bir zaman gelir.

— O zaman neler olur ya Resulallah?

— **O zaman, dini anlatanların peşine gidenler Cehenneme gidecek.**

— Din diye neyi anlatacaklar?

— **Kur'an-ı kerimden, hadis-i şeriften bahsederler. Ancak Allah'ın, Resulullahın bildirdiklerini değil, kendi düşüncelerini Allah'ın, peygamberin emri gibi anlatırlar. İşte onların peşinden gidenler felakete uğrayacaktır.**

— Yâ Resulallah, o zamanda ben dünyaya gelmiş olsam ne yapmam gerekir?

— **Dünyada hak yolda olan bir cemaat kıyamete kadar bulunur. Bu cemaati bul, onlara uy ve kurtul!**

— Yâ Resulallah, o cemaati de bulamazsam ne yapmalıyım?

— **Onu da bulamazsan evinde otur, kimseye karışma! (Mişkat-ül-mesabih)**

Allahü teâlâ, kimseyi karanlıkta bırakmasın! Müslüman olarak çok şanslıyız. O kadar şanslıyız ki, kör bir insanın hayatıyla gözü açık bir insanın hayatı bir olur mu? Allah'a, Peygambere iman eden, gözü açık, görebilen bir insana benzer. Bundan mahrum kalanlar, köre benzer. Köre yani imanı olmayana ise bir şey yapılmaz, sadece acınır. Gerekirse elinden tutulur; ama o insanla tartışılmaz, kavga edilmez.

İslam'ın şartı değişmez

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir gün hazret-i Ömer, bir yere vali tayin ederek der ki:

— **Yarın filan yerde bekle, geleceğim. Sana, iyi valinin nasıl olacağını, başarının yollarını anlatacağım inşallah.**

Herkes, acaba ne nasihatler verecek, ne tavsiye edecek diye merak eder. Ertesi gün Eshab-ı kiramın hepsi gelir. Vali gelince, Hazret-i Ömer, valinin kolundan tutup der ki:

— **Eğer başarılı olmak istiyorsan, namazını tadil-i erkânla vakti girince kıl! Ramazan-ı şerif gelince orucunu tut! Hac zamanı hacca gel! Zekâtını noksansız şekilde ver! Kelime-i şehadeti çok söyle, imanını muhafaza et! Haydi, güle güle, git**

yoluna, Allahü teâlâ yardımcın olsun!

— Yâ emir-el-müminin, bunlar zaten İslam'ın şartları. Ben başka şeyler de söyleyeceğinizi, valilik hakkında başarılı olmanın yollarını anlatacağınızı zannettim.

— **Allahü teâlâ böyle buyuruyor, İslam'ın şartı beştir. Ben bunu altı yapacak değilim ya? Bu beş şartı doğru yapan, başarılı olur.**

Biz de, İslam'ın beş şartını en iyi şekilde yerine getirmeliyiz. Başarının şartı budur. Bunun için çok sevinelim, çok şükrederim, rahatımıza bakalım. Bu imanı Allahü teâlâ, severek, seçerek bizzat kendisi verdi. Biri vasıtasıyla vermiş olsa da, Allah nasip etmese, Peygamberi görse bile, nasibi yoksa iman edemez. Mademki Allahü teâlâ bu cevheri bize nasip etmiştir, bu istisnai bir muameledir, bir imtiyazdır. Bu bir cevherdir, bir hazinedir, bunun korunması artık bize kalmıştır. Onun için iyilerle görüşmeye ve konuşmaya gayret edelim ve bu cevheri taşıyanların da kıymetini bilelim. Onları üzmekten, kırmaktan Allahü teâlâyâ sığıalım; çünkü Cenab-ı Hak kendi rızasını kullarının rızasına bağlamıştır. Allahü teâlânın kullarını razı eden, Allahü teâlâyı razı eder. Onları üzen, Allahü teâlâyı üzer.

Bir gün Peygamber efendimize dediler ki:

— Yâ Resulallah, burada bir kadın var, gece gündüz ibadet ediyor; ama çenesiyle insanları kırıp döküyor, komşuları illallah diyor.

Cevaben buyurdu ki:

— **Onun gideceği yer cehennemdir.**

Onun için, herkesle iyi geçinmeli, hiç kimseyi kırmamalı, kimse bizden şikâyet etmemeli.

İmandan sonra ilim gelir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimizde yapılması istenilen şeylerden birincisi, iman etmektir. Bundan sonra ilim gelir. İlim, yani ne haram, ne helal, hangisi uygun, hangisi değil, onu bilmek gelir. Bütün ibadetler ilme bağlıdır. İlim öğrenmek şarttır. İlim olmazsa insan yanlış yapar, hatta küfre de girer. Peygamber efendimiz, **(Rütbetül-ilmi a'ler rüteb)** yani, **(Rütbelerin en üstünü, ilim rütbesidir)** buyurdu. Yine, **(Bir âlimin**

ölümü, âlemin ölümü gibidir) buyurdu. Yani bir âlim vefat ederse, bütün insanlar ölmüş gibidir. Başka bir hadis-i şerifte de, **(Bir âlimin ölmesi, bir şehir halkının ölümünden daha büyük ziyandır)** buyurulmuştur.

Ondan sonra haramdan sakınmak, sonra farzları ve vacibleri yapmak, sonra da, mekruhtan sakınmak, sünnetleri yapmak gelir. Dikkat edilirse, farzları yapmaktan önce haramdan sakınmak, sünnetleri yapmaktan önce de mekruhtan sakınmak geliyor. Yani, hep sakınmak önce geliyor. Mecelle'de de, **(Def-i mefâsid, celb-i menafiden evladır)** deniyor. Bu ifade, **(Zararı yok etmek, fayda sağlamaktan önce gelir)** demektir. Yani, kötüden uzaklaşmak, kötülüğü yapmamak, yanlış yapmamak, iyiyi yapmaktan daha iyidir; çünkü o mutlak suçtur, niyeti ne olursa olsun yazılır. Sevablar ise, kabul oldu mu, olmadı mı, ne niyetle yaptı, belli değildir, yani şüphe vardır. Onun için sakınmak, yapmaktan önce gelir. Dolayısıyla tevbe etmek, mutlak lazımdır. Hatta ibadeti yaptıktan sonra da tevbe etmeli. Günahlara olduğu gibi, ibadetimize de tevbe etmeli; çünkü biz ibadetlerde de günah işleyebiliriz. Müminin şiarı, her halükârda tevbe istiğfar etmektir. Hiç olmazsa yatarken, sana sığındım yâ Rabbi diyerek istiğfar etmeli, sonra da yatıp uyumalı.

Takva ve emre muhalefet

Bir zata, (Bu sene kurban bayramı, takvimdeki gününde mi?) diye talebeleri sorarlar. O zat da, hesaba göre de, takvime göre de aynı gün olduğunu bildirir; fakat daha sonra der ki: Bunu söyledikten sonra sabaha kadar uyuyamadım; çünkü kardeşlerimizin arasında çok takva ehli olanlar vardır. (İhtiyaten kurbanları ikinci gün keselim, ihtiyaten takvimdeki birinci günde de Arafat'a çikalım) diye düşünerek emre muhalefet ederler diye korktum. (İsteyenler ihtiyaten ikinci gün de kesebilirler, yine isteyenler ihtiyaten tekrar Arafat'a çıkabilirler) dedim; çünkü kendi akıllarına göre yaparlarsa, emre muhalefet etmiş olacaklardı. Hâlbuki hocamız, benim sözümün kendi sözleri olduğunu açıkça bildirdi. Muhalefet edenler, sadece bana değil, hocamıza da muhalefet etmiş olurlar.

Doğru iman etmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünyada en çok düşmanı olan, Allahü teâlâdır. **Riyad-ün-nasihin** kitabında diyor ki, Allahü teâlânın yarattığı kulların içinde 1000 kişiden 999'u Allah'a iman etmiyor. Birisi ancak Allah'a iman ediyor; çünkü diğerleri Allahü teâlânın istediği gibi inanmıyor. Onların inandıkları ilah, Allahü teâlâ değildir. Allahü teâlânın bildirdiği gibi, yani **(Bana böyle iman edin)** buyurduğu şekilde inanmak imandır. Dünyadaki her çeşit milletten, her çeşit insan bir şeye inanıyor, kâfirler de Allah diyor; ama onlar kafalarındaki, kendi hayallerindeki şeye Allah diyorlar. Allahü teâlâyı Allah olarak bilmiyorlar. Bilmenin alameti, Ona, onun bildirdiği gibi iman etmektir. Bundan sonra da, Ona itaat etmektir, Ona ibadet etmektir.

Doğru iman ve ibadet olmadıkça, Allah'ı seviyorum demesi yanıltır. Bazıları dualarının bile kabul olduğunu söylüyorlar. Bir büyük zata, (Efendim böyle söyleyenler var, kâfir olduğu halde, putperest olduğu halde, Müslümanlıkla alakası olmadığı halde, ben dua ettim, bütün dualarım kabul oldu diyenler var. Hakikaten duaları kabul oluyor mu?) diye soruyorlar. O zat buyuruyor ki:

Dualarının kabul olduğu doğrudur. Duanın kabul olması için, Ehl-i sünnet itikadında bulunması haramlardan kaçması, farzları yapması ve üzerinde kul hakkı olmaması gerekir. Hatta gömleğinin bir ipi haramdan olsa, o gömlekle kılınan namaz kabul olmaz. Nerede kaldı ki, itikadı bozuk, namaz yok, niyaz yok, duası kabul olsun! Onlarda, bu şartların hiçbirisi yok; ama duaları kabul oluyor. Bu, şeker hastasının baklava yemesine benzer. Şeker hastası baklavayı yer, o baklava içeride zehre dönüşür. Onun ölümüne sebep olur. Bunların dualarının kabul olması, onun daha çok felakete gitmesine, kötüleşmesine, daha çok Allah'tan uzaklaşmasına sebep olur. Halini, itikadını, yolunu doğru zanneder. Bunlar, duanın kabulü için gerekli olan şartları yerine getirmediği ve bozuk yolda olduğu halde, duaları kabul olduğu için, hak yola girmek hatırlarına bile gelmez. Onların dualarının kabul olması, istidraktır, yani bünyesinde zehre dönüşen baklava gibi etki yapar. Bu iyiye değil, kötüye alamettir. Eğer itikadı düzgün olmadığı halde, haramlarla uğraştığı halde duaları kabul oluyorsa, bu onun için felakettir. Dualarının kabul olması onun felaketini artırır. Allah

korusun, imanı zayıf olan kimseler de, bunların duaları kabul olduğu için, onları hak yolda zannedebilir. Çok tehlikelidir.

Allah var, şeriki yok

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsan niçin yaratıldı? Allahü teâlâ insanları niye yarattı? Rabbimiz insanı, kendisini tanımakla ve ona kulluk etmekle şereflenmesi için yarattı. Yaratılış gayesini bilmeyen insan, hep sıkıntı içinde olur.

Her zaman kendimize, (Dünyaya niçin geldik, geliş gayemiz nedir?) diye sormak gerekir. Hepimiz Allah'ın kullarıyız. O, kullarına ne isterse yapar. O ne isterse, yapmak mecburiyetindeyiz. Ne yaparsak yapalım, Onun rızası için yapmamız gerekir. Hac Onun için, namaz Onun için, hediyeleşmek Onun için, para Onun için, yani her şey Onun için olmalı. Eğer Onun için değil de başkası içinse, felaket olur.

Arkadaşlık, dostluk, düşmanlık, sevgi, nefret, hatıra ne gelirse, burada Rabbimizin emri ne, yasağı ne, rızası ne, onu düşünmek zorundayız. Aksi halde nefsimizin istediğini yapmış oluruz ki, bu çok tehlikelidir.

Ana baba, sadece dünyaya gelmemize sebeptir. Su, hava, ekmek de sebeptir. Bunlar olmasa yaşayabilir miyiz? Ama biz, onlar için yaratılmadık, Allah için yaratıldık. Bu sebeplerin hepsine hürmetimiz var; fakat biz onların değil, Allah'ın kuluyuz. Eğer Onun rızasını gözetmeden, ana babamıza yıllarca, hatta asırlarca hizmet etsek, zerre kadar kıymeti yoktur.

Bunun gibi, Hazret-i Ali'yi Peygamber efendimizden ayırarak seven, ayrı bir din gibi gören küfre girer. Ehl-i beytin ve Eshab-ı kiramın hepsini sevmeliyiz; ama Cenab-ı Peygambere iman ettikleri için, Ona tâbi oldukları için sevmeliyiz. Bütün müslümanları da bunun için sevmeliyiz.

Şirk, Allah'a ortak koşmaktır, en büyük felakettir. Allah var, şeriki yani ortağı yoktur. Allahü teâlâ, **(Şirk hariç her günahı affedebilirim; ama şirki affetmem)** buyuruyor. (Şirki affetmem) demek, (Şirk üzere [imansız] ölenleri affetmem) demektir. Yoksa bir müşrik, Müslüman olunca onu affeder.

Yiyip içtiğimiz, çalıştığımız, konuştuğumuz, dinlediğimiz, yazdığımız her şey, yani bütün yaptıklarımız Allah için olmalı; çünkü Cenab-ı Hak Kur'an-ı kerimde mealen, **(Kim Allah içinse, Allah da onun içindir)** buyuruyor. Hiçbir köle, iki evin birden kölesi olamaz. Ya o evin kölesi oluruz, ya bu evin kölesi oluruz. Hem nefsimizin kölesi, hem de Allah'ın kölesi olamayız. İkisinin de kölesi oluruz dersek, kendimizi kandırmış oluruz. Sadece nefsimizin kölesi olmuş oluruz, Rabbimizin kölesi olmamış oluruz.

Allahü teâlâyı, her şeyimizi yaratan Rabbimizi bırakıp da, başkasına tapmamız olacak şey değildir. Her şeyi Rabbimiz veriyor, biz kime teşekkür ediyoruz? Rabbimiz bizi görüyor, işitiyor, yani ne yapıyorsak biliyor; ama biz utanmadan Ona isyan edersek, bunun vebali büyük olur.

Ölmeden önce tevbe eden, geç kalmamıştır. O halde hemen tevbe edip, kendimize gelmek zorundayız.

Kurtulmanın tek çaresi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(Ölmeden önce ölün)** buyuruyor. Öldükten sonra bütün gerçekler ortaya çıkacak ve insanlar eyvah diyecekler. Öldükten sonra, dinimizin bildirdiği her şeyin doğru olduğunu göreceğiz. Ölmeden önce ölmek demek, başımıza gelecekleri şimdiden görmek demektir. Öldükten sonra karşılaşacağımız bu işlerle ölmeden önce karşılaşmaya çalışmak, yani ölmeden önce bunların gerçek olduğuna yakîn elde etmek demektir.

Bugüne kadar geçen ömrümüz gitti, hayal oldu, bundan sonra da öyle olacak. Kurtulmanın tek çaresi, kurtulanlarla beraber olmaktır. İyilerle beraber olmak, kurtulmanın alametidir. Âhirette kiminle beraber olmak istiyorsak, dünyada onunla beraber olmalıyız. Kendi başımıza kaldığımız müddetçe, felaketten kurtulamayız. İyi arkadaş seçmeyen, kurtulamaz. Kötülük, bulaşıcı bir hastalıktır. İyilik, her zaman çok zor yayılır; çünkü iyiliğin baş düşmanı insanın kendisi yani nefsidir. Kötülük ise çok çabuk bulaşır; çünkü nefs ona müsaittir. Kabulü içerden görür.

İki kişi bir araya gelince dedikodu, gıybet yerine, dinimizi

öğrenmek için, uygun bir ilmi halden birkaç satır okumalı, yani Allah demeli. Düşüncesi yalnız dünya olan kişilerle görüşmemeli, onlardaki dünya sevgisi bize de bulaşır. Görüşme mecburiyeti olunca da, ihtiyaç kadar yanında durup, hemen oradan uzaklaşmalıdır.

Bir mümin, din kardeşine ait hoş olmayan bir iş duyarsa, yetmiş özür kapısı aramalı. Yani bunu şu haklı sebepten dolayı işlemiştir diye, yetmiş tane mazeret bulmalı. Yine kalbi rahat etmezse, (Bak arkadaşın sana yetmiş tane mazeret söyledi, sen onun bu kadar özür dilemesini kabul etmiyorsun) diyerek, nefsinin azarlamalı.

Büyük zatlardan istifade etmek için iki şart lazımdır:

1- Sahih-ül-yed olmaktır; yani hocasının, onun da hocasının, böylece Resulullah efendimize kadar silsilesinin belli olması gerekir.

2- İntisap ettiği, bağlandığı ve Resulullah'a kadar silsilesi belli olan bu zat hakkında, (Bu Allah adamı mıdır, değil midir? Bu anlattıklarında yanlışlık doğruluk var mıdır, yok mudur?) diye zerre kadar şüphesi olmamalı. Böyle zerre kadar şüphe varsa istifade yolları kapanır. Feyz, güneşin ışığı gibi ona yine gelir; fakat içeride zehre dönüşür; aynı şeker hastasının baklava yemesi gibi olur. Nitekim Allahü teâlâ mealen, **(Kur'an-ı kerim, imanı olanların imanını, kâfirlerin de küfrünü artırır)** buyurdu; çünkü Kur'an-ı kerim nurdur.

Büyük zatlardan birisi vefat etmiş, mezarlığa defnetmişler. Bir başka zat, bu zatı rüyasında görmüş; ama devamlı ağlıyormuş. (Efendim niye ağlıyorsunuz?) diye sormuş. O da, (Bu mezarlığa gelen on kişiden sadece biri imanlı geliyor. Ona ağlıyorum) buyurmuş. İmanla ölmenin yani kurtulmanın yolu ise, kurtulmuş olanları yani Ehl-i sünnet âlimlerini sevmek, onların yolunda olmak ve onların yolunda bulunanlarla beraber olmaktır.

Bir vücut gibi olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âdet-i ilahi şöyledir ki, İslamiyet'te bir emîr vardır, herkes ona itaate mecburdur. İslam devletlerinin başarısı bundan olmuştur. Tabii emîr de, krallık yapmamıştır, başucunda Şeyhülislam vardı. Allahü teâlânın dinine muhalif bir iş yapmamak için, önce ona sorardı.

Kendi müşavere heyeti de vardı. Onlara danışıp istişare ederdi, sonra karar verince, artık o karardan dönüş olmazdı. Padişahın emrini uygulamanın dışında, başka bir maksatla emir veren yoktu. Başarmak, emîr olan o bir kişinin emirlerine uymakla mümkündür; çünkü muhatap odur. Himmet, yardım onun vasıtasıyla gelir. Ona itaat ve sevgi, başarıyı getirir. Allahü teâlâ, dinine hizmet etme yetkisini bir kişiye vermiş, aynı anda iki kişiye vermemiştir. O bir kişiye, itaat edenler, başarıya ulaşmışlardır.

Onun yetki verdiklerine de, itaat ve sevgi gerekir. Yetki verdiklerinin tek vazifesi vardır, o da sadece onu taklit etmek, onun yolunda gitmektir. Onların kendi akıllarıyla herhangi bir şey yapması, fiilen işi yıkmaktır. Eğer kendinden bir şey ilave ederse, o ilave ettiklerinin hepsi boştur, faydasızdır, hatta zararlıdır. Madem kendisi bir vekildir, aslına uymak zorundadır. Arada mesafenin oluşu, ayrı düşüncelerin, ayrı görüşlerin olmasını gerektirmez. Ancak o zaman **yekvücut** ve **yek cihet** olabilirler. Ancak o zaman **yek kalb** olabilirler. Müslümanlar, bir kalb olacak. Peygamber efendimiz, **(Ümmetim bir vücut gibidir)** buyuruyor. Bir vücutta iki kalb, sekiz göz, kırk kulak olmaz. O zaman o, vücut olmaz zaten. Herkesin kalbi, bir kalb olacak. Herkesin gözü aynı göz, kulağı da aynı kulak olacak. O zaman başarılı olunur.

İmam-ı a'zam hazretleri gibi, talebelerinin ihtiyaçlarını karşılamak için ticaretle uğraşan ve çok başarılı olan bir talebeye hocası, **(Nasıl başarılı oluyorsun? Kimlerle yapıyorsun bu işleri?)** diye sorar. Talebe de der ki: **(Beni taklit edin)** emrinize uyup sizi taklit ediyorum. Yeni bir usul ortaya koymadık. Bildirdiğiniz şekilde yapıyoruz. Bazen yeni durumlar çıkınca şaşıyorum, size o anda arz etme imkânı da olmuyor. O zaman, siz olsaydınız ne yapardınız diye düşünüyor, ona göre hareket ediyorum. Bir yanlışlık yapmışsam düzeltelim diye de, o gün size arz edince, siz de, **(Ben de olsaydım öyle yapardım)** diyorsunuz. Kabiliyetli olanları değil, söz dinleyenleri, peki diyenleri, ihlâslı olanları seçip, onlarla işe başlıyor ve onlarla çalışıyorum.

Hocası talebeye tekrar sorar:

| Vazife verdiğiniz kimselere karşı nasıl davranıyorsunuz?

| Onlara kendimden daha fazla güveniyorum. Kendimden

şüphelensem bile, onlardan şüphelenmiyorum; fakat kontrol, güvenmeye aykırı olmadığı için, kontrolü de elden bırakmıyorum. Onlara tam yetki ve serbestlik veriyorum. Onlar, duruma göre hareket edip, her gün bana bilgi veriyorlar.

| İşte büyüklerimizin yolu da böyledir. Bu yolun esası taklittir. Ben de mübarek hocamı taklit ediyorum. Bir gün, **(Beni dinleyen rahat eder; ama dinleyen yok; fakat sen dinlersin)** buyurmuşlardı. Sizin, benim ve bütün hizmetlerin olmasının tek sebebi, mübarek hocamın bu iltifatına kavuşmamızdır. Başarılı olmak isteyen yardımcılarınız da aynı yolu takip ederse, aynı neticeye varacaktır. Başka hiçbir şeye lüzum yoktur. Yaptıkları bir işte, bir sıkıntı varsa, bir hataları var demektir. O da, ya size karşı bir hata etmiştir, söz dinlememiştir, bildiğini yapmıştır. Ya da dinimize uymamış, bir günah işlemiştir. Ben, hocamı taklit ediyorum, onun gibi olmaya çalışıyorum. Siz de beni taklit ediyorsunuz. Yardımcılarınızın da vazifesi sizi taklit edip, sizin gibi olmaya çalışmaktır. Yolun edebi ve başarının sırrı budur.

İşlerinizi, plan programınızı yazıya dökün. Bu insanları disipline eder. Bilgileri kaybolmaktan korur. İnsana daha iyi hedef gösterebilir. Bir de, his ve yorum aradan kalkar. His ve yorum felakettir. Hazret-i Ali, istek ve şikâyetleri hep yazılı istermiş, sözlü dinlemezmiş.

Öncelik sırası, hata işlememektir. Yanlış yapmamak birinci maddemizdir. Hiç kimse bize, daha iyisini yapmadın demez; ama niçin hata yaptınız der ve bu bizi çok sıkıntıya sokar. Büyüklerimizin kimliğini taşıyoruz, yani onları temsil ediyoruz. Onların güzel ahlakına uygun olarak, onların bildirdikleri şekilde hareket etmeliyiz. Bizim şahsi olarak yaptığımız bir hata, onlara gidebilir, bu da felaketimiz olabilir. İtibarımız, paramızdan daha kıymetlidir. Büyüklerimizin, dinimizin itibarını sarsacak şekilde, para ön plana alınırsa, o zaman felaket olur.

Her işimizde esas olan ihlâstır, yani her işi sadece Allah rızası için yapmaktır. İhlâs oldu mu, istemeden yapılan hata da güzel gözüktür. Hep paradan puldan konuşulsa bile, bütün bunlar zikir olur; çünkü bunlar dinimize ve insanlara hizmet için yapılıyor, şahsi menfaat için yapılmıyor. Çok hatamız, kusurumuz olsa; ama niyetlerimiz halisse, Cenab-ı Hak bizi bu niyetimize bağışlar. Niyet ihlâs demektir. İhlâs ise sırf Allah için yapmak demektir. İşin başı

budur.

Nefsi aradan çekmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Müslüman, kimseye kötülük etmez. Kendine zarar verene, karşılık vermeyip sabreder. Ona tatlı dille, güler yüzle nasihat eder. Başarının sırrı, tatlı dil ve güler yüzdür. Âhir zamanın cihadı budur. Bunun aksi ise sıkıntı verir; çünkü dostun kalbini kırar, düşmanın düşmanlığını arttırır.

Başarıyla insan arasında nefis vardır. İnsan nefisini aradan ne kadar çekerse, o kadar başarılı olur. Araya nefsimiz karıştığı müddetçe başarısız olur. Başarıdan kastımız, sadece para kazanmak değildir. Cenab-ı Hakkın rızasına uygun iş yapmaktır. Allahü teâlânın rızasına uygun iş yapmak için, elden geldiği kadar nefsi aradan çekmek gerekir. Arada ne miktarda nefis varsa, başarı da o miktarda azdır.

Büyükler hep, başkasıyla değil, nefsimizle mücadele etmeyi bildirmişler ve bunu istemişlerdir. Hatta bazı büyükler, işleri idare eden talebelerine, nefsi aradan çekmek için, (Bizimle, hizmetlerimizle ilgili size müracaat edenlere, eğer peki diyebiliyorsanız diyebilirsiniz; ama hayır demeyin! Hayır demek, bize aittir. Öyle bir durumda bize havale edin! Çünkü o bize geliyor, size gelmiyor. Bizim adımıza hayır dediğiniz takdirde, bunun sonucuna katlanmak size sıkıntı verir. Belki biz ona evet diyeceğiz. Evet demekte serbestsiniz; ama hayır diyemezsiniz. Belki biz de, hayır diyeceğiz; ama bizim dememiz başkadır, biz onun ahiretine bakarak evet veya hayır deriz. Onun için faydalı olan cevabı veririz. Bunu siz bilmezsiniz) buyurmuşlar.

Abdülhak-ı Dehlevi hazretleri, (Allah yolunda bir mücahid, bir kılıç sallamakla, bir dervişin, kırk sene riyazet çekerek bir kapalı odada zikretmesinden kazandığı sevabdan daha çok sevab kazanır) buyuruyor. İmam-ı Rabbani hazretleri de, **(Bugünün silahı top, tüfek değil, kâğıt, kalemdir)** buyuruyor. Bu yüzden, bu büyüklerin yolunda Ehl-i sünnete hizmet edenler, her nerede olursa olsun, hangi vazifede olursa olsun, cephede olan mücahidin tâ kendisidir; çünkü o gemide, o birliğin içerisinde, o cemaatin, o cemiyetin

içindedir. Bu hizmetler, sevaba ortak bir şirkettir. Herkes, âhirette ihlâsı nispetinde pay alacaktır.

Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Eğer bir insan günahlardan kurtulur da, emr-i maruf yaparsa, onun hiç malı mülkü olmasa da, çok zengin sayılır. Hiçbir askeri, hiçbir kuvveti olmasa da, çok güçlü bilinir. Bütün insanlar arasında, bir şey olmadığı halde, en kıymetli, en aziz o olur.)

Nefse karşı gelmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Sebeplere yapışmak ibadettir; çünkü nefse hakarettir. Dinin temeli, esası da, nefse karşı gelmektir. Yani sebebe yapışmaktan maksat, nefse hakaret etmektir; çünkü orda bir acizlik ifadesi vardır. Nefsimiz bunu istemez. Bazıları yardım etmek ister, şunları, bunları yapsana der. O ise, **(Lüzum yok, ihtiyacım yok. Ben yaparım, ben ederim)** diye cevap verir. Bunları hep nefsimiz dedirtir. Hâlbuki ihtiyaç halini belli etmek rahmettir.

Allahü teâlâ, vesileyle yani bir sebeple yapılan duaları kabul eder. Duaların kabul olacağı yerleri yaratmış, mübarek ayları, günleri, geceleri yaratmış. Kişiler yaratmış, sebepler yaratmış. Tabii en büyükleri de, Kâbe-i muazzama, Peygamber efendimizin zatı, mübarek kabri, Arafat...

Allahü teâlâ, zamansız ve mekânsız, hiçbir yerde olmayarak, her an, hazır ve nâzırdır. Bir hadis-i kudside Cenab-ı Hak, **(Beni zikredenin iki dudağı arasındayım)** buyuruyor. O bize bu kadar yakın; biz ise çok uzağız. Günahlar, bedenimiz, her şey, bizi Cenab-ı Hak'tan çok uzaklaştırıyor; ama Kâbe-i muazzama, Peygamber efendimizin huzuru, bizi Cenab-ı Hakk'a yaklaştırır. Biz çok uzağız; ama bu vesilelere yaklaşırsak, işte o zaman, dualar daha çabuk kabul olur, daha bereketli olur.

Bir mümin, bir mümin kardeşi için, onun arkasından ne dua ederse, melekler âmin der. Melekler günahsız olduğu için de, Allahü teâlâ onların duasını kabul eder. Bu sefer melekler der ki, ya Rabbi bu mümin, bunun için ne istediye, aynısını sen de ona ver. Bu duaları da kabul olur.

Evliya zatların, Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin huy ve ahlakında, verirken sevinmek, alırken de üzölmek vardır. Evliya bir zat, verirken duyduğu zevk ve şevki, başka şeylerde duyamaz. Alırken çektiğı sıkıntı ve üzüntü de böyledir.

Allah'ın ismiyle, yalan yere yemin etmek çok tehlikelidir. Doğru da olsa, lüzumsuz yere yemin etmemek gerekir. Allahü teâlânın ismini, üç beş paralık dünya için kullanmamalı. Allah'ın ismiyle olunca, karşı taraf elbette inanır. Mesela, Âdem aleyhisselamın Cennetten çıkarılmasının sebebi, şeytanın yemin etmesi oldu. Şeytan ona, vallahi şöyle, billahi böyle diye yeminle söyledi. Allah'ın ismine yemin edince, o da inandı, yalan olmaz dedi.

Sonra yaparım demek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İman edip, Ehl-i sünnet âlimlerini tanıyan ve onların yolunda olan Müslömanlar, ne kadar şükretse azdır. Kur'an-ı kerimde, Allahü teâlâyı tanımayan için, açıkça, **(Gözleri vardır, görmezler)** buyuruluyor. Ehl-i sünnet âlimlerini görmez, din kitaplarını görmez, hizmetleri görmez, camileri görmez. **(Kulakları vardır işitmezler)** buyuruluyor. Ezanı işitmez, dinî nasihatleri işitmez. Sonra, **(Çünkü onların kalbleri mühürlüdü)** buyuruluyor. Kapı kilitli, kapalı. Göz ne kadar bakarsa baksın, kulak ne kadar açık olursa olsun, eğer içerde bir işitme veya görme işi olmazsa, baksa da görmez, işitse de duymaz; çünkü duyuracak olan kulağın kendisi değil, Cenab-ı Hak'tır.

Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini, kitaplarını tanımak, onların yolunda hizmette bulunmak nimetleri çok büyüktür. Bunun ne kadar kıymetli ve büyük olduğu, dünyada pek anlaşılmasa da, ölünce hepimiz anlayacağız. Ne büyük bir fırsatı elden kaçırdığımıza yanacağız. Bir daha geriye dönebilir miyiz? Bir daha tevbe edebilir miyiz? Onun için, Peygamber efendimiz, **(Ölmeden önce ölün)** buyuruyor. İnsanlar ahirette feryat edecektir. (Yâ Rabbi, bizi tekrar dünyaya gönder, hiç günah işlemeyeceğiz, hep ibadet edeceğiz, hep dinine hizmet edeceğiz) diyecekler. Onlara, **(Zaten oradan geldiniz ya...)** denilecektir.

Başarılı olmak isteyen, din büyüklerimizin yoluna sarılmalı. Onların yolunda, işi geciktirmek yoktur; çünkü Peygamber efendimiz, **(Sonra yaparım diyenler, işini sonraya bırakanlar helak oldu)** buyuruyor. Araya **sonra** girdi mi, o iş kaldı demektir; çünkü unuturuz, bir mani çıkar, hastalık olur, ölüm olur, bir daha o işi yapamayız.

Her başarının engeli, insanın kendi nefsidir. Önümüze konan duvar gibidir. Allahü teâlâdan gelen yardıma, evliya zatlardan gelen feyze, insanın nefsi, kibri, engeldir. Bu aradan ne kadar çekilirse, o kadar feyz gelir. Biz nerdeyse, hep o gelen feyzi kapatmanın yollarını arıyoruz. Devamlı, benim dediğim olsun, bana tâbi olun, benim sözüm olsun, benim mevkiim olsun diyoruz. O benim dediğimiz her şey, bir gün gelecek, başımıza bela olacak. Öldükten sonra hepsini anlayacağız.

Bir şeyi iyi yapmak, ilmini bilerek, onu çok ve devamlı yapmakla mümkündür. Mesela bir terzi, ne kadar çok kumaş keserse, o kadar iyi bir terzi olur. İnsan da kendini ölüme ne kadar alıştırsa, yani her şeyi bırakacağına, bu işlerin hepsinin geçici olduğuna ne kadar alıştırsa o kadar rahat ölür. Demek ki, ölüme hazırlanarak kendimizi ölüme alıştırmamız gerekir.

Âmirlik ve bid'at

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bid'at ehline saygı göstermek, İslam'ın yıkılmasına yardım etmek olur. Bu ise, amelin boşa gitmesine sebep olur. Bid'at ehli, İslamiyet'e ekleme ve çıkarma yapan kimsedir. Yani İslamiyet'in doğru yolunu saptırandır. Bid'at sahibi, Resulullah efendimizin sünnetinden, yolundan ayrıldığı için, ondan gelen feyizlerden faydalanamaz. Hadis-i şerifte, **(Bid'at ehlinin cenazelerine gitme, onlarla birlikte namaz kılma! Ben onlardan değilim)** buyuruldu.

Şibli hazretlerinin Halife Harun Reşid'e nasihatı şudur:

(Sen bir suyun, bir pınarın başındasın, millet bu suyu içiyor, evlere bu su gidiyor. Bu suya ne koyarsan, millet onu içecektir. Bu suyu kirletme! Allahü teâlâ, Peygamber efendimizden beri akıp gelen bu İslamiyet suyunun bekçisi olmayı sana nasip etti, bu suya pislik karıştırma, karıştırılmasına da izin verme! Yeni bir şey ilave etme, bid'at karıştırma, onu tertemiz olarak koru! Bu suya ilave edilecek

her şey o suyu kirletir. Ona bir şey ilave etme, milleti bozma! Çünkü artık millet, seninle beraber Cennete veya Cehenneme gidecek. Sen bunların başına geçtin. Bunlara söyleyeceğin bir yanlış yüzünden, bunlar Cehenneme giderse, seni de götürecekler. Yahut sen giderken, bunları da götüreceksin. Bunlara da acı, kendine de acı!)

İşte **Emîr-ül-mü'minîn**'in yani Müslümanların başındaki idarecinin vazifesi, mevcudu muhafaza etmektir. İlave edilen her şey, her bid'at, mutlaka bir sünneti yok eder. Yani suya ilave edilecek her şey, sudan bir şey çıkarmayı gerektirir; çünkü o su, kemal derecesindedir. Allahü teâlâ, **(Ben dininizi kemale erdirdim)** buyuruyor. Kemale ermiş olan bu dine, bir şey ilave etmek için, bir şeyin çıkması gerekir. Ona bir şey ilave ediyorsunuz, taşıyorsunuz. İşte bid'at budur. İlave edilen her şey, aslından bir şey çıkarır. Onun için dini korumak, aslını muhafaza etmek, her Müslümanın, hele işin başındakinin aslî görevidir. Dolayısıyla, milletin başına geçmekten, onları önüne düşmekten daha büyük tehlikeli şey yoktur. Herkesin vebalini omuzlarında taşıyor.

İmtihana tâbiyiz. Allahü teâlâ yaptıklarımızı sınıflandıracaktır. Kendisi için yapılanları kendisine ayıracak, nefsimiz yani kendimiz için yapılanları bize bırakacaktır. Bu tercihi benim için yaptın, o halde bu tarafa gel diyecektir. Kendimiz için yaptıklarımız ise hiçbir şeye yaramayacak; hatta zararı olacaktır.

Esas olan

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin yolunda dinimize hizmet edenler, çok şükretmeli; ancak hizmetlerdeki başarısını kendisinden olduğunu sanarak kibre düşmemeli, kendisini bir şey zannetmemeli. Bu hizmetler, Allahü teâlânın yardımıyla, büyüklerin himmet ve dualarıyla yürümektedir. Sıkıntılardan, engellerden, düşmanlardan kurtulmaları da böyledir. Leşker-i dua [dua ordusu], leşker-i gazadan [orduda hizmete katılanlardan] öndedir ve kuvvetlidir. Leşker-i gazâ, leşker-i duanın yardımına muhtaçtır.

Sultan Mirza Mahmud, kardeşi Sultan Ahmed Mirza'nın bulunduğu topraklarda gözü olduğu için büyük bir orduyla

Semer kand üzerine yürüdü. Sultan Ahmed'in bu orduya karşı koyacak gücü yoktu. Kaçmak için Ubeydullah-i Ahrar hazretlerinden izin istedi. Ubeydullah-i Ahrar hazretleri bu sırada medresede bulunuyordu. Sultana, (Sen kaçarsan, bütün Semerkant halkı başsız kalır ve esir düşer. Yerinde dur ve gönlünü hoş tut! Ben dua edeceğim; ama benim duamın kabulü için, bir emîr-ül-mü'minîn olması şart. Allahü teâlâ bize yardım eder. Dua, kaderi de, kalbi de değiştirir; fakat kabul olmasının şartı var, emîr-ül-müminin de olacak) dedi.

Sultanın hâlâ tedirgin olduğunu görünce ona, (Semerkant düşecek olursa, kalenin arka kapısından çıkar gidersiniz!) dedi. Sultan, tamam dedi. Ubeydullah-i Ahrar hazretleri, dört beş talebesini de kalenin burçlarına gönderip, (Siz de orada zikre devam edin. Savaş bitene kadar yerinizden ayrılmayın) dedi. Komutana da, (Ne zaman işaret edersem, kaleden birkaç bölük dışarıya çıksın) dedi ve savaş başladı. Ondan sonrasını askerlerden dinleyelim:

(Biz kılıcımızı sallıyorduk, sekiz on tane kelle önümüze düşüyordu. Biz sadece kılıcı sallıyoruz, kelleler düşüyordu. Sonra birdenbire, kale tarafından korkunç bir kasırga esmeye başladı, karşı taraftan gelenler ne yapacağını şaşırdı. Kimse gözünü açamaz oldu. İnsanlar ve hayvanlar devrilmeye başladı. Çadırlar, eşyalar havada uçuşuyordu. Dağdan kopan büyük bir kaya parçası da çok kimseyi öldürdü. Kayanın düşüşünden öyle korkunç bir ses çıkmıştı ki, süvarilerin atları ürküp boşanmış ve sahiplerini çiğneyerek kaçmaya başlamışlardı. Herkesin birbirini çiğneyip ezdiği bir ana baba günü olmuştu. Bu durumdan dehşete düşen Sultan Mirza Mahmud, atına atlayıp kasırga istikametinde dörtnala kaçmaya başladı. Ordusu da arkasından kaçtı. Bunun üzerine Sultan Ahmed, ordumuzun başına geçti ve peşlerine düştük, çoğunu kılıçtan geçirdik.)

Sonunda, burç üzerindeki talebeler de, Sultan Ahmed de, Ubeydullah-i Ahrar hazretlerinin yanına döndüler. Ubeydullah-i Ahrar hazretleri Sultanı sarayına gönderdi. Kendileri de medreseye döndüler...

Teferruat olan

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyük bir dergâhı olan bir zat, bazı talebelerinin, büyüyen hizmetler yüzünden kibre, ucba düştüklerini, bu başarıyı kendilerinden zannettiklerini görünce der ki:

(Kendimizi bir şey zannetmeyelim. Bu hizmetler, Allahü teâlânın yardımıyla, büyüklerimizin himmet ve dualarıyla yürümektedir. İşin esası budur. En korktuğumuz şey, esası unutup teferruata gönül bağlamaktır. Biz teferruatız. Buna rağmen kibre, ucba kapılırsak, başarıyı kendimizden bilirsek, kalb kırarsak, Allahü teâlâ bizi helak eder. Bu yolun incelikleri vardır. Birinci inceliği edeb, ikinci inceliği de edebdir. Üçüncü inceliği yine edebdir; çünkü biz, büyüklerin temsilcileri olarak, onların edebiyatı başarılarıdır. Ancak edebliyse, bizim bilgimizden, bizim verdiğimiz hizmetlerden, insanlar faydalanır. Bu yol çok yücedir; çünkü Allah'a yakın olmak, Allahü teâlânın dinini yaymak, anlatmak kadar ince iş olur mu? Ruha hitap ediyoruz, nefse veya bedene değil. Ruh çok hassastır. Onu elde etmek, ona kavuşmak çok zordur.

Ne kadar başarılı olursanız olun, ne kazanırsanız kazanın, edebe uymadığınız takdirde hiçbir kıymeti yoktur. Çok hizmet edilse de, eğer edeb yoksa, sevgide samimiyet yok demektir. Şah-ı Nakşibend hazretleri, "Bu yolun başı da, ortası da, sonu da edebdir" buyuruyor; çünkü hiçbir edepsiz, Allah dostu olamaz. Edeb, haddini bilmek, karşısındakini üzmemek, kalb kırmamak, gıybet etmemektir.)

Nerede öfke yoksa, melekler oradadır. Nerede öfke varsa, şeytanlar oradadır. Onun için Peygamber efendimiz üç sefer, **(Öfkelenme, öfkelenme, öfkelenme)** buyuruyor. Öfke hem akı, hem de imanı giderebilir; çünkü öfkenin olduğu yerde, hemen şeytanlar toplanır, burada biraz fitne var, halledelim şunları derler. Öfke olmayan yere melekler gelir, (Şu Müslümanlara dua edelim) derler.

Bir gün bir müşrik geldi. Peygamber efendimize çok ağır hakaretlerde bulundu, çok şeyler söyledi. Resulullah efendimiz hiç cevap vermiyordu, sadece dinliyordu. Orada bulunan Hazret-i Ebu Bekir dayanamadı, (Yeter, bu Allah'ın Resülü, günahıdır! Sen ne mel'un adamsın, Hazret-i Peygambere böyle şeyler söylenir mi?) dedi. Resulullah efendimiz çok üzüldü ve kalkıp orayı terk etti. Arkasından Ebu Bekr-i Sıddık koşarak gitti, (Ya Resulallah,

dayanamadım, çok gücüme gitti. Bir kabahat mi yaptım, kalbinizi mi incittim?) dedi. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Ya Ebâ Bekr, o bana öyle hakaretler yaparken, biz sabrederken, aramızda melekler dolaşıyordu. Sen işi münakaşaya, öfkeye dökünce melekler gitti şeytanlar doldu. Şeytanların olduğu yerde benim ne işim var?)

Ya hayır konuş veya sus

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Fitne çıkarıp Müslümanları sıkıntıya sokmak haramdır. Fitnenin, onlarca bağlı aslanı vardır. Bunlardan bir tanesinin zinciri çözülürse, diğerleri de durdurulamaz. Bu yüzden, ya hayır söylemeli yahut susmalı.

Zeki insanlara, anlatarak yeni bir şey kabul ettirmek çok zordur. Bu insanlara ne kadar anlatılsa da, değer verdikleri şey, bizim yaşayışımızdır. Biz farklı bir şey yapıyorsak ve bu onların hoşuna giderse kabul ederler. **Lisan-ı hâl, lisan-ı kâlden entaktır**; yani insanın hâl ve hareketi, sözünden daha tesirli olur. Yaşayarak örnek olmak, sözle anlatmaktan daha etkilidir. Gerçek Müslümanlık anlatılabilse, böyle insanların olduğu yerlerde, bir tane gayrimüslim kalmazdı.

Mücahidleri donatanlar, silahlarını teçhiz edenler, onlardan daha fazla sevab alırlar; yoksa mücahid neyle mücadele edecek? Hazret-i Osman'ın büyüklüğü de buradan gelir. Hatta sorgusuz sualsiz Cennete girecektir. Malla çok destek verdi. Hele bir savaşta, nesi varsa, ne lazımsa verdi. En sonunda Resulullahın, **(Yâ Rabbi, Osman'a hesap sorma)** duasına mazhar oldu.

Üç tip insan vardır: Birinci kısımdakiler hayvan gibidir. Bunlar, **(Benimki benim, seninki de benim)** derler, tavuk gibi, kendi önündekiyle yetinmeyip, diğerinin önündekine saldırırlar. İkinci kısımdakiler, insan hükmündedir. Bunlar da, **(Benimki benim, seninki senin)** derler. Bir de son kısım vardır ki, bunlara hakiki Müslüman denir. Bunlar, **(Benimki de senin, seninki de senin)** derler. İşte, örnek alınması gerekenler bunlardır.

Salih bir Müslüman çok şefkatli, merhametli olduğu için, gelmiş geçmiş bütün haklarını herkese helal eder, yani ahirette hiç

kimseden hak talep etmez. Yâ Rabbi, ben bundan davacıyım demez. Benim yüzümden azap görmek şöyle dursun, kimsenin ayağına diken bile batmasın der. Yapamaz, üç tane karınca ölmesin diye, öyle sıçrar ki, düşer, yere başını vurur, az daha kendisi ölür. Sinek yakalar, açar pencereyi dışarı atar. Benimle uğraşma, uç, işine git der. Ondan bir sıkıntı gelmez, o davacı olmaz, yük olmaz. Bir insan daha yanmaktan kurtulsun diye çırpınır. Böyle bir insanı şeytan sevmez.

İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin yolunda olup Ehl-i sünnete hizmet edenler, çok bahtiyar, seçilmiş insanlardır; ancak bütün bu hizmetlerin elimizden alınmaması için şükrünü eda etmek gerekir. Aksi takdirde Allahü teâlâ bizden alır. Şükrünü eda etmek için de, birbirimizi sevmek gerekir. Bu hizmette olanlar, her ne olursa olsun, birbirlerini sevmedikçe bu nimetin şükrünü eda edemezler.

Küfre en yakın günah

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

(Allah iman selameti versin) demek, çok güzel bir duadır. İmanla ölmek, en büyük nimet, en büyük gayedir. Son nefeste imanla ölmek için dua etmek de çok mühimdir. Mübarek zatlar yani âlimler, evliya zatlar, hep son nefes korkusundan ağlamışlardır.

Kibir, küfre en yakın, en büyük gûnahtır; çünkü Allahü teâlâ, **(Azamet ve kibriya bana aittir, kim bu hususta bana ortak olmak isterse hiç acımam, onu yakarım)** buyuruyor.

Kibir ve kendini beğenmek, her iyiliğe engeldir. Başaramamak iki sebeple olur: Kibir ve israf. Eğer (İğneyle dağ toz hale gelebilir) dense inanılır; fakat (Kalbdeki kibri tamamen çıkarmak mümkündür) dense, inanılmaz. Kibir böyle kötü bir hastalıktır; çünkü hücrelerin içine geçmiştir. Bu kibrin tamamen çıkması, temizlenmesi neredeyse mümkün değildir. O halde çare nedir? Ne yapmalı?

Kötü huylu birinin, bir bahçesi varmış. Bahçesinin kenarlarına, insanlara zarar versin diye diken dikmiş. Zamanla dikenler büyümüş, bahçenin dışına taşmış. İnsanlar da geçecek başka yer olmadığından oradan geçiyorlarmış; fakat her taraflarına diken batıyormuş. Dayanamamışlar, ne olur bu dikenleri kes demişler. O da, (Size ne, bahçe benim) demiş. Onlar da valiye şikâyet etmişler.

Vali de adamı çağırmiş, insanlar rahatsız oluyorlar, dikenleri kes demiş. Adam yine, bahçe benim demiş. Vali de, (Bahçe seninse millet de benim, bağlayın bunu, atın hapse) demiş. Adam hapse götürülürken, (Beni valiye götürün) demiş. Valiye geri getirmişler. (Vali bey, siz haklısınız, ben yanlış yaptım) demiş ve doğru bahçesine gitmiş; ama dikenler o kadar büyümüş ve kök salmış ki, temizlemek mümkün değil. Daha küçükken temizlenmesi lazımdı; fakat başka çaresi de yok, valinin emri var, temizlenecek. Kartlaşmış dikenleri keserken, her tarafına dikenler batmış ve adam ölmüş.

Peki, ne yapması gerekirdi? O ağaçların aşısı olması lazımdı, o köklerin üzerinde, dikenler yerine güller açabilirdi. Yani bir aşısı ustasına, mürşid-i kâmile gitmesi lazımdı ve o mübarek zat aşısı yapacaktı, sonra o aynı köklerden güller, sümbüller, çiçekler açacaktı, meyveler yetişecekti. Mademki bu kötü ahlak kök salmış, yapacağımız şey mürşid-i kâmile gidip, onun vereceği ahlakla ahlaklanmak, yani aşısı yaptırmaktır. Aşısı tutar; fakat bu aşısı yapabilen uzmana gitmek lazım. Sahtelerine gidilmez, gidilirse de fayda yerine zarar olur. Hakikisi bulunamazsa kitaplarına müracaat edilir. [Hakikat Kitabevi'nin yayınlarının hepsi, o büyüklerin kitaplarıdır.]

Ahiret için kanaat olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya için kanaat olur, ahiret için kanaat olmaz. Dünya için tevekkül olur, ahiret için tevekkül olmaz. Herkes kıyamette pişmanlık duyacaktır. Dünyada pişmanlık nimettir; fakat kıyamette pişmanlık felakettir.

İnsanlara hizmet etmek, insanlara faydalı olmak için, dinimizi doğru anlatmak gerekir. İslamiyet insanların hem dünyada rahat olmasını sağlar, hem de ahirette Cehennemden korur. Zaten mutluluk da budur. Dünyada insan rahat yaşamak ister, bu da dinimize uymakla olur. İnsan ahirette Cennete gitmek ister, bu da iman edip, ibadet yapmakla olur. O halde insanlara yapılacak en büyük iyilik, dinimizi doğru anlatmaktır.

İnsanın, maddi gıdasının temiz olması gerektiği gibi, manevi gıdasının da temiz olması, yani dinini doğru olarak öğrenmesi

gerekir.

Yarın ahirette hiç kimse, (Benim bundan haberim yoktu) diyemez. Bu din asırlardır anlatılıp kitaplara yazılmış, eksik bir şey bırakılmamıştır. Onun için akıllıca hareket edip, hesabımız görülmeden önce hesabımızı görelim. Evliya zatlar, sadece yaptıklarının değil, düşündüklerinin bile hesabını yapmışlardır.

Büyük zatlardan birisi, bir gün kabristandan geçerken, yeşil sarıklı, yeşil cübbeli mübarek bir zatın kabrin başında beklediğini görür. Hemen yanına giderek selam verip sorar:

— **Dünya ehlinden misin, ahiret ehlinden misin?**

— Ahiret ehlindenim.

— **Hayırdır inşallah?**

— Cenab-ı Allah, **(O kuluma git, sorduğuna cevap ver)** buyurduğu için buradayım. Şimdi bana bir sual sor; ama sadece bir sual soracaksın.

— **Herhalde Cennettesin. O zaman soruyorum, bu nimete neyle kavuştun?**

— Allahü teâlâ bana üç şeyle Cenneti nasip etti:

1- Ben, Rabbimin sevdiğini sevdim, sevmediğini sevmedim. Kim dinimi yani Müslümanlığı sevdiyse onu çok sevdim. Kim dinime yan gözle baktıysa ondan uzaklaştım, nefret ettim.

2- Rabbimin emir ve yasaklarına elimden geldiği kadar uymaya riayet ettim, ne emrettiyse yapmaya çalıştım.

3- Saçım, sakalım Onun yolunda ağardı. Rabbim, kusurlarımı, bu sakalımın, saçımın beyazlığı sebebiyle affetti.

Mübarek zat bunları söyleyip gözden kaybolur.

“Dağıttıkların bizim oldu”

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, Aişe validemize, **(Ya Aişe kurbanın etini ne yaptın?)** diye sorunca, **(Ya Resulallah, iki kolu kendimize bıraktım, diğerlerini, fakirlere dağıttım)** dedi. **(Demek ki, iki kol hariç hepsi bize kaldı, yani asıl o dağıttıkların bizim oldu)** buyurdu. Demek ki, verilenlerin sevabı daha çok oluyor.

Çok varlıklı olmak, çok zengin olmak, her zaman ve her yerde iyiye alamet olmayabilir. Eğer dinimizin emir ve yasaklarına ihlâsla

sarılırsak, o mal ve mülk insanı Cennete götürür. Hazret-i Osman'ın **sorgusuz sualsiz, hesap görmeden Cennete girmesine**, malını ve mülkünü Allah yolunda **hesap yapmadan vermesi** sebep olmuştur. Allah için çok verdi, her şeyi kazandı.

Büyük zatların yolunda olan bir kimse vefat edince, büyükler onu **hoş geldin** diye karşılar. Nasıl ki insan, gurbetteyken, orada bir dost onu hoş geldin diye karşılayınca, insan sevinçten ne yapacağını şaşırırsa, vefat edince de, mesela İmam-ı Rabbani hazretleri bizi orada **hoş geldin** diye karşılarsa ne hoş olur, dünyalar bizim olur! Bu nimete, bu hitaba kavuşmak için, insan o büyükleri çok anmalı, kitaplarını severek çok okumalı.

Dünya sevgisini kalbden çıkarmak, kalbden dünya sevgisini çıkaranlarla beraber olmak yani o büyük evliya zatları sevmek ve onlara tâbi olmakla mümkündür ancak.

En zor iş İslamiyet'e hizmet etmektir; çünkü Allahü teâlâ en zor işi, en güvendiğine, en çok sevdiklerine, yani Peygamberlere ve vârisleri olan Ehl-i sünnet âlimlerine vermiştir.

Dünyadayken Allahü teâlânın dinine doğru olarak hizmet edenler, Allahü teâlânın kullarının müşküllerini halledenler, mahşerde, tahtlar üzerinde, kürsülerde, gölgelerde oturacaklar. Allahü teâlâ onlarla mekândan münezzeh olarak konuşacaktır. Onlar için ne hesap var, ne de azap...

Allah'ın dinini, Onun kullarına öğretmeye giderken basılan yere, melekler kanatlarını serer. Birkaç Müslümanın Allah için toplanıp sohbet ettiği yere gökteki melekler imrenir. Hizmet ettiği yerlere ise, bütün mahlûkat imrenir.

Bir topluluk içinde Allahü teâlâ, en çok, o topluluğa hizmet edeni sever. Dünyalarına hizmet etmek de kıymetli; ama ahiretlerine hizmet etmek, yani dinlerini doğru olarak öğrenmelerine vesile olmak daha kıymetlidir.

Çalışmak, sebeplere yapışmak dinimizin emridir. Biz emri yerine getirip, sebeplere yapışalım. Ondan sonrası Allahü teâlâyâ kalmıştır. Dilerse ihsan eder, dilerse ihsan etmez. Neticeyi Allahü teâlâdan değil de, sebeplerden bilmek küfürdür. Kulun işi emre uymak ve sebebe yapışmaktır, takdir Allahü teâlânındır.

Muhabbet ince bir yoldur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kâb-ül-Ahbar hazretleri, Hazret-i Ömer'e, (Ey Emir-ül-müminin! Allah'tan korkan bir kimsenin amelini yap! Kıyamet günü yetmiş Peygamberin yaptığı amelle gelsen, orada gördüklerinden dolayı amelini yine az görürdün) dedi. Bunları işiten Hazret-i Ömer, düşüp bayıldı. Ayıldığı zaman, (Bize nasihat et) dedi. Kâb-ül-Ahbar hazretleri; (Ey Emir-ül-müminin! Şayet Cehennemden doğuda çok ufak bir yer açılırdı, batıdaki adamın beyni kaynar, sıcaktan erirdi) dedi. Bunu işiten Hazret-i Ömer çok ağlayarak, (Devam et ey Kâb) dedi. O da buyurdu ki:

(Ey müminlerin emiri! Kıyamet günü Cehennem öyle şiddetlenir ki, mukarreb melekler, Peygamberler ve bütün herkes diz üstü çökerler. Bütün Peygamberler, "Ya Rabbi! Bugün nefsimi isterim" diyecekler, sadece Resulullah efendimiz "**Ya Rabbi! Ümmetimi isterim, başka bir şey istemem**" diyecektir.)

İşte bu azaptan kurtulmanın çaresi, kurtulanları sevmektir. Peki muhabbet, yani sevmek nedir? Ben bir kimseyi çok seviyorum denir. Bu sevgi gerçek mi değil mi? Yani kişi doğru mu söylüyor, yalan mı söylüyor? Bunun iki alameti var. Bu iki şart varsa doğru söylüyor, eğer bu iki şart yoksa yalandır.

Birincisi, eğer seviyorsa, onu sevenleri sever, onu sevmeyenleri sevmez ve onun sevdiklerini sever, sevmediklerini sevmez. Buna **hubb-i fillah, buğd-i fillah** denir. Ben Allah'ı çok seviyorum diyor, Ona isyan edenlerle dost oluyor, muhabbet besliyor. Bunun Allah'ı seviyorum demesi yalandır. Ben Resulullahı çok seviyorum diyor; ama Resulullah efendimizi inkâr eden, hatta Peygamberliğini kabul etmeyenle münasebet kuruyor. Onunla dost olanın, Resulullahı seviyorum demesi yalandır. Bir kimse de, Ehl-i sünnet âlimlerini, hocamı çok seviyorum der de, onların düşmanlarıyla dost olursa, bu nasıl sevgi demezler mi?

Yol ikidir. Allah var, bir de düşmanı var. Allah'ın dostu olan, dostlarıyla beraber olur. Hem düşmanlarıyla beraber olmak, hem de aşk ilan etmek kadar yanlış şey olmaz. Bu, iki yüzlülüktür.

İkincisi, sevginin şartı itaattir. İnsan sevdiğine itaat eder. Allah ve Resulünü seviyorum diyen kimsenin, sözünde samimiye, Allah

ve Resulüne itaat etmesi gerekir. Demek ki, muhabbet ince bir yoldur. Böyle gözü kapalı gidecek bir yer değildir.

Muhammed aleyhisselama zerre kadar tâbi olmak, bütün dünya nimetlerinden ve bütün ahiret lezzetlerinden daha makbuldür. Bütün dünya nimetleri bir tarafa, Ona tâbi olmanın zerresi bir tarafa! Bütün Cennet nimetleri bir tarafa, Ona bağlılığın, Ona muhabbetin zerresi bir tarafa! Yani bu daha ağır gelir. Onun Allah indinde makbuliyet derecesi böyledir.

Kıyametteki pişmanlık

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kelime-i tevhidi söyletmek için milyonlarca mümin şehid düştü, bu kelime-i tevhidi söylememek için milyonlarca kâfir Cehenneme gitti; çünkü kelime-i tevhid hakla bâtili ayırıyor. Asırlardır Müslümanlarla kâfirler arasındaki savaşların sebebi sadece budur. Söyleyen şehid oldu, söylemeyen Cehenneme gitti.

İnsan bir daha dünyaya gelmeyecek, bu son vadedir. Bundan sonra bir daha fırsat yoktur.

Kıyamette herkes, pişmanlık duyacaktır. Dünyada pişmanlık nimettir; fakat oradaki pişmanlık felakettir. Kabirden birisi çıkıp dünyaya gelse nasıl yaşardı? Elbette bir an boş geçirmez, hep ahireti için çalışırdı, günah işlemezdi, kalb kırmazdı. Peki, biz oraya gitmeyecek miyiz? Gidince başımıza neler geleceğini, nelerle karşılaşacağımızı dinimiz bildiriyor. Allah'a iman etmeyenler, Peygamber efendimizin getirdiklerine inanmayanlar, beğenmeyenler, din-i İslam'ı kabul etmeyenler, Cehennemde feryat edecekler. (Ya Rabbi bizi tekrar dünyaya gönder, hiç günah işlemeyeceğiz, hep ibadet edeceğiz) diyecekler. Onlara, **(Siz zaten oradan gelmediniz mi)** denilecektir.

Mübarek bir zat, bir Müslümana ait kabrin önünde durup, talebelerine sorar:

— Bu kabirdeki kişi, tekrar dünyaya gelse sizce neyle uğraşır, ne yapar?

Talebenin birisi, **(Elbette sürekli namaz kılar)** der. Diğer biri de, **(Devamlı oruç tutar)** der. Bir diğeri de, **(İslamiyeti yayar)** der. Her talebe faydalı bütün işleri sayar. O zat buyurur ki:

(Doğru söylüyorsunuz; ancak bu mezarda yatan kişinin dünyaya tekrar geleceği şüphelidir. Sizin oraya gideceğiniz ise kesindir. Yani siz de onun gibi öleceksiniz. O halde neden şimdi bu söylediklerinizi yapmıyorsunuz? Neyi bekliyorsunuz? Onun kaybettiği fırsatı siz bir ganimet bilmelisiniz, yarına bırakmadan bu faydalı işlerle uğraşmalısınız.)

Peygamber efendimiz de, **(Bu dünyada garip gibi yaşa, yolcu gibi ol ve kendini ölmüş kabul et!)** buyuruyor; çünkü bir gün mutlaka öleceğiz. Muhakkak olacak şeyi, şimdiden oldu bilmeli. Öldükten sonra pişmanlık, ah demek, yandım demek fayda vermeyecek. Şimdiden ona hazırlanmakta fayda var. Onun için şimdiden kendimizi o kabir ehlinden kabul etmek ve ölmeden önce uyanmak gerekir. Yine Peygamber efendimiz, **(Şu kişiye şaşılır ki, o dünyanın peşinde, ölüm de onun peşindedir)** buyurdu. O halde, **(Nasihat olarak ölüm yeter)** hadis-i şerifini de düşünerek ölenlerden ibret almaya çalışmalıdır.

Nefsi işe karıştırmamalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir mümin, kendi menfaati için bağırırsa, bu öfkedir, şeytanîdir. Ancak, karşısındaki müminin menfaati için yüksek sesle konuşursa, bağırırsa, bu rahmanîdir, buna gayret denir. Nefsin karıştığı şey çok tehlikelidir. Şeytan insanın imanını, öfkelenildiği zaman daha kolay bozar. Peygamber efendimiz üç kere, **(Lâ tagdab, lâ tagdab, lâ tagdab)** yani **(Öfkelenme!)** buyuruyor. Öfke, akli da imanı da giderebilir.

Haklı olduğu zaman bile münakaşa etmeyene, başkasını kırmayana Cennette köşk verilecektir. Eğer şaka da olsa yalan söylemezse, Cennetin ortasında ona köşk verilecektir. Peygamber efendimiz, **(Ben kefilim)** buyuruyor. Yine, **(İçinizde asıl pehlivan, öfkelenince öfkesini yenendir)** buyuruyor. Bir kimse kalb kırdığı zaman, Kâbe'yi yetmiş defa yıkmış gibi günaha girer, kul hakkına da girmiş olur.

Bir insana, Ehl-i sünnet itikadını ve ilmi hal bilgilerini doğru olarak anlatan bir kitap vermek çok sevabdır. Peygamber efendimiz, **(Bid'atler yayıldığı zaman, bir sünnetimi açığa çıkarana yüz**

şehid sevabı verilir) buyuruyor. Vereceğimiz kitapta kaç tane sünnet, kaç tane vacib, kaç tane farz var. En önemlisi de, iman var. Yani yüz şehid sevabından çok daha fazla sevab kazanır insan. Bu fırsatı kaçırmamak gerekir.

Allah için dostluk ve bir araya gelmek, çok kıymetlidir. Bir iki kişi, Allah için toplanıp bir iki nefes Allah'tan bahsederse oraya melekler gıpta ederler.

Ahir zamanda, doğru bir şekilde iman edip namaz kılmak ve haramlardan sakınmak, en büyük keramet olur.

Dünyada hiçbir şeyin yaratılışı tesadüfî değildir, başıboşluk yoktur. Her şey, hesap kitap dâhilindedir. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde mealen, **(Ben, insanları ve cinleri bana ibadet etsinler, beni tanısinlar diye yarattım)** buyuruyor. Yaradılış gayemiz ne ise, o gayeye uygun yaşamaya çalışmalıyız.

Allahü teâlâ ihsan sahibidir. İnsanların kusurlarına bakmadan, bol bol ihsan eder. Merhametle muamele eder. Şayet adaletle muamele etse, hepimiz mahvoluruz. Adalet, hak ettiğini vermek, ihsan ise, hak ettiğinden fazlasını vermektir.

İnsan, acaba ben Rabbimin indinde makbul müyüm, değil miyim, insanlardan dua alabiliyor muyum diye düşünürse, daha faydalı işler yapma gayreti artar.

Kendini tanımak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Feyz aşağıya akar, yukarıda olan mahrum kalır.

Kibir on kısımdır. Dokuz kısmı, kendisini âlim zannedenlerde olur. İnsan bu duruma düşeceğine, garip bir köylü olsa daha iyidir. Hiç olmazsa kibirden kurtulur. Ahkâm kesmeye başlayınca zerre kadar kibir gelse, o zaman kalbi hasta, imanı da tehlikede demektir. Bu tehlikeden kurtulmak için, kurtulanlarla beraber olmak gerekir. Ehl-i sünnet âlimlerinin, evliya zatların kitaplarını, hayatlarını okumak, onlarla irtibat kurmak gerekir.

İnsanın, kendisinin ne halde olduğunu görmesi için, arada bir aynaya bakması gerekir; çünkü insanlar birbirine bakar. Tabii göz kendini görmediği için, hep karşısındakine bakar. Hâlbuki kendine de bakması gerekir. İnsan, büyük zatların hayatını okursa, kendisinin ne

halde olduğunu anlar. Onların nasıl yaşadıklarını, nasıl tevazu ehli olduklarını, nasıl gözyaşı döktüklerini görür. Onlar, o büyük hallerine rağmen, hiçbir işe yaramadıklarını açıklamışlar, **(İslam âlimleri, öyle büyük zatlardı ki, onların yanında bizim ismimiz geçmez. Hazır olsak hesaba katılmayız, orada değilsek aranmayız. Biz bir hiçiz)** buyurmuşlardır.

Şöhret afettir. Eğer bir kimse dünya menfaati elde etmek için şöhrete kavuşmuşsa, bu, onun için felakettir. Ancak, dünya menfaati olmadan, Allahü teâlâ onu meşhur etmişse, Allah onu bu felaketten korur.

Sabreden zafere kavuşur, rahat eder. Sabretmek, ferahlananın anahtarıdır.

Dinimizin iki ayağı, iki kolu ve iki gözü var, bunlar sabır ve şükürdür.

Yaşlı bir adam, çok cimri olup, ömrü fakirlik içinde geçer ve evladına bir vasiyette bulunur: (Sana iki çuval altın bırakıyorum. Bunun birisini kendin al, diğerini de bulacağın en ahmak kimseye ver!)

Evladı çok şaşırır bu işe; ama vasiyet bu, yüklenir çuvalı. Kime sen ahmak mısın diye sorsa kabul etmez, tartaklanır, hakarete uğrar. Tabii, ahmak olana bir çuval altını vereceğim dese kabul ederler; ama öyle de demez.

Derken bir ağacın altında otururken, bir adamın asıldığını görür. Sorar, kim bu asılan diye. Sadrazamdı derler, üzülür. Bir de cümbüş duyar, bir kalabalık sevinçle geliyor. Yine sorar, bu gelen kimdir diye, yeni sadrazam derler. Tamam, buldum der. Geçer sadrazamın önüne, al sana bir çuval altın, bunu sana babam yolladı der. Sadrazam şaşırır. Neden deyince, olanları anlatıp, (Şurada asılı olan kimse, senin yaptığın işi daha önce yapan adammış. Belki bir sonraki ağaca da seni asacaklar. Aynı işe talip olmak, büyük ahmaklık olmaz mı) der.

Herkes sevdiğiyle beraberdir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerini, büyük zatları sevmek kurtuluş için yeterlidir; fakat gerçekten sevip sevmediği önemlidir. Gerçekten seviyorsa, seven, sevdiğine itaat eder. Dinin emir ve yasaklarına hiç uymadan, sadece seviyorum demek yalan olur. Eshab-ı kiramdan birinin çok üzüldüğünü gören Peygamber efendimiz, ona niçin üzüldüğünü sordu. O zat, (Ya Resulallah, benim hâlim ne olacak, sizi çok sevmeme rağmen, bu anlattıklarınızı tam yapamıyorum) dedi. Ona, seviyorsa mesele kalmayacağını anlatmak için, **(El mer'ü mea men ehabbe)** buyurdu. Bu, dünyada kimi seversen, ahirette onunla beraber olursun demektir.

Üzüme mü sözüme mi?

Üftade hazretleri, bir kış günü talebeleriyle dergâhta sohbet ederken, (Taze üzüm olsa da yesek... Kim gidip Çekirge'deki bağdan üzüm toplar getirir?) buyurur. Mevsim kış, dışarıda diz boyu kar vardır. Talebeler, bu kışta, karda üzüm olmaz ki... Hocamıza bir şeyler oldu, istiğrak hali görüldü galiba, neyse birazdan geçer diye düşünürler. [İstiğrak, ilahî aşkla dünyayı unutup kendinden geçmek demektir.]

Bu arada, talebelerden Kadı Mahmud, (Bunun bir hikmeti vardır, bizim için hocamızın sözü önemli) der. İzin isteyip Çekirge'deki bağa gider. Asmanın birini sarsar, karlar döküldüğünde, salkım salkım üzümleri görür, bu hocamın kerameti diyerek, bir sepet üzüm toplayıp dergâha döner. Yolda gelirken de bir çukura düşer. Boğazına kadar su dolu bir çukurdur. Civarda kimse yoktur. Sepet ıslanmasın diye yukarıda tutup, Cenab-ı Hakka yalvarırken, çukurun başından bir ses gelir, **(Ey Mahmud! Uzat elini de yukarı çekeyim)** der. Başını kaldırdığında birisinin kendisine gülümsediğini görür. Elini uzatır. Yukarı çıktığında, bir anda o kimseyi göremez olur. Yine sepeti omzuna alarak süratle, dergâha gelir. Talebeler hayretler içinde üzümlere bakarken Üftade hazretleri, (Evlatlarım, biliyorum, bu mevsimde üzüm olmaz. Maksadım üzüm değil, benim sözüme mi, yoksa üzüme mi kıymet verdiğinizizi anlamaktı. Üzüme peki diyenler kaybederler, hiç üzüm bulamazlar. Sözüümüze peki diyenler, bulsa da kazanırlar bulmasa da kazanırlar. Şunu unutmayın, dine hizmette, hocasına hizmette, çok sıkıntı olur. Arkadaşınızın çukura düşüp, Hızır'ın kurtarması gibi... Çile çoktur ama eciri de çoktur.)

Böylece Kadı Mahmud, hocasının sözüne kıymet verip, Kadı Mahmud iken Aziz Mahmud Hüdai hazretleri oldu.

Herkes ateşini kendi götürür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âdem aleyhisselamdan beri herkes, şu veya bu şekilde tarafını belli etmiştir. Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Âhiret yolcusu, iki ana yoldan birinde olmak zorundadır. İki yolda birden de olamaz. Bu iki yol, doğuyla batı gibidir. Ya doğuya veya batıya gidilir. Hiç kimse, batıya gittiği halde, ben doğuya gidiyorum diyemez. Tersini de söyleyemez. Çaresi yok, ya doğuya ya batıya, yani mutlaka bir yere gidilecek. Sadece, hangi tarafa gideceğini kendisi tercih edecek. Ahirette iki yer var: Cennet ve Cehennem. Üçüncü bir yer yok.

Nemrut'un, İbrahim aleyhisselamı atmak için yaktığı büyük ateşe, bir karınca durmadan su taşıyor. Evliya bir zat karıncaya, **(Bu getirdiğin suyla bu ateş söner mi? Bir damla su atıyorsun, tekrar gidip su getiriyorsun. Neden bu kadar yoruluyorsun?)** diye sorar. Karınca, **(Ben de biliyorum ki, bu suyla bu ateş sönmez; ama ben tarafımı belli ediyorum. Ben ateşi söndüren taraftayım)** cevabını verir. O zat, bir yılanın da devamlı ateşe üflediğini görür. Yılana, **(Sen ne yapıyorsun?)** diyor. O da, **(Bu ateşi körüklüyorum, ateş alevlenip İbrahim'i hemen yaksın diye)** diyor. Yani, o da tarafını belli ediyor. O halde insanlar iki tarafta. Biri ateşi söndüren, diğeri ateşi körükleyen... Herkes kendine bakacak, ateşi söndüren tarafta mı, körükleyen tarafta mı? Yani tarafını, rengini belli edecek. Renksizlik iyi değildir, başıboşluktur. Sürüden ayrılmış koyun, kurda kuşa yem olur.

Din gayreti

Bir Mecusi yani ateşe tapan, kendi din gayretiyle, insanlar için çok lüzumlu bir yere, güzel bir köprü yaptırır. Sultan Mahmud Gaznevi hazretleri bu köprüyü görünce, yaptıran kişiye dua etmek ister. Bunun üzerine yakınları, köprüyü yapanın Müslüman olmadığını söylerler. Sultan Mahmud Han bu kişiyi çağırır, ona teşekkür edip, **(Güzel ve faydalı bir hizmet yapmışsın. Gel, bir de Müslüman ol! Allahü teâlânın rızasını da kazan, ahiretini de kurtar, Cennetlik ol)** der. Mecusi kabul etmez. Sultan, masrafının iki

katını vererek köprüyü satın almak ister. Mecusi yine kabul etmez, **(Ben bunu dinim için yaptım, parayla satmam)** der. Bâtıl dini için bile, yaptığını parayla değişmez. Padişah, bedelini çok daha fazla vererek satın almakta ısrar eder. Mecusi yine kabul etmez. Zorla alacaklarını zanneder. Canımdan olurum da, köprüyü vermem diyerek köprüden kendisini aşağı atar. Ferideddîn-i Genc-i Şeker hazretleri bunu anlatırken, **(Ey Müslüman! Sen din gayretini Mecusi'den mi öğreneceksin? O dini için canından oldu. Senin gayretin nerede?)** buyurur.

En iyi âlim, nakledendir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Yağmur suyu saftır. İçilirse zehir tesiri yapabilir. O yağmur suyunun toprağa inmesi, toprakta tuzlarla, minerallerle karışması gerekir. Bunlarla karışan ve içeceğimiz hâle gelen su, yerin üstüne çıkar, borularla çeşmeye kadar gelir ve musluktan onu içeriz.

İşte Kur'an-ı kerim, Cenâb-ı Hak tarafından inzal olunmuştur. Saftır; fakat Peygamber efendimiz, **(Kim Kur'an-ı kerime mânâ çıkarmak için, anlamak için el uzatırsa, anlamaya çalışırsa kâfir olur)** buyuruyor. İçtiğimiz su, yağmur suyu; ama içilmesi zararlı olabilir. Kur'an-ı kerim de kitabımız; ama anlayamayız. Onu Peygamber efendimiz anlar. Ona nazil olmuştur. O da hadis-i şeriflerle Eshabına anlattı. Eshab-ı kiram tedricen Ehl-i sünnet âlimlerine nakletti. Özellikle mezheb imamlarımız, bizim anlayacağımız şekilde hazırladılar ve içilecek su haline getirdiler.

Rastgele su içemediğimiz gibi, rastgele din kitabı da okuyamayız. Mutlaka tescillenmiş, bu su içilir diye damgası vurulmuş sudan istifade edebiliriz. İşte bir mezhebe uymayan, bir Ehl-i sünnet âlimine tâbi olmayan, rastgele su içmiş olur. Rastgele su içen, mikroplu su da içebilir, lağımlı su da içebilir, perişan olur; çünkü Ehl-i sünnet âlimlerinin en büyük özelliği, gelen bu temiz suyu koruma altına almalarıdır. Ona ne bir bid'at karıştırdılar, ne bir pislik bulaştırdılar, ne de onu zayi ettiler. Çok sağlam boruların içersinde, bize kadar getirdiler. Suyun kaçacağını önlediler, suyu korudular. İçine bir şey bulaşmasın diye de muhafaza altına aldılar.

O halde, en iyi insan, en iyi âlim, nakledendir, aracı olandır. Kendinden söyleyen, kendine bağlayan değildir. Hepimizin asli görevi, postacı olmaktır. Postacının vazifesi mektubu almak, adrese bakmak, yorum yapmadan kişiye vermektir. Gerisine karışmaz.

Bizim de vazifemiz, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği o kıymetli bilgileri, olduğu gibi, güzel zarflara koyarak insanlara iletmektir. Bu zarfları açıp, mektupları okuyanlar, dinlerini rahat bir şekilde ve doğru olarak öğrenirler. Bid'at ehlinin yaptıkları şey ise, kendilerine gelen bu zarfı açıyorlar, okuyorlar; ama bu olmamış diyorlar. (Bunda eksikler var) diyerek, oturuyor kendileri mektup yazıyorlar. Kendilerinin yazdığı mektupları etrafına verip dağıtıyorlar. O zaman bu, o kişinin mektubu oluyor. Biz ise, Peygamber efendimizden itibaren gelen, emanet olarak, elden ele nakledilen ve mezhep imamlarımız tarafından da çoğaltılan bu mektubu dağıtıyoruz.

Böyle yapan, dünyanın hiçbir ülkesinde, ne kanunlar ve insanlar tarafından sıkıntı çeker, ne de Allahü teâlâ indinde sıkıntı çeker; çünkü kendisi bir şey koymuyor. Kendisine geleni aynen naklediyor. Burada üstünlük de yoktur. Kim ne kadar ihlâsla ve gücü nispetinde ne kadar çok mektup dağıtırsa, o makbuldür.

Ehl-i sünnet âlimleri birer ışıktır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya, mayın tarlası gibidir, bu mayınlara çarpmadan karşı tarafa geçmek çok zor bir iştir. Ahiret yolculuğunda, bu mayınların yerlerini bilen, bize rehberlik yapacak bir mübarek zat elimizden tutmazsa, bu meşakkatli, tehlikelerle dolu yolculukta yürüyebilmemiz imkânsızdır. Işık olmazsa, göz görmez. İnsan kör gibi olur, yolunu bulamaz, hiçbir yere gidemez. Bunun gibi, eğer Peygamberler gelmeseydi, hiç kimse Allahü teâlâyı tanıyamazdı. Önce refik sonra tarik... Yani yoldan önce yol arkadaşı gerekir.

Allahü teâlâ kime ışık nasip ederse, çok şükretmesi gerekir. Behaüddin-i Buhari, İmam-ı Rabbani, Mevlana Halid-i Bağdadi, Seyyid Fehim-i Arvasi hazretleri gibi mübarek zatlar, birer ışıktır.

Bu dünyada Allahü teâlânın bir kuluna en büyük nimeti, böyle mübarek bir rehberi, sevgili bir dostunu ona tanıttmasıdır. İmanımızı, ihlâsımızı, her şeyi onlara borçluyuz. Böyle hocanın hakkı ödenmez;

çünkü Peygamber efendimiz, **(Ümmeti arasında peygamber neyse, talebesi arasında hoca odur)** buyuruyor.

Ayağımızı mayınlara bastırmadan, selamete karşıya geçirecek böyle büyük zatlar çok önemlidir. Her birinden Allahü teâlâ razı olsun. Elimizden geldiği kadar dua, tesbihat okuyup sevablarını ruhlarına göndermek, onların gıyabında onlara teşekkür etmek zorundayız; çünkü hadis-i şerifte, **(Eğer birisi size bir iyilik yaparsa, siz de teşekkür etmezseniz, Allahü teâlâyâ şükretmiş olamazsınız)** buyuruluyor. Yani, bize gelen nimete vesile olan kişiye teşekkür etmedikçe, o nimet için yapacağımız şükrü, Allahü teâlâ kabul etmez.

Böyle mübarek zatların kıymetli kitaplarından Ehl-i sünnet itikadını öğrenmek, ele geçmez bir hazinedir. Peygamber efendimiz, **(Benim ümmetim yetmiş üç fırkaya bölünecek. Bunlardan yetmiş ikisi dalalette olacak, Cennete gidecek olan bir fırkası, “Benim ve eshabımın yolunda gidenler” kurtulacak)** buyuruyor. Yalnız, “benim yolumda” buyurmadı, ayrıca “Eshabımın yolunda” buyurdu. Cenab-ı Hak, **(Sana uyan, bana uymuş olur)** buyuruyor. Resulü de, **(Benim Eshabıma uyan, bana uymuş olur)** buyuruyor. Dolayısıyla Resulullah efendimizle Eshabını ayırmak, dini bölmek, dinden çıkmak demektir. İşte Allahü teâlâ, 73 fırkanın içerisinde bir fırka olan Ehl-i sünnet vel-cemaat fırkasını bize nasip etti. Bu, doğrudan doğruya Cennete gidecek olan bir fırkadır. Bu fırkanın bir mensubu olmak ne büyük saadettir!

İlimsiz din olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hiçbir insanı incitmemeli, hiç kimsenin kalbini kırmamalı. Kalb kırmak, yetmiş kere Kâbe’yi yıkmaktan daha büyük günahtır. Bir kalb kırmanın günahı, 70 kere Kâbe’yi yıkmaktan daha büyük günah olunca, nasıl olur da, bir mümin birine el kaldırır, tokat atar veya öldürür. Bu, akıl alacak iş değildir. Öyle bir din ki, bir çiçeği bile koparmaya çekiniyorsun, bunda bir can var diye...

Üftade hazretleri, talebeleri içinde Aziz Mahmud Hüdayi hazretlerini çok sevdiği için, diğer talebeleri onu kıskanırlar. Bunun üzerine Üftade hazretleri, bir gün talebeleriyle kır gezisine çıktığı

zaman onlara, **(Bana birer demet çiçek getirin)** der. Hepsi dağılır. Bir süre sonra, Aziz Mahmud Hüdayi hazretleri kurumuş bir çiçek getirir. Diğerleri tabii, hocamıza vereceğiz diye düşünerek, güzel çiçekler getirirler. Üftade hazretleri, Hüdayi hazretlerine, **(Bak arkadaşların ne güzel çiçekler getirdi, sen niye kuruyup solmuş bir çiçeği getirdin, bize bunu mu layık gördün?)** diye sorar. Hüdayi hazretleri, (Efendim, elbette siz en güzel çiçeklere layıksınız. Ancak hangi çiçeğe gittiysem, baktım, hepsi Allah'ı zikrediyor. Bir türlü kıyıp koparamadım. Bu zavallı ölmüş, artık zikr-i ilahi kalmamış, onu size getirmeye mecbur kaldım) diye cevap verir. Üftade hazretleri diğer talebelerine **(İşte aranızdaki fark bu!)** der. Düşünün bir çiçeği bile koparamıyor. Yani nasıl bir insana tokat atılabilir veya masum insanlar, hem de din adına öldürülebilir, olacak iş değildir bu! Böyle oluyorsa, bunun içinde cehalet vardır; çünkü Peygamber efendimiz, **(İlim neredeyse din oradadır, din neredeyse ilim oradadır)** buyuruyor.

Yani ilimsiz din olmaz, din olmayınca da ilim olmaz. Bu ikisi birbirinden ayrılmaz. Evet, iman etmek şart, ama imandan sonra ilk iş, ilim öğrenmektir; çünkü namaz da kılsak, oruç da tutsak, ticaret de yapsak, nasıl yapılacağını bilmek şarttır. Ne iş yaparsan yap, onun ilmini bilmek gerekir.

Bir mümin sabahleyin kalktığı zaman ya âlim olarak kalkmalı, yani o gün bir şey öğretmeli veya talebe olarak kalkmalı, yani gidip bir şey öğrenmeli yahut dinleyici olarak kalkmalı yani gidip bir yerden dinler, mesela bir camiye veya bir hocaya gider, istifade eder. Eğer bu da olmazsa, muhabbetle kalkar. Yani bunları yapamadığının üzüntüsünü duyar ve bu üç halden birinde olanlara sevgi besler, Allah'ım bana da nasip et der...

İlim yayılmalıdır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanın vücudunda en kıymetli organ kalbdır. Bizim dinimizin esası, kalbi hastalıktan kurtarmaktır; çünkü insanın içinde kalbi hasta yapan bir düşman vardır. Hem Allah'a düşman, hem de kalbe düşmandır. O da insanın nefsidir. Nefse karşı bir ilaç gereklidir. Bu ilaç, imam-ı Rabbani hazretleri gibi büyük zatların sevgisi ve

eserleridir.

Eser deyince, hem kitapları, hem de onları sevip onların yolunda olanlar anlaşılır. O zatlardan birine rastlayan kurtulur. İnsan, dünyada beraber olduğu, sevdiği kişilerle haşr olunacaktır. İnsan, seveceği kimseyi iyi seçmeli, ona göre sevmelidir.

Kim olduğumuz değil, kiminle olduğumuz önemlidir; çünkü insan nasıl yaşarsa öyle ölür, nasıl ölürse öyle dirilitir.

Kimlerle berabersek, âhirette de onlarla beraber olacağız. Peygamber efendimiz, **(El mer'ü mea men ehabbe)** buyuruyor. Yani kimi seviyorsanız, dünyada kimlerle beraberseniz, âhirette de onunla berabersiniz buyuruyor. Kim Allahü teâlâyı çok anarsa, Onunla beraber olur. Kim Peygamber efendimize çok salevat-ı şerife getirirse, onunla beraber olur.

Hastaneler, hapishaneler sevgilime dokundun diyenlerle doludur. Muhammed aleyhisselam Allahü teâlânın sevgilisidir. Kim Allahü teâlânın sevdiklerine sataşırsa mahvolur.

Peygamberimize ve vârisleri olan evliyaya ne kadar muhabbet beslersek, onlar bize daha çok muhabbet beslerler. Kim onlara bir adım yaklaşırsa, onlar da bin adım yaklaşır. Büyük zatların yolu, okumak ve okutmaktır. Çok okudular, öğretiler ve kitaplar yazdılar. Dolayısıyla onları seven, onların yolunda olmalıdır. Onların yolunda olmak, Ehl-i sünnet itikadını öğrenmek ve öğrendiğini öğretmektir. Onlar, arının bin türlü çiçekten toplayıp bal yaptığı gibi, o kitapları hazırlayıp önümüze koydular. Bizim de okumamız ve o kitapları başkalarına da vermemiz gerekir.

İlim mutlaka yayılmalıdır; çünkü imandan sonra ilk emir **(Oku)** yani öğrenmektir, ilimdir. İlim olmazsa din olmaz. [Hakikat Kitabevi'nin yayınladığı, www.hakikatkitabevi.com adresinde de bulunan bütün kitaplar, hakiki Ehl-i sünnet âlimlerinin eserlerinden tercüme olup, o büyüklerin sözleri nakledilmiştir. Dinimizi doğru öğrenmek isteyenlere, bu kitapları okumalarını tavsiye ederiz.]

İlim ve edeb

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanın bu dünyada üstünlüğü, haysiyeti, şerefi, ilim ve edebi iledir. Malda, mülkte, rütbede ve soyda değildir. Şerefli insan, edebe riayet eden ve dinin emirlerine uyan insandır. Edeb ise, haddini, sınırını bilmek demektir.

İşyerinde, evlilikte, toplumda, her yerde herkesin bir sınırı vardır. O sınır içinde kalınırsa, geçici dünya Cennet gibi olur. Bütün üzüntüler, sıkıntılar, kavgalar, hep sınır ihlalinin doğmaktadır. Eğer evin hanımı, kendi sınırını bilirse, yani o edebi takınırsa, Cennet hanımı gibi olur. Bir erkek de kendi sınırını bilirse, o sınır içinde konuşur, hareket ederse, orası bir Cennet olur. Peki, bu sınır nedir? Bunu bilmek ilim öğrenmekle olur. İlim öğrenmeyen sınır tanımaz. Hazret-i Ali, **(Bana bir kelime yani dinimize ait bir mesele öğretmenin kölesi olurum)** buyuruyor.

Peygamber efendimiz de buyuruyor ki:

(Bir talebe, dinden bir mesele öğrenmek için evinden çıkarsa, hocasının evine kadar yürüse, “Bu şerefli kul benim üzerime bassın” diye melekler kanatlarını, onun ayaklarının altına döşer. Gökteki bütün kuşlar, karadaki bütün hayvanlar, denizdeki bütün balıklar, bu kul için, “Ya Rabbi, bu senin dinini öğrenmek için yola çıkmış, affet bunu” diye istiğfar ve dua ederler.)

Bu, sadece öğrenmek için gidene verilen ecirdir. Öğretmek için giden, elbette bundan daha çok ecir alır.

Eğer bir yerde Allahü teâlânın dinine hizmet varsa, her Müslümanın üzerine şu üç şeyden birini yapmak farzdır. Üçünü de yapmazsa ahirette bunun çok sıkıntısını çeker. Eğer ecdadımız, bizden öncekiler, bu üç şartı yerine getirmeselerdi, bugün biz belki de bir gayrimüslim çocuğuyduk, belki dinsizdik; çünkü İslamiyet bize bir emekle gelmiştir. Bunun için, emeği olanların üstümüzdeki hakkı çok büyüktür.

Üç farzdan **birincisi**, bizzat bedenlen katılmaktır. Nitekim Eshab-ı kiram tâ Mekke-i mükerremeden, Medine-i münevvereden İstanbul’a kadar geldiler. Niye geldiler? Toprak sahibi veya ganimet sahibi olmak için değil, Allahü teâlânın dinini kullarına anlatmak için geldiler.

İkinci farz, fiilen katılmaya imkân yoksa, malla, parayla desteklemektir.

Bu da mümkün değilse **üçüncü farz**, elini açıp dua etmektir. (Allah'ım ben iştirak edemiyorum, acizim, hastayım, sıkıntım çok, malım mülküm yok; ama bunlara yardım eyle, onları her türlü kötülükten muhafaza eyle, işlerini rast getir, insanlar kurtulup, dinsiz, imansız yaşamasınlar) diye dua etse, yine bu şartı yerine getirmiş olur.

Nakleden aziz olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âlim, çok kitap okuyan, çok bilgi sahibi olan değil, hakkı bâtili seçebilen, yani yanlış doğruyu ayırabilen, kimlerin sevilip seilmeyeceğini anlayanıdır. En zor iş, hakkı bâtiladan ayırmaktır.

Kendi görüşümüz olarak hiçbir şey söylememeli. Nakledersek aziz oluruz, kendi görüşümüzü anlatırsak rezil oluruz. **Seyyid Abdülkadir Geylani** veya **İmam-ı Rabbani** hazretleri şu kitabının şu sayfasında şöyle buyuruyor denirse, bu büyük zat acaba ne demiş diye herkes dinler. O zaman onu dinlerken, rabıta hâsıl olur. Yani severek dinleyenlerin kalbi, o zatın ruhuna bağlanır ve ondan feyz alırlar. **Abdülkadir Geylani** veya **İmam-ı Rabbani** hazretlerinin ruhu orada hazır olur ve kalbler nurlanır. 40 sene sonra insan yine hatırlar. Kalblere hiçbir şey tesir etmiyorsa, konuşanın kalbi ölü demektir. Anlatanın kalbi ölü de olsa, âlimlerin, evliya zatların sözlerini nakledince Allahü teâlâ bundan feyz ve bereket yaratır.

Ahir zamanda, dinsizliğin, ahlâksızlığın son sürat yayıldığı zamanda, imanı muhafaza edip dinimize hizmet etmek yani bu feci cereyanın içinde ters yöne gidebilmek, kişinin kendi başına yapabileceği iş olmaktan çıkar. Evliya zatlardan bir himmet, bir dua olmazsa, bu sel akıntısına karşı durmak, hele onun ters yönüne doğru ilerlemek çok zor ve imkânsız olur; ama Ehl-i sünnete hizmet edenlerin üzerinde Müslümanların, evliya zatların duası olursa, Allahü teâlânın yardımı da olur. Cenab-ı Hak yeminle bildiriyor, **(Siz Allah'ın dinine hizmet ederseniz, ben size yardım ederim)** buyuruyor. Bu nimete kavuşanlar, kendini bir şey zannetmemeli. Bu hizmetler, hep dua, himmet, ihsan-ı ilahi ve Allahü teâlânın yardımıyla olur.

Müminleri sevindirmek çok kıymetlidir. Ubeydullah-i Ahrar

hazretleri, daha gençliğinde, bir medresede, dört arkadaş, bir odada beraber kalıyordu. Kalb hallerinden de hiç haberi yoktu. Sadece ilim öğreniyordu. Bir gün, üç arkadaş çok hasta oldu. Doktor geldi, Ubeydullah-i Ahrar hazretlerine, (Hemen bu odayı terk et, çünkü bunlar bulaşıcı bir hastalığa yakalanmış, sen de ölürsün) dedi. (Kader böyleyse ölürüm) diyerek, arkadaşlarını bırakmadı. Gece onların hizmetlerini yaptı, odayı terk etmedi. Sabah bir kalktı ki, bütün vücudu değişmiş, nura gark olmuş. Durumu anladı. Hemen ellerini açıp, (Ya Rabbi, bu arkadaşlarıma şifa ver) diye dua etti ve arkadaşları sapasağlam ayağa kalktılar. Demek ki, müminleri sevindirmek, onlara hizmet etmek insanı kolayca ilerletiyor.

Allahü teâlânın sevdiği kul

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimleri, Allahü teâlânın sevdiği, razı olduğu kullarıdır. Peygamber efendimizin vârisleridir. Bir kimseye tâbi olan, iyi veya kötü, her neye kavuşursa, uymuş olduğu kimseden kavuşur. Büyük zatlara tâbi olanlar ve hizmet edenler için, büyüklere gelen nimetlerden pay vardır. Resulullahın vârislerine uyanın kavuştuğu şey, nimettir, rahmettir, hazinedir. Bozuk insanlara uyanın kavuştuğu şey ise zehirdir, felakettir, iflastır. O büyük zatlara uyan, onlardaki nimetlere kavuşur, dünyada ve ahirette rahat eder.

Allahü teâlânın en büyük nimeti, ihsanı, ikramı, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi sevdiği bir kulunu tanıtmasıdır. Allahü teâlânın bir kulunu sevdiğinin alameti, o kulun böyle mübarek bir zatı sevmesidir. Allahü teâlâdan ağlayarak, yalvararak bu nimeti istemek gerekir; çünkü onlar bizi Resulullah'a götürüyorlar. Resulullah efendimizi ise Allahü teâlânın sevdiğinde hiç şüphe yoktur.

Gece gündüz ibadet yapan çok mübarek bir zatın bir gün dışı ağrır. İstiraptan ibadet yapamaz hale gelince doktora gidip der ki:

— **Ne olur, şu ağrımı dindir!**

— Dış ağrını gideririm, ancak sen bana ne vereceksin?

— **Kaç para istersen veririm.**

— Senden para istemiyorum, sen salih bir zatsın, yaptığın bütün ibadetlerin sevabını olduğu gibi bana ver, ben de senin ağrını dindireyim.

Mübarek zat, gece gündüz namaz kılmış, ibadet yapmış, bir diş ağrısına hepsini feda edecek. Verse bir türlü, vermese bir türlü... Vermese, ibadet yapacak hali yok. Kendi kendine, (Ya Rabbi, ben bu sevabları vereyim, sana tekrar ibadet yapmaya başlarım. Sen çok merhametli ve çok cömertsin, ben verdim desem de sen zaten benden almazsın, ona da verirsin) diye düşünür. Sonra, (Tamam, verdim) der. Doktor da ağrısını giderir. Tam giderken, doktor der ki:

Dur bakalım nereye? Sen bir diş ağrısına bütün ömrünün ibadetlerini verdin, daha otuz bir dişin var, gözlerin, kulakların var. Her zerren için, daha vereceksin, ibadetin yeter mi? İnsan acizdir, bir diş ağrısına bile bütün ibadetlerini verir. O halde bizim Allahü teâlâyâ arz edeceğimiz ne ibadetimiz olabilir ki?

Salih zat doktora (Sen benden daha mübarekmişsin) der. Bunun üzerine doktor der ki:

Kimin mübarek olduğu belli olmaz, dış görünüşe göre karar verilmez. Mübarek olan, doktor da olabilir, tüccar da olabilir, kimyager de olabilir. Bu doktordur, tüccardır, kimyagerdir, dinden ne anlar diyen, öyle aldanır ki, bu aldanması dünyasını da ahiretini de harap eder.

Dostların iki alameti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın dostlarının iki alameti vardır. Bu alametlere bakarak, onun Allahü teâlânın sevgili kulu olup olmadığı anlaşılır.

Birincisi, onlar Allah için yaşar, Allah için konuşur. Yaptıkları her iş Allah rızası içindir. Onlar, Allahü teâlânın emir ve yasakları için vardır.

İkincisi, Allahü teâlânın sıfatlarıyla sıfatlanmışlardır. Mesela Allahü teâlânın sıfatlarından birisi rahmettir. Dinli dinsiz, canlı cansız, kâinatta ne varsa hepsinde Cenab-ı Hakk'ın şefkati, merhameti vardır. Bu zatlar da Allahü teâlânın bu şefkat, rahmet sıfatıyla sıfatlandıkları için kesinlikle, hiçbir canlıya zarar vermezler, intikam almazlar; ama onların kılıçları çok keskindir, kılıçları kâğıdı keser. Kılıçlarına çarpmamak gerekir. Cenab-ı Hakk'a çok yaklaştıkları için, Onda fani oldukları için, o yüce kudret sahibinin kudretiyledir. Allah muhafaza etsin!

Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin bir talebesi bir hata yapmış, yüz bin türlü özür dileyince, Mevlana hazretleri buyurmuş ki, (Benden özür dilemen yeter mi? Ben kırılınca, benim hocam, onun hocası, onun da hocası yani hepsi kırıldı, hangisini bulup özür dileyeceksin?)

Çok tehlikelidir. Ne iş yaparsak yapalım; ama saygı ve edepten geri kalmayalım; çünkü öyle bir yol ki, tasavvufun zirvesine ulaşırsak, ilmin zirvesine ulaşırsak, büyük zatlara karşı bir saygısız hareket yaparsak, hepsi elimizden çıkar.

Edeb, ilmin başı olduğu gibi, hem ortası, hem de sonudur. Edep, haddini bilmek, sınırı aşmamak demektir. Ailede, cemiyette, herkesin bir sınırı vardır. Bütün sıkıntı ve geçimsizlikler, hep haddi aşmaktan kaynaklanır. Herkes haddini bilip, sınırı aşmazsa, mesela evin hanımı da, erkek de, kendi sınırını bilip ona göre hareket ederse, o ev Cennet gibi olur. Cennet gibi olan evden ahirete gidenler de elbette Cennete gider. Her hususta dinimiz ne emrediyor, onu öğrenip, ona göre hareket eden, haddini bilmiş, sınırı aşmamış olur. O zaman ne kavga, ne geçimsizlik, ne de savaş olur. Dünya güllük gülistanlık olur. Herkesin sınırını ise, dinimiz bildirmektedir. Sınır tecavüzü yapmamalı, hiç kimsenin sınırına girmemeli! Neticede karşımızdaki de bir insandır, o da Allah'ın kuludur, kalbini kırmayalım. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Mahşerde, güneş bir mızrak boyu alçaldığı zaman, yedi sınıf insan, Arş'ın altında gölgelenecektir. Onlardan biri de müminin yüzüne sevgiyle, muhabbetle bakandır.)

Bu dünya yalandır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ölmek üzere olan bir mümin ne isterse, şimdi onu istemek gerekir. Ağrıları, sıkıntısı olan insan, ne ister? Ona mal mülk deseniz dönüp bakmaz, hatta kalbi kırılır. Mevki makam deseniz üzülür, yine kalbi kırılır. İstedığı sadece duadır, rahmet-i ilahidir, imanla ölmektir. Gün bu gündür, yarın belli değildir. Tevbe ve istiğfarı geciktirmemek gerekir. Peygamber efendimiz, **(Helekel müsevvifûn)** yani (Sonra yaparım diyenler helak oldu, tevbeyle geciktirenler aldı) buyuruyor. Onun için, tevbeyle geciktirmek uygun değildir. Çok günah

içinde yüzenin de, belki sözümde duramam diyenin de, yine tevbeyle devam etmesi gerekir; çünkü tevbe etmemek veya tevbeyi geciktirmek, o günaha girmekten, o günaha devam etmekten daha büyük günahıdır. Tevbe etmek iman alametidir; suçunu, günahını kabul etmek, yaptığına pişman olmak demektir.

Yine Peygamber efendimiz, **(Kıyamette herkes, şu dört suale cevap vermedikçe hesaptan kurtulamaz: Ömrünü nasıl geçirdi, ilmiyle nasıl amel etti, malını nereden, nasıl kazandı ve nerelere harcadı, bedenini nerede yordu, hırpaladı?)** buyuruyor. Her mümin, ahirette sorulacak bu dört suale hazırlanmalı. Müslümanın, imandan sonra en kıymetli varlığı vaktidir; çünkü vakit gidince, bir daha geri gelmez. **(Vaktini nerede harcadın, neyle geçirdin?)** sorusuna çok iyi hazırlanmak gerekir.

Bir mübarek zat sohbeti bitirince en son, talebelerine der ki:

— **Şimdi size bir yalan söyleyeceğim.**

Talebeler şimdiye kadar hocalarından böyle bir şey duymadıkları için sormuşlar:

— Efendim af edersiniz, anlayamadık.

— **Şimdi size bir yalan söyleyeceğim. Eğer yalanım sonradan meydana çıksaydı günaha girerdim; ama ben yalan olduğunu önceden söylüyorum.**

Talebeler dikkatle dinlerler. Hocaları, **(Filan yerin en meşhur zatı, filanca efendi, şu anda dergâhın bahçesine geldi, az sonra kapıdan içeri girecek)** buyurunca, talebelerin hepsi birden pencereye koşar. Bakarlar ki, gelen giden yok. (Efendim, kimse yok) derler. O mübarek zat der ki:

— **Evet, kimse yok. Ben size yalan söyleyeceğim dedim, siz yine de pencereye koşunuz. Söyleye söyleye dilimizde tüy bitti. Bütün kitaplar yazıyor, bu dünya yalandır diye. Siz hâlâ dünyanın peşinde koşuyorsunuz. Yalanın peşinde koşuyorsunuz. İşte insanın nefsi budur. İşte şeytanın aldatması budur. Adamı rüya peşinde, hayal peşinde koşturur. Bir bakar ki, ömrü bitmiş...**

Dünya yükü

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Geçici lezzetlere, çabuk biten, tükenen dünyalıklara aldanmamalı. İnsanlar Allahü teâlâyâ kulluk, ibadet etmek için yaratılmıştır. İnsanlar saadete kavuşmak için, yaratılış gayelerine dikkat etmeli ve dünyaya düşkün olmaktan kaçınmalı. Dünya nimetleri geçicidir. Dünya, sonsuz kalınacak bir yer değildir, âhirette saadete kavuşmak için bir binek gibidir. Sevinç yeri değil, ayrılık yeridir. Akıllı kimse, bu fani dünyaya düşkün olmaz, dünyada kulluk vazifesini hakkıyla yapar.

Kalb, dünya arzularından birine bağlı kaldığı ve geçici lezzetlerden birinin peşine takılıp gittiği müddetçe, âhireti nasıl sevebilir?

İki arkadaş gemiyle uzak bir yere gideceklerdi. Sırtlarında da eşyaları vardı. Biri gemiye binince sırtından yükünü indirdi, üstüne oturdu. Diğeri ise indirmede. Arkadaşı ona, **(Yükünü indirsene)** dedi.

O da, (Ben indirmem. Benim malım kıymetli, sırtımda taşıyım) dedi. Arkadaşı, **(Yahu, delilik etme, indir! Üstüne de güzelce otur, bir dinlen! Bak ben ne güzel dinleniyorum)** dedi. O ise, (Sen dinlen, ben indirmem) dedi.

Bu şahsın yükünü sırtında taşıması, diğer insanların da dikkatini çekti. Onlar da sorunca, aynı şeyleri söyledi. Herkesin böyle kendisine tuhaf tuhaf bakması üzerine, malımı alacaklar galiba diye şüphelendi, gittikçe geminin kenarlarına, köşelerine yaklaştı. Buralarda durmak tehlikeliydi. Fırtınayla, dalgayla denize düşülebilirdi. Gemidekiler, bunu da ona söylediler. Öyle tehlikeli yerlerde durma, gel, yanımızda dur dediler. Bu, onları dinlemedi, malında gözleri olduğunu zannediordu. Birkaç saat sonra, bir fırtına, bir dalga, adam yüküyle birlikte denize uçup gitti. Malından olduğu gibi, canından da oldu.

Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretleri, bu olayı anlattıktan sonra buyuruyor ki:

— Ey aziz! Dünya malını sırtından indiren, ne kadar rahat yolculuk yaptı. Âhireti zaten rahat. Allah demeye vakti çok. Diğerininse hem dünyası harap, hem de âhireti. Yoruldu, korktu, üzüldü, malım malım diye kahroldu. Allah demeye bile vakit bulamadı. Dünyasını da mahvetti, ahiretini de...

İmam-ı Rabbani hazretleri de buyuruyor ki:

Eğer dünya malına tapan birisine rastlarsan sokağını değiştir, aynı köyde veya aynı mahallede oturuyorsan, oradan başka yere git ki, kalbin ona meyletmesin!

Nasıl evliya oldular?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evliya zatların asırlardır unutulmayıp, herkesçe sevimlerinin sebeplerinden bazıları şunlardır:

1- Kendi hocalarının rızalarını kazandılar: Bütün büyükler, (Ümmeti arasında peygamber neyse, talebesi arasında hoca odor) hadis-i şerifine uyarlardı. Buyururlardı ki:

Bizim yaptığımız bunca hizmetin eciri, sadece mübarek hocamızdır; çünkü hocamızı tanımasaydık, doğruyu bulamazdık. Bu hizmetler sadece onlar vasıtasıyla olmaktadır. Bize ait bir şey var dersek, felakete uğrarız. Bu hizmetlerin zerresini kendimizden bilirsek, yanarız, mahvoluruz. Bizi doğru yola sevk eden, o büyüklerdir. Onların haklarını ödeyemeyiz.

2- Ömürleri iyilik etmekle geçti: Kendilerini, insanlara iyilik yapmak için adarlardı. Evlada yapılan iyilik, anaya babaya yapılmış demektir. Allahü teâlâ da, kendi kullarına yapılan iyiliği sever. Allahü teâlânın sevdiği kişiyi de herkes sever. Sevgi Allah'tan gelir. Allahü teâlânın sevgisini kazanmak isteyen, salih kulların sevgisini kazanarak, insanların hayırlısı olmalı. (İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır) hadis-i şerifi de hayırlı insanın kim olduğunu bildirmektedir.

3- Doğruluktan hiç ayrıldılar: Hiç kimse için kötülük düşünmezlerdi. Hak neyse, onu söyler ve yaparlardı. (Müslüman, elinden ve dilinden emin olunan kimsedir) hadis-i şerifine uygun yaşarlardı. Müslüman, her yönüyle doğru insan demektir. İmanı doğru, ameli doğru, sözü doğru, özü doğru kimsedir. (Bir elime güneşi, bir elime ayı verseniz, doğruyu söyleyeceğim) hadis-i şerifine uygun yaşarlardı.

4- Çok sabrettiler: Öfkelenip, kalb kırmazlar, (Allahü teâlâ sabredenleri sever) ve (Sabreden, zafere kavuşur) hadis-i şeriflerine uyarak, hep sabrederlerdi.

5- Huyları çok yumuşaktı: (Allah yumuşaktır, yumuşaklığı

sever) hadis-i şerifine uyarak, hep tatlılıkla, şefkatle muamele ederlerdi.

6- Fitneden uzak dururlardı: Müslüman, Allah'tan başka kimseden korkmaz. Ancak kendisinden korkar. Bilir ki, benim yanlış bir hareketim, yanlış bir sözüm, bütün Müslümanlara zarar verir. Müslüman, **(Fitne uykudadır, onu uyandırana Allah lanet etsin)** hadis-i şerifine uyarak, taşıdığı elbisenin, kendi elbisesi değil, İslamiyet'in ve bağlı olduğu büyüklerin elbisesi olduğunu bilir. Buna bir şey dökülmesin, buna bir laf gelmesin diye titrer. Bilir ki, kendisi yüzünden bir Müslüman zarar görürse, bunun vebali çoktur.

7- Kalb kırmaktan çok korkarlardı: Kalb kırmak, yetmiş kere Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günahdır. Kalb kırmakla küfür arasında çok ince bir perde vardır. Kalb kırmanın kapısı açılınca küfre girilebilir. Küfrün hemen yanında kalb kırmak vardır. Mümin, elinden ve dilinden kimseye zarar gelmeyen kimsedir. Mümin, hep güler yüzlü, tatlı sözlü olur. Müminin ağzından kötü söz çıkmaz. Evliya bir zata, Allahü teâlânın en çok sevmediği nedir diye sorulunca, o zat, (Allahü teâlânın en çok sevmediği, iman etmemek, kâfir olmak, bundan sonra da en çok sevmediği, kalb kırmaktır) buyurur.

8- Emir vermekten sakınırlardı: İnsanları felakete sürükleyecek olan huy, emir vermektir. İnsanların hücrelerinde emir vermek arzusu vardır. Bu, can çıkmadan önce, en son çıkacak huydur. İnsanlar için en büyük felaket, emir verme sevgisidir. Bu sevgi olmayan, emir verebilir; ama bu arzu ve heves varsa, verilen her emir kul hakkına girer. Büyükler, **(Bize çavuş değil, er lazım)** derlerdi. Er, emir vermez, peki der. Er olmak, kul olmak, en şerefli meziyet, en şerefli rütbedir. **(Ben Allah'ın kuluyum)** hadis-i şerifi, kulluğun, er olmanın önemini göstermektedir. Er olmayı kabul etmeyen, kaybeder; çünkü sular daima denize doğru akar, tepeye doğru akmaz. Bu nefsin azgınlığını durdurmak zor iştir. Bunu durduracak en iyi ilaç, peki demektir; çünkü nefis, hayır der, yaratılışı öyledir; ama peki derse, dünya ve ahiret saadetlerine kavuşur. Eshab-ı kiram, devenin üstündeyken kırbaçları yere düşse deveden inerler, kırbacı kendileri alır, tekrar binerlerdi. Deveye inip binmek zahmetli bir iştir. Buna rağmen, emir vermemek için böyle yaparlardı.

9- Kibirden çok korkarlardı: Allahü teâlâ, **(Azamet ve kibriya benim hakkımdır, kim bana ortak olursa, ona hiç acımam, yakarım)** buyuruyor. O halde küfürden sonra en kötü ahlak, en büyük günah, kibirli olmaktır. İnsanın kalbinden kibri çıkarmak, iğneyle dağı toz haline getirmekten daha zordur. Aile içerisinde, cemiyet içerisinde, her geçtiğimiz sıkıntı kibirdendir. **(Kalbinde zerre kadar kibir bulunan Cennete giremez)** hadis-i şerifine uymaya çalışmalı. Kibri çıkarmadan Cennete girmek zordur. Güzel ahlak, kalb kırmamaktır. Kibirli olan, öfkeli olan, kalb kırar.

10- Hep güler yüzlüydüler: **(Müslüman, tatlı dilli, güler yüzlü olur)** hadis-i şerifine uygun hareket ederlerdi. Herkesin bir derdi vardır. Onlara yeni bir dert katmayıp, o derdi yok etmeye çalışmalıdır. Bunun da bir ibadet olduğunu bilen Müslüman, onları neşelendirir, ferahlandırmaya uğraşır.

11- Kul hakkından çok korkarlardı: Kul hakkı, İslam ahlakının temelidir. Ahirette herkes, kul haklarından hesaba çekilecektir. Peygamber efendimiz, Sırat köprüsünde sorulacak yedi sualden sonuncusunun kul hakkı olduğunu, bundan peygamberlerin bile korktuklarını bildirmiştir.

Bir kimse, Peygamberlerin yaptığı ibadetleri yapsa; fakat üzerinde başkasının bir kuruş hakkı bulunsa, bu bir kuruşu ödemedikçe Cennete giremez. Kul hakkı o kadar önemli ki, bir dank [yarım gram gümüş] hak için, cemaatle kılınmış, kabul olmuş yedi yüz namazın sevabı alınıp hak sahibine verilecektir, sevabı yoksa onun günahı buna yüklenecektir.

Müslüman, (Önce senin hakkın, sonra benim hakkım, önce senin menfaatin, sonra benim menfaatim, önce sen rahat et, mutlu ol, sonra ben; çünkü senin hakkın çok büyüktür. Allahü teâlâ bana, senin hakkından soru soracak) diye düşünür.

Müslümanlık su gibidir. Hayat suyla vardır. Ateş suyla söner. Suyu sevmemek olmaz. Müslüman da, herkes tarafından sevilen ve aranan su gibi olmalı. Hiç kimse ondan şikâyet etmemeli; ama herkesin ihtiyacı olmalıdır. Müslüman demek, **hasreti çekilen insan** demektir. Bir kimsenin hasreti çekilmiyorsa, son nefeste imanı tehlikededir. Nitekim, **(Eğer bir Müslümana yaklaşmak zorsa, bu, onun felaketine sebep olabilir)** hadis-i şerifi bu durumu açıklıyor.

12- Tevazu ehliydiler: (Allah için alçak gönüllü olanı, Allahü teâlâ yükseltir) hadis-i şerifine uyarak tevazu sahibiydiler. Kendini yüksek gören kimse, yalnız kendisi kendisini yüksek bilir, herkes ondan nefret eder. Kibirliyi Allahü teâlâ sevmediği gibi, insanlar da sevmez.

13- Çok cömertlerdi: Hiçbir cimri, Allah dostu olamaz. **(Cömertlik öyle bir haslettir ki, insanın kötü huylarını örter. Cimrilik de, insanın iyi huylarını örter)** hadis-i şerifine uyarak, hep vermişlerdir. Verdiği zaman, alandan daha çok sevinen, hakiki mümindir. Cömertlik, Cenab-ı Hakkın çok sevdiği bir ahlaktır. Bu, her kula nasip olmaz. Cömert olan bir kâfire, son nefeste iman nasip olma ihtimali yüksektir.

14- Anlaşılmalari kolaydı: (İnsanlara, akılları derecesinde konuşun) hadis-i şerifine uyarak, kısa, açık ve herkesin seviyesine göre konuşturlardı. İslamiyet nedir diye soran bir bedeviye, Resulullah efendimiz, **(Allahü teâlânın bütün emirlerine hürmet etmek, beğenmek ve Onun bütün mahlûklarına acımak, şefkat göstermektir)** diye cevap vermiştir. Allah'ın emirlerine hürmet etmektir deniyor, onları yapmaktır denmiyor! Öyle deseydi, kaç kişi Müslüman olabilirdi? İmanla ölmek için, elbette yapmaya çalışmak da şarttır.

Saltanatın dört esası

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Harun Reşid, oğluna hilafeti bırakmadan önce der ki:

Bak oğlum, şu benim oturduğum koltuk dört ayaklı. Bu ayağın bir tanesi kırılrsa ben oturamam. Sen hiç oturamazsın. Onun için, bu dört ayağın sağlam olması şarttır. İşte, saltanatın da dört esası vardır. Bu dört esastan biri sakatlanırsa bütün saltanat yıkılabilir:

1- Adalet: Kayırmak, ayırmak olmamalı. Adaletin önünde, çoban ve sultan eşit haklara sahiptir. Büyük devletlerin yükselmesi, durması ve çökmesi hep adalete bağlılıkları nisbetinde olmuştur. Dünyada adaletle iş görmeyenler, her nerede olursa olsun adaletten sapan insanlar, ahirette çok sıkıntı çekecekler; çünkü asıl adalet oradadır. Dolayısıyla bize düşen vazife, daha çok ihsanda bulunmak, daha çok vermek, paylaşmakta dikkat etmektir.

2- Emniyet: İnsanlara emniyet vermelisin ki, herkes sana güvenmeli ve emniyet içinde yaşamalı. Emniyet ve güven olmadığı zaman, saltanat yaşayamaz. Güven elde etmek çok zordur; ama kaybetmek an meselesidir. Menfaatini düşünen, kaybeder. Hak ne ise, onu savunmalı.

3- Hesabını yapmak: Nasıl Cenâb-ı Hak ahirette hesap soracak, o zaman sen de dünyadayken hesabını dürüst ver! Gelirinin, giderinin hesabını iyi yap! Milletin parası emanettir. İdareci kendine ait olanla ne yaparsa yapar; ama milletin parasını harcarken, kullanırken, gösterilen hassasiyet nispetinde, sevab veya günah kazanacaktır. Tasarruf etmeden, gelir artırılrsa da, hiç faydası olmaz. Tasarruf edip, helalinden geliri artırmak gerekir. Bardağın dolması değil, taşması önemli. Su taşmazsa, millete faydası olmaz. Tasarruf ve geliri artırmak, milletin gücünü, hızını artırır.

4- Haberleşmek: Doğru bilgi, sana vaktinde gelmeli, senden de vaktinde gitmeli. Bunda aksaklık, eksiklik olmamalı. Yoksa çok sıkıntı çekersiniz, bütün sıkıntınız aranızdaki haberleşme eksikliğinden olur. Bilgi almadan bilgi verilmez. Doğru bilgi alamazsan, doğru bilgi veremezsin. Yanlış bilgi alırsan, yanlış karar verirsin, yani yanlış bilgi verirsin. Doğru bilgi altındır. Hatta altından daha kıymetlidir. Milletin iki emaneti var, bunlara çok dikkat etmek şarttır. Birisi bilgi, ikincisi para. Her emanete olduğu gibi bu emanete de hıyanet edilmez. Emanete hıyanet ve verdiği sözde durmamak, münafıklık alametidir. Münafık ise Cehennem'in en dibine gider.

Hüküm neticeye göre verilir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hüküm, neticeye göre verilir. Yaptığımız işlerin, başı, ortası, şöyle böyle olabilir; ama neticesi nedir? İbadet yapmaktan, çalışmaktan, yorulmaktan, ticaretten, aklımıza ne gelirse, bütün bunları yapmaktan maksat, eğer rıza-yı ilahi ise, neticesi iyidir; hüküm ahirettir. Eğer bunları yapmaktan maksat, nefsin arzularıysa, insanların takdirlerini kazanmaksa, neticesi kötüdür; hüküm dünyadır. Dünyanın ise, Allah katında, sivrisineğin kanadı kadar bile değeri yoktur.

Ahirette herkes, yaptığı işin neticesine göre muamele görecek.

Niçin, ne maksatla yapılmışsa, işte hüküm, buna göre verilecek. Bu kadar uğraşmak, bu kadar yorulmak, bu kadar gayretle birlikte, neticede hüküm dünya olursa mahvoluruz. Cenâb-ı Hak, **(Benim için yapmadınız. Başkasından beklediniz. Dünyada da alacağınızı aldınız. Benden ne istiyorsunuz?)** derse, işte hüsrân odur, felaket, azap odur. Bu nasıl belli olur? Bunun yeri kalbdır, dışarıdan anlaşılmaz. Bunun dışarıdan görünen bir alameti yoktur; çünkü herkes ibadet yapıyor, çalışıyor, kendine göre bir şeyler yapıyor. Allahü teâlânın razı olduğu ve olmadığı işler var. Razi olmadıklarını zaten hesaba katmıyoruz. Dinimizin emrettiği işleri, Allah için mi yapıyoruz, yoksa başka şey için mi? Mesele bu! Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlâ sizin işlerinize, şeklinize, görünüşünüze bakmaz, kalbinize ve niyetinize bakar, o işi niçin yaptığınıza bakar)** buyuruyor. O halde niyetimizi düzeltmemiz şarttır.

Ucubdan yani kendini beğenmekten çok sakınmalıyız. Bir insanda ucub var mı, yok mu, nasıl anlaşılır? Ucub sahibi olanın beş tane alameti var:

1- Kibirli olur. Yani başkalarını beğenmez.

2- Allahü teâlânın azabından korkmaz. Hep, Allah mağfiret edicidir der. Her gün yangından, selden, depremden, kazadan ölenleri görür; ama anlamaz. Yani Allahü teâlânın gadabı da var; fakat ucub sahibi, hiç bunları düşünmez. Sadece, (Allah gafur-ur-rahimdir) der.

3- Günahı olduğunu kabul etmez. Hâlbuki kendini günahsız zannetse de, Allahü teâlâyı hatırlamadan geçen zaman elbette günahıdır; ama kendini beğenen, kendine günahı kondurmaz. Günahını az görür ve hiç önem vermez.

4- Büyüklerin sohbetinden faydalanamaz. Zaten kibir, her iyiliğe engeldir.

5- Sormaz, istişare etmez. Bu da onu felakete götürür.

Hiç kimse, ben ucub sahibiyim demez. Ucub sahibiyim dese, zaten ucub sahibi olmaz; çünkü hiç kimse Cehenneme gitmeyi kabul etmez. Bu beş huy kimde varsa, o ucub sahibidir. Ucub sahibinin gideceği yer de Cehennemdir.

Hikmetli sözler

Kişi, iyilik düşünür de yapamazsa, kendisinden misk kokusu yayılır. Melekler, iyiliği bu kokudan bilir, o iyiliği yapmış gibi sevab yazarlar. Kişi, kötülük düşünür de yapmayınca, etrafa kötü koku yayılır, kokusundan onun kötülük olduğunu anlarlar; fakat işlemediği sürece onu günah olarak yazmazlar. **(Süfyan bin Uyeyne)**

Kişi, herkesle düşüp kalktığı müddetçe, riyakârlıktan kurtulamaz. **(Fudayl bin İyad)**

Âhiret dünyadan hayırlıdır dediği halde, kazandıklarını Allah için harcamayan, sözünde yalancı değil midir? Ölümden kurtuluş yok dediği halde, hiç ölümü hatırlamayan, ahmak değil midir? **(Şakik ez Zâhid)**

Hatem-i Esam'a, (Ne zaman dünyadan ibret alanlardan oluruz?) diye sorulunca, (Dünyadaki her şeyin, sonunda harap olacağını ve sahiplerinin, sonunda toprağa gideceği şuuruna erince) diye cevap verdi. **(İmam-ı Şarani)**

Gölgeyi güneşe tercih edip de, Cenneti Cehenneme tercih etmeye, akıllı denebilir mi? **(Ahmed Bin Harb)**

Malik bin Dinar hazretlerine (Bizimle yağmur duasına çıkar mısın) dediklerinde, (Benim yüzümden üzerinize taş yağmasından korkarım. Siz yağmur yağmıyor diye endişe ediyorsunuz. Ben hâlâ neden taş yağmadı diye düşünüyorum) buyurdu. **(İmam-ı Şarani)**

Bir zamanlar günahlarımız için ağlardık, şimdi Müslümanlık elden gidecek diye endişeleniyorum. **(Süfyan-ı Sevri)**

Başına gelen bir felaketten dolayı, Allahü teâlâdan başkasına yakınan kişi, bu kusurundan dolayı tevbe etmedikçe, ibadetten zevk alamaz. **(Ka'bul Ahbar)**

Başkalarının elindeki nimetleri kıskanıp, bunun için üzülen, aslında Rabbinin takdirine kızmıştır. **(Vehb bin Münebbih)**

Kazaya rıza göstermeyen, ahmaklığının devası yoktur. **(Meymun bin Mihran)**

Halkın ağzında sakız gibi çiğnenmedikçe, kişinin Allah katında salihliği, kemal derecesine varamaz. **(Vehb bin Münebbih)**

Bir mecliste üç şey olursa oraya rahmet yağmaz: **1-** Dünyadan konuşulması, **2-** Çok gülünmesi, **3-** Gıybet edilmesi. **(Hatem-i Esam)**

Cehennemde, yalancılar köpeğe, hasetçiler domuza, gıybetçiler

maymuna çevrilecektir. **(Hatem-i Esam)**

Söylediği doğru olsa bile, kovucuyu, (Ya, öyle mi?) diye tasdik etmeyin, ondan nefret edin, çünkü kovucunun haberini tasdik etmek, kovuculuğun meşru olmasına izin vermektir. Bu ise, kovuculuktan daha kötüdür. **(Halid bin Safvan)**

Bir dağ bir dağa saldırırsa, saldıran yıkılır. Bu söz, zulme uğrayanın, zalimi Allahü teâlâyâ havale etmesinin felaketini bildiriyor, çünkü havale ile zalimin helakine sebep olabilir. Havale etmeyip affetmek daha iyidir. **(Hazret-i Mücahid)**

Kötü kişi, kırılmış çömlek gibidir. Ne, işe yarar; ne de yeniden çömlek yapmak için çamur olur. **(Vehb bin Münebbih)**

Kendisine iyilik ettiğiniz kötü kimsenin şerrinden korunmaya çalışın! **(Hazret-i Ali)**

Şimdi, ne kişinin kendini sorgulaması, ne de vefa kaldı. Er kişiler gitti, geride çerçöp kaldı. **(Meymun bin Mihran)**

Şu iki haslete sahip olmayan kâmil olamaz: **1-** İnsanların ellerindekine göz dikmemek, **2-** Onların eziyetlerine katlanmak. **(Eyyüb Sahtiyani)**

İnsanlarla iyi geçinemeyen, imanın tadını alamaz. **(İbni Verd)**

Âhir zamanda bir müminin huzuru, halk tarafından tanınmamaya bağlıdır. **(Hazret-i Ali)**

İnsanlar bir ateş gibidir. İhtiyacın kadar onlara yaklaş; ama ateşe nasıl yaklaşmak gerekirse öyle yaklaş! **(Hatem-i Esam)**

Bu zaman, susmak ve azıkla yetinip ölümü bekleme zamanıdır. **(Süfyan-ı Sevri)**

Eski insanlar birer ilaçtı. Günümüz insanları ise devasız birer dert! **(Süfyan-ı Sevri)**

Ben mesciddeyken, (En kötünüz dışarı çıksın) dense, birisi benden daha çevik davranıp da dışarı fırlamazsa, herkesten önce ben çıkarım. **(Malik bin Dinar)**

Allahü teâlâ kibirliyi, en aşağı bilinen kimse ve komşuları tarafından hakarete uğratmadıkça ve ölümünden önce altına yapar bir hale düşürmedikçe, dünyadan çıkarmaz. **(Hatem-i Esam)**

Dervişi hor görmek, kibrin ta kendisidir. Onu kötülemekse, köpeklerin havlaması gibidir. **(Ebu Talib Nahşebi)**

Öyle zaman gelecek, insanlar çok yüksek binalar yapacaklar,

önemli binekleri olacak, ama dinlerini ziyan edecekler. Sizin kıblenize doğru namaz kılacaklar, ama sizin dininiz üzere olmayacaklar. **(Abdullah ibni Mes'ud)**

Ağır hastanın yiyip içtiği kıymetli gıdalar sağlığına fayda vermediği gibi, dünya sevgisine dalmış kalplere de nasihat fayda vermez. **(Malik bin Dinar)**

Dinde seninle yarışanla yarış! Dünyalıkta yarışanla yarışma, dünyayı onun kucağına at! **(Hasan-ı Basri)**

Dünya bir leştir, ondan bir şey koparmak isteyen köpeklerle dalaşmaya mecbur kalır. **(Vehb bin Münebbih)**

İnsan, beyinle ve yürekle sevmemeli, çünkü yürek durur, beyin unuttur. Ruhla sevmeli; ruh ne durur, ne unuttur, ne de ölür. **(Hazret-i Mevlana)**

Selef-i salihin denilen büyük zatların bazı vasıfları

- 1- Dinlerini tam öğrenmişlerdi.
- 2- İlimleriyle amel ederlerdi.
- 3- İhlâs sahibiydiler.
- 4- Makam ve mevki sahiplerine yaklaşılmazlardı.
- 5- Özleri, sözlerine uygundu.
- 6- Zulme sabır gösterirlerdi.
- 7- Bütün arzuları Allah rızasıydı.
- 8- Son nefeste imansız gitmekten çok korkarlardı.
- 9- Hanımlarının huysuzluklarına sabrederlerdi.
- 10- Herkese nazik davranırlardı.
- 11- Az yiyip, az içerlerdi.
- 12- Nasihat kabul edeceğini sezdikleri kimselere, nasihat ederlerdi.
- 13- Din kardeşlerinin kusurlarını gizlerlerdi.
- 14- Susarlar, az konuşurlar; konuşunca da hikmet söylerlerdi.
- 15- Birer sır küpüydüler.
- 16- Başkalarının değil, kendi ayıplarıyla ilgilenirlerdi.
- 17- Cömert ve yardımseverdiler.
- 18- Dostlukları vefalıydı. Hepsini arayıp sorarlardı.
- 19- Son derece edep ve hayâ sahibiydiler.

20- Kendilerini çekemeyenlere bile, hayır dua ederlerdi.

21- Sohbeta çok önem verirlerdi.

İlim, amel ve ihlâs

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın rızasına kavuşturan yolda, yalnız ilim kâfi değildir. İlmiyle amel etmek de gerekir. İlmiyle amel etmek de kâfi değildir, ihlâslı olmak da gerekir. O halde kurtuluş için, ilim, amel ve ihlâsın birlikte olması şarttır.

İhlâslı Müslüman, her yerde rahat eder. Nerede ihlâs yoksa, orada huzur, başarı olmaz. Hiç ihlâsı olmayan, Allah için yapılan hizmette barınamaz. İhlâslı olanlar kapışılır. Mıknatıs, ancak cevheri çeker. Cevher, çok az da olsa çeker. Hiç kalmayınca çekmez; çünkü mıknatıs saman çöpünü çekmez.

Nefsi aradan çekmeli, tenkit etmekten uzak durmalı. Kendini beğenmemeli, kendinden iğrenmeli. Kendinden tiksineyen kurtulamaz. Bir gün öleceğiz ve yaptıklarımızın hesabını vereceğiz. Sakın, (Ben olmazsam bu hizmetlerin hali nice olur) dememeli. (Ben olmazsam bu hizmetler daha iyi yürür, nefsim hizmetlere engel oluyor) diye düşünmelidir.

Herkes, beraber çalıştığı arkadaşların sıhhat ve huzurunu düşünmeli. İşçi veya işveren olarak değil, baba, evlat, abi, kardeş gibi davranmalı. O insanlar bizim için değil, Allahü teâlânın dinine hizmet için geldiler, yani Peygamber efendimizin vârisleri olan Ehl-i sünnet âlimlerine hizmet için geldiler. Onlar, bu büyüklerimizin emanetidir. Emanete hıyanet edilmez. O büyükler, kötü niyetli olanları aralarından seçmesini bilirler. Bize şeref onlardan geldiğini unutmamalı. Eğer bir kıymetimiz varsa, bu büyük zatlara olan sevgimizden geldiğini anlamalıyız. Bulduğumuz mevkiye kendimizin layık olduğunu düşündüğümüz anda başa döneriz, yani yaptıklarımız boşa gider. Güneş varken yıldızlar görünmez, onlar varken biz de görünmemeliyiz. Bizim yok olmamız gerekir. Onlar varken “biz” demek çok acayıptır ve abestir. Allahü teâlâ, nasıl gökteki güneş sebebiyle hayat veriyorsa, bu güneşlerle yani Ehl-i sünnet büyükleri vasıtasıyla da, rüşd, hidayet, maddi ve manevi rızıklar verir.

Mümin, mümine âşık olmalı. Eshab-ı kiramın başarısının sebebi, birbirlerini çok sevmeleridir. İster Müslüman olsun, ister kâfir olsun, hiç kimsenin bedduasını almamalı. Birisine kızdığımız zaman, birisi bize kızdığı zaman, hemen iki rekât namaz kılmalı, “Estagfirullah” demeli. İsyân ve günah bize aittir. Kusuru kendimizde arayacağız, başkasında değil.

Yaptığımız ibadetleri, hizmetleri, Allah rızası için yapmalı. Başkası görsün diye yaparsak, boşa gider. Aferin almak için, gösteriş için, öğünmek için yapan, dünyada alacağını almıştır. Kıymeti yoktur. Allah rızası için yapan kurtulur, kazanır. Ölüm çok ani gelir. Gaflet içinde olmayalım...

Başarının şartı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ razı olduğu kullarını dinine hizmette kullanır. Bir insan, en kıymetli işi, en çok sevdiği ve en çok güvendiği kimseye verir. İşte İslamiyet'i yaymayı da, Habibim dediği ve en çok sevdiği Peygamber efendimize verdi. Peygamberimizden sonra da bu hizmetleri, yine sevdiği kullarına vermiştir. Bunlar ise Peygamber efendimizin vârisleri olan Ehl-i sünnet âlimleri, evliya zatlar, Silsile-i aliyye büyükleri ve bunları sevip, onlara tâbi olanlardır. Bu hizmetlere katılanlar, İslami bilgileri de öğrenmeli. İlim, amel ve ihlâs oldukça, hizmetler devam eder.

Allahü teâlâyı unutarak yapılan hizmet, hezimet olur. Ehl-i sünnet itikadına hizmet için yola çıkan, kendi aklına, konuşmasına, gücüne, gayretine güvenirse, Allahü teâlâ onun işini kendine bırakır, rezil ve zelil olur. Allah rızası için çıkıp, benim elimde bir şey yok diye, bütün gayretiyle yola çıkarsa, netice ne olursa olsun, hayırlıdır. İhlâslı olan başarır.

Bugünkü işimizi yarına bırakmayalım. Niyetlerimizi düzeltelim. Bir başarı elde edersek, sakın bunu kendimizden bilmeyelim. Daima büyüklerle beraber olalım. Münakaşa ve itiraz etmeyelim, fitne çıkarmayalım. Başımızda olan âmirlerimize itaat edelim. Her zaman güler yüzlü, tatlı dilli olalım. Kendimizi suçlamadığımız an, rahat ve huzur bulmayız. Huzur, başarı arayan ve iyi geçinmek isteyen, yüzünü ahirete çevirmelidir.

Mümin demek, affedici, güler yüzlü, tatlı dilli insan demektir. Her Müslüman kendine, (İnsan ancak bu kadar iyi olabilir) dedirtmeli. Herkese yumuşak söylemeli, yumuşaklıkla muamele etmeli, az konuşmalı, kimseyi incitmemeli. Gücendiğimiz veya sevmediğimiz kimseye ihsan etmeliyiz, sıkıldığımız insana güler yüz göstermeliyiz. Dini yaymakta sabırlı, cömert, merhametli ve affedici olmalıyız. Dünya meselesi için kimseyi tenkit etmemeliyiz.

Bir işin zahmeti ne kadar çoksa, rahmeti de o kadar çok olur. Kalbi en çok nurlandıran şey, kızdığımız kimseye dua etmektir. Gıybet etmemeli, malayani denilen boş şeyler konuşmamalı. Başkasına değil, herkes kendine bakmalı, niyetini, ahlakını, yanlış işlerini düzeltmeli. Her şeyimiz Allah için olmalı! İhlâssız amel, geçersiz, sahte para gibidir. Mütevazı olmalı, az konuşmalı, ağızdan çıkan her sözün, ya sevab veya günah olduğu iyi bilinmeli.

Yaptığımız iyilikleri ve bize yapılan kötülükleri unutmamalıyız; fakat Allahü teâlânın bizi her yerde gördüğünü ve ölümü hiç unutmamalıyız.

Çaresiz kalındığı zaman, büyük evliya zatların yardımı, mutlaka; ama mutlaka yetiştir. Yeter ki, o zatı sevmeli, büyüklüğüne ve yardım geleceğine inanmalıdır.

Yarın belli değildir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanın yarını değil, beş dakika, hatta bir saniye sonrası bile belli değildir. Her şeyden önce, her an, Allahü teâlânın varlığına muhtacız. İnsana en lüzumlu şey havadır, fakat Allahü teâlânın kudreti her an lazımdır. Yani o, havadan da daha mühimdir. Her an, hayatta kalabilmek için şarttır. Bütün kâinat, her an Allahü teâlânın varlığına muhtaçtır.

Yüce Allah'a karşı isyan etmek, düşünülecek, akla sığacak iş değil. Her an Ona muhtacız, Onun varlığıyla varız. O bizi yoktan var etmiş, rızkımızı veriyor, her türlü musibetlerden koruyor. Bunun karşılığında istediği tek şey, iman etmek, **(La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah)** demek. İhlâsla bunu söyleyip, imanımızı muhafaza edip, bu imanla ölürsek, ne kadar günahkâr olursak olalım, şefaât var. Belki azap var, ama ebedi ateş yok. İnsan iman

etse veya Allah korusun inkâr etse, rızıkında, ecelinde bir değişiklik olmaz. Yani aynı şeyler için, ya Cennete gidecek veya Cehennemde...

İman ettikten sonra da, Cenab-ı Hakkın emirlerine ve yasaklarına uymak gerekir. İbadet yapmalı, haramlardan sakınmalı, fakat iman ettiği halde haram işleyen, günahları sevabından çok olan kimse, imanını muhafaza ederek ölürse, yine Cehennemden kurtulacak, sonunda Cennete gidecek ve orada ebedi kalacaktır.

Ahir zamanda, fitne fesat çok olur. Dinimizi öğrenmek veya yaşamak yönünden, iş çok zor olur. Yeri gelir, insanlar evine bir din kitabı sokamaz hâle gelir. Sokakta dinimize uygun giyinemez hâle gelir. İbadetlerini açıkça yapamaz hâle gelir. O zaman Ehl-i sünnet vel cemaat yolunda olup dinimize hizmet edenler, yaptıkları hizmetleri az görmemeli. Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından bir kitap verdikleri şahsın belki hayatı fazla değişmeyecek, ama yanlış itikadından sıyrılacak, **(Allah var)** diyecek, **(Peygamberimiz hak)** diyecek, **(La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah)** diyecek, (Bizim gittiğimiz yol iyi değil) diyecek. İşte bu şekilde, ne kadar günahkâr olursa olsun, ebedi yanmaktan kurtulacak. Buna hizmet denmez mi?

Her sahada hizmet etmeli, çünkü bunlara, imanı olan gelir. Nasibi olan, muhakkak bu hizmetlerdeki farkı görür ve istifade eder. Bu, Peygamber efendimizin mübarek kalbinden fışkıran ve hazret-i Ebu Bekr-i Sıddık vasıtasıyla bize kadar, mis gibi, tertemiz gelen, içine hiçbir şey karıştırılmadan korunan zemzem suyu gibidir. Her türlü bid'atlerden koruyarak, Ehl-i sünnet vel cemaat itikadının insanlara ulaşmasına vasıta olmak, ne büyük nimet, ne büyük şereftir!

Zindanda saadet aramak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünya bir zindandır. Zindanda saadet aramak hayaldir. Mesut görülenlerin hemen hepsi elemli ve kederlidir. Eğlence aramaları, bunun en büyük delilidir. Bu dünyada saadet, kadere rıza göstermektir. Bu dünya imtihan yeridir. Hayatın en tatlı zamanları, elemli, kederli hallerde bile Rabbimize şükredildiği zamanlardır. Bu

zamanlar, ölünceye kadar hep lezzetle hatırlanır.

Kişi dünyada kimi severse, ahirette onunla beraberdir. Ahirette kiminle beraber olacağımızı merak ediyorsak, dünyada kimi sevdiğimize, kiminle beraber olduğumuza bakmalıyız. Ahirette de onunla beraber oluruz.

Silsile-i aliyye büyüklerinden Mazhar-ı Cân-ı Cânân hazretlerinin bir talebesine, birisi der ki:

— **Görüştüğüm kimseler,** (Hocanız bu edepli, terbiyeli çocukları nerden buluyor?) **diye soruyorlar. Gerçekten, ben de merak ediyorum. Hepiniz çok terbiyeli ve edeplisiniz. Hocanız sizi nerden buluyor böyle?**

O talebe de gülümseyerek cevap verir:

— Bu, çeşmeden içilen suya ve alınan gıdaya bağlıdır. Bu çeşmeden içen edepli olur. İnsan, aldığı havaya, içtiği suya ve beslendiği gıdaya göre yetişir. Bu ihlâs çeşmesidir, yani her şeyimiz Allah içindir. Onun kullarına iyilik etmek içindir. Dünya ve ahiret saadetlerine kavuşmaları içindir. Derdimiz, bir kişinin daha yanmaktan kurtulmasıdır. Müslüman, tatlı dilli güler yüzlü olur. Müslüman edepli olur. Bize bunları hep hocamız öğretti. Bizde gördüğünüz her iyilik hep hocamızdan geliyor, yoksa biz diğer insanlardan beter olurduk. Şu örnek, belki maksadı daha iyi anlatır:

Mübarek bir zat, abdest almak için bir çeşmeye gitmiş, tam abdest alırken, avucunun içine çamur düşmüş. **(Bu, temiz bir çeşme, burada çamur ne gezer?)** demiş. Çamuru koklamış, mis gibi. Bir daha koklamış, mis gibi kokuyor. Çamura, **(Sen neden böyle kokuyorsun? Çamur her yerde çamurdur. Sende bir özellik var, niye kokuyorsun?)** demiş. Çamur da, (Ben vallahi billahi çamurum. Yani çamurluğumda hiç şüphe yok, ama ben öyle bir çamurum ki, benim bulunduğum yere gül ağacı diktiler. O gülün yaprakları üzerime düştü. Yağmur yağdı. O yapraklar benimle karıştı. Dolayısıyla ben şimdi, mis gibi gül kokarım, ama gül ağacından dolayı, çamurluktan dolayı değil. Ben yine çamurum, ama gül kokulu çamurum) demiş.

Biz de çamuruz, ama öyle bir çamur ki, Allahü teâlâ bu çamurun olduğu yere bir gül ağacı dikti, o gülün yaprakları üzerimize döküldü. İşte o gül ağacı hocamızdır, her şeyimizi ona borçluyuz.

Cennete açılan tek kapı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ kendisine kavuşturacak, Cennete girilecek, tek açık kapı bırakmıştır. Bu tek kapı, Peygamber efendimizin mübarek kalbidir. Peygamberler dâhil herkes bu kapıdan geçmedikçe Allahü teâlâyâ kavuşamaz. Onun Peygamberliğini kabul etmeyen, kim olursa olsun, Cennete giremez. Peygamber efendimize zerre kadar benzemek, bütün dünya ve ahiret lezzetlerinden, nimetlerinden daha tatlıdır, daha üstündür. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde mealen, **(Allah ve melekleri, Resule salât ediyor. Ey iman edenler, siz de salât edin)** buyuruyor. Allah'ın salât etmesi rahmet, meleklerinki dua, müminlerinki ise Onun şefaatinin taleptir.

Allahü teâlâyı seven, Kur'an-ı kerim okumayı sever. Kur'an-ı kerim okumak ruhun gıdasıdır. Allah'ı seven, Onun bildirdiğiyle amel eder. Allah'ı seven, Habibine tâbi olur, onu sever. Onu seven de Ona çok salevat okur ve sünnetine uyar.

Peygamber efendimiz, **(Allah'ı anmadan, Peygambere salevat getirmeden toplanıp dağılmak, leşin başından dağılmak gibidir)** buyuruyor.

Âhir zamanda bütün dünyayı küfrün zulmeti kaplar. Herkes bu havayı teneffüs etmeye mecbur olur. Bu pisliği çıkartmanın, bundan kurtulmanın yolu, birkaç arkadaş bir araya gelince dinden, imandan, Allahü teâlânın sevgili kullarından bahsetmektir. Böyle yapınca bu pislik çıkar, insan temizlenir, rahatlar. Müminler, Allah için bir araya geldiği zaman, isteseler de, istemeseler de Allah sevgisi mutlaka kalbden kalbe geçer.

Bir Müslüman, rüyasında imam-ı Şafiî hazretlerini görünce ona, (Efendim, bu dereceye, bu makamlara nasıl kavuştunuz, nasıl bu kadar büyük bir zat oldunuz, çok merak ediyoruz) diye sorar. İmam-ı Şafii hazretleri, (Merak ediyorsan yazdığım kitaba bak) buyurur. Başucunda onun yazdığı bir kitap vardır. İmam hazretleri sözüne devamla, (Ben, Peygamber efendimizin her ismi geçtiğinde "aleyhissalatü vesselam" diye salatü selam verdim. Hiçbir zaman Onun mübarek ismini salatü selamsız yazmadım. Rabbim bunun için bana bu makamı ihsan etti) buyurur. O mümin uyanıyor, kitaba

bakıyor ki, İmam-ı Şafii hazretleri, Peygamber efendimizin isminin geçtiği her yerde, salevat-ı şerife yazmış.

Kendimizde ihlâs yoksa, Allah aşkı yoksa, başkasının kapısını çalmamızın ne faydası olur? Ne bize, ne ona hayır gelir, çünkü ihlâssızlık fitneye sebep olacak işler yaptırır. İhlâs olmayan yere, menfaat girer, dünya girer. İhlâs demek, ahiret için, Allah için çalışmak demektir. İmam-ı Gazali hazretleri vefat ederken, talebelerine son nasihat olarak, üç defa **(ihlâslı olun)** buyurmuştur.

Zalim değil, mazlum gitmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Cenâb-ı Hak, kendisiyle kulu arasındaki günahları affeder veya cezalandırır, Rabbimizin bileceği iştir, ama kullar arasındaki günahlarda mutlaka adalet olacaktır. Yani ahirette, kul haklarından herkes hesaba çekilecektir. Ahirete giderken borçlu gitmek yerine alacaklı gitmeli. Zalim olarak değil, mazlum olarak gitmeli. Orada zalim verecek, mazlum alacak. Sevablarımızdan alacaklılara vereceğiz, sevabımız kalmazsa onların günahlarını yükleneceğiz. Ben haklıyım diyen çok kimse, orada haksız çıkacaktır.

Bir kimse, Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin yolunda, çok faydalı, çok çalışkan, gayretli, iyi hizmet ediyor olabilir. Böyle kıymetli, seçilmiş hali varken, yaptığı icraat iyi olsa da, kalb kırıyorsa, hizmetlerin faydasını görmez, büyük günaha girmiş olur. Hele aynı hizmette bulunan arkadaşlarını, yani hocasının talebelerini kırıyorsa, büyükler onu sevmezler, mübarek kalbleri ona karşı kırık olur.

Gül toprakta biter, toprak olmadan gül yetişmez. Toprak tevazuyu temsil eder. Tevazusuz insanın verdiği ürün, gül değil diken olur.

Kim dünyadayken, hiç dünya menfaati olmaksızın, yalnız Allah için, kimi severse ahirette onunla beraber olacaktır. O halde seveceğimiz kimseyi, ona göre seçmeliyiz.

Büyüklerin etrafındaki insanlar çok kalabalık olabilir, ancak onlarla gönülden beraber olan insan azdır, çünkü çok kimsede ihlâs eksikliği olur. İhlâssız beraberliğin faydası çok olmaz.

Büyükler iki şeyi affetmez:

1- Saygısızlığı: Çünkü bu yolun başı, ortası, sonu edebdir. Edeb, Müslümanın bariz özelliğidir. Edebsiz insanda ne Allah sevgisi, ne kul sevgisi olur. Kalb kırması edepsizliğindendir. Edebsiz insan, tek başına kalmaya mahkûmdur. Edeb, haddini bilmektir.

2- Fitneyi: İnsanların arasını açan, dedikodu gıybet eden, kendisi mahvolduğu gibi başkalarını da mahvedebilir. Kimin başına ne geldiyse fitneden gelmiştir. Birisinin aleyhinde konuşulup fitneye sebep olunacağı zaman, (Allah'tan kork, sus!) diyebilen, yüz şehid sevabı alır.

Fitne çıkarmak haramdır. İnsanları sıkıntıya sokan fitnelerden uzak durmalı. Her fitne bir parçayı götürür. En sonunda eseri bile kalmaz. Onun için dine hizmet etmek, yani insanlara iyilik etmek isteyen, önce kendine hizmet etmeli. Yani kendini hesaba çekmeli. İtikadı doğru mu, yediği içtiği helal mi? Ehl-i sünnet âlimleri ne bildirmiş, kendisi ne yapıyor? En etkili hizmet, edepli ve güzel örnek olmaktır. Yol tabelası gibi olmaktır. Tabela, yönü gösterir, fakat konuşmaz.

Tanımayan sevemez

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyanın kendisi değil, sevgisi çok kötüdür. Taşın, toprağın, ağacın ne suçu var? Suç olan, felaket olan, kalbi bunlara bağlayıp âhireti unutmaktır. Bütün mesele buradadır.

Rastgele herkese (Namaz kıl, kılmazsan yanarsın) demek uygun olmaz, ama ahiret yolcusu olan mümine böyle söylenebilir. Yoksa dünya yolcusu olan, namaz da kılsa, hacca da gitse sapıtır. Önce onun yönünü, dünyadan ahirete çevirmek gerekir. Bunun yolu da, ahiret yolcularını sevdirmektir. Çok kimse, Evliya zatların sevgisini alamadıkları ve Allah sevgisine kavuşamadıkları için, yollarını şaşırıyorlar, çünkü Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için Onun sevdiği bir kulu bulmak çok önemlidir. Su isteyen, duvara gitmez, musluğa gider. Eğer böyle mübarek zatların sevgisini insanlara verebilirsek, onlara en büyük iyiliği yapmış oluruz. Bu yüzden insanlara, Resulullahın vârislerini, yani Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini tanıtip anlatmalı, sevdirmeliyiz.

İmam-ı Rabbani veya Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri gibi

büyük zatları anlatırken, karşımızdaki onları bir severse, zaten iş kökten biter, çünkü büyükler, **(Evliyayı seven, evliya olur)** buyuruyorlar. Ne demek evliya olur? Allah dostu olur. Ondan sonra artık dostlarla haşrolur. Evliya zatları sevebilmek için, onları tanımak gerekir. Tanımadan sevgi olmaz. Bir kimse kapının önünden geçse, o da büyük bir âlim olsa, fakat gören kimse tanımasa, nerden bilecek ki? Bu yüzden mübarek bir zat, (Ben hocamı görmeseydim, hocam da bana Mektubat-ı Rabbani'yi anlatmasaydı ve ben de bu kitabı elime geçirseydim, şöyle bir bakardım, bu kitap anlaşılmıyor der, bırakırdım. Hatta bazı kısımlarına hiç aklım bile ermezdi, belki sıkılırdım, ama hocam öyle anlattı ki, Mektubat'a ve İmam-ı Rabbani hazretlerine bizi âşık etti. Ben de sıkılmadan okudum. Mektubat'ın her satırında hayat bulduk) buyuruyor.

Şimdi Halid-i Bağdadi hazretleri Bağdat'a gelse ve caddelerde dolaşsa, hiç kimse onun yüzüne bakmaz, çünkü gördükleri halde tanımazlar. Onun için dinimizde esas olan, görmek değil, tanımadır.

İslamiyet'i anlatmak isteyen, Peygamber efendimizi anlatması gerekir. Peygamber efendimizi anlatmak isteyen de, Onun vârislerini anlatması gerekir. Onun vârislerini anlayan, tanıyan Resulullah efendimize âşık olur. Ona âşık olan, Allahü teâlâyâ âşık olur. Yoksa hiçbir aracı, vasıta olmadan, doğrudan doğruya Allah'ı severim diyen, kimi sever? Nefsini sever. Tanımadığını nasıl sevecek? Kendini sevdiğinin farkında değil, çünkü bu, bülbül sesini veya göl manzarasını veya ağaç manzarasını sevmek gibi değildir. Allahü teâlâyı tanımanın yolu da, tanıyanları tanımak ve onları sevmektir.

Gerçek sevgi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Sevmenin nefsanî, şehvanî veya rahmanî olduğunu nasıl ayırabiliriz? Gerçek sevgi, ancak o sevgiyi elde edenlerin vereceği aşkla, sevgiyle elde edilir. Bizim kendi arzumuzla olan sevgi, rahmanî sevgi olamaz, ayıramayız çünkü. Dünyaya tapan, dünya peşinde koşan, Cenab-ı Hakka şiirler yazsa, aşk ilan etse ne kıymeti var, çünkü gittiği yön bozuktur. O bozuk yönde nasıl Allahü teâlâyı sevsin? Ancak insan, büyüklerin gösterdiği yön üzerinde yol alırsa,

hedefe varır ve kurtulur. Aklına göre, arzusuna göre, kendi bilgisine göre yol almak isteyen, yolda kalır; yolu bulamaz, şaşırır, kurda kuşa yem olur. Çölde, sahrada, deryada iz yok, alamet yok, hiç bir şey yok, siz burada öyle bir yere gideceksiniz ki, Cenab-ı Hakkın razı olduğu kapıyı bulacaksınız. Dünyada en zor şey budur. Maksat, zaten buna kavuşmaktır. Bu kadar engelleri aşacaksınız, engellerin verdiği ıstırapları aşacaksınız. Çalışmanın, para kazanmanın sıkıntılarını geçeceksiniz. Her tarafın haramla, küfürle doluğu bir zamanda kendinizi koruyacaksınız. İtikadı bozuk olanların, her tarafta saldırdığı bir ortamda olacaksınız; bu durumda Allahü teâlâyâ giden, çok ince olan yolu nasıl bulacaksınız? Çok zor. Bu ancak, Allahü teâlânın özel ihsanıyla mümkündür.

Büyükleri tanımasaydık, hiçbirimiz bu hizmetleri yapmaz, bunları da konuşmazdık. Hep nefsimizin peşinde koşardık. Ölünce aklımız başımıza gelecek, ama hiçbir faydası olmayacak. Bu yüzden, hem kavuştuğumuz bu nimetin elimizden çıkmaması, hem de bütün insanların bu nimete kavuşması için çok gayret göstermek, çok fedakârlıkta bulunmak gerekir.

Dinimiz, bencilliği yıkan bir dindir. (Ben kurtuldum, başkasından bana ne) diyenlerin dini değildir. Hazret-i Ebu Bekir imana kavuştuğu anda, ağzından çıkan ilk cümle, **(Yâ Resulallah, altı arkadaşım var. Hemen getireyim, onlar da iman edip kurtulsun)** oldu. İşte bu, imanın kemâlidir. Yani bir insan kurtulduğu anda, bir başkasını da kurtarmak istiyorsa, o imanın kemâline kavuşmuş olur. Kâmil iman budur. Demek ki, işimiz, görevimiz ne olursa olsun, asıl görevimiz, insanlara merhametle yaklaşarak, onların da imanlı olmasına, kurtulmasına çalışmaktır. Bu görevi yaparken doktor, öğretmen veya iş adamı olabiliriz. Ne olursak olalım... Gaye, Allah'ın kullarına her fırsatta İslamiyet'i öğrenmelerine vesile olmak ve onlara bu nimeti elde edecek imkânı sağlamaktır. Bunun da ilk şartı güzel ahlakımızla kendimizi sevdirmektir, çünkü insan sevdiğini dinler, sevmediğini dinlemez.

Görenle görmeyen

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Resulullahın vârislerini yani Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini tanıyanla, tanımayan insan arasındaki fark, görenle görmeyen arasındaki fark gibidir. Bu büyükleri tanımayan âmâ yani kör gibidir. Evet, iman etmek basiretle görmek işidir, fakat büyükleri tanımak net görmektir. O pırıl pırıl görür. Diğerisi ise bulanık görür, yolunu şaşırabilir. Bu büyükleri tanıyanın, sevenin, teslim olanın, imansız gitme ihtimali yoktur. Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Biz yolun sonunu, en başa koyduk)** buyuruyor. En başa koyduk demek, sizi uyandırdık demektir. Herkes bu işin sonunda uyanırken, onlar işin başında bizi uyandırdılar. Yani doğruyu, yanlış, iyiyi, kötüyü öğretiler. Dünyada en zor iş budur, hangisi doğru, hangisi yanlış bilmektir. Bunu bilmek mümkün değildir, ancak bilen biri söylerse, öğretirse insan bilebilir. Elhamdülillah bunu bize öğretiler; yani ilk başta gözümüzü açtılar. Dediler ki, sizin gözünüz artık görüyor, iyiyi kötüyü görebiliyorsunuz, onun için yanlış yapmayın!

Bu nimete kavuşan Müslümanlar olarak, o kadar bahtiyarız ki, herkesin otuz kırk yıl, araya araya, o da nasibi varsa bulabileceğini, Allahü teâlâ bize daha başta verdi. Neyi verdi? Bu büyükleri tanımayı verdi, çünkü İmam-ı Rabbani hazretleri, **(Allahü teâlâ bir kulunu severse, ona iki şey verir. Birincisi, dostlarını tanıtır. Eshab-ı kirama Peygamber efendimizi tanıttığı gibi. İkincisi de, ona hayırlı bir iş nasip eder)** buyuruyor. Hayırlı işin manası, neticesine göredir. Hayır ve şer hükmü, neticeye göre verilir. Yoksa başına veya ortasına göre değil. Bu büyüklerin yolundaki hizmetlerin neticesi ve gayesi bellidir. O da, Allahü teâlânın rızasını kazanmak ve Onun kullarına iyilik etmektir. Onun dışında hiçbirimizin, ne mal mülk, ne de başka bir düşüncesi yoktur. Hâl böyle olunca, bu iki nimete kavuşanların da hiçbir şeyi şikâyet etmemeleri gerekir.

Şikâyet eden neye benzer? Bir milyon lirası olan bir adamın, beş kuruşu kaybedip de, feryat figan etmesine benzer. Kazandıklarından hiç bahsetmiyor da, kaybettiği beş kuruşu anlatıyor. Niye kazandığı nimetleri anlatmıyor da, üç beş sıkıntı gelmiş başına ondan şikâyet ediyor? Allah'tan utanmıyor mu? Dünyadaki bu kadar insan içerisinde, Müslüman olmak bir nimettir. Dünyadaki o kadar Müslüman içerisinde, Ehl-i sünnet olmak, ayrı bir nimettir. O kadar Ehl-i sünnet içerisinde, bu büyükleri tanımak ayrı bir nimettir. Yani

seçile seçile bu hale gelmiş, ondan sonra kalkıp kuyunun dibindeki beş kuruşu arıyor. Ayıptır, Allah'tan utanmalı. Üzüntüsüz insan olmaz, fakat öyle nimetlere kavuşmuşuz ki, ufak tefek sıkıntıları boş vermeli.

Aklı bırakmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Din büyükleri bazı şeyleri örnekle anlatırlar, çünkü söz unutulabilir, ama örneğin unutulması biraz zordur. Bir örnek:

Hava soğuyunca, leylekler sıcak memleketlere gitmek için yol hazırlığına başlamışlar. Bir kaplumbağa onlara demiş ki:

— **Ne olur, beni de gittiğiniz yere götürün!**

— Bu mümkün olur mu? Biz havadan gideriz, sen yerden gidersin. Hem bize yetişmen mümkün olmaz.

— **Ne olur, yalvarıyorum, bir yol bulun da, beni de o güzel yerlere götürün!**

Leylekler şaşırılmışlar. Bu işe bir çare düşünüyorlar ve diyorlar ki:

— Bak, şu sağlam sopayı görüyorsun. Bunun iki ucundan, bizden iki leylek, gagalarıyla sıkı tutacaklar, sen de ortasından ağzınla sıkı tutacaksın, fakat biliyorsun biz uçarak gidiyoruz, seni de çıkabildiğimiz yüksekliğe kadar çıkaracağız, ama ondan sonra iş sana kalıyor. O sopanın ortasından çok sıkı yapışacaksın. Ağzını bir açarsan, mahvolursun. Yukarıdan düşmenin tehlikesi çok fazladır. Bir düşün, uygun derseni götürelim.

Kaplumbağa demiş ki:

— **Düşünmeme gerek yok, beni de götürün! Elbette hiç ağzımı açmam.**

Leylekler, peki o zaman, sen bilirsin demişler. İki leylek sopanın iki ucunu gagalarıyla tutmuş, bu da ortasından tutmuş ve üçü birlikte kalkmışlar. Bir müddet sakın ve güzel şekilde gitmişler. Ancak kaplumbağa aşağıda bir şehir görmüş. (Ne güzel şehir, biraz yavaş uçun, seyredeyim) diyecek olmuş, tabii aşağı düşmüş. Leylekler, (Biz ne yapalım, o kadar tembih ettik, eden kendine eder, fakat yine biz merhameten gidelim, bir bakalım, ne olur ne olmaz, belki bir kurtuluş çaresi vardır) demişler. Gelmişler, bir bakmışlar ki, kayaların üzerine düşmüş paramparça olmuş.

Bu büyüklere tâbi olmak, bir gemiye binmek gibidir. Kaptanı bellidir, ama bir insanın tek başına, kendi ilmiyle, koca deryayı aşması, o engebeli yollardan aşarak, maksadına ulaşması çok zordur. Din büyükleri, (Kavuştuktan sonra, aklını bırak ve kurtul) buyuruyorlar. Kavuştuğumuz halde, hâlâ aklımızı kullanıyorsak, işte o, bizim için büyük sıkıntı kaynağı olur. Gemiye bindikten sonra kaptana, [uçuğa binince pilota] karışmaya ne hakkımız var! Tercihimizi yapalım, ister binelim, ister binmeyelim, ama bindikten sonra, artık onların işine karışılmaz.

Dünya hayatı hayaldir. Bu hayalin peşinden koşanlar, ne kadar yanılıyorlar, ne kadar huzursuz ve perişan oluyorlar, akıl almıyor. Hayal, hakikat getirmez. Adı üstünde, hayaldir zaten. Asıl hayat, âhiret hayatıdır.

Teşekkür ve edep

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyüklere karşı teşekkür ve edep, Allah'a karşı şükür ve edepten kaynaklanır. Büyüklerin şahsının, teşekkür, edeb gösterilmeye ihtiyacı yok. Allahü teâlâ böyle istiyor. Allah böyle yaratmış, bazı kullarını, maddi ve manevi iyiliklere vasıta yapmış. Bu iyiliklere kavuşmak isteyen, mutlaka bu vasıtalarından geçmek zorundadır. Geçmeyen ve vasıtayı beğenmeyen mahrum kalır, felakete gider. Bunu Peygamber efendimiz bildiriyor, **(İnsanlara teşekkür etmeyen, [edep, saygı göstermeyen] Allah'a şükretmiş [Ona karşı edep göstermiş] olamaz)** buyuruyor. Yani, bize gelen nimete vesile olan kişiye teşekkür etmedikçe, o nimet için yapacağımız şükrü, Allahü teâlâ kabul etmez. Bize iyilik edene teşekkür etmezsek, onun gönlünü almazsak, onun rızasını almazsak, Allah bizden razı olmaz.

Asıl teşekkür, bize dinimizi öğreten hocanın hakkıdır. Yani Ehl-i sünnet âlimlerinin, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin hakkıdır. Her birinden Allahü teâlâ razı olsun. Hazret-i Ali, **(Bana bir harf [dinden bir mesele] öğretenin kırk yıl kölesi olurum)** buyuruyor. Bu dünyada Allahü teâlânın bir kuluna en büyük nimeti, böyle mübarek bir rehberi, böyle sevgili bir dostunu ona tanıttırmasıdır. İmanımızı, ihlâsımızı, her şeyi onlara borçluyuz. Her şeyin hakkı

ödenebilse de böyle hocanın hakkı ödenmez, çünkü Peygamber efendimiz, **(Ümmeti arasında peygamber neyse, talebesi arasında hoca odur)** buyuruyor. Bu büyük zatlara teşekkür etmek, onların söylediklerine kıymet vermekle olur. Onları sevmekle, yollarında gitmekle olur.

Hazret-i Osman, Resulullah efendimizle ilk müsafaha ettiği andan itibaren, ölene kadar artık sağ elini edep yerine değdirmeydi. İmam-ı a'zam hazretleri, aralarında yedi sokak olmasına rağmen hocası Hammad'ın evine doğru ayaklarını bir kere uzatıp oturmadı. İmam-ı Malik hazretlerinin Medine-i münevverede hayvana bindiği görülmedi. (Resulullah efendimizin mübarek kabrinin bulunduğu bir yerde hayvan üzerinde nasıl gezebilirim) derdi. İmam-ı Şafii hazretleri, bir odada talebelerine ders verirken, tam on defa ayağa kalkıp oturdu. Talebeler şaşırıp hikmetini sordular. İmam-ı Şafii hazretleri, (Kapının önünde seyyid bir çocuk oynuyor. Kapının önüne gelip, kendisini gördüğüm zaman, ona hürmeten ayağa kalkıyorum. Resulullah efendimizin torunu ayakta dururken oturmak reva değildir) buyurdu.

Ana baba duası almak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kendisine dinini imanını öğreten ana babası ondan razı olmadıkça, bir kimse Allahü teâlânın sevgili kulu olamaz. İhsana kavuşma sebebi, anne baba duasıdır. Büyükler, **(Annesini üzene yapılan dua kabul olmaz. Anne baba duası almayan, bizden dua istemesin)** buyurmuşlardır.

Kendisine dinini imanını öğreten, Ehl-i sünnet itikadı üzere yetiştiren anne babasını üzen, rıza ve dualarını almayan, ölene kadar başını secdeden kaldırmasa bile Cehennemden kurtulması çok zordur.

Evliya bir zat talebeleriyle beraber otururken, dışarıdan bir talebesi gelir, bazı hususları arz ettikten sonra der ki:

- Efendim filan kişi de sizden dua istiyor.

O zat şu cevabı verir:

- **Ben dua etsem Allahü teâlâ duamı kabul etmez.**

Bütün talebeler şaşırıp kalır, çünkü o dua isteyen, iyi tanıdıkları

çok hizmet eden bir arkadaşlarıdır. Bunun üzerine, mübarek zat sözüne devam ederek buyurur ki:

- Ana babasının duasını almıyor. Onların duasını almazsa Allah ondan razı olmaz. Allahü teâlânın razı olmadığı kişiye, ben dua etsem ne fayda! Benim ona yapacağım dua kabul olmaz. Peygamber efendimiz, **(Ana babasının duasını almayan, Allah'ın rızasına kavuşamaz)** buyuruyor, ama şu kardeşinize dua etsem, kabul olur, çünkü duydum ki, annesi ona çok dua ediyormuş. O kadar razıymış ki, (Oğlum, sana gündüz ettiğim dua beni tatmin etmiyor, sırf sana dua etmek için geceleri de kalkıyorum. Ya Rabbi, ben bu oğlumdan razıyım, sen de ondan razı ol! Onun tuttuğu taşı altın yap diye dua ediyorum) diyormuş. İşte bu kardeşinize dua etsem, elbette kabul olur.

Yine mübarek bir zatın talebesi, hocasına şunu anlatır:

(Babamın ölümüne belki 2-3 saat kala onun duasını almak nasip oldu, bana dua etti, ondan sonra da vefat etti. Belki size kavuşmama, bu dua sebep oldu. O zaman 13-14 yaşımıydım. Babam ağır hastaydı, ama şuuru yerindeydi. Evde yatıyordu. Bir gün canı portakal istedi. Hemen gidip, bir portakal bulup getirdim. Acele soyup, birkaç dilim verdim. Ağzına aldı, iki üç defa biraz suyunu emdi, tamam dedi, alın bunları diye ağzından çıkardı. Ben de, oğlum benden öğrendi demesin diye, ağzından çıkanı geriye koymadım, aldım ağzıma attım. Sen ne yapıyorsun der gibi, yüzüme baktı. Gözleri dolmuştu, bana baktı, baktı, Allah senden razı olsun dedi. Ondan sonra konuşmadı, sonra da vefat etti.)

Hocası da, (Allah senden razı olsun) der ve ağlamaya başlar, talebelerin hepsi de ağlarlar.

Dua kabul olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

(Allahü teâlâ, **dua edin kabul edeyim** buyurduğu halde, dua ediyoruz ama kabul olmuyor) dememeli. Kabul oluyor, fakat Cenab-ı Hak merhametinden hemen o işi yaratmıyor. Yani, (Ey kulum, sen bu sıkıntıdan kurtulmak istiyorsun, ama bunun karşılığında sana vereceğim nimetleri bilmiyorsun) buyuruyor. O halde dua etmeye devam etmeli, kabul olduğundan şüphe etmemeli.

Eskiler, (Ya Rabbi, memleketimizi kaht-ü galâdan muhafaza eyle) diye dua ederdi. **Kaht** yokluk, **galâ** da pahalılık demektir. Bir şeyin yokluğu, pahalılığından daha kötüdür. Şimdi böyle dualar unutuldu. Sadece şikâyetler kaldı.

(Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm) demek, musibet ve belayı geri çevirir. Gelmiş olan bela ve musibetin kalkması için ise, istiğfar etmek lazımdır. Cenab-ı Hak, **(Tevbe ederseniz, imdadınıza yetişirim)** buyuruyor. Günahlar ve belalardan korunmak için, tevbe ve istiğfar etmelidir.

Hatm-i tehlil yani 70 bin kelime-i tevhid, ölü veya diri birine hediye edilse, ne kadar günahkâr olursa olsun, hediye edilen affolur.

Ölümü düşünmek, ömrü uzatır, uzun emel ömrü kısaltır.

Güzel huylu olmak, İslam ahlâkının esasıdır. Kalb kırmanın kapısı açılınca küfre girilebilir. Demek ki, küfrün hemen yanında kalb kırmak vardır. Kalb Allahü teâlâyâ en yakın organdır, Onun komşusudur. Kalb rahatsız olunca komşu da incinir. Kalb kırmamalı. Hiç kimsenin kalbini incitmemeli. Birçok kişi, komşu yüzünden evini değiştirmiştir. Çok dikkat etmeli, Müslümanın kalbi, nazargâh-ı ilâhidir.

Hadis-i şerifte, **(Kalb kırmak, Kâbe'yi yetmiş defa yıkmaktan daha kötüdür)** buyuruluyor. İyi, kötü, hiç kimsenin kalbini incitmemeli. Allahü teâlâyı en çok inciten küfürden sonra, kalb kırmak gibi büyük günah yoktur. Buyuruluyor ki:

Hakiki Müslüman hiç gönül kırmaz,

Bilir, bundan büyük bir günah olmaz.

Bir Müslümana çatık kaşla bakmak bile haramdır. Güler yüzlü olmayan kimse, mümin sıfatlı değildir. Müslüman olsun, gayrimüslim olsun, herkese karşı güler yüzlü, tatlı sözlü olmalı. Başkasının kötü ahlâkından şikâyet edenin, kendisi kötü ahlâklıdır. Güzel ahlâk, sıkıntılara sabretmek, eziyetleri sineye çekmektir.

Hizmet eden hizmet görür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bütün Müslümanlara hizmet etmeli, onları sevindirmeli. Bir kimse bir kimseyi sevindirirse, Allahü teâlâ onun bu iyiliği için bir melek yaratır. Vefat edince, iyiliklerine karşılık ne kadar melek varsa onu

kabirde karşılarlar ve (Korkma, şimdi Münker ve Nekir gelecek. Sual soracaklar. Takıldığın yerde biz sana yardımcı olacağız. Bizim görevimiz, seni burada rahatlatmak ve Cennetin kapısından içeriye sokuncaya kadar arkadaşlık etmektir) derler.

Kim hizmet ederse, karşılığını burada veya ahirette mutlaka görecektir, çünkü Peygamber efendimiz, **(Men hademe hudime)** buyuruyor. **(Hizmet eden hizmet görür)** demektir.

Dinin güzel ahlakını yaymak zordur. Buna nefis manidir. Dinsizlik ve ahlaksızlığın yayılması ise kolaydır, çünkü nefis, buna yardımcıdır.

Silsile-i aliyye büyüklerinden **Ali Râmitenî** hazretleri buyuruyor ki:

(Duanızı, öyle bir delil araya koyarak edin ki, o günah işlememişlerden olsun. O delil, Allah dostudur. Onlara tevazu ve sevgi gösterin ki, sizin için dua etsinler.)

Mübarek bir zat, her cuma günü, cuma namazından sonra hatim duası yapardı. Duası bir veya bir buçuk saat kadar sürerdi. Başta Peygamber efendimiz olmak üzere, bütün Ehl-i beytin ve Eshab-ı kiramın, Tabiin ve Tebe-i tabiinin, mezhep imamlarımızın, itikad imamlarımızın, bütün Silsile-i aliyye büyüklerinin, büyük âlim ve evliya zatların tek tek isimlerini zikrederdi. Ayrıca, o güne kadar vefat etmiş kendi talebelerinin, akrabalarının, arkadaşlarının isimlerini de zikrederdi. Bir gün talebelerinden birisi cesaret edip bu durumu mübarek zata sual eder:

- Efendim, “kâffe-i ehli imanın ervahına” yani “bütün iman ehlinin ruhlarına” desek, bu sevabların hepsi bütün Müslümanlara gider mi?

- Tabii gider.

- Peki efendim, tek tek isim saymanın farkı nedir?

- Kardeşim, ismen sayıldığı zaman, o hediye edilen hatim, Fatiha, dua ve tesbihler, yani her ne varsa, altın tabaklar içerisinde vefat etmiş olan o zata verilirken, bunu sana dünyadan, seni seven şu kişi gönderdi derler. “Kâffe-i ehli imanın ervahına” denilince, kim göndermişse onun ismi bildirilmez, ama isim söylenirse, şuna gönderdim, buna gönderdim denirse, büyük bir zat ismen gönderilen bu sevabların kimden geldiğini bilirse, dikkatini çeker, o da ona dua

eder. Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır. Biz o büyük zata gönderirsek, o da muhakkak bize dua ve şefa'at eder. Elimizdeki fırsatı kaçırmamalı, vakit müsaitse, hiç olmazsa birkaç büyüğe, ismen göndermeye çalışmalıdır.

Kalbin kararması

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanı Allahü teâlâdan uzaklaştıran perdelerin en zararlısı, kalbin kararması, hasta olması, yani dünya sevgisinin kalbe yerleşmesidir. Bu sevgi, kötü arkadaşlardan ve lüzumsuz şeyler okumaktan ve seyretmekten hâsıl olur. Çok uğraşarak, bunları kalbden çıkarmalıdır. Peygamber efendimiz, **(Sizin küfre, şirke düşeceğinizden korkmuyorum, dünyaya dalacağınızdan korkuyorum)** buyurdular.

Faydasız kitap, gazete, mecmua, roman ve hikâye okumak, lüzumsuz şeyler konuşmak, bu sevgiyi arttırır. Şarkı, çalgı dinlemek, uygunsuz resimler ve görüntüler seyretmek, bu sevgiyi kalbde yerleştirir. Bunların hepsi, insanı Allahü teâlâdan uzaklaştırır. Kalbin hasta olması, Allahü teâlâyı unutmaktır. Allahü teâlâyı kavuşmak isteyenlerin, bunlardan sakınması, nefsi kuvvetlendiren, azdıran her şeyden sakınması lazımdır. Allahü teâlânın âdeti şöyledir ki, kalbi temizlemeye ve nefsi ezmeye çalışmayanlara, zevklerini, şehvetlerini bırakmayanlara, kötülükleri terk etme nimetini ihsan etmez. Kalb, muhabbet yeridir. Aşk yani Allah sevgisi, bulunmayan kalb, ölmüş demektir. Kalbde, ya dünya sevgisi yahut Allah sevgisi bulunur. Burada dünya demek, haram olan şeyler demektir. Kalbden dünya sevgisi çıkarılınca, kalb temiz olur. Bu temiz kalbe, Allah sevgisi, kendiliğinden dolar. Günah işleyince, kalb kararır, hasta olur. Dünya muhabbeti yerleşerek, Allah sevgisi gider.

Tevbe, pişmanlık ve günahı bırakmaktır. İşlenen günahlara tevbe etmemek, o günahı işlemekten daha kötüdür.

Genç yaşta Allah diyen bir Müslüman, namaz kılan bir Müslüman o kadar kıymetlidir ki, Silsile-i aliyye büyüklerinden Şah-ı Nakşibend hazretleri gibi bir zat, **(Rabbimin rızasını kazanmak için, o gencin ayağında bir kıl olsam, bana yeter)** buyuruyor. Şah-ı Nakşibend hazretlerine bir gün sormuşlar:

— Efendim, Allah’a varan derece çoktur, mesela yüz derece olsaydı siz hangi derecelere talip olurdunuz?

— **Birincisi, muhabbet, sevgi derecesine talip olurdum, çünkü sevgi, bütün sıkıntıları, kirli şeyleri, yok etmese de örter. Sevgi, sevdiği insanın birçok kusurlarını affettirir. Bu yüzden muhabbet derecesine talip olurdum. Rabbimizin rızasına kavuşmak için başka bir derece daha var. O da, genç yaşta Allahü teâlâyâ tevbe eden bir gencin ayağında bir kıl olmayı isterdim. Genç yaşta Allah’a dönen, nefsinin şerrinden korunan bir delikanlının ayağında bir kıl olmak, benim için büyük şereftir, büyük nimettir.**

Mümin neşeli olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mümin, mümine şifadır. Hastanın en büyük ihtiyacı, bir mümini görmektir.

Âlimin kıymetini âlim, müminin kıymetini de mümin anlar. İman o kadar kıymetli ki, Allahü teâlâ bu imanın mükâfatını dünyada vermiyor. Zira dünya imanın karşılığı olacak nimete, alt yapı olarak, müsait değildir. Cenab-ı Hak bu nimeti Cennette verecek, çünkü bozulmamak, yok olmamak, ancak Cennette olur. Dünya ise, bugün vardır, yarın yoktur. Her gün binlerce kişi vefat ediyor. Yani dünya da, insanlar da fanidir.

Allahü teâlâ çok merhametlidir. İnsanın her yaptığı ibadet ve hayra, hemen sevab yazılır. İnsan bir hayır işlemeye niyet edince, hemen bir sevab yazılır. O hayrı işlemeye giderken attığı her adımı için sevab yazılır. Hele o hayrı işleyince, sayısız sevab yazılır. Günahlar ise, hemen yazılmaz. Belki affedilir diye, melekler akşama kadar bekler. Eğer hemen tevbe ederse hiç yazılmaz. Tevbe etmezse daha sonra günah yazılır, fakat sonra tevbe ederse silinir. Günah işlemeyen var mı? Herkesin günahı var, ama hemen pişman olunca, kul hakkı yoksa yazılmaz.

Neşe Müslümanlara ait, asık suratlı olmak imansızlara aittir, çünkü imanlı olan, güler yüzlü, tatlı sözlüdür, imansız olan ise çatık kaşlı, asık suratlıdır.

Niye gülüyorsunuz?

Bir gün Hazret-i Osman abdest alıyor. Abdest bitiyor, kurulanıyor, gülmeye başlıyor. Yanındakiler, hayırdır inşallah diyorlar. Hazret-i Osman onlara soruyor:

— **Ne için güldüğümü niye sormuyorsunuz?**

Yanındakiler de soruyorlar:

— Efendim affedersiniz, niye gülüyorsunuz?

Hazret-i Osman anlatıyor:

— Bir gün, benim şu abdest aldığım yerde Resulullah efendimiz abdest alıyordu. Biz de oradaydık. Resulullah abdestini aldı, gülmeye başladı. Sonra, (Neden güldüğümü, niye sormuyorsunuz?) buyurduğu hatırıma geldi.

— Peki efendim, ne oldu?

— Biz de, (Ya Resulallah niye güldünüz?) diye sorduk. Cevaben buyurdu ki:

(Bir müminin abdestte, yüzünü yıkarken, bütün [küçük] günahlarının, suyla beraber aktığını görüyorum. Elini yıkarken, başına mesh ederken, ayaklarını yıkarken, bütün günahlarının döküldüğünü görüyorum. Ümmetim kurtuluyor diye sevinip, ben gülmeyeyim de, kim gülsün?)

Çok kişinin duasına kavuşmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(İnsanların hayırlısı, insanların kendisinden faydalandığı kimsedir)** buyuruyor. İnsana yapılacak en büyük iyilik, onun af ve mağfireti için dua etmektir. Bir müminin diğer din kardeşi hakkında, gıyabında yani arkasından yaptığı duayı Allahü teâlâ kabul ediyor. Yüzüne karşı yapılan duaya riya karışabilir, ama gıyabında olunca, sırf Allah rızası için dua edilmiş olur. Böyle olunca da, bu duaları Allahü teâlâ kabul eder. Ayrıca Allahü teâlâ, onun için istediğimiz şeyi, ona vermeden önce bize verir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki: **(Müminin din kardeşi için, arkasından yaptığı hayır dua kabul olur. Bir melek, “Bu iyiliği Allah sana da versin” der. Allahü teâlâ ise, “Önce senden başlarım” buyurur.)** Meleğin duası reddedilmez.

(Rabbenağfirlî ve li-vâlideyye ve li-üstâziyye ve lil-mü'minîne vel-müminât el-ahyâ-i minhüm vel-emvât) duasında ana

babalarımız, hocalarımız ve ölü diri bütün Müslümanların af ve mağfireti için dua ediliyor. Böyle dua sayesinde, kendilerinin affa uğradığını gören, vefat etmiş olan bütün Müslümanlar, **(Ya Rabbi, dua ederek bizi sıkıntıdan kurtaran, her kim ise, sen de onu kurtar)** diye dua ederler. Bu şekilde, bir anda milyarlarca insanın duasına kavuşuruz.

Allahü teâlânın sevdiğini sevmek, Onun sevmediğini sevmemek, imanın temelidir. Bir Müslüman nasıl sevilmez, bir kâfir nasıl sevilir? Olacak iş değildir. Evlada yapılan, babaya yapılmış demektir. Mümine yapılan da Allahü teâlâyâ yapılmış demektir. Hatta bir hadis-i kudside Allahü teâlâ, **(Evliya zata, yani mümin kuluma düşmanlık, bana savaş ilan etmektir)** buyuruyor. İhlâsla Kelime-i şehadet getiren Allah'ın evliyasıdır. Evliyalığın yüzlerce derecesi var, ama ilk basamağı Kelime-i şehadettir. O halde, bir mümine karşı kin ve düşmanlık beslemek, Allahü teâlâyâ karşı savaş ilan etmek demektir.

Tevbe etmeli, herkesle helalleşmeli. (Kabahatli benim) diyerek işi bitirmeli, suçlu aramaya kalkmamalı! Büyüklerimiz, (Allahü teâlânın size nasıl muamele etmesini istiyorsanız, siz de Onun kullarına karşı öyle muamele edin. Affedin ki, Allahü teâlâyı affedici bulun! Onlara verin ki, Allahü teâlâ da size versin. Onları sevindirsin ki, Allahü teâlâ da sizi sevindirsinsin) buyuruyor. O halde, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, kızdığımız, darıldığımız, konuşmadığımız mümin kuluna gidip sarılmalı, helalleşmeli, böylece Cenab-ı Hakkın sevgili kulu olmaya çalışmalıdır.

Besmele'nin önemi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ kullarını Cennete davet ettiği zaman, davetiyesinin altındaki imza "Bismillâhirrahmânirrahîm" olacak. Âdem aleyhisselama ilk gelen âyet, Besmele'dir. Besmele'nin daha birçok faziletleri vardır.

Besmele'yle yenen lokmalar vücuda şifadır, Besmele'siz yenenler ise vücutta hastalık yapar. Besmele söyleyerek yiyip içenin vücuduna, şeytan giremez. Besmele'siz yenilen ve içilen gıdalarla beraber, şeytan da vücuda girer. Büyük zatlar, her yudumda, her

lokmanda Besmele çekerler.

İki tane şeytan yola çıkıp bir beldeye gelirler. Biri diğerine, (Sen şu eve, ben bu eve! Bir ay sonra burada görüşelim) der. Diğer de tamam diyerek, ayrılırlar. Bir ay sonra buluşurlar. Bir tanesi çok zayıflar, ip gibi olur, diğeri ise aşırı şişmanlar. Şişman olan, zayıf olana, bu ne hâl diye sorunca, o da, (Mahvoldum, ne yeseler, ne iş yapsalar Besmele çekiyorlar, bir yere giremedim, bir şey yapamadım. Açlıktan ölecek hale geldim) der. Şişman güler, (Benim gittiğim evdekilerin gâfilliklerinden dolayı, hiçbir işte Besmele hatırlarına gelmiyor) der.

Yeni evlenen bir kadın, bir şey alırken, bir yere bir şey koyarken, her işinde hep Besmele çekermiş. Kocas, (Bu kadarı da çok) diye onun bu haline kızarmış. Bir gün, ona bir oyun oynamak istemiş. Bir kese altın verip, (Bunu sakla, ihtiyaç olunca senden alırım) demiş. Hanımı keseyi alıp, Besmele çekerek sandığa koymuş. Kocas da gizliden onu takip etmiş. Bir gün hanımı yokken, keseyi oradan alıp bahçedeki kuyuya atmış. Sonra da, hanım, ihtiyaç oldu, keseyi getir demiş. Kadın, Besmeleyle sandığı açmış, Besmeleyle elini sandığa uzatıp, keseyi çıkarmış. Bir de bakmış, keseden sular damlıyor. Çok şaşırmış, (Hayret, bu nasıl ıslandı?) demiş. Bunu takip eden kocası ise, daha çok şaşırmış ve çok utanmış. Meğer Besmele'nin hürmetine, melekler oradan alıp getirmiş.

Vasıtaya binerken

Bismillahillezî lâ yedurru ma'asmihi şey'ün fil erd ve lâ fissemâi ve hüvessemî'ul alîm. Bu duada, karada, denizde, havada, yani nerede olursa olsun, bir mümin, başladığı herhangi bir işte Besmele çekerse, ona bir zarar gelmeyeceği bildiriliyor. Herhangi bir vasıtaya [uçığa, gemiye, otobüse] binerken Besmele çeken hiç korkmasın! O halde, her işe başlarken Besmele çekmeyi ihmal etmemelidir.

Evlat nimetine şükür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evlat da Cenab-ı Hakkın bir nimetidir. Eğer kıymeti bilinmezse elden gider. Evlat nimetinin şükürü, ona dinini ve Kur'an-ı kerimi öğretmektir. Bu iki vazife yapılmazsa, nimet elden gider. Çocukların

eğitimine, büyüklerimizin yani âlimlerimizin başladığı yerden başlamalı. Onlar önce, evliya zatların, Silsile-i aliyye büyüklerinin sevgisini kalbe yerleştirirlerdi. Bu sevgi kalbe yerleştikten sonra, artık onun elini kolunu kessen, başıyla işaret eder, yine namazını terk etmez, namazı dinin direği olarak bilir. Diğer emir ve yasaklara da bu hassasiyetle uyar, severek yapar. Esas olan emir değil, sevgidir. Yani içinde sevgi olmayana, bunu yap, şunu yapma demek, fayda vermez.

Anne ve baba, evlatlarına bu büyüklerin sevgisini, İslamiyet'in sevgisini veremiyorsa, evlat onların baş düşmanı olur. Nefsine düşkün anne ve baba, yani çocuklarını nefsi için seven anne ve baba, çocuklarının en büyük düşmanıdır. Çocuklarımıza önce Kur'an-ı kerimi okumasını öğretmeliyiz. Çocuğuna Kur'an-ı kerimi öğreten ana babaya çok sevab yazılır. Kâbe'yi ziyaret sevabı verilir.

Bilal-i Habeşi hazretleri dünyada en acı çileleri çekenlerden biriydi. Köleydi, kızgın kumlar üzerinde, üstüne de kızgın kayalar koyup işkence ettikleri zaman dahi, Allah diyordu. Sonra hazret-i Ebu Bekir geldi, satın alıp azat etti. Allah Resulüne müezzinlik yaptı, çok sevdiklerinden oldu. İnsanları kurtuluşa çağırıyordu. Kendisine müezzinlerin piri dendi.

Mübarek bir zat, Müslüman kabristanından geçerken bir feryat duyar. Sesin geldiği kabre gider. Oradaki bir ölü ağlıyormuş. (Niçin ağlıyorsun?) diye sorunca der ki:

(Evimin adresi şu. Bak, buradaki bütün ölümler neşe içindeyken, ben ağlıyorum. Bu cuma gecesi bütün bunlara evlatları Yasin-i şerif okudular, gönderdiler, neşe içindeler. Benim de oğlum var, ama okumuyor. Ben mahcup oluyorum, bildirin de o da okusun, beni sıkıntıdan kurtarsın.)

Mübarek zat o adrese gidip oğlunu bulur ve der ki:

- **Evladım, dün cuma gecesi idi, gece ne yaptın?**

- Kötü bir şey yapmadım efendim, sabaha kadar yattım.

- **Niye babana bir Yasin-i şerif okumadın? Babanın yanından geliyorum, herkese okunmuş, sen okumamışsın, baban orada üzülüyor.**

Oğlu, bu ikaz üzerine hemen okuyacağına söz verir.

Ertesi gün mübarek zat tekrar kabristana gidince, aynı ölü der ki:

- Allah razı olsun, bak, bana da altın tabaklar içerisinde hediyeler geldi, şimdi diğerleri gibi ben de neşeliyim...

Çocuklara sahip çıkmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir el, Allah'a açılırsa aziz olur, insanlara açılırsa zelil olur. İzzet, vermekte ve Allah'a dua etmektedir. Zillet almaktadır. Evliya zatlar, hep verdikleri için bu izzete kavuşmuştur. Onlar, hiç almayı düşünmediler, hep vermeyi düşündüler. Allahü teâlâ da onlara çok verdi. Asırlardır unutulmadılar. Asırlardır, sözleri, kitapları, ışık saçıyor, nasibi olanların hidayetine vesile oluyor. Asırlardır onları rahmetle anıyor, dualar ediyoruz.

Kalb, o kadar yüce bir varlık ki, Cenab-ı Hak, **(Ben yere göğe sığmam, bir müminin kalbine sığarım)** buyuruyor. Kalbin ufkunu tasavvur etmek mümkün değil, bir anda nereye ulaşacağını kimse tayin edemez. Yürek yani et parçası değil, bu yürek koyunda da var. Kalb, ampuldeki elektrik gibidir. Tutamayız, göremeyiz, ama vardır. Kalbin temiz olanı çok kıymetlidir.

Cenab-ı Hak ezelde böyle takdir etmiş, **(Kulum kalbinde neyi talep ederse, ona o yolu açarım, yapmak isteyene, yapma yolunu, yıkmak isteyene yıkma yolunu açarım)** buyurmuştur. Cenab-ı Hak kullarını hür iradelerine teslim etmiş. Kul, kalbinden neyi talep ederse, onu oraya sevk eder. Hiç kimse ahirette, (Allah'ım, niye beni buraya gönderdin?) diyemeyecek. O öyle istedi, Allah da öyle yarattı. İnsanların kötü olmaması, yanlış yollara gitmemesi için de Peygamberler, kitaplar, evliya zatlar, âlimler gönderdi. Bizim için hiçbir özür, bahane bulamayacağımız şekilde her şeyi açıkladı. Buna rağmen, insanların çoğu, kendine yazık ediyor. Onun için Cenab-ı Hak, **(Allah kullarına zulmetmez. Onlar kendi iradelerini, kendi arzularını öyle kullandılar, ben de onların arzu ettiği şekilde yarattım. Şimdi dünyada ne yaptılarsa hesap verecekler)** buyuruyor.

Eskiden büyükler, çocuklarına terbiye vermesi için başka zatlara verirlerdi, çünkü gece gündüz beraberlik, yakınlık, samimiyet sebebiyle, baba çocuğuna faydalı olamaz. Atalarımız, **(Mum dibine ışık vermez)** derler. Yolun esası edep olduğu için, bunu ancak

hocasının huzurunda elde edebilir.

Dinin aslı, esası arkadaştır. Kişinin dini, arkadaşının dini gibidir. Arkadaşını seçemeyen mahvolmaya mahkûmdur. Rüzgârlar sert, denizler fırtınalı ve dalgalı, uçurumlar derin. Kapanın elinde kalır, çok tehlikeler var. Onlara, beraber olabilecekleri iyi arkadaşları bulmalı. Salih bir kimsenin çocuğu olmak büyük bir nimet, büyük bir şeref, ama kurtulması babasının elinde değildir. Çocuklara sahip çıkmak demek, onun çevresine sahip çıkmak demektir, yoksa bizatihi kendisine sahip çıkmak değildir. Nefs kötü olduğu için, kötülükler iyiliklerden bin kat daha hızlı yayılır. Otuz yıl, kırk yıl uğraşırız, sonra bir ters rüzgâr eser, alır götürür. Allah muhafaza etsin!

İki zıt şeyde hedef aynı olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlâ bir kulunu severse, onu dünyada zahid, ahirete râgıb yapar. Ona kusurlarını gösterir)** buyuruyor. Zahid olur demek, dünya varlığıyla övünmez, bunlara kıymet vermez demektir. Malı mülkü, mevki makamı, şanı şöhreti sevmez olur. Bunlar onda olabilir, ama hiç sevmez. Olmakla sevmek çok farklı şeylerdir, çünkü Peygamber efendimiz, **(Dünya sevgisi bütün kötülüklerin başıdır)** buyurdu. Dünyanın kendisi değil, sevgisi kötüdür, çünkü dünya sevgisiyle Allah sevgisi birbirine zıttır. İki zıt şeyde, hedef aynı olmaz. Doğuya giden batıdan, batıya giden ise doğudan uzaklaşır.

Demek ki, bir insanda dünya sevgisi azaldıkça, kendi kusurlarını görmek arttıkça, Cenab-ı Hakkın onu sevdiği anlaşılır. Ahirete râgıb kılar demek de, gayesi Allah sevgisi ve ahiret olur demektir. Şayet böyle şeyler onun hatırına bile gelmiyorsa, onun işi bitmiştir.

Peygamber efendimiz, **(Hayat, ahiret hayatıdır)** buyuruyor. Bu dünya, ahiretin kapısıdır. Dünya hayatı bir rüyadır, hayaldir. Gün gelecek, bunların hepsi hayal olacak. Bir yere misafirliğe gidip gelmek gibidir. Hayat da böyle bitecek. Akli olan, hayal peşinde koşarken, başkasını üzer mi, kalb kırar mı? Hiç insan, rüya âleminde, mal varlığıyla, mevki ve makamıyla öğünür mü? Çünkü uyandığımız zaman hesabını vereceğiz. Dünya sevgisi, mal mülk, mevki makam, şan şöhret sevgisi, sarhoş eden içkiye benzer. Bunu

içen ancak ölürken ayılır, onun da faydası olmaz. Onun için ölmeden önce, ölümlle uyanmadan önce, birbirimize, (Ölüm var, kendine gel) diye hatırlatmamız, yardım etmemiz lazım. Dostluk, din kardeşliği böyle olur. Allahü teâlâ Musa aleyhisselama, **(Kendine dost ara! Herhangi bir arkadaşın, seni benim sevgime teşvik etmezse, o senin düşmanındır)** buyurdu.

Hazret-i Ömer'in Şam'da bir arkadaşı vardı. Gelenlerden sordu. (Şeytana arkadaş oldu, günah işliyor) dediler. Birisine, (Giderken bana uğra) dedi. Hazret-i Ömer, dönüşte o kimseye bir mektup verdi. Mektupta Mümin suresinin ilk üç âyet-i kerimesini yazıp lüzumlu nasihatlerde bulundu. Âyet-i kerimede mealen, **(Allahü teâlânın her şeyi bildiği, günah işleyenler tevbe ederse tevbesini kabul edeceği ve azabının şiddetli olduğu)** bildiriliyordu. Arkadaşı mektubu okuyunca ağladı. (Allahü teâlâ, keliminde doğrudur. Ömer de bana nasihat etti) diyerek, tevbe edip günahlarından vazgeçti.

Ahret yolcusunun vazifesi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya hayaldir, yalandır. Allahü teâlâ dünya için, **meta-ül-gurur** buyuruyor. Dünya, aldatıcı bez parçası gibidir. Sıcak tencereyi tutmaya yarayan beze **meta** denir. **Gurur** da aldatıcı demektir. İşte, insanların peşinden koştuğu, milyonlarına milyon, binalarına binalar kattığı dünya, meta-ül-gururdur, yani insanı aldatıp, Allah yolundan alıkoyan dünya menfaatidir.

Herkes bir yolculuğa çıkarken, kendisine yolda ve gittiği yerde lazım olan eşyalarını alır; daha fazlasını almak ahmaklıktır. Hepimiz ahret yolcusuyuz, bunu inkâr mümkün değil. Bize, yolda ve gittiğimiz yerde lazım olanlar faydalıdır, onun dışındakiler zararlıdır. O halde, bu dünyada, yolda ve gittiğimiz yerde lazım olanları tedarik etmek zorundayız. Bunun dışında her ne varsa, yola ve gittiğimiz yere faydası olmayan işlerle uğraşmak ahmaklıktır.

Peki, bu kadar kazandığımız dünyalıklar ne olacak? Eğer ahret niyetiyle, yani Allah rızası için kazanılmışsa ve Allah rızası için sarf edilmişse hepsi mübarektir, hepsi yolculuğa aittir. Aksi halde, nefse ait olanların, nefis düşüncesiyle elde edilenlerin hepsi zararlıdır, bir kıymeti yoktur. Ahirette hangi iş, hangi eşya işe yarar? İşe yarayan

iş, amel-i salih olandır. O halde dünyada elde ettiklerimiz veya edeceklerimiz, ancak ahirete ait olursa faydalıdır, ahirete faydası olmayacak olan her icraat ise dünyalıktır, azab-ı ilahidir ve beladır.

Dünya hayatında bir yolcu olduğumuzu unutmamalı. Bavulumuzu ahirette açacağız. Ona ne doldurduğumuza dikkat etmeliyiz. Lüzumlu ve kıymetli şeyleri, gittiğimiz yerde geçerli, işe yarayan şeyleri seçmeliyiz.

Peygamber efendimiz, **(Her şeyin bir kaynağı vardır. Haramlardan sakınmanın kaynağı, ariflerin kalbleridir)** buyuruyor. Yani, veranın kaynağı, Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini tanımaktır. Onları tanıyan kurtulur. Büyükleri tanımadan, kitaplarını okumadan yapılan çok ibadet, insanı kurtarmaz. Yanlışlıklar yapar. Doğru yapsa bile, kendini beğenir, perişan olur, kibre düşer, mahvolur. Allah korusun!

Görmekle tanımak da farklı şeylerdir. Bu büyükleri tanımanın alameti, verdiğini arttırmaktır. Tanımak arttıkça, vermek, ihsan etmek artar. Tanımak azaldıkça, vermek azalır.

Peygamber efendimiz yine, **(Her şeyin bir esası vardır. İmanın esası da veradır)** buyuruyor. O zaman, büyükleri tanımanın kıymeti, önemi bin kat daha artıyor. Bu büyükleri tanımak, onları tanıtmak, ne büyük ibadetse, onları kırmak da o derece kötüdür. Allah korusun!

Bu kuru kafa kimdi?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir kimse neye kıymet verirse, Allahü teâlâ ona, kıymet verdiği şey kadar kıymet verir. Onun için büyüklerimiz, (Düşüncesi, arzusu, maksadı sadece dünya olanın, yediği içtiği haram olanın kıymeti, bağırsaklarından çıkardığı kadardır) buyurmuşlardır. Biz bunun için yaratılmadık. Cenab-ı Hak bizi Cennet için yarattı. İnkâr eden, elbette mahrum kalır.

Nimet ne kadar kıymetliyse, onun düşmanı da o kadar çoktur. İnsanın en büyük düşmanı kendi nefsidir. Bu nefis, Allahü teâlâyâ düşmandır. Nefsten büyük düşman yoktur. Farzlardan biri de hubb-i fillah ve buğd-i fillah olduğuna göre, demek ki, Allah'ın düşmanı olan nefsimizi sevmeyeceğiz. Allahü teâlâ, **(Nefsine düşman ol ki, dostum olasın)** buyuruyor.

Din, iyilerle beraber olmaktır. Başka türlü kurtulmak zordur.

Kim feraha çıkmak isterse Allahü teâlâ onu feraha çıkarır, kim de sıkıntı çekmek isterse Allahü teâlâ ona sıkıntı verir. O halde eden, kendine eder.

Bir balıkçı varmış. İşi gücü balık tutmakmış. Yine böyle balık tuttuğu bir gün, oltasına ağır bir şey takılmış. Oltayı çekmiş, bir bakmış, kocaman bir kuru kafa. Kuru kafaya bakmış, bakmış ve başlamış kendi kendine söylenmeye:

- Ey kuru kafa, bir zamanlar belki sen çok zengindin, ama bak ne hâle geldin. Belki çok fakirdin, belki padişahydın, belki de hizmetçiydin, belki de çok güzel veya çok çirkindin...

Akşama kadar böyle saymış ve eklemiş sonunda:

- Ama bak ne hâle geldin!

Sonra, (Peki ben ne olacağım?) demiş kendi kendine ve yine kendisi cevap vermiş:

- Ben de senin gibi olacağım!

Tevbe istiğfar etmiş. Kuru kafayı atmış suya, kayığı, oltayı bırakıp, ilim tahsiline gitmiş. Senelerce uğraşmış, ilerlemiş ve sonunda İbni Semmak hazretleri olmuş. İmam-ı Ali Rıza hazretleriyle sohbet etmiş, asrının evliyası olmuş. Maruf-i Kerhi hazretleri Firuz isminde bir Hristiyan çocuğuyken, onun Müslüman olmasına sebep olmuş ve onu irşat etmiş. Bir gün halife Harun Reşid, kendisini görüp, nasihat almak isteyince ona, **(Kendini Mahşer yerinde, Cenab-ı Hakk'ın huzurunda hesap verdiğini düşün! Sana verilecek hüküm, ya Cennet veya Cehennem. Hükmü Allahü teâlâ verir. Ona göre hareket et)** buyurmuş.

Nasihat isteyen birine de şöyle demiş:

- Allahü teâlâ helaller için hesaba çekeceğini, haramlar için azap edeceğini bildirdi.

Sonsuz ne demek?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir insana yapılacak en büyük iyilik, ona Müslümanlığı öğretmektir. Bir Müslümana yapılacak en büyük iyilik de, ona Ehl-i sünnet itikadını öğretmektir. Bunlardan daha büyük iyilik yoktur. Bir insanı, ebedi Cehennem ateşinden kurtarmaktan daha büyük

keramet olur mu? İnsan sadece, **(Sonsuz ne demek?)** bir düşünse, bir anlasa beyni akar. İmam-ı Gazali hazretleri buyuruyor ki:

(Cehennemdeki kâfirlere, “Siz dünyadaki bütün sulardaki damlalar adedince, bütün kumlardaki tanecikler adedince yanacaksınız, sonra çıkıp Cennete gideceksiniz” denilseydi, sonunda kurtulacağız diye çok sevinirlerdi. Bütün dünya, gökyüzü dâhil, buğday tanesi dolu olsa, bir serçeye, “Her sene bir tane yiyeceksin” deseler, o buğdaylar biter, sonsuzun yanında hesabı bile olmaz.)

Allah yolunda halis niyetle yapılan hizmetler zayi olmaz. Bu niyet olduktan sonra Cenab-ı Hak yardım eder. Allah yolunda çalışmak herkese nasip olmaz. Büyüklerimizin yani Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin yolunda, kime, İslam’a hizmet etmek nasip olursa, gece gündüz haline şükretsın, Rabbine hamd etsin! Düşman ne kadar kuvvetli olursa, cihadın sevabı o kadar çok olur, kat kat fazla olur. Kerimlerin kapısında, ehil olanlarla olmayanlar beraberdir. Allahü teâlâ, ihsan sahiplerinin en büyüğüdür. İnşallah içimizde ehil olan vardır. Bunlara ihsan ederken, mükâfat verirken, onların yanı sıra bize de verir, çünkü kerim olan, saçarmış, isteyen alsın dermiş.

Şibli hazretleri vefat ettikten sonra, bir tanıdığı onu rüyada, Cennette görünce sormuş:

- Bu makama nasıl ulaştın? Nasıl Cennetlik oldun?

O da buyurmuş ki:

- Dört yüz hocadan ders okudum. Bunlardan dört bin hadis-i şerif öğrendim. Bütün bu hadis-i şeriflerden bir tanesini seçip kendimi ona uydurdum, çünkü kurtuluşu ve sonsuz saadete kavuşmayı bunda buldum ve bütün nasihatleri hep bunun içinde gördüm. Seçtiğim hadis-i şerif şudur: **(Dünya için, dünyada kalacağın kadar çalış! Âhiret için, orada sonsuz kalacağına göre çalış! Allahü teâlâyâ, muhtaç olduğun kadar itaat et! Cehenneme dayanabileceğin kadar günah işle!)**

Mesela insan bir çıra yakıp, alevine elini koymalı. Ne kadar dayanabilirse, o kadar günah işlemeli. Bir dakika dayanabilirse, o zaman bir dakika günah işlemeli.

En büyük nimet

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz âlemlere rahmettir. Bu rahmet, kıyamete kadar Onun vârisleriyle yani Ehl-i sünnet âlimleriyle, Silsile-i aliyye büyükleriyle devam etmektedir. Nasıl ki Eshab-ı kiram için en büyük nimet, en büyük saadet, Peygamber efendimize kavuşmaktır, Onun bu vârislerine, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklere kavuşmak, yani onları tanımak, sevmek ve kitaplarını okumak da böyle en büyük nimet, en büyük saadettir. Bu nimete, bu saadete kavuşanlar, çok bahtiyar insanlardır. Kim bu nimete kavuşmuşsa, Allahü teâlânın bu nimetine, bu ihsanına çok şükretmesi gerekir. **(Vücudumun her hücresi gelse de dile, şükrünün binde birini yapamaz bile)** sözü, bu nimete kavuşanlar için söylenmiştir.

Allah korusun, bu büyükleri incitmek, Peygamber efendimizi üzmeye, Allahü teâlâyı incitmeye kadar gider. Çok tehlikelidir. Tabîî, bu büyükleri direkt olarak hiç kimse üzemez, ama bu büyüklerin yolunda olup da, sözlerini dinlememek veya onların nasihatlerine kalben yahut şeklen muhalefette bulunmak, fiilî olarak kırmaktan daha tehlikelidir. Onlar, (Gıybet, dedikodu etmeyin, kalb kırmayın, birbirinizi üzmeyin) buyuruyorlar. Bu yüzden, birbirimizde hiç kusur, kabahat aramayalım. Daima iyi taraflarımızı görelim. Bir sıkıntı olmuşsa, o günü bitmiş kabul edelim. Dünkü olaylarla yarına çıkmayalım. Biz, bugünü güzel değerlendirmeye bakalım. Bize yapılan kötülükleri de, yaptığımız iyilikleri de unutalım. Allahü teâlâyı ve ölümü ise hiç unutmayalım.

Din büyükleri, evlatlarına, talebelerine, **(Endişe etmeyin. Ölsem de sizi yalnız bırakmam)** buyurmuşlardır. İmam-ı Rabbani hazretleri vefat ederken, çocukları ağlayınca, onlara, niye ağlıyorsunuz diye sormuş. (Efendim sizden sonra bizim hâlimiz ne olacak? Bize kim sahip çıkacak) demişler. Bunun üzerine buyurmuş ki:

(Vefat ettikten sonra size daha çok faydalı olacağım, size söz veriyorum, çünkü dünyada ne de olsa, dünya hâlleri içindeyim. Beşerî münasebetlerim var, ama vefat ettikten sonra, bütün bu sıkıntılardan da kurtulacağım, size olan faydam, şimdikinden daha fazla olacak, bundan hiç endişe etmeyin! Peygamber efendimizin, tespit edebildiğim, bilebildiğim, bulabildiğim, bütün sünnetlerini ifa

ettim. Bir tanesini yapamadım. Vasiyet ediyorum, benden sonra o sünnet yerine getirilsin! O da, benim kızım evlenecek, onun bir erkek oğlu dünyaya gelecek, kızımdan olan o torunumu benim kabrime getirin, omzumun hizasına oturtun, çünkü Peygamber efendimizin, mübarek kızı hazret-i Fâtıma'dan olan torunları hazret-i Hasan'la hazret-i Hüseyin'i omzuna aldığı gibi, kızımdan bir torunum olup da omzuma almadım. Bu hususta da Ona benzemek istiyorum.)

Her Müslüman da, o büyükler gibi, imkân nispetinde, her sünnete uymaya çalışmalıdır.

Âb-ı hayata kavuşmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âb-ı hayata kavuşan, ebediyen ölmez, ama âb-ı hayata kavuşmak kolay değildir. Arada yüksek dağlar, çok tehlikeler var, çok zordur, fakat Ehl-i sünnet itikadında olup da bu yolun büyüklerini sevenler, bu zorluklarla karşılaşmadan lütf-i ilâhi ile bu nimete kavuşmuşlardır. Âb-ı hayat, doğru imandır, sonsuz Cennettir. Ancak bu nimetin şükrü lazımdır, yoksa Allah korusun, elden gider. Şükrü, hubb-i fillah ve buğd-i fillahtır yani sevdiğini Allah için sevmek, sevmediğini Allah için sevmemektir. Allahü teâlâ İsa aleyhisselâma, **(Eğer yerlerde ve göklerde bulunan bütün mahlûkların ibadetlerini yapsan, dostlarımı sevmedikçe ve düşmanlarıma düşmanlık etmedikçe, hiç faydası olmaz)** diye vahyetmiştir.

Birlik ve beraberliğe dikkat etmeli, çünkü bir hadis-i şerifte, **(İnsanın kurdu şeytandır. Şeytan aynı inançta olanların arasına giremez. Farklı inançta olanların arasına girip onları parçalar, dağıtır)** buyurulmuştur.

İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerimizin yolunda olan, gaflete düşüp günah işleyebilir, ama müşrik olmaz, bid'at ehli olmaz, çünkü bunlar Ehl-i sünnettir. Onları sevip, beraber olanlar da kurtulur. Bu büyüklerin gemisi, sağlam gemidir. Ocağı, iyi ocaktır. Bu geminin içinde olmalı. Bu ocaktan ayrılmamalı.

Semerkand tarafında mübarek bir zat varmış. Talebelerinden birisi de tüccarmış. Bu talebe son zamanlarda sohbetlere az gelmeye başlamış ve bir müddet sonra da hiç gelmeyince, hocası diğer talebelerine, onun nerede olduğunu sormuş. Onlar da, (Ticareti

arttı, gelmeye vakti yok) demişler.

Mevsim kış, dışarıda kar yağıyor. Hocası, kar kış dinlemeyip atına atladığı gibi, o kurtulsun diye onun bulunduğu şehre gitmiş. Kapıya gelince talebesi şaşırılmış, hem sevinmiş, hem de biraz korkmuş. İçeri buyur etmiş. Hocası bir selam vermiş, başka tek kelime konuşmamış. Odada ocak var ve odunlar yanıyormuş. Yemek yendikten sonra yine konuşma yok, ama hocası ocaktan korlaşmış bir odunu maşayla alıp, ocağın yanındaki taşın üzerine bırakmış. Tüccar, hocam bunu niye yaptı diye merak etmiş. Bir müddet sonra o kıpkırmızı yanan odun soğuyup kapkara olmuş. Hocası, yine konuşmadan, kalkıp dışarı çıkmış. Atına bineceği sırada talebesi yetişmiş, (Hocam, şimdi dersimi aldım, bekleyin, ben de dergâha geliyorum. Artık kovsanız da oradan ayrılmam) demiş.

Hocası demek istiyor ki: (Sohbetten ayrılırsanız, ayrı kalırsanız, soğumaya başlarsınız, sonra sönersiniz. Sonra siyahlaşırsınız, sonra muhalefet edersiniz, daha sonra da düşman olursunuz.)

Sohbet imkânı yoksa, o büyüklerin kitapları okunmakla da, sohbe kavuşulmuş olur.

Kurtulan kurtarır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her Müslümanın maksadı, (Allahü teâlânın dinine biraz daha fazla nasıl hizmet ederiz, bir insanı daha nasıl Cehennemden kurtarıyoruz) olmalıdır. Kurtarmak için, önce kurtulmak lazımdır.

Doğru namaz kurtarıcıdır. Doğru namaz; doğru gusle, doğru abdeste, doğru itikada yani Ehl-i sünnet itikadına bağlıdır. Bunlar tam olmadan, namaz tam olmaz. Herkes, her şeyden önce bunları öğrenmeli, eksiği varsa tamamlamalı. Sorumlu olduklarına da öğretmeli. Her müminin birinci vazifesi, ateşten korunmaktır. Kendi korunmayan, kendisi yanan, başkasını yanmaktan nasıl kurtarır? Gelişigüzel ibadet, rastgele hizmet olmaz. (Yap da, nasıl yaparsan yap) sözü, din cahillerinin sözüdür.

İnsan gece gündüz tam bin sene tesbih çekse, bunun hepsi, yarım sayfa, dinini, imanını doğru öğreneceği kitabı okumak yerine geçmez, çünkü tesbih çekmek nafîle ibadettir. Kendimize lazım olan ilmi öğrenmek ise farzdır. Nafîle, farzın yanında denizde damla

değildir. İslamiyet ilim dinidir. Bilinmezse, İslamiyet olmaz. İlimsiz din olmaz, din olmayınca da ilim olmaz. Bu ikisi birbirinden ayrılmaz. Evet, iman etmek şart, ama imandan sonra ilk iş, ilim öğrenmektir, çünkü namaz da kılsak, oruç da tutsak, ticaret de yapsak, yaptığımız işin ilmini bilmek şarttır. Peygamber efendimiz, **(İlim bulunan yerde Müslümanlık vardır. İlim bulunmayan yerde Müslümanlık kalmaz)** buyuruyor.

Kuşun son sözü

Birkaç arkadaş ava gider. Uzun süre bir şey vuramazlar. Sonunda ufak bir kuşu bacağından vururlar. Kuş, can havliyle uçmaya başlar. Kuş kaçır, onlar kovalar. Derken kuş, uzakta kendilerinden geçmiş ve sesli zikreden bir topluluk görür. Çok sevinir, bunlara sığınayım, beni avcılardan kurtarsınlar der. Son bir gayretle kendini şeyhin önüne atar, ama yaralıdır, dermanı da kalmamıştır. Şeyh ve talebeleri, zikirle kendilerinden geçmişlerdir. Kuştan haberleri bile olmaz. Zavallı kuş, oracıkta can verir. Zikir bitince şeyh gözlerini açar, önünde ölü bir kuş görür, üzülür. Talebelerine, (Bakın, kuş zikre dayanamadı, kuş kadar olamadık) der. Talebeleri de, doğru diyerek üzülürler.

Ancak şeyh, o gece rüya görür. Âhirette mahkeme kurulmuş. Kuş, şeyhten davacı. Kuşa, anlat diyorlar. Kuş da, (Yaralıyım, avcılardan kaçıyordum, can havliyle kendimi bu şeyhin önüne attım, beni kurtarmadı) diyor. Şeyhe, cevap ver diyorlar. Şeyh de, (Zikirde kendimden geçmişim. Görmedim, haberim olmadı) diyor. (Tamam, sen kendinde değildin, mazeretin var. Sana ceza yok) diyorlar. Kuş da, (Dava bitti, ama son sözün ne?) diyorlar. Kuş da, (Bu şeyh benim gibi küçücük kuşu kurtaramadı, kendini ve talebelerini mi kurtaracak?) diyor.

Öyle gelen böyle gider

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evliya zatların huzuruna boş giden dolu döner, dolu giden boş döner. Dolu şeye, bir şey koymazlar. Boş olarak gitmeli, dolu olarak dönmeli. Dolu giderse, yani kendinde bir varlık hissederek ve ilmine güvenerek giderse faydalanamaz, eli boş döner. Ayrıca, tam inanmış olarak, sadık olarak gitmelidir.

Maksada kavuşmak için çok çalışmak, nefsi terbiye etmek için çok uğraşmak gerekir, fakat bir yol vardır ki, nefsi itminana kavuşturup, ruhu kısa zamanda yüksek derecelere ulaştırır. O da, Allahü teâlânın sevgili kullarından birinin gönlünü kazanmaktır. Zira onların kalbi, Allahü teâlânın nazar ettiği yerdir.

Bir tüccar, ticaret için başka bir şehre gider. Ticaretini yapar, iyi kazanır. (Buralarda büyük bir zat varsa sohbetine gideyim, istifade eder, duasını alırım) diye düşünür. Araştırır, böyle bir zatın olduğunu öğrenir. Onun dergâhına gider. Dergâh tıklım tıklımdır, ama kimse konuşmaz. Mübarek zat da konuşmaz. Herkes başını eğmiş, edeple oturur. O da arkalarda bir yer bulur, başını eğip oturur. Kimse konuşmayınca, (Herhalde bu tekkenin usulü de böyle) diye düşünür. Teslimiyetle oturur.

Bir saat kadar sonra o mübarek zat başını kaldırır, tüccar nerede diye sorar. Tüccar, herhalde beni çağırıyor diye düşünerek, buradayım efendim der. Bunun üzerine, (Sen yanıma gel, siz de bana kâğıt kalem getirin) buyurur. Kâğıda, (Bu bizden kendisine mutlak icazettir) yazıp tüccara verir ve (Seni icazet-i mutlaka ile vazifelendirdim. Yani sen kemâle erdiğin gibi, artık başkalarını da yetiştirebilirsin. Git, memleketinde insanları irşad et) buyurur. Tüccar da, (Baş üstüne) diyerek gider. Talebeler, yolunu kesip sorarlar:

- Allah aşkına söyle, ne yaptın? Hayatında ilk defa bu zâtı görüyorsun. Hiç konuşmadın, sadece bir müddet oturdun. Mürşid-i kâmil olarak, mutlak icazetle gidiyorsun. Nasıl oldu bu, lütfen bize anlat! Bizler senelerdir buradayız.

Onlara şöyle anlatır:

- **Hazret-i şeyh, bana manevi bir hortum taktı, içimde ne varsa damarlarıma, hücrelerime kadar ne varsa hepsini boşalttı. Sonra mübarek göğsünden kalbime akıttı, akıttı. Tam ben taşarken gözlerim açıldı ve icazet yazıldı. Anlayacağınız, tüccar geldim, derviş gidiyorum. Artık malda, mülkte, parada gözüm yok.**

Talebeler bu sefer, hocalarına gidip derler ki:

- Hocam, tüccar için ne saadet. Bu nasıl oldu?

Mübarek zat onlara şu cevabı verir:

- **O kalbinde hiçbir düşünce olmadan, sırf istifade etmek için**

ve tam bir teslimiyetle gelmişti. Tam bir yetkiyle de gitti. Öyle gelen, böyle gider!

Sevgi varsa mesele yok

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Herkes ahirette, dünyadayken kızdıklarıyla değil, sevdikleriyle beraber olacaktır.

Salihlerle beraber olmalı. Eğer ilim sahibiysek, ilmimiz onlara faydalı olur. İlim sahibi değilsek, onlardan bir şeyler öğreniriz. Allahü teâlâyı hatırlamayanlarla, unutanlarla beraber olmamalı. İlim ehli de olsak, ilmimizin onlara faydası olmaz. İlim ehli değilsek, daha çok zarara gireriz. Eğer Allahü teâlâ onlara gazap ederse, biz de helak oluruz. İyilerle beraberken, Allahü teâlâ onlara rahmet ederse, layık olmasak da, biz de o rahmetten faydalanırız.

Bir kimse, salihler gibi amel işlese, fakat günahkârlarla düşüp kalksa, iyi amelleri boşa gider, kıyamette kötülerle beraber haşrolur. Bir kimse de, kötüler gibi amel işlese, fakat salihleri sevse, onlarla beraber olsa, günahları iyiliğe çevrilir, iyilerle beraber haşrolur.

Evliya bir zat talebelerine buyurur ki:

(Ahirette amellerin ihlâslı olanları bir tarafa, ihlâssız olanları bir tarafa ayrılacak. Allahü teâlâ müminin ne kadar ihlâslı ameli varsa, onlara bakacak. Eğer ihlâs yoksa, ona hiç faydası olmayacaktır. İhlâslı olanlar kurtulacak, ihlâssız olanlar kurtulmayacaktır. Onun için, ihlâslı olun!)

O zatın talebelerinden biri, (Bu anlatılanlar bende yok, o halde hocamı boş yere oyalamayayım) der ve dergâhı terk eder. Birkaç gün sonra o mübarek zat, (Bir talebemiz vardı, nerede o?) diye sorunca, diğer talebeler, (Efendim, o arkadaş, “Bende ihlâs yok, hocamı boşuna meşgul etmeyeyim” diye gitti) dediler. O zat, (Hemen onu bulup, zorla da olsa buraya getirin) der. Bir yerde yakalayıp getirirler. Büyük zat o talebeye sorar:

- Evladım niçin gittin?

- Efendim, o anlattığınız vasıflar bende yok, ben çok berbat birisiyim, bende ihlâs yok.

- Sende ihlâs yoksa, bizim anlattıklarımızda, bizim sohbetlerimizde ihlâs var, o mutlaka sana tesir eder. Hadi

diyelim ki tesir etmedi, hep böyle kaldın, fakat unutma ki, Peygamber efendimiz, (Dünyada kim kimi severse, ahirette de onunla beraber olacaktır) buyuruyor. Sen beni sevmiyor musun?

- Elbette seviyorum hocam.

- **Sen ahirette benimle beraber olmak istemez misin?**

- Elbette isterim hocam.

- **O zaman bir daha böyle yapma, aklınla hareket etme! İhlâs sahibi olmak çok iyidir, ancak ihlâs yoksa da sevgi var, beraber olmak var. O bakımdan evladım, aynı gemide olmak büyük saadettir. Dünyada kim kimi seviyorsa, ahirette onunla beraber olacaktır.**

Bunun üzerine talebe orada kalır ve sevdikleri sayesinde kurtulur.

Ölümü şevkle beklemek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hepimizin ömrü malum, belli bir zamanda bitecektir. Bizim en büyük rahatlığımız ve huzurumuz, Rabbimizden gelecek olan o güne, o saate, zevkle, şevkle hiç korkmadan bakmaktır. İşte Müslüman, Allahü teâlâyâ kavuşma saatinden endişesi olmadığından, nimetlere kavuşacağından dolayı güler yüzlüdür, ancak bundan korkanlar, huzursuz olurlar, çok sıkıntıya düşerler. Müslümanın işleri ters gitse de, o yine güler, çünkü dünya işi ters gitmiş, düz gitmiş ne kıymeti var ki! Eğer dünya işinin ters gitmesi dinden bir noksanlığa sebep oluyorsa, o zaman, o bir felakettir. Önemli olan, dinde bir noksanlığın olmamasıdır.

Dünya işleri için, sevmeye veya üzölmeye değmez! Kendimiz de, malımız da, mülkümüz de Allah'ındır, bizim değil. İnsana sadece kullanma izni ve imkânı verilmiş. Bu kullanmakta da, (Böyle yaparsan iyi, şöyle yaparsan kötü. Böyle yaparsan Cennete, şöyle yaparsan Cehenneme gideceksin) diye iki şey bildirilmiş. (Paranı istediğin yerde kullan, ama hesabını vereceksin) denilmiş.

Kişinin şerefi, ne malıyla, ne parasıyla, ne de mevki ve makamıyla ölçölmez. İnsanın haysiyet ve şerefi, dine hizmet etmekle, ibadetle ve takva ile yani haramlardan sakınmakla ölçölür.

İnsanların kıymet verdiğiine kıymet veren, kıymetsizdir. Allahü

teâlânın kıymet verdiğiğine kıymet veren, kıymetlidir. İnsanın ne kıymeti vardır ki? Allahü teâlânın kıymet verdiğiğine kıymet veren elbette kıymetlidir. Allahü teâlâ neye kıymet verir? Mesela güzel ahlaka, herkesle iyi geçinmeye, namaz kılmaya, çalışmaya, güler yüzlü, tatlı dilli olmaya kıymet verir. Bunlara kıymet veren kıymetlidir. Yoksa, senin şu kadar paran var, benim şu kadar evim var; bunun ne önemi olur ki?

Taşa toprağa güvenmek

Şimdi insanların tek ölçüsü dünya olmuş. Mesleği, makamı nedir? Ne kadar maaşı var? Evi, arabası var mı? Evlilikte, dindarlığın değil, dünyalığın aranması çok üzücüdür. Yani Allahü teâlâyâ tevekkülü bırakıyor, üç beş tane bez parçasına, üç beş tane taş yığınınına bel bağlanıyor, bunlara güveniliyor. İnsan neye güvenirse, yardımı ondan beklesin! Allah'a güvenen Allah'tan beklesin! Arkasında Allah olanlar yani Allah'a güvenenler korkmasın! Arkasında Allah değil de, taş toprak, mevki makam, para pul olanlar, yani onlara güvenenler çok korksunlar, hallerinden utansınlar!

Güvendiğimiz şeyler de Allah'ındır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kim, Allah'tan başka, yüzünü neye dönerse, neye güvenirse, neyi severse, iyi bilsin ki o da Allah'ındır. Bunları yaparken Allahü teâlâ onu görüyor. Bu duruma düşmek, Müslüman için çok çirkin ve utanılacak bir haldir!

Arkamda filan zengin var dense, arkamda şu kadar ev, şu kadar para var dense tamam deniyor. Arkamda padişah veya şu vali var dense yine tamam diyoruz, ama arkamda Allah var derse, (Orasını karıştırma, biz de Müslümanız) deniyor. İyi de, bu ne biçim Müslümanlık? Allah var denince niye inanılmıyor? Niye Allah'a güvenilmiyor? O tamam denilen şeyler de Allah'ın değil mi? Hiç utanmıyor muyuz?

Aklımıza, kabiliyetimize, malımıza mülkümüze, mevkiimize makamımıza güvenmemeliyiz. Yoksa bunlarla baş başa kalırız. Gün gelir, aklımız yetmez, sapıtırız. Gün gelir, malımız mülkümüz gider, mahvoluruz. Böyle şeylere güvenen, bunlar bitince, elinden çıkınca, mahvolur, kaybolup gider, ama Allahü teâlâyâ güvenen, devam

eder. Hem dünyada, hem ahirette, kıymetli olur, rahat olur, mesut olur. Biz Müslüman olarak, Allah için varız ve Onun rızası için çalışıyoruz. O şimdi bizi görüyor, kalbimizden geçenleri biliyor. Bir tam bağlanabilsek, o hâlin tadına doyum olmaz.

İbrahim aleyhisselam ateşe atıldığı zaman, Cenab-ı Hak Cebrail aleyhisselamı gönderdi. **(Kulum İbrahim'in bir ihtiyacı var mı, bir öğren!)** buyurdu. Cebrail aleyhisselam İbrahim aleyhisselam ateşe atılırken, havadayken ona dedi ki:

- **Yâ İbrahim, bir ihtiyacın var mı?**

- Elbette var.

- **Ne istiyorsun?**

- Rabbimin sevgisini istiyorum.

- **Yâ İbrahim, bak ateşe gidiyorsun, derdine çare iste!**

- Ateşi yakan O, beni gönderen O, beni yaşatan O. Yakmak isterse yakar, yakmak istemezse yakmaz. Bana Rabbim yeter. O beni görüyor, derdimi biliyor. Senden bir isteğim yok.

Allahü teâlâ, **(Kulumu nasıl buldun?)** diye sorunca, Cebrail aleyhisselam, (Ya Rabbi bu Halil'inin, bu dostunun gözü, senden başkasını görmüyor. İşte dost böyle olur) dedi. Cenab-ı Hak, **(Şimdi sen, orayı serin, güllük gülistanlık yap, oradan soğuk pınarlar akıt)** buyurdu. Cebrail aleyhisselam emredildiği gibi yaptı. İbrahim aleyhisselam indi, **(Ben nereye geldim, ateş yok)** dedi. O kadar büyük ateş ki, herkes kül olur diye bekliyordu. Yani ateş sönecek de küllerini bulacaklardı. Ateş bitti. İbrahim aleyhisselamı gül bahçesi içinde görünce şaşırdılar, bununla başa çıkılmaz dediler.

İbrahim aleyhisselam ateşe atılırken, **(Hasbiyallahü ve ni'mel vekil)** yani (Bana Allah'ım yetişir, O ne iyi yardımcıdır) demişti. Her işinde, onun gibi sadece Allahü teâlâyâ güvenen, dünyada ve âhirette huzura, saadete kavuşur.

"Sen olmasaydın"

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, Peygamber efendimiz için, **(Ey Resulüm, İbrahim'i halil [dost], seni de habib [sevgili] edindim. Senden daha sevgili hiçbir şey yaratmadım. Senin, benim indimdeki yüksek derecenin bilinmesi için, dünyayı ve dünya ehlini yarattım. Sen**

olmasaydın, kâinatı yaratmazdım) buyuruyor. Böyle yüce bir Peygamberin ümmeti olmak, en büyük saadettir, çünkü bizden önceki peygamberler bile, bu ümmetten olmak istemişlerdir. Kur'an-ı kerimde bu ümmet için, **(Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz)** buyuruluyor. Onun için Peygamber efendimize biraz benzemek, Allahü teâlânın rızasını, sevgisini kazanmaya ve günahların affına sebep olur.

Peygamberimize benzemek nasıl olur? Onun getirdiği dine, sünnetine uymak, ona benzemek olur, fakat asıl önemli olan, onun vazifesine yardımcı olmaktır. Peygamber efendimiz İslamiyet'i Allahü teâlânın kullarına tebliğ etmek, yaymak için gelmiştir. İşte kim, her ne şekilde, Peygamber efendimize bu bakımdan benzerse, Onun vârisi, Onun sevgilisi olur. Allahü teâlâ ondan razı olur. Onun için, dinimizi doğru bildiren Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından bir kitap vermeyi, böylece insanların dinlerini doğru öğrenmelerine vesile olmayı az görmemeli. Bu, o yüce Peygambere benzemektir.

Peygamber efendimiz, yalnız ümmetine değil, bütün Peygamberlere de şefa'at edecektir. Allahü teâlâ bütün Peygamberlere ayrı ayrı, **(Sen kimsin?)** diye soruyor.

Âdem aleyhisselam, **(Yâ Rabbi, ben Safiyullahım)** diyor.

İbrahim aleyhisselam, **(Yâ Rabbi, ben Halilullahım)** diyor.

Nuh aleyhisselam, **(Yâ Rabbi, ben Neciyullahım)** diyor.

Musa aleyhisselam, **(Yâ Rabbi, ben Kelimullahım)** diyor.

İsa aleyhisselam, **(Yâ Rabbi, ben Ruhullahım)** diyor.

Sıra Peygamber efendimize gelince, **(Yâ Rabbi, ben Ebu Talib'in yetimiyim)** diyor. Habibullah olduğunu söylemiyor. Bu tevazu, Allahü teâlânın çok hoşuna gittiği için buyuruyor ki:

(Ey Habibim, senin bu tevazuun yok mu, senin bu güzel huy ve ahlakın yok mu, ben sana âşığım. Seni yalnız ümmetine değil bütün Peygamberlere de şefa'atçi kıldım. Yalnız ümmetine değil, Peygamberlere de şefa'at edeceksin.)

(Herkesin bir hocası var, beni ise Rabbim terbiye etti) hadis-i şerifini de iyi anlamalı. İslamiyet, Resulullah efendimizin hayatı, sözleri, emirleri ve yasakları demektir. Dini tebliğ eden, Kur'an-ı kerimi, sözleriyle ve yaşayışıyla açıklayan Odur. Bizi böyle yüce bir Peygambere ümmet eden Allahü teâlâyâ ne kadar şükretsek azdır.

Cennet kapısının anahtarı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her şeyin sahibi ve yaratanı Allahü teâlâdır. Her iyiliğin, her nimetin sahibi, Odur. Esas kaynak Odur. Maksat da, Onun sevgisine ve rızasına kavuşmaktır. Ancak Allahü teâlâ, kendisine kavuşturacak, Cennete girilecek her kapıyı kapatmış, sadece tek kapıyı açık bırakmıştır. Bu tek kapı, Peygamber efendimizin mübarek kalbidir. Diğer Peygamberler dâhil herkes, bu kapıdan geçmedikçe Allahü teâlânın rızasına ve sevgisine kavuşamaz. Allahü teâlâ, Cennete girilecek tek kapının anahtarını Peygamber efendimize verdi. Onun Peygamberliğini kabul etmeyen, yani Müslüman olmayan, kim olursa olsun, Cennete giremez. Onu tasvip etmeyen, sevmeyen, tasdik edip yolunda gitmeyen, asla Cenneti göremez, çünkü anahtar ondadır. Cennetin kapısından, ancak Peygamber efendimize imanı olan girebilir.

Evliya bir zata bir talebesi, (Efendim, kâfirlerden de, Allah'a inandığını söyleyenlerin, Peygamberimizi övenlerin olduğunu görüyoruz. Bunlar da Cennete girerler mi?) diye sorar. O mübarek zat da, **(Hayır, Peygamberimizi övse de, kesinlikle giremez. Cennete ancak Müslüman olanlar girer. Anahtar, sevgili Peygamberimizdedir)** cevabını verir.

Çok kimse, Allah diyor. Onların Allah dedikleri, hakiki Allah değildir. Onlar, kendi kafalarındaki, hayallerindeki tanrıya Allah diyorlar. Allah'ın değil, kendi isteklerinin peşindeler. Allahü teâlâ, Peygamber efendimizi kabul etmeden, ne kendisine yapılan ibadeti, ne de imanı kabul eder. İslamiyet'in ilk şartı, kelime-i şهادettir. **(Muhammedün Resulullah)** demeyen mümin olamaz.

Musa aleyhisselam zamanında günahkâr biri vardı. Ölünce, cesedini çöplüğe attılar. Allahü teâlâ Musa aleyhisselama, (Filanca çöplükte bir evliya kulum var, onu temizle, namazını kıl ve defnet) emrini verdi. Musa aleyhisselam adamın cesedini buldu, emredileni yaptı. Ahali, kendilerinin çöpe attığı adama, Allah'ın Peygamberinin gösterdiği ilgiye şaşırdı. Definden sonra Musa aleyhisselam, adamın hanımını buldurup, (Ey hatun, bu adam hangi hayırlı ameli yaptı?) diye sordu. Kadın, (İyi bir ameli yoktu) dedi. (İyi düşün, bunun iyi bir

amelinin olması lazım) dediyse de, kadın, (Hiçbir iyiliği yoktu, hep günah işlerdi, kimse sevmezdi onu) dedi. (Bunun mutlaka bir şeyi var ki, Allahü teâlâ ona sevgili kulum dedi ve bana onu defnetmemi emretti) dedi. Kadın, (Belki şu olabilir: Bir gün Tevrat okuyordu, okurken Muhammed aleyhisselamın “**Ahmed**” ismi geçti. Bu ne güzel isim dedi. Tekrar okudu, yine bu ne güzel isim dedi. Sonra, “Yâ Rabbi, ismi böyle güzel olanın, kim bilir kendisi ne kadar güzeldir, ben ona âşık oldum” dedi ve ismini öptü. Bu ismi her okuduğunda böyle öperdi) dedi. Musa aleyhisselam, (Tamam, anlaşıldı) buyurdu.

Sevgi ve menfaat

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimizde bir kimseyi kendine bağlamak veya büyük bir zata bağlanmak, iple, parayla, mevki ile değil, sevgi ile olur. Hadis-i şerifte, (**El mer’ü mea men ehabbe**) buyuruluyor. Dünyada kim kimi severse, ahirette onunla beraber olacak demektir. Sevgi ile bağlananları kimse koparamaz. Menfaatle bağlananlar her an kopabilir.

Cehennem, yedi tabakadır. Her birinin azabı üstündekinden daha şiddetlidir. En üst tabaka, en hafifi olduğu halde, ateşi, dünya ateşinden yetmiş kat daha şiddetlidir. Burada, günahkâr Müslümanlar azap görür. Diğer katlardakilerin hepsi sonsuz yanacaktır. İkinci katta Tevrat’ı bozanlar, üçüncü katta İncil’i bozanlar, dördüncü katta güneşe, yıldızlara tapanlar, beşinci katta ateşe, ineğe tapanlar, altıncı katta ateistler, yedinci katta mürtedler ve münafıklar. Bu son tabaka, en şiddetli azap olunan yerdir.

Allah korusun, bırakın ateşte yanmayı, sonsuz olarak insanı bir odaya kilitlemeler orada çıldırır. Zaten insan, sadece şu “sonsuz” kelimesini ne demek diye bir düşünse, eli ayağı titrer, yiyip içemez. Sonsuz, yani sonu yok, ister hapiste ol, ister ateşte ol. Sonu yok. Mahcup ve mahzun bir vaziyette, Allahü teâlânın yardımına çok muhtacız. Seyyid Abdullah-i Dehlevi hazretleri buyuruyor ki:

(Bir gün bu ateş beni sardı, her tarafımı korku kapladı. Yâ Rabbi, sen muhafaza eyle, bilerek veya bilmeyerek, yanlışlıkla ben bir hata işlemişsem, ya orayı hak etmişsem, adaletinle beni oraya

gönderirsen...) derken Peygamber efendimiz tecessüm etti ve şöyle bir müjde verdi:

(Kimin kalbinde benim sevgim varsa, benim ismim varsa, korkmasın. O kalb ve o vücut yanmaz, benim olduğum yeri ateş yakmaz.)

Peygamber efendimizin elini sürdüğü mendil bile yanmıyor, ya Onun sevgisi bulunan kalb yanar mı? Günde hiç olmazsa, 100 salevât-ı şerîfe getirmeli ki, bir irtibat kurulsun.

Mübarek bir zat, bir gün rüyasında, Peygamber efendimizi Eshâb-ı kirâmla, Müslümanlarla beraber otururken görür, birisi orada misafirmiş. Melekler gelmiş, başta Peygamberimiz olmak üzere hepsine su dökmüşler, abdest almışlar. Misafire gelince, hiç yüzüne bile bakmamışlar. Sonra melekler gitmiş. O zat gelip Peygamber efendimize, (Yâ Resulallah! Ben de Müslümanım, ben de senin ümmetindenim. Elime döksünler diye su istedim, bırakıp gittiler) demiş.

Peygamber efendimiz, **(Sen kimsin?)** buyurmuşlar. Ya Resulallah, ben falancayım demiş. Peygamber efendimiz, **(Ben seni tanı mıyorum)** buyurmuşlar. Aman ya Resulallah! Kusurum her ne ise tevbe ettim, ne olur affedin deyince, buyurmuşlar ki:

(Bana günde kaç defa salevât-ı şerîfe getiriyorsun ki, ben seni tanıyayım. Benimle ne irtibat kuruyorsun?)

Aynaya bakmalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

En rahat, en huzurlu mümin, kendisiyle hesaplaşandır, başkasıyla değil. Maalesef hep başkasına baktığımız için, kendimizi göremiyoruz. Halbuki bize, kendimizi görebilmemiz için ayna veriyorlar. İşte o aynaya bakıp kendimizi görmemiz gerekir. O ayna, imam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerimizin eserleridir. Dolayısıyla o aynaya bakıp, kendisini tanıyanlar kurtulacaktır. Yusuf aleyhisselam Cennet güzeli, insan güzeliydi. Çok sevdiği bir arkadaşı onun ziyaretine geldi. O da ona takılıp sordu:

-Hiç hediyen yok mu?

-Olmaz mı, size lâıyk bir hediye aradım ve en sonunda buldum.

-Neymiş o?

-Bir ayna.

-Bu ayna ne işe yarar?

-Güzelliğinizi biz görüyoruz, biliyoruz, ama kendiniz bilmiyorsunuz. Biz yanıyoruz, siz yanmıyorsunuz...

Büyüklerin bizim getireceğimiz hediyeye ihtiyacı yok, ama hediye sevgiyi arttırır. Unutmayalım ki, Peygamber efendimiz de bizden hediye bekliyor, Allahü teâlâ da bizden hediye bekliyor. Sakın onları ihmal etmeyelim. Biz Resulullah'a ne kadar salevât getirirsek, verdiğimiz hediyeyle dolayısı, O da o kadar bizden çok memnun olur. Beş vakit namazı kılsak, Allahü teâlâ da bizden hoşnut olur. Allahü teâlânın kullarından beklediği beş vakit namazdır. Namazını kılmayan Cenab-ı Hakk'a hediye vermemiş oluyor demektir. Nefes alıp veriyorsak, namaz kılmak zorundayız. Eğer nefes alıp vermiyorsak, namaz sâkıt oldu demektir.

Birisi bir hocaya gelmiş, namazı kılamayacağıma dair bana bir fetva verirsen sana yüz altın vereceğim demiş. Hoca, (Olur, sana bir değil beş fetva vereyim) demiş. (Bunların hangisini yapabilirsen, namaz senden sâkıt olur: **1-** Hayvan olursan, **2-** Deli olursan, **3-** Bebek olursan, **4-** Allah muhafaza, mürted olursan, **5-** Ölürsen, namaz senden sâkıt olur. Bunların hiçbirine namaz farz olmaz) diye sıralayınca, adam, (Hocam, bunlar bana yaramadı) der ve namazını kılmaya gider.

Velhâsıl mümin, mümin olarak yaşadığı müddetçe namazını kılacaktır. İmam-ı Cafer-i Sadık hazretleri, vefat hâlindeyken doğrulup, hemen buraya toplanın, son sözümü söyleyeceğim diyor. Toplandıklarında, (Sakın namazı ihmal etmeyin. İster talebem olsun, ister akrabam olsun, ister seyyid olsun, namazını kılmayana ceza var) dedikten sonra, kelime-i şehâdet getirip vefat ediyor.

Kusurlu da olsa namaz inşallah kabul olur. Biz yeter ki Allah'a yönelelim. Onun yolunda olalım. Her halükârda kılmaya çalışalım. Namaz kılmak esastır. Kabul oldu mu, olmadı mı diye, Allahü teâlâ ile pazarlık yapmak durumunda değiliz. Kulun görevi emredileni yapmaktır. Kabul edip etmemek, Allahü teâlânın bileceği işidir.

İki güneş var

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İki güneş vardır. Biri maddi güneş olup ışınlarıyla canlılara rızık ve hayatta kalma gücü gönderir. Hayvanlar, bitkiler hep güneş enerjisiyle hayatta kalırlar. Böyle bir güneş olduğu gibi, bir güneş daha var, o da âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili Peygamberimiz, Muhammed aleyhisselamdır.

Maddi güneş nasıl ışınlarıyla maddi hayata can veriyorsa, Muhammed aleyhisselam da kalblerin temizlenmesi, iman etmesi, canlanması için, bilinse de, bilinmese de, devamlı feyz verir. O feyz hangi kalbe gelirse o kalb nurlanır, doğru imana kavuşur, doğru amele koşar. Dolayısıyla bir mü'minde Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadı ve Allahü teâlânın sevgili kullarına sevgi meydana gelmişse, işte bu feyzen bir damla bunun kalbine isabet etmiş demektir. Hatta büyük âlim Muhammed Masum hazretleri, **(Bütün Peygamberler, bu feyzen kalblerine bir avuç indiği içindir ki, peygamberlik makamına kavuşmuşlardır)** buyuruyor.

Kıyamete kadar gelecek müminlerin de kalbine bu feyzen bir zerre iner. Biraz fazla olsa zaten mürşid-i kâmil olur. Bütün ölçü, güneşin ışınlarının yayıldığı gibi, o yayılan feyzen bir parçaya kavuşmaktır.

Feyz herkese gelmez. Peygamber efendimizden feyz gelmesinin, iki şartı vardır:

Birinci şart: Onu tasdik etmektir. Yani bu zat peygamberdir, son peygamberdir, ben buna iman ettim, inandım, getirdiklerini kabul ettim, beğendim demektir. Peygamber efendimizden gelen nimetlerin vasıtası kalblerdir. Nasıl ki elektrik, kabloyla gelir, yani vasıtası kablodur, nasıl ki su, boruyla gelir, vasıtası borudur, Peygamber efendimizden gelen nimetlerin vasıtası da kalblerdir. Bu tasdik olunca, bizim bilmediğimiz, görmediğimiz, anlamadığımız şekilde, o şahısla Peygamber efendimizin mübarek kalbi arasında bir irtibat kurulur.

İkinci şart: Peygamber efendimizi çok sevmektir. Gelen nimetlerin miktarı, bu sevginin derecesine bağlıdır.

Bu, Peygamber efendimizin zamanında, yani O hayattayken böyleydi, vefat ettikten sonra ne oldu? Bunu Peygamber efendimiz bildiriyor, **(Kalbimde ne varsa, kardeşim Ebu Bekr'in kalbine akıttım)** buyuruyor. Yani, Peygamber efendimizin vefatından sonra,

Ondan gelecek nimetler artık hazret-i Ebu Bekir'den gelecektir. Ondan sonra da Selman-ı Farisi hazretlerinden... Bu silsile yoluyla yani Silsile-i aliyye büyüklerinden devam ederek günümüze kadar geliyor. Bu büyükleri inkâr eden, bu nimetlere kavuşamaz.

En üstün insanlar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eshab-ı kiramın istisnasız hepsini çok sevmeliyiz. Hepsî Cennetlidir. Allahü teâlâ, hepsinden razı olduğunu ve hepsine Cenneti vaad ettiğini Kur'an-ı kerimde açıkça bildirmektedir. Peygamber efendimizin yolunu bütün dünyaya onlar yaydı. Onlar Peygamber efendimizin cemaatidir. **Ehl-i sünnet vel-cemaat** demek, Peygamber efendimizin ve Eshab-ı kiramın yolu demektir. Eshab-ı kiramın bildirdiği yol, Peygamber efendimizin yoludur.

Eshab-ı kiram, sadece sohbet ile nihayetsiz üstünlüklere ulaştılar. Hiçbir evliya zat, onların mertebesine varamaz, çünkü Resulullah efendimizi görmekle, sohbetinde bulunmakla, meleklerle birlikte olmakla ve vahyi, mucizeleri görmekle, Eshab-ı kiramın imanları, görerek inanmak şeklinde olmuştur. Bu saydığımız üstünlükler, bütün başka üstünlüklerin temeli ve kaynağıdır, çünkü bizim işiterek inandığımızı, onlar bizzat gördüler. Eshab-ı kiramdan başkası bunlara kavuşamamıştır. Veysel Karani hazretleri, sohbetin bu üstünlüklerini bilseydi, hiçbir şey onu bu sohbetten alıkoyamazdı. Anneye, babaya hürmet, hocaya saygı, hepsi Rabbimizin rızası içindir, nefsimiz için değildir, onların şahsı için de değildir. İnsan annesini, Rabbim bundan razı diye sever. İnsan, Rabbim razı diye namaz kılar. İnsan hocasını, Rabbim bundan çok razı diye sevip sayar. Maksat hep Rabbimizin rızasıdır, başka bir şey değildir. İnsan nefsi için her ne yaparsa yapsın, isterse oruç tutsun, isterse namaz kılsın, makbul değildir. Mutlaka Allah rızası için yapması lazımdır.

Allahü teâlâ dilediğine rahmetini saçar. Bize imanı nasip etmesi, Ehl-i sünnet itikadına kavuşturması, hep Onun ihsanı olmuştur. Allahü teâlâ bizi diledi, ondan sonra bize hep rahmet saçtı. Bunun için çok bahtiyar insanlarız. Biz, Rabbimizin dilediğine kavuştuk. Bizim kavuştuğumuz şeref, üstünlük, hiçbir şeref ve üstünlüğe benzemez. Hâlbuki insanlar, hep zahire aldanırlar. Mutlaka rütbesi

olsun, malı mülkü olsun derler, bunlara kıymet verirler.

Allahü teâlâ dilediğine rahmetini saçar. Bu dileğe dâhil miyiz, değil miyiz, işte ona bakmalı. Ancak Ehl-i sünnet itikadındaki Müslümanlar, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi Ehl-i sünnet âlimlerine sevgisi olanlar buna dahildir, çünkü Allahü teâlâ bunları dilemiştir. Ben bunları sevdim demiştir. O halde, Allahü teâlânın sevdim dediği kişiye karşı muhabbetsizlik, düşmanlık olur mu? Biz zaten Onun sevdiğini sevmeye mahkûmuz. Allahü teâlâ, ben kâfiri sevmedim diyor. Biz onu sevmemeye mecburuz. Onun için müminler, mutlaka birbirlerini severler. Bu nimete kavuşmak ihsan-ı ilahidir. Nasip meselesidir. Ne kadar sevinsek, ne kadar şükretsek azdır.

Suizandan çok sakınmalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bayram gecesi müminler affedilir, yalnız dört sınıf insan affedilmez. Bunlardan biri, suizan edenlerdir. Suizan, Müslümanlar hakkında kötü düşünmek, kötü zanda bulunmaktır, çok büyük günahdır. Suizan edene, Allahü teâlâ tevbe etmek nasip etmez. Bid'at ehli de böyledir, çünkü bunlar, kendilerinin doğru düşündüklerine, doğru bildiklerine inanırlar. Yanlış yaptıklarına inanmazlar ki, tevbe etsinler. Günahını bilip tevbe ederse, elbette affolur.

Bir zat herkese karşı hüsnüzan ediyordu, ama bir gün deniz kenarında alaca karanlıkta bir adamın bir kadınla birlikte yiyip içtiklerini görünce, (Artık, bu kadarı da fazla. Buna da hüsnüzan edilmez) der. O sırada, gelen bir kayık alabora olur, içindeki üç kişi denize düşer. Kadının yanındaki adam, deniz üzerinde koşarak, ikisini kurtarır. Sonra dönüp buna, (Sen de gel, diğerini kurtar) der. O zat, (Ben denizin üzerinde yürüyemem ki) der. O adam gidip diğerini de kurtardıktan sonra, buna dönüp, (Denizde yürümesini bilmiyorsun ama, suizan etmeyi biliyorsun. Bu benim annem. Biz oruçluyduk, iftar ettik. Bu içtiğimiz de zemzemdi, şarap içiyorlar sandın. Annem için de kötü şeyler düşündün, ama denize düşenleri kurtaramadın. Suizanla, yani günahınla baş başa kaldın) der.

Ebül-Hayr el-Akta hazretleri de, insanları suizan ve gıybetten sakındırır, kendinden misal verirdi:

Birisinin yanına yolculukta lazım olacak, su ve yiyecek gibi ihtiyaçları almadan yola çıktığını görmüştüm. (Şunun haline bak!) diye içimden geçirince, o kişi bana, (Kardeşim, suizan haram değil mi) dedi. Hata ettiğimi anlayınca bayıldım. Kendime geldiğimde tevbe ettim. O derviş bana bakıp, Şûra suresindeki, **(Kullarından tevbeyi kabul eden, günahları affeden Odur)** mealindeki 25. âyet-i kerimeyi okudu ve oradan ayrıldı.

Allahü teâlâ hepimizi kötü düşünmekten, suizandan muhafaza etsin! Henüz hayattayken, pişmanlık fayda etmeyen yere gitmeden önce, aklımızı başımıza toplayıp, kendimize çeki düzen verelim.

Çok günahkâr, doksan yaşında birisi, mübarek bir zata gidip, tevbe etmeye geldim demiş. O da, (Biraz geç kalmadın mı?) diye latife yapınca, (Hayır geç kalmadım. Allahü teâlâ, **(Ölünceye kadar tevbeyi kabul ederim)** buyuruyor. Ben henüz ölmedim ki, niye geç kalmış olayım? Ölmeden önce geldim) demiş. O zat da, (Haklısın, çok güzel söyledin, nasihat almaya geldin, ama nasihat verdin) demiş. Nitekim, Allahü teâlâ Nasr suresinde, **(Af dile, tevbe et, Allahü teâlâ tevbeleri mutlaka kabul edicidir)** buyuruyor. Bu âyet-i kerimedeki **inne, mutlaka** demektir. Allahü teâlâyâ karşı hüsnüzanda bulunalım. Sakın, acaba affoldum mu diye, Allahü teâlâyâ karşı suizanda bulunmayalım.

Ya hayır söyle, ya sus!

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Günahlar iki kısımdır. Biri, Allahü teâlâ ile kulları arasında, diğeri ise kulların kendi arasındadır. Allahü teâlâ çok merhametli olduğu için çoğunu affediyor, ama kullar arasında kul hakkı olursa, o adalete sevk ediliyor. Namaz kılmamışsa, namaz borcu varsa, o da mahkemeye gidiyor. Onun için, her fırsatta kaza namazı kılmalı, namazsız geçen zamanların affı için de, Ehl-i sünnet âlimlerinin eserlerinden, çok kitap dağıtmalı.

Gıybet, iftira gibi kul hakkı olan günahlar nasıl affolur? Köyün birinde çok laf taşıyan, dedikoducu biri varmış. Köyün hocasına gitmiş ve (Hocam, ben yaptıklarına tevbe ettim. Acaba affoldum mu?) diye sormuş. Hoca efendi de ona, (Sen yarın köy meydanına gel, orada göreceksin. Yalnız gelirken kuş tüyü dolu bir yastıkla gel)

demiş. Ertesi gün adam yastıkla köy meydanına gelmiş. Herkes orada. Hoca, cebinde getirdiği makasla yastığı kesmeye başlayınca, kuş tüyleri rüzgârın tesiriyle etrafa dağılmaya başlamış. Hoca, (Şimdi bütün tüyleri topla, o zaman affedilirsin) demiş, ama ne mümkün? (Hocam, uçup gittiler, nasıl toplarım) demiş. Tabii herkes, bu işin hikmeti nedir diye merakla beklerken Hoca, (İşte bu tüyleri tek tek toplamam gerektiği gibi, kimin dedikodusunu yaptıysan, kimin hakkına girdiysen, onların hepsiyle tek tek helalleşmen gerekir) demiş.

En kötü işlerden birisi, gıybettir. Gıybet, amelleri boşa çıkarır, dünya ve ahirette zarara uğratar. Gıybetle söz taşımak, birbirine yakındır. İki de aynı şeyden doğar. İki de taşkınlık ve azgınlıktır. Azgın olmayan kimse bunlarla uğraşmaz. Söz taşıyan, katil gibidir. Gıybet eden ise, leş yiyen gibidir. Azgın kimse, kibirlidir. İnsan nefisini bu hastalıklara kaptırınca, iftira günahına da girer. Gıybet, kişinin nefisini temize çıkarmak istemesinden ve kendisini beğenmesinden doğar. Gıybetten, en büyük beladan kaçır gibi kaçmak gerekir.

Peygamber efendimiz, **(Ya hayır söyle, ya sus)** buyuruyor. Kaldı ki gıybeti dinlemek, iki kat daha günahdır, çünkü cambazı ipten düşüren, onu seyredenlerdir. Hem günaha giriyorlar, hem de günaha sokuyorlar. Kim ki gıybet edene, (Yapma, Allah'tan kork, o senin din kardeşindir) diyerek, onu susturursa, yüz şehid sevabı alır. Buna gücü yetmezse, hiç olmazsa konuyu değiştirmesi veya orayı terk etmesi gerekir. Ahmed bin Harb hazretleri buyuruyor ki:

(Bana kim düşmanlık yapıyor, kim beni gıybet ediyor ve hakkımda kötü söylüyor, keşke bilsem de, ona altın ve gümüş göndersem. Benim işimde çalışarak, kazandığı sevabları benim defterime geçirdiğine göre, benim paramdan harcasın.)

Dün, bugün ve yarın

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, insana çok kıymet veriyor, **(Ey kulum)** diyor, **(Ben sana kitap gönderdim, Peygamber gönderdim)** diye hitap ediyor. Müslümanlar olarak biz, Rabbimizin hitabına mazhar olduk. Sadece biz değil, bütün insanlar muhatap oldu, fakat özel olarak da Cenab-ı

Hak, **(Ey iman eden kullarım, eğer emirlerime uyarsanız, yasaklarımdan sakınırsanız, size Cennetler vereceğim)** buyuruyor. Yani iman edenlere, ayrı hitap ediyor. Cennette gözlerin görmediği, akılların almadığı, hatıra, hayale gelmeyen nimetler hazırlandı, orada hiçbir üzüntü yok, ebedi nimetler var.

Ömür üç gündür: Dün, bugün ve yarın. Dün geçti. Yarının, gelip gelmeyeceği belli değil. Geriye kalan bugünü değerlendiremezsek, yarını nasıl değerlendireceğiz? Yarın ya var, ya yok, fırsat ele ya geçer, ya geçmez. Onun için, bugün elimizde fırsat varken, ölüm gelmeden önce, ahirette karşımıza çıkacak olan ibadetlerimizi düzgün yapalım, çocuklarımıza, sorumlu olduklarımıza dinimizi öğretilim. Önce biz dinimize uygun yaşayalım. Namaz kılmayan bir kişi, nasıl gider bir başkasına namaz kıl der? Kendimiz yaşamazsak, başkasına şöyle yaşa demek tesirli olmaz. Bir kişi Kur'an-ı kerim okumuyorsa, nasıl başkasına oku der? İlmin yaşı olmaz. Hemen tevbe edip, ölmeden ahirete hazırlanmalı, çünkü ölüm ani gelir.

Bunlar asırlardan beri söylenen sözler ve verilen nasihatlerdir. Biz, Rabbimizin rızasına tâlibiz. Bir kişinin daha yanmaktan kurtulmasını istiyoruz, çünkü azap var, öyle bir azap ki, Hazret-i Ali yemin ederek, (Vallahi, azap vasıtası olarak ahirette, dağlar kadar büyük akrepler ve yılanlar var) buyuruyor. Peki, bizim bu derdimiz ne? Mal mülk, mevki makam, şan şöhret sevdasından önümüzü göremiyoruz. Bunlar mı bizi kurtaracak? Bunlar meziyet değil. Meziyet Allahü teâlânın rızasına uygun yaşamaktır, biz bunun için çalışalım. Çok kısa olan bu ömrümüz, hızla geçiyor.

Cenab-ı Hak bütün ruhları yarattığı zaman melekler, (Ya Rabbi, bütün bu insanlar bu dünyaya sığar mı?) diye sormuşlar. Cenab-ı Hak, **(Ben onları kısım kısım göndereceğim. Kimisi ölecek, yerine yenileri gelecek, onlar da ölecek, yenileri gelecek, bu dünya böyle dolacak)** buyurur. Melekler yine, (Ya Rabbi, insan babasını, ailesini mezara koyduktan sonra, ne yapar artık, daha yaşayabilir mi?) diye sorunca, Allahü teâlâ, **(Onlarda öyle gaflet olur ki, mal mülk davasından, başka şey düşünemez)** buyurur.

Şimdi, kaç kişi babasının ölmesini bekliyor, çünkü mirası paylaşacaklar. Hatta duyuyorsunuz, bazıları ölmesini de bekleyemiyor, öldürüyorlar. Onun için biz, güzel ahlâk sahibi olmaya

ve bizden sonrakilere de iyi ahlâkı, doğru imanı miras bırakmaya çalışalım, çünkü bunlardan başkasında hayır yoktur.

Görmek başka inanmak başka

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Elhamdülillah, Cenab-ı Hak, bize en büyük nimeti ihsan etmiştir. O da doğru iman yani Ehl-i sünnet itikadıdır, çünkü onu elde etmek insanın iradesinde değildir, yalnız ve yalnız Allahü teâlânın ihsanıdır.

Bugün inanmayanlar, Peygamber efendimiz zamanında olsalardı yine inkâr ederlerdi. Bugün inananlar o zaman olsalardı yine Peygamber efendimiz için canını malını feda ederlerdi. Değişen bir şey yoktur. İman etmek için, görmek şart değildir.

Görmek kâfi gelseydi, bütün Kureyş kâfirlerinin Müslüman olması gerekirdi. Ebu Cehil, Peygamber efendimizi, yüzlerce mucizesini gördü, Ebu Leheb de gördü, fakat iman etmediler, üstelik düşmanlık ettiler, görmek kurtulmaya vesile olamadı. Bilal-i Habeşi de gördü, Ebu Bekr-i Sıddık da gördü. Bunlar ise, hem iman ettiler, hem de canlarını mallarını, her şeylerini Allah Resulüne feda ettiler.

İnanmak, Allahü teâlânın bir lütfu, bir ihsanıdır. Hatta Peygamber efendimiz, **(Neden inanmıyorlar, bunlar ebedi azaba uğrayacaklar)** diye göğsünü paralarcasına ibadet ederdi, namaz kılmaktan, yalvarmaktan mübarek ayakları şişerdi. Sonra âyet-i kerime geldi, Allahü teâlâ mealen buyurdu ki:

(Ey habibim, Sen göğsünü paralayacak gibi böyle kendini harap etme, çünkü hidayet benim elimde, kimin mümin olacağını, kimin olmayacağını ben bilirim, bir hikmeti vardır bunun. Sen sadece anlat! Çünkü hidayete getirmek senin elinde değil, o yalnız benim elimdedir. Her şeyi sana verdim, ama onu vermedim. O benim bileceğim bir iştir.)

Bu dünyada bin kişiden biri inanmış, 999'u inanmamış, inkâr etmiştir. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde çok yerde mealen, **(İnsanların çoğu bana inanmadı)** buyuruyor.

Adem aleyhisselam dünyaya indiği zaman, Allahü teâlâ Cebrail aleyhisselama, **(Cehennemden bir parça ateş al, dünyaya indir)** emrini verdi. O da hazret-i Malik'e gidip, **(Bir parça ateş ver, onu dünyaya indireceğim)** dedi. Hazret-i Malik, **(Nasıl vereyim, sen**

Cehennem ateşinden bir parça dünyaya götürsen, dünya yanar yok olur, zerre kalmaz) dedi. Bunun üzerine durumu Cenab-ı Hakk'a arz etti. Allahü teâlâ buyurdu ki:

(Bir parça ateş al, Cennette 70 nehirde yıka, bir nehirden çıkar, bir başka nehre koy. Ordan çıkar, bir başka nehre koy. 70 nehirde yıka, ondan sonra dünyaya indir.)

İşte dünyadaki en hararetli ateş bile, Cehennemden çıktıktan sonra 70 defa yıkanmıştır.

Ana baba ve hoca

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyaya yeni gelen bebeğin hiçbir şeyden haberi olmaz. Annesi onu besler, büyütür, sonra kelimeler öğretir. Biraz daha büyüyünce, yürümeye çalışır, bir adım atıp düşer, bir daha derken, oradan oraya koşar. Konuşmaya başlar, bir şeyler öğrenmeye çalışır. Okula gönderilir, orada yamuk yumuk çizgiler çizer. Öğretmeni, ne güzel çiziyorsun diye takdir eder.

Evde, ana babanın neler çektiklerini, onlara sormalı. Bu, çocuğun dünyası için, ana babanın verdiği emektir. Ne kadar yaşayacağı da belli değil. Allahü teâlâ o çocuğun yetişmesi için yardımcılar veriyor. Şefkat, merhamet veriyor. Ağlayıp sızlamasına, kırıp dökmesine rağmen, çocuğa ihtimamla bakıyorlar.

Bir geçici dünya hayatı, bir de sonsuz ahiret hayatı var. Nasıl ki doğan çocuğu, annesi, babası ihtimamla büyütüyorsa, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi hakiki mürşid-i kâmiller, Müslümanı, gerçek bir anne baba gibi ahiret hayatına hazırlar. Hatalarını görmez, birdenbire her şeyi söylemez, azar azar, sohbetle yetiştire yetiştire, önemli bir seviyeye getirir.

İlmin aslı sevgidir

Bu büyükler işe, ilmin aslından başlarlar. İlmin aslı, sevgidir, çünkü insan sevdiğini dinler, sevmediğini dinlemez. Bu büyüklere ilk gidildiği zaman, gelenlere ne abdesti, ne guslû, ne de namazı anlatırlar. Sadece büyüklerin hayatını anlatırlar, kıymetli kitaplarını okurlar, Şah-ı Nakşibend hazretlerinden, İmam-ı Rabbani hazretlerinden bahsederler. Yani o büyüklerin sevgisini vermek, bu işin hazırlık safhasıdır. Ondan sonra, o gelenler, içlerine düşen o

ateşle, İslamiyet'in bütün şartlarını, kalbden isteyerek, inanarak yerine getirmeye çalışırlar. Her an, namazı düşünürler, haramlardan kaçarlar. Bu büyükleri tanımayanların çocukları, babaları hoca bile olsa, niçin bu şekilde dindar olamıyorlar? Çünkü daha bu çocuk yeni yeni gelişirken, eline sopayı alıyor, kılmazsa namaz, vur kafasına, yaramazlık yaparsa vur eline! Yani sevgiden ziyade, korkuyla yetiştiriyorlar. Sadece korkunun hiçbir faydası olmaz. Burada korkar, başka yere gidince azar, kudurur. Su üstüne, buz üstüne, yazı yazılmaz, kaybolur gider. Mermere yazılırsa kolay kolay silinmez. Din büyüklerinin sevgisini vermek, mermere yazmak gibidir. Böyle sevgiyi verdikten sonra, bu adamı idama götürseler bile, ben önce namazımı kılayım, sonra idam edin der.

Peki demek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peki demek çok zordur. Eğer Ebu Cehil, Peygamber efendimize peki deseydi, İslamiyet'in en ileri gelenlerinden olurdu. Hazret-i Ömer'den daha büyük pehlivandı, ama demedi. Allah korusun, hazret-i Ömer hayır deseydi, Ebu Cehil'den kötü olurdu. Onun için, yerine göre, dünyada söylenmesi çok önemli olan iki kelime vardır: Peki ile hayır. Bir kimse, peki der, Müslüman olur, sonsuz nimete kavuşur. Hayır der, kâfir olur, sonsuz azaba maruz kalır.

İtaat etmek, peki demek zordur, çünkü iki büyük engeli var. Bu iki engeli aşmak çok zordur:

Birinci engel, insanın nefsidir. İnsan ölmeden önce, ondan çıkacak en son huy başkanlık, emretme, şef olma arzusudur.

Eskiden, adamın biri helaya gitmiş, Dizili ibriklerden birini alırken, hela bekçisi;

- **Onu değil, yanındakini al** demiş.

O da, denilen ibriği almış, çıktıktan sonra demiş ki;

- Birinci ile ikinci arasında ne fark vardı da, ötekini aldırmadın?

- **Burası bana ait, ben ne dersem onu yapmalısın, yoksa su vermem** demiş.

İşte başkanlık arzusu budur, hep benim dediğim olsun diye düşünür. İtaate, peki demeye, nefs şiddetle karşıdır.

İkinci engel, akıldır. Her şeye inanıp gemiye bindikten sonra (Bu

yanlış) deniyor, çünkü akıl içerde duruyor. Bindiğimiz geminin kaptanına karşı, şuradan git, şöyle hareket et gibi, bir defa bile söz hakkımız yoktur. Sadece (Ne diyorsun) derlerse o zaman, varsa fikrimizi söyleriz.

Demek ki, dünyada en zor iş aklını ve nefsini bir tarafa koyarak peki demektir. Peki demek için, **birincisi**, iç düşman olan nefsinden ve aklından kurtulmalı. **İkincisi**, dış düşman olan şeytandan ve kötü arkadaştan uzak durmalıdır. Bütün bunları atlatacak ve ondan sonra da **peki** diyecek. Bu hâle kavuşmak çok zor, ama bir şeyin tamamı ele geçmezse, tamamı da terk edilmez. Ne kadarını yapabilirsem o kadar diyerek devam etmelidir.

Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri, **(Hocama kavuştum, aklımı bıraktım ve kurtuldum)** buyuruyor. Eğer aklına uysaydı, Mevlana olamazdı. Onun için akıl, hocasını buluncaya kadardır. İmam-ı Rabbani hazretleri gibi, hakiki bir mürşid-i kâmile, yoksa bu büyüklerin kitaplarına kavuşana kadardır. Gemiye binenin akılla ne işi var, gidip bir kenarda oturur veya yatar. Aklı, nefsi karıştırmayıp, ihlasla teslim olursak, ana babanın çocuğunu şefkatle geçici dünya hayatına hazırlaması gibi, o büyükler de bizi asıl hayata, ebedi ahiret hayatına hazırlarlar. Allahü teâlâyâ, Peygamber efendimize, Cennete kavuştururlar. Buna vesile olan böyle mübarek zatın hakkı, hiç ödenebilir mi?

Gün bugün, fırsat bu fırsat

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Rabbimize hamd olsun ki, dinimizden bize bildirilmeyen hiçbir şey kalmadı. Söylenmesi gereken her şey söylendi. Postacının vazifesi mektubu taşımaktır. Mektuplar bize ulaşmıştır, fakat içindekileriyle amel edip etmemek, bizim hür irademize bırakılmıştır. Bazıları bunu kabul eder, saadete erer. Bazıları kabul etmez, felakete gider. Kur'an-ı kerim bir kitap, bir mektup. Bunu kabul edenler Cennete, kabul etmeyenler Cehenneme gider.

Allahü teâlâyâ dua edelim, bizi haramlardan muhafaza eylesin! Gıybet, dedikodu haramdır, büyük günahdır. Günahkârlar için ateş bekliyor. Böyle bir duruma, böyle bir fitneye düşmekten Allah korusun, çünkü Peygamber efendimiz, **(Fitne uykudadır,**

uyandırana Allah lanet etsin) buyuruyor. Üç beş gün sonra zaten hepimiz öleceğiz. Ömrü bu günahlarla geçirmeye değmez. Köle, vazifesini ve haddini bilmeli, önüne bakmalı, ne deniyorsa onu yapmalıdır.

Dua edelim, Allah'a dönelim. Birbirimizle uğraşmayalım. Namaz için, sohbet ve başka faydalı şeyler için beraber olmalı. Araya dünya menfaati girerse çok tehlikelidir. Peygamber efendimiz, **(İki Müslüman bir araya gelir de, Allah'tan ve Peygamberden bahsetmezse, Allah onlara lanet eder)** buyuruyor. Peki, ne yapacağız? Ya ilmi hal okuyup dinimizi öğreneceğiz, ya susacağız, çünkü başka şeylerle kaybedecek vaktimiz yok. Bu dünya fanidir. Evet, kazanç hanemiz açık, fakat kayıp hanemizden hiç bahseden yok. Allahü teâlâyı hatırlamadan alıp verdiğimiz her nefesten hesap sorulacak. O hesap günü, çok dehşetli bir gündür. O güne hazırlanmak şarttır.

Aman, yumuşak olalım, sert olmayalım, affedici olalım, kin tutmayalım. Allahü teâlânın bize nasıl muamele etmesini istiyorsak, biz de onun kullarına öyle muamele edelim. Eğer biz Onun kullarına iyilik edersek, Cenab-ı Hak'tan iyilik buluruz. Eğer biz Onun kullarını kırıp dökersek, Allahü teâlâ da bizi kırıp döker. Affedersek, Onu affedici buluruz.

Dünya, ayrılık dünyasıdır. Bugün değilse yarın birbirimizden ayrılacağız. Dua edelim de, Müslüman olarak, imanla ölüp, ahirette buluşalım. Ahirette buluşmak için de, birbirimizi çok sevmeliyiz. Kusurlarımızı, ayıplarımızı değil de, iyi taraflarımızı düşünmeliyiz. Bunu son fırsat bilmeliyiz. Allahü teâlânın dinine hizmet için çalışmalıyız. Herkese doğru kitapları ulaştırmalıyız. Allahü teâlânın dininden bir kelime öğretilene veya öğretilmesine sebep olana yüz umre sevabı verilir.

Gün bugündür, fırsat bu fırsattır. Yarına çıkacağımız belli değildir. O halde, içinde bulunduğumuz her ânı değerlendirmeye çalışmalıyız.

Rüyadaki padişahlık

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyanın bir hayal, bir rüya olduğunda şüphe yoktur, çünkü Peygamber efendimiz bir hadis-i şeriflerinde, **(İnsanlar uykudadır, öldükleri zaman uyanırlar)** buyuruyor. İnsan rüyada çok zengin olabilir, yüksek mevki makam sahibi olabilir, çok işler yapabilir, ama uyanınca hepsi biter. Uyanınca, (Benim şu mallarım vardı, şöyle mevki makamım vardı) demesinin ne kıymeti olur? Bunun gibi, insanlar da ölünce, malı mülkü, serveti, evladı, hanımı, hepsi dünyada kalır. İnsanlar ölüp uyandıklarında, (Biz nereye geldik, burası neresidir? Bizim mallarımız, mevki makamlarımız vardı, eş dostlarımız vardı, nerde bunlar?) deseler de, hiç kıymeti olmayacak.

Bazı büyük zatlar da, (İnsanlar sarhoştur, ölünce ayılırlar) buyurmuşlardır. Yani sarhoşluk, ölünce biter. Mal sarhoşudur, rütbe sarhoşudur, mevki sarhoşudur, ama ölünce her şey biter. Gerçekler anlaşılır, ama iş işten geçmiş olur. Peygamber efendimiz, **(Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz öyle diriltilirsiniz)** buyuruyor.

İnsanlar, dünyaya meylettikçe sıkıntıdan kurtulamaz, çünkü dünya, sıkıntı kaynağıdır. Bu sıkıntıdan kurtulmak için, mutlaka ahirete, ışığa dönmek lazımdır. Eğer insan ışığa dönerse, gölgesi arkada kalır ve peşinden gelir. Işığa arkasını çevirirse, karanlığa dönmüş olur, işleri karanlık olur, hiçbir zaman gölgesine de yetişemez. İnsan, yönünü dünyaya çevirirse insanlarla çarpışır, ahirete çevirirse insanlar onun gibi olmak için yarışır.

Halife Harun Reşid, bir gün Behlül Dâne hazretleriyle görüşmek, hikmetli sözlerini duymak istedi. Adamlarına onu bulup getirmelerini söyledi. Gidenler onu mezarlıkta uyur halde buldular. Uyandırdıklarında, (Siz ne yaptınız! Beni padişahlık makamından indirdiniz. Şimdi ben ne yapacağım?) dedi. Görevliler gidip bu sözleri bildirince, Halife buna bir mânâ veremedi, huzuruna geldiğinde sordu:

- Ey Behlül! Bu ne iş? Sen hangi padişahlıktan indirildin?

- **Rüyada ne güzel padişahım. Saraylarım, ordularım vardı. Saltanat ve ihtişam içindeydim, lakin senin adamların beni uyandırdı ve tahtımdan oldum ben.**

- İyi ama Behlül, rüyadaki padişahlığa itibar olur mu? Bak, gözünü açınca her şeyin bittiğini gördün.

- Benim padişahlığım gözümü açınca bitti, seninki gözünü kapatınca bitecek. Aradaki fark ne? Üstelik, ben gözlerimi açınca hayat buldum. Sen gözlerini kapatınca, saltanatından olacaksın ve pişmanlığın başlayacak, sorgu suale çekileceksin. O halde söyler misin, hangimizin hükümdarlığına itibar edilir?

Harun Reşid söyleyecek söz bulamadı.

Âmirin görevi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âmirliğin şartlarını gözetemeyen, âmir olmaktan sakınmalı. Âmir olan, maiyetinde olanları bir hizmetçi, bir işçi gibi görmemeli. Onların içerisinde Allah'ın sevgili kulları, evliya zatlar olabilir. Onlara tepeden bakan, tepetaklak gider. Onlara karşı kibirli olmamalı, yoksa Allah onları helak eder. Onların kalblerini kıran, Kâbe'yi yetmiş sefer yıkmaktan daha büyük günaha girer.

Allahü teâlâ bir hadis-i kudside, Peygamber efendimize, **(Ey Habibim, beni talep edene hizmetçi ol!)** buyuruyor. Allahü teâlâyı kim talep eder? Müslüman talep eder. Yani Allahü teâlâ şöyle buyuruyor:

(Ey habibim, bir Müslüman gördüğün zaman ona hizmetçi ol, iyilik et, âmirlik yapmaya kalkışma!)

Allahü teâlânın, kâinatı hürmetine yarattığı habibine emri budur. İnsanlar ne çekmişse ve ne çektirmişse, baş olma sevdasından çektirmiştir. İki üç kişi bir araya geldi mi, biri **Emîr** olmalı. Emîr olan ise hizmet beklememeli, aksine, arkadaşlarına hizmet etmeli. Nitekim iki kişi, sırtlarında birer çuvala bir yere giderlerken, biri diğer arkadaşına der ki:

- Sünnettir, birimizin Emîr olması lazım. Sen Emîr ol!
- Peki. Şimdi ben sana Emîr oldum mu? Sen şimdi emrimi dinleyecek misin?
- Elbette, çünkü Emîr'e itaat vacibdir.
- O zaman emrediyorum, senin çuvalı benim sırtıma vur!
- Nasıl olur efendim?
- İtiraz yok, madem ben âmirim, kendi çuvalını da vur sırtıma!
- Ama bu uygun olur mu?
- Hiçbir şeye itiraz etme! Şimdi senin bütün vebalin, bütün

mesuliyetin bana ait. Senin rahat etmen için ne gerekiyorsa benim onu yapmam lazım. Emîr, yük olan değil, yük çeken, hizmet eden demektir.

Başarılı olmak için

Allahü teâlâ insanların kalbine, insanlar da insanın güler yüzüne bakar. Başarılı olmak için, kalbi Cenab-ı Hakk'a döndürmek ve güler yüzlü olmak gerekir. Bu ikisi, başarının sırrıdır.

Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin yolunda yapılan hizmetlerin devam etmesi, yükselmesi, zirveye çıkması iki şarta bağlıdır: **Birincisi** inanç, **ikincisi** de sevgidir. İnsan inanmadığı şeyi nasıl yapabilir? İnsan sevmediği şeyde nasıl başarılı olabilir? Bu yüzden, nerede inanç ve sevgi varsa, mutlaka orada başarı vardır.

Dua dağları devirir. Ama dua ehlinin duası bunu yapar. Kimin duasının makbul olduğunu bilemeyiz. Bunun için herkesin duasını almaya çalışmalıyız.

Cömertlik ve idarecilik

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İyilik, cömertlik, insanlara hizmet, Allahü teâlânın çok sevdiği bir ahlaktır. Bu, her kula nasip olmaz. Eğer bu ahlak bir kâfirde varsa, onun imana kavuşma ihtimali çok yüksektir. Peygamber efendimiz, bu güzel ahlak sahibi insanlara, ölümlerine yakın görünüp, **(Senin çok iyiliklerin var, ama iman etmedikçe bunların faydası olmaz. Ben Allah'ın resulü Muhammed aleyhisselamım. Eğer beni tasdik edip, Kelime-i şehadet getirirsen Cennete gidersin)** buyurur. Çoklarına da, iman nasip olur, kelime-i şehadeti getirir, oradakiler de duyar ve ondan sonra imanla ölür.

Cömertlik, kökü Cennette, dalları dünyada olan bir ağaçtır. Bu dallar, cömertleri kendilerine yapıştırır. Cömertler, bu ağacın dallarına, istese de, istemese de yapışır, çünkü onların iradesinde değildir. Mıknatısın metali çektiği gibi, o ağacın dalları da cömertleri kendine çeker. Sonra, ağaç dalları Cennete gidince, dallara yapışmış olanlar da böylelikle Cennete gider. Fakat ne kadar cömert olursa olsun, imanı yoksa, Cennet'e giremez, Cehennem'de sonsuz kalır.

Biz Allahü teâlânın kullarına nasıl davranırsak, yüce Allah da

bize öyle davranır. Yani, affedersek, Allah'ın affettiği kul oluruz. Verirsek, O da bize verir. O, kullarına yapılan iyilikleri sever. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Müslüman, Müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez, onu sıkıntıda bırakmaz. Din kardeşine yardım edene, Allahü teâlâ yardım eder. Allahü teâlâ, din kardeşinin sıkıntısını giderenin, kıyametteki sıkıntısını giderir, bir Müslümanı sevindireni, kıyamette sevindirir.)

Harun Reşid'in oğlu Memun, oğlu Abbas'ı halife yani kendine vekil yapacaktı. Bir gün, Abbas'ın hizmetçisine yarım kuruş verdiğini görür. (Git, çarşıdan bir avuç şundan al da gel) dediğini duyar. Babası, oğluna der ki:

- Oğlum, ben ömrümde yarım kuruş diye bir şey görmedim. Sen bu parayı nereden buldun?

- Baba, para çok kıymetli, hele hele bu zamanda...

- Öyle mi? Seni azlettim, artık vekilim değilsin, sana kefil değilim ve veliaht da değilsin, kendine iş ara!

- Baba, ben ne yaptım?

- Bir insanın halife veya idareci olabilmesi için, şu üç şarta sahip olması gerekir. Bu üç şarttan birine sahip değilse, o idareci olamaz:

1- Cömert olmalı. Cimri, yönetici olamaz, idare ettiği herkesi de kendine düşman eder.

2- Merhametli ve şefkatli olmalı. Yani önce iğneyi kendine, sonra çuvaldızı başkasına batırmalı.

3- Mütevazı, alçak gönüllü olmalı. Bunun da ölçüsü şudur: Kendi arkadaşlarından ve maiyetinde çalıştırdıklarından farklı bir şey yiyorsa, onlarla beraber sofraya oturamıyorsa, o mütevazı olamaz.

Ticaret, cesaret ve kalite

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ahir zamanda, parasına sahip olmayanın, dinine sahip olması zordur. Parasına sahip olan, dinine sahip olur. Peygamber efendimiz, **(Korkak tüccar kazanamaz, cesur tüccarın rızkı bol olur)** buyuruyor. Bir mal veya bir ticaret üzerine ısrarlı olmamalı. Şartlar değişmişse onu bırakmalı, başka şey yapmalı. Korkak tüccar

mahvolur.

Ahir zaman, sürat zamanıdır. Erken, hızlı başlayan ve zamanla yarışan kazanır. Sürat onu büyütür. Süratini kaybeden iflas eder.

Ticaretin bir kaidesi var. Önce yatay büyüme, sonra dikey büyüme olur. Yatay büyüme, toprağa tohum ekmek; dikey büyüme, ağaç hâline gelmektir. Yatayda ısrarlı olmak batağa götürür.

Ticaret düzgün olmalı. Aldatılan müşterinin zararı kanserden tehlikelidir. Dinimizde aldanmak da, aldatmak da haramdır. Müşteri menfaatine bakar, tercihi menfaatıyla beraber yapar. Ticarete başarı, müşteriyi haklı görmektir. Onu razı edene kadar çalışmalı. Kırk defa istese de, malı indirip çıkararak ve değiştirerek müşteriyi memnun etmeli. Müşteri ne derse desin, haklıdır. Ben haklıyım diyen tüccarın, o pazarda yeri olmaz.

Ticarete büyük olmak, inanca ve kaliteye bağlıdır. Ticarete insanın ve malın kalitesi çok önemlidir. Malımız, hizmetimiz kaliteli değilse, ne yapsak başaramayız. Satış yapabilmek, yüzde elli kabiliyet meselesidir. Kalite esastır. Kaliteli insan yetiştirmeli. İş insanda biter. Bizim dinimiz, mevki ve makamla değil, insanla meşgul olmak dinidir, çünkü o mevki, o makam bir insana teslim edilir. Onun için insan eğitimi, dinin de, ticaretin de temelidir.

İş yerlerindeki ünitelere bizi temsil edebilecek, kültürlü, bilgili, edepli, kaliteli eleman koymalı. Bizi temsil edenler, tam yetkili olmalı, ama bize de bağlı olmalı.

Osmanlı valileri padişaha çok bağlıydılar, ama orada sanki bir padişah gibi müstakildiler, Padişah onlara tam yetki vermişti. İşler aksamadan yürüyordu. Hitler'in savaşı kaybetmesine sebep, kimseye böyle bir yetki vermemesiydi. "Benden habersiz kimse bir iş yapamaz, bir karar veremez" demesiydi. Yeni bir emir gelene kadar da, ordu Rusya'da mahvolmuştu.

Başarılı olmak isteyen patron, her işi kendisi yapmaya çalışmamalı, bu hareket çok yanlıştır. İş yerlerinde çalışan herkes, o şirketin sahibi gibi çalışmalı. Böyle tam yetkiyle çalışılırsa başarılı olunur. Elemanlara görev ve sorumluluk vermeli. İçimizdeki cevherleri çıkarmalı. Bütün liderlerin hatası, kendilerinden sonra gelecek halefi yetiştirmemektir.

Ticarette müşteriye fethetmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir iş yerinde ücretli çalışanlar, müşteriye, kendilerine iş imkânı tanıyan mal sahibinin bir emaneti olarak görmeli. Ne mal sahibine ihanet etmeli, ne de müşteriye. İşe zarar vermemeli, mal sahibine de söz söyletmemeli. O kendisine güvenip, işi teslim etti, ona nankörlük etmemeli. Müşteriyi de aldatmamalı.

İster ücretli çalışan olsun, ister mal sahibi olsun, müşteriye aldatmaya tevessül etmemeli. Karşımızdaki müşteri kim olursa olsun, bilinen azılı bir kâfir bile olsa, daha hiç konuşmadan, en ufak bir art niyet taşırsak, yani şunun çok parasını alayım, kötü mal vereyim gibi bir düşüncemiz olursa, araya böyle bir perde koyarsak, o da daha hiç konuşmadan, aynı perdeyi koyar, çünkü ruhlar anlaşıyor. Bu sefer iş menfaat çatışmasına döner. Biz en kötü şeyi, en pahalı satmaya çalışırsak, o da en güzel şeyi, en ucuz şekilde almaya çalışır. Bu şekilde olunca, satış olmaz. Tek tük olsa bile, çok zor olur, neticesi de hoş değildir. Sadece malımız neyse, onu vermiş oluruz, karşılığını da almış oluruz. Bu şahısla ilişkimiz de orada biter.

Ancak, aynı şahıs için, yine başta, yani daha hiç konuşmadan, kendimiz için istediğimizi, onun için de istersek, böyle yaparsak, araya hiçbir perde koymazsak, o da koymaz. Bu sefer onun gönlünü fethetmiş oluruz. O zaman satış da kolay olur, al dersek alır, alma dersek almaz. Üstelik bu şahısla ilişkimiz de orada bitmez, her zaman devam eder. Artık o, hem de bütün imkânlarıyla bizim yanımızdadır. Başka zamanlarda bir şey alacağı zaman da bizde varsa bizden alır, yoksa kimden alayım diye, ne yapayım diye bize sorar.

Söz vermek zorunda değiliz. Yerine getiremeyeceğimiz sözü vermemeliyiz. Söz verdik mi, ne olursa olsun, ondan asla dönmemeliyiz. Ne yapıp edip vaadimizi yerine getirmeliyiz. Mümin, elinden dilinden, emin olunandır. Söz borçtur. Geciktikçe günah yazılır.

İlim, amel ve ihlas. Başarı, bu üç şeye tâbidir. Bu üçlü formül herkes için geçerlidir.

Yapacağı mesleğini iyi öğrenmeli, iyi iş yapmalı ve yaptığı her işi Allahü teâlânın rızası için yapmalı.

Başarılı olmak, her şeyden önce; mutlu, huzurlu ve sıhhatli olmaya bağlıdır.

Başarının sebebi ve derecesi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Tarih boyunca, Müslümanların başarılı olma sebepleri incelenirse, bunun dine uymaktan kaynaklandığı görülür. Başarının derecesi, dinimize uymanın derecesine bağlıdır. Kim dine ne kadar uyarsa, o kadar başarılı olur. Tam uyan, tam başarılı olur. Dinimizde nelerin, nasıl yapılacağı bellidir. Bunları kusursuz uygulayanın başarısı, o nispette fazla olur.

Çok başarılı olunan zamanlardaki Müslümanların bazı özellikleri şöyleydi:

1- Onlar, dinli dinsiz herkese şefkat gösterirlerdi. Allah için buğz etmek gereken durumlar bunun dışındadır elbette. Dine düşmanlık eden olursa, onlara karşı sert olurlardı. Nitekim Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde Eshab-ı kiramı överken, **(Onlar birbirlerini çok severler, birbirlerine çok merhametlidirler, ama Allah düşmanlarına karşı çok çetin ve metin idiler)** buyuruyor.

2- Bir vücut gibiydiler. Vücutta, baş da, el de, ayak da olur. Bir uzvun ağrması bütün vücuda tesir eder. Başarı, vücudun sıhhatli olmasına bağlıdır.

3- Tek kalb gibiydiler. Aynı inancı taşırlardı, aynı sevinci, aynı üzüntüyü hissederlerdi.

4- Maksatları, gayeleri, hedefleri tekti. O da, Allahü teâlânın rızasıydı.

5- Emîr'e itaat ederler, isyan etmezlerdi. Fitne fesat çıkarmazlardı.

6- Bir kişi daha yanmaktan kurtulsun diye, gece gündüz ihlâsla çalışırlardı.

7- Dinimize uymaya çok dikkat ederlerdi.

8- (Öyle yaşayalım ki, bizim yüzümüzden kimse Cehenneme gitmesin, Allah'ın kulları bize dua etsinler, beddua etmesinler) derlerdi.

9- Yalan söylemezler, gıybet, dedikodu etmezlerdi. Birbirlerine dua ederlerdi. Gıyaben ve karşılıksız yapılan duanın makbul

olduğunu bilirlerdi.

10- İyilik etmeye, dua almaya çok önem verirlerdi.

Sadaka, belayı önler. Dua, kaza ve kaderi değiştirir. Cebrail aleyhisselam, Peygamber efendimize gelip, bir gencin o gece öleceğini haber verdi. Peygamber efendimiz o genci çağırıp, ne gibi bir arzusu olduğunu sordu. Genç evlenmek istediğini söyledi. Hemen evlendirildi. O gece, genç ve hanımı namaz kılıp dua ettiler. Kendileri için hazırlanan yemekleri yiyecekleri esnada, kapıya bir fakir gelip yiyecek istedi, yemeğin hepsini ona verdiler. Fakir çok sevindi, dua edip gitti.

Sabah oldu. Peygamber efendimiz gencin ölüm haberini bekliyordu. Bir haber gelmeyince, birisini gönderdi. Haberci geri gelip, gencin hayatta ve neşe içinde olduğunu bildirdi. Cebrail aleyhisselam Peygamber efendimize gelip, gencin gece bir fakire kendi yemeğini verdiğini, fakirin de ettiği dua sebebiyle, Cenab-ı Hakkın, gencin ömrünü uzattığını bildirdi. Gencin yatağındaki yastığın altına bakılmasını istedi. Yastığının altında, ölmüş büyük bir yılan buldular. Verdiği sadaka ve fakirin duası sebebiyle, yılanın genci sokamadığı anlaşıldı.

Ticaretin şartları ve esası

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ticarette üç şart vardır: Kalite, fiyat ve tatlı dille güler yüz. Kalite ve insan önemli olduğu gibi, fiyat da önemlidir. Ticaretin durgunlaştığı bir dönemde, Abdurrahman bin Avf hazretleri günde bin deve satardı. Aldığı fiyata verir, yularları ona kâr kalırdı. Yuların değeri fazla olmasa da, miktarı çok olunca, satıldığında elde edilen kâr çok oluyordu.

Ticarette istif zararlıdır. Bir tüccar parayı biriktirirse, o tüccar silinir gider. Tüccar, parayı işleten insandır. Parayı döndürmeyen, parayı altına çeviren, parayı arsaya yatıran, ticaret yapamaz. Başka şeyler yapsa da, büyük tüccar olamaz.

Akan su, temiz, gıdalı sudur. Akan para, temiz, gıdalı paradır. Akan para, az kârla çok iş yapıp, parayı çok çevirmektir. Bazı çok büyük tüccarların başarılarının tek sebebi, parayı döndürmeleridir. Aldığını vadeli alırlar, sattığını cüz'i kârla peşin satarlar, ama çok

satarlar. Çok satıp sürümden kazandığı gibi, hem stok maliyetinden, hem de enflasyonun zararından kurtulmuş olurlar, çünkü imalatla ham maddenin beklemesi, satıcıların elinde de ürünün beklemesi, her saat onun zararınadır.

Ahir zamanda, ticarete dayalı olmayan, gelir kaynakları sağlam olmayan hiçbir icraata girmemek lazım, çünkü zaman, macera zamanı değildir. Bir ülkede hukuk yoksa, orada yatırım yapılmaz.

İdarede faydalı olmak iki şarta bağlıdır, adalet ve merhamet. Sırf adaletle iş yaparsak, ahirette zelil oluruz. İşlenen suçlara hemen ceza verilseydi, dünyada bir şey kalmazdı. Adalet ve merhametten vazgeçmeyeceğiz, ama ilim, ahlak ve ihlâstan da vazgeçmemek gerekir. İtibarımızın, paramızdan kıymetli olduğunu unutmamalıyız.

Ticaretin esası şudur: Vermesini bilmeyen, almasını bilemez. Vermeden almak olmaz. Veren el, alan elden üstündür. İnsanları sevindirelim ki, Allahü teâlâ da bizi sevindirsın. İnsanları sıkıntıdan kurtaralım ki, Allahü teâlâ da bizi sıkıntıdan kurtarsın.

Müminleri, Allahü teâlânın kullarını sevindirelim, onlara elimizde olanlardan verelim. Allahü teâlâ da bizi sevindirir ve bize bol bol mükâfat verir.

Mümin, (Önce sen, sonra ben diyebilen yiğit kimse) demektir. Yani Müslüman, (Önce senin hakkın, sonra benim hakkım, önce senin menfaatin, sonra benim menfaatim gelir. Önce sen rahat et, mutlu ol, sonra ben, çünkü senin hakkın çok büyük. Allahü teâlâ, bana senin hakkından soru soracak) der. Önceliği hep din kardeşine verip, gerçek mümin olmaya çalışmalıyız.

Allah'ın sevdiği tüccar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, her işinde doğru olan tüccarı sever, yalancıyı asla sevmez. Peygamber efendimiz, **(Emin ve doğru sözlü tüccar, kıyamette, Peygamberlerle, sıddıklarla ve şehidlerle birlikte diriltilir)** buyuruyor.

Ticaret, Allahü teâlânın gördüğü yerde yapılır. Allahü teâlânın görmediği yer olmadığına göre, kimseyi aldatmamalı, müşteriye hep haklı görmeli. Ona naz yapmamalı, aksine onun nazını çekmeli. Ona Allah rızası için hizmet etmeyi nimet bilmeli. Allah için çalışmalı,

yaptığım bu işten Rabbim razı mı, değil mi, diye düşünmeli. Peygamber efendimiz vefat etmeden önce, Bilal-i Habeşi hazretlerine buyurdu ki:

(Ya Bilal! Git, ümmetime haber ver! Eğer şu üç şeyi yaparlarsa, her işte başarılı olurlar:

1- Dosdoğru olsunlar, doğruluktan ayrılmasınlar.

2- Birlik ve beraberlik içinde olsunlar,

3- Niyetlerini düzeltsinler, yaptıkları her işi Allah rızası için yapsınlar.)

Allahü teâlâyı en fazla üzen günah, insanların kalbini kırmaktır. Mümin de, kâfir de olsa, kimsenin kalbini kırmamalı. İnsanların gönlünü almalı, onları sevindirmeli, kıymetlerini bilmeli. Müşteriyi, yolunacak kaz gibi, sağılacak inek gibi görmemeli, onları velinimet bilmeli.

Alışveriş Allah'ın takdiridir. Olup olmayacağını bilemeyiz, biz sadece sebebine yapışmalıyız. Mutlaka para diye yanlış iş yapmamalı, ama insanları kazanmayı ve onları memnun etmeyi vazife bilmeliyiz. Alçak gönüllü, sevgiyle dolu olanlar, her işte başarılı olurlar.

Az tamah çok zarar getirir. Hırs ve tamah, iki aç kurt gibidir, tamahkârı kemirir, bitirir. Onların hayatı böyle biter. Kanaatkâr olmalı, Allah'ın verdiği nimetlere şükretmeli.

Kanaatkâr olan çalışmaz mı? Elbette çalışır. Eğer pozitif enerji alırsa, duaya kavuşursa, onu kimse tutamaz, adımlarını sayamaz, fakat geçimsizse, sıkıntılıysa, onunla bununla kavgalıysa, yani kendini bitirmiş biriye, düzgün iş yapması çok zordur. Başarının yüzde sekseni gönül almak, yüzde yirmisi çalışmaktır.

Önce dua, sonra para gelir. Bunu tersine çevirmek, önce para demek çok yanlıştır. Önce, dua almak için çalışmalı. Dua almak için de, iyilik etmemiz, karşımızdakinin önce sevgisini, güvenini kazanmamız şarttır. İnsan sevdiğini dinler, sevdiğine itaat eder. Sevgiyi kaybeden, geçici bir süre için belki başarılı gözükebilir, ama o başarı kalıcı olmaz. Biz bugünün değil, yarının tüccarı olmalıyız.

Müslümanlığın tarifine göre çalışmalı. Peygamber efendimiz, **(Müslüman, elinden ve dilinden emin olunan kimsedir)** buyurmuştur.

Ticaretin kuralı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Müşteriye gittiğimiz zaman, müşteriye bir şey vereceğimiz veya ona bir şey anlatacağımız zaman, kendimizi onun yerine koymalıyız. Ona nasıl faydalı olacağımızı düşünmeliyiz, verdiğimiz ürünün mutlaka iyi olduğuna, yaptığımız hizmetin mutlaka onun lehine olduğuna, önce kendimiz inanmalıyız.

Ahir zamandayız. İnsanlar artık kime, neye inanacaklarını şaşırdılar. Toplumda doğruluk, mertlik yok gibi. Bu ikisine sarılırsak, başarılı oluruz, ama herkese uyarsak, herkesin yaptığını yapmaya kalkarsak, kaybetmeye mahkûm oluruz, herkesten bir farkımız kalmaz. Farklılık inançta, dürüstlükte, insanları Allah için çok sevmektedir, çünkü Allahü teâlânın yarattığı insanın karşısındayız, eften püften bir şeyin karşısında değiliz. Onun gözünü, kulağını, burnunu, kalbini yaratan, ona o güzelliği veren yüce Allah hakkı için, o mümin sevilmez mi? İşte bugün dünyada kaybolan şey, karşılıklı güven ile bundan kaynaklanan sevgi ve başarıdır. Peki, ne kaldı geriye? Karşılıklı, güç kuvvet kullanımı kalmıştır. Sen bu kadar güçlüysen, ben de bu kadar güçlüyüm deniyor, hâlbuki dünyada insandan daha âciz ne var ki?

Helal olmak şartıyla, rızkın onda dokuzu ticarettedir, çünkü insanın elbisesinde, düğmesinin bir ipliği haram olsa, bu elbise ile kılınan namaz kabul olmaz. Yani bizim dinimiz, başkasının hakkı bize geçmesin diye, çok sevab kazanmaktan önce, kötülükten çok sakınmayı emrediyor. Müşteri velinimetimizdir, müşteri daima haklıdır, biz daima haksızız, çünkü hak ondadır. Alın teriyle kazandı, zorla kazandığı parayı bize veriyor, biz de ona bir ürün veriyoruz. O halde üründe bir bozukluk, yanlışlık varsa sorumluluk bize aittir.

Ticaretin kuralı, dürüstlüktür, kul hakkından korkmak, aldatmamak ve aldanmamaktır. Aldatmak ne kadar günahsa, aldanmak da o kadar günahdır. Aldatmak, aldanmaktan daha kötüdür. Aldanırsak yine bir hak geçer, onu günaha sokmuş ve onun Cehenneme gitmesine sebep olmuş oluruz. **İmam-ı Gazali** hazretleri de buyuruyor ki:

Fakirlerin malını fazla parayla almalı, onları sevindirmeli, fakat

zenginden mal alırken aldanmak sevab değildir, kötüdür. Malı zayı etmektir. Pazarlık edip ucuz almak gerekir. Hazret-i Hasan ve hazret-i Hüseyin, her aldıklarında pazarlık eder, ucuz almaya uğraşırlardı. Kendilerine, (Bir günde birçok sadaka veriyorsunuz da, bir şey satın alırken niçin uzun pazarlık ederek yoruluyorsunuz?) dediklerinde, **(Verdiklerimizi Allah rızası için veriyoruz, ne kadar çok versek yine azdır, fakat alışverişte aldanmak, aklın ve malın noksan olmasındandır)** buyururlardı.

Kul hakkı ve haram kazanç

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, insanın nefsini kıran, hastalık, açlık ve ölüm için, **(Eğer Allahü teâlâ bu üç felaketi vermeseydi, insanlar azar, kudururdu)** buyuruyor.

İnsan; hastalık, depresyon, kaza veya başka bir sebeple ölebilir. Ölüm herkesin peşindedir. Biz dünyanın peşindeyiz, o da bizim peşimizdedir. Nerede, ne zaman, ölüme nasıl yakalanacağımızı bilemeyiz. Bu yüzden, ölüm unutulmamalı, o gün mutlaka gelecek. İşte o ölüm gelmeden önce, ona hazırlıklı olmalı. Ölüme hazırlık, helal kazanıp helal yere harcamaya ve helal lokma yemeye dikkat etmekle olur. Haramın sonu ateştir. Çürük mal satışıyla, milleti aldatarak elde edilen parayı veya başka bir haksız kazancı, Allah kapıdan içeri sokmasın! O öyle bir çıkar ki, çıkarken de, beraberinde çok şey alıp götürür. O mikrobu içeri sokmamalı. Bir kimsenin, vücuduna ateş doldurması akıl kârı değildir. Peygamber efendimiz anlatıyor:

(Miracda, sırt üstü yatan, karınları davul gibi şeffaf, içinde her türlü mahlûk olan insanlar gördüm. Kardeşim Cebrail'e, "Bunlar ne?" diye sordum. "Ya Resulallah, bunlar senin ümmetindendir" dedi. "Suçları ne?" dedim. "Onlar, helal haram demeden mal toplayıp, kazandığı paranın helal veya haram olduğunu düşünmeyenlerdir. İşte bu yedikleri haram, onların vücutlarında bu hale gelmiştir" dedi.)

İnsan, kendisini başkasının yerine koyarak düşünmedikçe, onlara faydalı olamaz. Yani alıcının yerine kendimizi koymalıyız. Bu adam bunu nasıl öder, bu ürünün ona faydası nedir, nerede, nasıl

kullanacak diye düşünmeliyiz. Parasını almadan önce duasını almalıyız. Allahü teâlânın huzuruna kul hakkıyla gitmemeli. Hayatta en korkulacak şey kul hakkıdır. Allahü teâlâ, kendisiyle aramızdaki suçlarımızı cezalandırır veya ihsanıyla affeder, o ayrıdır. Ama insanlar arasındaki kul haklarıyla ilgili hususlarda, adalet gözetilir. Kimsenin hakkı kimsede bırakılmaz. Yüce Allah'ın huzurundaki adalet, dünyadaki adaletle benzemez. Orada iğneden ipliğe hesap sorulacaktır. Gizli bir şey kalmayacaktır. Onun için, ne kendimiz günaha girmeliyiz, ne de başkasını günaha sokmalıyız. Alış veriştikten sonra da helalleşmeli, yoksa çok sıkıntı çekilir.

Ubeydullah-ı Ahrar hazretlerini büyük bir zat yapan, bir köylünün duası olmuştur. Herkesten dua almaya çalışmalı, çünkü kimin duasının makbul olduğu belli olmaz. Din büyüklerimiz, **(Her geceyi Kadir bil, her geleni Hızır bil)** buyuruyorlar. O halde, herkesle iyi geçinmeli, gözüne, kaşına ve kıyafetine bakmadan, hürmette kusur etmemelidir.

Başarı ve hizmet

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyanın en başarılı tüccarı, parayı, bir gün değil, bir saat elinde tutmayandır. Elde tutulan para zarardır. Parayı çok süratli çevirenler, çok başarılı olanlardır. Hiçbir tüccar, sermayesinden mal alıp satmaz. Ne yapar peki? Oradan aldığı parayı, buraya yatırır, buradan aldığını başka işe yatırır, yani birbirinin üzerine bindirmek suretiyle, o parayı döndürür.

Akıllı tüccar, yapıp satmaz, satıp yapar. Yani, ben mal yaptım, gel al demez. Siparişini alır, yapıp teslim eder. Satmadan da almaz, almadan satar. Yani hazır mamule paraları yatırıp, sonra bunları satmak için müşteri beklemez. Önce satar, sonra üreticiden, bunları müşterisi için sipariş eder.

Bir şirketin başarılı olması için, şu üç şart birlikte bulunmalıdır:

- 1- Hedefin iyi tayin edilmesi,
- 2- Kadro ve paranın olması,
- 3- İyi bir yöneticinin işin başında bulunması.

Hedef, Allahü teâlânın rızasını kazanmak olursa, kadro da, salih insanlardan kurulur ve bunlarla çalışılırsa, "Para bulunmaz, para

kazanılır” diye çalışılırsa, işlerin başına başarılı yönetici konursa, o da, (Başarı benim değil, bu kadronun başarısıdır) diyerek, bu inançla hareket ederse, bütün şirket, bütün işler topyekûn iyiye gider.

Emrimiz altında çalışanlara âmir veya patron değil, **abi** olmalıdır. Abi, aynı düşünceyi paylaşan, aynı şeyi yiyebilen, aynı sıkıntıya düşen, aynı neşeyi paylaşan, yani hiç ayrılmayan, çalışanlardan hiçbir fark gözetmeyen insan demektir. Hiç kimse, hiç kimsenin kölesi olmak istemez. Hele bu asırda, böyle şey düşünmek çok yanlıştır. Zaten köle devri çoktan bitmiştir.

İhlâslı ve başarılı idareci, bardağa bakıp, (Ben de bunun bir parçası olarak, buna hizmet etmek isterim. Gelin bu bardağa hep beraber sahip çıkalım) diyendir. Biz hedefi ortaya koyarsak, hedefe bütün insanların sahip çıkmasına sebep olursak, hedefe ulaşmak kolay olur. Kendimiz sahiplenirsek, bu ancak benimle olur, benden başka kimse bunu yapamaz, ancak ben varsam bu iş olur diyen, yok olur gider.

Sevgi, her işte başarı kazandırır. Seven insan, sevilir. Sevmekten nasibi olmayan, daima korkulan insandır. Herkes ondan kaçır. Herkesin kaçtığı insan da, çok kötü biridir. Hâlbuki insan, su gibi olmalı, insan ona ihtiyaç duymalı, ona koşmalı. İşte insanlık budur, hizmet budur, başarı budur.

Evlilik binasının temeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evlenirken, dini tercih önce gelmeli, yani salih erkeği veya salih kızı tercih etmek, hem dünya, hem de âhiret saadeti için, çok büyük nimettir. Evlilik binası, bu niyetle, bu ihlâsla, bu temel üzerine kurulmazsa, o bina çürüyüp yıkılmaya mahkûmdur.

Bir kızı, güzelliği için alan güzelliğinden mahrum kalır. Serveti için alanın serveti başına bela olur. Ahlâkı ve dini için alan, hem dünyasını, hem âhiretini mamur eder, mesut ve bahtiyar olur. Sokak kızıyla evlenenin dünyası da ahireti de yıkılabilir. Onun için evlenecek kızda din ve asalet aranır. Asalet, dindar bir ana babanın kızı olmak demektir. Böyle bir kız asildir, yani soyludur. Damatta aranılacak vasıflar da aynıdır. Ehl-i sünnet itikadında olmalı, namazlarını hiç aksatmamalı, güzel ahlâklı ve ihlâslı olmalı.

Zenginliği, şöhreti veya mevkii için, yani dünyası için evlenen mahvolur. Buna çok dikkat etmelidir.

İnsanların imanı zayıfladıkça, dünyalık arıyorlar. Hâlbuki dünyalıklar, o aradıkları, istedikleri, güvendikleri şeyler de Allah'ındır. Mülkün sahibi de, yaratan da, veren de Allah'tır. Dünyalık peşinde koşanlar, sadece bunu anlayabilseler, utançlarından kahrolurlar.

Allahü teâlâyâ güven tam olunca, dünyalık hiç aranmaz. Sadece dünyalık, mutluluk getirmez. İmanı zayıf olanlara göre, dünyalığın çok faydası vardır. Tahsilli, geliri bol, malı mülkü var derler. Tamam da, bunlar bugün varsa, yarın yok olan şeylerdir. Bizi sonsuza götüremez. İman parayla ölçülemediği gibi, sağlık bile parayla ölçülemez. Evlendi, her şeyi tam, sonra kör oldu, felç oldu, o para sağlığı bile yerine getiremez. Maksudı dünyalık olan, bu durumda kahrolur gider.

Bir insanın tercih sebebi dünya olursa, o dünya onu perişan eder. Tercih sebebi âhiret olursa, ömür boyu mesut ve bahtiyar olur, çünkü imanı kuvvetli olan, sabırlıdır, cesurdur, olaylardan fazla etkilenmez. Dünyalık şeylerin olup olmaması, artıp eksilmesi, ona tesir etmez. Onun her işte yardımcısı Allahü teâlâdır. Diğerlerinin gafleti, olayların altında ezilmesi, hep iman zaafından kaynaklanıyor.

Dünyalık şeyler geçicidir. Ayrıca, biraz sonra kimin başına ne geleceği de belli değildir. Onun için Rabbimize gönül verelim, Onun rızasını arayalım. Tercih sebeplerimizde, dinden, imandan, ahlâktan ve âhiretten başka hiçbir ölçü olmasın, çünkü diğer ölçülerin hepsi geçicidir, kesin ve kalıcı değildir, emanettir. Bugün var, yarın yok. İman ve güzel ahlâk ise gerçektir, tükenmez. Bu şuura sahip olan damatla gelin, buna sahip olan ana baba, değil eli, ayağının altı öpülecek kimselerdir.

İman güzeldir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ imanı, kıymetli ve güzel olarak yaratmıştır. Dolayısıyla, kimde iman varsa, o kimse, imanının kuvvetliliği nispetinde güzel ve kıymetlidir. İmanı olmayan, kim olursa olsun kıymetsizdir, çirkindir. O halde, insanın güzelliği, göz ve kaş güzelliği değil, iman güzelliğidir, kalb güzelliğidir. İmanı kuvvetli olan, daha

güzeldir. Mesela âlimler, evliya zatlar ve takva sahiplerinin imanı daha güzeldir. Eshab-ı kiram çok güzel olduğu gibi, Peygamberler daha çok güzeldir. Peygamber efendimiz ise en güzeldir, çünkü her hücresi imandır, iman nuruyla nur olmuştur. O iman nurunun zerresi kimde varsa o güzeldir. Müminin mümine âşık olması, imanlarının güzel olmasındandır.

Yakup aleyhisselam, oğlu Yusuf aleyhisselam'a âşıktı. Onun imanına, Cennet güzelliğine âşıktı. Bir özellik olarak, Allahü teâlâ, Yusuf aleyhisselam'da Cennet güzelliğini fazla yarattı, fakat onu herkes göremedi, sadece babası gördü. Bu Cennet güzelliğinin ayrılığından dolayı, ağlaya ağlaya gözleri görmez oldu.

İmanın nuru arttıkça güzellik de artar. Asırlar geçmesine rağmen, evliya zatların hayatlarını okumaya, dinlemeye doyamıyoruz. İmanlının, imanlıyı sevmesi, kaşı gözü için değil, imana olan sevgisindendir. Bu, kalbin, ruhun sevgisidir. Bir de, fiziki olarak, göze kaşa olan sevgi vardır. Erkeğin yakışıklısına, kadının cazibeli olmasına da güzel deniyor, ama bu işin nefsanî, şehvani, hayvani tarafıdır. Nefsanî olan bu sevginin sonu vardır, onu elde edinceye kadardır, sonrası ise leştir. İmam-ı Rabbani hazretleri, **(Bunlar, şeker kaplanmış necaset gibidir)** buyuruyor. Cazibesi güzel, ama biraz elinizi sürdürünüz mü, leş gibi kokar.

Nitekim o cazibeye vurularak, nefsanî sevgiye dayalı yapılan evlilikler, mahkeme kapısında, hapishanede veya mezarda bitiyor, çünkü o evliliğin temeli, nefsanî ve cismanidir. Rahmani ve ruhani değildir. İmana, iman güzelliğine dayalı evlilikler ise, 50-60 yıl sonra bile tazeliğini kaybetmez, sanki yeni evlenmiş gibi, aralarında sevgi devam eder. Elbette, Allah için atılan temelle, başka şeyler için atılan temeller arasında çok fark olur.

Güzele bakmak sevadbır sözü, doğrudur. Ancak, güzel nedir, bunu iyi düşünmeli. Nefsin değil, ruhun ve kalbin kıymet verdiği şeyler önemlidir. Mesela, ana babanın yüzüne, merhamet ve şefkatle bakmak, ibadettir, sevabdır. Salihlerin yüzüne bakmak da güzeldir, sevabdır. Şehvani, hayvani olarak bakmak ise felakettir. O güzellik değil, rezalettir. Onun için, her şeye doyulur, ama iman güzelliğine doyulmaz. Zahirî çirkin de olsa, tadından geçilmez.

Azaptan kurtarmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini seven, bu mübarek zatların yolunda olan Müslümanın ilk gayesi, ilk hedefi, insanların sonsuz azaptan kurtulmasına çalışmak olmalı. Bu yüzden, iman doğru olmalı. İmanı bozuk olan, Cehennemde geçici; imansız olan da sonsuz azap çekecek. Bunları Cehennem azabından kurtarmak için uğraşmalı. Bu da, doğru imanı öğrenip öğretmekle olur. Doğru imanı yani Ehl-i sünnet itikadını öğrenmeyen insanın ibadetleri onu kurtaramaz.

Bir müminin kendisi için yaptığı bütün ibadetlerinin sevabı, Allah yolunda cihada giden bir mücahide verilen sevab yanında, deryada damla gibidir. Eğer, Ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli eserlerinden bir kitap verip, emr-i maruf ve nehy-i münker yaparsa, yani birine İslamiyet'i öğretirse, cephede cihad eden mücahide verilen sevab, onun kazandığı sevabın yanında deryada damla gibidir.

(Fitne fesat yayıldığı zaman, sünnetime yapışana yüz şehid sevabı verilir) hadis-i şerifi gösteriyor ki, İslamiyet'in bozulduğu zamanda, din adamlarının ve kitapların bozulduğu, yanlışla doğrunun karıştığı bir zamanda, insanlar keşmekeş içindeyken, Ehl-i sünneti öğrenip, dinimize uygun amel edenler, yüz şehid sevabına kavuşurlar.

Sabahları evden çıkarken Euzü Besmele çekip, Allahü teâlânın dinine hizmete, emr-i maruf yapmaya niyet eden Müslümanın, akşama kadar her adım ve nefesi, ibadet ve cihad olur.

Maddi bir çıkar düşünmeden ihlâsla yola çıkmalı, çünkü herkesin bir gayesi var. O gayeye göre, Cenab-ı Hak da ahirette ceza veya nimet verecek. Ehl-i sünnet yolundaki hizmetin başlangıcında gariplik ve fakirlik olur. Bunu hizmete engel bilmemeli, azimle çalışmalı. Dine hizmet edeni bekleyen üç tehlike:

1- Unvana sahip olmak ve itibarlı olmak. Bunlar kibre, zulme sebep olursa felakettir.

2- Malı, parayı sevmek. Malın paranın kendisi değil sevgisi felakettir.

3- Başarıyı kendinden bilmek. (Ben yaptım, ben olmasam bu işler yürümez) demek.

Kur'an-ı kerimde mealen, **(Siz kendinizi değıştirmezseniz, Allahü teâlâ size verdiği nimeti değıştirmez)** buyuruluyor. Dine hizmet için bu üç tehlikeden uzak durmalı, şu üç şeyi de uygulamaya çalışmalı:

- 1- Hizmet edenler birbirini aşk derecesinde sevmeli.
- 2- Hiçbir menfaat gözetmeden hizmete koşmalı.
- 3- Vakıf inancıyla çalışmalı, bu yolla özel mal, mülk sahibi olmamalı.

Dine hizmet ederken

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İslamiyet'e hizmet etmek, en hayırlı iştir ve en hayırlı insanlara nasip olur. Ancak, kolay değildir. Çok zordur, çeşitli engelleri vardır.

Dine hizmet ederken ihlâs bozulur ve gaye değışirse, o zaman menfaatler ön plana çıkar. Bu hizmetlerde, ben yaptım demek kibirdendir, yanlış ve bid'attir. Bid'at ehli, Cehennem köpeğı olur. Bid'at ehline, büyüklerin feyz ve ihsanları gelmez. Bid'atlerin başı ben demektir. Ben demek ise, Allahü teâlâdan, büyüklerden gelen feyz ve bereketi keser. Allahü teâlâ hepimizi, başkasından gelecek felaketten önce, kendimizin kendimize vereceğı felaketten korusun, çünkü başkasının felaketi bunun yanında hiç kalır. En büyük düşmanımız nedir? Bunu Allahü teâlâ, şu hadis-i kudsi ile bildiriyor:

(Nefsinize düşman olun, çünkü o bana düşmandır.)

Kâfir de Allah'ın düşmanıdır, ama Allahü teâlâ öncelikle, kendi nefsimize düşman olmayı emrediyor. Onun için, düşmanı dışarıda değil, içeride aramak ve ona karşı uyanık olmak gerekir. En büyük korku, başkasından değil, kendimizden gelecek zarardır. Peygamber efendimiz, **(Kalbinde zerre kadar kibir olan Cennete giremez)** ve **(Mala ve paraya tapınana Allah lanet etsin)** buyuruyor. Dine edilen hizmet ne kadar büyürse büyüsün, ilk başlangıç noktasından, sağa veya sola bir milim sapmamalı, çünkü hizmet edenler kendini değıştirirse, onlara verilen nimet de değışir. O zaman da felaket olur.

Hızlı giden bir vasıtanın kullanılması, çok dikkat ister. Kaptanın başarılı olması, vasıtayı iyi kullanması, bir maharettir. Vasıta iyiye, sağlamsa, yakıtı varsa, kaptanın mahareti ortaya çıkar. Vasıtanın

içindeki parçaları iyi değilse, bakımı iyi yapılmamışsa, yakıtı yoksa, birçok aksamı bozursa, kaptan ne kadar kabiliyetli olursa olsun, vasıta yürümez. Bu yüzden, hizmet vasıtasını, hep birlikte en iyi yere götürmek gerekir. Her arkadaşı vasıtanın bir parçası veya her arkadaşı vücudun bir organı, bir hücresi olarak düşünmek gerekir. Başın salim olması, iyi karar vermesi, organların iyi, sağlıklı olmasına bağlıdır. Bu da, verilen vazifeyi yapmak, âmire itaat etmek ve günah işlememekle olur.

Günah ve şüphe

Allahü teâlâ bir kuluna, Ehl-i sünnet itikadını vermişse, bir de ona İslamiyet'e hizmeti nasip etmişse, o, hayırlı bir insandır. Eğer bu hizmet nasip edilmemişse, bunun iki sebebi vardır:

1- Ya çok büyük bir günahın içindedir, hemen tevbe etmesi şarttır.

2- Veya inandığı bu yolun büyükleri hakkında şüphesi vardır. Zerre kadar şüphe, hattı koparır.

İmanı korumak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kıyametin yaklaşmasıyla karanlıklar artar. Karanlık arttıkça, insanların çarpışması da artar, o ona çarpar, o ona çarpar. Ortalığı karartan ise haramların, bid'atlerin ve küfrün zulmetidir. Öyle ki, İmam-ı Rabbani hazretleri, asırlar önce, kendi zamanı için, (Bid'atler o kadar çoğaldı ki, dünya karardı) buyuruyor. O zaman bid'atler ortalığı karartmıştı. Âhir zamanda ise, küfrün zulmeti ortalığı karartıyor.

(Âhir zamandaki ümmetim, emirlerin onda birini yapsalar, kurtulurlar) hadis-i şerifindeki onda birden maksat, imanı koruyup, doğru imanla ölmektir. Bunu başaran kurtulur, çünkü ahir zamanda en büyük felaket, imansız ölmektir. İmansız ölen, sonsuz Cehenneme gider. Bu zamanda helal ve haram o kadar karıştı ki, çok kimse haramları bilmiyor. Haramın birini hafif gören imanını kaybeder. Peygamber efendimiz, **(Âhir zamanda gelecek ümmetimin en büyük derdi, imanı korumak ve kurtarmaktır. En büyük felaketi ise imanı kaybetmektir)** buyuruyor. İbadetler, bizi kurtarmaz, ama imanı korumaya yardımcı olduğu için çok kıymetlidir.

Bu, şuna benzer: Mesela, müthiş bir fırtına var. Bu fırtınadan mum ışığını korumak için, onun sönmemesi için, 20-30 tane içi içe cam muhafazaya koymak lazımdır. Açıkta kalan mum hemen söner. Bu yüzden, âhir zamanda daha çok ibadet yapmak gerekir. İmanı kurtarmak için, daha çok ihlaslı olmak gerekir. Hâlbuki eskiden imanı kurtarmak, bu kadar zor değildi, çünkü o zamanlar böyle bir fırtına yoktu. Cam olmasa bile, mum yine yanıyordu. Her taraf sükûnet içindeydi. Mumlar sönmekten yanıyordu, üstelik mum çoktu. Bugün nur kalmayınca, küfürler ve haramlar tabîî bir hâl aldı. İşte bu durum çok tehlikelidir. Çok daha kötü günler gelecek, zaman gittikçe kötüleşecektir.

Kâfir olarak ölmenin yanında, günahkâr olarak ölmek büyük saadettir. Günahkâr, er geç kurtulur. **(Büyük günahı olanlara şefaate edeceğim)** ve **(İmanla öl, gerisine karışma)** hadis-i şeriflerine uyarak imanı kurtarmaya çalışmalı. Bu da Ehl-i sünnet itikadında olmak ve haramlardan sakınıp ibadetleri yapmakla mümkün olur. İmanımızı muhafaza için, Peygamber efendimizin bildirdiği, **(Allahümme innî e'üzü bike min en-üşrike bike şey-en ve ene a'lemü ve estağfirü-ke li-mâ lâ-a'lemü inneke ente allâmülguyûb)** duasını, sabah akşam okumalı. (Allah'ım bilerek şirk koştuktan sana sığınırım. Bilmeyerek koştumsa beni affet, Sen her şeyi bilirsin) manasındadır. **(La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah)** diyerek imanı sık sık tazelemeli. Küfre sebep olan söz ve işlerden uzak durup, imanı korumaya çalışmalı. Allahü teâlâ hepimizi küfür felaketinden muhafaza etsin, iman selameti versin!

Zaman gittikçe kötüleşir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyayı yaşanmaz hale getiren, insanlardır. Dünyanın yani taşın toprağın ne suçu var! İnsanın insana yaptığı kötülüğü, hiçbir kedi kediye, hiçbir aslan aslana yapmıyor. Dinimizde kalb kırmak haramdır, 70 defa Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günahdır. Böyle büyük bir günahı, imanı en zayıf olan Müslüman bile, hatırından geçirmez. Adam öldürmek, içki içmek ve hırsızlık bile, kalb kırmanın yanında hafif kalır.

Âhir zamanda yaşayan Müslümanların işi zordur. Onların iki

mesuliyeti vardır. Biri, Müslümanın kendisini, çoluk çocuğunu ateşten kurtarmak mesuliyeti, biri de, fitneye sebep olmadan İslamiyet'i yayma mesuliyetidir. Emr-i marufu terk etmek büyük günahtır. Emr-i maruf yapayım derken bir de fitneye sebep olursa, o zaman daha büyük günah olur.

Zaman gittikçe kötüleşecek, bu fırsat da her zaman olmayacak, **(Bir zaman gelecek fitneler o kadar yayılacak ki, hakiki Müslümanlar fitneye bulaşmamak için dağlara kaçacak, yiyecek bir şeyler bulamayıp, ot yiyecekler. O gün oklarınızı, yaylarınızı kırın! Kılıçlarınızı taşa vurun! Fitneye karışmayın)** hadis-i şerifinde bildirilen günler de elbette gelecektir.

Fitne çıkarmadan emr-i maruf yapma fırsatı varsa, bunu iyi değerlendirmek gerekir. Yapılacak bir hayırlı hizmeti, yarın yaparım diyerek geciktiren, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından bir kitap fazla vermeyi, yarın veririm diyerek erteleyen, o gün kaybeder. Hiç kimsenin yarına çıkacağı belli değildir.

Dünya karanlığa gidiyor, çünkü Peygamberler güneş gibidir. Eskiden güneşler batar, yeni bir güneş doğardı. Bin senede olsa bile, muhakkak güneş gelirdi. O resulün gelmesi yeterliydi. İsterse, inanan bir kişi olsun, bütün dünya onun bereketine kavuşurdu. Bütün insanlar güneşin varlığını inkâr etse, güneşin nurunu söndüremez. Güneş güneştir, o yine, feyzini, bereketini, nurunu verecektir. Peygamber efendimiz vefat edince, son nübüvvet güneşi de battı. Bir daha güneş doğmaz, fakat ortalık da birdenbire kararmaz. Nasıl güneş battığı zaman biraz alacakaranlık olur, ondan sonra biraz daha kararır, gittikçe kararmaya devam eder. Karartı arttıkça da, yıldızlar çıkar, ay çıkar, ama hiçbirisi güneşin yerini tutamaz. Bununla beraber ayın ve yıldızların ışığı zifiri karanlıktan korur. İşte, âlimler, evliya zatlar ve bunların kitapları da, ay ve yıldızlar gibidir. Karanlıkta yolumuzu aydınlatırlar. Onlar da kaybolursa, yolumuzu bulmamız imkânsızlaşır.

Emr-i marufun önemi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Yuşa aleyhisselam zamanında, Allahü teâlâ bir kavmi helak etti. O kavmin içerisinde kırk bin salih Müslüman, altmış bin de âsi, günahkâr insan vardı. Melekler, (Ya Rabbi, âsileri helak edelim, ama âbidleri [çok ibadet edenleri] ne yapalım?) diye sordular. Allahü teâlâ, **(Onları da beraber helak edin)** buyurdu. Melekler, merak edip hikmetini sordular. Allahü teâlâ, **(Bunlar, benim kötü dediklerime kötü demediler. Kötülerle yiyip içtiler ve dost oldular. Onlara emr-i maruf yapmadılar. Onlar ateşe giderken, kurtarmaya çalışmadılar, dinimi tebliğ etmediler. Yüzlerini bile ekşitmediler. O halde, hepsini helak edin)** buyurdu.

Dolayısıyla insan, sadece kendini değil, ailesini, etrafını, bulunduğu cemiyeti, beraber bulunduğu insanları kurtarmaya çalışmalı. Kurtarmak demek, Rabbimizin dinini onlara doğru tebliğ etmek demektir. Yoksa kurtaran Allahü teâlâdır, biz sadece vasıta olmaya çalışıyoruz. Hidayet Allah'tandır.

Allahü teâlâ, insanları bu dünyaya kendisine ibadet etmeleri için gönderdi. **(İnsanları ve cinleri yalnız bana ibadet etsinler diye yarattım)** buyurdu. Yani beni tanısinlar, beni Rab olarak kabul etsinler, benim dediklerime uysunlar diye yarattım demektir, çünkü bütün kâinatı insanların hizmetine verdiğini bildiriyor. Yerde, gökte ne varsa, hepsinin faydası insanlardır. Bu kadar şerefli, bu kadar kıymetli olan insan, yaratılış gayesini unutursa çok aşağı olur.

Bir vücudun bir yerinde ufak bir yara olsa, sıkıntısını bütün beden çeker, hasta olur. Biz tek ümmetiz. Tek ümmet demek, bir vücut demektir. İnsan, tek başına kendini nasıl kurtarabilir? Kişi hücrelerden meydana geldiği gibi, bu cemiyet de hücreler gibi, fertlerden meydana gelmiştir. Herhangi bir ülkedeki Müslümanların başına gelen olaylar bizi üzmüyorsa, bizde bir bozukluk var demektir. O Müslümanların feci hali, çektikleri acılar bizi yakmıyorsa, imanda bir bozukluk var demektir.

Bir topluluğun içerisinde, Allahü teâlânın razı olduğu bir makbul kulu olsa, onun hürmetine hepsini affeder. Öyle merhametli ki, aynı yoldaki ve inançtaki insanlar huzuruna geldiği zaman, Allahü teâlâ, o toplumun içerisinde, iyileri ayırıp kötülerini reddetmez. İnsan dünyada kiminle beraberse ahirette de onlarla beraber olacaktır. Bunun için, yapılacak iş, iyilerle beraber olmak, iyilerin arasında bulunmaktır.

Allahü teâlâ daima iyilerle karşılaştırsın! İyi işler bize nasip etsin! İyilerle beraber olmak, onlarla dost olmak nasip eylesin, düşmanların şerrinden, nefsimizin ve şeytanların şerrinden bizi korusun!

Hedefin tespiti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hedef iyi tespit edilirse, ona göre ibadetler, işler, hizmetler rayına oturur. Hedef, Rabbimizin rızasıdır. Başkasının razı olup olmaması önemli değildir. İnsanların kıymet verdiğiğine kıymet veren, kıymetsizdir. Allahü teâlânın kıymet verdiğiğine kıymet veren, kıymetlidir. Herkes tercihiğine göre muamele görecektir. Allahü teâlâ âhirette, çok ümitle gelen bazı kullarını maalesef cezalandıracak, onlara şöyle hitap edecek:

(Ey kulum, yaptığın işleri, benim rızam için mi, yoksa insanların takdir etmesi veya para için mi yaptın? İnsanlar için yaptın, insanlar da seni takdir etti, para da kazandın, maksadına kavuştun, ama benim için ne yaptın? Dostlarımı benim için sevdin mi? Düşmanlarıma benim için düşmanlık ettin mi?)

Düşmanlara düşmanlık, kalble olur, yoksa kimseyle kavga edilmez, tartışılmaz, kimseye hakaret edilmez, ama Allah düşmanlarının sevgisi kalbe sokulamaz. Sevgi, Allah sevgisidir ve Allah için olan sevgidir. Düşmanlık, nefis için olmaz. Allah için olur. Yoksa Allah'a küfreden, yani Onun gönderdiği İslamiyet'e, Peygamber efendimize, Kur'an-ı kerime inanmayan kişilere, kalbinde sevgi besleyen, Cehennemde onlarla beraber olur.

Allahü teâlâ bizim işimize değil de, o işi ne niyetle yaptığımıza bakar. Dinimizde niyet, yapılan işten daha önemlidir. Nasıl koskoca bir geminin, her tarafı şatafatlı, her tarafı lüks, her tarafı güzel olsa, ama pusula yönleri yanlış gösterse, geminin kaptanı da, bütün teşkilatı da, hiç işe yaramaz. Bir yere gidemez. Küçük bir alete ihtiyaç var. İşte kalbdeki niyet, pusula gibidir. Beden, beyin ne kadar kıymetli olsa da, yapılan iş ne kadar kıymetli görünse de, niyet bozursa, maksadı Allah rızası değilse, insan ancak kendisini veya çevresini aldatabilir, ama sonunda hüsrana uğrar.

Peygamber efendimiz, **(Ameller niyete göredir. Müminin niyeti amelinden hayırlıdır. Allahü teâlâ sizin suretlerinize, işlerinize**

değil, kalbinize ve niyetinize bakar) buyuruyor.

Her mümin, eve giderken evinin istikametini, işe giderken işinin istikametini tayin ettiği gibi, ahirette gideceği yerin istikametini de şimdiden tayin etmelidir. Orada Cennetten ve Cehennemden başka yer yoktur. Ona göre yol azığı hazırlamalıdır. Eve giderken şaşırıyoruz, başkasının evine gitmiyoruz, mümkün değil. Ancak akli olmayan, körkütük sarhoş olan şaşırabilir. Akli yerinde olan, aklını kullanan herkes, adresi şaşırmadan bir yeri bulabiliyor. İşte insan da dünyada, aklını iyi kullanmalı, mal, mülk, şan ve şöhret sevgisiyle sarhoş olmamalı, yani ahirete giderken yolunu şaşırmamalıdır.

İmanın asıl şartları

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlânın en sevdiği ibadet, Müslümanların birbirini sevmesidir. Bu, imanın asıl şartıdır. İman, altı şeye inanmaktır. Bu altı şey, inanılacak hususlardır. Bu altı şartın geçerli olması için iki şart daha vardır. Nasıl vakit, namazın şartıysa, yani vakti girmeden kılınan namaz sahih olmazsa, bu iki şart olmadan altı şeye inanmakla kişi Müslüman olmaz.

Bu iki şarttan **birincisi**, gayba imandır, görmeden inanmaktır, ölmeden önce, gözden perde kalkmadan önce, hakikatler görülmeden önce, Allah'a ve Resulüne inanmaktır. Firavun boğulacağı sırada, Allahü teâlâ gözünden perdeyi kaldırdı. Firavun, gerçekleri görünce, (Musa'nın Rabbine iman ettim) dediyse de, geçerli olmadı, çünkü o, Hazret-i Musa'nın bildirdiğine değil, kendi gördüğüne inandı. Görmeden önce, gayba iman etmediği için geçerli olmadı.

İkinci şart, hubb-i fillah ve buğd-i fillah'tır. Allahü teâlânın dostlarını dost, düşmanlarını düşman bilmek yani Müslüman olmayanları, Allah'a ve Resulüne düşman olanları sevmemek ve Müslümanları da, Müslüman oldukları için sevmektir. Bir kimse, bir kimseye, Müslüman olduğu için düşmanlık beslese, Amentü'deki altı şarta inansa da, Müslüman olamaz. Bu yüzden Müslümanların birbirine düşmanlıkları tehlikelidir. Din büyüklerimiz, (Eğer kavga edecekseniz kendinizle yani kâfir olan nefsinizle kavga edin! Sakın

bir Müslümana yan gözle bakmayın, bu Allah dostuna düşmanlığa sebep olabilir. Maazallah, secdeden başınızı kaldırmasanız yine Cehenneme gidersiniz) buyuruyorlar. Bir Müslümanın diğer kardeşini çekiştirmesi, onun aleyhinde bulunması, olacak iş değildir. Bir müminin ismi duvara yazılı olsa, oradan geçerken ceketini ilikleyip, hürmetle geçmek gerekir, çünkü orada Allahü teâlâyâ ve Resulüne inanan birinin ismi var. Yani Allah dostu var. Dolayısıyla, bu iki şart olmadan, iman edilmiş olamaz.

Büyük zatlar, iki talebesi arasında ufak bir kırgınlık olunca perişan olurlardı. En çok üzüldükleri olay buydu. Bu olayda biri haklı olur. İkisi de Müslüman. Kırgınlık sebebiyle biri niye yansın ki? Elimizi ateşe bir sokalım da, ondan sonra, ateş neymiş, kavga neymiş, haram neymiş, gıybet neymiş, o zaman anlayalım. Çünkü haramlar ateştir. Müslüman ateşe nasıl gider? Demek ki ateş unutuluyor, görülmüyor da gidiliyor. Onun için bu gözle bakan aldanır. Bu gözle bakanlar, Peygamber efendimize bile iman etmediler. Onu gördüler, ama bu gözle baktıkları için, kendileri gibi, sıradan biri sandılar. Kalb gözüyle görenler kurtuldu, baştaki gözle görenler yandı.

Allah için sevmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Müminin yüzüne Allah için sevgiyle bakmak öyle büyük bir ibadet ki, Allahü teâlâ bütün günahları affediyor ve de öldükten sonra mahşerde güneş, bir mızrak boyu alçaldığı zaman, herkes buram buram terlerken, böyle Allah için birbirini seven insanlar, uçarak gelecekler ve Arş'ın altında gölgeleneceklerdir. Bunlara azap da, hesap da yoktur. İnsanlar bunları gördükleri zaman, (Bunlar peygamber midir, evliya mıdır?) diyecekler. Allahü teâlâ, **(Bunlar ne evliya, ne de peygamber. Bunlar, Muhammed aleyhisselamın ümmetinden, Allah için birbirini sevenlerdir)** buyuracaktır.

Müslümanı üzme felaket, sevindirmek saadettir. Eshab-ı kiramdan biri, sohbetten sonra, arkadaşının ayakkabısını şaka olsun diye saklıyor. Herkes gidiyor, ama ayakkabısı saklanan telaşlanıp arıyor. Peygamber efendimiz de hiçbir şey demeden seyreliyor, bekliyor. Sonunda ayakkabıyı saklayan, gizlediği yerden çıkarıp

arkadaşına verince, ayakkabıyı saklayana, **(Mümini telaşa sokmak, üzülmesine sebep olmak çok günahtır)** buyuruyor. (Şaka yaptım ya Resulallah) deyince de, **(Şakayla da yapmak günahtır)** buyurup, yanlarından ayrılıyorlar.

Eshab-ı kiramdan Ebüdderda hazretleri, bir yerden geçerken, üç dört gencin bir genci dövdüklerini görünce onlara, **(Durun, ne yapıyorsunuz?)** diye müdahale eder. Gençler hemen bırakıp, (Efendim, bu arkadaşımız büyük bir günah işledi, onun için dövüyoruz, bundan sonra da aramıza almayacağız) derler. Ebüdderda hazretleri buyurur ki:

- **Peki, size bir şey soracağım. Bu arkadaşınız bir kuyuya düşseydi ne yapardınız? Onu kurtarır mıydınız yoksa kuyudan çıkmasın, boğulsun diye üzerine taş mı atardınız?**

- Elbette kurtarırdık efendim.

- **Ama siz şimdi onu kurtarmıyor, üzerine taş atıyorsunuz. Arkadaşınız bir günah işlemiş, yani şu veya bu sebeple kuyuya düşmüş, böyle yapmakla onu kuyudan çıkarmayıp, üzerine taş atmış oluyorsunuz. Sadece onun yaptığı işe kızabiliriz, ama onu kuyuda bırakamayız, onu yalnız bırakamayız, çünkü yaptığına tevbe edince, o yine bizim kardeşimizdir.**

Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

(Bir Müslümanı tevbe ettiği bir kusurundan dolayı ayıplayan, o kusuru işlemekten ölmez.)

Kul hakkının önemi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Niye evliya zatları herkes seviyor da, biz birbirimizi sevemiyoruz? Neden kalblerimiz kırılıyor, çok sıkıntı oluyor? Bunların sebebi, kul hakkına riayet etmemek ve haramlardan sakınmamaktır.

Allahü teâlâ günahları ikiye ayırmıştır:

1- Kendisiyle kulları arasındaki günahlar.

2- Kulların birbiri arasındaki günahlar, kul hakları.

Cenab-ı Hak, kendisiyle kulu arasındaki günahları affeder veya cezalandırır. Bu, Rabbimizin bileceği iş, ama kullar arasındaki günahlarda mutlaka adalet olacaktır. Yani ahirette kul haklarından

herkes hesaba çekilecektir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Ahirette sırat köprüsünde her Müslümana yedi سوال sorulacaktır. Birincisi imandan sorulacaktır, ikincisi namazdan, üçüncüsü oruçtan, dördüncüsü hacdan, beşincisi zekâttan, altıncısı gusülden sorulacaktır. Yedinci suale gelince, Peygamberler bile masum oldukları halde, bu sualden korkarlar. O da kul hakkıdır.)

Bir kimse, Peygamberlerin yaptığı ibadetleri yapsa, fakat üzerinde başkasının bir kuruş hakkı bulursa, bu bir kuruşu ödemedikçe, Cennete giremez. Kul hakkı o kadar mühim ki, bir dank [yarım gram gümüş] hak için, cemaatle kılınmış, kabul olmuş 700 namazın sevabı alınıp, hak sahibine verilecektir, sevabı yoksa onun günahı buna yüklenecektir.

Peygamber efendimiz, müflis olanı yani iflas eden kimseyi şöyle bildiriyor:

(Müflis, şu kimsedir ki, kıyamette, amel defterinde pek çok namaz, oruç ve zekât sevabı bulunur, fakat bazılarına çeşitli yönden zararı dokunmuştur. Sevabları, bu hak sahiplerine verilir. Hakları ödenmeden önce sevabları biterse, hak sahiplerinin günahları, bunun üzerine yükletilip Cehenneme atılır.)

İşte, kul hakkının önemini bilip bundan sakınan bir Müslüman, kesinlikle tartışmaya giremez, kavga edemez, kalb kıramaz, çünkü kul hakkından korkar. Hele kalb kırarak kul hakkına girmek, çok büyük günahdır. Bunun için Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Bir müminin kalbini kırmak, 70 defa Kâbe'yi yıkmaktan büyük günahdır.)

Din kitaplarımızda, **(Hanımının hak ve hukukuna riayet edemeyecek olan, kul hakkına girmemek için evlenmesin)** buyuruluyor. Yani kadın, esir değildir, köle değildir, hizmetçi de değildir.

Bazı din büyükleri, kul hakkı geçmesin diye, kendi hanımından, kendi çocuğundan bile, bir bardak su istemez, kalkıp kendileri alır, bazı büyükler de, emir vermemiş olmak için, (Bir bardak su verir misin?) derler, kul hakkından çok korkarlardı.

Emir verme arzusu

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Emir vermek suretiyle meydana gelecek kul hakkından çok sakınmalıyız. Eshab-ı kiram, devenin üstündeyken kırbaçları yere düşse, deveden inerler, kırbaçlarını alıp, tekrar binerlerdi. Deveye inip binmek oldukça zahmetli bir iştir. Buna rağmen, kul hakkı geçmesin, emir vermiş olmayalım diye bu zahmete kendileri katlanırlardı. Kimseden bir şey istememek, emir vermiş olmamak için böyle yaparlardı.

İnsanları helake ve felakete sürükleyecek olan huy, emir vermektir. Bu, insanların hücrelerine kadar işlemiştir. Yani insanların hücrelerinde emir verme arzusu vardır. Bu, can çıkmadan önce, en son çıkacak huydur. İnsanlar için en büyük felaket, emir verme sevgisidir. Bu sevgi yoksa ve karşımızdaki gücenmeyecekse emir vermenin mahzuru olmaz.

Eğer bu arzu ve heves varsa verilen her emir kul hakkına girer. Onun için her zaman birbirimizle helalleşmeliyiz.

Eğer, herkes İslamiyet'e uymakta elinden geldiği kadar hassas olsa, hiç anlaşmazlık olmaz, dünya güllük gülistanlık olur. Bir yerde bir geçimsizlik, bir sıkıntı varsa, orada İslamiyet'e uyulmadığı anlaşılır. İslamiyet'e uyulan yerde sıkıntı olmaz. İslamiyet'e uyulmayan yerde huzur aranmaz.

Şah-ı Nakşibend hazretleri, Alaaddin-i Attar hazretlerine mübarek kızını vermiş ve tek nasihat olarak, **(Alaaddin, beni taklit et)** buyurmuşlar. Alaaddin-i Attar hazretleri de, **(Hocamı taklit ettim ve taklit ettiğim her hususta, onun aslına kavuştum)** buyuruyor. Tasavvufta en önemli ve kestirme yol taklittir. Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini seven ve o mübarek zatların yollarında olan Müslümanlar, kendi akıllarını ve görüşlerini işe karıştırmamalı. Zaten Hazret-i Mevlana, **(Hocama kavuştum, aklımı bırakıp kurtuldum)** buyurmuştur. Bu din büyüklerine kavuşan kimse, hâlâ akıyla yürüyorsa, yolda kalır.

Şikâyet etmek

Bu büyükler, şikâyet edeni sevmezler. Kusurlarından dolayı şikâyet edileni de sevmezler. Mütevazı olan, ne şikâyet eder, ne şikâyet edilir, çünkü her zaman herkese sıkıntı vermek ve herkesi

şikâyet etmek kibirdendir. Mütevazı demek, kendini ölmüş bilen demektir. Ölü, kimseyi şikâyet etmez, ölüyü şikâyet eden de olmaz.

Büyükler, **(Allahü teâlâyâ şükretmek için, hakiki imana kavuşmak için birbirinizi sevin)** buyuruyorlar. Birbirimizi sevmenin birçok faydası var: **Birincisi**, Allahü teâlâyâ şükretmiş oluyoruz, çünkü Allahü teâlâ, verdiği nimetinin şükrünü istiyor. Onun şükrü de, müminlerin birbirini sevmesidir. **İkinci faydası**, dünyada kim kimi severse, ahirette onunla beraber olacaktır. **Üçüncüsü**, birbirini Allah için sevenler, ahirette herkesin gıpta ettiği büyük nimetlere kavuşacak, Cenab-ı Hakk'ın razı olduğu, sevdiği yerde buluşacaklardır.

İslamiyet nedir?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, insanlarla akılları derecesinde konuşulmasını emrediyor. Bir bedevi, (Bana İslamiyet'i anlat, aklıma yatarsa inanırım) deyince Resulullah Efendimiz ona, **(Bu dinin temeli ikidir: Allahü teâlânın bütün emirlerine hürmet edip beğenmek ve Onun bütün mahlûklarına acımak, şefkat göstermektir)** buyurdu.

Bir zat, bir Hristiyan şehrine gider. Orada bir müddet kalır. Bir süre sonra görüştüğü insanlardan 5-6 kişi gelir. Birisi dehri yani ateist, diğerleri ise Hristiyan'dır. Bu zata derler ki:

— Biz seni çok sevdik. Sendeki bu güzel ahlakın, bu tatlı dil ve güler yüzün, dininden kaynaklandığına inanıyoruz. Şimdi bize İslamiyet'i anlat! Müslümanlığı senin ağzından duymak istiyoruz. Nedir bu Müslümanlık?

O zat onlara şu cevabı verir:

— **İslamiyet, iman ve amel olmak üzere ikiye ayrılır. İman, Allah'a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, âhirete ve kadere inanmaktır. Bunlar, farklı da olsa, Hristiyanlıkta ve Yahudilikte vardır. Mesela biz, Musa aleyhisselamın veya İsa aleyhisselamın peygamber olduğuna inanmazsak Müslüman olamayız.**

— Niye? Onlar sizin peygamberiniz değil ki.

— **Bütün peygamberler, Müslümanların da peygamberidir. Hepsinin hak olduğuna inanmayan Müslüman olamaz. Eğer siz**

de, bütün peygamberlere, Muhammed aleyhisselama ve onun getirdiği dine inanırsanız, hepiniz Müslümansınız.

— Nasıl olur bu? Biz domuz eti yiyoruz.

— O amel kısmına girer, haramdır. Haram işleyen Müslümanlıktan çıkmış olmaz.

— Şarap da içiyoruz.

— O da amel kısmına girer, haramdır. İçki içen Müslümanlar da vardır. İman amelden ayrı bir husustur. Önemli olan iman sahibi olmaktır.

Ateist, heyecanla ortaya atılıp der ki:

— Anlaşıldı, daha fazla anlatmana gerek kalmadı.

— **Evet, işte bizim dinimiz bu kadar.**

Hepsi şaşırır, birbirinin yüzüne bakarlar. O şaşkınlıkla dışarı çıkarlar. Az sonra ateist içeriye girer:

— Siz beni çok şaşırttınız, der.

— **Neden şaşırdınız ki?**

— Biz Müslümanlığı çok farklı biliyorduk. Siz bu dini bize tekrar anlatır mısınız?

O zat anlattıktan sonra ateist, kelime-i şehadeti harf harf yazar dışarı çıkar. 10-15 dakika sonra, diğer arkadaşlarını da alır tekrar o zatın yanına gelip der ki:

— Herkesin içinde söylüyorum. Ben de artık Müslüman oldum.

Sonra, **(Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü)** der, sonsuz mutluluğa adım atar.

İmanın ve küfrün karşılığı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimizde, bir mümin bir sevab işlerse, Allahü teâlâ ona en az on misli sevab veriyor, ama bir günah işlerse bire bir yazıyor. Böyle olunca, dünyadaki 50-60 yıllık kâfirliğin cezasının ebedi olmasının hikmeti nedir?

Bizi ve her şeyi yaratan Allahü teâlâdır. Mülkün de, dinin de sahibi Odur. O halde, dünyadaki işlerimizle ilgili neyin karşılığının ne olacağını O bilir. Ona kimse karışamaz. Dünyada yapılan işin karşılığının nasıl olacağını Allahü teâlâdan başka kimse bilmez.

İnsan bilgisi buna yetmez, insan akli bunu anlayamaz. Allahü teâlâ, **(Benim Peygamberimle bana iman etmeyenin cezası sonsuzdur)** buyuruyor.

Dünyadaki küfrün karşılığının sonsuz azap olması, bu 50-60 yıllık kâfirliğin cezası değildir. Allahü teâlâ her kulunun, sonsuza kadar iman edip etmeyeceğini bilir. O kâfir, sonsuz yaşasaydı, sonsuza kadar iman etmeyecekti. Onun için sonsuz ceza veriliyor. Eğer sonsuza kadar olan süre içerisinde, bir gün iman edecek olsaydı, Allahü teâlâ ona dünyada iman nasip eder, yine sonsuz yakmazdı. Demek ki, Müslümanlar ebedî yaşasalardı, ebedî Müslüman olurlardı. Bu yüzden mükâfatları ebedî Cennettir. Kâfirler de ebedî yaşasalardı, ebedî kâfir olurlardı. Bu yüzden cezaları ebedîdir.

Bir gün Musa aleyhisselam, ateşe tapan bir ihtiyara yaşını sordu. O da, (470 yaşındayım) dedi. **(Ne yapıyorsun 470 senedir?)** diye sorunca, (Bu ateşe tapıyorum) dedi. Musa aleyhisselam üzüldü, **(Ömrün boşa gitmiş, çok yazık)** dedi. İhtiyar zat, (Niye ya Musa, ben ibadet ediyorum, ibadet boşa gider mi) dedi. Musa aleyhisselam, **(Bu ilah değil, Allah'ın yarattığı bir ateştir. Onun yarattığına, yani mahlûka ibadet ediyorsun. Sen gel, Allah'a iman ve ibadet et, kendini kurtar! Yarattıklarına ibadetten vazgeç)** buyurdu. İhtiyar zat, (Peki bu yaşlı hâlimle, bu kadar sene boşa geçmişken, Allah yine beni kabul eder mi) diye sorunca, Musa aleyhisselam, **(Vallahi kabul eder)** dedi. (Peki, ne demem lazım?) diye sordu. **(“Lâ ilâhe illallah, Musa Resulullah” demen yeter)** dedi ve ihtiyar zat, dediği gibi söyledi. Ancak, eceli geldiği için söyler söylemez öldü. Ölüncü hem kendisi, hem de her taraf nurlandı. Musa aleyhisselam, kendi kendine, **(SübhaneAllah. Bir dakika önce küfür üzereydi. Bir kelime-i şهادet getirdi, ne oldu)** dedi. Sonra Allahü teâlâyâ, (Yâ Rabbî, buna ne muamele ettin) diye sordu. Cenab-ı Hak, **(“Lâ ilâhe illallah, Musa Resulullah” dediği için, onu rahmetime gark ettim)** buyurdu. Demek ki insan, küfür içinde yaşayıp imanla ölebiliyor. Maazallah, imanla yaşayıp kâfir olarak da ölebilir. Çok dikkatli olmak lazımdır.

Bayrağın ulaştırılması

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İslamiyet bir bayraktır. Allahü teâlâyâ doğru inanıp doğru ibadet edenler, bu bayrağın gölgesindedir. (Bu bayrağın bana gelmesi yeter, bundan sonra ne olursa olsun) demek olmaz. Bu emaneti, bizden sonrakilere ulaştırmak için, çok gayret göstermek gerekir. Ulaştıramazsak, bizden öncekiler ahirette bizden davacı olmazlar mı? (İslamiyet'in size doğru olarak gelmesi için malımızı, canımızı feda ettik. Vatanlarımızı terk ettik. Siz aldığınız bu yüce emaneti nasıl toprağa gömdünüz? Bir sonraki nesle neden aktarmadınız?) derlerse, ne cevap vereceğiz? Ayrıca, yarın bir gün çocuklarımız, torunlarımız, (Niye bizimle ilgilenmediniz, niye bize emaneti ulaştırmadınız? Biz sizin yüzünüzden şimdi Cehenneme gidiyoruz) derlerse ne cevap vereceğiz?

Öğrendiklerimizi gizlemeyip, Allah'ın kullarına ulaştırmalıyız. Yani onların da, doğru olan kitaplara, bilgilere kavuşmalarına yardım etmeliyiz. Bunu sırf Allah rızası için yapmalıyız. Bu bayrak, kıyamete kadar hep dalgalanacaktır. Bu bayrağı elden ele ulaştıranlar, dünya ve ahiret saadetine kavuşacaktır.

İman nuruna kavuşanlar, Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerini tanıyıp, onların yolunda olanlar, gündüz aydınlıkta çalışana, diğerleriyse gece karanlıkta çalışana benzerler. Hiç ikisi bir olur mu? Karanlıkta insanlar birbirlerine çarparlar. Ne yaptıklarını görmezler, yıkarlar, kırarlar, dökerler. En iyi imkânlarla da çalışsalar, başarılı olamazlar. Gündüz çalışanlar ise, ne yaptıklarını görürler, yıkmazlar, kırmazlar, dökmezler. İşleri de isabetli olur.

İnsan parasıyla bir şey alabilir, iradesiyle bir yere gidebilir, ama imanı parayla, iradesiyle alamaz. Bir insanın mümin olması, Müslümanlığa kavuşması üç şekilde olur:

1- Hiç şartsız olarak, Allahü teâlâ dilediğine imanı verir.

2- Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde vaat ediyor, **(Kim benim dinimi incelerse, öğrenmek isterse, bana kavuşmak isterse, onu bana kavuşturacak yolu açarım ve ona gidecek yolu nasip ederim)** buyuruyor. Hangi dinden, hangi dilden, hangi ırktan olursa olsun, arayana, isteyene nasip ediyor, ama kavuşmak için, araması, istemesi şarttır.

3- Kişi, bir insana veya bir hayvana iyilik eder, şefkat ve merhamet gösterir. Öyle bir dua alır ki, Allahü teâlâ o duanın veya

gösterdiği şefkat ve merhametin mükâfatı olarak ona İslamiyet'i nasip eder.

İzzet ve şeref imandadır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimiz diyor ki, genç ihtiyar, zengin fakir, köylü şehirli, hangi ırktan, hangi millettense olursa olsun, günahkâr da olsa, herkesin duasını alın! Hiç kimsenin bedduasını almayın! Birinin duasıyla Allah imanı nasip eder. İman, dünyada erişilebilecek en yüce mertebedir. Ondanda daha yüksek bir mertebe yoktur. İman etmek kolay iş değil. Hatta Peygamber efendimiz, **(Neden inanmıyorlar, bunlar ebedi yanacaklar)** diye göğsünü paralarcasına ibadet ederdi, mübarek ayakları şişene kadar namaz kılardı, Ya Rabbi hidayet ver diye yalvarırdı. Sonra şu mealde bir âyet-i kerime geldi:

(Ey habibim, Sen göğsünü paralayacak gibi böyle kendini harap etme, çünkü hidayet benim elimde. Kimin mümin olacağını, kimin olmayacağını ben bilirim, bunun bir hikmeti vardır. Sen anlat, geç. Çünkü hidayete getirmek senin elinde değil, o benim elimdedir. Her şeyi sana verdim, ama onu vermedim. O benim bileceğim bir iştir.)

Dolayısıyla Müslüman olarak, biz öyle bir şerefe kavuştuk ki anlatılamaz. Hazret-i Ömer hilafeti zamanında Şam'a gidiyor, fakat onun adaletine akıl ermiyor. Bir devesi var, bir saat kölesi biniyor, bir saat kendisi biniyor. Tam Şam'a girecek, bütün halk sokaklara dökülmüş, halifeyi karşılayacaklar. Deveye binme sırası da kölede. Yanındakilerin hepsi diyorlar ki, (Efendim olmaz, bu millet alışmıştır, devenin üzerindeki itibar ederler ve halife diye ona hürmet ederler, ona saygı gösterirler. Lütfen deveye siz binin!) O zaman hazret-i Ömer şunu söylüyor:

(Biz âciz, çok zelil bir kavimdik. Çocuklarımızı diri diri toprağa gömerdik. Yani dünyanın en vahşi, en zelil kavmiydik. Allah bizi Müslüman yaparak en büyük şerefe kavuşturdu. Siz, hâlâ izzet ve şerefi deve üzerinde mi arıyorsunuz? Eğer hâlâ izzet ve şerefi deve üzerinde arayanlar varsa, işte deve orada. Ben Muhammed aleyhisselamın ümmetiyim. Allah'a iman ettim. Bu şeref bana yeter. Sıram gelmeden deveye binmem.)

Men lem yezuk lem yedrî. Tatmayan anlamaz demektir. İslamiyet'i bir beyne doldurmak vardır, bir kalbe indirmek vardır, bir de tatmak vardır. Yani yediğimiz yemek gibi lezzetini almak vardır. Bunun tadını almış olan için, yaşamak ve anlatmak ters gelmez. Çünkü insan tadını aldığını unutmaz, güzel ve tam söyler. İşittiğini ise bazen unuttur hattâ bazen ilave edebilir, noksan da yapabilir. İşte İslamiyet'i doğru öğrenip doğru yaşayan bir kimse, etrafındakilere faydalı olup dini doğru olarak nakledebilir.

Dua boşa gitmez

Tâbiinin büyüklerinden **Sâbit bin Eslem** hazretleri buyurdu ki:

Bir Müslüman Allahü teâlânın anıldığı yere dağlar kadar günahla girse, çıktığı zaman üzerinde zerre kadar günah kalmaz.

Mümin kıyamet gününde Allahü teâlânın huzurunda durur. Allahü teâlâ ona, **(Ey kulum! Sen, dünyada bana ibadet eden kullarımla beraber ibadet ediyor muydun?)** diye sorunca o mümin, (Evet, onlarla birlikte ben de ibadet ediyordum ya Rabbi!) der. Yine Allahü teâlâ, **(Ey kulum, dünyadayken bana dua edip yalvaran ve beni zikredip ananlarla beraber, sen de yalvarıp beni andın mı?)** diye sorar. O mümin yine, (Evet ya Rabbi!) diye cevap verir. Bunun üzerine Allahü teâlâ, **(İzzetim hakkı için, beni zikredip, andığın her yerde ben de seni andım. Nerede dua edip yalvardınsa, o duanı kabul ettim)** buyurur.

Sâbit bin Eslem hazretleri sonra şu hadis-i şerifi bildirdi:

(Müminin hiçbir duası reddedilmez. Karşılığı ya dünyada verilir veya âhirete tehir edilir yahut günahlarına kefarete olur.)

Evlilikte kul hakkı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Başarılı olmak için, hiç münakaşa etmemeli. Hiç kimse için kötü söz söylememeli. Hiç kimseyle uğraşmamalı. Allah korusun, kalb kırmak tehlikesi var. İmam-ı Nevevi hazretleri, âlim ve evliya bir zattı, hiç evlenmemişti. (Efendim, siz bütün farzları, sünnetleri yerine getiriyorsunuz da, niye evlenmiyorsunuz, bu sünneti niye işlemiyorsunuz?) diye sorduklarında şöyle buyurdu:

(Bir sünneti yerine getireyim derken harama düşmekten

korkuyorum. Hanımın kalbini kırarım diye, helal rızık kazanamam diye çok korkuyorum. Evlenmeyişimin sebebi işte bu korkudur. Azab-ı ilahîye uğramaktan nasıl korkmam ki?)

Bu sözle evlenmek yasaklanmıyor. Evlenmek çok büyük nimettir. Evlenen, dininin yarısını kurtarır, ama karşısındakinin de kul hakkını unutmamak gerekir. İslamiyet'i tam öğrenip de, tatbik eden hiç korkmamalı. Ancak dini yanlış öğrenenin veya yanlış tatbik edenin başından, sıkıntı, bela eksik olmaz. Doğru ilmihal kitabı okuyup tatbik edilmedikten sonra, evdeki sıkıntılar da bitmez.

Eve gelen hanım, köle değil, hizmetçi de değildir. Peki nedir? Büyükler buyuruyorlar ki:

(Allahü teâlâ, Cennetten dünyaya, bir nimetin benzerini değil, aslını indirmiştir. O da saliha hanımdır. Dolayısıyla başını örten, namusunu koruyan ve ibadetini yapan saliha bir hanım, Cennet nimetinin kendisidir.)

Böyle bir Cennet nimetine insan ancak, saygı ve sevgi duyar. Evlenmek bir nimettir, ama evlenenler büyük bir mesuliyetin altına girmiş olurlar. Ahirette en zor hesap, kul hakkından olacaktır. Sırat köprüsündeki yedinci sual olan kul hakkından, Peygamberler bile çekinmiştir.

Ölmeden önce ölmek

(Ölmeden önce ölün) hadis-i şerifinde bildirilmek istenen husus şudur:

Ahirette gözümüz açılacak, her türlü hakikati göreceğiz. Bin pişman olacağız, ama o pişmanlığın bize hiçbir faydası olmayacak. O halde, o gün pişman olmadan önce, şimdi pişman olmalıyız! Boş geçen zamanlar, işlediğimiz günahlar, kalbini kırdığımız insanlar için, yani dine uygun olmayan her şey için pişman olmalı, çünkü o pişmanlık zamanı mutlaka gelecek. Öldükten sonra başımıza gelecekleri olmuş bilmeli ve kendimizi buna alıştırmalıyız. Bugün söylenenlerin hepsi orada meydana çıkacak. Orada şaşkırmamak için, buradan hazırlıklı gitmek gerekir.

Karı koca hakkı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bedir harbinden sonra, esirlere yapılacak muamele hakkında, Sa'd bin Muaz hazretlerinin ictihadı, Hazret-i Ömer'inkiyle aynıydı. Diğer Eshab-ı kiramın hepsi, fidye karşılığı salıverilmesini uygun gördüler ve karar da öyle oldu, fakat âyet-i kerime gelip, Hazret-i Ömer'le Hazret-i Sa'd'ın ictihadlarında isabet ettikleri bildirildi. Peygamber efendimiz, **(Azap bana gösterildi. Eğer Allahü teâlâ affetmeseydi, Ömer ve Sa'd hariç hepimiz helak olmuştuk)** buyurdu. Sa'd bin Muaz hazretleri, Peygamber efendimizin çok yakını, çok sevdiği bir zattı. Müslüman olduğu için ona inanılmaz işkence yapmışlardı. Neticede bu zat vefat etti. Onun ölüm haberi Peygamberimizi çok üzdü, evine gitti, teçhiz ve tekfinde bulundu. Sonra kabristana giderken, önce hırkasını, sonra ayakkabılarını çıkardı. Tabutun bir bu tarafına, bir de öbür tarafına koşuyordu. Eshab-ı kiram da şaşkın bir vaziyette bakıyorlardı. Resulullah kabre indi, kabri düzeltti ve onu yerleştirdi. Her şey bitti, telkin verildi. Bu arada Peygamberimiz çok üzgündü ve rengi, benzi atmıştı. Eshab-ı kiram bu durumu merak edip sordular:

— Ya Resulallah, tabutu taşıırken neden hırkanızı ve ayakkabılarınızı çıkardınız?

— **Bütün meleklerin giyinişi böyle olduğu için.**

— Peki, tabutun bir bu tarafına, bir öbür tarafına koşmanızın sebebi nedir?

— **Kardeşim Cebrail elimi tutup bırakmadığı için.**

— Kabirden üzüntülü çıkmanızın sebebi neydi?

— **Kabir onu sıkmaya başladığı için dayanamadım.**

— Neden?

— **Hanımını, evdekileri üzmüş, kul hakkı doğmuştu.**

Allah'tan korkmalı. Rastgele birinden değil, Cennetlik olan Eshab-ı kiramın büyüklerinden ve kabilesinin reisi olan Sa'd bin Muaz hazretleri gibi büyük bir zattan bahsediyoruz. Bizzat Resulullah efendimiz onun cenazesini taşıdı, cenaze namazını kıldı, kabre indirdi, buna rağmen böyle mübarek bir zatı kabir sıktı. O halde nasıl olur da, bir Müslüman eşini üzebilir?

İnsanın nefsi, azmış, kabarmış durumdadır, dediğini yaptırır, fakat bu bir gün muhakkak bitecektir. Herkes sonunda hareketsiz kalıp musalla taşında eşitlenecektir. Bütün ameller cisim hâlinde,

mesela akrep şeklinde, yılan şeklinde, Cennet nimetleri şeklinde, önüne gelecektir. İnsanı ıslah edecek önemli bir şey var, o da ölümü hatırlamaktır. Hazret-i Ömer, **(Yâ Ömer, sana nasihatçi olarak ölüm yeter)** buyuruyor. Veysel Karani hazretleri de, **(Akşam yattığımda Azrail aleyhisselamı karşımdaymış gibi, sabah kalkınca da yanımdaymış gibi görüp, her an ölümü düşünürüm)** buyurmuştur. Böyle düşünen öfkelenmez, elbette melek gibi olur. Ölümü unutan ise azar, kudurur. Sanki hiç ölüm gelmeyecekmiş, hiç hesap sorulmayacakmış gibi, hükümranlılık daima bendedir diye düşünür. Acı azaplara maruz kalınca eyvah dese de, artık pişmanlığı fayda vermez.

Müslümanın ihtiyâcını temin etmek

Seyfeddin-i Farukî hazretleri, Muhammed Masum-i Farukî hazretlerinin oğlu ve Silsile-i aliyye büyüklerinin yirmi beşincisidir. Bir mektubunda buyurdu ki:

Allahü teâlâyâ hamd olsun. İki cihânın efendisi Muhammed aleyhisselâma salât ü selâm olsun. Hâfız Abdülazîm Münzirî, **Kırk Hadis-i Şerif** adlı kitâbında, İbn-i Ömer hazretlerinden rivayet ediyor: Resulullah efendimiz buyurdular ki:

(Kim ki bir mümin kardeşinin ihtiyacını temin ederse, mahşer günü ameller tartılırken terazinin başında duracağım. Benden imdat isteyince, ona mutlaka şefaate edeceğim.)

İbni Abbas hazretleri, Peygamber efendimizden şöyle rivâyet etmiştir:

(Hayır ve şer Allahü teâlâdandır. Hayır anahtarları ellerine verilmiş olanlara müjdeler olsun. Şer anahtarları ellerine verilen kimselere yazıklar olsun!)

Afv el-Müzenî babasından, o da dedesinden şöyle rivâyet eder: Peygamber efendimiz buyurdular ki:

(Allahü teâlâ, insanların ihtiyaçlarını gördürmek için öyle kullar yaratmıştır ki, onlara Cehennem azabı yoktur. Kıyamet günü olunca onlar için nurdan kürsüler hazır olur. İnsanlar hesaba çekilirken onlar Allahü teâlâ ile sohbet ederler.)

Hazret-i Ali rivayet etti. Peygamber efendimiz buyurdular ki:

(Kim ki bir mümin kardeşine yardım ve ihtiyacını temin

etmek için harekete geçip yürürse, Allahü teâlânın yolunda savaşılan mücahidler sevabı verilir.)

Ebu Hüreyre hazretleri rivayet etti. Peygamber efendimiz buyurdular ki:

(Kim ki bir Müslüman kardeşinin ihtiyacını temin ederse, Allahü teâlânın yakın dostu ve veli kulu olur. Bir kimse mümin kardeşinin sıkıntısını gidererek sevindirirse, Allahü teâlâ o mümine mahşerde, sıratı geçerken iki tane nurdan ışık verir. Bu iki nurun ışığının kudretini yalnız Allahü teâlâ verir.)

Mülk Allah'ındır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mülk Allah'ındır, her şey, her zerre Allah'ındır. Sadece el kol değil, her hücre, her an Allahü teâlâyâ muhtaçtır. Bir hücrenin yapısı bile, bugünkü bilim tarafından net olarak anlaşılamamıştır. Her şeyi tahlil ediyorlar, yapısını öğreniyorlar. Hayatın nereden geldiğini araştırıyorlar. Tabiatta arıyorlar, filan molekülden, kimyasal bileşimden oluyor gibi şeyler söylüyorlar. Yani sadece görünen sebepleri üzerinde duruyorlar, fakat bir türlü, **(Yaratan da, yaşatan da Allah'tır)** demiyorlar, diyemiyorlar.

Bir genç, mübarek bir zata (Allah var mı?) diye sorar. O zat, (Sen var mısın?) diye sorunca genç, (Elbette varım) der. O zat buyurur ki:

— **O zaman, sen varsan Allah da var. Bana şu odada, insanın yapmadığı bir şey göster! Bu lambayı, şu bardağı insan mı yapmıştır, yoksa kendiliğinden mi olmuştur?**

— Elbette hepsini yapan biri vardır.

— **Peki, sen bardak kadar değerli değil misin? Bunu bile birisi yapıyor da, senin gibi mükemmel bir varlığın, mükemmel bir vücudun, kendi kendine var olması mümkün mü? Elbette bunu yapan yüce Allah vardır.**

— Peki efendim, Allah nasıldır?

Bunun üzerine mübarek zat, şu menkıbeyi anlatır:

Bir zat, bir yerden geçerken bir çoban görür. (Gideyim de ona emr-i maruf yapayım, İslamiyet'i anlatayım) diye düşünür. Çobana, (Allah var mı?) diye sorar. Çoban der ki:

— **Tevbe de hoca! Sen akli başında, âlim bir zata benziyorsun. Böyle bir soruyu nasıl sorarsın? Mademki sordun, cevap vereyim. Allah elbette var.**

— **Peki nereden biliyorsun Allah'ın varlığını?**

— **Görüyorsun, burada koyunlar var. Bunların başında bir çoban olmasa bu sürü olmaz, dağılır. Kurt kapar, biri alır götürür, sürü diye bir şey kalmaz. Bu kâinata baksana! Ay var, Güneş var, yıldızlar var. Dağlar, ağaçlar, insanlar, hayvanlar var. Bunlar kendiliğinden meydana gelmedi. Muhakkak bunların bir yaratıcı, idare edeni vardır. Böyle muazzam bir kâinat kendiliğinden nasıl var olur? İşte hepsinin idarecisi Allah'tır.**

— **Peki, Allah nasıldır?**

— **Git bir koyuna, çobanın nasıl olduğunu sor! Eğer koyun anlatırsa, ben de sana Allah'ı anlatırım.**

— **Koyun çoban hakkında bir şey bilemez ki...**

— **Koyun basit bir çobanı bilemezse, çoban da Allah'ın nasıl olduğunu bilemez. O koyunla gece gündüz hep beraberim, o beni görüyor, ben onu görüyorum. O beni bile anlatmaktan âciz olursa, ben yüce Allah'ı nasıl anlatabilirim?**

Bu menkıbeyi dinledikten sonra, genç meseleyi anlar.

Allahü teâlâ kimi sever?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bundan yüz sene önce hiçbirimiz yoktuk. Yüz sene sonra da hiçbirimiz olmayacağız. İki yokluk arasında olan, çok kısa bir hayat içindeyiz. Bu kısa hayatı en kıymetli işle değerlendirmek gerekir, çünkü hayat kısa, yol uzun, varacağımız yer ise sonsuzdur. Şaka değil, ölüm mutlaka gelecek. Allahü teâlâ korusun, bir kibritin ateşine dayanamayız, bir mumun ateşine bile elimizi koyamayız. Cehennemdeki ateş ise, bildiğimiz ateş değildir. İnsan bir an bu ateşi düşünse, uykuları kaçır, yemek yiyemez. Devamlı, (Ne olacak benim halim?) diye düşünür.

Önemli olan, insanların değil, Allahü teâlânın takdir etmesi, beğenmesidir. O kimi sever? Elbette alçak gönüllüyü sever, kibirliyi sevmez. Çünkü her türlü günaha Cenab-ı Hakk'ın sıfatları düşmandır, ama kibirliye, zatı yani bizzat kendisi düşmandır. Onun

için, **(Kibirliye hiç acımam, onu yakarım)** buyuruyor. Allahü teâlânın verdiği bazı kabiliyetler, bazı üstünlükler, bazı makamlar, insanı kibre sürüklememeli, onu insanlıktan çıkarmamalı.

Bir müminin imanının kâmil olması, şu üç şarta bağlıdır:

1- Hanımıyla iyi geçinir. O da Allah'ın kuludur, üstelik kendisine emanettir. Onu üzecek şeylerden sakınmalı, kul hakkından korkmalı. Kul hakkının ahiretteki hesabı çok zordur.

2- Zenginlerin değil, fakirlerin sohbetinden hoşlanır, fakat fakir denilince dilenci anlaşılmamalıdır.

3- Yardımcılarıyla, hizmetçileriyle rahatça oturur, bağdaş kurar, soğanını kırıp yemek yer. Kibirlenmekten sakınır. (Bir damla suydum, bu hale geldim. Beni bu hale getiren yüce Allah'a şükürler olsun) diye düşünür. Zaten insan öldükten sonra başına gelecekleri düşünse, her şeyden vazgeçer. Kim bu üç hususa riayet ederse Rabbimize çok şükretmelidir.

Eğer Cenab-ı Hak bir kuluna şu iki şeyi vermişse, onun başka bir şeye ihtiyacı yoktur:

1- Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadında olmak, yani Resulullah'a tâbi olmak.

2- Bu itikadı yani dinimizi doğru öğreten zata mutlak itaat, mutlak sevgi, mutlak bağlılık. Bunda zerre kadar tereddüt, sapma veya kayma olursa istifade biter. Dolayısıyla, (Bize dinimizi öğreten zatı seviyorum) demek yetmez, bunu icraatıyla ispat etmek şarttır. Çünkü lisan-ı hâl, lisan-ı kâlden entaktır. Yani insanın hâl ve hareketi, sözünden daha tesirli olur. Sevgi itaate yani tâbi olmaya bağlıdır. İtaatin olmadığı yerde, sevgiden nasıl bahsedilir ki?

Dine hizmet ve kul hakkı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İman nimetinin gitmemesi için şükür gerekir. Bu şükür, iki şekilde olur:

1- Bu nimete kavuşmuş olan Müslümanları Allah rızası için çok sevmek ve Müslüman olmayanları yine Allah rızası için sevmemektir. Buna **hubb-i fillah** ve **buğd-i fillah** denir. Mücadele suresinin son âyetinde, iman nimetine şükretmek için, müminlerin birbirlerini çok sevmeleri, kâfirleri ise, kendi ana babaları, kardeşleri, çocukları bile

olsa sevmemeleri gerektiği bildiriliyor.

2- Bu doğru imanı, doğru din bilgilerini, Allahü teâlânın diğer kullarına ulaştırmak için çalışmaktır. Buna da **emr-i maruf** ve **nehy-i münker** denir. Bunun en kolay, en uygun ve en risksiz yolu, kitap vermektir.

Bize kadar gelen emaneti bizden sonra gelenlere, Allah rızası için aktarmaya çalışmalı. Yoksa ahirette Allahü teâlâ, (Ey kulum, senin kurtulman için, yüz binlerce kulum kendini feda etti. Kale kapılarında, surların önlerinde, meydanlarda, savaşlarda, her yerde; canlarını, kanlarını, mallarını feda ettiler. Peki sen ne yaptın?) dediği zaman, nasıl cevap vereceğiz? Nimet ne kadar büyükse, onun getirdiği mesuliyet de o kadar büyüktür. Rabbimizin huzuruna kul hakkıyla gitmemeli. İşte kul haklarından birisi de budur. Sözümüzün geçtiği kimselere dinimizi öğretmeye çalışmalıyız.

Çalıştığımız işin hakkını vermezsek de kul hakkına gireriz. Mesai saatlerine riayet etmekle, kul hakkından kurtulmuş olmayız. Mesaiye gelir de, orada başka işlerle uğraşırsak, vazifemizi ihmal etmiş oluruz. Aldığımız ücreti helal ettirmeye çalışmalıyız. İşine önem vermeyen, hırsızdır. Eğer haram yerse, bu ona zehir olur. Haramla beslenen vücut, ateşte yanmaya lâyıktır. Kazandığı parayı helal ettirmeyenin hesabı çok ağır olur. Herkes hesabını patronuna değil, Allahü teâlâyâ verecek. Her işin, her hizmetin asıl sahibi patron değil, her mülkün sahibi Allahü teâlâdır.

Allahü teâlânın bir kulu daha yanmaktan kurtulsun diye uğraşmalı. Bugün ben Allah için ne yaptım, bugün ben dini yaymak için yapılan hizmetlere ne kazandırdım? Bunları her gün, her saat kendimize sormalıyız. Hazret-i Ömer her gün kendine, **(Yâ Ömer, bugün Allah için ne yaptın?)** diye sorarmış. Nefsimiz için yapılanlar çok da, Allah için ne yaptık, asıl bunun üzerinde durmak gerekir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Kıyamette herkes, şu dört suale cevap vermedikçe hesaptan kurtulamaz:

- 1- Malını nereden, nasıl kazandı, nereye harcadı?**
- 2- İlimiyle nasıl amel etti?**
- 3- Ömrünü nasıl geçirdi?**
- 4- Bedenini nerede yordu, hırpaladı?)**

Yanlış yola girmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları, rafta süs olarak dursun diye değil, okunsun, amel edilsin diye yazıldı. Âhir zamanın zulmeti çok olur. Bu kitapları ara sıra veya gelişigüzel değil, düzenli ve çok okumalı. Böyle yapılmazsa zulmet, elde edilenleri de alıp götürür. Sonra, öğrenilenler severek yapılamaz, zamanla sevmemeye de başlanır. Kendimize bu büyüklerin kitaplarını mürşid edinmeliyiz. **(Mürşidi olmayanın, mürşidi şeytandır)** buyuruluyor. Şeytana ve nefsine tâbi olan felakettendir, ahirette azaptadır. Allahü teâlâ bu büyükleri tanımayı nasip ettiyse, doğru istikamete kavuşturdu demektir. Ancak, bunun şuurunda olmalı ve muhafaza etmeye çalışmalı. Bir yere giderken yanlış yol gösterebilirler, varmak istediğimiz yere gidemeyiz. Hiçbirimizin yarına çıkacağı belli değil. Her an bir yere gidiyoruz, bir hedefimiz var, ama hedefe giderken de çok yan yollar, benzer yollar var. Allah korusun, yanlış yola girilirse, ömür bu yolda biter ve netice, sonsuz felaket olur.

Hacca gidecek biri, yolda birine, (Mekke'ye nereden gidilir?) diye sormuş. O da bilmiyormuş, bilmiyorum da diyememiş. (Buradan gideceksin) diye rastgele söylemiş. O da o yola girmiş, sonunda Horasan'a gelmiş. (Kâbe nerede?) diye sormuş. (Ne Kâbe'si, burası Horasan) demişler. Eyvah demiş, ama ne çare! Mevsim geçmiş, hacca gidememiş, Kâbe'yi de görememiş, ömür de bitmiş.

Büyüklerin verdiği bu misalde, Kâbe mecazidir, Allahü teâlânın rızası demektir. Allahü teâlânın rızasına, sevgisine kavuşmak için, insan önüne gelene sorar mı? Rast geldiği adama, Allahü teâlânın rızası nerede der mi? Peki kime soracak? Bilen kim ise, ona soracak. Elbette Ehl-i sünnet âlimlerine soracak, Silsile-i aliyye büyüklerine soracak. Onların yolları ve kitapları da ortada. Doğru yolu, bu doğru kitaplardan öğrenecek. Allahü teâlâ, **(Âlimlere sorun)** buyuruyor. Âlim yoksa, kitaplarından öğreneceğiz. İmanı muhafaza etmek, ancak dinimizi doğru öğrenmekle, emirleri yapıp, yasaklardan sakınmakla mümkündür.

Başkasıyla değil, kendimizle mücadele edersek kurtuluruz. Her insanın, her eşyanın iyi ve kötü tarafları olabilir. İsa aleyhisselam, bir

yerden geçiyormuş, ölü bir hayvan görmüşler, çok kokuyor. Herkes burnunu tıkamış, sağa sola bakıyor, ama İsa aleyhisselam bakmış, sonra gülümseyerek, **(Ne güzel dişleri var)** demiş. Bardağın dolu kısmını görmek gibi, her şeyin iyi tarafını görmek gerektiğini vurgulamıştır. Biz de, insanları üzmemek, kul hakkına girmemek için, onların iyi yönlerini görmeye çalışmalıyız.

Her nefeste sevab

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyükler ne güzel söylemişler, **(Allah bes, baki heves)** demişler. (Allah var, gerisi boş. Allah bize yetiştir, başka şeye ihtiyaç yok) demektir.

Dinimize uygun yaşamak, ona göre iş ve yuva kurmak ne büyük saadettir! İslamiyet'e uyulmazsa nefis devreye girer. Nefse göre yaşamak ise, dünyada da, ahirette de felakettir. Her an gadab-ı ilahi'ye sebep olur.

İslamiyet dairesinin içinde hiçbir kötülük yoktur. Bu dairenin dışında hiçbir iyilik yoktur. İnsanların rahatlığı, huzuru, bu dairenin içinde olmakla mümkündür. Sıkıntıları da, bu dairenin dışına taşmakla olur. Çok zaman, bu dairenin içine girilip çıkılıyor. Her çıkışta sıkıntı başlıyor. Hep bu daire içinde kalmak için Peygamber efendimiz, **(Allahümme yâ mukallibel kulûb, sebbit kalbî alâ dinik)** diye dua edilmesini bildirdi. (Ey kalbleri çeviren Rabbim, benim kalbimi dininde sabit kıl!) yani (İslamiyet dairesinin içinde tut!) demektir.

Kim her işini, ne kadar dinimize uygun yaparsa, o kadar iyi netice elde eder. Dinden ne kadar uzaklaşırsa, o derece sıkıntı çeker. İş ve eş seçerken, işe başlarken, yuva kurarken, bu işler nefse uyarak değil de, dine uyarak yapılırsa, her nefes alış verişte, hayat boyunca hep sevab kazanılır. Mesela bir öğrenci, okulda okumaya başlarken, (Ya Rabbi, ben bu okulu bitirince kazanacağım meslekte, inşallah senin dinine yardım edeceğim. Helal para kazanıp zekâtımı vereceğim, paramı hayırlı yolda harcayacağım. Kendimi, çoluk çocuğumu, haramdan koruyacağım) diye niyet etse, okulunu bitirinceye kadar, hatta ömür boyunca her an sevab kazanır.

Yolda, her kilometre bizi bir maksada ulaştırdığı gibi, biz doğru

yola girip, Rabbimizin rızasına uygun olan bir işe başladığımız için, hep sevab kazanıyoruz. O doğru yolda ilerlemek, insanı menzile yani Allah rızasına yaklaştırır. İnsan böyle bir niyetle bir işe başlarsa, Rabbimizin rızasına doğru menzil alır, mesafe kateder. Sonunda hedefe ulaşır. Hacca gitmek için vasıtaya binince, niyet oraya varmak olduğu için, her saat, her dakika, yani yol boyunca sevab kazanıldığı gibi, dünya işlerinde de böyledir. Bir işe Allah rızası için başlanır ve dine uygun devam edilirse, o işin sonu da hayırlı olur.

Bütün nimetlerin şükrü

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünya çalışma yeridir. Nasıl ki insan bir işte çalışır, ay sonunda ücretini alırsa, bu dünyada da herkes bir işle meşguldur. Kıyamet günü Allahü teâlâ buyuracak ki:

(Şimdi ücretlerin dağıtılma zamanıdır, dünyada yaptıklarınızın ücreti ödenecektir. Benim rızam için çalışanların ücretlerini ben vereceğim. Nefsi için, şöhret ve servet için, insanları memnun etmek için çalışan, gitsin ücretini onlardan istesin, benden bir şey beklemesin!)

Bu yüzden din büyüklerimiz, **(Bir kimsenin Ali için çalışıp da, Veli'den para istemesi olacak şey değildir. Kime çalıştıysa, ücretini ondan istemesi gerekir)** buyuruyor. Kur'an-ı kerimde de mealen, **(Kim Allah içinse, Allah da onun içindir)** buyuruluyor. Sevgi de, hizmet de, yani her şey Allah için olmalı. Onun için, neyi ne maksatla yaptığımızı iyi bilmeliyiz. Âhirete gidince hiçbir şey sürpriz olmayacak. Kim burada ne için çalıştıysa, âhirette karşılığını alacaktır. Orada hatır gönül, para pul geçmez.

Kim Rabbimizin rızasını, Onun emir ve yasaklarını düşünerek, Onun rızası için çalışırsa, elbette Allahü teâlâ ücretini verecektir, Onun verdiği ücret de sonsuz Cennettir. Onun rızasına uygun olmayan her türlü hâl ve hareket, bu dünyada hiçbir şeye yaramayacağı gibi, âhirette de çok acılara sebep olacaktır.

Doğru imana sahip olmak şarttır. Doğru imana sahip olunca işler kolaylaşır. Hepimiz, her an imtihan içindeyiz. Onun için Bayezid-i Bistami hazretleri, **(Cenab-ı Hakk'ın her nimetine çok şükretmeli. Onun nimetinin olmadığı bir an bile yoktur)** buyuruyor. Gerek

tabiat olaylarında, gerek vücudumuzda, her an, her zerremiz Cenab-ı Hakk'a muhtaçtır. O halde, bu nimetler için her an Allahü teâlâyâ şükretmek gerekir.

Bu nimetlerin şükrü çok zor yapılır, fakat Ehl-i sünnet âlimleri, bu gaflet deryasında yüzen müminler için bir kurtuluş çaresi, bir kolaylık bildirmişler, **(Beş vakit namazını doğru kılan, bütün nimetlerin şükrünü eda etmiş olur)** buyurmuşlardır. Namaz kılmayanın hiçbir şükrü, ibadeti ve iyiliği kabul olmaz. Namaz kılmıyorsa, gözlerinden yaş yerine kan akıtsa, Allahü teâlânın verdiği nimetlere şükretmiş olmaz. 24 saat devamlı Allahü teâlâyı anmak, hatırlamak, Ona şükretmek gerekir. Bu ise, gafletteyken mümkün olmaz. **(Kim beş vakit namazı kılar, bir vakitten sonra diğer vakti düşüneceği için, yatarken sabah namazını düşüneceği için, bütün gün Allah'ı hatırlamış ve Ona şükretmiş olur)** buyuruluyor. Beş vakit namazı kılanlar için böyle müjdeler verilmiştir.

Bozuk yazarın kitabı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evliya zatların isimlerinden sevgiyle bahsedilirse, ruhları orada bulunur. Oraya rahmet yağar. Hadis-i şerifte de, **(Salihlerin anıldığı yere rahmet iner)** buyuruluyor. Böyle bir zatın kitabını okuyan kimse, onunla hep rabıta halinde olur. Düğmeye basınca lambanın yanması gibi, bu büyüklerin ruhaniyetinden faydalanmak için de, mutlaka isimlerini hürmetle anmak veya onları hatırlatacak bir şeyden bahsetmek gerekir. İşte o irtibat, o sevgi, feyz kaynağı olur.

Bir kitabı kim yazmışsa, onun ruhaniyeti o kitapla birlikte. Yazarı iyi ise, onun temiz ruhu gelir, feyz saçar, kalbin temizlenmesine sebep olur. Yazarı habisse, pis ruhu zulmet saçar, kalbin kararmasına sebep olur.

Büyük bir zat, sohbet ederken içeri bir talebesi girer. O mübarek zat:

— **O ne, senden çok kötü, pis kokular geliyor** der. O talebe:

— Efendim, sabah kalktım, guslettim, yeni çamaşır giydim, her şeyim temiz der.

Diğer talebeler de çok şaşırır, çünkü bildikleri arkadaşlarıdır, yabancı değildir. O zat buyurur ki:

— **Peki, ceplerinde ne varsa hepsini çıkar bakalım!**

Talebe, önce cebinden bir kitap çıkarır. O zat kitabı görünce buyurur ki:

— **Tamam, başka bir şey çıkarmana gerek kalmadı. Nereden aldın bu kitabı?**

— Efendim, yolda gelirken bir arkadaş, benim dindar olduğumu bildiği için, (Sana iyi bir din kitabı vereceğim) dedi, ben de din kitabı denince, sevinerek aldım ve cebime koydum.

O zat, kitabın birkaç sayfasını okuduktan sonra buyurur ki:

— **Bu kitaptaki din bilgilerinin hepsi doğru olsa bile, yazarının habis ruhundan çıkan zulmet herkesi kaplar. Hemen bu kitabı dışarı çıkarın!**

Okuyan zehirlenir

Yine büyük bir zata, Şerafettin Efendi adında birinin yazdığı, **Dinim** isimli küçük bir kitap getirirler. O zat, kitabı sonuna kadar okutup, kendisi de dinledikten sonra buyurur ki:

- **Baştan sona kadar, tek kelime yanlış değil, ama bu kitabı kim okursa zehirlenir, çünkü yazarı habis birisidir.**

Bir kitabın hem yazarı uygun, hem de yazdıkları doğru olsa, fakat kitap kâr veya şöhret gayesiyle basılmışsa yahut dine aykırı başka niyetler bulunuyorsa, o kitap yine zulmet saçar. İmam-ı Gazali, Abdülkadir-i Geylani hazretleri gibi büyük zatların kitaplarının bazı tercümelerinde, bu zulmet durumunu görmek mümkündür.

Akıl veren talebeler

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Vaktiyle Horasan'da çok yaşlı, fakat dinç bir şeyh efendi varmış. Bu zatı sevenler bir gün onu ziyarete gelirler. Gayet neşeli, genç ve dinç görünmesini merak edip sebebini sorarlar. **(90 yaşında olmama rağmen böyle dinç olmamı ve neşemi talebelerime borçluyum)** buyurur. Ziyaretçilerin bu söze şaşırdığını görünce, bir talebesini çağırıp, **(Evladım, kilerden bir karpuz getir, kesip misafirlerimize ikram edelim)** der. Talebe, hemen gidip elinde bir karpuzla gelir. Hocasına verince, o zat karpuzla eliyle hafifçe vurur. Tam olmamış hissini vermek için, **(Git başkasını getir)** der. Talebe gidip başka bir karpuz getirir, hocası yine eliyle karpuzla vurur, onu

da beğenmez. **(Git başkasını getir)** der. Bu şekilde tam yedi defa karpuzu geri gönderir, başkasını ister. Talebe de her seferinde **(Peki efendim)** der, götürüp başkasını getirir. Sonunda hocası, getirdiği karpuzla eliyle hafifçe vurunca, **(Tamam, bu güzel)** diye beğenip keser ve misafirlere ikram eder. Karpuz yenirken o zat onlara der ki:

(Gördünüz, her seferinde talebemin getirdiği karpuzu beğenmedim. Yedi defa kilere gönderdim ve daha iyisini getirmesini istedim. Halbuki kilerde sadece bir karpuz olduğunu biliyordum. Her seferinde onu geri gönderirken, “Kilerde başka karpuz yok” demeden aynı karpuzu getirip götürdü, sizin yanınızda beni mahcup etmedi. İşte bu yüzden, yani bana akıl veren talebelerim olmadığı için, hep neşeli ve genç kaldım.)

Akıl, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi bir büyüğü tanıyana kadar işe yarar, ondan sonra teslim olmak gerekir. Hazret-i Mevlana, **(Hocamı tanıdım, aklımı bıraktım ve kurtuldum)** buyurmuştur. Her mürşid denilene değil, gerçekten mürşid-i kâmil olana veya onun kitaplarına uyan kimsenin, aklını devreden çıkarması gerekir.

Allahü teâlâ, **(Allah’a, Peygambere ve sizden olan âmire itaat edin)** buyuruyor, kendi aklınıza göre hareket edin demiyor. Kim kendi aklına göre hareket ederse, helâk olur. İmam-ı Ebu Yusuf hazretleri, yazdığı kitapların özetini, parmağındaki yüzüğe yazdırmış, **(Kendi aklına uyan pişman olur)** buyurmuştur. İnsan ya aklına, ya nefsine, ya şeytana veya **İmam-ı Rabbani** hazretleri gibi büyük bir zata teslim olur. Büyüklere teslim olup kurtulmalı. Teslim olduktan sonra, aklına uymak doğru olmaz. Ya gemiye binmemeli, binilmişse de artık kaptana teslim olmalı, geminin rotasına karışmamalıdır.

Açık kitap gibi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ hepimizi büyüklerin edebiyle edebblendirsin! Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Hiçbir edepsiz, Allahü teâlânın rızasına kavuşamaz)** buyuruyor. Peygamber efendimiz, **(Beni Rabbim terbiye etti)** buyuruyor. Hazret-i Âişe validemize, Peygamberimizin ahlakının nasıl olduğu sorulduğunda, **(Onun ahlakı, Kur'an-ı kerim ahlâkıdır)** buyurmuştur. Yani onun hayatı, sözleri Kur'an-ı kerimin tefsiridir, açıklamasıdır. Her hareketi Rabbimizin rızasına uygundu.

O halde Peygamber efendimiz, her hareketiyle, her sözüyle, dinimizin emrini bildiren açık bir kitap gibiydi. İşte onun vârisleri olan Ehl-i sünnet âlimleri de, ona tam tâbi oldukları için kâmil birer mürşid olmuşlardır.

Din doğru olarak, ancak bir mürşid-i kâmilin sohbetiyle veya böyle bir zatın kitabını okuyarak öğrenilir, çünkü mürşid-i kâmillar de birer açık kitap gibidir. Mürşid görünen sahteleri ise bozuk kitap gibidir, insanı felakete götürür. Bütün muteber din kitapları, İslamiyet'i öğrenmek içindir. Peki Eshab-ı kiram dinlerini öğrenmek için kitap mı okudular? Onların buna ihtiyacı yoktu. Açık kitap yani Peygamber efendimiz önlerindeydi. Öyle bir kitap ki, yanlarında bulunanlar, hem görerek dinlerini öğreniyor, hem de tasavvuf bakımından ilerliyor, yani Resulullah'ın kalbinden çıkan nurlara, feyzlere kavuşuyorlardı.

Peygamber efendimiz, **(Eshabım, gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine tâbi olursanız, kurtulursunuz. Eshabımı seven, beni sevdiği için sever, onlara düşmanlık eden bana düşmanlık etmiş olur)** buyuruyor. Din büyüklerimiz de buyuruyor ki:

(İmam-ı Rabbani hazretlerinin **Mektubat'**ını okumayan, Eshab-ı kiramın büyüklüğünü anlayamaz. Onların büyüklüğünü anlayamayan da, Peygamber efendimizin büyüklüğünü anlayamaz.)

İmam-ı Rabbani hazretleri bir mektubunda buyuruyor ki:

Hiçbir şey sohbet gibi faydalı değildir. Resulullahın Eshabı, sohbetle başkalarından, hatta Veysel Karani'den daha üstün oldular. Halbuki Veysel Karani, son dereceye yükselmiş ve sohbetten başka bütün üstünlüklere sahip, büyük evliya bir zattı. Bunun için, Hazret-i **Muaviye**'nin yanılması, Resulullah'ın sohbeti bereketiyle, başka evliyanın doğru işlerinden daha hayırlı oldu. Çünkü bu büyüklerin imanları, Resulullahı görmekle, meleklerle birlikte bulunmakla, vahyi ve mucizeleri görmekle, görerek inanmak oldu. Bu saydığımız üstünlükler, bütün başka üstünlüklerin temelidir, kaynağıdır. Eshab-ı kiramdan başkası bunlara kavuşamamıştır. **(1/120)**

Resulullah'a karşı edeb

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bütün makamların, hâllerin, kerametlerin hepsi Peygamber efendimize tâbi olmaya bağlıdır. Eshab-ı kiram bu bağlılığın ve kemâlin zirvesindeydiler, çünkü Resulullah ile beraberdiler. Onlardan sonra gelen bütün evliya zatlar, Resulullah efendimizin hâleriyle hâllendikleri için kemâle erdiler. Peygamber efendimize tâbi olmayan yani Onun bildirdiği itikaddan ayrılan, Onun bildirdiği edeblere riayet etmeyen hiç kimse veli olamaz. Bir kimse, Peygamber efendimize ne kadar benzerse, ne kadar uyarsa, o derece kâmil bir insan olur.

Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde, kurtulmak için Resulullah'a tâbi olmanın şart olduğunu bildiriyor. O halde Ona uymayan, nasıl Allah'ın sevgili kulu olur? Bunun için, yetmiş iki bid'at fırkasından hiçbir veli gelmemiştir, gelemez de... Yol kapalı çünkü. Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadında olanlar içinde de, takvası en çok olanlar, yani haramdan en çok sakınanlar, ahlâkı en güzel, en cömert olanlar, Resulullah efendimize en çok benzeyenler, kendilerine bildirilse de bildirilmese de, karpuzun güneşin karşısında olgunlaşması gibi kemâle ererler.

Peygamberimizi sevip, Onun ahlâkıyla ahlâklananlar çok sevilir. Resulullahın çok sevilmesi demek de, Allahü teâlânın çok sevilmesi demektir. Peygamber efendimiz, **(Beni Rabbim terbiye etti)** buyuruyor. Rab kelimesinin ilah manası olduğu gibi, terbiye eden, yetiştiren manası da vardır. Yani Peygamber efendimiz, (Beni terbiye eden, Allah'tır. Benim her hareketim, Rabbimin arzusu istikametindedir) diyor. Bir âyet-i kerimde Peygamber efendimiz için, **(O kendinden söylemez, vahyedileni söyler)** buyuruluyor.

İmam-ı Malik hazretleri, ne zaman Peygamber efendimizden bir hadis-i şerif nakledecek olsa, önce gusül abdesti alıp çamaşırlarını değiştirir, sonra kürsüye çıkardı. Temiz sarığıyla, temiz elbisesiyle, kürsünün iki tarafına sımsıkı tutunur, **(Kâle Resulullah...)** yani (Resulullah buyurdu ki...) diye söze başlayınca zangır zangır titrer, ancak sakinleştikten sonra hadis-i şerifi söyleyebilirdi.

İşte Peygamber efendimizden, gayrimüslimlerin ağzıyla, sıradan bir insan gibi bahsetmek, bir Müslümana yakışmaz. Edebe riayet etmek, ihlâsla bahsetmek gerekir. Peygamberimizi anlamayan, tanımayan zaten Müslüman olamaz, çünkü İslamiyet Ona gelmiştir. Onun hayatı, sözleri İslamiyet'in ta kendisidir.

Haddini bilmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Edebe riayet etmeyen hiç kimse, Allahü teâlânın sevgisine ve rızasına kavuşamaz, evliya da olamaz. Din büyüklerinin yolu, baştan sona edebdir. Edeb öğrenilmeden, ilim öğrenilmez. Feyzin kaynağı edebdir. Feyz, edebli olana gelir, edebsize gelmez. Din, edeb ve tevazu demektir. Edeb, giriş kapısıdır. Sonra tevazu gelir. Ahlak ve edeb, aklın dışarıdan görünüşüdür. Kişinin aklı, edebi kadardır. Edeb kendini kusurlu bilmektir, haddini bilmektir. En yüce ilim de, haddini bilmektir.

Üç edebin önemi

1- Allahü teâlâyâ karşı edebdir. Yani zahiri ve bâtını ile tamamen kulluk içinde olmalı. Allahü teâlânın bütün emirlerini yerine getirip, yasaklarından sakınmalı.

2- Resulullah efendimize karşı edebdir. Bu da itikatta, iş ve hallerde Ona uymaktır.

3- Hocasına karşı edebdir. Çünkü Peygamber efendimize uymasına, hocası vasıta olmuştur. Bu bakımdan, hocasını hiçbir zaman unutmamalı.

Allahü teâlâ, kendisine karşı yapılan günahları, isyanları tevbe edilince affediyor, ama Habibine karşı yapılanları affetmiyor. Peygamber efendimiz celis-i ilâhidir, yani Allahü teâlâ ile beraberdir. Vârisleri olan İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyükler de öyledir. Onları üzme çok kötüdür, çok sakınmak lazımdır. Büyük zatlar, **(Hocamdan yalnız edebim sayesinde istifade ettim)** demişlerdir.

Molla Abdullah isminde bir müderris, iki talebesiyle Silsile-i aliyye büyüklerinden Seyyid Tâhâ-yı Hakkarî hazretlerini ziyaret için Nehri'ye giderken, çayın başında oturdular. Molla Abdullah talebelerine, (Herkes orada büyük bir zatın olduğunu düşünüp, abdest alarak Nehri'ye gider. Ben bu âdeti bozup, abdest almadan gideceğim) dedi. Talebeleri, (Hocam, biz bu âdeti bozmayalım, abdest alıp da gidelim) dedilerse de, Molla Abdullah, (Bu dini bir hüküm müdür? Ben yapmam) dedi. Sonra, serinlemek için elini yüzünü yıkarken, bastonu suya düştü. Elini uzatıp almak isterken baston başına, yüzüne vurarak yüzünü gözünü kan içinde bıraktı,

sonra baston kayboldu. O da böyle söylediğine pişman oldu. Yaralarını sarıp abdest aldı, Nehri'ye gitti. Seyyid Tâhâ hazretlerinin dergâhına girince, bastonu duvarda asılı gördü. Gözleri bastona takılıp kaldı. Seyyid Tâhâ hazretleri, (Ne oldu, bu baston size dayak mı attı da ona bakıyorsunuz?) buyurdu. Molla Abdullah yaptıklarına pişman olup, tevbe etti. O zatın talebelerinden olmakla şereflendi.

Eshab-ı kiramın edebi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde Eshab-ı kiram için, **(Allah onların hepsine de Cenneti vaat etti. Allah, onlardan razıdır, onlar da Allah'tan razıdır)** buyuruyor. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(Eshab-ı kiramı sevmek, insanlar içinden beğenilmiş, seçilmiş olan bu çok kıymetli zatların hayatlarına imrenip onlar gibi olmaya özenmek, Allahü teâlânın en büyük nimetidir. Hadis-i şerifte, **(Kişi sevdiği ile beraberdir)** buyurulduğundan, onları sevenler, Cennette onlar ile beraberdir.)

Peygamber efendimiz sohbete başladıkları zaman, Eshab-ı kiram sohbet sonuna kadar, saygısızlık olmasın diye oldukları şekilde kalırlardı. Mesela birinin eli başı hizasında ise öyle kalırdı. Kuşlar cansız şeylerin üzerine kondukları gibi, onların üzerine de konarlardı. O kadar edebliydi ki, Resulullah efendimiz onlara bir şey sorsa, mesela **(Ey Eshabım, müflis kimdir?)** veya **(Bugün günlerden nedir?)** diye sorsa, (Allah'ın Resulü daha iyi bilir) derlerdi. Yani (Sen bilmiyorsun, biz sana öğretilim) şeklinde anlaşılmasın diye, Allah Resulüne bir şey öğretmiş durumuna düşmemek için, böyle cevap verirlerdi.

Bir gün de Eshab-ı kiramdan beş altı kişi oturmuş, sohbet ediyorlardı. Peygamber efendimiz teşrif etti. Hazret-i Abbas da o konuşanların arasındaydı. Peygamber efendimiz biraz dinledikten sonra, **(Amcacığım, benden kaç yaş büyüksün?)** diye sordu. Hazret-i Abbas, (Yâ Resulallah, sizden üç yaş eskiyim) dedi. Edebsizlik olmasın diye, (Üç yaş büyüğüm) demedi.

Bir gün Peygamber efendimiz, Eshab-ı kiramdan birine ceza verdi, **(Onu hapsettim)** buyurdu. Ona gidip, (Biraz önce Resulullah

senin için, **(Onu hapsettim)** buyurdu) dediler. Yolda bunu duyunca olduğu gibi kaldı. Bir ayağı arkadaydı, diğer ayağının yanına koymadı, öyle kaldı. (Resulullah seni hapsetti ama sokağın ortasında değil, odaya hapsetti) dediklerinde, (Ben bu emri burada aldım. Bundan sonra atacağım her adım, emre muhalefet olur. Ölünceye kadar buradayım) cevabını verdi. Yerinden kıpırdatamadılar. Peygamber efendimize gelip, (Yâ Resulallah, ona hapis cezası verdiğinizi söyledik, fakat o bunu duyar duymaz, adımını attığı yerde kaldı, bir adım daha atmadı. Güneşin altında ortada öylece bekliyor) diye arz ettiler. Peygamber efendimiz sebebini sorunca, (Bundan sonra atacağı her adımın, size muhalefet olacağını söylüyor) dediler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz, **(Ben de onu affettim)** buyurdu. İşte Eshab-ı kiram, Resulullah'ın her emrine böyle hassasiyet gösterirler, her zaman edebe riayet ederlerdi.

Feyz ve edeb

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Güneş, herkese ısı, ışık veriyor. İnsanlar da ondan istifade edip hayat buluyor. Böyle iken yani bütün dünya güneşten faydalandığı halde, (Benim sayemde ısınıyorsunuz, sizi ben aydınlatıyorum) demiyor. Büyükler de böyledir. Bütün dünyaya feyz saçtıkları halde, **(Bu aciz, bu fakir, biz hiçiz)** derler. Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadındaki Müslümanlar olarak, **Güneş**'i tanıdık. Şah-ı Nakşibend gibi, İmam-ı Rabbani gibi, Mevlana Halid-i Bağdadi gibi güneşleri tanıdık. İman dahil her şeyimizi bu büyüklere borçluyuz. Onları tanımasaydık, hâlimiz ne olurdu? Diğer insanlardan beter olurduk.

Peygamber efendimiz, **(Salihlerin anıldığı yere rahmet iner)** buyuruyor. Bu rahmetten, kabı çok açık olan çok alır, az açık olan az alır, ama kabı ters olan hiç alamaz. Rahmetin, feyzin gelmesi insanın elinde değildir.

Feyzin gelmesi

Feyz, güneşin ışığı gibidir, her tarafa ışık saçar. O büyüklerden mutlaka feyz gelir, bunu alıp almamak ise insanın elindedir. Hatta feyz göğüs hizasına kadar gelir, ama almak için bazı şartlar vardır:

1- Feyzin geldiğine inanmak,

2- Feyzin geldiği zatın büyüklüğüne inanmak,

3- Feyzin geldiği zatı sevmek yani onun bildirdiklerine uymak, itaat etmek,

4- Farzları yapmak, haramlardan sakınmak,

5- O zata karşı çok saygılı ve edebli olmak. Bu en önemlisi ve zor olanıdır, çünkü **(Hiçbir bî-edeb, vâsıl-ı ilallah olamaz)** buyuruluyor. Yani, edebe riayet etmeyen, Cenab-ı Hakk'ın rızasına kavuşamaz, Allah dostu olamaz.

İmam-ı Rabbani hazretleri, **(Cenab-ı Hakk'a kavuşturacak her çeşit ibadet, her çeşit kemâlat üstünde, ilk sırada sohbet gelir, ama şartı ağırdır. O da edebe riayettir. Zerre kadar edeb dışına çıkılırsa istifade edilemez)** buyuruyor.

Emre uymak ve edeb

Edeb ikidir: **Birincisi** haddini bilmek, **ikincisi** emre uymak, söz dinlemektir. Büyüklerimiz, **(El emr-ü fevkal edeb)** buyuruyor. Yani emre uymak, edebi gözetmekten önce gelir, çünkü emre uymak edeblerin en üstünüdür.

Büyüklerin yolunun esası edebdir. Yaptıklarımız çok iyi ve faydalı işler olabilir, fakat bunlar edeple yapılmamışsa bir işe yaramaz, faydası yoktur. Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Bu yolun esası, başı, ortası, sonu edebdir)** buyurmuştur.

Üç teşekkür

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(Allah'ın sevgisini, rızasını kazanmak istiyorsanız, önce onun kullarının sevgisini, rızasını kazanın!)** ve **(İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmiş olamaz)** buyuruyor. Yani, eğer birisi bize bir iyilik eder, biz de teşekkür etmezsek, Rabbimize şükretmiş olamayız. Bize gelen nimete vesile olan kişiye teşekkür etmedikçe, o nimet için yapacağımız şükrü Allahü teâlâ kabul etmez.

İlk teşekkür edeceğimiz, anne babamızdır, çünkü dünyaya gelmemize vesile olan, her türlü meşakkate katlanıp bizi büyüten, bize dinimizi ilk öğreten onlardır. Onlara teşekkür etmek demek, gönüllerini hoş tutmak, dinimize uygun emirlerine itaat etmek, onlara elimizden gelen her iyiliği yapmaktır. Ana babaya karşı gelinmez.

Dinimize uygun olmayan emirleri de başka bir bahaneyle, uygun bir şekilde yapılmaz. Yani yine de onların kalbi incitilmez. Anne ve babanın duası reddedilmez. Bunların rızasını, duasını almayan, başkasının duasıyla kurtulamaz. Peygamber efendimiz, **(Ana babasının duasını almayan, Allah'ın rızasına kavuşamaz)** buyuruyor.

İkinci teşekkür edeceğimiz, bize iş verendir, maddi rızkımıza sebep olandır. Bize iş verene de karşı gelinmez. Bize ekmek parası verene karşı gelmek uygun olmaz. Rızkı asıl veren Allahü teâlâdır. Günah işlemek ve rızkımıza vesile olana teşekkür etmemek, rızkımızın daralmasına sebep olur.

Üçüncü ve asıl teşekkür edeceğimiz, bize dinimizi öğreten hocanın hakkıdır. Bu cami hocası demek değildir. Bu teşekkür, Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin hakkıdır. Her birinden Allahü teâlâ razı olsun! Elimizden geldiği kadar dua ve tesbihat yaparak ruhlarına göndermek, onların gıyabında her hususta onlara teşekkür etmek zorundayız. Hazret-i Ali, **(Bana bir kelime öğretenin kırk yıl kölesi olurum)** buyuruyor. Bir harf, bir mesele öğretilene 40 yıl köle olunursa, dinin tamamını öğretilene ömür boyu köle olmak bile az gelir.

Bu dünyada Allahü teâlânın bir kuluna en büyük nimeti, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi mübarek bir rehberi, sevgili bir dostunu ona tanıtmasıdır. İmanımızı, ihlasımızı, her şeyi onlara borçluyuz. Her şeyin hakkı ödenebilse de, bize dinimizi öğreten hocanın hakkı ödenmez, çünkü Peygamber efendimiz, **(Ümmeti arasında peygamber neyse, talebesi arasında âlim odur)** buyuruyor. Bu büyük zatlara teşekkür etmek, onların söylediklerine kıymet vermekle olur. Onları sevmekle, yollarında gitmekle olur.

Duayı izinli okumak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Duayı izinsiz okuyana Allahü teâlâ sevab verir, ama izinli okuyana hem sevab verir, hem de okuduğu dua tesirli olur. İmam-ı Rabbani hazretleri, talebeleriyle, uzak bir yere giderken, gece bir handa kaldılar. “Bu gece bir bela hâsıl olacak. **(Bismillâhillezî lâ-yedurru me’asmihî şey’ün fil-erdı velâ fissemâi ve hüves-**

semî'ul'alîm) duasını üç defa okuyun” buyurdu. Gece büyük yangın oldu. Her odada eşyalar yandı. Duayı okuyanlara bir şey olmadı. Sadece bir odada, bir talebenin eşyaları yandı. İmam-ı Rabbani hazretleri onu çağırıp, **(Niye senin eşyaların yandı? Sen bu duayı okumadın mı?)** diye sordu. O da, (Hayır, okumadım efendim, arkadaşlar bana söylemeyi unutmuşlar) dedi. O talebe okuyamadığı için yangından zarar gördü.

Duayı izinsiz olarak okuyanlara sevab olur, ama yangından ve diğer belalardan kurtaracağına bir garanti verilemez. İzinli ve emirli olunca, Allahü teâlâ okuyanlara tesirini de yaratır.

Dert, bela, fitne, hastalık, nazar, sihir ve zâlimlerin şerrinden korunmak için, sabah akşam, İmam-ı Rabbani hazretlerinin bildirdiğini hatırlayarak, bu duayı üç defa okumalı. Bu duanın okunması için büyüklerimizin de izinleri ve emirleri var. Zaten kitaplarda, vekilin asıl gibi olduğu bildiriliyor. Vekilin icraatları da, aslın icraatları olmuş oluyor. Yani duaları emirle okuyan, o büyük zatın vekili olarak okumuş oluyor. Sanki onlar okumuş gibi tesirli oluyor. Bundan dolayı da himmet ve berekete sebep oluyor.

Hatm-i tehlil yani yetmiş bin kelime-i tevhid okumak da çok kıymetlidir. Mazhar-ı Cân-ı Cânan hazretleri bir kabrin yanından geçerken, kabirde günahkâr bir kadının ateşler içerisinde olduğunu görür. İlerleyemez, öyle kalır. **(Ruhuna hatm-i tehlil sevabı bağışlayacağım, imanı varsa inşallah affolur)** buyurur. **(Ya Rabbi! Nezdimde okunmuş yetmiş bin kelime-i tevhid var. Bunu senin rızan için bu hatun kuluna hediye ettim. Bu kulunu affet!)** diye dua eder. O ateş, o azap gider ve orası Cennet bahçesi olur.

Yetmiş bin kelime-i tevhid, Allah rızası için bir ölünün ruhuna ve hattâ hayatta olan birinin ruhuna gönderilirse, Allahü teâlâ o ana kadar işlemiş olduğu bütün günahları silip atıyor. Yetmiş bin kelime-i tevhid okumak, bizatihi insanın kendisine de fayda verir. Kabirde karşısına çıkar, imdadına yetişir. İmanlı olana yetmiş bin kelime-i tevhid hediye edilince, Allahü teâlâ kabir azabını kaldırıyor. Ne büyük müjde bu!

Kirli hava ve iki ilaç

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âhir zamandayız. İman zaafa uğradıkça, Allah korkusu azaldıkça, insanlar çok bozuk yollara giriyorlar. Bu asrın bir felaketi de, sihir ve büyüün çok revaçta olmasıdır. İman gidince kalb boş kalmaz, yerine mutlaka bir şeyler dolar. Bunun için de sihirle, büyüyle meşgul oluyorlar. Tabî Allahü teâlânın takdiri ne ise o olur. Takdir etmezse hiçbir şey olmaz, ama tedbir almak gerekir, çünkü tedbir almak dinin emridir. Büyüklerimizin kitaplarında bu tedbirler, ilaçlar yazılıdır. Sihri, büyüü önleyici çok ilaç vardır. Bu ilaçların şu ikisinden daha iyisi yoktur:

Birincisi, Âyât-ı hırz denilen koruyucu âyetlerdir. Peygamber efendimiz, (Yâ Resulallah, cinlerden çok sıkıntı çekiyorum, beni perişan ediyorlar) diyen bir sahabiye, bu âyetleri okumasını bildirmiştir. Bu âyetler toplanıp bir araya getirilmiştir. Kitaplardaki tarife göre, bir hafta veya kırk gün sabah güneş doğduktan ve ikindi namazından sonra ihlâsla okunursa, Allahü teâlânın izniyle bir şey kalmaz.

İkincisi, Silsile-i aliyye büyüklerinin isimlerini okumak ve onların yüzü suyu hürmetine Allahü teâlâdan istemek gerekir. Bu büyük zatlar, bir sarayın kapısıdır. Kurtulmak için saraya kapısından girmek gerekir. Burası muhafaza altındadır, insanı Cennete götürür. Bu büyük zatların her biri bir sarayın kapısıdır, bu kapılardan biri çalınırsa içeri girilir. Yeter ki edeble ve ihlâsla o kapıya yaklaşılsın.

Murada kavuşmak, sıkıntıdan kurtulmak, ticaret yapmak, başarılı olmak ve huzur içinde yaşamak isteyen, bu iki ilaca çok iyi sarılmalı. Çünkü zamanın zulmeti pek fazla ortalığı sarmış, huzursuzluk, sıkıntı, her eve girmiş durumdadır. Kirli hava benim evime girmesin dense de bu mümkün değildir, çünkü hava her yere girer.

Mübarek bir zata, (Efendim, sohbetle bulunmak çok iyi oluyor, çok istifade ediyoruz, fakat dışarı çıktıktan bir müddet sonra o güzellikten bir şey kalmıyor. Bunun sebebi nedir acaba?) diye sorarlar. O zat da, **(Kirli hava o kadar çok ki, her yeri dolduruyor. Buna zamanın zulmeti derler)** buyurur. Bu zulmetten kurtulmak için, mümkünse büyüklerle beraber olmaya, kitaplarını, hayatlarını okumaya çalışmalı. Çoluk çocukla Allahü teâlânın emir ve yasaklarından konuşmaya gayret etmeli. Peygamber efendimiz, **(Her şeyin bir şifası vardır, kalbin şifası zikrullahtır)** buyuruyor.

Zikrullah, Allahü teâlâyı anmak veya Onu hatırlatan şeylerden bahsetmek demektir...

Herakliyüs küfrü tercih etti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eshab-ı kiramdan Hazret-i Dihye, Resulullah'ın İslam'a davet eden mektubunu Şam'daki Rum kayseri Herakliyüs'e getirdi. Herakliyüs, bir gün önce, Mekke'den Şam'a gelen ve henüz Müslüman olmamış olan Ebu Süfyan'ı sarayına çağırıp sordu:

— **Medine'de birisinin peygamberlik iddia ettiğini işittim. Bu zat, şehrin ileri gelenlerinden midir?**

— Hayır, değildir, öksüz ve yetim birisidir.

— **Ondan önce, başkası da böyle iddiada bulundu mu?**

— Hayır, böyle bir iddiada bulunan olmadı.

— **Dedeleri arasında, melik ve emîr olanlar var mıdır?**

— Hayır, yoktur.

— **Kendisine tâbi olanlar zengin midir, fakir ve âciz kimseler midir?**

— Genelde fakir ve aciz kimselerdir.

— **Çalışmaları ilerliyor mu? Sayıları artıyor mu?**

— Evet, sayıları artıyor.

— **Savaşlarında galip oluyor mu?**

— Evet, galip oluyor.

— **Dinine girdikten sonra ayrılanlar oluyor mu?**

— Ölüyorlar da dinlerinden ayrılmıyorlar.

— **Sözünde durmadığı, yalan söylediği oluyor mu?**

— Hayır. Hiç yalan söylemediği için kendisine Muhammed-ül-emin denirdi, fakat şimdi peygamberim diye yalan söylüyor. Bir de bir gecede Kudüs'e ve göklere gidip geldiği yalanını söyledi.

— **Bu sözlerinin hepsi, Onun gerçek peygamber olduğunu gösteriyor.**

Herakliyüs, mektupta bildirilenlere iman ettiğini hazret-i Dihye'ye bildirdi. (Fakat iman ettiğimi millete bildirmekten korkuyorum. Bu mektubu falanca rahibe götür. O, çok şey bilir. Onun da iman edeceğini sanıyorum) dedi. Rahip, Resulullah'tan gelen mektubu okuyunca, hemen iman etti. Oradakilere de iman etmelerini

söyleyince kendisini öldürdüler. Hazret-i Dihye, Herakliyüs'e gelip olanları bildirince, **(Beni de öldüreceklerini bildiğim için, iman ettiğimi açıklamadım)** dedi. Resulullah'a mektup gönderip iman ettiğini bildirdi. Resulullah'a Herakliyüs'ün mektubu gelince, **(Yalan söylüyor. Hristiyanlıktan ayrılmadı!)** buyurdu.

Herakliyüs, daha sonra ileri gelenleri toplayıp, mektubu okuttu. Kendisinin Medine'de çıkan peygambere iman ettiğini açıkladı. Hepsi karşı çıkınca, onlardan özür diledi. (Maksadım, dinimize olan bağlılığınızın kuvvetini anlamaktı) dedi. Bu sözü işitince, hepsi kendisine secde ettiler, razı olduklarını bildirdiler. Saltanatını kaçırmamak için, küfrü imana tercih etti. Müslümanlarla savaşmak için, **Mute** denilen yere ordu gönderdi. Burada çok Müslüman şehid edildi.

Yol levhası olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir gün evliya bir zatın dergâhına yağız bir genç gelir. Sert şekilde der ki:

— Bu dergâh ne iş yapar?

Mübarek zat, gülümseyerek der ki:

— **Sizi bizi Müslüman yapar.**

— Yahu biz Müslüman değil miyiz?

— **Hâşâ elbette hepimiz Müslümanız, ama yetmiş üç türlü Müslümanlık var. Bu dergâh, İslamiyet'in doğrusunu öğretiyor, Ehl-i sünnet yolunu gösteriyor. Bu yolun büyüklerinin kitaplarını yayıyor. Bu büyüklerin sevgisini veriyor. İnsanların bozuk itikatlarını düzelterek, onları Resulullah efendimize götürüyor.**

— İyi de öteki gruplar da aynı şeyi söylüyor. Hepsi de, kendilerinin doğru yolda olduklarını iddia ediyor. Hangisinin doğru olduğunu nereden bileceğiz? Onlarla sizin aranızdaki fark nedir?

— **Onlar, (Bize gel, biz seni kurtarıyoruz) diyorlar. Biz ise, (Gel, beraber Ehl-i sünnet âlimlerine gidelim, onlar sizi de bizi de kurtarır) diyoruz.**

İşin özünü anlayan genç, (Tamam şimdi oldu) der. Bundan sonra dergâhtan ayrılmaz, bütün hayatını bu hizmetlere verir.

Başkalarından önce kendimizi kurtarmaya uğraşmalıyız, sonra da, insanları kurtaracak olan İmam-ı Gazali, Abdülkadir-i Geylani, İmam-ı Rabbani, Halid-i Bağdadi hazretleri gibi büyüklere onları havale etmeye çalışmalıyız. Hiçbir zaman, (Gel bize tâbi ol, sizi ancak biz kurtarırız) gibi bir iddiada bulunmamalıyız. Sadece büyüklerin yolunu anlatmaya gayret etmeliyiz. **(O büyüklerin kitapları, nasihatleri işte burada, onları okuyarak beraber kurtulalım, yoksa bizim sizden bir farkımız yok)** demeliyiz.

Maksadımız, yol levhası olmaktır. Levhanın maddi değeri önemli değil, ama gösterdiği istikamet çok önemlidir. Büyüklerin, Ehl-i sünnet âlimlerinin yolunu gösteren levha çok kıymetlidir. Bu istikamete giden ve o büyüklere uyan, Cennete girer.

Ehl-i sünnet âlimleri, istirahatlerini, zevklerini terk ettiler. Gece gündüz çalıştılar. Kitaplar yazdılar, nasihat ettiler. İnsanlar, akın akın onlara geldiler. Kitaplarını okuyup hidayete kavuştular.

İslam âlimlerini tanıyan ve yollarında olan seçilmiş kimselere her şey verilmiştir. Ne kadar şükredilse azdır.

Allahü teâlâ, büyük zatlara tâbi olan kimseyi, hayvan değil insan, kâfir değil Müslüman, bid'at ehli değil Ehl-i sünnet olarak yaratmıştır. Ayrıca Ehl-i sünnetin içinde de İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyük zatların yolunu tanımayı nasip etmiş, verilmedik bir şey bırakmamıştır. Bize ihsan edilen bu nimetlere şükredip o yolda ilerlemeye çalışmalıyız.

Allah dostlarını sevmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allah dostlarını seviyorum diyenin, sevgisinde samimiye, onlara itaat etmesi gerekir. Hocasının sevdiklerini sevmesi, sevmediklerini sevmemesi gerekir. Hocasını sevenleri sever, sevmeyenleri de sevmez. Yani hocasında fani olur, çünkü böyle büyük bir zatın sevgisine ulaşan, Resulullah efendimize kadar bütün büyüklerin sevgisine kavuşur. Bir şeye kavuşan, her şeye kavuşur. Ama her şeye kavuşmak isteyen, her yere bağlanmaya çalışan, hiçbir şeye kavuşamaz.

Bir kimse, birine, (Seni çok seviyorum, sana âşığım, senin için ölüyorum) diyebilir, ama sözünde doğruysa, bunu ispat etmesi

gerekir. Bu üç şekilde ispat edilir:

1- Sevdiğini sevenleri sevmesi, sevmeyenleri sevmemesi; sevdiğinin sevdiklerini sevmesi, sevmediklerini sevmemesi gerekir. Buna **hubb-i fillah, buğd-i fillah** denir. Eğer onun sevdiklerini sevmiyor, sevmediklerini seviyorsa sevgisinde samimi değildir.

2- Seven, sevdiğinin hem sevincine, hem derdine ortak olmalı. Dertleri neyse çaresini aramalı.

3- Onun gıyabında dua etmeli ve onun aleyhinde konuşulmasına fırsat vermemeli.

İşte bütün bunlar sevginin alametidir. Bu üç maddeyi uygulayanın sevgisi artar.

Bir Allah dostunun, (Ben seni sevdim) sözüne kavuşmak için, eskiden tekkelerde otuz sene, kırk sene çile çekerlermiş. Çünkü Allahü teâlânın sevgili bir kulu, (Seni sevdim) derse, Resulullah efendimize kadar bu yolun bütün büyükleriyle, Allahü teâlâ da sevdi demektir. Zaten insan, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için yaşar. Onun için maksat Mekke'ye varmak, orada olmaktır. Yoksa yolda oylanmak değildir. Bütün ilimler ve hizmetler yolculuk sayılır. Kâbe'ye varmak, yani maksada kavuşmak için insanlar, otuz sene, kırk sene çeşitli sıkıntılara katlanarak gece gündüz durmadan okuyorlar, çalışıyorlardı.

İlimden maksat da, Kâbe'ye varmaktır. Kâbe'ye varmaktan maksat hedefe, maksada kavuşmaktır. Peki, Eshab-ı kiram acaba bu ilimleri tahsil ettiler mi? Onlar, Resulullah efendimizin ilk sohbetlerinde Kâbe'nin içine girdiler. Artık başka şeylerle niye uğraşsınlar ki? Onun için Eshab-ı kiramı herkesin anlaması kolay değildir. İşte Şah-ı Nakşibend hazretleri, **(Biz sondakini başa yerleştirdik)** buyuruyor. Sohbetimize kavuşana, bütün ilimlerden, zikirlerden, rabıtan, tasavvufun bütün gayelerinden elde edilmesi gereken şeyleri biz, başta veriyoruz diyor.

Niyet ve teslimiyet

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinden faydalanmanın, onların yolunda

yapılan hizmetlerde başarılı olmanın birçok şartları var. En önemli üç şart şöyledir:

1- Sıfır seviyede alçak gönüllü olmak. Deniz seviyesi gibi, rakım sıfır. Çünkü bütün nehirler oraya akıyor. Su, bir metre de olsa, yüksekte durmaz. O büyüklerin huzuruna, zerre kadar kibirle veya ucubla, yani kendini ve işini beğenmekle gelen mahrum gider.

2- Pazarlıksız, farklı düşünmeyen, temiz, iyi niyetli bir kalb.

3- Tam teslimiyet. Allahü teâlânın yardımına, büyüklerin duasına değil de, kendi gücüne, kendi ilmine güvenen başarılı olamaz. Bu yüzden hizmete gidenlerin, kendilerini aradan çekmeleri gerekir. Sadece niçin gönderildiklerini bilmeleri yeter.

Hayber’de çok zalim, iri yarı kâfirin biri, Müslümanlara zarar veriyormuş. Peygamber efendimiz, Eshab-ı kirama, **(O zalimin kellesini bana kim getirir?)** buyurur. Onların içinde, en zayıf, en narin yapılı birisi herkesten önce atılıp, (Ya Resulallah, bu işe ben talibim) der. **(Öyleyse, git getir!)** buyurur. O da, (Peki yâ Resulallah) der ve çıkar.

Beklerler, gelmez. Bir gün yok, iki gün yok. Resulullah efendimiz, **(Nerede o mübarek zat?)** diye sorar. Eshab-ı kiram, (Yâ Resulallah, ne yiyor, ne içiyor, ne uyuyor, evde hep ağlıyor. “Ben bunu nasıl beceririm, o adam devin biri. Endişem ölmem değil, bin tane canım feda olsun, ama Peygamber efendimiz üzülecek, karşı taraf sevinecek, buna niye ben sebep olayım” diye çok üzüntü içinde) derler. Peygamber efendimiz, **(Gidin çağırın, gelsin!)** buyurur. Çağırırlar, gelince ona, **(Hani nerede baş?)** buyurur. O zat der ki:

— Anam babam sana feda olsun ya Resulallah. O gün ben gayri ihtiyari öyle söyledim. Ben onu öldürmek bir yana, kesik başını bile taşıyamam. Sizi üzmemek için gidemedim.

— **Peki, sen o izni alıp, oraya gönderildikten sonra, hâlâ kendini aradan niye çekmedin? Senin işin vazifeyi alana kadar, sonrası bize aittir. Sen kendiliğinden gitseydin öyle düşünebilirdin, ama seni görevlendiren biziz. Biz gönderdikten sonra, sen başarıyı kendinden mi bilecektin? Hemen git, başı al da gel!**

O ağlayan, mahcubiyetinden evden çıkmayan, en narin yapılı sahabi, (Peki yâ Resulallah) der. Kendini aradan çekip dev adamın

yanına gider. Emirle geldiği ve söz dinlediği için devin işini halleder. Başını taşıyamadığı için, ipe takıp sürüye sürüye getirir.

Demek ki bütün mesele, kendini aradan çekip, bu büyüklere tâbi olmak, gerisine karışmamaktır.

Eshab-ı kiramın yaşayışı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz Medine'deyken, Şam'dan iki papaz geliyor. (Âhir zaman peygamberi diye bir zat, yeni bir din getirdiğini söylüyormuş. Biz de din adamıyız. Gidelim, bu dini inceleyelim. Eğer doğruysa tâbi olalım. Bozuksa milleti böyle bir yalancıdan kurtaralım) diyorlar. Bu düşünceyle Medine'ye geliyorlar. Birkaç gün Peygamber efendimizin huzuruna gitmiyorlar. Sadece Müslüman olmuş kimseleri inceliyorlar. Nasıl yaşadıklarına, nasıl alışveriş yaptıklarına bakıyorlar, çünkü onlar, daha önce görüştükleri, tanıştıkları, bildikleri insanlardı. Müslüman olunca yaşayışlarında nasıl bir değişiklik olduğunu görmek için, onların aralarına giriyorlar. Aradan birkaç gün geçtikten sonra, Resulullah efendimizle görüşmek istiyorlar. Kapıdan içeri girer girmez, daha hiçbir şey sormadan, bir şey söylemeden, **(Yâ Resulallah, biz iman ettik, sen hak Peygambersin)** diyorlar.

Peygamber efendimiz, buna çok memnun oluyor. Böyle daha hiçbir mucize istemeden, hiçbir sohbeta kavuşmadan, iki papazın gelip iman ederek, **(Sen hak Peygambersin)** demeleri, fevkalade sevindiriyor. Resulullah efendimizin gözleri yaşıyor. Oturuyor, **(Hayırdır inşallah)** diyor. Bir kişi iman edince veya birisine bir kitap verince, (Nasibi varsa kurtulacak) diye nasıl biz seviniyorsak, Peygamber efendimiz de çok seviniyor. Kendisi zaten Peygamber, bu onun asli vazifesidir. O iki kişiye buyuruyor ki:

— **Peki, ne gördünüz de iman ettiniz? Benden bir şey öğrenmediniz, bana bir şey sormadınız.**

— Yâ Resulallah, biz seni değil, Eshabını inceledik. Biz bu kimselerle daha önce alışveriş yaptık. Bunların ne olduklarını eskiden bilirdik, fakat senin dinine mensup olduktan sonra, bunlar âdeta birer melek olmuşlar. İnsanın bu kadar değişmesi, beşer işi değildir, ilahîdir. Mutlaka sen hak Peygambersin, çünkü Eshabın bunun açık delilidir. Hiç şüphemiz kalmadı. Bir soru sorup

ayrılacağız. Âdem Peygamberden, İslamiyet'e kadar, bütün dinlerin esası nedir?

— **Allah birdir, Onun, gönderdiği kitaplar ve peygamberler haktır. Dinin esası, şimdi, “La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah” demektir.**

Cevabı beğeniyorlar. Mübarek elini öpüyorlar, putları atıyorlar, elbiselerini çıkarıyorlar. Eshab-ı kiram olarak Şam'a, İslamiyet'i yaymaya dönüyorlar. Hâlis niyetle geldikleri için, netice de hayırlı olmuştur.

Yaşayışıyla örnek olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Diyelim ki, gözlerimiz sağlam, gayet güzel görüyoruz, ama lambayı söndürünce karanlıkta, aynı gözle, birbirimizi göremiyoruz. Demek görmek için sadece göz yetmiyor, ışık da gerekiyor. İşte bugünkü insanlık da karanlıkta kalmıştır, çünkü aydınlatıcı unsurlar ortadan kaldırılmıştır. Kur'an-ı kerim nurdur. Zulmette yani karanlıkta inmiştir. Mekke-i mükerrremde, Medine-i münevverede putperestlik vardı. Dinsizlik, ahlaksızlık, hırsızlık, eşkıyalık, rüşvet, diri diri çocuklarını gömmek vardı. Kur'an-ı kerim ve Peygamber efendimiz o zulmette ışık idi, nur idi. O nura uyanlar, huzura kavuşmuş, derhal değişmişlerdir.

Dine hizmet eden, bu din büyüklerine tâbi olan Müslümanların, şuna çok dikkat etmesi gerekir: Bu yola girmeden önce, doktor, müdür, subay olmuş olsak da, bu yola girince durum değişir. Bugün bizim hâlimiz, konuşmamız, tavrımız, İslamiyet'i ve bu büyükleri temsil ediyor, çünkü artık millet bize doktor, müdür, subay gözüyle değil dinin hizmetkârı gözüyle bakar. Mademki hizmete tâlibiz, hizmetin gereklerini yerine getirmemiz gerekir. Onun için büyüklerimiz **(Lisan-ı hâl, lisan-ı kâlden entaktır)** buyuruyor. Yani hiç konuşmadan İslamiyet'i yaymak, konuşarak anlatmaktan çok daha etkilidir. Bir Müslüman hiç konuşmasa, yalnız alışverişiyle, giyinmesiyle, namaz kılmasıyla, davranışlarıyla örnek olarak İslamiyet'i yayabilir. Bir başkası, çok konuşur, fakat yaşayışı İslam'a uymadığı için, millet onun yüzünden İslamiyet'ten uzak durur. Bu ise felakettir. O halde en ideali, sözüyle yaşayışı bir olandır. Eğer

konuşması hâinden farklıysa, konuşmamak daha iyidir. Çünkü Kur'an-ı kerimde mealen, **(Yapmadığınızı söylemeyin)** buyuruluyor.

Bir örnek: Gayrimüslimlere ait bir ticaret kervanı gelip, gece Medine'nin dışına konar. Yorgunluktan hemen uyurlar. Halife Hazret-i Ömer, şehri dolaşırken bunları görür. Abdurrahman bin Avf'ın evine gelip, (Bu gece bir kervan gelmiş. Hepsi kâfir ise de, bize sığınmıştır. Eşyaları çok ve kıymetlidir. Yabancıların, yolcuların bunları soymasından korkuyorum. Gel, bunları koruyalım) der. Sabaha kadar bekleyip, sabah namazında mescide girerler. Kervandakilerden bir genç uyumaz, onları gözetler. Arkalarından gider. Soruşturup, kendilerine bekçilik eden iki şahıstan birinin Halife Hazret-i Ömer olduğunu öğrenir. Gelip arkadaşlarına anlatır. Roma ve İran ordularını perişan eden, adaletiyle meşhur, yüce halifenin bu merhamet ve şefkatini görerek, İslamiyet'in hak din olduğunu anlayıp seve seve Müslüman olurlar.

Âmire itaat

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimizde âmir-memur ilişkisi önemlidir. Büyük bir zata, (Âmire itaatin önemi nedir?) diye sorarlar. O zat da buyurur ki:

Bir misalle anlatayım. Emîr, âmir; başkan, idareci demektir. Pilot da bir idarecidir. Herkes uçak kullanamaz. Uçağı kullanacak olanın, bir eğitimden, bir imtihandan geçmesi, sen artık uçak kullanabilirsin diye bir yetki alması şarttır. Çünkü havada insan taşıyacak, çok riskli bir iştir. Uçak bir düşerse, kendisiyle birlikte herkes yere çakılır. O uçaktaki herkes, pilotun, uçağı inecekleri havaalanına sağ salim indirmesini bekler.

O uçaktaki yolcuların mevkileri, makamları çok yüksek olsa, çok zengin veya fakir olsalar, çok iyi veya çok kötü olsalar, bunlar onları uçaktan düşmeye, yerde parçalanmaya karşı koruyamaz. Yine iş pilottadır. Pilot, devamlı kuleyle temas hâindedir. Onun için uçağın içindekiler, ne olursa olsun, büyükleri ilgilendirmez. Büyükleri, pilot ilgilendirir. Çünkü oradakilerin hepsinin hayatı, mematı, o pilota bağlıdır.

Pilot, sıradan bir kimse değildir. Yolcuların canlarını emanet ettiği güvenilir bir kimsedir. Pilotu o büyük zatlar tayin eder. Kimse

kendi kendine pilot olamaz.

O zatlar, (Yolcuların içinde evliyalık makamına yükselen, ilim sahibi, marifetli, kabiliyetli kimseler yoktur) demiyorlar. Evliya da olsa, fâsık da olsa, uçağın içinde olan herkes pilota muhtaçtır. Pilotu rahatsız eden olursa, ötekilerin sıhhat ve selameti için o, en yakın havaalanında indirilir. Yoksa hepsi birden gider. Bu yolda mübarek olmak ayrı bir şeydir, fakat (Ben mübareğim, bana pilotluk verin) veya (Ben evliya oldum, bana yetki verin) dese de, kimseye yetki vermezler. Onun ayrı bir imtihanı vardır. Onun mektebi ayrı, hocası ayrı, eğitimi ayrıdır.

Herkesin ibadeti, takvası, ilmi, fazileti kendisinedir, ama selamete kavuşmak isteyen, uçağın içinde haddini bilmeli! Bu uçağa kimse binmeye mecbur değildir. Ama o uçağa kim binmişse, artık pilota tâbi olmak zorundadır. Uçaktaki yolcu, ineceği havaalanından başka şeyi düşünemez. Ya uçak düşerse diye hep korku içindedir. Onun bütün malı, mülkü, makamı, rütbesi havaalanına ininceye kadar hiçbir şeye yaramaz.

Bütün Müslümanların da pilota tam tâbi olup, havaalanını düşünmesi gerekir. Pilot, dinimizi öğrendiğimiz ve tâbi olduğumuz büyük zatlardır. Havaalanı da, imanla ölünecek yerdir.

Birinin izinde gitmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinden faydalanmanın ve onları sevmenin en büyük engeli, insanın kendi nefsidir. Nefsimizi sevmeyip onu ne kadar aradan çekersek, o kadar seviliriz, çünkü bir kalbde iki sevgi olmaz. İnsan kendi nefsinin severse, arkadaşını, hocasını nasıl sevecek? Hocasını sevmek için nefsinin sevmemesi, beğenmemesi, kendisini aradan çekmesi şarttır. Biri arada varsa o engeldir, o engel var oldukça da o sevgi içeri akmaz. İşte bundan dolayı evliya zatlar, nefislerini aradan çekebilmek için senelerce yememişler, içmemişler, dünya kelamı etmemişler, çok çile çekmek zorunda kalmışlardır.

Âhir zamandayız, şimdi evliya zatlar gibi yapmak elbette çok zordur. Böyle sıkıntılara katlanamıyorsak, hiç olmazsa sormasını öğrenmeliyiz. Sormak da büyük bir nimettir. İmkânı olanlar, her yapacağı işi, dinini öğrendiği zata sorarsa, kendi aklına göre hareket

etmemiş olur. Zahmetsizce hedefine ulaşır.

Dinimizde istişarenin önemi çok büyüktür. Sormadan bir şey yapmamalı. Başarının sırrı, yapmak değil, sormaktır.

Bayezid-i Bistami hazretleri bir gün giderken, bir talebesi onu adım adım takip eder. Onun bastığı yerlere basar. Tabiî mübarek zat farkındadır. Arkasını döner, **(Ne yapıyorsun?)** diye sorar. (Efendim izinizi takip ediyorum. Elbisenizden bir parça verseniz de, bereketlensem) der. O zat şöyle cevap verir:

Elbisemden bir parça değil de, bütün derimi yüzsele, üzerine geçirsele sen adam olamazsın. Çünkü birinin izinde gitmek, izine basmakla olmaz. Söz dinlemediğin müddetçe, ne yaparsan yap, faydası olmaz. Sen önce dediklerimi yapmalısın.

Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okuyan ilim sahibi olur. O bilgilerle amel ederse evliya olur. İnsan bu dünyada bundan başka daha ne ister? Âlim olmak isteyen okusun, evliya olmak isteyen tatbik etsin! Bu kitaplar, binlerce çiçekten toplanan bal gibi hazır lokmadır. O halde bu ilacı kullanmayan, hastalıktan ölürse yani imanını kaybederse suç kimin olur? İlaç, kullanmak için, ilim de uygulamak içindir.

Ormanda vahşi hayvanların hücumuna uğrayan, silahını kullanmayıp parçalanırsa suç kimindir? Demek ki, insan da ilmiyle amel etmeyip, bu yüzden âhirette azaba uğrarsa suçu başkasında aramamalı. O halde çok büyük vebal altındayız. Çünkü işitmediğimiz, öğrenmediğimiz bir şey kalmadı. Fakat sıra uygulamaya gelince, nedense seksen türlü bahane bulunuyor, yorumlar getiriliyor. Amel edilmeyen ilmin vebal olduğunu unutmamalı, bildiklerimizi uygulamaya çalışmalıyız.

Sevilen kulun alameti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinin yolunda olan Müslümanlar genelde çok sıkıntı çekerler. Ancak çektikleri, Peygamberlerin ve âlimlerin çektiklerinin yanında çok azdır, deryada bir damla bile değildir. Peygamber efendimiz, hiçbir peygamberin kendisi kadar sıkıntı, eziyet, acı çekmediğini bildirmiştir. Allahü teâlânın en sevdiği kulu böyle sıkıntı çekince, bizlerin ufak bir rahatsızlıktan dolayı isyan

etmemiz, şikâyetçi olmamız uygun olur mu? Üstelik üzüntü, sıkıntı, dert, elem, keder, Allah'ın sevdiği kullarının boynuna attığı kementtir. İnsan, hep başkalarıyla meşgul olup gaflete düşer. Allahü teâlâ, mümin kullarına dert ve bela vererek, bu gafletten uyandırır, onları başkalarına bırakmaz, sadece kendisiyle meşgul eder. Onlar da başka şeyle meşgul olmayıp dua eder, inler. Bu, Rabbimizin hoşuna gider.

Cenab-ı Hak, meleklerle buyurur ki:

— **Şu kötü kullarımı sevmiyorum. Onlar benim ismimi ağızlarına hiç almasınlar.**

— Yâ Rabbi, peki biz bunlara ne yapalım ki, seni anmasınlar?

— **Onlara çok para, çok sıhhat, çok neşe verin! Dünyaya dalıp, beni unutsunlar. Şu iyi kullarımı ise, çok seviyorum. Onlar beni hep ansınlar, hiç unutmasınlar.**

— Yâ Rabbi, bunlara ne yapalım?

— **Onlara dert, üzüntü, sıkıntı, hastalık verin! Böylece, her derde düştükçe dua ederler. Bu hâlleri hoşuma gider. Onları sever, günahlarını affederim. Onlar benim has kullarımdır.**

Gerek Eshab-ı kiram, gerekse diğer âlim ve evliya zatlar, insanların Müslüman olmaları için neler çekmişler! Eğer o sıkıntı ve o gayretleri olmasaydı bugün bizler birer kâfir çocuğuyduk. Bu hak ödenir mi?

Diyeelim ki bir evde yangın var. İçindeki insanlar, (Allah rızası için bizi kurtaran yok mu) diye feryat ediyor. Onları gören insanlar, hiç aldırış etmeden yiyip içebilir mi, eğlenebilir mi? (Bu insanlar yanıyor, ama Müslüman mı, dinli mi, dinsiz mi?) diye düşünülemez. Vicdanı olan, elindeki bütün imkânıyla o ateşi söndürmeye, onları kurtarmaya çalışır. İşte İslâmiyet'in emri, hiçbir fark gözetmeden, Allah'ın kullarına yardım etmektir.

Bir gün bedevinin biri Peygamber efendimize, (Ben öyle, çok şeyden anlamam. Bana İslamiyet'i anlayacağım şekilde kısaca anlat, aklım ererse Müslüman olurum) deyince ona, **(İslamiyet'in esası, temeli, Allahü teâlânın bütün emirlerine hürmet etmek, beğenmek ve Onun bütün mahlûklarına acımak, şefkat göstermektir)** buyurdu.

Baş olma sevdası

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Muinüddin-i Çeştî hazretleri, **(Baş olmak isteyenlerde ihlâs ve ibadet kalmaz)** buyuruyor. Ancak bunlar elden gittikten sonra baş olurmuş. Allahü teâlâ bir hadis-i kudside, **(Ey Habibim, beni talep edene hizmetçi ol!)** buyuruyor. Allahü teâlâyı kim talep eder? Müslüman talep eder. Yani, gördüğü her Müslümana hizmetçi olmasını, iyilik etmesini, âmirlik taslamamasını istiyor. Rabbimizin, bütün kâinatı hürmetine yarattığı habibine emri budur. İnsanlar ne çekmişse ve ne çektirmişse, baş olma sevdasından çektirmiştir.

Bir mürşid-i kâmil, bir talebesini mezun edip, ayrıca hilafet de verir. Onu uğurlarken son bir nasihat yapar, karşılaştığı kimsenin Evliya zatlardan olup olmadığına dair ona bir ölçü verir.

Bir müddet sonra bir beldeye gelen bu talebeye, (Burada mübarek bir zat var) derler. Bu da onlara, (Mübarek zatsa onunla bir görüşmemiz iyi olur) der. Bu haber o mübarek zata ulaşınca, (Efendim filan mürşid-i kâmilin bir talebesi geldi. Görüşmek için sizden izin istiyor, ne dersiniz?) diye sorarlar. O mübarek zat da, (Biz onun ayağına gidelim. Onu buraya çağırmak bize yakışmaz, çünkü onun hocası da çok mübarektir) buyurur. Kalkıp onun yanına giderler. Selam ve hâl hatır sorduktan sonra talebe, o mübarek zata der ki:

— Efendim ilminizden, feyzinizden istifade etmek istiyoruz. Himmet buyurun. Bize anlatın, sizi dinleyelim.

— **İlim, feyz, bereket nerede, biz nerede? Biz kimiz ki? O büyükler geçti gitti, sen anlat da hepimiz istifade edelim.**

Talebe bunu duyar duymaz hemen o mübarek zatın eline yapışıp, öper. (Elhamdülillah, işte evliya bir zata rastladım) der. Çünkü hocası onu uğurlarken şöyle buyurmuştu:

Gittiğin yerde mübarek bilinen bir zata rastlarsan, (Efendim, ilminizden, feyzinizden, bereketinizden istifadeye geldim, lütfen himmet buyurun) dersin. O da, (Gel, sana anlatayım) derse onu dinleme, kaç ondan! Eğer, (Biz kimiz ki? Biz hazır olsak hesaba katılmayız. Orada olmasak arayıp sorulmayız. Esas insan onlardır. Sen anlat, biz istifade edelim) derse eline yapış! İşte o mübarek bir zattır.

Bu ölçüye uyup, o zatın mübarek birisi olduğunu anlamıştır. Büyüklerimiz de buyuruyor ki: Bizim kitaplarımız çok kıymetlidir, çünkü içinde bize ait bir kelime yoktur. Bu kıymet, tamamen Ehl-i sünnet âlimlerinin yazılarını ve sözlerini nakletmekten ileri gelmektedir.

Böyle olan, kalıcı olur. Kendinden anlatırsa geçici olur. Çünkü kibir, maddi manevi her iyiliğe engeldir.

Bedenin ve ruhun gıdası

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bedenimizin sıhhati için, sabahtan akşama kadar yiyip içiyor, her türlü gıdayı alıyoruz. Beden gıdasını almayınca öleceği gibi, ruh da gıdasını almazsa ölür. Vücut topraktan yaratıldığı için gıdası toprak maddeleri, ruh ise âlem-i emirden yaratıldığı için gıdası âlem-i emirdendir. Kur'an-ı kerim ve doğru din kitabı okumaktır, namaz kılmaktır, sohbet yani dinden bahsetmektir.

Dengeli, olgun insan, bedeni ve ruhu sıhhatte olan insandır. Herkeste, her ailede, bir sıkıntı hastalığı var, çünkü beden ve ruh beslenmiyor, denge bozukluğu meydana geliyor. Bu denge bozukluğunu gidermek için de, bütün dünyada kurulan hastaneler bir çare bulamıyor. Özellikle gayrimüslim ülkelerdeki hastane sayısı pek çoktur. Yalnız bu dünyaya inandıkları ve âhiretten mahrum kaldıkları için, acaba ne kadar daha çok yaşayabiliriz gayesiyle, neredeyse bütün paralarını tedaviye ayırıyorlar.

Sinir sisteminin bozukluğundan dolayı meydana gelen hastalıkların biri düzelse, biri bozuluyor. Sinir sisteminin yani ruhun düzelmesi için de, ruhun gıdasını alması gerekir. Ruhun, kalbin gıdası dindir, ilimdir. Din kitabı okumayanın, dinî sohbet yapmayanın, gönlü yani kalbi ölür. Önce hastalanır, zayıflar, birdenbire ölmez. Zayıfladıkça da, bedende olduğu gibi, derecesine göre sıkıntılar, anormallikler meydana gelir. Vücut zayıfladıkça, bu zayıflık insanda acılar, ızdıraplar meydana getirir. Bu hastalık bedene de yansır, bedende de bazı alametler meydana gelir. Netice itibariyle tedavi edilemezse, hayatı sona erer. İşte bunun gibi, ruhun hastalıkları da tedavi edilmezse sonunda ruh ölür, yani imanını kaybeder.

Bedene faydalı gıdalar olduğu gibi, bedeni tahrip eden zehirler de vardır. Bedeni ve ruhu beraber tahrip eden zehirler, haramlardır. Hem ruhu, hem bedeni dejenere eden, ikisini de hasta eden, ondan sonra ölüme sürükleyen, haramlardır. Haramlar da bellidir, hepsi kitaplarda yazılıdır. Kur'an-ı kerimde bunlar bildirilmiş, Peygamber efendimiz de, ümmetine açıklamıştır. Kumar, içki, zina, yalan, gıybet, kul hakkı, kalb kırmak gibi bütün haramlardan çok sakınmak gerekir. Günahlara devam etmek imanı zayıflatır ve sonunda ruhun ölümüne yani imansız olmaya sebep olur. Bunun için küçük büyük bütün günahlardan sakınmaya çalışmalıdır...

Paranın geldiği yer

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mübarek bir zata sorarlar:

— Efendim, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları raflarda bekliyor. İnsanlar her şeye para veriyor, fakat Cennete götürecek olan bu kıymetli kitaplara neden para veremiyorlar?

O zat buyurur ki:

— Efendim, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları çok temizdir. Bunlara gidecek paranın da temiz olması, helal olması gerekir. Peygamber efendimiz, helal olmayan paranın hayırlı işte kullanılamayacağını, mesela doğru din kitabına gitmeyeceğini bildirmiştir. Kazancı bozuksa, parayı bozuk yere verir, bu kitaba para vermez. Helal para, helal yere gider. Karışık olan, karışık yere gider. İmam-ı a'zam hazretleri, (Paranın gittiği yerden, geldiği yer belli olur) buyuruyor. Eğer bir kimsenin parası hayra gitmiyorsa, o paranın hayırsız yerden geldiği anlaşılır.

Büyüklerimizin kitapları raflarda beklesin diye yazılmadı. O kadar emek, o kadar zahmet, raflarda garip bir vaziyette beklesin diye sarf edilmedi. Bu kitaplar raflar için değil insanlar içindir. Herkes okusun, dünya ve âhiret saadetine kavuşsun diye yazılmıştır. O büyük zatlar yaşasalardı üzülürlerdi. Madem insanlar şu veya bu sebeple alamıyor, o zaman iş bize düşüyor, onlara hediye olarak biz vereceğiz. Böylece üç sevaba kavuşacağız:

Birincisi, hediye vermek sevabına kavuşuruz.

İkincisi, insanları sevindirmek sevabına kavuşuruz. Hediyeyi

alan sevinir. Bu da duaya vesile olur, bize dua eder.

Üçüncüsü, emr-i maruf sevabıdır. Cenab-ı Hakk'ın dininden bir kelime öğretmek veya öğretilmesine vesile olmak, yüz umre sevabına bedeldir. Umre için o kadar masraf yapılıyor, o kadar zahmet çekiliyor. Nakli esas alan bir kitap verince belki yüz bin umre sevabı alırız, çünkü umre nafile, emr-i maruf ise farzdır. Farzın yanında nafilenin hiç kıymeti yoktur. Denizde damla bile değildir. O insanın dinini, imanını öğrenmesine vesile olanın, ne kadar çok sevab alacağını düşünmelidir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Bütün ibadetlere verilen sevab, Allah yolunda gazaya [cihada] verilen sevaba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Gazanın sevabı da, emr-i maruf ve nehy-i münker sevabı yanında, denize nazaran bir damla su gibidir.)

Emr-i marufu ve nehy-i münker vazifesini herkes lâıyıkıyla yapamaz. Yanlış anlatma ve fitneye sebep olma tehlikesi vardır. Doğru yazılan bir din kitabı ise hemen herkese verilebilir. Bir kitap vermekle emr-i maruf ve nehy-i münker vazifesi yapılmış; az bir işle, tahmin edilemeyecek kadar büyük sevablara kavuşulmuş olur.

Yük çekmeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin yaptığı hizmetleri anlayabilmek için, onları iyi tanımak gerekir. O zatlardan biri buyuruyor ki:

Eğer döktüğümüz gözyaşlarını kovalara akıtsaydık, birkaç kovayı doldururdu. Bir idealin, bir davanın, tayinle, parayla, meslekle, diplomayla, hiç alakası yoktur. Yani belli bir noktaya gelmek, ne kabiliyetle, ne bilgiyle, ne de mal ve mülkle olur. Zaten bunların hepsi emanettir, bizim hiçbir şeyimiz yok. Peki, neyimiz olmalı? Bir gönül yarası olmalı, bir acı çekmeli. İşte acı çeken, yük çekmeyi bilen, başarılı olur. Acıyı başkasına çektiren ise, bir gün silinir gider.

Yine onlardan biri buyuruyor ki:

Çektiğim acı dayanılmaz hâle gelince, abdest alıp, iki rekât namaz kıldım. Ellerimi açtım, ağlayarak, (Allah'ım, artık bıçak kemiğe dayandı, dayanamıyorum. Ben bu işi götüremeyeceğimi

anladım, fakat benim yüzümden başkaları sıkıntı çekmesin. Beni yoktan yaratan, bu canı veren sensin. Hakkımda hayırlı olanı sen daha iyi bilirsin, ölmem hayırlısıysa canımı al!) diye yalvardım. İşte bu, dibe vurma noktası oldu. O günden sonra hizmetlerimizde müthiş ilerleme görüldü.

Büyük zatlar, parayı pulu, malı mülkü sevmezler. Onlar hep vermeyi severler, milletin duasına talip olurlar. Büyüklerimizin yüreğinde yanan ateş, maddî ve manevî her yönden insanlara faydalı olmaktadır.

Resulullah efendimiz, vermeyi çok severdi. Kendisinden bir şey istendiği zaman, varsa mutlaka verirdi. Eğer yoksa susardı, cevap vermezdi. Yani yok demezdi. Verecek bir şey yoksa güler yüz gösterirdi. **(Güler yüz göstermek, sadakadır. Herkesi malla memnun edemezsiniz. Güler yüz ve tatlı dille, güzel ahlâkla memnun etmeye çalışınız!)** buyururdu.

Din büyüklerimiz hep güler yüzlüdür, ama gülmeleri yapmacık değildir. Onların gülmesi de, ağlaması da içtendir. Yapmacık hareketler, ihlâsla bağdaşamaz. İhlâslı Müslüman, yapmacık hareketi olmayan, gönlünden, hatırından ne geçiyorsa, aynısını söyleyen insandır. Yani olduğu gibi görünen kişidir.

İmam-ı Gazali hazretleri vefat etmeden önce, son bir nasihat isteyen talebelerine, üç defa, **(ihlâs, ihlâs, ihlâs)** diye tekrar etmiş. İhlâs, Allah'a ve kullarına karşı samimiyet demektir. İhlâsta ikiyüzlülük, münafıklık yoktur. İhlâsta insanların dinini kullanarak menfaat temin etmek yoktur. İhlâsta almak yoktur, daima vermek vardır. İşte ihlâs budur!

Hakkı bâtıldan ayırmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eskiden, Peygamber efendimize tam tâbi olan, Onun sünnetine tam uyan mürşid-i kâmil denilen büyük zatlar vardı. Bu zatlar, her hâliyle, her sözüyle İslamiyet'i temsil ederlerdi. Onlardan birine giden, hiçbir şey bilmese bile, onun hâline, yaşayışına, oturup kalkmasına, sözlerine bakar, Müslümanlığı öğrenirdi. Onların abdest almaları, namaz kılmaları, oturuşları, hareketleri sünnete tam uygundu. Onlar gibi yapan İslâmiyet'e uymuş olurdu. Şimdi böyle

imkânlar neredeyse kalmadığına göre yapılacak iş, onların hayatlarını öğrenmek, onların Allahü teâlânın sevgili kulu olduğuna inanmaktır. Bu da büyük bir meziyet, büyük bir keramettir.

Silsile-i aliyye büyüklerinden Abdülhâlık Goncdüvani hazretleri, oğluna yazdığı vasiyette buyurdu ki:

Oğlum, bu yolun büyükleri çok kıymetlidir. Bu büyük zatlar çok müstesnadır. Bunlar çok azdır, çok nadir gelir. Bunları bulmak, görmek, tanımak çok zor ele geçer. Eğer, böyle bir zatı ele geçirirsen, çok büyük saadet, çok büyük nimettir. Böyle yaşayan bir zat bulamasan bile, büyük bir zatı tanıyan ve seven, onların kitaplarını okuyan birini bulursan, hemen onun eline ayağına kapan, onun elini değil, ayağını öp! Sakın ondan ayrılma! O, senin için en büyük saadet ve kurtuluş vesilesidir. Çünkü o kıymetli zata muhabbet besleyen, ona inanan, ona tâbi olan kişi, hakla bâtilı ayırmıştır. Yani neyin imana zarar verdiğini, neyin vermeyeceğini, Allahü teâlânın neden razı olduğunu, neden razı olmadığını, imanın ve küfrün ne olduğunu ayırır. Bu büyükler, hakkı bâtıldan tam ayırırlar. Onları sevip tanıyanlar, onların yolunda olanlar da böyledir.

Hakkı bâtıldan ayırmak zor iştir. Peygamber efendimiz, (Allahümme erinel hakka hakkan ve erinel bâtila bâtilan) diye dua ederdi. **(Yâ Rabbi, hakkı hak olarak gösterip, ona uymayı; bâtilı bâtil olarak gösterip, ondan kaçınmayı bana nasip eyle!)** demektir.

Âhirette en kötü, en bedbaht insan, bâtila hak diye sarılandır, ama orada eyvah demesinin bir faydası olmaz. O halde dünyada büyük zatların yolundan ayrılmamalı, kurda kuşa yem olmamalıdır.

İşte Peygamber efendimize tam tâbi olan, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin en büyük hususiyetleri, hakla bâtilı ayırmış olmalarıdır. Onun için, bu büyüklere tâbi olan, hakkı, bâtilı bilir, kâfir olmaz, imansız ölmez. Günahkâr olabilir, ama imansız olmaz, imanını kurtarır. Bu da bir insana yeter.

Küfürden kurtulmak, insanın kendi başına yapacağı iş değildir. Bir himmet, bir dua olmazsa çok zordur. Onların yolunda olan himmete kavuşur.

Edep ve peki demek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet yolundaki Müslümanlar olarak, büyüklerimize karşı, birbirimize karşı, herkese karşı en önemli görevimiz, edepli olmaktır. Bu yolun büyüklerinin bize verdiği miras budur. İnsanın bu dünyada üstünlüğü, ilim ve edepidir. Üstünlük, malda, mülkte ve rütbede değildir. Şerefli olan, edepli ve dinini bilen insandır. Edep, haddini, sınırını, durumunu bilmektir.

Kalbde, Allah sevgisinden başka her ne varsa, o insana felaket olarak o yeter. Mesela parayı seviyorsa, para onun başına bela olur. Makamı seviyorsa, makam onun başını yer.

Hayatta insana en zor gelen şey, en zor kelime, peki demektir. Salih Müslüman, teslim olan yani peki diyen kimsedir. Eğer Ebu Cehil bir peki deseydi, Hazret-i Ömer gibi olacaktı. Hazret-i Ömer hayır deseydi, Ebu Cehil'den fena olacaktı. Aklımızı bir tarafa atıp, peki demeliyiz, çünkü akılla bir şey kurcalanırsa, o işin saflığı, temizliği gider. Mesela Peygamber efendimiz, **(Ebu Bekir'in üstün olması, çok namaz kıldığı, çok oruç tuttuğu için değil, onun kalbinde olan bir şeyden dolayıdır)** buyuruyor. Onun kalbindeki olan şey, Resulullah'a olan sevgisi ve ona olan tam teslimiyeti idi. Mirac olayında, **(Sen doğru söylersin ya Resulallah, ben aklıma değil sana inanıyorum)** dedi. Onun için, Peygamberlerden sonra, insanların en üstünü oldu. Kıyamete kadar bütün ümmetin yapmış olduğu ibadetlerin sevabları, yukarıya doğru misliyle gider, hazret-i Ebu Bekri Sıddık'ta toplanır. Sonra, bir misli Peygamber efendimize verilir.

Silsile-i aliyye büyüklerini tanıyıp onları seven kimse, her haramı işlese de, her pisliğe bulaşsa da, küfre kaymaz, müşrik olmaz, küfür üzere ölmez. Küfürle onun arasında kale vardır. Küfürden ve şirkten emindir, kurtulmuştur. Allahü teâlâ da şirkten başka günahları affedeceğini bildiriyor.

Şiddetli sel, önüne çıkanı alır götürür. Ancak bir çınarın kovuğuna girmiş saman çöpünü götüremez. O saman çöpü, çınarın kovuğunda döner durur, sel ona bir şey yapamaz. Âhir zamanda da küfür, şiddetli sel gibi akar. Bu sele karşı durmak mümkün değildir. Önüne çıkanı alır götürür. Ancak, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi bir Ehl-i sünnet büyüğünün, böyle yüce bir çınarın kovuğuna sığınanı

götüremez, bunlara bir şey yapamaz.

İzinli iş yapmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eski devirlerde, ihlâslı talebe, mürşid-i kâmil olan hocasının vereceği cevabın, dünya ve âhireti için çok hayırlı olacağını bilirdi. Onun için, arzu ettiği şeye kavuşmak için değil, o işin hayırlı olup olmadığını öğrenmek için, tam teslimiyetle sorardı. Mesela evlenirken, hocası kör, sağır veya dilsiz birini tavsiye etse, hakkımda hayırlı olan budur diyerek onu tereddütsüz kabul ederdi.

Öyle talebeler de olurdu ki, kendi arzusunu onaylatmak için sorarlar, hocaları da istemeden onlara izin verirlerdi. Onlar da kendilerini izinli sanarak o işi yaparlardı. Elbette böyle alınan izin, talebenin hayrına olmazdı.

İmam-ı Rabbani hazretlerine bir halifesi, (Efendim, beni Mankpur'a gönderin, orada bir tekke açayım, Ehl-i sünneti anlatayım, oraları aydınlatayım) diyerek kendi arzusunu onaylatmak ister. İmam-ı Rabbani hazretleri de, hevesini kırmamak için ona izin verir.

O talebe, Mankpur'a gider, tekkeyi açar, her şey tamam. Ancak, altı ay sonra bir mektup yazar, (Efendim, burada çok büyük tekkeler var, bize hiç gelen giden yok, ben sinek avlıyorum. Kendi arzumla buraya geldim. Şimdi hatamı anladım, beni nereye isterseniz oraya gönderin) der. İmam-ı Rabbani hazretleri, **(Madem söz dinleyeceksiniz, aynı yerde kalın!)** buyurur. Altı ay sonra gelen mektupta, (Buradaki tekkeler kapandı, şeyhleri bile gelip bize mürid oldular) der. İşte, taleple alınan izin ile, teslimiyetle alınan iznin farkı...

Mübarek bir zata yakınları, (Siz her gelene izin veriyorsunuz) diye sorduklarında, **(Biletini almış, bavulunu hazırlamış, bekliyor, "Efendim ben Bağdat'a gidebilir miyim" diyor. Buna, git demekten başka ne denir? Buna izin vermek denmez elbette)** buyurur.

Bir esnaf, rakipleri aynı yerde çoğalınca, başka mahalleye gitmek için hocasından izin ister. Hocası da, **(Allah herkesin rızkını verir, başka yere gitme)** diyerek izin vermez. Bu cevap, esnaf talebenin hoşuna gitmez. Bir hafta sonra tekrar, farklı bir şekilde aynı

soruyu sorar. Hocası da kerhen, peki git der. O da, güya izinliyim diyerek sevinçle gider. Zengin olmak niyetiyle, borca girip milyonlar harcayarak dükkânın tezgâhını ve gerekli malzemeleri hazırlar, çok mal alır. Bir anarşi olayı olur. Dükkânı tarumar ederler, o esnaf canını zor kurtarır. Teslimiyetle izin almamasının cezasını çeker.

Sıkıntıların sebebi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, kuluna zulmetmez, fakat kul kendine zulmediyor. Bütün sıkıntıların temelinde şu yatıyor:

Cenab-ı Hak kullarına iyilik için İslamiyet'i göndermiştir. Onun sınırını gözetmeyen, ona uymayan, mutlaka sıkıntıya düşer. Bu dinin aslı iman, ondan sonra bilmektir, ilimdir. İlim olursa sınır bilinir, o sınır aşılmazsa hem dünyada, hem de ahirette rahat edilir. O halde Allahü teâlânın emir ve yasaklarına uygun yaşamak zorundayız.

Allahü teâlâ bu dini iki maksatla gönderdi:

1- Kendini tanıtmayı diledi. Allah olduğunu, isimlerini ve sıfatlarını bildirdi. Bunun için de Peygamber efendimizi vazifelendirdi. O da Eshab-ı kirama anlattı. Eshab-ı kiram da sonra gelenlere anlattı ve nakil yoluyla bize kadar geldi.

2- Allahü teâlâ, kendisine nasıl teşekkür ve nasıl ibadet edeceğimizi bildirdi. İnsanların kendi beğendiği şekilde yaptıkları ibadeti ve şükrü kabul etmez. Bugün Hindistan'da 700 çeşit din var. Hepsi Allah rızası için çalışıyoruz deseler de, hepsi bozuktur.

Allahü teâlâyâ kavuşturan yolda yürümek, Peygamber efendimize ve Onun hakiki vârisi olan Ehl-i sünnet âlimlerine tam tâbi ve teslim olmakla mümkündür. Şüphe çukuruna ve bid'at karanlığına düşmüş olan, bu yolda yürüyemez. Silsile-i aliyye büyüklerinden Bayezid-i Bistami hazretleri buyuruyor ki:

Dinin hükümlerini yerine getirmekte, sünnet-i seniyyeye uymakta ve edebe riayette zayıf birisine, nasıl olur da keramet sahibi denilir? Böyle biri, Allahü teâlânın evliyası olamaz. Havada uçan birini görünce, hemen onun faziletli, keramet sahibi birisi olduğuna dair hüküm vermek yanlış olur! Onun hakikaten fazilet ve keramet sahibi olduğunu anlamak için, İslamiyet'in emirlerine, sünnet-i seniyyeye uymaktaki hassasiyetine, Resulullah'ın ahlâkıyla ahlaklanmasına ve

hakiki İslam âlimlerine olan muhabbet ve bağlılığına bakılır. Bunlar tam ise, onun uçtuğu görülme de, fazilet ve keramet sahibi olduğu anlaşılır. Esas keramet, istikamet üzere olmaktır. Bunlara uymakta en ufak bir gevşeklik ve zayıflık olursa, ona fazilet ve keramet sahibi denmez.

Yine Silsile-i aliyye büyüklerinden Şah-ı Nakşibend hazretleri buyuruyor ki:

Bizim yolumuz, Allahü teâlânın gösterdiği kurtuluş yoludur, çünkü Ehl-i sünnet vel cemaat demek, sünnete uymak ve cemaate yani Eshab-ı kirama tâbi olmak demektir.

Kimse kimsenin rızkını yiyemez

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Çok kazanmak rızkı artırmadığı gibi, çok kaybetmek de rızkı azaltmaz. Daha çocuk, anne karnındayken, Cebrail aleyhisselam ona der ki:

(Sen hiç endişe etme! Allahü teâlâ yiyeceğin rızıkların hepsinin üstüne senin ismini yazdı. Rızık, ezelde takdir edilmiştir. Senin ne zaman, nerede öleceğin bildirilmiştir. O bir an ileri gitmez, geri de kalmaz.)

İnsan rızkını aramasa da, rızkı onu arar. Herkes ancak kendi ismi yazılı olan rızka kavuşabilir. Nitekim bir kimse, hastalanınca, belki kefarete gerekebilir diye, ihtiyaten orucunu bozmak için çiğ pirinç tanesi yutar. Nasıl olmuşsa pirinç, boğazına takılıp kalır. Öksürür, bağırır çıkmaz. Doktorlar, (Bunu almak için ameliyatla nefes borusunu yarmak gerekir, buna imkânımız yok, biz bunu yapamayız. Sen Evliya bir zata git, o sana okusun, dua etsin, belki öyle kurtulabilirsin) derler. O da, bir zata gider, o zat da, (Evladım, bu benim işim değil. Bağdat'ta şu adreste, şöyle mübarek bir zat var, sen doğru ona git) der. İstanbul nere, Bağdat nere! Ama can meselesi olduğu için mecburen gider. Bağdat'ta, o mübarek zatı bulur. Durumunu anlatır. O zat da, (Evladım, burada mümkün değil, bu pirinç tanesini çıkaracak olan zat Buhara'da) der. Adam çok üzülür, ama can tatlı, düşer yollara. Buhara'ya gelir, tekkeyi bulur. O mübarek zat da, sohbet ediyormuş, iğne atılsa yere düşmeyecek kadar kalabalık. Kapının eşiğine oturur. Oturur oturmaz bir hapşırık

gelir, pirinç tanesi yere düşer. Oradaki bir kedi yavrusu, pat alıp kaçar. O kadar yer, o kadar zaman, o kadar sıkıntı. Çok şaşırır, bu ne hâl ya Rabbi der. Gelir hoca efendiye, bunun hikmetini sorar. O mübarek zat da, (Allahü teâlâ bu pirincin üzerine kedinin ismini yazdı, ben ne yapayım? Bu pirinç tanesini bu kedi yesin diye seni İstanbul'dan buraya getirdi) cevabını verir.

Şuna mutlak inanmalı, kimse kimsenin rızkını yiyemez. Hiç kimse de rızkını bitirmeden ölmez. Peki, o zaman niye çalışıp para kazanıyoruz? Ehl-i sünnet âlimleri, **(Çok sevab kazanmak için, çok para kazanmak lâzım)** buyuruyorlar. Yani çok ibadet yapmak, çok kitap dağıtmak, çok hayır hasenat yapmak için çok para lâzım. İşte bu niyetle, helalinden çok para kazanmak için, çok çalışmak gerekir.

Uçak havada kalmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsan, birkaç ay sonra önemli bir ameliyat olacaksa, artık yiyip içerken, yatıp kalkarken, (Bıçağın altına yatacağım, kurtulabilecek miyim, yoksa masada mı kalacağım?) diye, sürekli düşünür. Peki, ölümden daha büyük ameliyat olur mu? Ölüncü insanın durumu ne olacak? Bu dehşetli an mutlaka gelecek! Bir insan, nasıl o günü unutup da rahat uyuyabilir, başka şeylerle nasıl uğraşabilir? İnsan uçağa binince tek arzusu, sağ salım yere inmektir, çünkü on bin metreden yere çakılma ihtimali vardır. İşte bunun gibi herkes her an ölümü düşünmeli. Hiçbir uçak havada kalmadığı gibi, hiçbir canlı da hayatta kalmayacaktır. Herkes o köprüden, o ameliyat masasından geçecektir.

Mümin, sırat köprüsünden geçinceye, Allahü teâlânın affına kavuşuncaya kadar kaç tane badire atlatacak, kaç yerde, kaç kere hesap verecektir. İşte hiç kimse, bunları geçinceye kadar kendinden emin olamaz.

O güne hazırlık nasıl olmalı? Sırf amelle Cennete girilmez, çünkü Cennete sadece iman olanların gireceği, kapısında yazılıdır. Amel, iman korumak içindir. Çok ameli olmasa da, imanla yine girebilir. Ama iman yoksa, seller gibi gözyaşı dökse, dağlar kadar ameli olsa, bütün dünyaya iyilik etse, Cennetin kokusunu bile duyamaz. Dolayısıyla ölüncü, kabirde, sırat köprüsünde, yani her

yerde, **(İmanın var mı, itikadın doğru mu?)** diye sorulacaktır.

Onun için din büyüklerimiz, **(Bir kimse hakkındaki ölçü, onun kerametleri, sözleri ve üstün kabiliyetleri değil, imanıdır)** buyuruyorlar. Seyyid Abdülhakîm Arvâsî hazretleri de, **(Otuz sene boyunca doğru imanı anlattım)** buyurmuştur. İman çok kıymetli olduğu için, çok dehşetli düşmanları vardır. En büyük düşmanı, insanın kendi nefsidir, çünkü insan o düşmanla 24 saat beraberdir. İki zıt şey aynı yerdedir. Nefs, insanı kâfir yapıncaya kadar pusuda bekleyen bir düşmandır. Onun tek hedefi, insanı imansız yapmaktır. Allahü teâlâ onu böyle yaratmıştır. **(Nefsine düşmanlık et, çünkü o benim düşmanımdır)** buyurmuştur. Bu çok tehlikeli düşman içimizdedir. Gıdası haramlardır. İslamiyet'in her hükmünde nefsi kırma payı vardır. Emir ve yasaklar, onu kontrol altına almak içindir. O halde, sonsuz saadete kavuşmak için, nefse galip gelmek şarttır.

İmanın korunması

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kalbdeki iman, ibadet ve rabıta ile korunur:

1- İbadet: İbadetlerde de iki şart var: **Birincisi**, sahih olacak, yani şartlarına uygun olacak, **ikincisi** de makbul olacak, yani ihlasla yapılacaktır. Bütün ibadetler, alışverişler, her iş, Allah rızası için yapılıyorsa, imanı korur ve kuvvetlendirir, parlatır. Rabbimizin rızasını, sevgisini kazanmaktan başka maksatlarla yapılan her şey nefsanî, şeytanî ve dünyevîdir, Cehenneme götüren birer sebeptir. Bunun için ilim de, amel de lazım, ama özellikle ihlas şarttır. Çünkü ilim ve amel, ya nefsanî veya rahmanîdir. Nitekim İblis'te ilim de, amel de vardı, ama ihlası olmadığı için kibirlenip ebedî Cehennemlik oldu.

2- Rabıta: Rabıta, sadece oturup, gözleri kapatıp bir zatı düşünmek değildir. Rabıta, irtibat kurmak, bir Ehl-i sünnet âlimini sevmek, onun yolunda olmak, onun bildirdiği gibi yaşamak, her adımında, acaba bu yaptığımdan razı olur mu diye düşünmek demektir. Kalbin parlaması, imanın korunması için çok önemlidir, çünkü kalbi parlak birisiyle irtibat halinde olanın imanı kuvvetli olur. Rabıta yapmak zordur. Hele böyle vesveseli dünyada, şeytanın ve cinlerin her tarafı sardığı bir ortamda bunu yapmak kolay değilse de,

o büyük zatların yazdıkları kitapları okuyunca, rabıta hâlinde olmuş oluruz. Beyne yazılanlar bir gün gider, fakat kitap severek okunduğu zaman, yazarının ruhaniyeti, sevgisi, ilgisi; okuyan bilse de, bilmese de, kalbini aydınlatır. İnsan hamama girip yıkansa kirleri dökülür. İşte salihlerle sohbet etmek, doğru din kitabı okumak, hamama girmeye benzer; bilse de, bilmese de kalbi temizlenir.

Din büyüklerinin ruhaniyetleri, yazdıkları kitapların satırlarının arasındadır. Dolayısıyla ilim öğrenmekten, kitap okumaktan maksat, kalbe ve beyne hitaptır. Beyne hitap, yazılanları öğrenmekle olur; kalbe hitap ise, kitap okumak vesilesiyle o büyük zatları sevmekle olur.

Rabitanın yani bu büyük zatları hatırlamanın bir başka yolu da, onları seven, kitaplarını okuyan sâlih kimselerle görüşmek, her fırsatta onlarla beraber olmaya çalışmaktır. Onlarla beraber olunca da, mutlaka o büyüklerden bahsetmeli, az da olsa kitaplarından birlikte okumalı. Tek başına kitap okumak yerine, mümkünse o büyükleri sevenlerle beraber okumalı. Buna sohbet denir ve daha fazla istifade edilir.

Hizmetlerin gayesi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Talebelerinin ihtiyaçları ve dine hizmet için ticari işlerle de uğraşan, İmam-ı a'zam ve Ubeydullah-i Ahrar hazretleri gibi evliya zatların, ticaretle ilgili nasihatlerinden bazıları şöyledir:

1- Yaptığımız hizmetler, bir şahsın mülkiyeti, zenginliği, onun refahı, ferahı için değildir. Topyekûn olarak hepimizin istikbali içindir. İstikbal de, dünya için değil, âhiret içindir.

2- İş yeri bazı emanetler verir. Bize ait olmayan bu emanetleri korumalıyız. Emaneti boşa harcamak kadar da, kötü iş olamaz. Bu kıymetli emanetlerden ikisi şöyledir:

Birincisi, hizmetler hakkındaki doğru bilgidir. Doğru bilgi verilmeli ki, âmirlerimiz doğru düşünsün, doğru karar versin. Bu bilgi, onlar için paradan daha kıymetlidir.

İkincisi, hesabı düzgün vermektir. Âmir üzülür diye, hiçbir şeyi gizlememeli. Onların bilgisi dışında, hiçbir girdi ve çıktı meşru değildir. Yani âhirette onun hesabını biz vereceğiz.

3- Bu zamanda başarının sırrı, güler yüz ve tatlı dilli olmaktır. Bu kimde yoksa başarılı olamaz. Güler yüz ve tatlı dil, hem bizi koruyan, hem de düşmanımıza bile zarar vermeyen, aksine onu ferahlandıran çok güzel bir huydur.

4- Âhir zaman sürat zamanıdır. Eğer, herkes şu süratle koşarken, o koşuya ayak uyduramazsa, mesafe kısa da olsa, bundan sonra rahat geçemez. Koşuyu kaybeder. Koşuyu kaybedenin hizmeti, hezimete uğrar.

İhlas ve kabiliyet

5- Kazanmak için, peki diyenlerle çalışmalı! Kimde ihlâs varsa onunla çalışmalı! Allahü teâlâ, ihlâslı olana kabiliyet de verir. Eğer ihlâs yoksa kabiliyet de yoktur. Kabiliyetli, fakat ihlâssız olanla uğraşmamalı. Sıkıntı verir. Peki diyen, en iyi eleman, en iyi yardımcı, en faydalı, en kabiliyetli insandır. Çünkü kabiliyetli, kabiliyetine güvenir, başa iş açar, herkesi üzer. Kabiliyetsiz güvenir, teslim olur, beraber çalışır, beraber yürür. Onun için, bizi üzecek, sıkıntı vereceklerle başımızı ağrıtmayalım.

6- Âmirlerimize tam teslim olmalı, sormadan iş yapmamalı. Yanlış da olsa, ihlâs onu doğrultur. Akıl vermeye kalkmamalı.

7- İtibarımız paramızdan kıymetlidir. İslam'ın itibarını sarsacaksa, parayı ön plana alan, üzüntüye sebep olur.

Siz bari yanmayın

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ömür su gibi akıyor. Bu dünya fânidir. Fâni, yok demektir. Rüyadaki gibi, hayalde olan varlıkların peşinde koşuyoruz. İnsan demek âciz demektir. Çok mükemmel olan insanın beynindeki bir tıkanıklık veya böbreğindeki bir sıkıntı, onu ne hale getirir. Allahü teâlâ, İbrahim aleyhisselama, **(Kazma küreğini al, filan dağa çık, orada büyük bir kabir var, onu kaz, içinde ne varsa bak)** buyurdu.

İbrahim aleyhisselam, o dağa çıktı, kabri buldu. Allahü teâlânın emrine uyarak, mezarı kazınca, mezar içinde muazzam büyüklükte bir insan cesedi ile başında yazılı bir levha gördü. Bu levhada şunlar yazıyordu:

(Ben Ad kavminin melikiyim, bin sene yaşadım, bin orduyla

savaştım, hepsini yendim, bin defa evlendim, bin çocuğum oldu. Servetimin sayısını, sınırını ölçemez hâle geldim. Ama bir gün devası olmayan bir hastalığa yakalandım. Beni bu dertten kurtarın, ne isterseniz vereceğim dedim, hattâ bütün servetimi vermeyi taahhüt ettim, Bütün doktorlar âciz kaldılar, bu hastalığa çare bulamadılar. Ölmek üzereyim, onun için, bu levhayı yazdırdım ve son sözüm şudur:

Bu dünya beni kandırdı, sizi de kandırmasın. Ben kuvvetime, servetime güvendim. Bana bir şey olmaz dedim, ama gördüm ki ben çok âcizmişim. Bütün servetim, her şeyim o hastalığa ilaç olmadı. Ben yandım, siz bari yanmayın. Dünyaya ben aldandım, siz aldanmayın.)

Dünyayı terk etmek

İşte servet bu, saltanat bu, sonucu da bellidir. İnsan, ne kadar güçlü olursa olsun, neyi olursa olsun, evi, işi, aşısı, dostu ve eşi, hepsi bir gün hiç olacak, kabre ancak kefeniyle girecektir. Peygamber efendimiz, **(Dünya sizi terk etmeden, siz dünyayı terk edin)** buyuruyor. Madem o bizi terk edecek, biz onu terk edelim. Dünya bizi terk edince aklımız başımıza gelirse de, o zaman bir daha dünyaya dönemeyiz.

Ölmek felaket değil, öldükten sonra başına gelecekleri bilmemek, tedbirini almamak felakettir. Âhirette nereye gitmek istiyorsak, ona göre hazırlık yapmalıyız. Orada Cennet ve Cehennemden başka yer yoktur. Cennete girmek için, doğru iman sahibi olmak ve dine uymak gerekir.

Son nefes korkusu

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hiçbir şey devamlı değildir. Her şey bir gün biter. Bu dünya bir han, bir otel gibidir. Otele gidip, oradan ayrılırken, hiç kimse oradaki eşyaları mesela karyolayı, yatağı götürmez. Götürmeye kalksa da izin vermezler. Öürken de, hiçbir malını kabre götürmez. Onun için büyük zatlar, **(İnsan öürken bir hiç olduğunu anlar)** buyuruyor. Yani dünyalık olarak her ne varsa, o feci hastalık sırasında zaten hiçbir şeyi düşünemez.

Öyle bir köprü, öyle bir imtihan ki, hiç kimse bundan emin

olamaz. Büyüklerimiz en çok korktuğu, bu son andır. Mesela çok büyük bir âlim olan Ahmed ibni Hanbel hazretleri, tam sekerat halindeyken, birden can havliyle üç defa **(Olmaz, olmaz, olmaz)** diye bağırıp, tekrar yatağa düşer. Oğlu yanına yaklaşıp, **(Hayırdır baba, ne oldu? Olmaz diye bağırmanızın sebebi neydi?)** diye sorunca, **(Mel'un şeytan, "Müslümanlığı bırak, Hristiyan ol, Cennete gideceksin" dedi. Ben de olmaz dedim. O mel'un da defoldu gitti)** der ve kelime-i şهادet getirip vefat eder.

Amr ibni As hazretleri, Eshab-ı kiramın büyüklerinden ve dört dâhiden biriydi. Vefat ederken hüngür hüngür ağlar. Oğlu, **(Babacığım ölümden mi korkuyorsun?)** der. **(Hayır, ben başka bir şeye ağlıyorum. Önceleri Resulullah'a düşmandım, eğer o zaman ölseydim ebedî Cehennemlik olacaktım. Müslüman oldum, canımı ona fedaya hazır bekledim. O hayattayken ölseydim, hiç endişem olmazdı. Ondan sonraki hâlimi bilemediğim için ağlıyorum)** der. Sonra kelime-i şهادet getirip vefat etti.

Nerede duracağı bilinmez

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri de, ölümüne yakın ağlamaya başlar. Talebeleri, neden ağladığını sorunca, **(Sonumdan korkuyorum. İnsanın ameli, ince bir iplikle tavana asılmış gibidir. Her zaman öyle gider ve gelir. Amelim yok demiyorum, ama sabit değil, nerede duracağı bilinmez. Allah korusun, sol tarafta durursa ne olur benim hâlim? Onu düşünüp ağlıyorum)** dedi. Sonunda kelime-i şهادet getirip vefat etti. İşte her mümin de, bu büyük zatlar gibi son nefesinden korkup, Allah'ın rahmetinden de ümidini kesmemeli...

Allah'ın kullarına iyilik yapmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Silsile-i aliyye büyüklerinden Ubeydullah-ı Ahrar hazretleri, **(Eğer şeyhlik yapsaydım hiçbir tekke bir tane mürit bulamazdı. Hepsi bana gelirdi. Ama ben bu yolu değil, Allah'ın kullarına iyilik etmeyi seçtim)** buyurdu. Bu mübarek zat, kapı kapı dolaşır, kimin ne ihtiyacı varsa, kimin hastası varsa, kimin dinî meselede sıkıntısı varsa, onlara yardım eder, ihtiyacını giderirdi. Bir mektep çok

kıymetli olabilir, ama öğretmenin de kıymetli olması lazımdır. Bu bir eğitim meselesidir Tasavvuf yolunda ilerleyebilmek için, insanın vücudunda bir parça haram olmaması lazımdır. Tergib-us salat kitabındaki hadis-i şerifte Peygamber efendimiz, **(Bir kimsede haramdan kazanılmış küçük bir parça ip olsa, o iple ve o ipin bulunduğu odada kılınan namaz kabul olmaz)** buyuruyor.

Cengâver bir asker, savaş esnasında atıyla gözüne kestirdiği kâfire yaklaşır, tam kâfire hamle yapacakken at başka tarafa gider. Tekrar hücum eder, fakat her defasında at başka tarafa gider. **(Bu at bugüne kadar böyle yapmazdı, ne oldu buna?)** der. Döner, çadırına gider. Üzgün bir vaziyette çadırda uykuya dalar. Bir rüya görür. Rüyasında at konuşur: **(Evet, bugün sana itaat etmedim, seni üzdüm, ama bunun sebebi sensin. Çünkü dün bana yem alırken esnafa bilerek geçmez, sahte para verdin, haram yem aldın ve bana haram yedirdin. Ben haram yedikten sonra sana nasıl itaat edebilirim ki? Gidip bu haramı düzeltmen gerekir)** der.

Cengâver hemen gider, esnafa tekrar para verir ve geri döner. Ertesi gün savaşa tekrar katılır ve bu defa at, sahibine fırsat bile vermeden kâfirleri tepetaklak eder.

İbadet on kısımdır

Allahü teâlâyâ itaat etmeyenler, hallerini artık düşünsünler! Haram lokma insanın hem dünyasını, hem de âhiretini berbat eder. Helal lokma her zaman, her yerde insanı âbâd eder. Hadis-i şerifte, **(İbadet on kısımdır; dokuzu helal kazanmak, biri diğer ibadetlerdir)** buyuruldu. İbadetin bir kısmıyla uğraşmak gerektiği gibi, dokuz kısmıyla da, yani helal lokmayla da uğraşmak şarttır.

Cennet bahçesi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mübarek bir zat anlatıyor:

Bir gece yatağa yattım. Kendimi ölmüş olarak kabul ettim. Başıma neler gelecek diye düşündüm. Beni yıkarlar, kefene sararlar, tabuta koyarlar, cenaze namazım kılınır, kabre koyarlar, defin bitince telkin verip giderler. Kabrin içerisinde, böcekler etimi yerler diye düşündüm.

Mezara giren hiç kimse, ister Müslüman, ister kâfir olsun,

böceklerin vücudunu ısırmasından, yemelerinden, meydana gelen o acıyı duymaz. Peygamber efendimiz, **(Müminin kabri Cennet bahçesidir)** buyuruyor. O aşk ve muhabbet içerisinde, büyük zatlara kavuşunca, o büyük zevk karşısında, insan o acıyı duymaz. Kabir, kâfir için de Cehennem çukuru olduğu için, bu büyük azap karşısında, yılanın, çıyanın, böceklerin ısırmasını hiç duymaz.

Allahü teâlâ, Peygamber efendimizin güzelliğini, dünyadayken pek çok perdelerin arkasında gizlediği hâlde, o hâliyle de çok güzeldi. Örtülü olmasaydı, o güzellik karşısında sadece insanlar değil, bütün varlıklar çatlar, ölürdü. Allahü teâlâ, onu âlemlere rahmet olarak, insanların helak olmasına değil, kurtulmasına vesile olsun diye gönderdiği için, pek çok perdenin arkasında güzelliğini gizlemiştir.

Vefat ederken

İnsan vefat ederken Peygamber efendimiz bütün güzelliğiyle görünecek. Onu gördüğü anda insanı bin parçaya bölseler, vücudunu kesseler, o muhabbet, o aşk içerisinde zerre kadar acı duymaz. Yusuf aleyhisselamın güzelliği karşısında ellerini kesen kadınların acı duymaması, buna bir örnektir.

Mümin, o güzelliği görünce kendisinden geçer. Bütün vücudunu parça parça etseler, bir nevi narkoz yemiş gibi öldüğünü de anlamaz. Böyle bir nimete kavuşanlar ne kadar şanslıdır. Bu nimete kavuşmamıza vesile olan büyüklerimizin, Ehl-i sünnet âlimlerinin hakkını ödememiz mümkün değildir.

Kâfirler de ölürken, Peygamber efendimizi görecekler. Cenab-ı Hak, Resulullah'ı tanıyor musunuz diye sorunca tanımadıklarını söyleyecekler, hayattaki gibi inkâr edecekler. Bu inkârın karşılığı da ebedî Cehennemdir.

İmanı korumak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İmanı korumak, imanla âhirete gitmek için, ihlâsla ibadet yapmak gerekir. Bunlar kalbi parlatır. İhlâsla büyüklerle irtibat kurmak, mesela sohbetlerinde bulunmak, kitaplarını okumak, onları düşünmek de kalbi parlatır. Kalbi parlayan, imanını korur.

Su verilmeyen çiçek, kurumaya mahkûmdur. İnsan yemek

yemezse açlıktan ölür. Kalb de böyledir, gıdası verilmezse, zehri bilinmezse, büyüklerden bahsedilmez veya kitaplar okunmazsa yani irtibat kurulmazsa, susuz kalan çiçek gibi o da ölür. Kalbin ölmesi, imanını kaybetmesi demektir.

Çok ilim sahibi olmak iyidir, ama iki tehlikesi vardır. İlmiyle amel etmez ve kibirlenirse felaketine sebep olur. Peygamber efendimiz, **(Kıyamette, ilmiyle amel etmeyen âlimin Cehennemde çıkardığı kötü kokudan, Cehennem halkı çok rahatsız olur)** buyuruyor. Kur'an-ı kerimde ilmiyle amel etmeyenler, merkebe, köpeğe benzetiliyor. İlmin ikinci tehlikesi, kibirlenmektir. Bilen kimse, bilmeyenleri çok aşağı görür, bu da felaketine sebep olur. Kibir on kısımdır, dokuzu âlimlerdedir. Din ilimleri gibi, fen ilimlerine sahip olan da kibirlenebilir. Makamı, mevkii yüksek olanlar, diğer insanları aşağı görebilir.

Cinlerle görüşen kibirli olur. Kabirdekilerle görüşmek de tehlikelidir. Bir gün bir zat, hocasına, (Efendim bugün bir arkadaşla beraberdik. Hangi kabre gitsek o kabirdekiyle görüşüyor, sual soruyor, cevap alıyor) deyince, o mübarek zat, **(Hiç önemli değil, dinimizin aslı görmek değil inanmaktır. Hattâ bu biraz da tehlikelidir, ucub gelirse yani ben bunu yapabiliyorum, bende bu var, ama karşımdakinde yok derse, o anda her şeyi biter)** buyurur.

Bu nimete Ehl-i sünnet âlimleri vesilesiyle kavuştuk. Anne ve babalarımız Müslüman oldukları halde, bu büyük zatlara tanımasaydık, hakkı bâtıldan ayıramazdık.

Peygamber efendimiz, **(İyilik edene teşekkür etmezseniz, Allahü teâlâyâ şükretmiş olamazsınız)** buyuruyor. O büyükler, kendilerine bir bardak çay verene, bana iyiliği dokundu diye senelerce dua ederlerdi. Bir bardak çay için bu kadar vefakâr olduktan sonra, bizim dünya ve âhiret saadetimiz için her şeylerini feda eden bu büyük zatlara teşekkür etmezsek, bir Fâtîha okuyup mübarek ruhlarına hediye etmezsek çok yanlış iş yapmış oluruz.

Kul hakkının çaresi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kâbe'ye bakmak ibadettir. İnsan sadece Kâbe'ye baksa, sevab

yazılır. Müminin yüzüne bakmak da ibadettir. Kâbe'yi İbrahim aleyhisselam yaptı, kalbi ise Allahü teâlâ yaptı, yani yarattı. Müminin kalbi, Kâbe'den daha kıymetlidir. Dinimiz, **(Müminin kalbini kırmak, Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günahtır)** diyor. En çok ve en kolay işlenen günah da kalb kırmaktır.

Kâfirin kalbini kırmak, Müslümanın kalbini kırmaktan daha büyük günahtır. Hayvan hakkı, insan hakkından, kâfirin hakkı da, hayvan hakkından daha önemlidir. Âhirette kâfirin ve hayvanın hakkından kurtulmak çok daha zordur. Onun için, kul ve hayvan hakkından çok korkmalıdır.

Allahü teâlâ, çaresiz bir şey yaratmamıştır. Kul hakkının çaresi de, şu üç günlük dünyada, karşımızdakine (Ben haklıyım) dememek, (Sen haklısın) demektir. Çünkü bütün kavga ve münakaşalar, (Ben haklıyım) demekten çıkıyor. Ondan sonra da karşı taraf kırılıyor. (Niye bana bunu söyledi, neden bana bunu yaptı, neden bana böyle hakaret etti?) diye düşünüyor, kalbi kırılıyor. Dünyadan âhirete gidecek insanların en kârlısı, üzerinde kul hakkı olmayanlardır. Onun için kalb kırmaktan çok sakınmalı. Herkes her fırsatta, herkesle helalleşmeli ve dualarını almalı. Kimin, hangi müminin duasıyla kurtulacağı belli olmaz. Bilhassa evlat ana-babanın, karı-koca da birbirinin duasını almalı. Evlilikte de, kul hakkından çok korkmalı. Kadın, Allah'ın emanetidir. Emanete hıyanet eden haindir. Kadın evde köle, hizmetçi değildir. Saliha hanım, evin sultanıdır. Dinimizin kadınlara verdiği hak ve hukuk, hiçbir dinde, hiçbir cemiyette verilmemiştir. Peygamber efendimiz, **(Erkek tarafından dövülen kadının, âhirette, savunucusu, davacısı ben olurum. Hanımınıza iyi davranın, çünkü içinizde hanımına en iyi davranan benim)** buyuruyor.

Evlat da emanettir. Çocuklarını İslamiyet üzere yetiştirmeyen, onlara Ehl-i sünnet itikadını, Kur'an-ı kerimi, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını öğretmeyen, evlat nimetine hıyanet ettiği için âhirette çok sıkıntı çeker.

Bütün organlarımız, gözümüz, kulağımız, elimiz, ayağımız da birer emanettir. İşimiz de emanettir. Bu emanetlere hıyanet etmemeli, kıymetini bilip, dinimizin emrettiği şekilde, hepsini yerli yerinde kullanmalıdır.

Kendini haklı sananlar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyadayken birbirimizle helalleşip, bu işi âhirete bırakmamalıyız. Burada kendisinin yüzde yüz haklı olduğunu düşünen çok kimse, hesap gününde haksız duruma düşecektir. Onun için, maddî ve manevî alacak verecek işini âhirete bırakmamalı, dünyada bitirmeli. Orada alacaklı yani mazlum olan, karşıdakinin ibadetlerini alacak, mazlumin günahları da ona yüklenecek. Neticede, kendisini kesin haklı zannedenler perişan olacaktır. Peygamber efendimiz, **(Haklı olduğu halde din kardeşini affeden, hata bende diyerek münakaşayı terk eden kimseye Cennette köşk verilecek, onun kefilî benim)** buyuruyor. Haklı olduğu hâlde, din kardeşinin kalbi kırılmasın, üzülsün diye, (Sen haklısın, hata bende) diyene, bu inceliği gösterene, Allahü teâlâ bu sabrından dolayı Cennette köşk verecek. Bunun kefilî de Peygamber efendimiz olacak. O hâlde dünyada ve âhirette rahat etmek, huzurlu olmak isteyen, karşıdakini haklı görmeli, münakaşaya hiç yaklaşmamalıdır.

Asıl hayat

Asıl hayat öldükten sonra başlayacak. Bu dünya rüyadan ibarettir. Ölüp rüyadan uyanınca gerçekler ortaya çıkacaktır. Hayatımızın bugüne kadar geçen kısmı hayal oldu. Neşeli, tatlı günler geçtiği gibi, acılı, üzüntülü günler de geçti. Geriye günahı veya sevabı kaldı. Günahı biliyoruz, ama sevab kalıp kalmadığını bilemiyoruz. Hangi ibadetimizin, hangi namazımızın, hangi hizmetimizin Allah indinde makbul olduğuna dair bir garantimiz yok. Acaba ihlâsımız noksan mıydı, riya mı karıştı, bilemiyoruz. Günah ise bellidir, kesindir, çünkü günahta niyete, kalbe bakılmaz. Ne niyetle yapılırsa yapılsın, hattâ iyi niyetle bile yapılsa, günah, günah olmaktan çıkmaz.

Peygamber efendimiz, namazlardan sonra olduğu gibi, ibadetlerden sonra da, istiğfar edilmesini bildiriyor. Çünkü insanların ibadetleri, hatta tevbeleri bile tevbeyle muhtaçtır. O yüzden ne ibadet yaparsak yapalım, ibadet ederken de günah işleyebiliriz, bir hatamız, kusurumuz mutlaka olur. Olmaması mümkün değil. İstiğfar edince,

insan aczini itiraf etmiş, nefsinin de rezil etmiş olur. Böylece o ibadetteki kusurlar affedilir, ibadetler makbul hâle gelir.

Kırk evliyadan biri

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eshab-ı kiramdan Habbab bin Ered hazretleri anlatıyor:

Hicretten önce üç beş arkadaşla beraber Resulullah'ı aramaya çıktık. Kâbe'nin gölgesinde, yalnız başına, düşünceli bir şekilde otururken gördük. Selam verip yanına oturduk. (Yâ Resulallah, bu müşrikler, dininizden dönün diye bize çok işkence ediyorlar. Zor dayanıyoruz. Dayanma gücümüzün artması için bize dua buyurun!) dedik. Resulullah bize üç şey söyledi:

Birincisi: Sizden önceki ümmetlerden, iman eden birini, kazdıkları bir çukura beline kadar gömüp, (Dininden dön!) derler, vazgeçmem derse, onu ikiye biçip şehid ederlerdi. Siz de sabredin!

İkincisi: Allahü teâlâ çok sevdiğine, çok yüksek makam vermek ister. Bu makama ibadetle kavuşulamayacağı için, ona dert bela gelir. Bu sayede yükselir.

Üçüncüsü: Şu üç şeyi yapan mümin, yaşayan kırk evliyadan biri olur: **1-** Kadere rıza, **2-** Derde, belaya sabır, **3-** Buğd-i fillah.

Kaderde olan mutlaka başa gelir. O hâlde, kadere, dert ve belaya sabretmeyip isyan etmek, ahmaklıktır. Çünkü sabretmese de, o şey olacaktır.

Buğd-i fillah, Allah düşmanlarını düşman bilip, onlara karşı tedbir almaktır. Düşmanın büyüğü ve küçüğü, içte ve dışta olanı var. En büyük düşmanı bilip, ona göre tedbir almalı. Dıştakiler bellidir, onlardan korunmak daha kolaydır. İç düşmandan korunmak çok zordur. Allahü teâlâ, **(İçinizdeki nefsiniz, benim en büyük düşmanımdır)** buyuruyor. İşte buğd-i fillah bu büyük düşmanla başlar, şeytanla devam eder. Belki kadere rıza, belaya sabır gösterilebilir, ama nefsimizi düşman bilip, ona muhalefet etmek çok zordur. Nefsin hilesi hiç bitmez. Kötü yayınlarla, kötü arkadaşlarla küfre sokmaya çalışır. Bir hadis-i şerifte, **(Âhir zamanda imanı korumak, elde ateş tutmak gibi zor olur)** buyuruluyor. Tutsa eli yanar, bıraksa ateş söner, yani imanı gider. İmanı var sanıp, imansız olmak daha kötüdür. Bir sözle iman gider de, haberi olmaz.

Resulullah'ın bildirdiği, bu ümmete mahsus olan **(Allahümme innî e'ûzü bike min en üşrike bike şey'en ve ene a'lemü ve estağfirüke li-mâ lâ a'lemü inneke ente allâmül guyûb)** duasında, (Yâ Rabbi, bilerek veya bilmeyerek küfre girmişsem, tevbe ettim, beni affet) deniyor. Bu duayı sabah akşam okuyarak, imanı tazelemelidir.

Herkese iyilik etmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Gök her yerde nasıl maviyse, Müslüman da her yerde Müslümandır. Elinden, dilinden herkesin emin olduğu insandır. Su, her yerde su olmalı. Birine karşı tatlı, ötekine karşı tuzlu olmamalı. Dinlinin de, dinsizin de hesabını Cenab-ı Hak soracak. Bizim kimseye hesap sormaya hakkımız yoktur.

Peygamber efendimiz, **(İnsanların iyisi, insanlara faydalı olandır, kötüsü de onlara zararlı olandır)** buyuruyor. Yapılan iyiliklerde, dinli dinsiz fark etmemeli. Çünkü hepsi Allahü teâlânın kuludur. Bugün dinsizdir, belki yarın Müslüman olur, biz bilemeyiz.

İbrahim aleyhisselam, misafirsiz hiç yemek yemezdi. Misafir yoksa beklerdi. Bir gün, seksen yaşında bir ihtiyarı misafir olarak kabul eder. Üç gün ona gerekli hizmeti, en güzel şekilde yapar. Tabî ihtiyar çok rahattır, yer içer, yatar kalkar. Ama bu ihtiyarın dinden imandan haberi yoktur. İbrahim aleyhisselam, belki gece ibadet ediyordur diye düşünür, ama gece de bir şey yaptığı yok. Ne Allah'a hamd, ne de iyilik edene teşekkür ediyor. Sonunda dayanamaz, onu evden çıkarır. O da, **(Çağırdın geldim, kovdun gidiyorum)** der. Hemen Cebrail aleyhisselam gelip, der ki:

(Yâ İbrahim, senin bu hareketine Rabbim gücendi, sitem etti. "Bu kulum bana inanmadığı hâlde, ben ona seksen yıl rızık verdim, hiç aç bırakmadım, kusurlarını da yüzüne vurmadım. Halilim İbrahim ise üç gün sabredemedi, kulumu kovdu, kalbini kırdı. Özür dileyip hemen gönlünü alsın" buyurdu.)

İbrahim aleyhisselam, koşup adama yetişir, kendisini affetmesi için çok yalvarır. **(Ömür boyu sana hizmet edeyim)** der, ama ne dediyse ihtiyar kabul etmez, (Sana ne oldu? Az önce kovdun, şimdi niye yalvarıyorsun?) der. İbrahim aleyhisselam ise, kendisinin

peygamber olduğunu, Cenab-ı Hakk'ın ikazına maruz kaldığını söyler. Cebrail aleyhisselamın bildirdiklerini anlatır. **(Rabbimin beni affetmesi için, senin beni affetmen lazım)** der. İhtiyar çok şaşırır, (Yani Allah, benim için sana Cebraili mi gönderdi?) diye sorar. İbrahim aleyhisselam **(Evet)** der demez, ihtiyar, (Böyle bir yaratana kurban olurum, hemen Müslüman olmak istiyorum) diyerek, kelime-i şehadet getirip Müslüman olur.

Demek ki, yaratandan ötürü, yaratılan herkese iyilik etmeli, hiç kimsenin kalbini kırmamalıdır.

Garip yolcu gibi olmalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bütün huzurların kaynağını, başarıların esasını, herkesle iyi geçinmenin, kısacası iki cihan saadetinin yolunu şu hadis-i şerif bildiriyor:

(Bu dünyada bir garip veya yolcu gibi ol ve kendini ölmüş, kabir ehlinden say!)

Bu dünyada kendimizi, memleketimizde değil; dilini, yerini, adresini bilmediğimiz, kimseyi tanımadığımız bir yerde, yaşama mücadelesi veren garip biri olarak kabul etmeliyiz. Garip demek, tanıyanı, yardım edeni olmayan zavallı demektir. Peygamber efendimiz, insanlara karşı böyle garip olmak gerektiğini bildiriyor. Nasıl, garipken, başkalarıyla yakın alaka kuramıyorsak, her zaman, herkesle kalben alakamızı kesmeliyiz. İnsan çöl ortasında kalsa, ne insan, ne su, ne ağaç olsa, yani hiçbir şeyi olmasa ne yapar? Elbette Allah der. İşte Allahü teâlâ, insanların arasındayken, kalben böyle gurbette olanları sever.

Garip olmak, kendini ölmüş saymak ne demektir? Çevremizdeki yakınlarımıza değil, yalnız Allah'a güvenmek demektir. En iyi dost Allahü teâlâdır. Eşin dostun faydası çok sınırlıdır, o da yine Allah'ın izniyle olur. Bunlarla görüşürken, her şeyin Allah'tan olduğunu unutmamalı. Her nimetin sahibi, her şeyi yaratan Allah'tır. İnsanlar birer vasıta. Allahü teâlâyı unutarak, herhangi bir iyiliği bizzat o şahıstan bilmek çok tehlikelidir. Hazırlanıp verilen bütün nimetler Allah'tandır, ama getiren, hazırlayan insandır, çünkü Allahü teâlâ ona sevab vermek istiyor. Birini hidayete kavuşturan, ona uygun bir

din kitabı veren de Allah'tır. Ama diğer nimetler gibi direkt vermiyor da bir sebeple veriyor, çünkü o sebeple sevab verip onu da kurtarmak istiyor.

Müslüman, yolcu olduğunu bilmeli, yolcu gibi hareket etmeli. Yolcu, biletini almış, bavulu elinde, az sonra kalkacak olan vasıtaya binmeye hazır bekleyen kimse demektir. Yola gideceğinden habersiz olan birine, haydi gidiyorsun dediklerinde, bunun hâlini bir düşünelim. Hazır olanın rahatlığı nerede, hazır olmayanın telaşı, nefes nefese kalması nerede? Hazır olmayan kimse şaşırır, eli ayağı dolaşır, **(Eyvah, şunlar lazımdı, bu da eksik! Ne yapacağım ben şimdi?)** der, ama elinden bir şey gelmez. Onun için, âhiret yolcusunun her an ölüme hazır hâlde beklemesi gerekir. Haydi denildiğinde ben hazırım diyene ne mutlu!

Engelleri aşmak için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hepimiz âhiret yolcusuyuz. Bir vasıta ile yolculuk, dağlarda, kayalıklarda olmaz, düz yolda olur. Sarp kayalardan geçilmez. İşte, âhirete giden yolun en büyük engeli nefsimizin heves ve istekleridir. Bu engeli aşmanın yolu, dünya işleriyle vücut olarak değil, ama kalben alakayı kesmektir. Yiyip içerken, çalışırken, dururken, her yerde ve her zaman, Allahü teâlâ ile beraber olduğumuzu düşününce, nefisten kaynaklanan bütün bu engeller aşılar ve düz yolda gitmeye başlarız.

Dar yolda koşuşturmalar olunca çarpışma olur. Geniş yolda gidilirse çarpışma olmaz. İşte dünya yolu dardır. Dünyalık peşinde olan, hep geçimsizlik içindedir. Ailede, cemiyette, her yerde böyledir. Çünkü bütün boğuşmalar, didişmeler, menfaat hesapları, hep bu dar yerde olur. Âhirete giden yolda ise çarpışma olmaz. Din kardeşliği olur, birlik ve beraberlik, sevgi ve fedakârlık olur.

Bir şey mutlaka olacaksa, onu olmuş bilmeli. Ölüm kesindir. Burası istirahat yeri değil, çalışma yeridir. Bize ait olan, bizimle gelen, sadece iyi kötü amellerimizdir. Günahlarla sevablar, orada teraziye konacaktır. Bu hesaba hazırlıklı olmalı. Ecel, bir an ne ileri gider, ne geri kalır. Bunun için ölümü çok hatırlamak gerekir. Ölüme hazır bekleyen, iki cihanda da rahat eder.

Peygamber efendimiz ömrü boyunca, nasıl bina yapılacağını veya nasıl tarla sürüleceğini öğretmedi. Bir gün öleceğimizi, bu dünyada misafir olduğumuzu, yaptıklarımızı nefsimiz için değil, Allah için yapmamız gerektiğini, aksi takdirde Allah için olmayan her türlü ticaretin hattâ ibadetin bizi kurtarmayacağını öğretti.

Kendini garip bir yolcu veya ölmüş kabul edenin, yani dünya ile olan alakasını kalben kesenin, başarısız olması imkânsızdır, çünkü öyle kabul edince öfke, şikâyet kalmaz, uzun emel biter. Nasıl bitmesin ki, biraz sonra vasıtaya binip âhirete gidecektir. Hemen gitmese bile, kendini zaten ölü kabul ettiği için öfkesi olmaz. Ölüyle diri kavga eder mi? Teneşir tahtasında yatana bir şeyler söylense, ona hakaret edilse, ölü ona hiç cevap verebilir mi? Ölü ile diri arasında münakaşa olmaz. Herkes kendini ölü kabul etse, dünya güllük gülistanlık olur.

Cennet vacib oldu

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsan ne söylerse söylesin, eğer hâli, sözüne uygun değilse, vereceği zararın telafisi mümkün olmaz. Onun için, **(Lisan-ı hâl, lisan-ı kalden entaktır)** buyurulmuştur. Yani, insanın hâl ve hareketi, sözünden daha tesirli olur.

Bir ölünün arkasından söylenenler çok önemlidir. Allahü teâlâ, Müslümanların ona nasıl şahitlik ettiğine önem verir. Dinimizde, şahitlik çok önemlidir. İki mümin, (Biz şahidiz, bu kişi ehl-i sünnet itikadındadır) diye şahitlik etse, ne kadar günahları olsa da, o iki şahidin hatırına, Cenab-ı Hak onu affediyor. Hattâ kabirde, Arasat meydanında şahitlik etseler, yine affediliyor. Bunun için iyi arkadaşlık, bu dinin temelidir. O halde, salih arkadaşları çoğaltmalıyız. Peygamber efendimiz de, **(Din kardeşlerinizi çoğaltın, çünkü Rabbiniz kerimdir, kıyamette dostları arasında olana azap etmekten hayâ eder)** buyuruyor. Eshab-ı kiramdan bir zât anlatıyor:

Hazret-i Ömer'in yanındaydım. Medine'de salgın hastalık yüzünden çok ölen oluyordu. Yanımızdan bir cenaze geçerken, (Yâ Emir el-müminin, bu çok iyi bir insandı, iyi huylu, çok iyilikseverdi) dediler. O hiçbir şey söylemedi, başını önüne eğip, **(Vacib oldu)**

buyurdu. Biraz sonra başka bir cenaze daha geldi. (Efendim, bu da çok iyi Müslümandı, çok cömertti) dediler. Yine başını önüne eğip, **(Vacib oldu)** buyurdu. Bir cenaze daha geçti, (Bu çok kalb kırardı, pek cimriydi, hem de zalimdi) dediler. Yine aynı şekilde, **(Vacib oldu)** buyurdu. (Yâ Emir el-müminin, vacib olan, kesinleşen nedir?) diye sorulduğunda buyurdu ki:

Bir gün Resulullah'ın yanından, bir cenaze geçti. (Bu çok dindar, iyi biridir) dediler. Resulullah, **(Vacib oldu)** buyurdu. Vacib olan nedir denince, **(Dört Müslüman, birisi için, iyi bir Müslümandır diye şahitlik etse, Allahü teâlâ onu Cennete koyar. Bu kesindir)** buyurdu. (Yâ Resulallah, bunlar üç kişi olursa?) dedim. **(Yine aynıdır)** buyurdu. (İki kişi şahit olsa?) dedim, **(Yine aynıdır, Cennet ona vacib olur)** buyurdu. Artık, (Bir kişi olsa?) diyemedim, sormaya utandım.

Niye kendine acımıyorsun?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bütün felaketlerin sebebi, şeytanın sıfatı olan kibirdir. Kibirlinin başarılı olması mümkün değildir. Çünkü kibir, her iyiliğe, her başarıya engeldir. Kibirden çok sakınmalıdır.

İlim, amel etmek içindir. Evliya bir zat, az konuşur, çok iş yapar. Bir de kendi yaptıklarını söyler, yapmadıklarını yapın diye söylemez. Bunun için de, sözleri tesirli olur.

Mal mülk ibadet içindir, dine hizmet içindir. Dünyanın peşinden giden, gittikçe küçülür. Sonra da silinir gider. Âhirette de karıncalar gibi haşrolur. Âhret için çalışan ise gittikçe büyür. Asırlar geçse de, herkes kabrine gider, dua ister. Âhirette de çok yüksek makamlarda olur.

Basra valisinin 25-30 yaşlarında, biraz gururlu, şımarık bir oğlu varmış. Bir gün kıymetli elbiseler giyer, süslenir. Atına binip giderken, Hasan-ı Basri hazretleri yolunu kesip, atın yularından tutar. **(Sana iki سوالim var. Birincisini bilersen 10, ikincisini bilersen 20 dinar vereceğim)** der. Genç, gururlu bir şekilde, (Peki hocam, sor bakalım) der. Gence, **(Evin var mı?)** der. Genç, var diye cevap verir. **(Kendin mi yaptın?)** diye sorar. Genç, (Evet, kendim bir senede yaptım) der. **(Niye öyle uzun sürdü?)** diye sorunca, (Eşeğime

acıdım, fazla yük yüklemedim. Yavaş yavaş yaptım, o yüzden uzun sürdü) der. **(Güzel! Peki, eşeğine acıyorsun da, niye kendine acıımıyorsun, bu kadar günah yüklemiştin?)** diye sorunca, genç hemen attan iner. Kendine çeki düzen verir.

Hasan-ı Basri hazretleri nereye gittiğini sorar. Genç, padişaha gittiğini söyler. (Vali yardımcılığından hoşlanmadım, başka görev isteyeceğim) der.

— **Peki, niye böyle güzel elbiseler giyip süslendin?**

— Padişaha, büyüklerin huzuruna çıkarken böyle giyilir.

— **Güzel! Şimdi ikinci sorumu soruyorum. Niye padişahlar padişahına böyle önem vererek gitmiyorsun? Yani Allahü teâlânın huzuruna, namazınla niyazınla böyle çıkmıyorsun? Gittiğin padişah da, Onun âciz bir kulu değil mi?**

Meseleyi anlayan genç, dünya makamından vazgeçip, (Efendim, tevbe ettim, padişaha gitmekten vazgeçtim, dergâha geliyorum) der. İşte Allah adamlarının sözleri böyle tesirli oluyor.

Öyle gelen böyle gider

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evliya zatların ruhaniyetinden, ilminden, feyzinden faydalanmanın şartlarından biri, onun Allah adamı olduğuna inanmak ve bunda asla şüphe etmemektir. İkincisi, onu çok sevmektir. Bu sevginin alameti de, ona tam tâbi olmak ve itaat etmektir.

Bu büyüklerin huzuruna, boş giden dolu döner, dolu giden boş döner. Dolu şeye bir şey koymazlar. Boş olarak gitmeli, dolu olarak dönmeli. Dolu giderse, yani kendinde bir varlık hissederse faydalanamaz, eli boş döner. (Ben biliyorum, ihtiyacım yok diyen) elbette ilimden, feyzden mahrum kalır. Büyüklere tam inanmış, sadık olarak gitmeli.

Horasanlı bir genç, bir gün Kutbüddîn-i Bahtiyar hazretlerinin kabrine gider. Bu mübarek zatın ruhaniyetinden, hayatta olan bir mürşid-i kâmilin kendisine bildirilmesini ister. Silsile-i aliyye büyüklerinden Muhammed Bâkî-billah hazretlerinin Delhi'ye geldiği gece rüyada, **(Bu beldenin kutbu geldi, gidin, ona tâbi olun!)** diye söylerler. O genç Bâkî-billah hazretlerine gelip rüyasını anlatır ve

talebe olmak istediğini söyler, ama o zat, **(Ben de öyle birini arıyorum, bulursan bana da bildir!)** diyerek genci geri gönderir.

Genç, ertesi gece tekrar aynı rüyayı görür ve yine oraya gidip durumu arz eder. Mübarek zattan aynı cevabı alan genç yine geri döner. Tekrar aynı rüyayı görür. Genç yine gelir ve aynı cevabı alıp geri döner. Bu sefer rüyada gence derler ki:

(Büyükler, biz büyüğüz, gel seni kurtaralım demezler. Onlar insan-ı kâmilidir, “Biz kim oluyoruz ki” derler. Sen git, esaslı şekilde, tam teslim ol!)

Genç tekrar gidip, (Aradığım zatı buldum efendim. O zat sizsiniz. Şu bıçakla beni doğrasanız, artık gitmem. Beni buradan ancak mezara götürürler) der.

Genç öyle bir şevkle, öyle bir teslimiyetle yapışır ki, Bâkî-billah hazretleri, **(Peki o zaman, gel)** buyurur. Bir teveccühte bütün kemâlâtı verir, **(Haydi, evine dön!)** der. O genç de veli bir zat olur. Öyle gelen, böyle gider. Şüphyle gelmeyi, bu büyükler gelmek saymazlar.

Büyüklerin hakkı nasıl gözetilir?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsandaki en büyük nimet, imandır. Elden kaçması en kolay nimet de budur. Bu imanın insanda hep kalması için şart, mümin kardeşlerini sevmektir. İnsan, din kardeşini sevmezse, imanını yavaş yavaş kaybeder de haberi olmaz, çünkü hubb-i fillah yani Allah için sevmek, imanın temelidir.

Tatlı dilli, güler yüzlü olmalı. Hiç kimseyle münakaşa etmemeli. Dinde tefrikaya düşmek, yani bölünmek fitnedir. Evliya bir zata bir talebesi şöyle bir sual sorar:

- Efendim, İmam-ı Rabbani hazretleri, **(Nimetin elden çıkmasına en büyük sebep, o nimetin şükrünün eda edilmemesi ve size bu nimetin gelmesine sebep olan zatın haklarının gözetilmemesidir)** buyuruyor. Din büyüklerinin hakkı nasıl gözetilir, büyükler bizden ne isterler, bizden nasıl razı olurlar?

O zat cevap olarak buyurur ki:

- Büyükler bizden çok şey istemiyor. Sadece, **(Gıybet, dedikodu etmeyin! Birbirinizi üzmeyin, münakaşa etmeyin, kalb kırmayın!**

Birbirinizi sevin, sizler kardeşsiniz. Bu kardeşliğinize toz kondurmayın! Öyle olursanız ben de sizden razıyım. İki talebemiz eğer birbirine darılırsa, çok üzülürüz) diyorlar.

- Efendim, hepsi bu kadar mı?

- Evet, hepsi bu kadar. Taş olsa, insan buna tahammül eder. (Mademki emir böyledir, tamam) der. Mümin Allah'ın dostudur. Allah'ın dostu nasıl üzülür! O üzüntünün akıbetinden korkulmaz mı? Eğer onların üzülmeleri bizim sebebimizle olacaksa, haklı da olsak, ben haksızım demeli, suçu, kabahati üzerimize almalı! Yeter ki onlar üzülsün! Onun için evladım, aranızda dargınlıklar varsa kaldırın! Bugüne kadar ufak tefek kırgınlık varsa, üzüntüler olmuşsa, bunları derhal bitirip, (Kabahat bende kardeşim, sen haklısın) demeli! Böyle demekle bir şey kaybetmeyiz, ama çok şey kazanırız. **(Haklı olduğu halde, “Sen haklısın, kabahat bende” diyene Cennette köşk verilecek. Kefili benim, gelsin benden istesin)** hadis-i şerifi, ne güzel teminattır. Cennetteki köşke ancak imanla ölen kavuşur. Bütün uğraşmamız, yaptığımız her şey, zaten imanla ölmek içindir. İnsan bu teminatı, Cennetteki bu köşkü, alçak olan, kâfir olan nefsi için nasıl feda eder? Büyüklerin bize verdikleri nasihat hep şudur:

(Münakaşa etmeyin! Tartışmak, dostun dostluğunu azaltır, düşmanın da düşmanlığını artırır. Hangi konuda olursa olsun, münakaşadan kesinlikle uzak durmalıdır.)

Ateş, düştüğü yeri yakar

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Evliya bir zata, (Zeynel Âbidin hazretleri, “Bir talebe, hocasının karşısında, kor ateşin üstünde, kıyamete kadar hiç kıpırdamadan, saygıyla, edebini muhafaza ederek otursa, yine de onun hakkını ödeyemez” buyuruyor. Bunun hikmeti nedir?) diye sorarlar. O zat buyurur ki:

Peygamber efendimiz, **(Ümmeti arasında Peygamber neyse, talebenin arasında mürşidi de odur)** buyuruyor.

Bu mübarek zatlar öğretmeseydi, biz asırlar sonra Ehl-i sünnet itikadını nereden bilecektik? Nereden Ehl-i beyti ve mezhep imamlarımızı tanıyacaktık?

Ben namaz kılardım, ama din, Peygamber nedir, Ehl-i sünnet

nedir, mezhep imamı nedir, hiç bilmezdim. İman nasıl korunur, küfre düşmemek için ne yapılır, bilmiyordum. Hattâ niye namaz kıldığımı da bilmiyordum. Babamla beraber camiye gider, namazı kılar çıkardım. Ne zaman mübarek hocamı tanıdım, hepsini onların sohbetinde öğrendim. İmam-ı Rabbani hazretlerinden Mektubat'ı okudular. Büyükleri tanıttılar. Allahü teâlânın emir buyurduğu şekilde iman ettim. Çünkü Rabbimizin razı olduğu iman, imandır. Yoksa herkesin kendi arzu ettiği şekilde inanmak iman değildir. Kur'an-ı kerimde, **(Ey iman edenler, Allah'a ve Resulüne iman ediniz!)** buyuruluyor. **(Bir Ehl-i sünnet âlimine veya onun kitaplarına tâbi olun ve imanınızı tazeleyin! Doğru iman sahibi olun! Emir ve yasakları doğru öğrenin! Emirleri yapıp, yasaklardan sakının!)** demektir.

Bize dinimizi öğretti

Biz, ümmeti olarak, Peygamber efendimizin hakkını ödeyemeyiz. Çünkü bizdeki iman dâhil, her nimetin asıl sebebi, asıl vesilesi Peygamber efendimizdir. Peygamber efendimizi bize tanıtan da mübarek hocamızdır. Ona kavuşturanları yani Onun kıymetli vârisleri Silsile-i aliyye büyüklerini tanıttı ve sevdirdi. Dinimizi öğretti. Doğruyu yanlış, iyiyi kötüyü, hakkı bâtilı öğretti. Şimdi, bütün bu nimetlere kavuşmamıza sebep olan hocamızın hakkını nasıl ödeyebiliriz?

Ateş, düştüğü yeri yakar. Yani bunu ancak, hocası vesilesiyle kavuştuğu nimetleri bilen, hocasının onu ne felaketlerden kurtardığını bilen anlar.

Her yerde rahat etmek için

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyüklerden bir zatın talebeleri, onun sohbetini dinlemek için beklerken, o zat hiç konuşmamış, onlara hep bakmış, uzun müddet sessiz durmuş. Talebeler çok şaşırmışlar ve demişler ki:

- Efendim niye konuşmuyorsunuz, niye bize nasihat etmiyorsunuz?
- Bugüne kadar söyledim de ne oldu? Kendi bildiğinizden vazgeçmiyorsunuz.
- Efendim bu sefer size kesin söz veriyoruz, ne derseniz onu yapacağız.

- O halde size öyle bir nasihat vereceğim ki, bu nasihatimi dinlerseniz, dünyada da, kabirde de, mahşerde de, her yerde rahat edersiniz. En sonunda Allahü teâlânın razı olduğu Cennete gidersiniz. İnsanın dini, arkadaşının dini gibidir. Böyle olduğunu Peygamber efendimiz bildiriyor. Bu yüzden siz, Resulullah efendimizin vârisleri olan Ehl-i sünnet âlimlerini, Silsile-i aliyye büyüklerimizi tanımaya uğraşın ve bu büyüklerin izinden gitmeye çalışın! Bu büyükleri tanımak bir keramettir. Hele onların rızasına uygun yaşamak, onların peşinden gitmek büyük saadettir. İşte bu büyükleri sevmek, onların nasihatlerine uymak, onların gittiği yoldan gitmek, insanı hem dünyada, hem âhirette rahat ettirir.

- Ne yaparsak bu büyükler bizden razı olur efendim?

- Onlar için ölçü, dinimize hizmet yani Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadını bildiren kitaplarını okumak ve bunları yaymaya çalışmaktır. Peygamber efendimiz, insanlar ateşte yanmasın diye ömür boyu durmadan çalıştı. O büyükler de, Cenab-ı Peygamberin vârisleri olduğu için, onların İslamiyet'in yayılması dışında hiçbir düşünceleri yoktur. Hattâ bu büyüklerden birisi, kıymetli eserlerini hazırlarken, kendi talebeleriyle dahi görüşmezmiş. Bir gün başka şehirden ziyaretine gelen talebelerinin görüşme arzularını haber veren zata buyurmuş ki:

-Ne kadar meşgul olduğumu görüyorsunuz. Şimdi kitap yazmakla uğraşıyorum. Şunu bilsinler ki, onlar bizi öznlüyorlarsa, biz onları daha çok öznlüyoruz. Onlar bizi görmek istiyorlarsa, biz onları daha çok görmek istiyoruz. Onlar bizi seviyorlarsa, biz onları daha çok seviyoruz. Onun için, siz onlara selam söyleyin, hiç ayrılık olmayan yerde hep beraber olacağız inşallah...

Allah için vermek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Sadece Allah yolunda harcanan mal, kendi malımız olur. Verdiğimiz mal bizim, aldığımız bizim değildir. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Ya Âişe, kurbanın etini ne yaptın?**

- Ya Resulallah, hepsini dağıttım, sadece iki kürek bize kaldı.

- **Ya Âişe, demek ki, iki kürek hariç hepsi bize kaldı.**

Hocasını çok seven zengin bir tüccar talebe, muhtaçlara yardım etmenin daha tam şuurunda değilmiş. Mürşid-i kâmil olan hocası ona acıyıp, bu durumdan kurtulması için der ki:

- **Hayatımda çok cimri gördüm, ama senin gibisini görmedim.**

Talebe şaşırır, rengi sararıp solar:

- Ne yaptım efendim?

- **Bak, yüce Allah seni ne güzel yaratmış. Senin gibi binlerce insan şu an hastanelerde, acı içindedir. Sen, ne hastanedesin, ne de hapishanedesin. Gözün, kulağın, her uzvun yerli yerinde. Bunları sana kim verdi?**

- Elbette Allahü teâlâ verdi efendim.

- **Peki, seni yoktan var eden, her an seni varlıkta durduran, iman veren, büyükleri tanıtan, daha çeşitli nimetler ihsan eden Allahü teâlâyâ ne verdin?**

- Allahü teâlâyâ ne verilir ki efendim?

- Rabbimiz âhirette, bir kula, **(Ben açtım, bana ekmek vermedin, beni doyurmadın?)** buyuracak. Kul, (Yâ Rabbi seni nasıl doyurabilirim?) diyecek, **(Fakirleri doyursaydın, beni doyurmuş olacaktın yani rızamı kazanacaktın.)** Yine **(Ben hastaydım, beni ziyaret etmedin)** buyuracak. (Yâ Rabbi seni nasıl ziyaret edebilirim) denince de, **(Hasta kullarımı ziyaret etseydin, benim rızamı orada bulacaktın)** buyuracak. Sen onun kullarına bir şey vermezsen, âhirete nasıl gideceksin, onun huzuruna ne yüzle çıkacaksın? O sana her şeyi verdi, sen ise, bütün bu lütuflarına karşı elini sıkıyor, Allah'a vermemekte ısrarlısın. İnsanların bid'at ve küfür içinde yüzdükleri bir zamanda, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından kaç tane alıp dağıttın veya dağıtılmasına sebep oldun?

- Efendim mesele anlaşılmıştır.

Talebe, eline geçenleri Allah yolunda harcar, hocasının yanına geldiğinde, boş ceplerini gösterir, (Hepsini verdim efendim) der.

Mal sevgisi ve cimrilik

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mal sevgisi ve cimriliğin zararı çok olur. Asıl maksattan

uzaklaştırır, sıkıntıya düşürür. Bu hastalıktan kurtulmak, ancak çok sevdiği şeyleri muhtaçlara vermeye, kendini alıştırmakla mümkün olur.

Tarlaya tohumu burada ekmeli. Cimri tüccar değil, akıllı tüccar olmalı. Âhiret için kendisi yapmayıp, geride kalanlara, (Ben ölünce şunları yapın) dememeli. Ne yapabilecekse, hayattayken bizzat kendisi yapmalı.

Verme huyu bozulmasın diye, isteyen boş çevirmemeli. Eğer isteyenin ihtiyacı yoksa, ona ateş olur. Bunu, alan düşünsün! Vermeyi âdet hâline getirmeli, maddî ve manevî yardımda bulunmalı. Verecek bir şeyi yoksa, hiç olmazsa ekmek vermeli.

Allahü teâlânın rızası için bir fakire bir parça ekmek vermeyip de, nefsin isteklerini tatmin etmek için gösterişli ziyafetler hazırlamak, Cehennemlik olmanın alametidir. Cennetlik olmanın alameti ise vermektir, verecek bir şeyi olmasa da vermeyi sevmektir. Vermek için gayret göstermektir. Cimri, varlıkta da, darlıkta da, yalnız kendisini düşünür, başkasını düşünmez.

Çok cimri ve çok zengin bir tüccar, ölüm hastalığında oğluna, (Oğlum, hayatımı biliyorsun. Yemedim yedirmedim, giymedim giydirmedim, hep para biriktirdim. Şu bir çift çorap, bana çok uğur getirdi, bakarsın orada da işim rast gider, ben ölünce, bunları ayağıma giydir! Eğer hoca giydirmezse, şu mektubu ver, açıp orada okuyun) der.

Zengin tüccar ölünce oğlu, (Hocam, babamın vasiyeti var, şu çorapları giydirin!) der. Hoca, dinini iyi bildiği için, (Dine aykırı böyle vasiyet geçerli olmaz, ölüye kefenden başka bir şey giydirilmez) der. Sonra mektubu açıp okurlar:

“Oğlum görüyorsun ki, malım, servetim pek çoktu, ama eski çoraplarımı bile âhirete götürmeme izin vermediler. Unutma ki, benim âkıbetim seni de bekliyor. Çok zengin olsan da, çorapsız ayrılacağın bu dünyaya meyletmeyesin! Bu mal, Allahü teâlânın rızasına uygun kullanılmazsa zehirdir. Onun rızasına uygun kazanılan ve harcanan mal, dünyalık değildir. Yapmadığını söylemek tuhaftır, ama sen böyle olma! Vermeye alış! Ben bildiğim halde veremedim, cimrilik hücrelerime işlemiş. Ben yapamadım, sen yap! Ben yediremedim, sen yedir! Ben dağıtamadım, sen dağıt!

Yoksa sen de sonunda benim gibi pişman olursun.”

Fakirlik ve zenginlik imtihanı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İyilik etmeli, ihtiyaç sahibi olanlara vermelidir. İyiliği ve vermeyi çok sevmeli. İnsan iyilik ettiği zaman, iyilik gören kişiden daha fazla sevinmelidir. Peygamber efendimiz, **(Cennette benim sağ yanımda kim olacak?)** diye sorduktan sonra, **(Ahlakı en güzel olan bulunacaktır)** buyurdu. (Ahlakı güzel olan kimdir ya Resulallah?) dediler. **(Kızmayan, insanlara iyilik eden, onlarla iyi geçinenlerdir)** buyurdu.

Fakir bir aile varmış. Kadın yün eğirir, kocası da pazarda satar, parasıyla eve yiyecek alır, böyle geçinip giderlermiş. Bir gün iplikçi, yine iplikleri satıp, eve götürmek için bir şeyler almaya giderken, birinin bir başkasını fena halde dövdüğünü görür. Koşup yanlarına gelir ve sebebini sorar. Döven adam, (Bunun bana borcu var, fakir olduğu için ödeyemiyor, ben de dövüyorum) der. (Bu fakirin borcu ne kadarsa ben vereyim, cebimdeki bütün parayı al!) der. Alacaklı, paraları alır, (Yetmez, ama idare eder) diyerek dövdüğü fakiri bırakır. İplikçi, parasız eve dönüp, hanımına olayı anlatır. Hanımı da, (Hayırlısı olsun, bir Müslümanı kurtarmakla iyi yapmışsın, biz de sabrederiz) der.

Ertesi gün iplikçi yine pazara çıkar, ama iplik satamaz. Akşam olur, çaresiz evine dönerken elinde büyük bir balıkla giden birini görür. O kişi, (Ben balıkçıyım, bugün balık satamadım. Hanım da benden yün iplik istemişti, sende var galiba?) diye sorunca, iplikçi (Evet, var) der. Balıkla iplikleri takas ederler.

İplikçi eve gelince hanımına, (Bugün para kazanamadık, ama karnımızı doyuracak bir balık aldım. Pişir de yiyelim) der. Kadıncağz balığı temizlerken içinden büyük büyük altınlar çıktığını görünce, çok sevinirler. Balığı pişirip yerler. Artık zengin olduk derken, balıkçı gelir, (Hanım razı olmadı, ben alışverişten vazgeçtim. İpliklerini al, balığımı ver!) der. İplikçi, (Tamam, ama biz balığı pişirip yedik, onu veremem. Balığın içinden altın çıktı, onları vereyim) der. O da (Altınları ver!) der. İplikçi, getirip altınları verir. Altınları alan balıkçı, (Ben Hızır'ım, borcu yüzünden dövülen fakire yaptığın iyilikten

dolayı, Allahü teâlâ seni çok sevdi. Seni böyle imtihana tâbi tuttu. Hem fakirlik, hem zenginlik imtihanını kazandın. Altınlar senindir, al bunları!) diye müjde verir. Demek ki veren, her zaman kazanıyor.

O beni gördü

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kurtulmak, yani doğru Müslüman olmak için, ya kul tercih edecek, dua edecek, isteyecek veya Allahü teâlâ ihsan ederek seçecek. Kurtuluşun başka yolu yoktur. Yani Allahü teâlâ hidayeti, ya adaletle veya ihsan olarak verir.

Bir kişi ellerini açıp, **(Yâ Rabbi, bana hidayet ver, ben dinimi doğru olarak öğrenmek istiyorum, beni bozuk yollardan koru!)** diye dua etse, Allahü teâlâ bu kulunu kesinlikle kurtarır. Onun karşısına sevdiği bir kulunu veya böyle bir zatı seven, onu tanıyan, kitaplarını okuyan bir talebesini çıkarır, böylece onu kurtarır. Bir kişinin kurtulması için mutlaka bir rehber ihtiyacı vardır. Başka türlü kurtulmak mümkün değildir. Adaletle kurtulmak budur.

Bazıları da vardır ki, hiç böyle dua etmeyi düşünmediği, hayatına normal devam ettiği hâlde, Allahü teâlâ, onu ya cömertliğinden veya güzel bir huyundan dolayı yahut bir müminin duasını aldığı için seçip hidayete kavuşturur. Bazılarını ise karşılıksız seçer. Yani böyle seçilenler, yerden göğe kadar iyilik yapsalardı, bu nimetin karşılığı olamazdı. Bu, Allahü teâlânın karşılıksız ihsanıdır. Silsile-i aliyye büyüklerini sevip, onların yolunda olanlar böyledir.

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri, deniz kenarında, elinde bol miktarda yem olan bir Mecusi'yi, balıklara yem atarken görüp, ona sorar:

- **Ne yapıyorsun böyle?**

- Balıklara yem atıyorum, sevab kazanacağım.

- **İyi ama senin sevab kazanman için, önce kelime-i şهادet getirip Müslüman olman, Allah'a ve Resulüne iman etmen lazım. Müslüman olmayan, iyilik etmekle sevab kazanamaz.**

- Benim bu balıklara yem verdiğimi o bahsettiğin Allah görüyor mu?

- **Elbette görüyor, Onun bilmediği, görmediği bir şey yoktur.**

- Öyleyse, bu da bana yeter.

Birkaç yıl sonra, Cüneyd-i Bağdadi hazretleri hacca gider. Balıklara yem atan zatı tavaf ederken görür. Ona, (Burada ne işin var?) diye sorunca, o zat gülerek, (Gördü gördü yâ Cüneyd, O beni gördü) der. (Nasıl gördü?) diye sorunca şöyle der:

- Sen gittikten sonra içimde bir nur parladı, baktım balıkların hepsi kelime-i şهادet getiriyor, ağaçlara baktım, kelime-i şهادet getiriyor, ben de kelime-i şهادet getirmeye başladım. Rabbimiz beni gördü, O gördüğü için de buraya geldim. Sana bir de nasihatim var: Yâ Cüneyd, **iyilik et, at denize, balık görmese de, Hâlık görür.**

Neşesi yüzünde, kederi kalbinde

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Müslümanda şu veya bu sebepten dolayı bir sıkıntı, bir keder olur. Ancak Müslüman, bu sıkıntılarına rağmen güler yüzlü tatlı dillidir, neşesi yüzünde, kederi kalbinde olur. O keder kalbde kalmalı, ben üzüntülüymüm diye başkasını üzmemeli. İnsanları üzme günahıdır. Allah'ın kullarını sevip, sevindirmek gerekir. Bir mümini sevindirenden, Allahü teâlâ razı olur.

Mübarek bir zattan, ağır bir hasta için dua istemişler. O zat, nesi varsa çıkarıp, **(Bunları falanca yerdeki şu fakire verin!)** demiş. Fakir, buna çok sevinmiş. O zata niye böyle yaptığı sorulunca, **(Allahü teâlânın bir kulunu sevindirirsek, Rabbimiz de duamızı kabul eder)** buyurmuş.

Başka mübarek bir zatın da, çok sevdiği bir arkadaşı hastalanmış. Bu zata, (Bana dua etsin) diye haber göndermiş. O zat da, **(Bir koyun kessin, fakirlere dağıtıp sevindirsin. Yapacağımız duanın kabul olması için, birinin sevindirilmesi lazım)** buyurmuş.

Birini üzünce, sabahlara kadar ibadet edip gözyaşı döksek, o hakkını helâl edip razı olmadığı müddetçe hiç faydası olmaz. Onun için, kalb kırmaktan çok sakınmalı. Çünkü kâfir olan nefsimizi tatmin etmek için, din kardeşimizi üzersek, Kâbe'yi yıkmaktan 70 kat daha büyük günaha gireriz.

Bir Müslüman varmış. Hiç kızdığını ve ağzından kötü söz çıktığını gören olmamış. Üstelik kendisine kötü davranana, kötü söyleyene iyilik eder, hediye verirmiş. Sebebini araştırmışlar, bir

neticeye varamayınca, hanımına sormaya karar vermişler. Gidip sormuşlar:

- **Sizin efendi hiç kızmaz mı?**

- Kızmaz olur mu hiç, hem de nasıl kızar.

- **Kızınca bağıırıp çağırır mı?**

- Bağıırıp çağırır, ama kızdığını biz anlarız. Kızınca bize mutlaka bir şey verir, mesela baklava getirir veya para verir. Altın verince, daha çok kızdığını anlarız.

Daha sonra, o zatı bulmuşlar. Bu işin hikmetini sormuşlar. Cevap vermeyince, ısrar etmişler. O zat buyurmuş ki:

- Öfkelenince, din kardeşimi karşımda düşünürüm. Öfkeli nefsim, **(Haydi başla, şuna haddini bildir!)** der. Nefsime, (Allah'tan kork! Sen Allah'ın düşmanısın, böyle bir düşmanı din kardeşime tercih etmem) derim. Hattâ zengin olması, refah içinde yaşaması için din kardeşime dua eder, hediyeler veririm.

Affından şüphe etmemeli

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Günah olan işlerde niyete bakılmaz. İyi niyetle de yapılsa, günah günahdır. Ama iyi işlerde niyetin önemi büyüktür. Yani her iyilik için, muhakkak sevab alınacak diye bir şey yoktur. Çünkü iyiliğin kabul olup olmadığını bilemeyiz. İhlâsla yapılmamışsa sevab alınmaz. Hangi iş olursa olsun, mutlaka Allah'ın rızasını düşünmeli. Rız olacağına emin olduğumuz işleri yapmalı.

Nasr suresi, çok büyük müjdedir. Bu sûrede, **(Allah'a tevbe, istiğfar eden, Onu mutlaka affedici bulur)** buyuruluyor. Ölünceye kadar tevbeyi terk etmemeli. Acaba affedildim mi diye şüphe de etmemeli. Çünkü şüphe eden, Rabbimize suizan etmiş olur. Allahü teâlâ affedeceğini, **(İnnehü=Mutlaka)** diye kesin bildiriyor. Unutmamalı, Allah verdiği sözden dönmez.

Bir insanın cebinde veya evinde çok kıymetli cevher olsa, aman hırsız çalmasın veya kaybolmasın diye 24 saat onu düşünür. Bundan daha çok hassasiyeti iman için göstermeli. Ölüm var, âhiret var. Cennet var, Cehennem var. Üçüncü bir yer yok. Siyahla beyaz var, gri yoktur. Yani ya iman ya küfür. Ya Cennet, ya Cehennem...

Seni hep gören var

Suç işleyen bir genci, zaptiyeler yakalayıp kırbaçla dövmeye başlarlar, ancak gençten hiç ses çıkmaz. Zaptiyeler, (Çok yorulduk, biraz ara verelim, sonra devam ederiz) derler. Kalabalığın içinde olan Bişr-i Hafi hazretleri gencin yanına gidip der ki:

- Bu kadar dayak yiyorsun, sesin hiç çıkmıyor. Acımıyor mu yoksa?

- Acımaz olur mu efendim? Delirecek gibi oluyorum.

- Peki, niye sesin çıkmıyor?

- Efendim, kalabalığın arasında sevdiğim kız var, şu an bana bakıyor, o beni görürken, erkekliğe leke süremem, ufak bir ses çıkaramam.

- Peki, Allahü teâlâ seni görmüyor mu? O sana bu kızdan daha sevgili değil mi?

Evliya zattan bu sözü duyan gençte, âni bir değişme olur:

- Evet, efendim. Kızdan vazgeçtim, bundan sonra Rabbimin rızası için çalışacağım.

Zaptiyeler de, dövmeyi bırakırlar. Genç, Allah demenin mükâfatını hemen görür. Sözünde de durup, ilim tahsili yapar, Evliya bir zat olur. Büyüklerin sözünde Rabbanî tesir vardır. Onun için, bu büyükleri tanımak büyük saadettir.

Kurtulanla beraber olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya sevgisinden yani haram ve mekruhlardan kurtulmanın çaresi, bu sevgiden kurtulmuş bir zatla beraber olmaktır. Böyle mübarek bir zat yoksa, onun talebeleriyle beraber olmalı. Talebeleri de yoksa, o zatın kitaplarını okumalı. Edeple okununca, o kitaplardan kalblere feyz akar.

Allahü teâlâ, bir kulunu severse, ona sevdiği evliya bir zatı tanıtır. Tanımamış olanlara kızmak yerine, onlara acımalı, tanımlarına yardımcı olmalı. Silsile-i aliyye büyüklerine talebe olmak, en büyük rütbedir. Bu rütbeden başka bir rütbe düşünmek, felakettir. Çünkü başka bir rütbe, zirveden aşağıya düşmektir. Gerçek rütbe sahibi bir talebe, hocasını incitmekten, sevgisini kaybetmekten çok korkmalı. Bu korku büyük nimettir, korku yoksa felakettir.

Dünyada en zor iş, hakla bâtılı ayırmaktır. Bu, insanın ilmiyle ve kendi aklıyla olmaz. Mutlaka bilen birisinden öğrenmesi gerekir. Silsile-i aliyye büyükleri, hakkı ve bâtılı tam ayırır. Onlara da hocaları bildirmiştir. İşte, o büyüklerin özellikleri şudur: Hepsi hocalarından, hocaları da kendi hocalarından nakletmişlerdir. Bu nakil, silsile yoluyla Resulullah'a kadar varır. Hocası Resulullah'a ulaşmayan, hakkı bâtıdan ayıramaz, bir yerde bid'ate düşer.

Büyüklerin bir talebesine sorarlar:

- Hep büyükler diyorsunuz, hocamız diyorsunuz, hocanız size ne öğretti?

- Şunu öğretti: Önünüze birbirine benzeyen 73 altın konsa ve size, (Bunlardan 72'si sahte, biri gerçek altındır. Siz ilk seferde bu gerçek altını bulacaksınız) dense, bulabilir misiniz? İşte büyükler bize, o ilk seferde gerçek altını bulmayı ve 73 fırka içinde doğru olan tek fırkayı öğretti.

- Herkes kendi altınını doğru biliyor, sizinkinin doğru olduğu nereden belli?

- İslamiyet, nakil dinidir, selim akla da zıt değildir. O doğru cevabı hocamıza hocası, ona da hocası, ona da onun hocası öğretmiştir. Bu silsile Peygamber efendimize kadar gider. Arada kopukluk olursa, bid'atler, sapıklıklar karışır. Arada kopukluk yoksa o yol doğrudur. Kendi yolunda kopukluk olduğunda şüphe eden, ihlâsla dua ederse, Allahü teâlâ ona doğruyu göstereceğine söz vermiştir.

İyi çığır açmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(Hayra delalet eden [yol gösteren, sebep olan, önderlik eden] o hayrı yapan gibi sevaba kavuşur. İyi bir çığır açana, onun sevabı ve kıyamete kadar onunla amel edenlerin sevabı kadar sevab yazılır. Kötü bir çığır açana da, onun günahı ve kıyamete kadar onu işleyenlerin günahı kadar günah yazılır)** buyuruyor.

Hasta yatan evliya bir zata, bir talebesi, (Efendim, buraya kim bilir ne kadar çok sevab yağıyor) der. Hocası, (Nereden biliyorsun?) diye sorar. Talebesi, (Efendim, bu kadar Müslümanlar, hem

imanlarını, hem ibadetlerini sizin eserlerinize borçlu. Yapılan bu hizmetlerden hâsıl olan sevabların bir misli size geliyor. Bunda zerre kadar şüphemiz yok) der. Hocası, (Evet bu yazılan kitaplar, raflarda kalmıyor, kardeşlerimiz dağıtıyor. Bu sevablar yalnız bize gelmiyor, hizmet eden kardeşlerimiz de bu sevaba ortak oluyorlar) buyurur.

Ehl-i sünnet âlimlerinin en çok sevdikleri şey, nakli esas alarak hazırladıkları kitaplarının okunması ve dağıtılması suretiyle, İslamiyet'in yayılmasıdır. Bu büyüklerin hayatının özeti üç maddede toplanır:

1- İlim öğrenmek: Bu kıymetli kitaplarda yazılı olanlar, Ehl-i sünnet âlimlerinin sözleridir, nasihatleridir. Bunları okuyan hakkı bâtıdan ayırır, asla doğru yoldan sapmaz.

2- Başkalarına öğretmek: Bu kitapları her tarafa yaymalı. Bir gün Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlâ, benim halifelerime rahmet etsin)** buyurdu. (Ya Resulallah, sizin halifeleriniz kimlerdir?) diye sorulunca, **(Dinimi yayanlardır)** buyurdu. Her zaman, her yerde bu hizmete koşmalı. Kıymetli kitapları yaymayan ve hizmetlere yardımcı olmayan, talebe olamaz. Bu ikisini yapanı alnından öperler, çünkü bu peygamberlik vazifesidir. Bu vazifeyi yapana Peygamber efendimiz şefaet edecektir.

3- Birbirimizi sevmek: Tarih boyunca milletler, cemiyetler, devletler hep içeriden yıkılmıştır. Fitne içeriden olur. Arkadaşını üzecek, fitneye sebep olacak bir söz söyleyene **sus** diyen, yüz şehit sevabı alır. (Allah'tan kork, arkadaşının bu kadar iyiliklerini görmeyip bir hatasını söylüyorsun, ayıptır) diyerek onu susturmalı. Mümin, müminin arkasından dua eder, münafık gıybet eder.

Sonra yaparım diyen helak olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu din bize çok zor şartlar altında geldi. Çok emek ve gayretle, çok zahmetle, çok fedakârlıkla bize ulaştı. Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin hayatını okuyan, bunu görür. Bazıları, talebeleriyle ve yakınlarıyla dahi görüşmeyip, kitap hazırlamakla uğraşmışlardı. Bazıları, istirahat etmeyi, gezmeyi bırakmışlar, bayramlarda bile kitap yazmışlardır. Bu zatlardan birinin hanımı anlatır:

Bayram namazını kılıp eve geldi. Bir bayramlaşmadan sonra, hiç laf etmeden masasına geçip hep kitap yazdı. (Efendim, bayramda bir yere gitmeyecek miyiz?) diye sordum. **(Bu kitaplar varken ben bir yere gidemem. Herkes istediği yere gitsin, bayramlaşsın)** diye cevap verdi. Üç-dört gün, bayram boyunca hiç kitabın başından kalkmadı.

Bu zatın bir talebesi de şöyle anlatır:

Bir gece saat iki buçukta bizim kapı çaldı. Eyvah dedim, herhalde bir hastalık veya önemli bir şey var. Dışarı çıktım. Mübarek hocamın elinde kâğıt vardı. Efendim, hayırdır inşallah dedim. **(Bir mesele uyukumu kaçırdı. Kitaba bir ilave yaptım. Bunu yarın matbaaya götürün, şuraya ilave edin!)** buyurdular. (Peki, efendim) dedim, ama (Niye sabah değil de şimdi getirdiler?) diye içimden düşünürken, **(Ya sabaha kadar ölürsem? Bu kâğıdı size kim verecek, kim tarif edecek? Sabaha kadar yaşayacağımı bilemediğim için, benden sonra bu unutulur, kalır diye, sizi bu saatte rahatsız ettim)** buyurdular. Sonra böyle düşündüğüm için hemen tevbe ettim.

Görüldüğü gibi, bize dinimizi doğru olarak öğreten bu kitaplar kolay yazılmadı. Yine aynı zat buyuruyor ki:

Bu kadar çok kitabı nasıl okudunuz, bu kadar kitabı nasıl yazdınız, ev bark, çoluk çocuk, iş güç varken, bunca kitabı, üstelik bu imkânlarla bir ömre nasıl sığdırdınız diye soranlara cevabımız şöyledir:

(Helekel müsevvifûn) yani (Sonra yaparım diyen helak oldu) hadis-i şerifini kendime rehber edindim. Hayatımda, bu işi biraz sonra yaparım diye bir düşüncem olmadı. Bir işi, yarına değil, birkaç saat sonraya bile bırakmadım. O anda yapıp, ilk fırsatta bitirirdim. Gece veya gündüz, evde veya dışarıda, nerede olursa olsun, işi ertelemedim. Biraz sonra yaparım demedim. İşte Allahü teâlâ bana, bundan dolayı çok başarı verdi. Bizi seven de, bizim gibi bu hadis-i şerifi rehber edinmeli, bugünün işini yarına bırakmamalıdır.

Âhirette en önemli sual

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âhirette sorulacak en önemli sual şudur: **(Kulum, bunu ne**

maksatla yaptın?)

Bu sualin iki türlü cevabı vardır: Ya Allah rızası için veya nefsimiz için. Allah rızası için yapan kurtulur, nefsinin menfaati için yapan yanar. **(İhlâssız amel, yani Allah rızası için olmayan ibadetler, hizmetler, işler, içi boş çekirdeğe benzer)** buyurulmuştur. Bu çekirdek ekilse, içi boş olduğu için çimlenemez, ağaç olamaz, meyve veremez. Bu çekirdeği yemek istesek, içi boştur, yenmez. Boş çekirdeği ateşe veya çöpe atarlar.

Sonsuz hayat için Allah rızasını bırakıp da, üç günlük dünya için başkalarından bir aferin almak maksadıyla çalışmak çok yanlıştır. Bu kısa hayat, çok uzun da olsa sonu vardır, sonsuz hayatın yanında hiç kıymeti yoktur.

Bir Ehl-i sünnet âlimi buyuruyor ki:

Din için yapılan hizmetler, Cennetten dünyaya inen sofradır. Bunun sahibi kimse olamaz. Kim eğer bunu sahiplenmeye kalkarsa, yanar gider. Maddî olsun, manevî olsun, kavuşulan bir nimetin zerresini şahsından bilen yanar. Hepsi Allah'ın izniyle, büyüklerin bereketiyledir. Çünkü biz bu yoldan habersizdik, başka bir yoldaydık. O mübarek zatlar, bizi o yoldan aldı, bu yola koydular. O hâlde bu yola girdikten sonra, bu yolda yapılan her hizmet, her nimet, o mübarek zatlara aittir. Onlara ait olan bu yolda, insan kendi menfaati için ne düşünebilir? Sadece o yoldan kaymamaya, o yolda yaşamaya dikkat eder.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Eğer Allahü teâlâ size böyle bir yol nasip ettiyse, bu öyle kıymetli bir yol ki, bu yolda olanlar, günahkâr, fâsık da olsa, hepsi azizdir ve makbuldür.

Bu kıymet, o kişinin şahsından değil, yolun kıymetinden dolaydır.

Şah-ı Nakşibend hazretlerinin şöyle bir duası var:

Yâ Rabbi, bana mutlak kavuşturucu bir yol ver ki, bu yolda olanlar, bu büyükleri tanıyanlar mahrum kalmasınlar, kolayca nimete kavuşsunlar.

Bu öyle bir yol ki, Cenab-ı Hakk'ın rızasına mutlak kavuşturucudur. Dünyada olmazsa ölürken, ölürken olmazsa kabirde, bu da olmazsa mahşerde veya Cennette mutlaka kavuşur.

Böyle mutlak kavuşturucu olan bu yolun kıymetini bilmeli, başka yollara sapmamalı, başkalarının da, bu yola girmesi için çalışmalı.

Felaketten kurtuluş çaresi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanlar, Allahü teâlâyı anmaktan ne kadar uzaklaşırlarsa, o kadar büyük felaketlere, bela ve musibetlere uğrarlar. Cemiyet, fert ve aile olarak Allahü teâlânın emirlerinden ve yasaklarından ne kadar uzaklaşırsak, başımıza o kadar sıkıntı gelir. Hâlbuki herkes çareyi başka yerde arıyor. Esas çare Allah demek, dine uymaktır. Felaketler, musibetler, bu çareye başvurulmadan düzeltilemez. Düzeltmeye uğraşmak, boşuna gayrettir. Bu, çok parayla ve kabiliyetle, unvan ve rütbeyle olacak iş değildir. Dibi delik kovanın içine, ne kadar su koyarsak koyalım, kova dolmaz. Bir kovanın suyla dolması için, önce dibinin delik olmaması, sağlam olması gerekir.

Cenab-ı Hakkın emir ve yasaklarından uzaklaştığımız zaman, önce şahsımıza, sonra ailemize, çocuğumuza, komşularımıza, şehrimize, sonra da memleketimize, akla gelmedik sıkıntılar mutlaka gelir. Âdem aleyhisselamdan beri böyle olmuştur. Azan kavimler, yerle bir olmuştur. **(Önceki ümmetlerin her birine çeşitli fitneler [imtihanlar] verildi. Benim ümmetimin fitnesi, mal, para toplamak olacaktır)** hadis-i şerifini düşünmeli, paraya, mala düşkün olmaktan sakınmalıdır.

Ramazan-ı şerifin bereketi

Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde, **(Beni unutursanız, rızkınızı daraltırım)** buyuruyor. Allah'ı unuttur, dünyaya dalarsak, iman, sağlık, mal, insanlık, merhamet rızkı ve daha nice rızıklar daralır. Ramazan-ı şerifte, Cenab-ı Hak çok zikredildiği için, oruç tutulup, Kur'an-ı kerim okunduğu için, merhamet çoğaldığı için, iftarlar, zekâtlar, fıtralar verildiği için, başta iman rızkı olmak üzere, maddî ve manevî rızıklar artıyor. En ipe sapa gelmeyen kimse bile, dinden imandan bahsediyor. Müslümanlar daha çok ibadete sarılıyor, camiler doluyor. Hastaneler ise diğer aylardaki gibi dolmuyor. Çünkü sıhhat rızkı bollaşıyor. Oruç tutan, sıhhatli olur. **(Mide tehi, ten dürüst. Sine tehi, din dürüst)**, yani (Mide boşsa, vücut sıhhatli olur. Kalb boşsa, dinimiz sağlam olur) buyuruluyor. Demek ki, kalbde

dünya yoksa, parayla, pulla, mal ve makamla, yani kalb bunların sevgisiyle dolu değilse, onun dini sağlamdır.

Fırsatı ganimet bilmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir balıkçı, tekneyle falan değil, büyük gemilerle balık avlıyormuş. Evliya bir zatın yanına gelir dua ve nasihat ister. O zat balıkçıya der ki:

- Bak kardeşim, gemidesin, denizde dolaşıyorsun, büyük bir balık sürüsüne rastladın, **(Bugün kalsın, yarın yakalarım)** der misin?

- Elbette demem efendim, yarın değil, bir saat sonra elden kaçabilir. Geciktirmeden hemen yakalamaya çalışırım.

- İşte Allahü teâlâ da, kullarına dünyada böyle fırsatlar verir, ama ahmaklar, **(Biz onu yarın yakalarız)** derler. Onun için biz onlar gibi ahmak olmayalım, balık sürüsünü görünce hemen yakalayalım. Bir kimse, bu fırsatları kullanmayıp da, **(Daha sonra, yarın öbür gün yaparım)** derse, o sürü elden gider. Sonra üzülmesinin de hiç faydası olmaz.

Sağlıklı olmak, akli başında olmak, imanlı olmak, Ehl-i sünnet âlimlerini tanımak, onların bildirdiği şekilde dinimize hizmet etmek, birer nimet ve fırsattır, bu fırsatı kaçırmak çok tehlikelidir. Üstelik yarına çıkacağımız da belli değil. Gün bugün, an bu andır. **(Yarın yaparım diyen helak oldu)** buyurulmuştur.

Başarılı olmak için

Hangi konuda olursa olsun, başarılı olmak isteyen, din büyüklerimizin yoluna sarılmalı. Onların yolunda, işi geciktirmek yoktur. Araya **sonra** kelimesi girdi mi, o iş sürüncemede kalır, unutuluruz, bir mani veya başka bir iş çıkar, hastalık olur, ölüm olur, bir daha o işi yapamayız. Daha sonra yapılsa bile, dine uyulmayıp, gecikmenin verdiği zarardan kurtulamayız. Helak olmamak için, hayırlı işleri tehir etmemeli, bir an önce yapmaya çalışmalı.

Bir gün bu ömür bitecek. Elli veya yüz sene sonra, hiç kimse kalmayacak. Çünkü Cenab-ı Hakk'ın takdiri öyle, her yüz senede bir bütün insanlar değişir. Yani 5 milyar insan, yüz sene sonra gider, yüz sene sonra, başka bir 5-6 milyar gelir. Hiçbir şeye aldanmamalı,

kanmamalı, kandırılmamalı. Allah var, bunu hepimiz biliyoruz. Bizi o yarattı, rızkımızı o veriyor, onun varlığıyla varlıkta duruyoruz. Hepimiz ona döneceğiz. Hesap kitap var, ölüm var, Cennet ve Cehennem var. Bu ikisinden başka gidecek yer de yok, ikisi de sonsuz. O hâlde, Allah'ın rızasının olduğu yere, yani Cennete gitmek isteyen, Cennete götürecek işler yapmalı, cehenneme götürecek işlerden sakınmalıdır.

Âyet-el kürsi okumak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âyet-el kürsiyi ihlâsla okuyanın, insan ve hayvan hakları ve farz borçlarından başka bütün günahları affolur. Yani tevbeleri kabul olur. Peygamber efendimiz, **(Bir mümin bir Âyet-el kürsi okuyarak bütün ölmüşlerin ruhuna hediye etse, müminlerin kabirleri gözün göremeyeceği şekilde genişler ve o ölümler de bunun ruhuna dua ederler)** buyuruyor. Hazret-i Ali de, (Kabir azabından kurtulmak için, Âyet-el kürsiyi çok okumalı) buyuruyor.

Din büyükleri, her zaman evden çıkarken mutlaka Âyet-el kürsiyi okurlardı. Âyet-el kürsi, mutlak koruyucudur. Bir gün İmam-ı Rabbani hazretleri hanımıyla beraber otururken, pencereden, gelip geçen insanlara bakarken güler. Hanımı, (Niye güldün?) diye sorunca buyurur ki:

(Bir Müslüman gördüm, geçerken şeytan sağından saldırdı, oradaki melek başına bir topuz vurdu, sola geçti. Oradan da saldırdı, soldaki melek bir topuz daha vurdu, önüne geçti. Bir topuz daha yedi, arkasına geçti. Oradan da topuzu yiyince rezil oldu, defolup gitti. O kimseye zarar veremedi. Çünkü bu mümin evinden çıkarken Âyet-el kürsi okumuştı. Âyet-el kürsi okununca melekler onun etrafında bir halka yapar, şeytan yaklaşamaz. Yatarken okununca, yine yaklaşamaz. Saldırmak isteyenleri de melekler böyle perişan ederler. Onun için eve girip çıkarken, yatarken Âyet-el kürsiyi okumalı.)

Bir zat da, işi için bir başka memlekete gitmiş. Hanımı o gün çamaşır yıkamış, bütün gün çok yorulmuş ve yatmış. Hırsızlar, (Nasıl olsa ev sahibi yok, bu gece bu evi soyalım) demişler. Gece gelmişler, bir bakmışlar ki evin etrafı yarıya kadar duvarla çevrili. Çok

denemişler, eve girememişler. İkinci gece gelmişler, bu sefer duvar tepeye kadar çevrili. Yine bir şey yapamadan gitmişler. Üçüncü gün hırsızlar, evin sahibini çarşıda görünce, yanına gelip, (Amca, bizi mazur gör, acayip şeyler olduğu için anlatıyoruz. Sen gidince, senin evi soymaya geldik, fakat soyamadık. Gündüz evin etrafında duvar yoktu. Gece gelince evin etrafında yarım duvar vardı. İkinci gün geldik, bu sefer duvar tepeye kadardı) demişler. Adam eve gelince hanımına anlatmış ve (Ne dua ettin ki böyle olmuş?) diye sormuş. Hanımı, (Birinci gün çok yorgundum, Âyet-el kürsiyi tamamlayamadan uyumuşum. İkinci gün tam olarak okuyup yattım) demiş. O hâlde, her fırsatta Âyet-el kürsi okumayı ihmal etmemelidir.

Bir insanın kıymeti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Silsile-i aliyye büyüklerinin yolunda dinimize hizmet eden herkes çok kıymetlidir. Kimse kimseyi hafife alamaz. Birbirimizi sevelim. Kendimizi bir şey zannetmeyelim. Hiçbir Müslümanı hakir görmeyelim. Çok sarhoşlar imanlı gitmiştir. Nice âlim veya şeyh geçinenler de imansız gitmiştir. Fâsık bile olsa, Ehl-i sünnet itikadında olan bir müminin kalbindeki nuru dünyaya çıkarsalar, imanının nuru güneşin zıyasını kapatır. Mümin o kadar kıymetlidir.

Hazret-i Ömer, halifeliği zamanında bir orduyu İran seferine göndermişti. Askerler gittikten sonra bir gün hazret-i Ömer oturduğu yerde, **üç kere** sesli olarak (**Lebbeyk**) yani (**Buyur, söyle!**) dedi. Kimse buna bir anlam veremedi, sormaya da kimse cesaret edemedi. Bu sefere çıkan ordunun komutanı, bir askere, derinliğini ölçmek için nehre girmesini söylemişti. Asker, (Efendim, yüzme bilmiyorum, bir şey olursa boğulurum) deyince, (Emrime karşı mı geliyorsun, atla!) dedi. Asker nehre girdi, hakikaten birden su derinleşti, asker kendini kurtaramadı, boğulurken, (**Yâ Ömer**) diye **üç kere** bağırdı.

Ordu seferden döndü. İran fethedilmiş, asırların Pers imparatorluğu yok edilmişti. Ganimet bol, tonlarca altın gelmiş, askerler zengin olmuştu. Herkes neşeli, fakat hazret-i Ömer hiç gülmüyordu, dönüp de bakmadı bile. Komutan, (Şu kadar ganimet aldık, koca İran'ı topraklarımıza kattık) diye sefer hakkında bilgi

veriyordu. Hazret-i Ömer hiç oralı değildi. Sonra, **(Askerim nerede)** diye sordu. Çok asker şehit olmuştu. Komutan, (Efendim, hangi asker?) diye sordu. Hazret-i Ömer, (O nehirde boğulan askeri soruyorum. Ey komutan, keşke İran'ı almasaydın, bu hazineleri getirmeseydin de, o askerin ölümüne sebep olmasaydın. Bir insanı öldürmenin dehşetini biliyor musun? Maide sûresinde, **(Bir insanı öldürmek, bütün insanları öldürmek gibidir, bir insanı ölümden kurtarmak da, bütün insanları ölümden kurtarmak gibidir)** buyuruluyor) dedi. Sonra kılıcını çekip, başını vurmak üzereyken durdu: (O askerin diyetini almak için seni öldürmem gerekir. Ama benden sonra âdet olur, böyle bir çığır açılabilir ve düzen bozulur diye korkuyorum, onun için seni öldürmüyorum. Ancak hemen git, o yiğidin ailesine diyetini öde!) dedi.

İmanlı olmanın iki şartı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Amentü'deki altı şeye inanmak, imandır. Ama bu iman, bir müminde var olması iki şarta bağlıdır. Birincisi, **gayba iman**, yani görmeden, kendi aklına, bilgisine danışmadan inanmaktır. İkincisi, **hubb-i fillah ve buğd-i fillah**tır. Bu iki şart yoksa, Amentü'deki altı şarta inansa da mümin olamaz.

Büyükler, (Kelime-i şehadet getiren Müslüman, Rabbimizin evliya kuludur) buyuruyor. Allahü teâlânın evliya kulunu kırmak gadab-ı ilahiye sebep olabilir. Cenab-ı Hakk'ın en çok sevdiği ibadet, Müslümanların birbirini sevmesidir. Nasıl ki, namazın şartı vaktin girmesidir, imanın şartı da hubb-i fillah buğd-i fillah'tır. Yani, Müslümanları Allah için sevmek, Allah düşmanlarını da, Allah için sevmemektir. **(Hocasını inciteni seven köpekten aşağıdır)** buyuruluyor. Allah'a karşı olanı seven de, elbette daha aşağı, daha kötüdür. Tabî bu düşmanlık, saldırmak değil, kalble olan buğuzdur. Allahü teâlâ insanın dışına değil, kalbine, niyetine bakıyor.

Zahirin çok büyük nimetlere kavuşması, bâtının da çok büyük nimetlere kavuştuğunu göstermez. Zahirde çok büyük ibadetler, çok iyi hizmetler yapmak, gadab-ı ilahiye uğramaktan korumaz. Gadab-ı ilahiden Allah korkusu korur. En kıymetli mümin, yalnız camide, ibadette değil, büyüğünün, küçüğünün veya hanımın yanında, her

yerde her zaman Allah'tan korkandır. Böyle mümin, Allah'ın en değerli kuludur, kalbi çok kıymetlidir. Bu kalbi kırmaktan çok sakınmalıdır.

Çok sevabım var diye sevinen kimse, bazı müminleri üzmüş veya verdiği sözde durmamış olabilir. Bazılarına yan gözle bakmış yahut onları ayakta bekletmiş, kalblerini kırmış olabilir. Bunların hepsi kul hakkına sebep olur. Medresede büyükler, talebelerini imtihana kaldırır, ama kendileri, kürsüde oturmazlardı. Onlar da, ayakta dururlardı.

Peygamber efendimiz, müminin kalbi kırılmasın diye, yan gözle bakmaz, boynunu çevirip konuşmaz, bütün vücuduyla ona dönerdi.

Allahü teâlâ, maddî veya manevî, ne kadar nimet verirse, kul o kadar alçak gönüllü olmaya mecbur, hattâ mahkûmdur. Aksi hâlde bu devlet kuşu uçar gider. Yani Allah'ın rızasından ve Cennetten mahrum kalınır.

Kim Allah içinse

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kalbini Allahü teâlâyâ bağlayana mutlaka yardım gelir. Kalbini insanlara bağlayan ise, dertten kurtulamaz. İnsanlar genelde, kendi menfaati için iyilik yapar. Menfaati bitince de zarar verebilir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Bir kimse, kötü insanların kızacakları şeyde Allahü teâlânın rızasını ararsa, Allahü teâlâ onu, insanlardan gelecek zararlardan korur. Bir kimse de, Allahü teâlânın kızacağı şeyde, insanların rızasını ararsa, Allahü teâlâ onun işini insanlara bırakır.)

Bu bir tercih meselesidir. Bu tercih, kalbden, ihlâsla olmalı. Yine Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlâ, sizin şeklinize, görünüşünüze ve mallarınıza değil, kalblerinize ve amellerinize [o işi ne niyetle yaptığınıza] bakar)** buyuruyor. Nasihat isteyen birine, Veysel Karani hazretleri buyurur ki:

- **Sen Allah'ı biliyor musun?**
- Elbette biliyorum.
- **Başka bir şeyi bilmesen de olur.**
- Bir nasihat daha eder misiniz?

- Allah seni biliyor mu, görüyor mu?

- Elbette biliyor, görüyor.

- Başkası bilmesede, görmesede olur.

Şimdi, insanların çektiği bütün sıkıntılar (Başkası ne der?) düşüncesinden ileri gelmektedir. Abdülkadir Geylani hazretlerine, (Siz ne mübarek bir zatsınız) demişler. **(Nereden biliyorsunuz?)** diye sormuş. (Herkes sizi sevip övüyor) demişler. **(Bu insanlara güven olmaz, bugün sever, yarın söver. Biz insanlar sevsin diye değil, Allah sevsin diye Müslümanız)** buyurmuş. Müslümanlığın içinde hep faydalı şeyler vardır. Hem dünyada hem de ahirette, her yerde rahat etmek isteyen Müslümanlık dairesinin dışına çıkmamalıdır.

Bu dünyada insan, Allahü teâlâyâ kıymet verip, Onun rızasını gözetirse, Allah da, o kuluna o kıymeti verir. Yani, kim Allah içinse, Allah da onun içindir. Peygamber efendimiz, **(Herkes sevdiğiyle beraber olacaktır)** buyuruyor. Herkes kimi mabut kabul ederse, kime kulluk ederse, onunla beraber olacak. Kula kul olanlar, Cehennemde onlarla beraber olacak. Allah'a kul olanlar Allah'ın razı olduğu yerde, Onun sevdikleriyle beraber Cennette olacaktır.

Din kardeşini tenkit

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Eshab-ı kiramın hiçbiri, hiçbir sahabiye kötülememiştir. Allahü teâlâ, Eshab-ı kiramı, diğer kıymetli vasıflarıyla değil, güzel ahlaklarıyla, birbirlerini sevmekle övüyor, **(Onlar birbirlerini çok severler, birbirlerine çok merhametlidir, ama Allah düşmanlarına karşı çok çetin ve metin idiler)** buyuruyor.

Bir talebe, hocasına gelip, arkadaşlarının kusurlarını anlatırken, o mübarek zat buyurur ki:

Sen arkadaşlarını böyle tenkit edersen, nifak yolundasın demektir. Kendini bu felaketten koru, tövbe et! Senin yaptığın bu tenkit, zamanla bizi hedef alır. Âhirette, bana bunu söylemedin demeyesin diye seni ikaz ediyorum.

Nifak, sıkıntılardan, yanlışlardan doğar. O tenkit sonunda nifaka, ondan sonra da o yoldan ayrılmaya, yol açar.

Büyükler, **(Kendini Frenk kâfirinden, uyuz köpekten üstün**

gören, Allahü teâlâyı tanıyamaz) buyuruyor. Nerede kaldı ki iman eden, hele hele cihad eden, büyükleri tanıyan ve seven bir din kardeşine, birkaç kusurundan dolayı kin ve düşmanlık beslesin!

Bir mürşid-i kâmilin talebesine ne yapılsa, hocasına gider. Çünkü büyük zatlar, **(Her talebemiz bizim evladımızdır)** buyuruyor. Evlada yapılan babaya yapılmış gibidir. Onlar talebelerine evlatlarından daha çok düşkün olurlar.

Din kardeşini sevmeyen, hocasını da sevmemiş olur. Ehl-i sünnet âlimlerini veya Eshab-ı kiramı sevmeyen, Resulullah'ı sevemez, Resulullah'ı sevmeyen de Allahü teâlâyı sevemez.

Nimete şükür

Kur'an-ı kerimde, **(Verdiğim nimete şükrederseniz arttırırım, şükretmezseniz elinizden alıp acı azap ederim)** buyuruluyor.

Allahü teâlânın bu dünyada bir kuluna vereceği en büyük nimet, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi bir sevdiği kulunu, ona tanıttırmasıdır. Bu tanımak nimeti nasıl artacak? İki şeyle artar:

Birincisi, o mübarek zatın eserlerini okumak ve okutmak için çalışmak. Çünkü Peygamber efendimiz, **(Benden duyduğunuzu başkasına anlatın)** buyuruyor.

İkincisi, din kardeşlerini, özellikle de o zatın diğer talebelerini çok sevmek. Hattâ kendinden daha çok sevmek. Kendinden daha çok sevecek ki, o zaman sevgilinin sevgilisi olacaktır.

His, akıl ve kalb kuvveti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ insanlarda üç kuvvet yaratmıştır:

Birincisi, his kuvvetidir. Yani görüyor, işitiyor, tat alıyoruz. Bu his kuvveti hayvanda da vardır. Hatta bazı his kuvvetleri hayvanlarda daha kuvvetlidir. Mesela kedi karanlıkta da görür. Köpek çok kuvvetli koku alır.

İkinci kuvvet akıldır. Allahü teâlâ akıllı yalnız insana vermiştir. Akıl hayvanlarda yoktur. Hafıza, hesap yapmak, sebep, netice araştırmak, yani bütün fen bilgileri, tıp bilgileri, ne varsa, hepsi akılla, idrakte, düşünceyle olur. Dolayısıyla akıllı bir insanın bu yaptıklarını, insana en yakın hayvan olan ata yaptırmak için, binlerce sene uğraşılsa, hiçbirini öğrenemez ve yapamaz.

Üçüncü kuvvet ise, kalb kuvvetidir. Allahü teâlâ bazı müstesna kullarının kalbini güçlü kılıyor, gözünü açıyor. Onlar oturduğu yerden Cenneti, Cehennemi görebiliyorlar. Onlar Cenab-ı Hakk'ın has kullarıdır.

Yanmayan et

Bir adam, kasaptan birkaç kilo et alır. Eve giderken ezan okunur. Önünden geçtiği caminin dergâhında çok büyük bir zat varmış. Şimdi ne yapsam diye düşünür. Camiye gitmezsem âhiretimi kazanamam, gidersem koyduğum yerde et kokabilir veya eti kediler yiyebilir diye düşünür. Eti oraya bırakır ve cemaati kaçırmamak için camiye girer. Namazdan sonra heyecanla ete bakmaya gider. Etin, orada sağlam, kokmadan durduğunu görür. Eti alıp eve götürür, pişirmesi için hanımına verir. Et, saatlerce tencerede kaynar, ancak pişmez. Kanı bile üzerinde durur, hiçbir değişiklik olmaz. Merakla eti ateşe tutar, et yine yanmaz. Adam eti alıp, doğru evliya zatın yanına koşar. (Hocam, namaz kılmak için bu eti burada bırakmıştım. Bu ette bir iş var, kaç saattir kaynadığı halde zerresi pişmedi, ateşe tuttum ateş yakmadı) der. O zat, (Yani bu et bizim dergâhta on dakika kaldı mı?) diye sorar. Evet cevabını alınca, (Bizim dergâhta on dakika kalan et yanmaz) diye cevap verir. İşte bu büyüklerin dergâhında bulunanlar, onları sevip kitaplarını okuyanlar da yanmaktan kurtulurlar.

Eshab-ı Kiram da, Peygamber efendimizle namaz kılmışlar, onun sohbetlerinde bulunmuşlardı. Et bir mübarek zatın dergâhında bir müddet kalmakla yanmazsa Resulullah'ın sohbetinde bulunan, hiç yanar mı?

Hocayı seven talebesini de sever

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Tasavvuf talebesinin biri, arkadaşını hocasına şikâyet eder, (Onu sevmiyorum) der. Hocası ona sorar:

- Kardeşim, o arkadaş senin iman ettiğin gibi, Allahü teâlâyâ iman etmiyor mu? Kur'an-ı kerime, Muhammed aleyhisselama inanmıyor mu? Ehl-i sünnet itikadında değil mi? Namazını kılmıyor mu? Hocasını sevmiyor mu, onun yolunda değil mi? Yapılan hizmetlerimize katılmıyor mu?

O talebe, şikâyetçi olduğu arkadaşının bunları yaptığını söyleyince mübarek zat tekrar sorar:

- Peki, kardeşim, geriye onu sevmemek için ne sebep kaldı? Elbette sadece nefsimiz kaldı. Nefse uymazsak severiz.

Büyük zatların talebeleri, tek tek, hocalarını temsil eder. Yani hepsine hocalarına olduğu gibi hürmet etmek gerekir. Buna çok dikkat etmeli, her talebeyi hocasının evladı gibi bilmeli, duasını almaya çalışmalı. Büyükleri daha çok sevmek için önce talebelerini sevmek gerektiğini unutmamalı. Eskiden, talebelerin her biri, arkadaşının uyumasını beklerdi, uyuyunca da gidip onun ayaklarının altını öperdi. Yani aşk derecesinde birbirlerini severlerdi. Bu yoldaki arkadaşlarının kıymetini bilirlerdi.

Hocaya muhabbet, talebelerin birbirlerini sevmesiyle olur. Bir talebede bu sevgi yoksa, hocasını da, diğer büyükleri de sevmiş olamaz. Seviyor görünebilir, ama gerçekte sevgi yoktur. Seven, sevdiğinin elini sürdüğü yeri de sever. Yani bilse ki hocası buraya elini sürdü, talebe oraya âşık olur. Nitekim büyükler, **(Bir mübarek zat, bir yere elini sürse, insan oraya rabıta etse, muhabbetle bağlansa, feyiz alır)** buyurmuşlardır. Böyle yapmakla, o büyük zat hatırlanmış olur.

Hubb-i fillah ve **buğd-i fillah** yani Allah'ın dostlarını Allah için sevmek, Allah'ın düşmanlarını da Allah için sevmemek, imanın şartıdır. Allah'ın düşmanı kim? En baş düşman nefsimizdir. Peki, Allah'ın düşmanı olan nefsi seven, onun arzularının peşinde giden, onu dinleyen, nasıl Allah'ın sevgili kulu olur? Allahü teâlâ, **(Müminleri Allah için sevin!)** diyor. Nefs ise, ona buna kızıyor. Allah'ın düşmanı olan nefsimizi sevindirmek için, Allah'ın dostu olan Müslümana kızılır mı, buğz edilir mi hiç? Allah korusun insanın imanı zedelenir. İnsan Allah'ın dostuna karşı vazifesini yapmayıp da, kendi nefsini severse, maazallah, bu onu Allah'a düşmanlığa sürükler.

Hocayı seven talebesini de sever

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Tasavvuf talebesinin biri, arkadaşını hocasına şikâyet eder,

(Onu sevmiyorum) der. Hocası ona sorar:

- Kardeşim, o arkadaş senin iman ettiğin gibi, Allahü teâlâyâ iman etmiyor mu? Kur'an-ı kerime, Muhammed aleyhisselama inanmıyor mu? Ehl-i sünnet itikadında değil mi? Namazını kılmıyor mu? Hocasını sevmiyor mu, onun yolunda değil mi? Yapılan hizmetlerimize katılmıyor mu?

O talebe, şikâyetçi olduğu arkadaşının bunları yaptığını söyleyince mübarek zat tekrar sorar:

- Peki, kardeşim, geriye onu sevmemek için ne sebep kaldı? Elbette sadece nefsimiz kaldı. Nefse uymazsak severiz.

Büyük zatların talebeleri, tek tek, hocalarını temsil eder. Yani hepsine hocalarına olduğu gibi hürmet etmek gerekir. Buna çok dikkat etmeli, her talebeyi hocasının evladı gibi bilmeli, duasını almaya çalışmalı. Büyükleri daha çok sevmek için önce talebelerini sevmek gerektiğini unutmamalı. Eskiden, talebelerin her biri, arkadaşının uyumasını beklerdi, uyuyunca da gidip onun ayaklarının altını öperdi. Yani aşk derecesinde birbirlerini severlerdi. Bu yoldaki arkadaşlarının kıymetini bilirlerdi.

Hocaya muhabbet, talebelerin birbirlerini sevmesiyle olur. Bir talebede bu sevgi yoksa, hocasını da, diğer büyükleri de sevmiş olamaz. Seviyor görünebilir, ama gerçekte sevgi yoktur. Seven, sevdiğinin elini sürdüğü yeri de sever. Yani bilse ki hocası buraya elini sürdü, talebe oraya âşık olur. Nitekim büyükler, **(Bir mübarek zat, bir yere elini sürse, insan oraya rabita etse, muhabbetle bağlansa, feyiz alır)** buyurmuşlardır. Böyle yapmakla, o büyük zat hatırlanmış olur.

Hubb-i fillah ve **buğd-i fillah** yani Allah'ın dostlarını Allah için sevmek, Allah'ın düşmanlarını da Allah için sevmemek, iman şartıdır. Allah'ın düşmanı kim? En baş düşman nefsimizdir. Peki, Allah'ın düşmanı olan nefsi seven, onun arzularının peşinde giden, onu dinleyen, nasıl Allah'ın sevgili kulu olur? Allahü teâlâ, **(Müminleri Allah için sevin!)** diyor. Nefs ise, ona buna kızıyor. Allah'ın düşmanı olan nefsimizi sevindirmek için, Allah'ın dostu olan Müslümana kızılır mı, buğz edilir mi hiç? Allah korusun insanın imanı zedelenir. İnsan Allah'ın dostuna karşı vazifesini yapmayıp da, kendi nefsini severse, maazallah, bu onu Allah'a düşmanlığa sürükler.

Bu gafletin sebebi ne?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyüklerden bir zat, bazı talebelerin, bütün ikazlarına rağmen yine nefislerine uyduklarını, oyun, eğlence peşinde koştuklarını görünce der ki:

(Her müslüman, kendini boğulmak üzere olan biri gibi göremiyorsa, imdat diyemiyorsa, kendini iflas etmiş saymıyorsa, sıkıntıdan kurtulamaz. Oyun, eğlence nefse hoş gelir. Nefsini Allah'ın düşmanı bilmeyen, onun her arzusuna peki diyen, onun tuzağına yakalanmıştır.)

Seyyid Abdülkadir-i Geylani hazretleri, anneden seyyid, babadan şeriftir. Daha kundaktayken ramazan-ı şerifte gündüzleri emmez, iftardan sonra emermiş. Hattâ o yıl ramazan ayının sonunda hava bulutlu geçmiş. Ramazanın çıkıp çıkmadığında tereddüt hâsıl olmuş. Annesine çocuğun süt emip emmediği sorulmuş. Emmediği öğrenilince, ramazanın devam ettiği anlaşıp oruca devam edilmiş. Çocukluğunda, yolda giderken meleklerle konuşur, çok kalabalık olduğu için, melekler, (Yol verin, yol verin!) derlermiş. Doğuştan böyle mübarek bir zatmış. Hattâ daha doğmadan, Peygamber efendimiz, rüyasında babasına, **(Ey Ebu Salih, Allahü teâlâ bu gece sana kâmil, olgun ve derecesi yüksek bir evlat ihsan etti. O benim sevgili oğlumdur. Evliya arasında onun derecesi yüksek olacaktır)** buyurmuştur.

Abdülkadir Geylani hazretleri, daha genç yaşta meşhur âlimlerin, tasavvuf ehli zatların elinde, ilim tahsilini bitirmiş, çok iyi yetişmiş. Sonra vaaz ve ders vermeye başlamış. Gelenler medreseye sığmaz, sokaklara taşarmış. Hâl böyle iken, bunları bırakıp tam 25 yıl nefsinin ıslahı için sahralarda, dağlarda dolaşmış. Ne hiç kimse onu tanımış, ne de o kimseyi tanıyabilmiş. 25 yıl yalnız ot ve ağaç yaprağı yemiş. Nefsi için buyuruyor ki:

(Nefsim, bana gelir, kendine dost olmam için yalvarırdı. Yüz vermeyince zor kullanmaya çalışırdı. Bir kere onu, bütün manevî hastalıkları üzerinde, arzuları dipdiri, şeytanları emrine hazır olarak gördüm. Bir yıl daha mücadele ettim. Allahü teâlânın izniyle hastalıklarını iyileştirdim, arzularını, isteklerini kırdım, şeytanlarını

kovdum.)

Abdülkadir Geylani hazretleri o mübarek hâline rağmen, tam 25 yıl nefsinin ıslahı için çalıştığı hâlde, bizim nefsin peşinden koşmamızın sebebi nedir? Bu gaflet ve cesaret nereden geliyor? Bu gafletten kurtulmaya çalışmalıdır.

Ben bilirim diyen

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İhlâs, her işi yalnız Allah için yapmaktır. İhlâs yoksa, nefsi için yapılmış olur. Bütün birliklerin dağılmasının tek sebebi ihlâssızlıktır. Bir toplumda, her şey Allah rızası için yapılsa, kendilerinin paylaşacakları maddî bir şey kalmaz. Paylaşacak bir şey olmayınca da, huzur, sevgi, birlik ve beraberlik olur. Çünkü ben demeyene, ben istemem diyene, Cenab-ı Hak daha fazlasını verir. Aksine, bir toplumda herkes bu benim malım derse, o mal için herkes birbirine düşer. Çünkü herkes, bunda kendisinin bir payı olduğunu düşünür. Ondan sonra da, huzursuzluk, düşmanlık, kavga ve dağılmalar başlar.

Ehl-i sünnete uygun olarak, dini yaymak için yapılan hizmetlerde, başarılı olmanın ilk şartı, ihlâslı olmaktır. Bu ise, yapılan hizmetlerin Allah için olması, bunun ibadet olduğuna inanılması ve bu yolun büyüklerinin sevilmesi ve kitaplarının okunmasıyla mümkündür.

Büyük zatların sözünü dinleyen, peki diyen, daima başarılı olmuştur. Bu hizmetlerde en faydasız olan, kendini ve aklını beğenendir. Ondan bu hizmetlere fayda gelmez, hattâ kimseyi beğenmediği için kendisi sıkıntıya girer, başkalarını da sıkıntıya sokar.

Çok zengin bir tüccar, mübarek bir zata, (Her işte çok başarılısın. Bunun sebebi nedir?) diye sorunca, o zat tebessüm ederek, (İşimi hep bilmeyenlerle yaptığım için) cevabını verir. Tüccarın çok şaşırdığını görünce der ki:

Bu, bana rahmetli hocamın tavsiyesidir. Bir işe başlarken, kimlerle çalışacağımı sorduğum zaman, (Bilmeyenlerle çalış! Sana peki diyenleri, ihlâslı olanları seçip, onlarla işe başla! Kabiliyetli olan, kabiliyetine güvenir, çevresine sıkıntı verir. Ama kabiliyeti olmayan, ihlâslı olur, sana güvenir, dediğini yapar. Zamanla bu ihlâsından

dolayı, Allahü teâlâ ona kabiliyet de verir. Hem ihlâs, hem kabiliyet kazanmış olur) buyurmuştu. Bilenin bilgisine ve aklına güvenmesi, onu sıkıntıya sokar. Bilen hep akıl verir. Söz dinlemez veya istemeyerek dinler. İşi zamanında yapmaz, eksik veya bildiği gibi yapar. Çünkü, (Bu iş ancak böyle yapılır) diye düşünür. Genelde, bilmeyenin itaati ve ihlâsı çok olur. Bilmediği için sorarak iş yapar. Sorduğu için de rahat eder. İşler düzgün olur.

Gemide olmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ehl-i sünnet âlimlerinin, Silsile-i aliyye büyüklerinin yolunda dine hizmet eden Müslümanın istirahati, musalla taşında başlar. Bu, bir bayrak yarışıdır. Aldığı bayrağı hiç kimse toprağa gömemez. İnsanların hidayete kavuşup kurtulmaları için, bu bayrağın elden ele dolaşması, yere inmemesi lazımdır.

Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlânın en çok sevdiği kimse, dinini öğrenen ve başkalarına öğretendir. Dininizi, İslâm âlimlerinin ağızlarından öğreniniz!)** buyuruyor. Onun için sohbetteki bereket, ilim başkadır. Yani sohbetin insana verdiği olgunluk, sırf kitap okumakla hâsıl olmaz. Esas olan, bu hadis-i şerife uygun olarak, büyüklerin sohbetidir, ilmi büyüklerin ağzından almaktır. Böyle bir zat bulunmazsa, o zaman kitapları okunur.

Büyüklere tam teslim olan, tam netice alır, tam başarı kazanır. Yarım teslim olan, yarım başarı elde eder. Hiç teslim olmayan, sıfır alır. Tam teslim olmak nedir? Bunu Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretleri tarif etmiş, **(Hocamı tanıdıktan sonra aklımı bıraktım ve kurtuldum)** buyurmuştur. Dolayısıyla, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kurtuluş gemisine binen, kaptanın işine karışmamalı. Ya gemiye binme, binmişsen kaptana karışma! Geminin gideceği yeri bilerek, kaptana ve gemiye güvenerek biniliyor, ondan sonra hâlâ kendi aklıyla gemiye yön vermeye, istikametini değiştirmeye, tenkit etmeye ne hakkı olur?

İşte böyle bir gemiye binince, gemide olduğunu unutup, akli fikri başka yerde olan, kendi kendini felakete sürüklemiş, gemiden aşağı düşmüş olur. Tabîî o gemiden denize düşenin hâli çok tehlikeli. Ya boğulur veya balıklara yem olur. İyi yüzme bilse bile, yine azgın

dalgalı deryayı geçip sahile çıkması, imkânsız denecek kadar çok zordur. Ömrü denizlerde geçen bilir, çok fırtınalı, çok dalgalı günler olur. Böyle tehlikeli bir ortamda gemiden atlayan nasıl kurtulur ki? Bunun gibi çok tehlikeli zamanlarda, düşersek diye, bellerine urgan bağlarlar. Bu dalgalarda gaflet, felakettir. Onun için fırtınalı havalarda, mutlaka ipin sağlam olması, mesafenin de kısa olması lazım. Bu ip, ihlâslı olmaktır, uzunluğu kısalığı da takvadır. (Ben ihlâstan ve takvadan anlamam) diyen çıkarsa, onun da çaresi var: Sadece peki demesi yeter.

İmansız ölmenin sebebi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Önemli olan sondur, yani imanla ölmektir. İmansız ölmenin sebeplerinden biri de, imansız ölmekten korkmamaktır. Korkmayan imansız ölür. Allah saklasın, sonsuz azap ne büyük tehlikedir. Dünyada müebbet hapse mahkûm olup hücreye giren kimse çıldırır, peki sonsuz ateşe insan nasıl dayanır?

Âhir zamandayız. Bu asırda, kendini kurtulmuş gibi görmek, göğsü kabarık yaşamak ahmaklıktır! Çünkü zamanımızda günahattan çok küfür tehlikesi vardır. İnsan bir sözle, bir işle kâfir olabilir, çünkü bu zamanda günah çok kolay işleniyor. Mesela kolayca gıybet yapılıyor. Din kitaplarında, yapılan gıybet için, (Ben doğruyu, olan şeyi söylüyorum, bu gıybet değil) demenin küfür olduğu bildiriliyor. Çünkü harama helâl denmiş oluyor.

Ev halkının işlediği bir günah için veya başka bir haram için, (*Bu zamanda böyle olur, başka türlü olmaz*) veya (*Zaman sana uymazsa, sen zamana uy*) gibi şeyler söyleyerek günahı beğenen veya hafife alan kâfir olur. Bu kişi, ister dine hizmet etsin, ister zikir çeksın, yani ne yaparsa yapsın, işlediği küfrüne tevbe etmezse, Allah korusun kâfir olarak ölür.

Bu zamanda çok korkmak ve imanı kurtarmak için çok gayret sarf etmek lazımdır. Günahkâr ölenin kurtulması o kadar zor değildir, çünkü imanlı olmak şartıyla, büyük günah işleyenlere peygamberler, Ehl-i sünnet âlimleri, şehidler ve daha başkaları şefaet edecektir. Yani günahkâr için şefaet çoktur, imansız ölene ise hiç şefaet yoktur.

Mücevherleri olan, çaldırmamak için açığa koymaz. En gizli yere

saklar, belki üstünde yatar. İman bundan daha mı az kıymetli? Her an, benim imanıma bir zarar gelir mi gelmez mi diye, imanı düşünmek gerekmez mi?

Zamane insanları zahire çok kıymet veriyorlar. Onun için büyükler, **(Zahir mamur, bâtın harap)** buyurmuşlardır. Bâtını mamur etmek gerekir. İşin başı namazdır. Müslümanın akli fikri namazda olur. İnsanların kimi ateşe, kimi puta, kimi de Allah'a tapar. Peki namaz kılmayan kime tapar? Dinsiz midir, paraya mı, nefesine mi tapar? Belli değildir.

O halde, eşimizi, oğlumuzu, kızımızı haramlardan korumalı, onlara mutlaka namazı öğretmeli, kılmaları sağlanmalı. Namaz varsa, her şey vardır. Namaz yoksa, felaket çoktur.

İmansız ölmenin sebebi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Önemli olan sondur, yani imanla ölmektir. İmansız ölmenin sebeplerinden biri de, imansız ölmekten korkmamaktır. Korkmayan imansız ölür. Allah saklasın, sonsuz azap ne büyük tehlikedir. Dünyada müebbet hapse mahkûm olup hücreye giren kimse çıldırır, peki sonsuz ateşe insan nasıl dayanır?

Âhir zamandayız. Bu asırda, kendini kurtulmuş gibi görmek, göğsü kabarık yaşamak ahmaklıktır! Çünkü zamanımızda günden çok küfür tehlikesi vardır. İnsan bir sözle, bir işle kâfir olabilir, çünkü bu zamanda günah çok kolay işleniyor. Mesela kolayca gıybet yapılıyor. Din kitaplarında, yapılan gıybet için, (Ben doğruyu, olan şeyi söylüyorum, bu gıybet değil) demenin küfür olduğu bildiriliyor. Çünkü harama helâl denmiş oluyor.

Ev halkının işlediği bir günah için veya başka bir haram için, *(Bu zamanda böyle olur, başka türlü olmaz)* veya *(Zaman sana uymazsa, sen zamana uy)* gibi şeyler söyleyerek günahı beğenen veya hafife alan kâfir olur. Bu kişi, ister dine hizmet etsin, ister zikir çeksin, yani ne yaparsa yapsın, işlediği küfrüne tevbe etmezse, Allah korusun kâfir olarak ölür.

Bu zamanda çok korkmak ve imanı kurtarmak için çok gayret sarf etmek lazımdır. Günahkâr ölenin kurtulması o kadar zor değildir, çünkü imanlı olmak şartıyla, büyük günah işleyenlere peygamberler,

Ehl-i sünnet âlimleri, şehidler ve daha başkaları şefaate edecektir. Yani günahkâr için şefaate çoktur, imansız ölene ise hiç şefaate yoktur.

Mücevherleri olan, çaldırmamak için açığa koymaz. En gizli yere saklar, belki üstünde yatar. İman bundan daha mı az kıymetli? Her an, benim imanıma bir zarar gelir mi gelmez mi diye, imanı düşünmek gerekmez mi?

Zamane insanları zahire çok kıymet veriyorlar. Onun için büyükler, **(Zahir mamur, bâtın harap)** buyurmuşlardır. Bâtını mamur etmek gerekir. İşin başı namazdır. Müslümanın akli fikri namazda olur. İnsanların kimi ateşe, kimi puta, kimi de Allah'a tapar. Peki namaz kılmayan kime tapar? Dinsiz midir, paraya mı, nefesine mi tapar? Belli değildir.

O halde, eşimizi, oğlumuzu, kızımızı haramlardan korumalı, onlara mutlaka namazı öğretmeli, kılmaları sağlanmalı. Namaz varsa, her şey vardır. Namaz yoksa, felaket çoktur.

Sermayeyi kurtarmak

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

(Yâ Resulallah, dünya ile âhîret arasındaki mesafe ne kadardır?) diye soran olmuştu. Peygamber efendimiz, **(Göz açıp kapayıncaya kadar yakındır)** buyurmuştu.

Allahü teâlâ her türlü imkânı vermiş. İki büyük ilaç var. Biri küfürden yani sonsuz Cehennemden kurtarır, biri de her çeşit beladan kurtarır. Bu ilacın birincisi Kelime-i tevhiddir. Bunu ihlâsla söyleyen sonsuz yanmaktan kurtulur. İkincisi de tevbe ve istiğfardır, hem hastalıktan, hem beladan kurtarır. Bunlar ne büyük nimettir. Ehl-i sünnet âlimleri buyuruyor ki:

(Kim Allah lafzını tekrar ederse, onun istifadesi çok olur. Çünkü bu kelime çok faydalı bir ilaçtır. İster mümin, ister kâfir olsun, kim Allah derse, dünyada ferahlık bulur, inanarak söyleyen ise, sonsuz saadete kavuşur.)

Sıcak bir ağustos günü, garibin biri bakar ki, bazıları dağdan buz getirip pazarda satıyor, bu da dağa gider, bütün parasıyla birkaç kalıp buz alır, çuvala sarıp Bağdat'a, pazara getirir. Buz diye bağırır, fakat ne gariptir ki, bundan buz alan çıkmaz. Tabî zamanla sıcakta buz erimeye başlayınca, (Ne olur buz alın, ben fakirim, sermayem

eriyip gidiyor, sermayemi kaybediyorum) diye bağıırır. Tam o sırada, Cüneyd-i Bağdadi hazretleri, bu garibin feryadını duyunca, hemen gidip yanına oturur. Talebeler telaş içinde, Hiçbir şey sormadan, ne oldu acaba diyerek, onlar da edeple hocalarının yanına otururlar. O garibin, yalvararak bağıımasını dinlerler. Talebeleri, (Efendim bir şey mi oldu, merak ettik) derler. **(Dinleyin bakın, bu garip ne diyor?)** buyurur. Talebeleri, (“Ne olur buz alın, sermayem eriyip gidiyor” diyor. Bundan bir şey anlamadık) diye sorarlar. Cüneyd-i Bağdadi hazretleri buyuruyor ki:

(Onun sermayesi buz, bizim sermayemiz de ömrümüzdür. O, buzu satarsa, aldığı parayla sermayesini kurtaracak, biz de ömrümüzü değerlendirsek sermayemizi kurtaracağız. Onun buzu eriyor, boşa gidiyor, bizim de ömrümüz geçiyor, boşa gidiyor. Buz gibi erimeye devam eden ömür, bir gün aniden eriyip bitecek. Kendimize gelelim, ömrümüzü boşa harcamayalım, kıymetlendirelim, sermayemizi kurtaralım!)

Tevbe edilmeyen günah

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Özellikle bid’at ehli, dini aklına göre değıştirip, bu bozuk hâline de İslamiyet diyor. Böylece dinin aslı kayboluyor. Kul, kendisini yaratanın bildirdiğı dine müdahale edemez. Kendisi dine uyar, dini kendine uyduramaz! Uydurmaya kalkarsa, o uydurulan şey, din olmaktan çıkar. Ehl-i sünnet âlimlerinin hepsi, hayatları boyunca bid’atleri yok edip sünnetleri ihya etmek hususunda çok hassasiyet gösterdiler. Günümüzde ise, İslamiyet, âdet olarak yaşanmaya başlandı, bid’atler çoğaldı. Bu durum dinimizin gittikçe bozulmasına sebep oluyor. Hâlbuki her bid’at bir felakettir ve şeytanın kandırmasıdır.

Bir gün İblis, bir dağa çıkıp, öyle bir feryat eder ki, dünyada ne kadar şeytan varsa hepsi oraya toplanır. Onlara der ki:

- Bizim için felaket bir şey oldu. En büyük günahları işleyen Müslüman, eğer tevbe edip, Allah’tan mağfiret dilerse, bunların affa uğrayacağını bildiren bir âyet indi. Biz, bunlara ne kadar günah işletirsek işletelim, bunlar bir gün tevbe ederlerse, hepsi affolur. Bizim bütün uğraşmalarımız boşa gider. Artık bunlar Cehenneme

girmez. Buna bir çare bulmalıyız. Bir hile biliyor musunuz?

- **Hayır, bilmiyoruz.**

- Ben biliyorum. Tevbe etmeyecekleri bir günah bulmalı. Şimdi sizin vazifeniz, böyle bir günahı araştırmaktır.

Şeytanlar dağılıp giderler. Birkaç gün sonra İblis'in feryadıyla şeytanlar tekrar toplanırlar. Hepsi de, (Biz bir çare bulamadık) derler. Melun İblis gülererek der ki:

- Müjde çocuklarım! Ben, onların tevbe etmeyecekleri büyük bir günah buldum. Bunların dinine bid'atler karıştıracaksınız, ilaveler, çıkarmalar yaptıracağız ve bunları onlara çok güzel göstereceğiz. Tabii bunlar, o bid'atleri sünnet zannedecekler veya bid'at-i hasene diyecekler, böyle yapmak daha sevabdır, bu iş çok faydalıdır, çok uygundur diyecekler. Bid'atlere ibadet diye sarılacaklar. Bu durumda, artık bu bid'atlerden hiçbirini kopamaz. Bu bid'atlere dokunan çıkarsa, din elden gidiyor diye, düzeltilmesine izin vermezler. İbadet olarak yaptıkları ve günah olarak bilmedikleri için bid'atlere tevbe de etmezler. Tevbe etmeyince de, bid'at ehli olarak doğru Cehenneme giderler, orada bizimle beraber olup hiç çıkmazlar.

Bid'at ehli ne demek?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, bir gün kumun üzerine kalın bir çizgi çizer. İki tarafından da balık kılçığı gibi yollar ayırıp Eshab-ı kirama buyurur ki:

(Ey Eshabım, benden sonra ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacak. Bu orta yolda olan, kalın çizgide bulunanlar, doğrudan Cennete girecektir. Bu yan yoldakiler dalalette olacak, Cehenneme gidecektir.)

Bu yan yollardan çıkanlar bid'at ehli olurlar, ancak Peygamber efendimiz, **(Ümmetim)** buyurduğu için, Cehennemde ne kadar kalırlarsa kalsınlar, imanla ölürlerse, sonra yine Cennete giderler.

Bid'at ehli ne demek? Kur'an-ı kerimin bir zâhir [açık] manası var, bir de bâtın [gizli] manası vardır. İşte bu bâtın manalarında yanlış anlamak, itikatta bid'at olur. Mesela, kabir azabı Kur'an-ı kerimde sarîh [açık] olarak bildirilmemiştir. Bunun için, kabir hayatını,

Kur'an-ı kerimden öyle anladığı için kabul etmeyen âlimler, bid'at ehli olur. Bunların çoğu, sahih ve sağlam hadis-i şerifleri, zayıf veya uydurma sanıyorlar. Mesela Peygamber efendimiz, **Buhari** gibi en sağlam hadis kitabında, **(Kabirde azap vardır, kabir azabı haktır)** buyuruyor. Bid'at ehli, *(Bunu Hazret-i Peygamber söylemişse biz buna inanırız, fakat söylediğine inanmıyoruz, bu hadis uydurmadır. Ravilerden güvenmediğimiz kimseler var. Biz hadise değil, ravisine itiraz ediyoruz)* derler. Sünnete uymadıkları için bid'at ehli olurlar. Yoksa, *(Hadis olsa da olmasa da, ben kabir azabına inanmıyorum)* diyen kâfir olur. Çünkü sahih hadis-i şerifler de dinde senettir.

Şimdi ictihad edecek müctehid yoktur. Kur'an-ı kerimin kapalı manalarından bir manayı ictihad ederek yanlış anlayan kalmadığı için, bid'at ehli de kalmadı. Şimdikilerden, doğrudan doğruya İslam'ın açık hükümlerine karşı çıkıp, küfre düşenler oluyor.

Cennetlik olanlar

Ehl-i sünnet olan Müslüman, doğruca Cennete gider. Ama günahları sevabından çok olanlar, affa, şefaate uğramazlarsa, günahlarının cezası kadar Cehennemde azap görürler. Bid'at ehli olanlara af ve şefaate yoktur. O halde, âhirette üç kısım insan olur:

- 1- Sonsuz cennetlik olanlar.
- 2- Sonsuz cehennemlik olanlar.
- 3- Cehennemde geçici kalanlar.

Ana baba hakkı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir zat, salihane hanımına sorar:

- Allahü teâlâ âhirette, (Oğlunun hesabını sen gör) buyursa, oğlun da, günahlardan dolayı çok cezaya layık olsa, ceza verirken üzülür müsün?

- Ne cezası? Evlada ceza verilir mi? Ona mükâfat veririm, hiçbir günahını görmem, doğru Cennete derim.

- Niye hak ettiği cezayı vermiyorsun?

- Sevgili yavruma nasıl ceza veririm? Hem de Cennetin en müstesna yerine yollarım.

- Demek ki biz de kurtulacağız, çünkü senin şefkat ve merhametin, Allah'ın merhameti yanında ne ki?

Bir mübarek zata da, (Âhirette, seni sorguya annen mi, baban mı çeksin deseler, hangisini seçersin?) denince buyurur ki:

-İkisini de kabul etmem, Rabbimin hesaba çekmesini isterim. Ana babamın merhameti, Rabbimin merhameti yanında deryada damla değildir. O bir damlayı da bütün mahlûkatına dağıtmıştır. Bütün canlıların yavrularına karşı olan şefkati, merhameti, o bir damladandır. Derya varken bir damlaya talip olunur mu?

Bu büyük merhametine rağmen, eğer Hak teâlâ bir kuluna bir ceza veriyorsa, demek ki o kulu, en yakın olan ana babasının kalblerini kim bilir kaç defa kırmış, yani gözden çıkaracakları kadar isyan etmiş olmalı ki, o cezayı hak ediyor. Cenab-ı Hak, **(Ana babasını razı edenin işlediği günahlarını affederim, fakat ana babasını üzeni, ne kadar çok ibadeti olursa olsun, Cehenneme atarım)** buyuruyor. Peygamber efendimiz de, **(Men lem yeşkürin-nâse lem yeşkürillah)** buyuruyor. Yani size iyilik edenlere, size gelen nimetlere vesile olanlara teşekkür etmezseniz, Allahü teâlâyâ şükretmiş olamazsınız. O nimetler için yapacağınız şükür kabul olmaz. İyilik edene teşekkür etmezsek, Rabbimize ne kadar dua edersek edelim, kabul olmaz.

Allahü teâlâyâ şükretmemek, Ona isyandır. Çünkü bir bardak su verene bile teşekkür gerekir. Düşünün ki, dünyaya gelmemize sebep olan ana baba, ilk mürşidimizdir, kulağımıza ilk **Allah bir** diyen onlardır. Bizi kiliseye götürebilirler, hâşâ Allah'ı inkâr ettirebilirlerdi. Ama öyle bir ana baba ki, biz daha dünyaya gelir gelmez, kulağımıza ezan okurlar, güzel bir isim koyarlar. Sonra bize dinimizi öğretip, kötülüklerden korumaya çalışırlar. Böyle salih ana babanın hakkı nasıl ödenir?

Âlimlerin hakkı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ana baba hakkının önemi çok büyüktür, ama bunlara rağmen bize haramı helali öğreten, ateşin içinden tutup çıkaran, Cehennem ateşinden ve Rabbimizin gazabından bizi kurtaran hocanın, yani İmam-ı Rabbani hazretleri gibi Ehl-i sünnet âlimlerinin hakkı ana baba hakkından daha fazladır. Ana baba, dünyaya gelmemize sebep oluyor, fakat büyüklerimiz, yaratılış sebebini bildiriyor.

(İnsanları ve cinleri yalnız, beni tanısınlar, benim kulum olduklarını bilsinler, ibadet etsinler diye yarattım) mealindeki âyet-i kerimede ne anlatılmak istenildiğini öğretiyor. Allahü teâlânın bizi, dünyada azıp kudursun, ne isterse yapsın, eğlensin, keyfini sürsün diye yaratmadığını, çünkü keyif sürülecek, eğlenilecek yerin burası olmadığını bildiriyor.

Dünya sabun köpüğü gibi bir şeydir, elimize alsak erir gider. Rüyada istediğimiz kadar zengin olalım, mal mülk sahibi olalım, saltanat sürelim, ama uyandığımız zaman hepsi hiç olur. **(İnsanlar uykudadır ölünce uyanırlar)** hadis-i şerifi dünyanın rüya gibi olduğunu açıklıyor. Hatta büyük bir zat, (İnsanların hepsi dünya sevgisinin sarhoşudur. Kabre konulunca, başını bir defa kaldırır, ben neredeyim der, ancak o zaman ayılır, fakat iş işten geçmiş olur) diyor.

Bu dünya rüya gibidir

İşte bu büyükler, daha dünyadayken bizi o sarhoşluktan kurtarmaya, bunun bir rüya olduğunu anlatarak bizi gafletten uyandırmaya uğraşıyorlar. Bu hak hiç ödenir mi? Ödenmesi mümkün değil, ama sevgimizi ve itaatimizi ispatlamak zorundayız. Bunun da en birinci şartı **hubb-i fillah buğd-i fillah**'tır. Bunun bilinen manasından başka manaları da vardır. İkiş şöyle dir:

1- Hocasını sevenleri sevmek, hocasının sevmediklerini, hocasını sevmeyenleri, din büyüklerine dil uzatanları sevmemektir.

2- Din kardeşini sevmek, din kardeşinin sevdiğini sevmek, onun sevmediğini sevmemektir. Çünkü hadis-i şerifte, **(Birbirinizi sevmedikçe de mümin olamazsınız)** buyuruluyor.

Bunlar arasında hocasını sevenleri sevmenin, sevmeyenleri sevmemenin önemi çok büyüktür.

Âlimleri tanımanın kıymeti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bütün mesele imanla ölmektir. İmanla öldükten sonra, günahlar dağ kadar da olsa, kurtuluş kolay olur. Çünkü çok şefaât var. En başta Peygamber efendimiz, hem günahı çok olanlara, hem de büyük günah işleyenlere şefaât edecektir. Ondan sonra onun vârisleri şefaât edecektir. **(Âlimler peygamberlerin vârisleridir)**ve

(Talebeleri arasında âlim, Ümmeti arasında peygamber gibidir) hadis-i şerifleri, âlimlerin ve şefaatin önemini göstermektedir.

Bir delikanlı ölür, hesabı görülür. Günahı dağ gibi, sevabı bir avuçtur. Cehenneme götürülürken, Allahü teâlâ Cebrail aleyhisselama, **(Bu kuluma dört şey soracağım. Vereceği cevaba göre muamele olunacak)** buyurur:

1- (O kulum dünyadayken bir Ehl-i sünnet âlimini tanıdı mı, onun sohbetinde bulundu mu?) sorusuna delikanlı, (Hayır, böyle bir şerefe kavuşamadım) der.

2- (Peki, böyle bir âlimin sofrasında bulundu mu, onunla yemek yedi mi?) sorusuna da, (Hayır) der.

3- (Onun mahallesinde oturdu mu?) sorusuna da, (Hayır) der.

4- (Böyle zatın oğlunu sevdi mi, onunla arkadaşlık etti mi?) sorusuna, delikanlı, (Evet, komşu köyde bir âlim vardı, onun oğluyla arkadaşım ve onu çok seviyordum, o da beni çok severdi) der. Bunun üzerine Allahü teâlâ buyurur ki:

(Evlada yapılan babaya yapılmış demektir. Onun evladını seven de, onun şefaatine kavuşur. O genç, âlimin şefaatine kavuşmuştur. Bütün günahlarını affettim. Onu Cennetime götürün!)

İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kitaplarını, talebelerini seven de böyle olur. Çünkü bu büyükler, **(Talebelerimizin hepsi bizim evlatlarımızdır)** buyuruyor. Onun için bu büyüklerin, talebelerine olan sevgisi, en yakınlarına olan sevgiden daha fazladır.

Resulullah'ın bu vârislerine kavuşmak demek, kendilerine bizzat olmasa bile, kitaplarına ve onları tanıyan kimselere kavuşmak demektir. **Hallac-ı Mansur**, o zaman hayatta olan Silsile-i aliyye büyüklerinden Abdülhâlık Goncdevani hazretlerinin bir talebesine rastlasaydı, idamına sebep olan sözü söylemezdi. Çünkü büyükler gibi, büyüklerin talebeleri de fitneye sebep olacak iş ve sözden sakınırlar. Bir mürşid-i kâmile veya bir talebesine yahut bir kitabına rastlamayanın kurtulması çok zordur.

Allah sevgisinin alameti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsanın haramlardan ne kadar sakındığı, ibadetlere ne kadar

sarıldığı ve Allah sevgisine ne kadar kavuştuğu, bir alametle anlaşılır. Eğer bu alamet kendisinde varsa, her şeyi tamamdır. Bu alamet şudur: Allah sevgisi arttıkça, kendisinin yanlışlarını görür. Ömür boyu hatalarını hiç unutmaz. İşte bu, tevbesinin kabul edildiğini ve istikametinin doğru yönde olduğunu gösterir.

İnsan kendi kusurlarını ne kadar çok düşünürse, Allahü teâlâyâ ve Müslümanlara olan sevgisi ve onlara verdiği kıymet, o kadar çok artar. İmam-ı Rabbani hazretleri, (Kendini beğenenin Allahü teâlâyı tanıması mümkün değildir. İnsan, kendini bir Frenk kâfirinden daha üstün görse, ne hocasını tanır, ne de Allahü teâlâyı tanır) buyuruyor.

Şah-ı Nakşibend hazretleri (**Hocasını imtihan eden melundur**) buyuruyor. Yol, teslimiyet yoludur. Bu, hazret-i Ebu Bekri Sıddık'ın yoludur. Bu yolda, (**Aklımı bıraktım ve kurtuldum**) sözü meşhurdur. Çünkü akıl hep kendini bir şey zanneder.

Birisi, Cüneyd-i Bağdadi hazretlerine imtihan niyetiyle, (Efendim bir şey sorabilir miyim?) der ve sorusunu sorar. Cüneyd-i Bağdadi hazretleri, (Bu سوالin iki cevabı var. İster dille, istersen kalbden manevi olarak söyleyeyim. Hangisini istiyorsun?) der. Adam, (İkisi de olur) deyince buyurur ki:

(Keşke bizi imtihan edeceğine kendini imtihan etseydin. Nereye gittiğini, ne olduğunu, ne işe yaradığını sorsaydın, bize soru sormaya vaktin olmazdı. Böyle bir maksatla gelen bizden ayrılmıştır. Feyz kapıları kapanmıştır. Ama unutma ki, senin imtihanınla bu Allah adamları cevap veremeyecek, üzülecek diye düşünürsen, bu senin felaketine sebep olur.)

Bunları dinleyen adamın yüzü simsiyah olur, danalar gibi bağırmaya başlar. Adamı oradan götürürler, ama günlerce feryat eder, ben yandım, tevbe ettim der. Bütün komşuları rahatsız olurlar. Cüneyd-i Bağdadi hazretlerine gelip, (Efendim Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarıyla sıfatlanmış bir zatsınız. Allahü teâlâ affedicidir. Lütfen siz de merhamet edin, affedin) derler. (Affettim) der demez, adam eskisinden daha güzel olur.

Şu hâlde Allah dostlarını imtihan etmekten çok sakınmalıdır.

Toprak gibi olmalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mazhar-ı Can-ı Canan hazretlerine, (Efendim, Abdülkadir-i

Geylani hazretleri mi büyük, İmam-ı Rabbani hazretleri mi?) diye sorduklarında şöyle cevap veriyorlar:

(Biz, bir toprağız, üzerimizde bulutlar var. Her ikisinden de rahmet geliyor. Yakın buluttan mı, uzak buluttan mı daha çok yağmur geliyor, bilmeyiz. Bize lazım olan rahmettir. Bu da, ikisinden de geliyor. Miktarlarını bilmek gerekmez.)

Biz de o toprak gibi olmalıyız ki, o yağmur üzerimize gelsin! Kaya parçası gibi olmamalıyız. Her nimet, topraktan meydana geliyor. Biz de topraktan yaratıldık. Ağaçlar, hayvanlar, her şey toprağı muhtaç. Ama bu kadar faziletine rağmen, şu tevazua bakın ki, toprak herkesin ayağının altında. İşte kim toprak gibi mütevazı olursa, her fazilete kavuşur. Bir parça yükselse, su o toprakta durmaz, aşağıya akar. Mazhar-ı Can-ı Canan hazretleri, **(Toprak gibi mütevazı olan, bu büyüklerin feyiz ve bereketine kavuşur)** demek istiyor. Bir parça meyilli olanda, o meyilden su akar. Meyilsiz, dümdüz olmaya çalışmalıdır.

Deniz seviyesi sıfırdır. Bütün nehirler, ne kadar büyük olursa olsun, ne kadar coşkuyla akarsa aksın, bir yerde durmaz, akar, akar, en sonunda denize ulaşınca, akması son bulur. O hâlde deniz gibi, sıfırda olmak lazım. Bir parça gurur ve kibir, bütün bu bereketlere engeldir. Hiçbir kibirli, evliya olamaz. Bu büyük zatlar, kendi talebeleri için, **(Hiçbir arkadaşımız kibirli olamaz, eğer kibirliyse, o zaten bize yakın değildir)** buyurmuşlardır. Çünkü kendisine gelen her nimete vesile olan hocasına rağmen kibirli olmak, bu nimetleri ve başarısını kendinden bilmek, yani büyüklerle boy ölçüşmeye kalkmak olur. Kibirli olan, insanların yanında da sevimsiz olur. Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlâ, kibirliyi alçaltır, tevazu sahibini yükseltir)** buyuruyor.

Kibirliye, Allahü teâlânın sıfatları değil, zatı düşmandır. Hadis-i kudside de, **(Azamet ve kibriya bana mahsustur. Bu ikisinde bana ortak olanı hiç acımadan Cehenneme atarım)** buyuruyor. Bunun için kibirlenmek, Allahü teâlânın sıfatına, hakkına tecavüz etmek olur. Kibirlenmek en büyük günahdır. Peygamber efendimiz de, **(Kalbinde zerre kadar kibir olan Cennete giremez)** buyuruyor.

İmtihan ve edebe riayet

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bu dünya imtihan yeridir. Allahü teâlâ çok mal veya fakirlik vererek yahut hep sıhhat veya hastalık vererek imtihan eder. Her işimiz imtihandır. İmtihana karşı uyanık olmaya çalışmalıyız. Hepimiz mutlaka her an, (Kulum ben sana şu nimetleri verdim, nasıl kullanıyorsun?) diye Allahü teâlâ tarafından imtihana tâbiyiz. Onun için varlıkta, darlıkta, hastalıkta, sağlıkta olsun, başarıda veya başarısızlıkta olsun, bunların birer imtihan olduğunu unutmamak gerekir.

Büyükler de talebelerini çeşitli vesilelerle imtihan ederlerdi. İmtihani kazanan da kaybeden de olurdu. (Şu talebemi otuz senedir imtihan ediyorum. Beni ilk tanıdığındaki edebinden ve tevazuundan hiçbir şey kaybetmemiş) diyen zatların, imtihanı kazanan talebeleri de olmuştur. O hâlde edebimizi hiç bozmamalıyız. Her an korku içinde yaşamalıyız. Allah korusun, büyüklere karşı bir saygısızlığa bir edepsizliğe düşmemeliyiz. İmam-ı Rabbani hazretlerinin torunu, büyük İslam âlimi Abdülehad Efendi hazretleri Mektubat'ında buyuruyor ki:

Bu büyüklere, hayatında veya vefatından sonra saygısız davrananlar, edebe riayet etmeyenler, Allahü teâlâyâ karşı harp ilan etmiş sayılırlar. Çünkü Allahü teâlâ hadis-i kudside, **(Benim evliya kuluma edepsiz davranan, düşmanlık eden, bana harp ilan etmiş gibi olur)** buyuruyor. Bu hâl üzere olan kimselerin kurtulmaları nasıl mümkün olur?

Onun için büyükler, **(Her geleni Hızır, her geceyi Kadir bilmelidir)** buyurmuşlardır. Her Müslümanın, diğer Müslümanlar için, (Ben bu kardeşime nasıl iyilik ederim, onun duasını nasıl alabilirim? Benim kurtuluşum ancak onun duasını almakla mümkün olur) inancı içinde olması lazımdır. Yoksa bunu nasıl atlatırım, nasıl başımdan savarım veya bundan nasıl maddî menfaat sağlarım gibi bir düşüncede olmak çok yanlıştır. Bu fırsatı kaçırmamalı, duasını almak için bütün sebeplere yapışmalıdır.

Bir diğer önemli husus da, kovamız sağlam olmalı, dibinde çok küçük de olsa, bir delik olmamalı. Kovaya ne kadar su konsa, o delikten akar gider. Sevab kazanmak nasıl önemli ise, onları kaybetmemek de o kadar önemlidir. Hatta kaybetmemek

kazanmaktan daha zordur. Mesela bir kalb kıranın, kazandığı sevablar bir anda gider, belki onun günahını da yüklenir.

Rahmet deryası

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Kurban bayramı kıymetlidir. Çok da kıymetli bir ayın içindedir. Zilhicce, af ve mağfiret ayıdır, Arefe günü daha kıymetlidir. Arafat'takilere, Arefe günü bin İhlâs suresi okuyanlara ve o gün çok istiğfar edenlere, genel af var. Anadan yeni doğmuş gibi bütün günahları sıfırlanır. Cenab-ı Hak arada bir böyle af günleri ilan ediyor, kandil geceleri, bayram geceleri, cuma günleri, Arefe günü, Arefe gecesi gibi. Bütün bunların kıymetini bilmeli ve bayramı bayram gibi değerlendirmeli. Bayramda elden geldiği kadar, dua almaya çalışmalı. Sadaka, kazayı belayı önler, ama dua kaza ve kaderi de değiştirir.

Bir gün Musa aleyhisselama bir derviş der ki:

- Ya Musa, Allahü teâlâyâ arz et, benden razı mı değil mi?

Musa aleyhisselam arz eder, (Ya Rabbi, sana malum, dervişin sualine ne cevap vereyim?) Cenab-ı Hak, **(Ne yaparsa yapsın, bu hâliyle onun gideceği yer Cehennemdir)** buyurur. Dönüşte o kişi yolunu keser, fakat Musa aleyhisselam bir şey söyleyemez. Bu işin içinden nasıl çıkacağım diye düşünürken, zaman kazanmak için, (İnşallah bu sefer soracağım) der. Elbette duruma çok üzülür. Başka bir gün Tur Dağına giderken, derviş, (Aman ya Musa Nebi, unutma سوالimi!) diye rica eder.

Musa aleyhisselam, çaresizlik içinde tekrar arz eder:

- Ya Rabbi dervişe bir türlü söyleyemedim. Ne şekilde söylesem uygun olur?

- **Dervişe müjde ver, cennetlik oldu.**

- Nasıl oldu ya Rabbi?

- **Torunu ona bir سوال sordu, ona öyle bir cevap verdi ki, o cevaptan dolayı ondan razı oldum ve onu affettim. O ki bana böyle hüsnüzan etti, ben de onu rahmet deryama gark ederim.**

Musa aleyhisselam gelip dervişe der ki:

- Sana müjdeler olsun. Ama torununa dua et! O sana ne sordu, sen ne cevap verdin?

Onların evleri deniz kenarındaymış. Derviş der ki:

- Torunum (Dede bak ne kadar büyük deryalar var. Bundan daha büyük derya var mı?) dedi. (Tabî var) dedim. (Cenab-ı Hakkın rahmeti var. Bu deryalar Cenab-ı Hakk'ın rahmet deryası yanında hiç kalır) dedim.

Onun için Allahü teâlâyâ daima hüsnüzan etmeli. Onun kullarına hüsnüzan edip de, Allahü teâlâyâ suizan etmek çok çirkin olur.

En talihsiz insan

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyanın en talihsiz insanı, Allahü teâlâyâ güvenmeyen veya güveni az olandır. Çocuk daha anne karnındayken, Cebrail aleyhisselam, ona der ki:

(Sakin rızkından endişe etme! Allah senin rızkına kefilidir. Dünyaya geldiğinde senin olacak rızıkların hepsinin üstüne senin ismini yazmıştır. Sen rızkını aradığın gibi, o da seni arar.)

Cenab-ı Hak daha anne karnında kefil oluyor. Onun için, dünyanın en ahmak insanı, rızkı için endişe duyandır. Bizi yoktan var eden, her an varlıkta durduran ve rızkımıza kefil olan, niye vermesin?

İnsanın şerefi, itibarı, ilim ve edepidir. Çok mal mülk ve yüksek etiket sahibi olmak, itibar kaynağı değildir. Cenab-ı Hak itibarı dine koymuş, itibarsızlığı dünyaya vermiştir.

(Herkes âhirette sevdikleriyle beraber olacaktır) hadis-i şerifi de gösteriyor ki, Allah ve resulü ile onların sevdiklerini sevenler, onlarla beraber haşr olacak. Ama bunlarla hiç ilgisi olmayanları seversek, biz de onlarla beraber haşr olacağız. Sonra kime dert yanacağız?

Peygamber efendimiz, **(Bu dünyada garip gibi yaşa!)** buyuruyor. Çünkü hiçbir dünyevî itibar bize bir şey kazandırmaz, ancak bütün varlığından çıkmış ve Allahü teâlânın kudreti, kuvveti içinde kendisini garip hissedebilenler rahat eder. Nitekim **(Fakirlikle iftihar ederim)** hadisi şerifinin manası şöyledir:

(O kadar her şeyden sıyrıldım ki, içimde, dışımda Allah sevgisinden, Onu hatırlamaktan, Onu anmaktan başka tek bir zerre kalmadı. Hepsinden sıyrıldım ve bununla da iftihar

ederim.)

Gelip geçici olan, ölünce hiç olan bir şeyle gece gündüz uğraşanlar, öldükleri zaman hiç olurlar. O hâlde hayatı boyunca hiçle uğraşanlar da, netice itibarıyla hiçtir. Bir gün hepsini bırakıp gideceğimiz bir nesne için iftihar etmeye, övünmeye değer mi? Müminin varlığı, malı mülkü, Allah için verilendir.

Peygamber efendimiz, bir Kurban Bayramında, Âişe validemize, **(Kurban etini ne yaptın?)** diye sordu. Âişe validemiz, (Ya Resulallah, hepsini dağıttım, fakirlere verdim, sadece iki kürek bize kaldı) deyince, **(İki kürek hariç hepsi bize kaldı. Bu iki kürek bize kalmadı. Keşke onları da verseydin)** buyurdu.

Fakire merhamet etmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, **(Kıyamette Cenab-ı Hakk'ın kendisini sevindirmesini isteyen, dünyada Onun kullarını sevindirsin)** buyuruyor. Çünkü dünya tarladır, burada ne ekersek, âhirette onu biçeceğiz. Evliya bir zata, (Siz bizim mahalle arkadaşımızdınız, bu nimete nasıl kavuştunuz?) diye sorulunca buyurmuş ki:

Bir gün kapının önünde otururken, bir fakir geldi, selam verip, (Çok fakirim, ihtiyacım var) dedi. İçimden, (Bu daha genç, çalışıp kazansa ya) diye düşündüm. O genç, bana dönüp, (Şu senin kalbinden geçirdiğinden, Allah beni muhafaza etsin) deyince, ben düşüp bayılmışım. Daha sonra kendime gelince, genci aradım, ama bulamadım. Kalktım, ev dâhil neyim varsa hepsini fakirlere dağıttım. Oradan ayrılıp bir dergâha gittim, büyüklere talebe oldum. Hâlâ neden o gence böyle yaptım diye, hep içim yanıyor. İşte o tevbe ve istiğfar, Cenab-ı Hakk'a yönelmek, dünyaya karşı soğukluk, elimde avucumda ne varsa hepsini Allah için dağıtmak, bana bu nimeti nasip etti. Bu yüzden büyüklerimiz, **(Bir Allah kulu elini açıp bir şey isterse, Allah rızası için derse, onu boş çevirmeyin! Ne olacağı belli olmaz)** buyuruyor.

Bağdatlı bir zengin, Yemen'deki evliya bir zatın adını duyar, (O mübarek zatın elini öpüp duasını alayım) diye yola çıkar. Yemen'e girince ilk şehirdeki bir handa konaklar. O esnada bir fakir gelip, (Aç ve fakirim) der. Zengin, fakire, (Git buradan, parayı sizin için mi

kazanıyoruz?) der. Fakir de, (Emrin olur) der, çıkıp gider. Zengin de, oradan bir başka şehre gelir, yine bir handa misafir olur. Bu defa yine bir fakir gelir, (Aç ve fakirim) der. Zengin, bu fakire de, (Git buradan, dilenci için mi para kazanıyoruz?) diyerek kovar. Fakir de, (Emrin olur) der, çıkıp gider. Nihayet zengin, mübarek zatın şehrine gelir. O zat, talebelerine, **(Bağdat'tan biri geliyor, sakın onu dergâha sokmayın, kapıda beklesin)** der.

Dergâhtan herkes gidince, o zengini çağırıp, niye geldiğini sorar. O da, (Efendim, ben talebeniz olmak, himmetinize kavuşmak istiyorum) der. O zat der ki: Hayret, ben sana iki defa geldim. İkisinde de, beni kovdun. Ben de, **(Emrin olur)** dedim. Şimdi kovma sırası bende. Burası cimrilerin yeri değildir. Fakire merhameti olmayanın, dinine de merhameti olmaz.

Zenginsen alırım

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allahü teâlâ dünyayı sıkıntı için yaratmış, âhireti ferahlık için yaratmış. Dünya kelamı sıkıntı veriyor, âhiret kelamı ferahlık veriyor. Peygamber efendimiz, **(Bu dünya sevgisi yani haramların, günahların sevgisi leş gibi, çöplük gibidir, onun talipleri köpek gibidir)** buyuruyor. Bir başka hadis-i şeriflerinde de, **(Bu dünya müminler için zindandır, kâfirler için Cennet gibidir)** buyuruyor. Bu şu demektir: Müminlerin âhirette, Cennette kavuşacakları o kadar yüce makamlar, o kadar güzel yerler var ki, oraya nazaran bu dünya, müminler için bir zindandır. Çok sıkıntılı yerdir, hapishane gibidir. Kâfirler de, Cehenneme girdikleri zaman, bu dünya hayatının kendileri için Cennet gibi olduklarını göreceklerdir.

Zenginler, genelde fakirdir. Bu nasıl olur, zengin fakir olur mu?

Zenginin biri, İbrahim Ethem hazretlerine elinde bir paketle gelip der ki:

- Efendim, çok güzel, çok kıymetli bir cübbem var, bunu size hediye etmek istiyorum. Lütfen hediymi kabul buyurur musunuz?

- **Zenginsen alırım, fakirsen almam. Söyle, zengin misin fakir misin?**

- Çok zenginim efendim.

- **Mesela ne kadar malın var?**

- İki bin altınım var.

- **Peki, iki bin altının daha olmasını ister misin?**

- Elbette isterim. Havada kaparım.

- **O zaman senin daha iki bin altına ihtiyacın var, sen fakirsin, gözün açıtır. Vereceğin hediye de gözün kalır. Haydi, sen hediyeni al, buradan uzaklaş!**

Kanaat en büyük zenginliktir, kanaat etmeyenin gözü doymaz. Ehl-i sünnet âlimleri, **(Cömert, günahkâr da olsa, Allah'ın sevgilisidir. Cimri, âbid de olsa Allah'ın düşmanıdır)** buyuruyorlar. Âbid, çok ibadet yapan demektir. Çok ibadet etmek kolay olmaz. İşin kolayı cömert olmaktır, vermektir, verene Allah verir. Çünkü Cenab-ı Hakk'ın âdeti şöyledir ki, kulların rızkını kullar eliyle verir.

Peygamber efendimiz, **(Cömertlerde kusur aramayınız! Onlar düşerken Allah ellerinden tutar)** buyuruyor. Ama cömertlik refleksle olmalı, zorla olmamalı. Cömertliğin ölçüsü, rahatça, isteyerek vermektir. Verdiği zaman da sevinmektir. Bu da iman alâmetidir. Çünkü Peygamber efendimiz, kâmil mümini, **(Verdiği zaman sevinen kimsedir)** diye tarif etmiştir. Onun için büyük zatlar, **(Bir şey verdiğimiz zamanki duyduğumuz zevki hiçbir yerde bulamıyoruz)** buyururlardı.

Sevilene kötülük edilmez

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsan, düşmanı hep dışarıda arar. Hâlbuki en büyük düşman içimizdedir. Peygamber efendimiz, **(En dehşetli düşman nefsinizdir)** buyuruyor. Büyükler bize, başkasına değil, kendimize düşman olmayı öğretmiş, **(Düşmanı dışarıda aramayın, düşman içinizdedir)** buyurmuşlardır.

Kendini beğenerek ben diyen, nefsini kastetmiş olur. Büyük zatlar, ben demezler. Mesela, Seyyid Abdülhakîm Arvâsî hazretlerinin hayatında ben dediği duyulmamış, hattâ, **(O büyük zatların yanlarında bulunsak, bizi hesaba katmazlar, çünkü biz hesaba dâhil değiliz. Orada bulunmasak aranmayız, hatırlarına bile gelmeyiz. Biz hiçiz)** buyurmuştur.

Hiçbir göz kendini göremez, karşısındakini görür. Hâlbuki

tasavvufta herkes kendini görmeye çalışmıştır. İnsan kendini nasıl görebilir? Büyüklerin aynasında görebilir. Ne hâlde görür? Elbette uygunsuz görür, iyi olarak göremez. Bütün iyi hasletler o zatta, bütün kötülükler kendisinde görür. O zaman kendini tedavi etmeye başlayacaktır. Onun için bu büyük zatların hayatlarını okumakta, iyi insanlarla beraber olmakta çok büyük faziletler vardır. İnsan, kendi kusur ve hatalarını o zaman anlayabilir. Yoksa şarapçıyla, hırsızla gezen, elbette, daima kendini iyi görür.

Kavuştuğumuz nimet çok büyüktür. Nimet ne kadar büyük olursa düşmanı da o kadar çok olur. En büyük düşman insanın kendisidir, nefsidir.

(Efendim, insanlar arasında nasıl rahat edebilirim?) diye soran bir talebeye, hocası, **(Sen kendini ne kadar sevmezsen, beğenmezsen, herkes tarafından o nispette çok sevilirsin. Eğer kalbinde zerre kadar menfaat düşüncesi olursa, seni hiç kimse sevmez)** buyurur.

Eshab-ı kiramdan Ebu Zer Gıfari hazretlerine, birisi mektup yazarak nasihat ister. O da mektubun arkasına sadece, **(En çok sevdiğine kötülük yapma!)** diye yazıp gönderir. Adam bunun ne manaya geldiğini anlamaz ve bizzat huzuruna giderek bu sözün açıklamasını ister. Ebu Zer hazretleri buyurur ki: Kişinin en çok sevdiği, nefsidir, kendisidir. Kendisine yaptığı en büyük kötülük de günah işlemesidir. Çünkü günah ateştir, çok sevdiği bedenini yakar. Günahlardan sakınarak, çok sevdiğin o bedenini ateşte yanmaktan koru, böylece ona kötülük etme!

Yalnız Allah'tan korkmalı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Allah'tan korkan ve her işinde Allah'ın rızasını gözeten, hiç üzülmessin! Ama hesabını kitabını, başkalarına göre yaparsa, sonunda bir gün onlar onun başına bela olur. Büyüklerimiz, nasihat isteyen bir devlet adamına, **(Siz Allah'tan korkun! Şundan bundan korkmayın! Çünkü Allah'tan korkarsanız, onlar size saygı duyar. Eğer Allah'tan korkmazsanız, o zaman sizi saymazlar. İş Allah'tan korkmaya bağlıdır)** diyerek şunu anlatır:

Mübarek bir zat, köydeki bir türbeye gider, oranın halkı der ki:

- Aman yaklaşma, sakın türbeye girme!

- Niye, ne var?

- Orada büyük büyük yılanlar var, ziyaretçileri sokuyor, sağ çıkan olmuyor.

- Ben yılanlara ne yaptım ki beni soksunlar?

Türbeye girer. Ziyaretini yapar. Uykusu geldiği için yatıp orada uyur. O yılanlar, nergis dallarını sallayıp gölgelik yaparlar. Köylüler toplanır, o kişinin buradan nasıl çıkacağını merak ederler. O zat, uyandıktan sonra, kalkıp dışarı çıkar. Köylüler ona derler ki:

- Buradan kimse sağ çıkmazdı. Nasıl oldu bu iş?

- Ben Allah'tan korkarım, yilandan değil. Yılan, Allah'tan korkana dokunmaz. Allah'tan korkmayıp başkalarından korkanı, yılan da sokar, çıyan da...

Allah'ı unutmamalı, hep Allah demeli. Son nefeste herkes bu kelimeye muhtaçtır. Allah diyen, imanla gider. Para diyenin sonu felaket olur. Para olmalı, ama gönlümüzde değil, cebimizde olmalı. Para, istiflemek için değil, kullanmak içindir. Nerede kullanılır? Âhiret yolunda kullanılmalı. Zekât, sadaka vermeli, İslamiyet'in yayılması ve çoluk çocuğun nafakası için harcamalı. Kullanılmayan para vebaldir ve âhirette azap vesilesidir. Bu dünya hayaldir. Er geç, herkes göçecektir, onun için fırsatı kaçırmamalı. Cenab-ı Hak paranın kullanıldığı yere bakar. Kendi rızasına uygun olarak ne kadar çok kullanıldıysa, o kadar çok arttırır. Parayı hayırda kullanan kazanır.

Asıl hayat, âhiret hayatıdır. Orada Cennetten ve Cehennemden başka yer yoktur. Bu yüzden, ölüm ve sonrasını düşünmeyen, buna hazırlanmayan ahmadır. Dünyada ve âhirette sıkıntı verecek şeylerden vazgeçmeli, dinimize uyup, Cenneti kazanmaya çalışmalı. Başkalarının da bu nimete kavuşması için uğraşmalı, her şeyi Allah için yapmalı.

Gadab-ı ilahi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Zenginler aslında fakirdir ve sıkıntı içerisinde. Çoğu uykusunu, bazısı da aklını kaybeder. Çok zengin bir tüccarın, (Senelerdir bir damla rahat uyku uyuyamıyorum. O paralar gözümün önüne geldiği zaman onları düşünmekten, hesaplamaktan uykum kaçıyor, ilaç da

içsem bir türlü uyuyamıyorum) dediği rivayet edilir.

Yine bir başka zengin tüccar, okunmuş eski gazeteleri toplamış, yüz lira büyüklüğünde kesmiş ve deste deste raflara doldurmuş. Hayatta imkânlarını kaybettiği için akli da başından gidince kendisini bunlarla tatmin etmeye çalışmış. Hâlbuki Allah dese iş hallolacak. Allahü teâlâ, **(Kalbler ancak Allah'ı zikretmekle rahata kavuşur, ferahlar)** buyuruyor. Yani, siz rahat uyumak, rahat çalışmak, huzur bulmak, dünya ve ahirette rahat etmek istiyorsanız ancak bu sizin Allah demenize bağlıdır. Allah yolunda dünya ile uğraşmak, ilmihal okumak, namaz kılmak, Kur'an-ı kerim okumak, birer zikirdir, kalbin şifalı ilacıdır. Salih Müslümanlarla beraber olmak da şifadır.

Eskiden Cenab-ı Hak'tan gadab-ı ilahi hemen gelirdi. Peygamber efendimiz âlemlere rahmet olduğu için, onun ümmetine Cenab-ı Hak bu genel belayı vermiyor. Müddet veriyor, tevbe ederse de affediyor. Bu şefkat ve merhamet, Peygamber efendimiz hürmetinedir.

İsa aleyhisselam havarileriyle bir köye gitmiş. Bakmışlar her taraf ölü dolu. Kimi pencereden sarkarken, kimi kapının önünde, kimi yolda... Havarilerden biri, (Bu ne hâldir ya Nebiyallah?) diye sorunca, Hazret-i İsa, **(Bu gadab-ı ilahidir)** buyurur. Havariler, (Ya Nebiyallah, acaba bunlar ne suç işlemişler) deyince, İsa aleyhisselam Allahü teâlâyâ arz ediyor. Cenab-ı Hak da, **(Birisine sor, söylesin)** buyurur. Sorunca, adam kalkıp, (Ya Nebiyallah, biz, bu köylüler, evladını kaybeden bir annenin ızdırabı gibi, kaybettiğimiz beş on lira için ağlardık, o kadar dünyaya bağlanmıştık. Bir annenin kaybolmuş evladına kavuştuğu zamanki sevinci gibi üç beş kuruş kazandığımız zaman sevinirdik, hiç Allah hatırımıza gelmezdi. İşte dünyaya olan bu sevgimiz ve düşkünlüğümüz yüzünden Allahü teâlâ hepimizi helak etti) der. **(Peki, senden başka niye burada kimse konuşmuyor?)** diye sorunca, (Onlar konuşamaz. Cenab-ı Hak hepsini Cehenneme attı. Ben buralı değilim, başka köyden geldim, ama bunlarla beraber olduğum için ben de bu belaya uğradım. Daha ne ceza gelecek diye bekliyorum) der.

Mal mülk mezara nasıl girer?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretleri, bir gün insanlardan uzaklaşıp biraz dinlenmek için dergâhın dışında bir ağacın altına oturmuş. Orada bir karıncanın, bir ekmek parçasını ağzına alıp, yuvarlayarak büyük bir gayretle taşımaya çalıştığını görür. Ama ekmek karıncadan birkaç misli daha büyük... (Bu nasıl bir iş, nasıl bir gayret) der ve karıncayı takip etmeye başlar. Karınca, uzun bir mücadeleden sonra yuvanın başına gelir. Yuva küçücük, ekmek büyük olduğu için yuvaya bir türlü girmez. Zavallı karınca, gayretinden hiç vazgeçmez, bir oradan uğraşır, bir buradan. Ama girmesi mümkün değil. Bunun üzerine Mevlana hazretleri, (Ya Rabbi, bu insanoğlu ne acayıptır. Bu ekmek yuvaya giremezken, bu kadar evler, hanlar, apartmanlar, mallar, daracık olan mezara nasıl girecek) der.

Hâlbuki onları içeri sokmak mümkündür. Nasıl mümkün? Allah için çalış, Allah için ye, Allah için ver! O zaman hepsi müsbet yazılır, âhiret için olur, hepsi bizimle gider o zaman. Nefis için, şöhret için çalışılırsa, o zaman Allah muhafaza etsin Cehenneme götürür. Değer mi, sonunda mutlaka bırakacağımız şeyi elde etsek ne olur, elde etmesek ne olur? Ama aynı şeyi ölmeden önce âhirete gönderebiliriz, çünkü Allahü teâlâ kendisi için yapılanları ibadet kabul eder, kendimiz için yapılanları ise felaket olarak yazar.

Onun için kendimize gelelim, aklımızı başımıza toplayalım, Allahü teâlâ kullarını niçin yarattığını Kur'an-ı kerimde bildiriyor. (İnsanları ve cinleri yalnız bana ibadet etsinler diye yarattım) buyuruyor. Hiçbir fark gözetmeksizin bütün yarattıkları için (kullarım) diyor. O yaratmasaydı dünyada hiç insan olmazdı. Kâinatta Cenab-ı Hakkın kudretinin olmadığı zerre yer yoktur. Tıpkı sütün içine karıştırılmış şeker gibi. Bir bardak sütün içine şeker konup karıştırılsa, şeker bunun neresindedir? İşte bunun gibi, kâinatta da, Allahü teâlânın kudretinin olmadığı zerre yer yoktur. Her şey Onunla kaimdir. O ise mutlak kaimdir. Allahü teâlâ, hiçbir fark gözetmeksizin, münafığı da, kâfiri de, mümini de yediriyor, içiriyor, besliyor. Ancak âhirette, Yasin-i şerifte bildirildiği gibi, Allahü teâlâ, (Ey kâfirler, şimdi has kullarımdan ayrılın) buyuracaktır. Has kullarından olmak için çalışmalıdır.

Üstün hâller ölçü değildir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dinimizde olağanüstü hâller göstermek, üstün olmayı göstermez. Bu hâl, müminde de, kâfirde de olabilir. Dolayısıyla ölçü, bu değildir. Başkasında olmayıp, kendisinde üstün hâller olduğunu düşünen, bundan mutluluk duyan, ucba ve kibre girer, felakete gider. Onun için bizim dinimiz, uçmak dini değildir, yerde yürümek dinidir.

Hazret-i Ömer, tayin ettiği bir valiye, başarılı olması için, (Namazlarını vaktinde kusursuz kıl, ramazan orucunu doğru tut, zekâtını tam ver, haccını düzgün ifa et! Kelime-i şehadeti çok söyle, imanını koru! Haydi, Allah selamet versin) diye nasihat edince, Eshab-ı kiram, (Yâ emir-el-müminin, bunları vali de, biz de biliyoruz. Nasıl başarılı olacağını merak ettik. Acaba ne hikmeti var ki, herkesin bildiği şeyleri tekrar bildirdiniz?) diye sordular.

Hazret-i Ömer buyurur ki:

Din budur. Bunun dışında ne söylenecek ki? Allahü teâlâ, İslam'ın şartlarından razıdır. Başarı ancak Onun yardımıyla olur. Siz başka kimden yardım bekliyorsunuz?

Yani Hazret-i Ömer, (Yardım, kişinin, mesleğinden, meşrebinden, parasından veya kabiliyetinden değil, Allah'tandır) demek istemiştir.

İnsandaki üstün hâller, açlıktan olur. Biri aç kalsa, ister papaz, ister Müslüman olsun, sonunda ikisinde de hârikulade hâl yani ya istidraç veya keramet mutlaka meydana gelir. Çünkü zayıflayan nefse ruh hâkim olur. Maksat bu değil, dinimizin emir ve yasaklarına ihlâsla uymaktır. İhlâslı olana Allah da yardım eder.

Aşere-i mübeşşere, yani Cennetle müjdelenen on kişi hariç, hiç kimse son nefesten emin olmamalı! Daima uyanık olmalı! İmanını, başının üzerinde kaçacak kuş gibi bilip, kaçmaması için dikkatli olmalı! Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Cennete girmeden, beratı elinize almadan sakın sevinmeyin! Çünkü bir mümin ömür boyu cennetlik amel işler ve Cennete girmesine bir zra kalmış iken, bir yanlış iş yapar, bir huysuzluğu veya bir uygunsuzluğu sebebiyle Cehenneme gider. Bir kâfir, 80 yıl küfür içinde yaşar. Cehenneme girmesine bir zra

kalmış iken, bir güzel amel eder, imana kavuşur, hiç günahsız Cennete gider.)

O hâlde işin sonu önemlidir. Son nefese kadar imanı muhafaza etmeye çalışmalıdır.

Son nefes belli olmaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ali Bekka hazretleri çok ağlardı. Gözyaşı tuzlu olduğu için aktığı yerleri kısmen çürütmüş, yüzünde iz bırakmıştı. Çok ısrar üzerine, devamlı ağlamasının sebebini şöyle anlatır:

Yıllar önce, olağanüstü hâlleri olan bir arkadaşım vardı. Bir defasında birlikte tayy-i mekânla Bağdat'tan, yaya bir yıllık uzaklıktaki şehre, bir anda gittik. Orada bana (Ali, filan zamana yakın öleceğim. O gün ölürken yanımda bulun!) dedi. (Tamam, söz) dedim. İşimizi görüp, yine tayy-i mekânla döndük.

Dediği gün evine gittim, can çekişiyordu, ama yüzü doğuya dönmüştü. Tutup kıbleye çevirdim. Tekrar doğuya döndü. Yine çevirdim, yine döndü. Gözlerini açıp, (Arkadaş yüzümü kıbleye çevirmek için uğraşma, bu tarafa dönmüş olarak öleceğim) dedi. (Neden) diye sordum. (Tanrı üçtür, hak din Hristiyanlıktır) dedi. Sanki dağlar başıma yıkıldı. Gözleri fal taşı gibi patladı, sonra birden çirkinleşti, çırpına çırpına imansız öldü. Bunu duyanlar, cenazeyi dışarı attılar. Cesedin etrafını kalabalık sardı, durumundan korkanlar, bizim sonumuz ne olacak diye ağlamaya başladılar.

Ben de, başımı alıp köyden dışarı çıktım. Yürürken, (Benim sonum ne olacak) diye hem ağlıyor hem tevbe ediyordum. Epey uzaklarda, bir Hristiyan köyüne kadar gelmişim. Ortada bir cenaze, köylü etrafında toplanmış, sövüp sayıyorlar. Beni görünce, (Ali hoca, gel) dediler. Hışımla yerdeki cenazeyi gösterip, (Bu, Kelime-i şehadet getirdi, "Hak din İslam'dır, ben Müslümanım" dedi, Allah diyerek öldü) dediler. Ben de, (Ne güzel, hak din üzere öldü, üzülecek ne var) der demez, iyice köpürdüler. (Bu bizim meşhur rahibimizdi, yüz yıl yaşadı, sonunda bize ihanet etti, dinimizi reddetti, "Gelin siz de Müslüman olun, kâfirlikte kalmayın" gibi hakaretler de etti) dediler. (İleride bir köyde, biraz önce Hristiyan olup ölen biri var. Onun ölüsü de ortada kaldı. İki cenazeyi değişelim) dedim. Kabul

ettiler, onu kendi mezarlıklarına gömdüler. Biz de, bizimkini kefenleyip, namazını kılıp, bizim mezarlığa defnettik. İşte bu yüzden yıllardır ağlıyorum, son nefeste benim hâlim ne olacak diye hep korku içindeyim.

Şu hâlde son nefese kadar, ibadetlerimize ve hizmetlerimize güvenmemeliyiz. Korku içerisinde yaşayıp o imtihanı kazanmaya uğraşmalıyız.

Ahirette bizi kurtaracak iş

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İnsan, ya nefsi yani kendisi için veya Allah için yaşar. Nefsi için yaşıyorsa felakettir. Çünkü nefis denilen şey, Allah'ın düşmanıdır. Bizi yediren, içiren, besleyen yüce Rabbimizi bırakıp da nefsimiz için yaşarsak, sonumuz felaket olur. Hubb-i fillah ve buğz-i fillah bu dinin esasıdır. **Hubb-i fillah** dururken gidip de **hubb-i nefis** yapanı, yani Allah'ın düşmanı olan nefsini sevgili kabul edeni, Cenab-ı Hak nefsiyle baş başa bırakır, sonunda da Cehenneme atar.

Dünyada insanın nefsinden daha ahmak hiçbir mahlûk yaratılmamıştır. Çünkü nefsin her istediği kendi aleyhinedir, yani ateştir. Hem dünyada, hem âhirette dost, ancak Allah için olandır. Menfaat için olan dostlukların sonu mutlaka hüsrandır. Âhirette, bizi kurtaracak olan, ancak Allah için sevgidir.

Kıyamet kopar, terazi kurulur, herkesin hesabı görülürken, bir Müslümanın günahları ve sevabları tartılır, ama hikmet-i ilahi, tam eşit gelir. Melekler, (Yâ Rabbi, buna ne yapacağız?) derler. Allahü teâlâ, **(Gitsin, akrabalarından bir sevab alsın, teraziye koyun, Cennete gitsin!)** buyurur. Melekler, (Git, akrabalarından bir sevab al gel!) deyince, hemen sevinçle, anne, baba, kardeş, evlat, amca gibi akrabalarına gider. Çok az bir sevab lazım olduğu için pek ümitlidir. Durumu anlatır, (Çok küçük bir sevab verirsiniz kurtulacağım) der, hepsine teker teker yalvarır, ancak zerre kadar sevab veren çıkmaz. Hepsi de, (Biz kendi durumumuzdan korkuyoruz) derler. O Müslüman, şaşkın, üzgün, boynu bükük gelir, (Bulamadım) der. Melekler durumu arz edince, Allahü teâlâ, **(Dünyadayken onun din kardeşleri de vardı. Gitsin, bir de onlardan istesin!)** buyurur. Melekler, (Git, bir din kardeşinden al gel!) deyince, gider bir

arkadaşını bulur, (Vaziyetim kötü, çok az bir sevab verirsen kurtulacağım) diye durumunu anlatır. O Müslüman da, (Çok az da ne demek, al, hepsi senin olsun) der. Müslüman hemen sevinerek gelir, sevabları verir ve cennetlik olur. Melekler merak ederler, (Yâ Rabbi, buna sevablarının hepsini hediye eden Müslümanın hâli ne olacak? Bunun hiç sevabı kalmadı) derler. Allahü teâlâ, **(Ben o sevgili kulumdan daha cömerdim, ona da hiç hesap sormayın! Kol kola Cennetime girsinler)** buyurur.

İşte din kardeşi budur. Onun için dünyadayken ihlaslı, cömert, samimi, birkaç tane de olsa, böyle din kardeşimizin olmasına çalışmalıyız.

Sevgi, Allah için olur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bağdat'ta zengin bir tüccarın elli işçisi varmış. Bu tüccar, mübarek bir zatın cömertliğini, iyiliklerini, talebelerinin ve dergâhta hizmetli işçilerinin onu çok sevdiğini duyar. (O zatı yanında olanlar nasıl seviyorsa, ben de kendimi bu işçilerime sevdireceğim, onlara çok para vereceğim, her çeşit yardımı yapacağım) der. Onlara bol maaş, bol yemek verir, onlarla hoş sohbetler yapar, ancak ne yaptıysa, yine hiç kimse onu sevmez.

Bunun üzerine, mübarek zatın o şehirdeki bir talebesine gider ve (Arkadaş, senin hocanın yaptığından da fazlasını yaptım. Ama beni kimse sevmiyor, arkamı dönüyorum, kimse yok. Bu zatın ne özelliği var? Yani bu zat benim verdiğimden daha fazla ne veriyor ki, siz onu deli gibi seviyorsunuz? Ben bu kadar iyilik ediyor, çok şey veriyorum, bugün yüzüme bakıyorlar, yarın yine arkalarını dönüp gidiyorlar. Hâlbuki siz uzakta da onu hep iyilikle anlatıyorsunuz. Bunu çok merak ettim) der. O talebe de, (Efendim, hocama gittiğim zaman bunu anlatır, verdikleri cevabı size söylerim) der. Hocasına gelip durumu anlatınca, hocası buyurur ki:

(Kardeşim, Allah için olan bir işte sevgi olur. Dünya için olan işte sevgi olmaz. O tüccar, dünya için onları besliyor. Dünya için iş yapıyor ve bundan sevgi bekliyor. Sevgi Allah için olur. Dünyanın tabiatında sevgi yoktur. Allahü teâlâ dünyayı yarattığı günden beri, bir defa olsun dünyaya rahmet nazarıyla bakmamıştır. Çünkü dünya,

nefs ve şeytanın azmasına yardımcı olmaktadır. İnsanın dünyalığı arttıkça, nefsi kuvvetlenir, gururu, kibri artar, şeytan onu azdırır.

İnsanlar da âhireti bırakmışlar, hep dünyalığı arttırmak için gece gündüz çalışıyorlar. Hâlbuki sıkıntıyı, üzüntüyü, sevgisizliği arttırıyorlar. İki sevgi bir kalbde birleşmez. Bir insanın kalbinde dünya sevgisi varsa, o insanda Allah sevgisi olamaz. Sevimsizleşir. Hem ailesi, hem çocuğu, hem birlikte bulunduğu insanların nazarında daima sevgisizdir.

O tüccar, bir menfaat karşılığı kendisini sevdirmek için uğraşiyor. Ben ise hiç böyle bir şey düşünmeden, sırf Allah için seviyorum. Tabiî sevgi Allah için olunca, bunun sonu, sınırı yok. Dolayısıyla sevginin esası zaten budur. Bu sevgi insan için o kadar faydalı ki, Peygamber efendimiz, **(Dünyada Allah için birbirini seven, Cennette de beraber olur)** buyuruyor. Benim arzum, beni sevenlerle, benim sevdiklerimle, dünyada da, ahirette de beraber olmaktır.)

İyiliklerin başı Allah korkusudur

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Büyük zatlardan birine, (Sizdeki ve talebelerinizdeki bu dürüstlük ve güzel ahlak, iyi kötü herkesin sizi sevmesi gibi özellikler, size nereden geliyor?) diye sorarlar. O zat buyurur ki:

(Peygamber efendimiz, Müslümanı tarif ederken, **(Müslüman, elinden ve dilinden emin olunan insandır. Aldanmaz ve aldatmaz)** buyuruyor. Yani hırsızlık yapmaz, zulmetmez, hile yapmaz, gıybet etmez, yalan söylemez, kalb kırmaz, iftira etmez. Kimseyi aldatmaz. Müslüman emin insandır. Bizim servetimiz, malımız mülkümüz yok, ama emin olmak bakımından da, Allah'a şükür hiç endişemiz yok. Bir olay anlatayım:

Geçenlerde bir iş adamı geldi. (Efendim, benimle iş yapmak isteyen, randevu alır ayağıma gelir, çoklarını da kabul etmem. Ama ben buraya geldim, bu kadar merdiveni şu sakat ayağımla çıktım, seni görmeye geldim. Bunun bir sebebi olması lazım) dedi. (Nedir sebebi) diye sordum. (Sen namuslu, dürüst, güvenilir insansın. Onun için ben senin ayağına geldim. Her tarafa sordum, senin için “çok güvenilir insan” dediler. Ben böyle güvenilir kimse arıyorum) dedi.

Allah korusun! Biz, insanlar güvenilir desinler diye güven sağlamıyoruz. Allahü teâlâ öyle istediği için böyle oluyoruz. Müslüman, güvenilir insan demektir. Peygamber efendimiz, **(Bütün hikmetlerin, iyiliklerin başı, Allah korkusudur)** buyuruyor. İnsanlardan korkandan hayır gelmez. Ancak Allah'tan korkandan hayır gelir. Bir zat anlatır:

(Bir iş için Almanya'ya gidip otelde kaldım. Ayrılırken, taksi de kapıda bekliyor, uçağa yetişeceğim, verilen hesaba baktım, az geldi. Taksiye (Bir dakika) dedikten sonra, kasiyere gelip (Şu hesaba bir daha bakar mısınız, biraz eksik gibi) dedim. Kadın baktı, (Eyvah, başkasınıkiyle karışmış, şu kadar daha vermeniz lazım) dedi. Hemen çıkardım verdim. (Yalnız bir dakika, siz kimsiniz?) dedi. (Ben Müslümanım, biz Allah'tan korkarız, kul hakkına yaklaşmayız) dedim. Kadın baktı, (Olmaz böyle şey. Tam gidecekken arabadan inip bunu ödüyorsunuz. Ben sizi unutmam, adres verin bana) dedi. (Ne adresi, ben gidiyorum, uçağı kaçıracağım, hadi iyi günler) dedim ve hemen taksiye koştum.)

İşte her Müslüman, böyle olmaya çalışmalıdır.

Kâbe'yi yıkmaktan büyük günah

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir talebe hocasına, (Efendim, insanlara karşı sertlik gösterenleri, kalb kıranları niçin sevmiyorsunuz?) diye sorar. Hocası buyurur ki:

Kardeşim, benim bir huyum var: İster Müslüman, ister kâfir, ister dinsiz olsun, Allah'ın kuludur. Onunla görüştüğüm zaman, onun kalbini kırmamak, başlıca hedefim olmuştur. Kendim üzülebilirim, ağlayabilirim, ama onu incitmek, onun kalbini kırmak yetkisi bende yok. Allah o yetkiyi kullarına vermemiştir. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Allahü teâlâ refiktir, yumuşaklığı sever. Sertlik edenlere vermediği şeyleri ve başka hiçbir kimseye vermediğini yumuşak davranan mümine ihsan eder.)

Allahü teâlâ, hiç kimseye vermediği en büyük nimetleri, huyu yumuşak olana, insanları incitmeyene veriyor. Birçok fillerle gelen Ebrehe'nin gücü Kâbe'yi yıkmaya yetmedi. Bu yıkılmayan Kâbe'den

daha önemlisini yıkmaya çalışmamalı. Peygamber efendimiz, **(Bir müminin kalbini incitirseniz, kırarsanız, yetmiş kere Kâbe'yi yıkmaktan büyük günaha girersiniz)** buyuruyor. Bir değil, beş değil, yetmiş kere Kâbe'yi yıkmak günahı yazılıyor. Bunun için kalb kırmaktan çok sakınmalı!

İki Müslüman karşılaştınca, biri, diğerinin kalbini kıracak diye ödüm kopuyor. İki ortak bozuşmuşlar. Biri geldi, (Efendim alacağım var, vermiyor) dedi. (Olmaz öyle şey. Kul hakkı var. Mümin yalan söylemez, mutlaka senin dediğin doğrudur, nasıl vermez?) dedim. Öteki geldi, (Efendim hiç borcum yok, hattâ biraz da fazla verdim) dedi. Kendi kendime, (Müslüman yalan söylemez. Bunun da dediği doğrudur. Herhâlde biri unutmuştur) dedim. Bir hata var burada, ama hatada ısrar da var. Biri, (Hata bende) demiyor. Anlaşmalarına imkân yok. Bunu hâlletmem gerekir dedim. Kendi paramdan alacaklıya verdim, (Helalleşin, çünkü âhirette sorguya çekileceksiniz) dedim. Âhirette, bir dank yani yarım dirhem gümüş kul hakkı için, cemaatle kılınmış, kabul olmuş, 700 namazın sevabı karşı tarafa verilecek. Sevabı yoksa, karşı tarafın günahı buna yükletilecek. Bir şey âhirete kaldı mı, çok tehlikelidir. Çok kimse âhirete alacaklıyım diye gidecek, fakat borçlu çıkacak, yanılacak, yanacaktır. Bunun için borç alacak işlerini ve helalleşmeyi dünyada hâlletmeye çalışmalıdır.

Eden kendine eder

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünyada dost da, düşman da, Allah'ın yarattığı nimetleri yer, içer, kullanır, fakat bu saltanat ancak ölünceye kadar sürer. Hadis-i şerifte, **(İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar)** buyuruluyor. Nasıl ki sarhoş ayılıp akli başına gelince, (Ben ne yaptım, neredeyim?) diye sorar, (Sen şunu söyledin, şuralara gittin) denince de hatırlayamayıp, (Ben öyle şeyler yapmadım, oralara gitmedim) der. İşte insan da ölüp kabre girince uyanacak, akli başına gelecek, (Ben iyi şeyler yapmak istiyorum) diyecek, ama (Şimdiye kadar yapsaydın) denecek. (Ama ben sarhoştum) diyecek. (Kendin isteyerek sarhoş oldun) denecek.

En büyük sarhoşluk, dünyaya tapmaktır. Dünya malını sevmektir. Dünya, para, mevki muhabbeti içinde olan kişiler, ölürken

sarhoşluktan ayılırlar, ama bu ayılmalarının hiçbir faydası olmaz. Bunun için, ölmenden önce uyanmak, âhirete yarayacak olanları sevmek gerekir.

Eden kendine eder. Herkesin her an, konuştuğu, yaptığı, baktığı her şey, omuzumuzdaki melekler tarafından kayda geçiriliyor, bir videoya alınıyor. Ancak Allahü teâlâ, tevbe istiğfar eden sevgili kulları için, o yaptığı rezaletleri, günahları yok ediyor. Çünkü herkes hesap gününde, dünyada yaptıklarını bir film gibi görecektir. Bazı kareler boş geçecek. Kul, (Bunlar niye boş?) diye soracak. Melekler, (Cenab-ı Hak, bunu herkesten gizlediği gibi, mahcup olmayasın, utanmayasın diye senden de gizledi, o günahları sildi) diyecekler. Dünyada kim kimin günahını görmemişse, silmişse, unutup o hataları hatırlamazsa, âhirette de Cenab-ı Hak, onun günahlarını silecek, hiç kimseye göstermeyecektir.

Hazret-i Lokman Hakim oğluna vasiyet eder, **(Oğlum, şu iki şeyi; yaptığın iyilikleri ve sana yapılan kötülükleri unut!)** buyurur. İyiliği her anlatışta, biraz daha sevabı azalır. Haksızlığa uğramak ve buna sabretmek büyük sevabdır. Ama bunu intikam alırcasına, tekrar tekrar gündeme getirirsek, bu kadar sevab yazılmışken, her bahsettiğimizde sevabı biraz daha azalır.

Hazret-i Lokman sözüne devam eder, **(Oğlum, şu iki şeyi; Allahü teâlâyı ve ölümü ise asla unutma!)** buyurur. Cenab-ı Hak, kullarını ibadet etmeleri için yaratmıştır. İbadetten maksat da, Onu unutmamaktır. Yerken, içerken, gezerken, namaz kılarken hep Allahü teâlâyı hatırlamaya çalışmalı. Ölümü, yatınca yastığın altında, kalkınca burnumuzun ucunda bilmeliyiz.

Din kardeşine hizmet

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Farzlardan sonra Allahü teâlânın en çok sevab verdiği, en çok razı olduğu ibadet, bir din kardeşine iyilik etmek, onu sevindirmektir. Allah korusun, küfürden sonra en kötü günah da, müminin kalbini kırmaktır. Onun için, Kâbe'ye nasıl edeple yaklaşılsa, mümini görünce, onun kalbini kırmayacak şekilde hareket etmeli.

Müslümanlara faydalı olmak, çok büyük ibadettir. Müminlerin dünyasına yardımcı olmak, mesela cömertlik, hastalığında ziyaret,

borç isterse vermek, bir sıkıntısını giderip yardım etmek, birer iyiliktir. Peygamber efendimiz, böyle bir iyiliğe verilen sevabın, nafile ibadetlerden çok daha fazla olduğunu bildirmiştir.

Eğer bir de, din kardeşinin âhiretine yardımcı olursa, mesela ona Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından bir kitap verirse, itikadını düzeltmesine, dinini doğru öğrenmesine vesile olursa, bunun sevabı, dünyası için yapılan iyiliklerle kıyas bile edilemez. Çünkü bu, sonsuz, hakiki iyiliktir. Onu ölüm acısından, kabir azabından, mahşer sıkıntısından ve Cehennemden kurtarmaktan daha büyük iyilik olur mu?

Kur'an-ı kerimde, **(İman edenler azdır)** buyuruluyor. O halde Allah'a ve Peygamberine doğru iman etmiş Müslümanlar olarak, ne kadar şükretsek azdır. Cenab-ı Hak, bizi bu tarafta değil, karşı tarafta da yaratabilirdi. Bizi ezelde Müslüman olarak yarattığı için Cenab-ı Hakk'a çok şükretmek lazımdır. Allahü teâlâ, **(Bana şükretmek ve bu şükrün kabul olunmasını isteyen, önce kendine bu iyiliği yapmış olan ana babasına teşekkür etsin, onların duasını alsın! Onlara teşekkür etmeyen, bana istediği kadar yalvarsa da kabul etmem)** buyuruyor. Peygamber efendimiz de, **(İyilik edene teşekkür etmeyen, Allahü teâlâyâ şükretmiş olamaz)** buyuruyor. Onun için Cenab-ı Hak, **(Ana babasını memnun edeni, bana karşı suçlu da olsa affederim. Ama ana babasını üzeni, gece gündüz gözyaşı dökse de affetmem)** buyuruyor.

Bu basamağı, bu sırayı atlamamalı. Ne yaparlarsa yapsınlar, ana babayı üzmemeli, gönüllerini hoş tutmalı. Ana baba kâfir olsa da, onları kiliseden, meyhaneden, sırtta taşıyarak geri getirmek gerekir, fakat oralara götürülmez. Demek ki, kötü de olsalar, ana babaya hizmet ve iyilik etmeye çalışmalıyız.

Kendini kusurlu görmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

İki türlü akıl vardır: Akl-ı selim ve akl-ı sakim. Akl-ı selim, dinin her hükmünü tereddütsüz kabul eder. Bu akıl peygamberlerde, Eshab-ı kiramda, âlim ve evliya zatlarda bulunur. Akl-ı sakim ise, diğer insanların aklıdır.

Cenab-ı Hak, kim neyi isterse onu yaratır. Çok sevdiği kullarının isteklerini bazen yaratmaz. Çünkü bunların o istekleri, küçük çocuğun mangala, ateşe yaklaşması gibidir. Böyle yapan çocuğa elbette ana babası onu sevdiği için mani olur. Allahü teâlânın da, sevdiği kullarının bazı isteklerini yaratmaması buna benzer. Kâfiri ise, sevmediği için, onun hemen hemen her isteğini yaratır.

Bir üzüntü, bir sıkıntı olursa, kabahati hiç kimsede aramamalı, kendimizde aramalıyız. Çünkü Allahü teâlâ kullarına zulmetmez. Dinimiz içinde hiçbir zarar yoktur, olamaz. Dinimizin dışında da hiçbir fayda yoktur ve olamaz. Sıkıntıdan kurtulmanın çaresi bol bol istiğfar edip, kendini hesaba çekmek, kabahati kendinde bulmaktır.

İmam-ı Rabbani hazretlerine bir talebesi mektup yazar, (Efendim çok hastayım) diye dert yanar. Cevaben, (Senin başka bir hastalığın var. Bu asıl hastalığın niye bahsetmiyorsun? Bu hastalıkla ölürsen Cehenneme gidersin. Senin kalbin hastadır) diye yazar. O kişi hatasını anlar, hemen tekrar mektup yazıp, (Evet, kalbim çok hastadır, bana dua edin!) diye arz eder. İmam-ı Rabbani hazretleri ona şu cevabı yazar:

(Sen önce şunları yap ki duaya layık olasın:

1- İnsan önce suçunu, hastalığını kabul etmeli. Hastalığım yok diyene niye ilaç versinler?

2- Pişman olup tevbe etmeli, günahı vazgeçmeli!

3- Dille Allahü teâlâyâ yalvarmalı!

Bu üç şart yerine gelirse yapılan dua kabul olur. Bu üç şart yerine gelmezse, duanın faydası olmaz.)

İnsan kendini ne kadar kusurlu görürse, o zaman din kardeşini o kadar haklı, kıymetli ve aziz görür. Bu da onun kurtuluşuna vesile olur. Peygamber efendimiz, **(Haklı olduğu hâlde, kabahat bende, sen haklısın diyene Cennette köşk verilecek, ben buna kefilim)** buyuruyor. Suçu falan yok, ama yeter ki münakaşa uzamasın, kalbi kırılmasın diye, din kardeşine, (Kusur bende, sen haklısın) diyor. Çünkü ne niyetle yapılırsa yapılsın, tartışmaya girilince, karşı taraf suçlanmış olur veya yanlış bildiği söylenmiş olur, neticede kalbi kırılır.

Müstesna nimetlerin şükrü

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Dünya fanidir, bırakıp gitmeyen yok. Dünya gölgedir, yetişen yok. Bu faniye aldanmamalı. Dünya bir bataklık gibidir. Allah korusun, bir ayak battı mı, onu çekerken öteki daha fazla batıyor. Korkunç bir şey! Kimi bataklığı bilemez. Kimi battığını anlamaz. Kendi kendimize bundan kurtulmamız zordur. Nasıl ki bir çoban sürüsünü muhafaza ederse, din büyüklerimiz de, bizi o şekilde, bataklığa düşmekten muhafaza ediyorlar.

Cenab-ı Hakk'ın verdiği nimetler ne kadar çok hatırlanırsa, Rabbimiz, bundan o kadar çok razı olur. Dünyanın en bahtiyar insanları Ehl-i sünnet itikadındaki Müslümanlardır. Allahü teâlânın bir kimseye doğru imanı, yani Ehl-i sünnet itikadını ve bu yolun büyüklerini tanıtmaması, müstesna bir nimet olduğu gibi, bu yolda hizmeti ve bu yola hizmet eden din kardeşleri nasip etmesi de, müstesna nimettir.

İşte bütün bu nimetlerin şükrü, ancak bu yoldakilerin birbirlerini sevmeleriyle mümkündür. Kıymetli iman, ancak kıymetli insanlar arasında bulunur. Yoksa o kıymetli cevherin kıymetsizlerin içinde ne işi var? Ama Allah korusun, iman gidebilir de. Gitmemesi, devamlı kalması için gerekli şartı Cenab-ı Hak, **hubb-i fillah** ve **buğd-i fillah** olarak bildiriyor.

Hubb-i fillah için, Allah rızası için din kardeşlerini çok sevmek, onun yardımına koşmak, onunla ilgilenmek, onun derdiyle dertlenmek gerekir. İşte bu hâller oldukça, insan biraz da kendisini hesaba çekince, (Ben neyim? Ne zaman geldim? Niçin geldim? Nereye gidiyorum? Ne olacak benim akıbetim?) diye biraz düşünürse, din kardeşine dört elle sarılır. İnsan da sevdikleriyle âhirette beraber olur.

Buğd-i fillah için de, Allah rızası için, din kardeşlerimizi sevmeyenleri sevmemek, düşmanlarını düşman bilmek lazımdır. Sevgiye gevşeklik sığmaz.

Din büyükleri, (Allahü teâlâyı hatırlamadan alınıp verilen her nefes için günah yazılır) buyuruyorlar. Her nefesin iki şükür hakkı vardır. Birisi nefes aldığı, diğeri de verdiği içindir. Çünkü nefes alamayanlar ve bu yüzden ölenler çoktur. Nefes içeriye girdikten sonra ya dışarı çıkmazsa, o da tehlikelidir. Onun için de ayrıca bir

şükür daha lazımdır. Dolayısıyla her nefesin iki şükür hakkı varken tamamen gaflet içinde alınan ve verilen her nefes sebebiyle bir günah yazılır. İşte bundan dolayı Cenab-ı Peygamber, **(Ne iş yaparsanız yapın, ne ibadet yaparsanız yapın sonunda mutlaka istiğfar edin!)** buyuruyor.

Ticaret, cesaret ve kalite

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Ahir zamanda, parasına sahip olmayanın, dinine sahip olması zordur. Parasına sahip olan, dinine sahip olur. Peygamber efendimiz, **(Korkak tüccar kazanamaz, cesur tüccarın rızkı bol olur)** buyuruyor. Bir mal veya bir ticaret üzerine ısrarlı olmamalı. Şartlar değişmişse onu bırakmalı, başka şey yapmalı. Korkak tüccar mahvolur.

Ahir zaman, sürat zamanıdır. Erken, hızlı başlayan ve zamanla yarışan kazanır. Sürat onu büyütür. Süratini kaybeden iflas eder.

Ticaretin bir kaidesi var. Önce yatay büyüme, sonra dikey büyüme olur. Yatay büyüme, toprağa tohum ekmek; dikey büyüme, ağaç hâline gelmektir. Yatayda ısrarlı olmak batağa götürür.

Ticaret düzgün olmalı. Aldatılan müşterinin zararı kanserden tehlikelidir. Dinimizde aldanmak da, aldatmak da haramdır. Müşteri menfaatine bakar, tercihi menfaatıyla beraber yapar. Ticarete başarı, müşteriyi haklı görmektir. Onu razı edene kadar çalışmalı. Kırk defa istese de, malı indirip çıkararak ve değiştirerek müşteriyi memnun etmeli. Müşteri ne derse desin, haklıdır. Ben haklıyım diyen tüccarın, o pazarda yeri olmaz.

Ticarete büyük olmak, inanca ve kaliteye bağlıdır. Ticarete insanın ve malın kalitesi çok önemlidir. Malımız, hizmetimiz kaliteli değilse, ne yapsak başaramayız. Satış yapabilmek, yüzde elli kabiliyet meselesidir. Kalite esastır. Kaliteli insan yetiştirmeli. İş insanda biter. Bizim dinimiz, mevki ve makamla değil, insanla meşgul olmak dinidir, çünkü o mevki, o makam bir insana teslim edilir. Onun için insan eğitimi, dinin de, ticaretin de temelidir.

İş yerlerindeki ünitelere bizi temsil edebilecek, kültürlü, bilgili, edepli, kaliteli eleman koymalı. Bizi temsil edenler, tam yetkili olmalı, ama bize de bağlı olmalı.

Osmanlı valileri padişaha çok bağılıydılar, ama orada sanki bir padişah gibi müstakildiler, Padişah onlara tam yetki vermişti. İşler aksamadan yürüyordu. Hitler'in savaşı kaybetmesine sebep, kimseye böyle bir yetki vermemesiydi. "Benden habersiz kimse bir iş yapamaz, bir karar veremez" demesiydi. Yeni bir emir gelene kadar da, ordu Rusya'da mahvolmuştu.

Başarılı olmak isteyen patron, her işi kendisi yapmaya çalışmamalı, bu hareket çok yanlıştır. İş yerlerinde çalışan herkes, o şirketin sahibi gibi çalışmalı. Böyle tam yetkiyle çalışılırsa başarılı olunur. Elemanlara görev ve sorumluluk vermeli. İçimizdeki cevherleri çıkarmalı. Bütün liderlerin hatası, kendilerinden sonra gelecek halefi yetiştirmemektir.